

DİNİMİZ İSLAM

www.dinimizislam.com

Menkibe ve Hikmetli Sözler-1

**Künye
Sahibi:**

**Mehmet Ali Demirbaş
Gazeteci – Yazar**

**29 Ekim Cad. No:23 Kat:4
Yenibosna İstanbul
Tel: (0212) 454 38 20
mehmetali.demirbas@tg.com.tr**

**Hazırlayan:
www.bizimsahife.org**

Menkibe ve Hikmetli Sözler-1

İÇİNDEKİLER

Menkibeler

Menkibelerden hüküm çıkarmak	7	Hakkımızda belki bu hayırlıdır	38
1'den önce sayı var mı?	9	Hangi günahımızdan dolayı	38
Abdestsiz emzirilen süt	10	Hatim-i Tai'den daha cömert fakir	39
Açlıktan ölen servet sahibi	11	Herkesin ceza ve mükafatı verilmiş	39
Anne anne, Allah bizi görüyor	13	Hocamdan tek şey öğrendim	40
Atalarımız böyle âdil idi	13	Hazret-i Süleyman ve karınca	40
Ateş yerine kül	16	Kalbime kibir gelmesinden	
Allahü ehad ver-resulü Ahmed	16	korktum	42
Ayakkabıcının korkusu	17	Kalbiniz kırılacağına taş kırılsın	42
Bari onunla beraber yanayım	18	Kapatılamayan kapı	43
Batmayan gemi	18	Kararan yüz nurlandı	43
Baykuşun kıssası	19	Kazdığı kuyuya düştü	44
Baytar vazifesini yapmış	19	Kibrin zararı	44
Benim gücüm bu kadar	20	Kim bilir ne kadar dayak	
Benimle kerpiç yaptılar	20	yiyeceksin	45
Beterin beteri var	21	Kimin rızkını senden biliyorsan	45
Beybaba, biraz geç olmadı mı?	23	Konuş ya Cüneyd	45
Bir elma ve imam-ı a'zamın babası	23	Kötülük eden kendine eder	46
Bizden ne işittiyse hemen inandı	24	Koyun çoban için değildir	47
Bu iki müslüman yalan söylemez	25	Kuşun öğüdü	47
Bu nasıl tevekküldür	25	Maşite hatunun imanı	48
Bu suya pislik karıştırma	26	Muhammed Hadimi hazretleri	50
Cömertlik imtihanı	26	Müslüman olunca önceki	
Derviş ve para	28	günahlar affedilir	51
Desenize akılları da kıt olur	28	Mutezile, Cebriyeci ve Ateist	51
Diğer kardeşlerin duymasın	28	Namaza gelenin farkı	53
Doğru bile olsa	29	Neyine güvenerek	
Dört kuş dört arzu	29	kibirleniyorsun?	53
Eden bulur!..	30	O bunları ihsan olarak yapıyor	54
Eski bir çorabı bile götüremedim	33	Onlar ev de yapacaklar mı?	54
Ey doğruların yardımcısı		Onu Melekler yıkadı	55
olan Allah'ım	33	Ramazana hürmetin neticesi	56
Fidanlar şimdiden meyve verdi	34	Resulullahın sana selamı var	56
Hadim-ül harameyn de	35	Rüyadaki padişahlığın ne	
Hafıza meselesi	35	kıymeti var?	57
Hakem tayin etmek normaldir	36	Rüzgarayakı istemeyin benden	57
Hakimin üç kusuru	37	Sabaha kadar namaz kıl	
		hatırlarsın	58
		Sahibini kim bilmez	59

Sakın insanların içine girme	60	Hiçbir edepsiz Allah'ın veli	
Sana azab-ı ilahi gelir	61	kulu olamaz	85
Sen bizi kiminle sanırsın	61	Müşrikler de göze tâbi olmuşlardı	85
Sen elinde olanı yaptın	62	Zaferi siz mi kazandınız, Allah	
Sen hani zengindin	63	mı ihsan etti?	87
Sen namazı da kaza et	63	Vesikasız köşke oturmak	88
Sende kibir var	63	Söyle de sinekler üzerinden	
Senin hâlin n'olacak	64	gitsinler	89
Siz bu orduyu yenemezsiniz	65	Bizden ne öğrendin?	89
Ölürken bile birbirlerini		Esas hasta benmişim	90
düşündüler	66	Kulluk böyle olur	91
Sonu ne olacak	67	Kendinden tiksинmeyenin hâli	92
Sultanım, iki müridim var	68	Nefsine pay vermeyenin mükafatı	93
Sultanlığı nasıl bıraktı	69	Yirmi saniyede mi yapacaksın?	94
Tahtıma oturabilir miyim?	70	İnsanı tanımada ölçü	94
Toprağın altında en fazla ne var	70	İçinizde en günahkâr benim	95
Uyumak daha iyi	71	Git, sebeplere yapış	95
Ya Rabbi, iman ile ölmemi		Allahü teâlâ seni her an görüyor	95
nasip eyle	71	Hayat sana yakıştığı müddetçe	96
Yalvara yalvara istenen bela	72	Bu bedeli kullar ödeyemez	96
Yavuz'un âlimlere verdiği kıymet	72	Padişahın işi ne	97
Yerdeki besmeleye hürmet	73	İpliği satmaya gönderdim	100
Yüz altın hediye mi versenize	73	Annenin hizmete ihtiyacı var	101
Ziyarete mani mal	75	Taptığınız ayağımın altında	102
Cimri ve kelle	75	Ben bir zerreyim	103
Sen kardeşin gibi olamazsın	75	Sorması iman alametidir	103
Bu rüya galip geleceğinize		Bizi mecbur ettin	104
işarettir	76	Veren de O alan da O!..	105
Hakiki âlimlerin hâli	76	Biz seni genç ve kuvvetli	
Korkarım ki toprak beni kabul		sanırdık!	105
etmez	77	Son yongam sensin ama öl de	
Sorumluluk yükleyin	77	köye dönme!	106
Sultan Süleyman'ın sandık		Fatih'in ilme verdiği kıymet	107
vasiyeti	78	Askerime helal lokma gerekir!	107
Terbiye yaratılışa bağlıdır	79	Kurtulmak istiyorsan	
Böyle ucuz saltanat bize lazım		Sultanımızı üzme!..	108
değil	80	Çürük elma için ne istersin	109
Bu kemiği hazineler tartamaz	81	Kaleyi teslim etmek için	
Padişahımız ölünce ödersiniz	82	vezir yapılmadım	110
Günah hastalığının ilacı	83	Korkusuz cengaver Yahya Ağa...	111
Sakın bu işten ayrılma	83	Büyükleri seven mahrum kalmaz	113
Sen niçin ağlıyorsun?	84	Sofu Baba	114

Hikmet Baba	117	Mümin güler yüzlü olur!	209
Bal Tefsiri	117	Genç kalmanın sırrı	214
Benim sonum ne olacak	118	Bir annenin feryadı	214
Abdullah bin Mübarek hazretleri	120	Bin nasihatten, bir musibet	
İmam-ı Züfer hazretleri	120	evladır!	219
Talep edene hizmetçi ol	121	Kıymetli inci	223
İyiliğin peşinden imtihan gelir	122	Binmişiz bir alamete,	
Annen uykuda günah işlemiyor	123	Gidişimiz kıyamete...	228
Burada bir incelik var	123	Büyükler çok büyük	232
Kendine tercih	124	Emanete hıyanet	240
Hazret-i Ebu Bekrin üç vasfı	124	Huzurlu bir yuva için	247
Kimi seversen ahrette		Kurtulmak için!	253
onunla berabersin	125	Kârlı bir alış veriş	259
Böyle dua edilir mi?	125	Bir hanımın gerçek hayat	
Görmeden inanmak	126	hikâyesi	267
Kibir ile geldin tevazu ile		Bir abone hatırası	277
gidiyorsun	127	Hicran Teyze	281
Namaz kılmanın bereketi	127	Belâ önleme duası	289
Büyüklerle hizmet	128		
İhsan eden ihsan görür	129		
Madem ki sorduk yapmamız			
lazım	129		
Bir köylünün duası	130		
Al sana Leyla	130		
Kıymet bilmek	132		
Evliyanın derecesini ölçmek	132		
Namaz ve kurtulan tüccar	135		
Uyuyarak beklemek	136		
Cimrilik ateşi	136		
Vermezse Mabut	138		

Hikmet ehli zatlar

Hikmet ehli zatlar	291
Adalet, idarecilerin süsü	
ve güzelliğidir	291
Adaletiyle muamele ederse,	
yanarız	292
Ahmağa verilecek cevap	294
Âlimin hatası, kaptanın	
hatasına benzer	295
Allahü teâlâ imana kefil değildir	297
Allahü teâlâ kullarına zulmetmez	298
Allahü teâlâ sizden ganidir	300
Almak ahirette	301
Asi kullara Allahü teâlânın	
müjdesi	303
Asıl marifet çok sevap	
kazanmaktır	304
Bir insan için en kötü beş şey	305
Bir söze sabredemeyen,	
çok söz işitir	307
Bize kalana bakın siz	308

Kıssadan hisse

Örnek Kaynana	139
Eskisi olmayanın yenisi olmaz	186
Herkesin bir görevi var	189
Kendi ayakları üzerinde durmak	192
Ömrün sigortası yok	194
Zararın neresinden dönülürse	
kârdır	197
Gün görmemiş kadın	206

Bu davet herkese	310	İlim yükseltir, cehalet alçaltır	359
Bu dereceye nasıl kavuştun	312	İmanı tehlikeye sokan günah	361
Buna rağmen yiyene geçmiş olsun	315	İmanın kuvvetli olmasının alameti	363
Bunlarla dünya ve ahiretini süsle	316	İmanlı olmanın şükrü nedir	364
Cahilin bedeni seyyar bir kabirdir	317	İnsanı hayvandan ayıran edeptir	366
Cehennemnin en pis kokan yeri	319	İnsanlar neden ölmek istemezler	367
Cennete ancak Müslüman girer	320	İster isyan et, ister şükret!	369
Cevap uzun olduğunda doğru gizli kalır	321	İşin delisi olmadıkça velisi olunmaz	371
Cimrinin en çok sevdiği kimdir	322	İyi kimselerin son sözleri	372
Doğru tektir	324	İyiliği sayarak değil saçarak yapın	373
Düşmanı tanımayan dostu bulamaz	325	Kalbin hasta olmaması için	375
Ebedi yani sonsuz ne demek	326	Kalbinde dünya derdi varsa	376
Eğer cahiller susup konuşmasalardı	328	Kalbinde hangi sevgi varsa onunla gider	378
En garip olduğun gün	329	Kendini beğenen kurtulamaz	379
En hayırlı iş nedir	331	Kibir her iyiliğe engeldir	381
En yüce ilim haddini bilmektir	332	Kişi sevdiği ile beraberdır	383
Gerçek şükür nasıl olur?	333	Kurtulmanın tek çaresi var	384
Gıybetten sakınmalı	334	Malı zarardan korumanın ilacı	386
Göz bakınca, kalb inanınca görür	336	Muhatabınız kalb olsun	387
Günahlar küfrün habercisidir	337	Mümin çok iyi bir tüccar olmalı	388
Günahtan kaçmak önce gelir	339	Müminin tek gayesi vardır	390
Günde 60 kere Allah'a isyan olur mu?	340	Müslüman hasreti çekilen insandır	391
Gusül abdestine çok dikkat etmeli	341	Müslüman temiz toprağa benzer	392
Haberci gelmedi mi?	342	Müslüman yol levhası gibi olmalı	393
Haset edilmeyen tek nimet	344	Nakleden aziz olur	394
Hayalin ideali olmaz	345	Nimetler ne zaman artar	396
Hedef önde olur	347	Niyet altın gibidir	397
Her günü son günün bil	348	Onlar sizin dostunuz olamaz	399
Her kötülüğün ilacı	350	Onun mülkünde Ona isyan edilir mi?	400
Herkes imtiyandadır	351	Ormana düşen ateşten farksızdır	401
Herkese akıllı denmez	353	Oyuncağı, evcilik oyunlarını bırak	403
Herşey söz dinleyene verilir	354	Öfkede ölü gibi ol	404
Nasihat tutmayanı musibet tutar	355	Öğrenmenin acısını tatmayan	405
İki kalbin yok ki	357	Ölmeden önce ölün	407
İki şey ararsınız ama bulamazsınız	358	Ölümü özüne sevdirebilir	409

Önemli olan ihlastır	410	Herkes kendi sermayesini	
Peşinden gece gelmeyecek gün	412	kullanır	444
Sabır insana mahsustur	413	Liderlik vermek sanatıdır	446
Salih müslüman olmak için	415	Evladınıza merhamet edin	448
Sen unuttun ama unutulmadın	416	Ruhun gıdası nedir?	451
Sevgi itaat demektir	417	Allah var, gam yok	453
Sevmiyorsan ye de yok olsun	418	Kendi görüşünü benimsemek	454
Dünyanın kahrına bu teselli		Kâbusnâme [Çok kıymetli	
ile sabreder	420	nasihatlar]	456
Son nefeste Allah demek isteyen	421	Âdil hükümdar Nuşirvan'dan	
Söz gümüşse sükut altındır	423	altın öğütler	463
Suyu olmayan şehre benzer	424	Kadere inanan kederden	
Şeref Müslüman olmaktadır	425	kurtulur	473
Şu dört şeyin azı da çoktur	426	Kul hakkı Cennete girmeye	
Tevazu her iyiliğin anahtarıdır	427	manidir	475
Üç şey kalbi öldürür	429	Her kap içindekini sızdırır	476
Yaratılış gayesine uymak gerekir	431	Zulmeti temizlemenin yolu	478
Yükseklikleri ara	433	Sadece bu ümmete mahsus	
Yüzünü kabristana çevir	435	beş özellik	479
Kim bu felaketten kurtulduysa	436	Allahü teâlâ seni biliyor mu?	481
Ölenler hep ihtiyar mı?	438	Nefsin kadar zararlı olamaz	482
Kendine böyle bir arkadaş bul	440	En kıymetli ve en kötü iki şey	484
Dünyadakiler birbirini yiyor	442	Üçüncü yer yok	485
Fıkıh bilmeden imandan		İkisi emanet, birisi onun	487
bahsedilmez	443		

Menkibe ve Hikmetli Sözler-

1

Menkıbeler

Menkıbelerden hüküm çıkarmak

Sual: Bir menkıbede, su dağıtıcısı, (Benim suyumdan içene Allahü teâlâ rahmet etsin) deyince Evliya bir zat, su dağıtıcısının duasına kavuşmak için nafil orucunu bozuyor. Biri dua etti diye nafil orucu bozmak caiz mi?

CEVAP

Böyle, birisi dua edince oruç bozulmaz. Zaten menkıbeler dinde ölçü olmaz. Bizim için geçerli olan, dinimizin bildirdiği hükümlerdir. Evliyanın hali başkadır, bilmediğimiz başka bir sebep de olabilir. Evliya-yı kiramın menkıbelerini okumak iyi olur, ihlâs ve muhabbetin artmasına sebep olur; fakat onları okuyup dini hüküm çıkarmak caiz değildir.

Sual: Din kitaplarında, **(İslamiyet, nakle dayanan akıl dinidir)** buyuruluyor. Geçen günkü bir menkıbede, Yunus Emre'nin odun kesmek için dağın tepesine çıktığı anlatılıyordu. Niye dağın tepesine çıkıyor da aşağılardan odun kesmiyor? Bu akla zıttır. Bana hurafe gibi geldi. Menkıbe niye akla uygun değil?

CEVAP

İslamiyet'i tarif şekliniz eksik. Din kitaplarında, **(İslamiyet, nakle dayanan akıl dinidir)** denmiyor. **(İslamiyet, nakle dayanan selim akıl dinidir)** buyuruluyor. Selim akıl herkeste bulunmaz. Bulunsa idi, bütün dünya Müslüman olurdu. Bu İslamiyet gerçekten akla uygun derlerdi. Peygamber efendimiz bir anda Miraca çıkıp geldi, bu selim olmayan akla zıt olduğu için müşrikler inanmadı.

Hadis-i şerifte bildiriliyor ki:

(Dabbet-ül arz denilen hayvan, asa-i Musa ile müminin dokunur, alına "cennetlik" yazılır, yüzü nurlanır. Kâfire, mührü Süleyman'ı vurur, "cehennemlik" yazılır, yüzü simsiyah olur)
[Tirmizi]

Bu da herkesin aklına uygun gelmez. Müslüman olduklarını

söyleyen Batıniler bile, hadis-i şerifi inkâr etmiyor, akla uygun değil diyorlar, tevil edilmesi gerekir diyorlar, yani başka anlamı var diyor.

Zamanımızdaki Müslüman gruplardan bile böyle düşünenler var. (Dabbetül arz, AIDS'tir) diyenler bile çıkmıştır. Güneşin batıdan doğmasını da akıl erdiremiyorlar. Nasıl dünya tersine döner ki diyorlar. Hristiyanların Müslümanların kardeş olması gibi acayip teviller ediyorlar.

Demek ki selim olmayan akılla dini anlamak kolay değildir. Akıl dinde ölçü değildir. Akıl, Rafızilikte ölçüdür.

Dinde dört delil vardır. Akıl bunların içinde değildir. Akıl ile dini ölçmek yanlıştır. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Dini akılla ölçmek kadar zararlı bir şey yoktur.) [Taberani]

Eğer bir olay nakle dayanıyorsa, inkâr etmek doğru olmaz.

Odun olayı şöyledir:

Yunus Emre hazretleri, düzgün odun getirirdi, eğri odun bile kesmezdi. Hocasının dergahını kastederek, **(Bu kapıdan odun bile olsa, eğrisi girmemeli)** derdi. Onun için herkesin girdiği yerlere değil dağlara giderdi. Bu dağda yoksa öteki dağa giderdi, balta girmemiş ormanlar daha yüksekte oluyordu. Oralara çıkar, düzgün olanlarını keserdi. Yine böyle bir iki tepeye çıkıp odun toplar. Son çıktığı dağın tepesinden şehre kestirme yoldan gelmek ister. Dağın eteklerini dolanarak uzun yoldan gitmek istemez. Tepeden hemen aşağıya iniveririm diyor. Tam tepede iken biraz şurada dinleneyim diyor. Aklımızın almayacağı şekilde bir genç gelip, odunu şehirden tarafa değil de, öteki tarafa yuvarlıyor. Bunun selim akla zıt tarafı yoktur. Sakim olan akıl bunu anlamayabilir. Sakim olan akıl her zaman yanılmaya mahkumdur. Selim olan akıl Peygamberlerde bulunur. Eshab-ı kiramın akli da onlarınkine yakındır.

Akıl denince kimin akli esas alınır ki? Bizim aklımıza uygun gelen sizinkine gelmeyebilir, gelmiyor da. Gelse idi herkes, akıl dini diye Müslüman olurdu, herkes ehli sünnet olurdu. Bekara suresinin başında, **(İyi kimseler gayba inanırlar, yani görmedikleri halde, bilmedikleri halde, akıllarına uygun gelmese de, doğru olduğuna inanırlar, beğenerek kabul ederler)** buyuruluyor. Böyle gayba inananlardan olmalıdır. Benim aklım almıyor diye, nakle dayanan bilgileri inkâr etmemelidir.

1'den önce sayı var mı?

Allahü teâlâyı inkâr eden zeki bir dehri [ateist] vardı. Hristiyan din adamları bu dehriye cevap veremeyince, sana ancak İslam âlimleri cevap verebilir diyerek onu Basra'ya gönderirler. Basra'ya gelip, dünyada bana cevap verebilecek bir âlim bulamadım der. Herkese meydan okur.

Hammad hazretleri (hele önce bizim çocuklarla tartış, gerekirse âlimlerle görüşürsün) der, onun karşısına genç yaştaki **Numan bin Sabit**'i [imam-ı a'zam Ebu Hanife hazretlerini] çıkarır. Dehri, çocuk denilecek yaştaki bir gençle tartışmayı gururuna yediremez. Kürsüye yumruk vurur, "Hani nerede, o meşhur âlimleriniz" der.

Genç Numan bin Sabit onu, onun silahı ile vurur. "Ne o der, demek benden korkmaya başladın?" Dehri bu söze tahammül edemeyerek ilk sorusunu sorar:

- Var olan şeyin başlangıcı ve sonu olmaması mümkün mü?

- **Mümkündür.**

- Nasıl olur?

- **Sayıları bilirsin birden önce hangi sayı vardır?**

- Bir şey yoktur.

- **Mecazi bir olanın önünde bir şey olmayınca, hakiki bir olanın önünde ne olabilir?**

- Peki hakiki olanın yönü ne tarafadır?

- **Mumun ışığı ne taraftadır?**

- Bir tarafta denemez.

- **Mecazi ışık için böyle denirse ebedi nur olan için ne denebilir?**

- Her var olanın bir yeri olması gerekmez mi?

- **Mahluklar için öyledir.**

- İlah kâinatta ise, bir yerde görünmesi gerekmez mi?

- **Yaratan ile yaratılan mukayese edilmez ama sütte yağı görebiliyor musun?**

- Görülmez.

- **Sütte yağ olduğu bir gerçek iken, göremiyoruz diye nasıl inkâr edilir? Ben de sana bir soru sorayım: Senin aklın var mı?**

- Elbette var.

- **Var olan şey görünür dedin. Aklın varsa gösterebilir misin?**

- Peki O, şu anda ne yapmaktadır?

- **Sen bütün soruları kürsüden sordun. Biraz da ben kürsüden cevap vereyim.**

- Peki geç kürsüye.

İmam-ı a'zam olacak bu genç, kürsüye çıkıp, **“Allahü teâlâ şu anda, senin gibi imansız bir dehriyi kürsüden indiriyor ve benim gibi bir muvahhidi kürsüye çıkarıyor”** der ve ardından Rahman suresinin **(Öyle iken Rabbinizin hangi nimetlerini inkâr edebilirsiniz?)** mealindeki 28. âyetini okur. Kalabalık hep bir ağızdan istiğfara başlar. Bu arada dehri çoktan uzaklaşıp gitmiştir.

Abdestsiz emzirilen süt

Muhammediye kitabının yazarı Yazıcıoğlu Muhammed Efendi, Edirne ve Gelibolu civarında yaşamıştır. Bu muhterem zatın bir de Ahmed-i Bîcan olarak bilinen kardeşi vardır. Ahmed-i Bîcan hazretleri, aynı zamanda **Envar-ül Aşkın** kitabını Farsça'dan tercüme eden zattır.

İki kardeşten biri olan Ahmed-i Bîcan, bir gün bir camide vaaz etmekte iken ağabeyi Muhammed Yazıcıoğlu camiden içeriye girer ve küçük kardeşinin sohbetini dinlemeye başlar. Kardeşi ağabeyinin camiye geldiğinin farkındadır. Fakat bir de bakar ki, ağabeyi biraz sonra camiye gülerek terk eder.

Kürsüde nasihat etmekte olan Ahmed-i Bîcan hazretleri, ağabeyinin bu halinden bir şey anlayamaz ve akşam eve geldiği zaman olayı annesine anlatıp durumu öğrenmesini ister. Anne, büyük oğlu Muhammed eve geldiği zaman, (Oğlum, kardeşin camiden niçin gülerek çıktığını soruyor, bir hata mı işledim diyor. Kardeşinin dersinden niçin gülerek çıktın) diye sorduğunda şöyle cevap verir:

“Anneciğim, ben kardeşimin vaazına gülmedim. Ben bir insanoğlunun sohbetini dinlemeye ne kadar melek gelmiş, oturacak yer bulamıyorlar da birbirlerinin üzerine oturuyorlar, onların hâli çok hoşuma gitti de ona tebessüm ettim. Ben de meleklerden camide oturacak yer kalmadığı için çıkıp gittim.”

Annesi, ağabeyinin bu sözlerini anlattığında Ahmed-i Bîcan çok müteessir olup dedi ki:

“Anneciğim, ağabeyim melekleri görebiliyor da, ben niye göremiyorum. Bunu ondan bir sorar mısın?”

O güzide anne büyük oğluna bunu sorduğunda aldığı cevap şöyle oldu:

“Anneciğim, bu noksanlığı sen kendinde araman lazım, sen benden daha iyi bilirsin.”

O vakit düşünme sırası anneye geldi. Uzun müddet tefekküre daldıktan sonra bunun sebebini şöyle açıkladı:

“Oğlum sana hiç abdestsiz süt emzirmedim. Ahmed’e ise henüz kundakta iken, ben namaza durmuştum, Ahmed de şiddetle ağlamaya başlamıştı. Bu sırada evimizde bir komşu kadın vardı. O, çocuk ağlamasın diye Ahmed’i aldı emzirmeye başladı. Ben hemen namazı kılıp elinden aldım ama, biraz emmişti. Sonra o kadına abdestli olup olmadığını sordum, bana abdestinin olmadığını söylemişti. Onun melekleri görmemesine sebep olsa olsa bu olmalı.”

Açlıktan ölen servet sahibi

Yusuf aleyhisselam, iftira yüzünden zindanda iken Mısır hükümdarı bir rüya görmüştü. Korku ile uykusundan uyanıp; **Ben rüyamda 7 semiz ineğin 7 zayıf ineği yediğini ve 7 yeşil başak, 7 de kurumuş başak gördüm. Eğer rüya tabiri biliyorsanız, bu rüyayı tabir edin** dedi. Onlar, **Biz böyle rüyaları tabir edemeyiz** dediler. Hazret-i Yusuf ile zindanda kalan şerbetçi, Hazret-i Yusuf’un rüya tabir ettiğini hatırlayarak; **Ben bu rüyayı tabir ettireceğim** dedi. Hazret-i Yusuf’un yanına gitti. Mısır hükümdarının rüyasını anlatıp tabirini istedi.

Hazret-i Yusuf, **“7 sene bolluk, sonra 7 sene kıtlık olacak. Bollukta saklayın, kıtlıkta bunları yersiniz. Bolluk senelerinde çok ekip, ekinleri sapları ile beraber, başakları ile ambarlara koymalısın. Bu şekilde ekinler bozulmadan kalır, hem de saplar hayvanlarınız için yem olur. Halka da, ekinlerinden ihtiyaçları kadarını yemelerini, geriye kalanını saklayıp korumalarını emretmelisin. Bu yiyecekler kıtlık senelerinde sizin ve çevredeki insanların ihtiyaçlarını karşılayacaktır”** dedi.

Hazret-i Yusuf’un tavsiyelerini beğenen hükümdar; Mısır’ın hazinelerinin idare işini Hazret-i Yusuf’a bıraktı. Yani onu maliye

nazırı yaptı. O da gerekli tasarruf ve iktisat yolunu tuttu. 7 bolluk senesinden sonra 7 kıtlık senesi geldi. Her taraftan tahıl almak üzere insanlar gelmeye başlamıştı.

Bu olaylardan bir müddet sonra Yemen'e çok şiddetli bir sel gelir, ağaçları kökünden söker, binaların yıkılmasına sebep olur. Sular çekildikten sonra eski bir mezarın açıldığı görülür. Ortaya bir kadın cesediyle büyük bir servet çıkar. Kitabedeki yazı okunduğunda, bu cesedin Himyeri hükümdarlarından birinin kızı olan Tace adındaki bir kadına ait olduğu anlaşılır. Tace'nin cesedinin boynunda 7 inci gerdanlık, kollarında 7 kıymetli altın bilezik, ayaklarında mücevherli 7 halhal ve on parmağın 7 sinde muhteşem mücevher yüzüklerin bulunduğu görülür. Ayrıca baş tarafında çok kıymetli eşya ile doldurulmuş hazine gibi bir tabut parladığı da dikkatlerden kaçmaz. Bu tabutun ön kısmında ki levhada yazılı olanlar ilgi çekicidir.

Hitabede şunlar yazılı idi:

Ben hükümdarın kızı Tace'yim. Memleketimizde müthiş bir kıtlık çıktığı için, tahıl getirtmek üzere, birkaç adamımı, Mısır maliye nazırı olan Yusuf aleyhisselama yolladım. Epey bir zaman geçtiği halde gönderdiğim adamlar gelmeyince, adamlarımızdan bazılarına bir kantar (50 kilo kadar) gümüş verip herhangi bir yerden bununla bir kantar un alıp getirmesini istedim. Onlar da bulamadılar. Nihayet bir kantar altın verip tekrar gönderdimse de, yine bulamadıklarından, incileri öğütüp yemekten başka çare bulamadım. Fakat o da beni besleyemediği için, büyük bir servet içinde açlıktan ölümle yüz yüze kaldım. Benim bu acıklı hâlimi işitenler, gerekli dersi almalı, servetine güvenmemeli, gerekli iktisat yolunu tutmalıdır. Tarihte altının da, incinin de, geçmediği durumlar varsa da, benden başka dünyada hangi kadın bu kadar muhteşem ziynetler içinde ölmüştür?

Hazineler bu kadına fayda etmediği gibi, ahirette de para pul geçmeyecektir. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Üzerinde kul hakkı olan, ölmeden önce ödeyip helalleşsin! Çünkü ahirette altının, malın değeri olmaz. O gün, hak ödeninceye kadar, kendi sevaplarından alınır, sevapları olmazsa, hak sahibinin günahları buna yüklenir.) [Buhari]

Anne anne, Allah bizi görüyor

Hazret-i Ömer, halifeliği sırasında bir gece asayiş kontrol için Medine sokaklarında dolaşıyordu. Gecenin karanlığında önünden geçmekte olduğu bir evden yüksek sesler işitti. Bir anne kızına şöyle diyordu;

- Kızım, yarın satacağımız süte su karıştır!
- Anne, Halife süte su karıştırmayı yasak etmedi mi?
- Kızım, gecenin bu saatinde Halifenin nerden haberi olacak, o şimdi yatağında yatıyor.
- Anne! Anne! Halife uyuyor, haberi olmaz diyorsun! Her şeyi bilen, gören ve her şeye kâdir olan Allahü teâlâ bizi görüyor, hâlimizi biliyor! Hilemizi insanlardan gizleyebiliriz, fakat her şeyi bilen ve gören Allah'tan nasıl gizlersin?

Hazret-i Ömer, bu kızın güzel ahlakına çok hayran kaldı. Bu durumu hanımına da anlattı. Sonra da, o kızı oğlu Asım ile evlendirdi. Asım'ın bu kadından bir kızı oldu. Bu kızıdan da âdil halifelerden Ömer bin Abdülaziz hazretleri doğdu.

Atalarımız böyle âdil idi

İstanbul'un fethinden sonra, Osmanlı askerleri, Bizans hapisanelerini kontrol ettiler. En ücra bir mahzende üç papaz buldular. Alıp Fatih Sultan Mehmed Han'a götürdüler. Sultan, onlara hapsedilmelerinin sebebini sordu. Papazlar, "Biz, Bizans'ın en ileri gelen papazları idik. İmparatorun zulüm ve işkencelerinden, yaptığı rezalet ve sefahetten dolayı kendisini ikaz edip, sonunun yakın olduğunu söyledik. O da, bize kızdı zindanlara attırdı" dediler.

Fatih Sultan Mehmed Han, papazların ellerine serbest dolaşma belgesi verip, memleketini gezip görmelerini, Osmanlı Devleti hakkında kendisine görüşlerini bildirmelerini istedi.

Papazlar, İstanbul'da bir çarşıya girip, sabahın erken vaktinde bir şeyler almak istediler. Siftah yapan bir dükkandan, komşuları siftah yapmadan ikinci bir şey alamadılar.

Anadolu'ya geçtiler dolaşırken, ezan okunmaya başladı. Kimse dükkanını kapatmaya bile lüzum görmeden camiye gittiler. Hiç kimse, bir başkasının malına, canına, ırzına, namusuna zarar vermeyi aklından bile geçirmiyordu.

Papazlar, bütün bu hadiselerden dolayı şaşkına döndü. Kaç şehir dolaştıkları halde, bir mahkemeye tesadüf edemediler. Her kasabada kâdı var, fakat dava yoktu. Hırsızlık yok, katillik yok, namussuzluk yok, eşkıyalık ve dolandırıcılık yok, kötülük yoktu. Birkaç ay dolaştıktan sonra, şehrin birinde bir mahkemenin olacağını haber alıp, oraya koştular.

“En sonunda Osmanlının aksak yönünü yakalarız ümidiyle dinleyici olarak içeri girdiler. Davalı ve davacı geldi. Kâdı yerine geçip meseleyi dinledi.

Adamlardan biri anlattı: “Efendim, bendeniz bu din kardeşimin tarlasını arzu ettiği fiyat üzerinden satın aldım. Birkaç sene ekip kaldırdım. Fakat bu sene çift sürerken, sabanımın demirine bir şey takıldı. Kazıp çıkardım. İçi altın dolu bir küptü. Küpü götürüp, daha önce tarlayı satın aldığım bu kardeşime vermek istedim. O kabul etmedi: ‘Ben tarlamı, altı ve üstüyle birlikte sattım. Onun ekip kaldırdığında bir hakkım olmadığı gibi, toprağın altında da bir hakkım olamaz’ dedi.”

Üç papaz, altın küpünün kimin olacağına dair mahkemeyi ibretle seyrediyorlardı. Tarlanın yeni sahibi çıkarttığı altın küpünü eski sahibine vermek istiyor, “Toprağın altında küpün varlığından haberdar olsaydı, bana orayı satmazdı” diyordu.

Eski sahibi ise, “Efendim, durum kardeşimin anlattığı gibi vâki oldu. Ancak, bendeniz ona, o tarlayı, altı ve üstüyle birlikte sattım. Onun ekip kaldırdığında bir hakkım olmadığı gibi, toprağın altında da bir hakkım olamaz. Senelerdir ben o tarlayı sürerim, benim nasibim olsaydı ben bulurdum” diyordu.

Kâdı efendi, bu iki müslüman arasında hüküm vermekte güçlük çekmedi. Çünkü, birinin temiz ve salih bir kızı, diğerinin de salih bir oğlu vardı. (Bu gençleri evlendirelim, bu küp altın da onların düğün hediyesi olsun) diye teklif yaptı. Onlar da kabul ettiler. Davayı böylece halletmiş oldu. Papazlar da şaşkınlıktan ne yapacaklarını bilemez bir halde oradan ayrıldılar.

Papazlar, Anadolu seyahatlerine devam ettiler... Yine bir gün, bir mahkemeye şahit oldular. Kâdı efendi, davacıya söz verdi. O da meseleyi şöyle anlattı: “Bir hafta önce bu kardeşimden bir at satın aldım. Evime götürüp bakımını yaptım. Ancak birkaç gün sonra at

rahatsızlandı. Atın daha önceden hasta olması mümkün olabileceği gibi, ben aldıktan sonra da hastalanması mümkün idi. Atı satın aldığım arkadaşa bir şey diyemedim. Gelip durumu size arz edeyim ki, aramızı bulasınız diye düşündüm. Ancak o gün sizi bulamadım. Siz şehir dışına gitmiştiniz. Siz geri gelmeden de at öldü. Hükmünüzü talep ederim.”

Kâdı efendi düşündü. At ölmüş, onlar arasında dava bitmişti. Suç kendisinin idi. Atı satanı suçlayamazdı. Çünkü atın durumu ortaya çıkmamıştı. Öbürü de vaktinde müracaatını yapmıştı. Tek eksik taraf; kendisinin şehirde, vazife yerinde bulunmaması idi. O halde atın ücretini o ödemeliydi. Atın fiyatını öğrenip, kendi cebinden bedelini verdi.

Böyle âdil bir kâdı efendinin ve böyle âdil bir mahkemenin mevcudiyetini akıllarına sığdıramayan Bizans papazlarının, hayretlerinden ağızları açık kaldı...

(Anadolu’da bu kadar dolaştığımız yeter) diyen papazlar, İstanbul’a dönüp, İstanbul Kâdısı Hızır Bey’in huzurunda, Padişah Fatih Sultan Mehmed Han ile, bir Hristiyan arasında bir davanın görüleceğini duydular.

Koca Osmanlı Devleti’nin Sultanı, çağ açıp çağ kapayan İstanbul Fatih Sultan Mehmed Han ile bir Hristiyan mimar, Kâdı Hızır Bey’in karşısında ayakta bekliyorlardı. Fatih Sultan Mehmed Han, vazifesine ihanet eden Hristiyan mimarı mahkemesiz cezalandırmış, Hristiyan mimar da, Kâdı Hızır Bey’e şikayet etmişti.

Hızır Bey, Fatih Sultan Mehmed Han’ı haksız bulup aynı şekilde Sultanın da cezalandırılmasına hükmetti. Eğer mimar rıza gösterirse, diyetle kurtulabilecekti. Hristiyan mimar, bu adalet karşısında ne yapacağını şaşırды. Oracıkta, Kelime-i şehadet getirip müslüman oldu...

Papazlar, fetihden sonraki İstanbul hayatını da çok merak ediyorlardı. Müslümanların oturdukları, yeni yeni yerleşmekte oldukları mahallelere gittiler. Onların tam bir teslimiyet ve sükunetle işlerini yaptıklarını tam bir temizlik ve titizlikle eşyalarını yerleştirdiklerini gördüler. İstanbul bambaşka olmuş, sanki, birkaç ay önceki Bizans gitmiş, yerine gökten bir İstanbul inmişti.

Padişah tarafından Osmanlı ülkesini gezip görmekle

vazifelendirilen papazlar, İstanbul'daki Hristiyan mahallelerini de görmeden edemediler. Bugünkü Fatih Camii'nin doğu taraflarına ve Fener'e doğru gittiler. Hristiyanlar bile değişmiş, sokaklardaki pislik azalmıştı. Kimse kimseye zulmetmeye cesaret edemiyordu. Kâdı Hızır beyin, Padişaha bile ceza vermekten çekinmemesi onları korkutmuştu. Herkes sessiz, sakın işine devam ediyor, eskisi gibi içip içip, sokaklarda, nârâlar atamıyorlardı. Kimseyi rahatsız edemiyorlardı. Hristiyanların en fakirine bile ev verilmiş, kimse aç ve açıkta bırakılmamıştı. İstanbul'da herkes huzur içerisinde idi.

Papazlar, bütün bunları gezip gördükten sonra, birkaç gün dinlenip düşündüler, izin isteyip padişahın huzuruna çıktılar. Gördüklerini bir bir arz edip; (Bu millet ve devlet, böyle giderse, kıyamete kadar devam eder) dediler. (Böyle bir ahlak ve yaşayışa sahip olan insanların dini, elbette Allahü teâlânın hak dinidir) dediler, Kelime-i şehadet getirip müslüman olmakla şereflendiler.

Ateş yerine kül

Silsile-i aliyye büyüklerinden Bayezid-i Bistami hazretleri; iki katlı bir evin dibinden geçerken, yukarıdan tepesine bir leğen kül döküldü. Kadın, özür diledi, görmediğini söyledi. Bistami hazretleri, **(Çok şükür, ateş dökülmesi gereken başa kül döküldü ucuz kurtulduk)** dedi.

Allahü ehad ver-resulü Ahmed

İbrahim Havvas hazretleri anlatır:

Bir sene hacca gitmeye niyet ettim. Bu niyetle yola çıktım. Maksadım Kâbe-i şerif tarafına gitmek olduğu halde, istemeyerek ters yöne gidiyordum. Allahü teâlânın iradesi beni batı tarafına çekiyordu. En sonunda İstanbul'a gitmeye karar verdim. Şehre girdim. Yüksek bir köşk gördüm. Kapı önünde bir kısım insanlar, bir araya toplanmışlardı. Yaklaştım ve (Niçin toplandınız?) diye sordum. (Rum Kayseri'nin kızı delirdi. Çare bulmak için doktorları toplandı) dediler.

Bunda bir hikmet olsa gerektir, dedim ve içeri girdim. Orada Kayser'in kızını parlak ay gibi gördüm. Bana bakıp dedi ki:

- Hoş geldin, ey İbrahim Havvas!

- Beni nereden tanıyorsun?

- Canımı, Cânâna teslim etmek istedim ve Hak teâlâdan sevdiği bir kulunu yanımda bulundurmasını niyaz ettim. Rüyamda buyuruldu ki: **“Yarın İbrahim Havvas sana gelecek!”**

- Hastalığınız nedir?

- Bir gece dışarı çıkıp ibret nazarıyla gökyüzüne baktım. Kendimden geçtim. **“Allahü ehad ver-resulü Ahmed”** kelimesi dilime, manası kalbime geldi. Bu kelimeyi dilimden düşürmez oldum. Bu sebepten hâlîme delilik alameti, bana da deli dediler. [Bu sözlerin manası, “Allah birdir ve Peygamberi Ahmed (yani Muhammed aleyhisselam)’dır].

- Bizim diyara gelmek ister misin?

- Sizin diyarda ne var?

- Mekke, Medine ve Beytül-mukaddes (Mescid-i Aksa) oradadır.

- Sağ tarafına bak!

Baktım bir düzlükte Mekke, Medine ve Beytül-mukaddes karşımda duruyor gördüm. Az sonra dedi ki:

- Vakit yaklaştı. İstek ve arzu haddi aştı.

Kelime-i şehadet getirip ruhunu teslim etti.

Ayakkabıcının korkusu

Âbidin biri ibadet etmek üzere dağa çıkar. Bir gece rüyasında "Falan ayakkabıcıya git! Senin için dua etsin" denir. Âbid dağdan iner, adamı bulur, ne iş yaptığını sorar. Adam, gündüzleri oruç tutup, ayakkabı işlerinde çalıştığını, kazandığı para ile ailesini geçindirdikten sonra fazlasını tasadduk ettiğini söyler.

Âbid, adamın güzel bir iş yaptığını ancak kendisinin dağda sırf ibadetle meşgul olmasını daha iyi bulur ve tekrar ibadetine döner.

Yine gece rüyasında, (Ayakkabıcıya git ve ona, "Bu yüzündeki sararmanın sebebi nedir?" diye sor) denir. Âbid gider ayakkabıcıya bunu sorar. Ayakkabıcı, "Kimi görürsem, bu kurtulacak da, ben helak olacağım der ve kendimden korkarım. Yüzümün sararması bundandır" der.

İşte o zaman âbid, ayakkabıcının bu korku ve tevazu ile üstünlük kazandığını anlar.

Bari onunla beraber yanayım

İbrahim aleyhisselamı ateşe attıkları zaman bütün melekler, vahşi hayvanlar ve kuşlar ağlaştılar ve etrafında toplanıp, İbrahim aleyhisselama bir yardım yapabilmenin çaresini aradılar.

Bunların arasında zayıf bir bülbül yavrusu vardı. Kendini ateşe atacağı sırada Hak teâlâ, Cebrail aleyhisselama emredip buyurdu ki:

- O kuşu tut ve ne dileği olduğunu sor.

Cebrail aleyhisselam kuşu tutup istediğini sorunca, kuş dedi ki:

- Halilullahı ateşe atıyorlar. Madem ki kurtarmaya kâdir değilim, bari onunla beraber ben de yanayım.

Hak teâlâ buyurdu ki:

- O kuşun benden dileği nedir?

Bülbül şöyle arz etti.

Benim dünyada, Hak teâlânın adını anmaktan başka arzum yoktur. Bin bir ismi olduğunu işittim. Yüz birini biliyorum. Dokuz yüz ism-i şerifini de bilmek isterim.

Hak teâlâ kuşun dileğini yerine getirdi.

Şimdi sahralarda feryat eden bülbül, Hak teâlânın ismini söylemektedir.

Nemrud'un ateşi, İbrahim aleyhisselama gülistan olunca, bülbül gelip gül ağacında nağmeye başladı. O zamandan kıyamete kadar, gül ağacına muhabbet etti, aşık oldu.

Batmayan gemi

Ebu Müslim-i Saftar, evliyanın büyüklerindendi. Bir gün gemi ile yola çıktı. Yanında çok kimseler de vardı. Aniden ters yönden bir rüzgar çıktı. Dalgalar yükseldi. Gemi batacak gibi oldu. Gemide olan yükü denize attılar. Yardım istediler.

Ebu Müslim diyor ki:

Bizimle beraber gemide kim olduğu bilinmeyen bir köylü vardı. Yanında bir mushafı vardı. Oradan kalktı ve mushafı elinin üzerine koydu ve şöyle yalvararak dua etti: (Ya Rabbi! Eğer bir kimsenin elinde dünya sultanından bir mektup bulunursa, hiç kimse ona saldıramaz, zarar veremez, belalardan emin olur.) Mushafı kaldırdı ve (Ya Rabbi! Bu senin kitabındır, bunu bize verdin. Ellerinde senin kitabın bulunan kullarını suda boğmak keremine yakışmaz. Bizi

tehlikeden kurtar.)

Derhal dalgalar döndü ve deniz süt liman oldu ve sağ salim gittik.

Baykuşun kıssası

Hayat-ül hayvan kitabında bildiriliyor ki:

Süleyman aleyhisselam bütün hayvanlarla konuşurdu. Bu onun mucizelerinden biriydi. Gökte tahtı ile gezerdi. Bir gün baykuş Süleyman aleyhisselama selam verdi. Süleyman aleyhisselam selamını alıp ona sordu ki:

- Niçin buğday yemezsin?
- Âdem aleyhisselam onun yüzünden Cennetten çıktığı için.
- Niçin su içmezsin?
- Nuh aleyhisselamın kavmi suda boğulduğu için.
- Niçin hep harabelerde bulunursun?
- Harabeler Allahü teâlânın mirasıdır.
- Niçin evlerde ötersin?
- İnsanları ikaz için. Önlerinde şiddetli tehlikeler varken nasıl gafletle uyurlar. Böylesine yazıklar olsun!
- Gündüzleri niçin çıkmazsın?
- İnsanlar bana zarar verebilirler.
- Öterken ne dersin?
- Tesbih okur bir de **"Ey gafiller, çıkacağınız uzun sefer için azık hazırlayın!"** derim.

Süleyman aleyhisselam baykuştan daha nasihatçı kuş olmadığını söyledi. **(Berika)**

Baytar vazifesini yapmış

Gözü ağrıyan ahmak birisi, baytara (veterinere) gidip ilaç ister. Baytar, **(Bende hayvanlara kullanılan ilaç vardır)** der. Ahmak adam, **(Olsun ondan sür)** der. Baytar, hayvanlara sürdüğü ilaçtan onun gözüne de sürer. Adam kör olur. Bunun üzerine baytarı mahkemeye verir. Olayı dinleyen yargıç, **(Baytar vazifesini yapmış, tazminat ödemesi gerekmez)** diye hüküm verir. Çünkü bu adam hayvan olmasaydı baytara gitmezdi.

Benim gücüm bu kadar

Bir gün Nemrut, İbrahim aleyhisselamı ateşe atmaya karar verir. O kadar büyük bir ateş yakar ki bu sefer kendisi ateşe yaklaşılamaz. Bir mübarek zat, bakmış bir karınca ağzına su alıyor, uzaktan getiriyor ateşi söndürmek için. Fakat yaklaşıyor, yakın bir yere bırakıyor. Evliya zat sormuş:

- Ne yapıyorsun sen?

Karınca, demiş ki:

- Sorma, Allah'ın Peygamberini yakacaklar. Ateşi söndürmeye çalışıyorum.

O zat sormuş:

- Senin bu küçük cüssenle taşıdığın bir damla su ile bu koca ateş söner mi?

- Vallahi Cenab-ı Allah herkese gücüne göre hesap sorar. Benim gücüm bu kadar.

Öbür taraftan bir yılan da devamlı ateşi körüklüyor. Demiş ki :

- Böyle ne yapıyorsun?

Yılan demiş ki :

- Bugün bayram! Bir Peygamber yanacak.

Bu da gücü nispetinde elinden gelen kötülüğü yapmaya çalışıyor.

Demek ki yüce Allah hayvanları nasıl iki grupta yaratmışsa, insanları da iki grupta yaratmış :

Birisi ateşi körükleyenler, diğeri ateşi söndürenler.

Cenab-ı Hak bizi ateşi söndürenlerden eylesin!

Benimle kerpiç yaptılar

Bir zengin öldü. Bir köşk ile iki oğlu kaldı. Köşkü taksimde anlaşılamadılar. Duvardan bir ses geldi: (Benim için birbirinize düşman olmayınız. Ben bir padişah idim. Çok yaşadım. Mezarda yüz otuz sene kaldım. Sonra, toprağımla çanak çömlek yaptılar. Kırk sene evlerde kullandılar. Kırıldım. Sokağa atıldım. Sonra, benimle kerpiç yaptılar. Bu duvarın inşasında kullandılar. Birbirinizle dövüşmeyiniz. Siz de, benim gibi olacaksınız) dedi.

Beterin beteri var

Mehmet işten çıkarılır. Eve gelip durumu bildirince, hanımı içeri almaz. Gidecek yeri olmadığından Şeyhin dergahına gider. Bu sırada şeyh talebeleriyle sohbet etmektedir. Bu arada börek çörek yenmekte, çaylar içilmektedir. Mehmet de aralarına katılır. Şeyh, sohbet esnasında; **beterin beteri vardır, insan içinde bulunduğu duruma şükretmeli** der. Bunu bir kaç defa tekrar edince, bizim zavallı dayanamaz, kendi kendine, (!.. postun üzerindesin, sevenlerin etrafında, talebelerin hizmet ediyor, keyfin yerinde... Elbette içinde bulunduğun duruma şükredersin, ya ben ne yapayım) diye mırıldanır.

Şeyh, bunun kalbindeki sıkıntıyı fark edince, **evladım, sen de içinde bulunduğun duruma şükret. Beterin beteri vardır** der. Mehmet dayanamaz, şu an besbeter bir durumdayım Efendim... Hem işten kovuldum, hem de evden...

Şeyh oralı olmaz aynı sözünü tekrar eder:

“Beterin beteri vardır. Sen yine de durumuna şükret.”

Mehmet, cevap vermez ama daha beterini hayal bile edemez. Bu sırada akşam olmuştur. Herkes köşesine çekilince, Mehmet de, belki hanımı razı edersem diye dergahtan çıkıp eve gider. Kapıyı çalar, hanımına “beni affet, perişanım” diye yalvarır. Fakat hanımı, içeri almaz. Kapının bir kenarına kıvrılır. Soğuktan titremeye başlar, kuytu bir yere oturur, fakat çok geçmeden zaptiyeler bunu gizlenmiş olarak görünce şüphelenip karakola götürürler. Eşkaline bakınca bunu nezarete atarlar. Meğer o civarda bir hırsızlık olmuş. Hırsızın eşkali de bizimkine uyuyormuş. Zavallı, geceyi nezarete atılmış ipsiz sapsız haydutların arasında geçirir.

Şeyh, durumu öğrenir, ziyaretine gelir. Daha, nasılsın diye sormadan bizimki feryat eder:

- Nedir bu başıma gelenler? Önce işten sonra eşten oldum, şimdi de..."

Şeyh sözünü keser:

- Beterin de beteri vardır.

Bizimki dayanamaz:

- Hocam anlatamadım galiba... Suçsuz yere hırsız damgası yedim. Üstelik bu haydutlarla aynı yerdeyim, şunların tiplerine

baksana..."

Şeyh hiç umursamadan karakoldan ayrılır. O gece nezaretteki zanlılar arasında müthiş bir kavga çıkar. Sille tokat birbirlerine girerler. Bizim Mehmet bir kenara sinerek boğuşanları seyrederek. Bu sırada zaptiyeler kavgayı ayırır. Kavganın sebebi araştırılır. Kavganın Mehmet geldikten sonra çıktığını gören zaptiyeler, zavallıyı kavgayı başlatmakla suçlayıp tekme tokat tek kişilik bir hücreye atarlar.

O geceyi hücrede geçiren Mehmet, sabahleyin şeyhi karşısında görünce ağlamaya başlar. Başından geçenleri sıkıntıları anlatır. Ama şeyh aynı şeyi tekrar eder:

- Beterin beteri vardır, sen durumuna sabret.

Bizimki şaşkınlıktan ağlamayı bile unuttur:

- Sabır mı? Sabır taşı olsa çatlar.

Şeyh güler geçer.

Bizimkinin öfkeden kanı beynine sıçrarsa da bir şey diyemez.

Şeyh gidince ortalığı birbirine katar. Bağırıp çağırır, hücre kapısını tekmeler. Gürültüye gelen zaptiye memuruna da hakaret edince fena şekilde dayak yer. Üstelik de "Bu herif yalnızlıktan sıkılmış olmalı" diyerek yanına hasta olan Mecusi bir tutukluyu koyarlar. Tek kişilik bir hücrede iki kişi olması bir yana, adamın ömrü boyunca yıkanmamış, saçı sakalı kir pas içinde, hastalıktan inlemesi bizimkini perişan eder. Geceyi Mecusi ile koyun koyuna geçirirler. Sabah olunca şeyh tekrar ziyaretine gelir. Der ki:

- Ooo... Ne kadar güzel... Bir de arkadaşın olmuş. Yalnızlık çekmezsin."

- Böyle arkadaş olmaz olsun efendim. Herif hasta ve baygın yatıyor, üstelik de leş gibi kokuyor. Dar yerde mecburen kalıyoruz.

Şeyh yine hiçbir şey söylemeden ayrılır. Bir kaç saat sonra hasta Mecusi hem kusmaya, hem de altına kaçırmaya başlar. Mehmet hücrede yine tek başına kalabilmek için bir fırsat bilerek görevlileri çağırır. Görevliler durumun vahametini görünce; "Bundan sonra bu hücrenin temizliğinden sen sorumlusun" diyerek bir kova su ile bez verip giderler.

Nezarettekiler ikiye ayrılır, yine aralarında kavga çıkar, çoğu şişlenir ölür, kalanı da yaralanır.

Ertesi gün şeyh efendi karakolu ziyarete gelir. Hücreye yaklaşınca Mehmed'in yanık sesini duyar. O bir yandan Mecusiye ve hücreyi temizliyor, bir yandan da dua ediyor.

- Ya Rabbi sana şükürler olsun, iyi ki hücreye girmişim, ben de muhakkak kavgada ölebilirdim. Bir de Mecusiye hizmet ettiğimden dolayı Mecusi müslüman oldu.

Şeyhi görünce başını eğer:

- Haklıymışsınız efendim. Bu adamcağız hasta oldu. Temizliğini de bana yaptırdılar. Düşündüm ki, ya bu adam ölürse halim ne olurdu? Beni cinayetle bile suçlardı veya buraya hiç uğramaz, adamın cenazesiyle kim bilir kaç gün daha burada tutarlardı. İyi ki ölmedi, hem de müslüman oldu, üstelikte büyük kavgadan kurtulmuş oldum.

Şeyhi gülümser:

- **Beterin beteri olduğunu anladın demek... Sana bir müjde vereyim. Zaptiyelerin yanından geçerken duydum, gerçek hırsız yakalanmış.**

Mehmet çok geçmeden karakoldan çıkarılır. O da beterin beteri olduğunu yaşayarak anlar.

Yörenin bir zengini ona acır işe alır. Hanımı da iş gücü sahibi olduğunu öğrenince onu tekrar eve kabul eder.

Beybaba, biraz geç olmadı mı?

Hasan-ı Basri hazretlerine 90 lık bir ihtiyar gelir, ben tevbe edip doğru yola girmek istiyorum der, O mübarek zat da latife yapmak ister, (Beybaba, biraz geç olmadı mı?) der. İhtiyar, (Neresi geç ki, ölmeden geldim ya) der. O zaman Hasan-ı Basri hazretleri, (Doğru söyledin efendim, ölmeden önce gelen, zamanında gelmiş olur) der.

Bir elma ve imam-ı a'zamin babası

Şemseddin-i Sivasî'nin Menakih-i İmam-ı a'zam isimli eserinde şöyle yazılıdır:

İmam-ı a'zamin babası Sabit (rahmetullahi aleyh) küçük yaştan beri ahlakı temiz, takva ve vera sahibi idi. Yüzü gayet nurlu olup zühdü, salahı ve ilmi pek çok idi.

Bir gün bir dere kenarında abdest alıyordu. Suda bir elma gördü.

Abdestten sonra suda çürüyüp gidecek olan bu elmayı alıp yedi. Fakat tükürüğünde kan gördü. Şimdiye kadar böyle bir hâl görmediği için tükürükteki kanın bu elmadan ileri geldiğini tahmin etti. Yediğine pişman oldu. Elmanın sahibini bulup helalleşmek için dere boyunca gitti. Nihayet yediği elmaya benzeyen bir meyve bahçesi gördü. Sahibini sordu. Bu zatın gayet cömert ve ihsan sahibi olduğunu, hatta ağaçta bulunan bütün elmaları toplayıp götürülse yine bir şey demeyeceğini, bir elmanın ne ehemmiyeti olacağını söylediler. Buna rağmen elmanın sahibini buldu, meseleyi anlattı, ya parasını almasını veya helal etmesini istedi.

Bahçe sahibi gencin bu halini görünce takva ve verasının doğru olup olmadığını öğrenmek için şöyle dedi:

- Yediğin elmam için ne vereceksin?
- Altın gümüş neyim olsa veririm.
- Ben altın gümüş istemem ama, eğer kıyamette senden davacı olmamı istemezsen bir teklifim var, onu kabul etmen gerekir.
- Teklifin nedir?
- Yapacaksan söyliyeyim...
- İslamiyete uygunsa yapabilirim.
- Kör, sağır, dilsiz ve kötürüm bir kızım var, bununla evlenmeye razı olursan o zaman elmayı sana helal edebilirim.

Sabit hazretleri ahirete kul hakkıyla gitmemek için bu teklifi kabul etti. Düğün hazırlığı yapıldı. Sabit hazretlerinin ilk gece odaya girmesiyle çıkması bir oldu. Hemen kayınpederine koşup, (Efendim, bir yanlışlık var galiba, içeride sizin bahsettiğiniz vasıflarda bir kız yok, tam tersi!) Kayınpederi tebessüm ederek, (Evladım o benim kızımdır, senin de helalindir. Ben sana kör dediysem, o hiç haram görmemiştir. Sağır dediysem, o hiç haram duymamıştır. Dilsiz dediysem, o hiç haram konuşmamıştır. Kötürüm dediysem, o hiç harama gitmemiştir. Var git helalinin yanına, Allahü teâlâ mübarek ve mesut etsin.)

İşte bu evlilikten, yani böyle ana babadan imam-ı a'zam Ebu Hanife hazretleri dünyaya geldi.

Bizden ne işittiyse hemen inandı

Anadolu'da yetişen en büyük velilerden biri olan Hacı Bayram-ı

Veli hazretlerinin talebelerinden birisi de, Fatih'in hocalarından Akşemseddin idi. Hacı Bayram hazretlerine bağlanışından kısa bir zaman sonra zekâsı, en önemlisi de şeyhine tam teslimiyeti sayesinde icazet [diploma] aldı ve irşadla görevlendirildi. Akşemseddin'in bu başarısı diğer müridler arasında kıskançlığa sebep oldu. Bunlardan biri Hacı Bayram hazretlerine sordu:

- Efendim, kırk yıldır talebeniz olanlar henüz halifelğe layık görülmezken Akşemseddin'in kısa zamanda bu rütbeye ulaşmasının hikmeti nedir?

Hacı Bayram hazretleri şu cevabı verdi:

- Bu köse [Akşemseddin] bizde ne gördü ve işittiyse sebep ve hikmetini araştırmadan hemen inandı ve teslim oldu. Kırk yıldır hizmetimizde bulunanlar ise bizde gördüklerinin ve duyduklarının önce sebep ve hikmetini öğrenip sonra inandı ve teslim oldu. İşte aradaki fark budur.

Bu iki müslüman yalan söylemez

Mevlana Halid-i hazretleri Bağdat'tan atıyla Şam'a gider. Şam'da iki kişi Mevlana hazretlerini, "Bu bizim atımızdır, bunu bu şahıs çalmış" diyerek kadiya şikayet eder. Mevlana Halid-i Bağdadi hazretleri, **"Ben bu atı benim ahırımdan aldım binip geldim. Bu iki müslüman yalan söylemez. Allahü teâlâ her şeye kadirdir. Bunların atını benim ahırıma koymuş olabilir. Ben de bu ata binip geldiğime göre bunların hakları geçmiştir, ücreti ne ise ödeyeyim"** buyurur.

Bu iki kişi, Mevlana Halid-i Bağdadi hazretlerinin büyük bir zat olduğunu anlamaları üzerine, "Aman biz ne yaptık? Biz yalan söyledik, tevbe ettik, bu at bizim değil" diyerek özür dilerler.

Bu nasıl tevekküldür

Şakik-i Belhi hazretleri, bir kıtlık senesinde, herkesin kara kara düşündüğü bir ortamda, zengin bir adamın kölesinin neşeden oynadığını gördü. Ona sordu:

- Herkes kıtlıktan, açlıkla karşı karşıya olmaktan inler dururken sen neye güvenerek böyle oynayabiliyorsun?

Köle cevap verdi:

- Benim efendimin 7 tane köyü var, her ihtiyacımızı efendimiz bol bol sağlıyor.

Şakik-i Belhi hazretleri, kıtlıktan muzdarip talebelerine buyurdu ki:

- Kendimize gelelim! Bir köle efendisinin yedi köyüne güveniyor, kendini emniyet içinde hissediyor. Dünyadaki bütün köylerin, şehirlerin sahibi ve her canlının rızıkına kefil olan Allahü teâlâya bu nasıl tevekkül ki hâlâ biz rızık endişesi içindeyiz?

Bu suya pislik karıştırma

Şibli hazretleri bir gün Hicaza gitmek için yola çıkar, yolu Bağdat'tan geçer. O zamanın halifesi Harun Reşid, Şibli hazretlerinin Bağdat'a geldiğini duyar. "Biz mi ziyaretine gelelim yoksa o mu bizim sarayımıza şeref verir?" diye haber gönderir. Şibli hazretleri biz halifenin yanına geliriz der. Ve saraya gider.

Halife, Şibli hazretlerine, "Bana bir nasihat eder misiniz efendim" der. Şibli hazretleri de "Bana bir bardak su getirin" der. Halifeye, "Eğer çölde susuz kalsanız, ölmek üzere olsanız, biri elinde bir bardak su ile çıkıp gelse, dese ki bu bir bardak suyu sana veririm ama servetinin yarısını isterim, verir misin? Halife düşünür ve elbette veririm der.

Şibli hazretleri, "Peki bu suyu içtin, çıkaramıyorsun [vücudundan dışarı çıkmıyor, bir hastalık var], bir doktor gelse, ben o suyu dışarı çıkarırım fakat servetinin diğer yarısını isterim, verir misin?" Harun Reşid düşünür ve elbette veririm der.

Şibli hazretleri, "**O halde bir bardak su bile etmeyen servetine güvenme**" der. Halife ağlamaya başlar. Bana bir nasihat daha eder misiniz der.

Şibli hazretleri, "Siz suyun başındasınız, Allahü teâlâ Peygamber efendimizden beri akıp gelen bu İslamiyet suyunun bekçisi olmayı size nasip etti, bu suya pislik karıştırma, karıştırılmasına da müsaade etme, bid'at karıştırma onu tertemiz olarak koru."

Cömertlik imtihanı

Yemen hükümdarı, oldukça cömert idi. İhsanları her yere yayılmasına rağmen, Hatim-i Tai'nin cömertliğinden bahsedilmesine tahammül edemez. Sarayında herkese büyük bir ziyafet verir.

Zengin fakir herkes yer. Halkın, (Hükümdarın ziyafeti ne kadar muhteşem oldu, neredeyse Hatime yaklaştı) dediğini duyunca, Hatim sağ kaldıkça, cömertlikte birinci olmasına imkan olmadığını anlar, onu öldürtmeye karar verir. Çok güçlü bir genç bulup eline yirmi altın verir. İşi bitirince de, yirmi altın daha vereceğini söyler.

Genç, sora sora Tay kabilesine kadar gelir. Güler yüzlü, kendisi gibi yiğit bir gençle karşılaşır. Bu sevimli genç (Hoş geldin yiğit. Çok yorgun olduğunu anlaşıyor. Bu gece misafirim ol!) diyerek evine götürür. Gece, misafirine çok ikram ve ihsanda bulunur. Sabah olunca, misafir gitmek isteyince, birkaç gün daha kalmasını ısrar eder. Misafir der ki:

- Çok önemli bir işim var. Bir an önce gitmem gerekir.

İyilik ve hizmet etmekten zevk duyduğu anlaşılan ev sahibi der ki:

- İşin nedir, sana acaba bir yardımım dokunabilir mi?

- Ey asil kişi, sen çok cömertsin, iyilik seversin, senden sıyrılmayacağı belli. Hatim isimli birini arıyorum. Acaba tanıyor musun?

- Hatim ile ne işin var?

Misafir, niçin geldiğini anlatıp der ki:

- Bu işte bana yardımcı olman mümkün mü?

- Elbette mümkündür. Yalnız bu iş pek kolay olmaz. Dediklerime uyarsan tereyağından kıl çekmiş gibi zahmetsiz olur.

- Ne yapmam gerekir?

- Hatim de senin gibi yiğit biridir. Belki öldüremezsin. Ben sana onun yerini tarif edeyim. Ancak öldüremez de iş meydana çıkarsa, yerini söylediğim için beni öldürebilir. Bu bakımdan benim ellerimi, ayaklarımı bağla. Zorla söylettiğin anlaşılsın.

Misafir, ev sahibinin elini, kolunu, ayaklarını iyice bağladıktan sonra sorar:

- Hatim nerede?

- Hatim denilen kimse benim. Madem benim başım senin işine yarayacak, ne diye onu vermiyeyim? Misafirin arzusunu yerine getirmek, gönlünü etmek benim en büyük arzumdur. Hemen öldür, kimse duymadan buradan git!

Genç, neye uğradığını şaşırır. Hemen Hatimin ayaklarına

kapanıp der ki:

- Sana gül yaprağı ile vuran kalleştir. N'olur beni bağışla!..

Genç, helalleşip oradan ayrılıp hükümdarın huzuruna çıkar. Olanları anlatır. Hükümdar da, iyiliksever, cömert olduğu için hatasını anlayıp (Taşıma su ile değirmen dönmez. Cömertlik mal ile değilmiş. Hatimin cömertliği yaratılışından, fıtratından, güzel huyundan ileri geliyormuş. Sen verilen görevi fazlasıyla yerine getirdin) diyerek yirmi yerine kırk altın verir.

Derviş ve para

Padişahın biri, adamlarından birine bir miktar para verip şehir içindeki dervişlere dağıtmasını söyledi. Adamcağız bir çok dervişin yanına gidip geldi ve ancak parayı olduğu gibi geri getirip padişaha iade etti.

Padişah, (Niçin dağıtmadın?) diye sordu.

Adam, (Padişahım verecek derviş bulamadım) dedi.

Padişah, (Nasıl olur, şehirde yüzlerce derviş vardır) deyince adam, (Efendim, dervişler para kabul etmiyorlar. Para alanlar ise zaten derviş değil ki) diye cevap verdi.

Desenize akılları da kıt olur

Şit aleyhisselam 1000 sene yaşıyor. 500 yaşındayken diyorlar ki kaldığın yer rahat değil, sana şöyle daha rahat bir yer hazırlayalım. Diyor ki:

- **500 sene ömrüm kalmış, 500 sene için değer mi?**

Diyorlar ki: - Ahir zamanda öyle bir ümmet gelir ki ömürleri 50-60 sene olur, ama bir ev yetmez 2,3 hatta köşkleri sarayları olur.

- **Yaa, öyle mi, der, o zaman desenize onların ömürleri gibi akılları da kıt olur.**

Diğer kardeşlerin duymasın

Padişah dilencinin birisine bir altın verir. Dilenci bunu az görüp, (Ama padişahım insan kardeşine bu kadar az verir mi?) der. Padişah, (Seninle nereden kardeş oluyoruz) der. Dilenci, (Hepimiz Hazret-i Âdem'in çocukları değil miyiz?) der. O zaman dilencinin kulağına eğilir, yavaşça, (Sakın diğer kardeşlerin duymasın eline bu

kadar da geçmez) der.

Doğru bile olsa

Dinimizde Kur'an-ı kerimden sonra en kıymetli kitap **Sahih-i Buhari**'dir. İmam-ı Buhari hazretleri, çok titiz davranır, bir hadis sahih bile olsa, en ufak bir şüphe olsa, onu kitabına almazdı. Kendisine birçok sahabi ile görüştüğü bilinen bir zattan söz edildi. Her zaman yaptığı gibi uzun bir yol kat ederek bahsedilen zatı buldu. Adamın, boşanmış olan devesini boş torba ile aldatarak yakalamaya çalıştığına şahit oldu. Bu halde hiçbir şey sormadan geri döndü. Niçin hadis almadığını soranlara, **(Doğru söylese bile, devesini aldatmaya çalışan adamın naklettiği hadisi kitabıma almam)** dedi.

Dört kuş dört arzu

Bir gün İbrahim aleyhisselam, kokmuş, parçalanmış bir ceset görüp, Allahü teâlâya der ki:

- Ya Rabbi, parçalanmış bu cesedi elbette diriltirsin. Bunun nasıl diriltildiğini bana göster ki, gözümle görüp kalbim mutmain olsun!

Cenab-ı Hak buyurdu ki:

- **Dört ayrı cins kuş bul ve hepsini kes! Her kuşu yedi parçaya böl, her birinden birer parça alarak yedi dağın üzerine koy! Dört kuşun başlarını elinde tut! Sonra, (Allah'ın izni ile gelin!) de!**

İbrahim aleyhisselam emredileni aynen yaptı. Havada dört tane başsız kuş cesedi meydana geldi. Sonra her biri gelip kendi başıyla birleşti.

Bu kuşlar, tavus, horoz, güvercin ve karga idi.

Tavus, ziyneti, süsü temsil eder.

Nefs tavusunun başını koparan kimse, gözlerini dünya süslerine kapatabilir.

Horoz, şehvete düşkünlük timsalidir.

Nefs horozunun başını kesebilen kimse, şehvetlerin zararlarından kurtulur.

Güvercin, heveslerin sembolüdür.

Nefs güvercininin başını kesebilen kimse, heva ve heveslerine

uymaktan kurtulur.

Karga, ihtiras işaretidir. Nefs kargasının başını kesebilen ihtiraslarına gem vurur.

Nefsinin bu dört huyunu terbiye eden kimse, sonsuz kurtuluşa kavuşur.

Eden bulur!..

Eski zamanlarda, astığı astık kestiği kestik, karşı tarafın sözünü dinlemeden, araştırmadan karar veren bir hükümdar vardı. Bu hükümdar, bir gün hanımı ile sarayının geniş bahçesinde dolaşıyordu. Sarayın bahçıvanı da, bahçenin bakımını yapıyordu. Bahçıvan, hükümdarın hanımı ile beraber kendi tarafına doğru geldiğini uzaktan görünce, onu hanımının yanında rahatsız etmemek için ortadan kaybolmak, görünmemek istedi. Fakat nereye giderse gitsin, hükümdar kendisini görecekti.

Nasıl ortadan kaybolayım diye düşünürken, altında bulunan ağacın üstüne çıkmak aklına geldi. Hemen bir hamlede ağaca tırmandı. Yapraklarının arasına saklandı. Olacak ya hükümdar da hanımıyla beraber o ağacın altına oturmaz mı? Hükümdarın hanımı ortalıkta kimse olmadığı için kocasıyla rahat konuşuyordu.

Bir ara hanımı istirahat için sırt üstü yere uzandı. Bu esnada, yukarı doğru bakınca yaprakların arasındaki bahçıvanı fark etti. Derhal toparlanıp hiddetle bağırdı: “Seninle baş başa hiç konuşamayacak mıyım? Adamların hep bizi mi takip edecek? Bu ne haddini bilmezliktir?”

Hükümdar şaşırdı, ne olduğunu anlayamadı: “Sultanım ne oldu? Ne istediğini anlayamadım. Birileri seni rahatsız mı etti?” Eliyle ağacın üstünü gösterip: “Görmüyor musun, adam tepemize çıkmış bizi dinliyor?”

Hükümdar, kafasını kaldırıncı bahçıvanı gördü. Sesi çıkabildiği kadar bağırdı: “Bre densiz bu ne cüret, çabuk in aşağı!” Adamın dizlerinin bağı çözüldü. Eli ayağı tutmuyordu korkudan. Dallara tutunarak inecek hâli kalmamıştı. Pat diye aşağıya düştü.

Bu arada hükümdarın sesini işiten adamları da yanına gelmişti. Hükümdar: “Derhal bana celladı çağırın, gelsin!” emrini verdi. Bu arada biraz kendine gelen bahçıvan doğrulup ayağa kalktı.

Eteklerine sarılıp özrünü beyan ederek hükümdardan affedilmesini talep etti. Fakat nafile. Hükümdar adamlarına tekrar bağırdı:

- Nerede kaldı cellat, gelmedi mi daha, şu adam hâlâ konuşuyor?

Bahçıvan dedi ki:

- Hükümdarım, biliyorum ömrümün sonu geldi. Nasıl olsa beni öldürteceksiniz. Ölmeden önce size önemli bir hadiseyi anlatmak istiyorum. Ne olur beni dinleyin. Beni yine öldürtün, fakat dinledikten sonra öldürtün. Nasıl olsa beni dinlemekle bir zararınız olmayacak. Bu hadise benim için önemli olduğu kadar sizin için de önemlidir!.. Hayatınız ile ilgili.

Hükümdar, biraz yumuşamıştı. Bu önemli hadiseyi merak etti. Kendisinin hayatı ile nasıl ilgili olabilirdi. Adamın kaçacak hâli yoktu nasıl olsa. “Anlattıklarını dinleyeyim ondan sonra öldürtürüm, gerçekten de belki benimle ilgisi vardır” diye düşündü. Adama dönüp:

- Anlat öyleyse. Fakat beni oyalayıp ölümden kurtulmak istiyorsan yanıyorsun, boşuna uğraşma! ikazını da yaptı.

Bahçıvan anlatmaya başladı: “Sultanım, benim babam da bir hükümdarın bahçesinde benim gibi bahçıvandı. Çiçeklerin, ağaçların bakımı ile ilgilenirdi. Sarayın bahçesinde değişik türden bir ceviz ağacı vardı. Her nedense bu ağaçta her sene bir tane ceviz yetişirdi. Fakat tam olgunlaşıp koparılacak duruma gelince ceviz kayboluyordu. Hükümdara bu cevizden yemek nasip olmamıştı. Üç sene üst üste böyle devam edince, hükümdarın artık sabrı kalmamış, babamı yanına çağırıp emrini bildirmiş:

- Eğer bu sene de cevize sahip olup, olgunlaşıncı bana getiremezsen, bilmiş ol ki kellen gidecek. Bunu kesin olarak böyle bil!

Zavallı babam, artık gece gündüz cevizin başında nöbet tutuyor. Ceviz ağacının altında yatıp kalkıyor. Devamlı gözü tek cevizde. Olgunlaşsa da kopararak hükümdara götürsem ve ölüm kalım sıkıntısından kurtulsam diye bekliyor.

Nihayet cevizin toplama zamanı gelir. Babamın artık gözüne uyku girmiyor. Çünkü kafasının gitme tehlikesi var. Bir gün bakıyor ki, artık cevizin tam koparma zamanı gelmiş. Sevinç içinde, tam

koparacağı zaman, bir karga gelip cevizi dalından kopardığı gibi uzaklaşır.

Babam arkasından koşar, bağırır çağırır, fakat nafile. Gözü gibi baktığı ceviz gitti. Artık yapabileceği bir şey kalmaz. Arkasından, “Benim sonumun gelmesine sebep oldun. Senin de sonun gelsin. Bu yaptığın yanında kalmasın” diyerek beddua eder.

Bu sıra bir de bakar ki, büyük bir kartal karganın peşine takılmış, pençesini attığı gibi karganın işini bitirir. Babam aşağıdan kartala seslenir:

- Ey kartal, kimsenin yaptığı yanına kalmaz. Senin de sonun yakındır. Sen de girdin sıraya!

Derken bir de bakar ki, havada süzülerek uçmakta olan kartala bir avcı nişan almakta. Ve avcı okunu kartala gönderir. Anında ok hedefine varıp kocaman kartalı pat diye yere düşürür. Babam avcıya bağırır:

- Sen ne yaptın? Şimdi sen de girdin sıraya!

Avcı, babamın sözünden pek bir şey anlamaz. Babam avcının yanına yaklaşırken ben arkasından ilerliyordum. Babam birden avcıya bağırmaya başladı:

- Aman kendine dikkat et! Yılan!..

Fakat daha avcı ne olduğunu anlamaya fırsat kalmadan, büyük bir yılan avcının bacağına dolanıp zehirini avcının bacağına boşalttı. Sonra da kıvrıla kıvrıla uzaklaşmaya başladı. Babam yılanın arkasından bağırıyordu.

- Ey yılan sen de girdin sıraya! Senin de sonun yakındır!

Ben olanların pek farkında değildim. Benim yanımdan geçerek uzaklaşmakta olan yılanı görünce, elime geçirdiğim büyük bir sopayı kaptığım gibi yılanın peşine takıldım. Babamın:

- Aman oğlum, yapma evladım! demesine aldırmadan, yılanın başına elimdeki sopayı var gücümle vurduğum gibi, yılanı oracıkta öldürdüm.

Bu hali gören babam perişan olmuştu. Üzüntülü bir şekilde yanıma yaklaştı.

- Evladım, şimdi sen de sıraya girdin. Niçin beni dinlemedin? diye üzüntüsünü bildirdi. Ama olan olmuştu. Artık yapacak bir şey yoktu! “

Neticenin nereye varacağını merakla, heyecanla bekleyen hükümdar, bahçıvanı öldürttüğü takdirde sıranın kendisine geldiğini anlamıştı. Korkudan:

- Gözüme gözükme defol burdan! diye bahçıvana bağırdı.

Böylece canını kurtarabilmişti bahçıvan. Tabii ki aynı zamanda hükümdar da...

Eski bir çorabı bile götüremedim

Adamın biri oğluna; (Senden iki isteğim var, birincisi, öldüğüm zaman ayağımın birine eski bir çorap giydirmeyi ihmal etme. İkincisi ise şu ağzı kapalı mektubu beni defnedinceye kadar açma, defnettikten sonra aç oku) diye vasiyette bulundu.

Zaman geldi adam öldü. Kefeni saracağı zaman, oğlu babasının vasiyetini arz ederek, (Babama mutlaka bir eski çorap giydireceğiz) dedi. İmam, (Olmaz, dinimize göre ölü kefenden başka bir şeyle gömülmez) dedi. Çocuk ısrar etti, ama fayda vermedi. Definden sonra oğlu babasının bıraktığı mektubu okumaya başladı:

“Oğlum! Görüyorsun ya, o kadar malım mülküm olduğu halde, bir eski çorabı bile beraber götüremedim. Elbette bir gün sen de benim gibi öleceksin. Sana da birkaç metre kefenden başka bir şey vermeyecekler. Sana bıraktığım malı, iyi harca, sarf edeceğin yerleri iyi seç. Beş vakit namazını ve diğer ibadetlerini sakın aksatma, dinde bildirildiği şekliyle tam yap. Çünkü senin kabre götüreceğin amelinden başka bir şey değildir.”

Ey doğruların yardımcısı olan Allah'ım

Gencin birisi Kâbe'de hep, **Ey doğruların yardımcısı olan Allah'ım, ey haramdan sakınanların yardımcısı olan Allah'ım, sana hamd ü sena ederim** diye dua eder. Bu durum herkesin dikkatini çeker. Birisi, (Neden hep aynı duayı yapıyorsun, başka bir şey bilmiyor musun?) der. O da anlatır:

7-8 sene önce yine Kâbe'de iken içi altın dolu bir torba buldum. Tam 1000 altın vardı. İçimden bir ses (Bu altınlarla, şunları şunları yaparsın) diyordu. Hayır dedim kendi kendime, bu benim değil, başkasının malı, kullanmam haram olur dedim.

Bu sırada birisi, (Şöyle bir torba bulan var mı?) diye bağıırıyordu.

Çağırdım onu, nasıl bir torbaydı, içinde ne vardı diye sordum. Torbayı tarif etti ve içinde 1000 altın vardı dedi. Al öyleyse torbanı diyerek verdim. Adam torbayı açıp içinden bana 30 altın verdi.

Pazara gittim. Temiz yüzlü genç bir esiri [köleyi] överek satıyorlardı. Gencin temizliği dikkatimi çekti. Yanlarına gittim, bu köle için ne istiyorsunuz dedim. 30 altın dediler. Adamdan aldığım 30 altını verip genci satın aldım.

Bir iki yıl geçti. Genç çok çalışkan, çok edepli idi. Onu aldığıma çok memnun olmuştum. Bir gün onunla giderken karşıdan iki üç kişi geliyordu. Genç bana dedi ki, (Efendim, ben Fas emirinin oğluyum. Bu gelenler babamın adamları. Beni buldular. Senden beni satın almak isterler. Sen iyi bir insansın, onlara 30 bin altından aşağıya satma) dedi.

O kişiler yanıma geldi, bu esiri bize satar mısın dediler. Satarım dedim. 60 altın verelim dediler. Olmaz dedim. İyi ama sen bunu 30 altına almadın mı? Biz sana iki mislini veriyoruz dediler. Öyleyse gidin pazardan alın dedim. Artıra artıra 20 bin altına kadar çıktılar. 30 binden aşağı olmaz dedim. Çaresiz kabul ettiler. Altınları verip, genci alıp gittiler.

Ben o 30 bin altınla, işyerleri açtım, ticaret yaptım, daha çok zengin oldum. Bir gün bana arkadaşlar, çok zengin bir ailenin iyi bir kızı var. Babası yeni vefat etti. Onunla seni evlendirelim dediler. Ben de olur dedim. Nikah kıyıldı. Deve yükleri çeyizini getirdiler. Çeyiz arasında bir torba dikkatimi çekti. Kıza, bu nedir dedim. İçinde 970 altın var, babam Kâbe'de bunu kaybetmiş, bulan gence 30 unu vermiş. Kalanını da bana hediye etti, çeyizine koyarsın dedi. Demek ki bulduğum altınlar benim rızkım imiş, vermese idim haram yoldan gelecekti, şimdi helal yoldan yine bana geldi.

Bana yardım edip haramlardan koruyan, nice nimetler ihsan eden yüce Rabbime hamd ederim.

Fidanlar şimdiden meyve verdi

Bir hükümdar maiyetiyle birlikte gezintiye çıkmıştı. Yolu üzerindeki bir köyde çok yaşlı bir adamın tarlasına fidan dikmekle meşgul olduğunu gördü, gayreti hoşuna gitti, yanına gelip latife yapmak istedi:

- Baba, sen ne diye fidan dikmeye uğraşıyorsun? Maşallah yaşını yaşamışsın, bu diktiğin fidanların meyvesinden belki de yiyemezsin.

İhtiyar cevap verdi:

- Bu diktiğim fidanların meyvesini bizim yememiz şart değil evlat. Biz nasıl bizden öncekilerin diktiği fidanların meyvesinden yiyorsak, bizim diktiğimiz fidanların meyvesini de bizden sonrakiler yer.

Bu cevap hükümdarın hoşuna gitti ve mükafat olarak ihtiyara bir kese altın verilmesini emretti.

İhtiyar bu ihsanı tebessümle karşıladı:

- Gördün mü evlat, bizim diktiğimiz fidanlar şimdiden meyve verdi.

Bu cevap da hükümdarın hoşuna gitti, bir kese daha altın verilmesini emretti.

Yaşlı köylü güldü:

- Evlat herkesin diktiği fidan yılda bir defa meyve verir, bizim diktiğimiz fidan yılda iki defa meyve verdi.

Bu cevap da hükümdarın hoşuna gitti ve bir kese daha altın verilmesini emretti. Ama bu defa vezir araya girdi ve hükümdarı uyardı:

- Aman sultanım bir an önce buradan uzaklaşalım. Bu ihtiyar bu gidişle hazineye de darı ektirecek.

Hadim-ül harameyn de

Yavuz Sultan Selim Han, Mısır'ı fethetmiş ve hilafet 1516 yılında Abbasilerden Osmanlılara geçmişti. Cuma günü Ümeyye Camiinde Cuma namazı kılınırken, imam Hutbede halifenin ismini zikredip (Hakim-ül harameynişşerifeyn = Mekke ve Medine'nin hükümdarı) dedi. Yavuz hemen oturduğu yerden ayağa kalkarak, (İmam efendi, Hakim-ül harameyn deme, Hadim-ül harameyn = Mekke ve Medine'ye hizmet eden de) dedi.

Hafıza meselesi

Padişah, okunan bir şeyi bir dinleyişte ezberlermiş. Birinci vezir 2 defa okunanı, ikinci vezir de 3 defa okunanı ezberlermiş. Şair Abdülbaki efendi, yeni yazdığı bir şiiri, Padişaha takdim edince,

Padişah, oku bakalım der. Şiir hoşuna gidince Padişah bir latîfe yapmak ister:

- Burada herkes bu şiiri bilir. Neresi yeni bunun? Yoksa sen, bilmez mi sanıyordun?

Şair şaşırır:

- Efendim nasıl olur, bu şiiri yeni yazdım ve ilk defa burada okudum. Bilmeniz nasıl mümkün olur?

- Bak şimdi ben okuyorum sen dikkatle dinle!

Padişah şiiri okur ve şairin çok fazla şaşırdığını görünce, iki defa dinlediği için ezberleyen birinci vezire dönüp der ki:

- Abdülbaki efendi iyice tatmin olması için, bir de şiiri sen oku bakalım!

Şairin şaşkınlığı iyice artar. Padişah ikinci vezire der ki:

- Bir de sen oku da, Abdülbaki efendi iyice kanaat getirsin artık.

O da yanılsız okur. Şair ne diyeceğini şaşırmış vaziyette iken, Padişah durumu anlatır ve hediyelerle uğurlar.

Hakem tayin etmek normaldir

Peygamber efendimizin vefatlarından sonra, İslam düşmanları, Müslümanların arasındaki iman birliğini bozmak istedi. Abdullah ibni Sebe isimli Yemenli bir Yahudi, Müslümanlar arasında ilk fitneyi çıkardı. Hazret-i Osman'ın şehid edilmesine, Cemel ve Siffin savaşlarının meydana gelmesine sebep oldu.

Bilahare, Hazret-i Ali, Hazret-i Osman'dan sonra halife olunca, iki taraftan toplam 70 bin kişinin şehid olduğu Siffin savaşı sonunda, olayın çözülmesi hakemlere bırakılmıştı. Bazı kimseler hakem olayına karşı çıkıp, Hazret-i Ali'den ayrıldı. Bunlara "Harici" dendi. Bunlar her iki tarafa da kötü söz söylediler. Büyük günah işleyen kâfir olur dediler.

Devlete isyan eden Dahhak bin Kays el-Harici, silahlı adamları ile bir gün İmam-ı a'zâmın yanına gelip der ki:

- Hakem olayının uygun olduğunu söylediğin için tevbe ediyor musun?

- Siz beni öldürmek için mi geldiniz, yoksa hakkın ortaya çıkması için mi?

- Maksudımız öldürmek değil, âyet ve hadislerle hakkın ortaya

çıkması için geldik.

- Siz de âyet ve hadisten nakil yapacaksınız ben de. Fakat kimin haklı olduğunu nasıl anlayacağız? Bir jürinin bizi dinlemesi gerekmez mi?

- Evet gerekir. Mesela adamlarımızdan şu zat, çok bilgilidir, bunu hakem tayin edebiliriz.

- Tamam bildirdiğiniz zatı hakem tayin ediyoruz, sizin de buna bir itirazınız var mı?

- Hayır itirazımız yok, biz de bu zatın hakemliğini kabul ediyoruz.

İmam-ı a'zam hazretleri son noktayı koyar:

-Tartışmamız bitmiştir. Siz de hakem tayin etmeyi kabul ettiğinize göre mesele kalmamıştır.

Dahhak ve adamları bu durum karşısında donup kalmışlardır.

Hakimin üç kusuru

Hazret-i Ömer, hilafeti zamanında Hımıs ileri gelenlerine bir mektup yazıp, çevredeki fakirlerin kendisine bildirilmesini isteyerek yardım edeceğini bildirdi. Hımıs'lılar Şam ve civarında bulunan fakirlerin bir listesini Halife Hazret-i Ömer'e arzetttiler. Hazret-i Ömer gelen listeyi açıp baktığında listenin başında kadı olarak tayin ettiği Sa'd bin Amir'in ismini görüp listeyi getirenlere hakiminin mali durumunu sordu. Onlar, (Hakimimiz hakikaten gayet fakirdir. Elinde avucunda olanı fakir fukaraya dağıtıyor, rüşvet olacağı korkusundan, bizim de en küçük bir hediyemizi bile kabul etmiyor) dediler.

Hazret-i Ömer sordu:

- Allah'tan bu kadar korkan hakiminizin hoşunuza gitmeyen tarafları da var mı?

Evet diyerek kusurlarını şöyle sıraladılar:

1- Vazifesine sabah namazından sonra başlaması gerekirken kuşluk vakti başlıyor.

2- Evine çekilir aramıza girmez.

3- Haftada bir gün, evinden dışarı bile çıkmaz. Kapısı arkasından kilitlidir.

Hazret-i Ömer, onlara bir kısım erzak ve giyecek vererek gönderdi. Hakim Sa'd bin Amir'i de bunların sebebini öğrenmek üzere huzuruna davet etti.

Hakim, Hazret-i Ömer'in huzuruna gelince durumu anlattı:

Birinci kusurum; ailem hasta olduğundan evin bütün işlerini bizzat kendim görüyorum ve bu sebepten vazifemin başına ancak kuşluk vakti gelebiliyorum.

İkincisi ise; akşam olunca gün boyu yaptığım işlerin muhasebesini yapıyor acaba yaptığım işlerde bir kusurum var mı diye onu tetkik ediyorum.

Üçüncüsü; sırtımdakinden başka giyecek elbisem yoktur. Haftada bir gün giydiğim çamaşırlarımı yıkıyor temizlik işleri ile meşgul oluyorum. Hatta evimde bile üzerime alacak bir elbisem olmadığından yıkadığım çamaşırlarım kuruyuncaya kadar hiçbir kimseyi görüşmeye bile kabul edemiyorum.

Sa'd bin Amir'in bu izahatı karşısında Hazret-i Ömer çok memnun oldu ve ondan sonra Sad'ı hatırladıkça, (Ah Sa'd ah, Allah korkusu seni ne kadar yüceltmış) der onunla iftihar ederdi.

Hakkımızda belki bu hayırlıdır

Çölde, yaşayan bir bedevinin bir horozu, bir köpeği ve bir de merkebi vardı. Horoz, sabahları öter, onları namaza uyandırır. Bir gün tilki horozu alıp götürdü. Çoluk çocuğu üzüldü. Bedevi, **hakkımızda belki bu hayırlıdır** diyerek onları teselli etti. Bir kurt, yüklerini taşıyan merkebini parçaladı. Bedevi, üzülen çoluk çocuğunu yine, **belki hakkımızda hayırlısı budur** diyerek teselli etti. Bir müddet sonra kendilerine bekçilik eden köpekleri de öldü. Bedevi yine ailesini teselli etti.

Bir sabah gördüler ki, ilerideki birkaç çadırdaki yaşayanlar, esir alınarak götürülmüş. Hayvanlarının sesleri, merkep anırması, horoz ötmesi ve köpek havlaması çadırdaki yaşayanları ele vermiş. Bedevinin hayvanları olmadığı için onların varlığından haberdar olamamışlar.

Hangi günahımızdan dolayı

Somuncu baba, bir talebesine, bir teneke buğday verip, bunun yarısını kendin için, yarısını da benim için bir tarlanın yarısına ek der. Talebe eker. Ekinlerin yetiştiği mevsimde, tarlaya giderler, talebenin olan kısımdaki ekinler gayet iyi yetişmiş, Somuncu

babanınki ise gelişmemişti. Talebeye gelişen mahsulün kimin olduğunu sorar. Talebe de utancından (Sizin) der. Somuncu baba, (Biz ahiretimiz için çalışıyorduk. Acaba hangi günahımızdan dolayı dünyamız mamur olmaya başladı da bu ekinler böyle yetişti?) der.

Talebe, gerçeği söyleyerek hocasının üzüntüsünü giderir.

Hatim-i Tai'den daha cömert fakir

Cömertliği dillere destan olan Hatim-i Tai'ye derler ki:

- Kendinden daha cömert birini gördün mü?

- Evet gördüm.

- Kimmiş o?

- Yetim bir gence misafir olmuştum. Bana bir koyun kesip ikram etti. Koyunun bir yeri çok hoşuma gitti. Yemin ederek (burası çok lezzetliymiş) dedim. Genç, dışarı çıktı. On koyunu varmış. Birisini daha önce kesmişti. Dokuzunu da şimdi kesmiş. Benim sevdiğim kısımları pişirip önüme getirdi. Ben olanların farkında değildim. Giderken kapının önündeki kanları görünce sitemle sordum:

- On koyunun onu da kesilir mi?

- Sübhanallah bunda şaşılacak ne var? Bir şey sizin hoşunuza gitmiş. Bunu yapmak da benim gücüm dahilindedir. Bunu sizden esirgemem hiç uygun olur mu?

Bunu dinleyen arkadaşları tekrar sorarlar:

- Yetim gencin ikramına karşılık siz de ona bir şey verdiniz mi?

Hatim-i Tai der ki:

- Verdim ama pek mühim sayılmaz.

- Ne verdiniz?

- Üç yüz deve ile beş yüz koyun.

- O halde sen ondan daha cömertsin.

- Hayır o genç benden daha cömerttir. Zira o malının tamamını verdi. Ben ise malımın çok azını verdim. Bir fakirin, yarım ekmeğinin tamamını misafire vermesi mi mühimdir, yoksa bir zenginin sürüsünden bir deveyi misafirine ikram etmesi mi?

Herkesin ceza ve mükafatı verilmiş

Behlül Dâna, bir gün Harun Reşid'den bir vazife istedi. Harun Reşid de ona çarşı pazar ağalığını verdi. Behlül hemen işe koyuldu. İlk olarak bir fırına gitti. Birkaç ekmek tarttı hepsi normal

gramajından noksan geldi. Dönüp fırıncıya sordu:

“Hayatından memnun musun, geçinebiliyor musun, çoluk-çocuğunla ağzının tadı var mı?”

Adam her soruya olumsuz cevap verdi.

Behlül bir şey demeden ayrıldı ve bir başka fırına geçti. Orada da birkaç ekmek tarttı ve gördü ki bütün ekmekler gramajından fazla geliyor, eksik gelmiyor. Aynı soruları bu fırının sahibine de sordu ve her soruya olumlu cevap aldı.

Bundan sonra başka bir yere uğramadan doğru Harun Reşid'in huzuruna çıktı ve yeni bir vazife istedi. Harun Reşid, "Behlül daha demin vazife verdik sana, ne çabuk bıktın?" dedi.

Behlül açıkladı:

“Çarşı pazarın ağası varmış! Benden önce ekmekleri tartmış, vicdanları tartmış, buna göre herkes hesabını ödemiş, ceza ve mükafatları verilmiş, bana ihtiyaç kalmamış.”

Hocamdan tek şey öğrendim

Bir gün bir âlime, yakınlarından biri, (Sen hep hocam hocam diyorsun, anlat bakalım sen hocandan ne öğrendin?) diye sorar. Talebeleri merak ederler, bu kadar geniş bir soruya ne cevap verecekler diye. **Kim sevilir, kim sevilmez bunu öğrendim** der.

Evet hubbi fillah buğdi fillah imanın şartlarından. Yani Allah için sevmek, Allah için buğzetmek.

Hazret-i Süleyman ve karınca

Süleyman aleyhisselam, Beyt-ül-Makdis'in inşasını bitirince, Allahü teâlâdan, takdirine uygun hüküm ile hükmetmeyi nasip etmesini istedi. Bu ona verildi. Kendisinden başka bir kimseye verilmeyen bir mülk ve saltanatın, kendisine verilmesini de istedi. Bu da ona verildi. Beyt-ül-Makdis'in inşasını bitirince, bu mescitte sırf namaz kılmak için gelen kimsenin, buradan, anasından doğduğu günkü gibi günahlarından temizlenmiş olarak çıkmasını diledi.

Resulullah efendimizin ümmetine de, bu mescitte namaz kılmak çok sevap olmuştur. Nitekim hadis-i şerifte; **(Mescid-i Haram'da kılınan namaz, yüz bin namaza; benim mescidimde kılınan namaz, bin namaza; Mescid-i Aksa'da kılınan namaz beş yüz**

namaza denktir) buyuruldu.

Ahit sandığını koydu

Süleyman aleyhisselam, Mescid-i Aksa'ya, Musa aleyhisselamdan beri nesilden nesile geçerek gelen Ahit sandığını koydu. Bu durum, Beyt-ül-Makdis'in Buhtunnasar tarafından yıkılmasına kadar devam etti. Buhtunnasar, Kudüs'ü alınca, şehri yakıp yıktı. Mescid-i Aksa'da bulunan altın, gümüş ve diğer mücevherleri alıp, Babil'e götürdü.

Süleyman aleyhisselamın, cinler tarafından dokunmuş olan bir yaygısı vardı. Kendisi ve ordusu bu yaygının üzerine çıkar, rüzgar onu emredilen yere götürürdü. Sabahtan öğleye kadar bir aylık, öğleden akşama kadar da bir aylık yol katederdi. Ayrıca rüzgar, duymak istediği sesleri de Süleyman aleyhisselama getirirdi.

Süleyman aleyhisselamın ordusundaki vazifeliler, yemek kaplarını ve malzemelerini de yanlarına alır, ihtiyaç oldukça yemek yapar, ekmek çıkarırlardı. Bu şekilde havada seyahat ederlerdi. Yine bir gün emir verilip, Süleyman aleyhisselam ve ordusu, İran'daki İstahar şehrinden Yemen tarafına hareket etti.

Süleyman aleyhisselamın ordusu daha sonra Taif'te Sedir vadisine, sonra da karıncaların çok olduğu Neml vadisine ulaştı. Süleyman aleyhisselamın ordusunun, kendilerine doğru geldiğini gören karıncaların reisi durumundaki dişi bir karınca, arkadaşlarını ikaz edip dedi ki:

- Ey karıncalar! Süleyman aleyhisselam ve ordusu bize doğru geliyor. Çabuk yuvalarınıza girin! Bilmeden üstünüze basıp sizi öldürebilirler.

Bunun üzerine, karıncalar, reislerinin sözüne uyarak yuvalarına girdiler.

Karıncanın verdiği ders

Karınca, Süleyman aleyhisselama itaat etmekle memurdu. Elbette itaat ettiği zatı, onun fazilet ve adaletini bilirdi. Karıncalarda, Allahü teâlânın ihsan ettiği bir anlayış vardır. Çünkü onlar, faydalarına olan şeyleri bilirler. Mesela, yuvalarına götürdükleri buğday tanesini, çimlenmemesi için ikiye bölerler. Fakat, kişniş otunu dört parça yaparlar. Çünkü kişniş otu, iki parça olursa tekrar bitip büyür.

Süleyman aleyhisselam, dişi karıncanın, âyet-i kerimede beyan buyurulan sözünü, uzaktan duydu, tebessüm etti. Bunun üzerine, karıncalar yuvalarına girinceye kadar, ordusunu vadiye bırakmadı.

Hayvan bile reisi bulunduğu topluluğu korumaya çalışıyordu. İnsan için, karıncanın bu davranışında ibretler vardı. Zira insan da emri altındakileri korumalıydı. Çoban, güttüğü sürüyü her türlü tehlikeye karşı nasıl koruyorsa, cemiyetteki idareci olanlar da, idare ettikleri kimseleri korumalıydılar.

Kalbime kibir gelmesinden korktum

Evliyaullahtan bir zat, Ramazan günü talebeleriyle birlikte bir şehre gitmek için yola çıktılar. Şehre yaklaştıklarında akın akın insanların kendilerini karşılamak üzere yollara döküldüklerini gördüler. Mübarek zat, hemen çıkınından kuru ekmeğini çıkararak ağzına attı. Bunu gören ahali, (Biz de bu zatı, âlim bir veli bilirdik, Ramazan günü oruç tutmuyor, üstelik açıktan oruç yiyor. Böyle birisi ile konuşulur mu hiç?) diyerek dağıldılar.

Talebeleri yaptığı hareketin sebebi hikmetini sorduklarında, **(O kadar insanın bizim için yollara döküldüğünü gördüğümde kalbime kibir ve büyüklenme gelmesinden korktum, onların gözünden düşüp nefsimi aşağılatmak için bunu yaptım. Ekmeği ısırdım ama yutmadım. Herkes ekmeği yediğimi sandı. Kalbime kibir yerleşerek Allahü teâlânın gazabına sebep olsaydım, hâlim ne olurdu)** dedi.

Kalbiniz kırılacağına taş kırılsın

Sultan Mahmud-u Gaznevi hazretleri bir savaş sonunda çok kıymetli bir elmas yakut taşı ganimet olarak ele geçirir. Sonra taşı eline alarak baş vezirine, **(Al bu taşı kır, paramparça et)** der.

Baş vezir der ki:

- Aman efendim bu çok kıymetli ben bunu kıramam.

Sonra yanındaki diğer vezire aynı şeyi söyler. O da der ki:

- Bu çok kıymetlidir, kırılmaz bu.

Diğerlerinin hepsi aynı şeyi söylerler.

Sultan, özel hizmetçisi Ayaz'ı çağırıp, **(Al bu taşı kır)** der. Daha demeye kalmadan Ayaz taşı yere vurup kırar, paramparça eder.

Padişah hiddetli bir şekilde der ki:

- **Bre Ayaz sen ne yaptın, vezirler bunun çok kıymetli olduğunu söylediler. Nasıl kırarsın bunu?**

Ayaz der ki:

- Efendim, ben taştan ne anlarım, benim için kıymetli olan sizin emrinizdir, sizin kalbinizdir, kalbiniz kırılacağına varsın taş kırılsın.

Sultan vezirlerine dönüp der ki:

- **Ayaz'ı niçin sevdiğimi anladınız değil mi? Sizin gibi beni bir taşa değişmedi.**

Kapatılamayan kapı

Bir zamanlar valilik yapan birisinin çok güzel bir bahçesi vardı. Rengarenk çiçeklerle donatılmış, tam bir zevk ve sefa yeri idi. Bir gün vali, bu bahçeye geldi. Orada bahçıvanın hanımını gördü. Kadın çok güzeldi. Vali, bir bahane ile kadının kocası olan bahçıvanı, bir iş için dışarıya gönderdi. Kadına da dedi ki:

- Bahçenin kapılarını kapat. Hiçbir kapı açık kalmasın!

Kadın, akıllı ve namuslu idi. Valinin kendisine kötü niyet taşıdığını anladı. Gidip bir ağacın arkasına saklandı ve biraz sonra gelip dedi ki:

- Kapıları kapattım. Yalnız bir tanesi kaldı. Onu kapatmaya gücüm yetmiyor. Ne kadar uğraşsam da kapatamıyorum.

-O, hangi kapıdır?

-Bu kapı, Allahü teâlânın bizi gözetlediği kapıdır.

Vali, bu sözü duyunca, pişman olup tevbe etti. Kendisini ilme ve ibadete verdi. Allahü teâlânın sevgili kullarından biri oldu.

Kararan yüz nurlandı

Süfyan-ı Sevri hazretleri anlatır:

Kâbe'yi tavaf ederken, her adımda salevat okuyan birini gördüm. Ona (Sen gerekli duaları bırakıp hep salevat okuyorsun. Her yerde okunacak dua var) dedim. (Sen kimsin?) dedi. Ben de kendimi tanıttım. (Sen avamdan değilsin, âlimsin, sana anlatayım) diyerek başladı:

Babamla Beytullah'a gitmek üzere yola çıkmıştık. Yolda babam hastalandı. Onu tedavi etmek için epey uğraşıysam da babam vefat

etti. Baktım, ölünce yüzü karardı. Yüzünü kapattım. Yanında uyuya kalmışım. Rüyamda öyle bir zat gördüm ki, ondan daha güzel yüzlü hiç kimse görmemiştim. Çok güzel kokuyordu. Babamın yanına geldi. Yüzündeki örtüyü kaldırıp elini babamın yüzüne sürdü. Babamın siyah yüzü nurlandı, bembeyaz oldu. Bu zata kim olduğunu sorunca, **(Ben Resulullahım. Baban, ömrünü boşa harcadı. Fakat bana çok salevat okurdu, şimdi sıkıntıda olduğunu bildirdiler, kendisi de benden yardım istedi. Çok salevat okuyan mümine ben elbette yardım ederim)** buyurdu. Uyanınca babamın yüzünün bembeyaz olduğunu gördüm. İşte bu yüzden her yerde Peygamber efendimize çok salevat okuyorum.

Kazdığı kuyuya düştü

Bir gün Ebu Cehil, Peygamber efendimize bir tuzak hazırlayarak evinin önüne bir kuyu kazdırır. Ve sonra Resulullahı evine davet eder. Peygamber efendimiz davet üzerine Ebu Cehilin evine doğru yola çıkar. Eve yaklaştığında, Cebrail aleyhisselam gelip, Ebu Cehil'in, evinin önünde tuzak için bir kuyu kazdığını söyler. Bunun üzerine Peygamber efendimiz kendi evlerine döner. Ebu Cehil ise, geri dönmesine bir mana veremeyerek kendisine sormak için arkasından koştuğunda, kapının önündeki kuyuyu unutarak, adımını atar atmaz kendi eliyle kazdığı kuyuya düşer.

Çıkarmak için ip uzattıklarında, bir türlü ipe kavuşamaz. İpler uzadıkça kuyu derinleşir. Bu hâl üzerine Ebu Cehil karanlık kuyuda çıldıracak gibi olur. Resulullah'a haber verilerek kendisinin çıkarılmasını ister. Durumu Peygamber efendimize bildirirler. Hemen kuyu başına gelerek seslenir:

- **Seni kuyudan çıkarırsam iman eder misin?**

O da kabul eder.

Peygamber efendimiz mübarek ellerini uzatarak Ebu Cehili kuyudan çıkarır. Ebu Cehil kuyudan çıkınca:

- Hayatımda senin kadar güçlü sihirbaza rastlamadım, der ve iman etmez.

Kibrin zararı

Günaha bir tevbe yeter, taata bin tevbe yetmez. Günah işleyen,

tevbe ederse Allah affeder. Fakat ibadet eden, ucba kibre kapılabilir. Buna bin tevbe bile yetmez. Beni İsrail'den bir fâsık vardı. Bir âbid de ibadetiyle şöhret bulmuştu. Fâsık, bu âbidin yanından geçerken, "Gideyim, şu âbidin yanına oturayım, belki Allahü teâlâ onun hürmetine beni affeder" diye düşündü. Gidip âbidin yanına oturdu. Âbid ise, üzerinde bulutun gölgelendirdiği bir zat olduğu için, böbürlenip, "Bu fâsık, benimle oturamaz" diyerek ondan yüzünü çevirdi. Yüz bulamayan fâsık da çekip gitti. Fakat Âbidin üzerindeki bulut, fâsıkla beraber gitti. Allahü teâlâ zamanın Peygamberine **(İnsanlara niyetlerine göre muamele ederim. Fâsıkın günahlarını, onun bu iyi niyetinden dolayı affettim. Âbidin ibadetlerini de kibri sebebiyle yok ettim)** diye vahyetti.

Kim bilir ne kadar dayak yiyeceksin

Behlül Dâna bir gün kimse yok iken Harun Reşid'in tahtına geçip oturmuştu. Çok geçmeden sarayın görevlileri geldi. Behlül'ü tahttan indirip dayak attılar. Behlül hem dayak yiyor, hem de gülüyordu.

Harun Reşid içeri girip niye Behlül'ün güldüğünü sordu. (Yediğim dayağa gülmüyorum. Bu tahtta birkaç dakika oturmakla bu kadar dayak yedim, sen yıllarca oturuyorsun, kim bilir ne kadar dayak yiyeceksin diye ona gülüyorum) dedi.

Kimin rızkını senden biliyorsan

Adamın biri Şeyh Şibli hazretlerine dedi ki:

- Efendim, aile efradım çok fazla, geçim sıkıntısı içindeyim, ne yapmalıyım?

- Hemen eve git, kimin rızkını sana bağlı görüyorsan onu kapı dışarı et, kimin rızkını da Allah'tan biliyorsan o evinde kalsın.

Konuş ya Cüneyd

Cüneyd-i Bağdadi hazretleri, hocası hayatta iken, edep olarak, tam 30 yıl dinden bahsetmemişti, yani ortaya çıkıp da vaaz ü nasihat etmemişti. Bir gün rüyasında Resulullahı görür, ona **(Konuş ya Cüneyd)** diye emir verir.

Sabah olunca, bunu hocama nasıl söyleyeceğim diye tereddütlü

bir şekilde hocasının evinin yolunu tutar. Kapıyı çalar, hocasının huzuruna kabul edilir. Daha konuşmaya başlamadan hocası, **(Konuş ya Cüneyd, aynı rüyayı ben de gördüm)** buyurur.

Kötülük eden kendine eder

Zatın birisi bir hükümdara der ki:

- Sana iyilik edene fazlasını yap, kötülük edene bir şey yapma, onun kötülüğü kendine yeter.

Bunu gören biri, bu zatı çekemeyerek hükümdara der ki:

- Bu zat, bana senin nefesinin koktuğunu söyledi.

- Doğru mu söylüyorsun?

- Elbette doğru, yanına yaklaşıncı ağzını, burnunu tutarsa sözüm doğru çıkacaktır.

- Bir tecrübe edelim.

Bir gün o adam, o zatı yemeğe davet eder ve sarmısaklı yemek yedirir. Sonra da der ki:

- Hükümdarı rahatsız etmemek için ona fazla yaklaşma!

Bu zat yine hükümdarın huzuruna girer ve karşısında beklerken, hükümdar tecrübe etmek için adama der ki:

- Yanıma yaklaş!

O zat da ağzını, burnunu tutarak hükümdara yaklaşır. Hükümdar kendi kendine, adamın doğru söylediğine inanır ve eline kâğıt kalem alarak bir yazı yazıp, o zata der ki:

- Bu mektubu falan kumandana götür!

O zat, mektubu alıp dışarı çıkınca, kendisine yemek yediren adama rastlar. Der ki:

- Elindeki ne?

O zat da, hükümdarın kendi eliyle yazdığı fermanlar genel olarak bir ikram verilmesi gereken yazılar olduğu için der ki:

- Hükümdar bir miktar hediye yazmıştır, onu almaya gidiyorum.

- Ne olur, bu kağıdı bana ver.

- Buyurun alın!

Adam kağıdı alıp kumandana gider. Yazı tamamen umulanın aksine çıkar. Meğerse hükümdar kağıda, "Bu kağıdı getiren adamı cezalandır" diye yazmıştır. Bunu duyan adam, "Bunun sahibi ben değilim, istersen, esas sahibini getireyim" derse de, fayda vermez.

Emir yerine getirilir. Ertesi gün aynı zat, yine hükümdarın huzuruna çıkınca, hükümdar der ki:

- Sana dün verdiğim mektup ne oldu?

O zat durumu anlatır. Hükümdar sorar:

- Benim nefesimin koktuğunu söylüyormuşsun, doğru mu idi?

- Hayır, böyle bir şey yok.

- Öyle ise neden bana yaklaştınca burnunu kapadın?

- O adam, bana sarmısaklı yemek yedirmişti. Kokusu sizi rahatsız etmesin diye ağzımı kapadım. Böylece burnum da kapanmış oldu.

Hükümdar meseleyi öğrenince der ki:

- Kötülük yapan kötülüğünün cezasını buldu.

Koyun çoban için değildir

Yalnız yaşayan bir derviş, sahranın bir köşesinde oturuyordu. Yanından adamlarıyla bir hükümdar geçti. Derviş, başını kaldırıp hükümdara iltifat etmedi. Hükümdar öfkelendi. Vezir dervişe dedi ki:

- Niçin saygı göstermedin?

Derviş cevap verdi:

- Hükümdara söyle, kim kendisinden nimet umuyorsa saygıyı ondan beklesin. Şunu da bilsin ki, hükümdarlar halkın koruması içindir. Koyun, çoban için değildir. Fakat çoban, koyun içindir.

Hükümdar, dervişin sözünü beğendi:

- Benden bir şey iste, dedi.

Derviş cevap verdi:

- Bir daha beni rahatsız etmemenizi istiyorum.

Hükümdar:

- O halde bana öğüt ver, deyince derviş şunu söyledi:

- Şimdi elinde nimet varken düşün! Zirvedesin, Allah için ne yapacaksan şimdi yap. Bu devlet de, saltanat da elden ele geçip gidecektir. Kalıcı olan ahiret için yapılındır. Yapılan ibadet bile olsa Allah rızası için yapılmamışsa dünyalık olur, dünyada kalır.

Kuşun öğüdü

Tamahkârın yakaladığı küçük kuş der ki:

- Beni ne yapacaksın?

- Kesip yiyeceğim.

- Benim bir lokmacık etim, ne karın doyurur, ne de bir derde deva olur. Beni bırakırsan sana üç mühim nasihatte bulunurum.
- Nasihatleri söylersen seni bırakırım.
- Birini elinde iken, ikincisini şu ağaca konunca, üçüncüsünü de karşı tepeye varınca söylerim.
- Peki birincisini söyle!
- Elinden çıkan şeyin hasretini çekme!
- İkincisi ne?
- Kuş, ağaca konunca der ki:
- Olmayacak şeye inanma!
- Üçüncü nasihati söyle! Kuş karşı tepeye varınca der ki:
- Sen ne ahmaksın, benim kursağımda elişer gramlık iki tane inci vardı. Beni kesseydin, bu incilere malik olacaktın.
- İnci sözünü duyar duymaz, tamahkâr, hemen oraya yıkılıp kalır. Eyvah diyerek dövünmeye başlar. Sonra der ki:
- Haydi üçüncüsünü söyle!
- Sen iki nasihati hemen unuttun. Üçüncüsünü söylesem ne faydası olacak?
- Söyle belki bunu unutmam.
- (Elden çıkan şeye üzülmeye) dedim, beni bıraktığına üzüldün, (Olmayacak şeye inanma) dedim. Etimle, kemiğimle, 100 gram gelmezken, kursağımda elli gramlık iki tane inci olduğuna inandın.
- Üçüncü nasihati söylemeyecek misin?
- Ahmağa nasihat kâr etmez. Tamah insanı kör ve sağır eder. Hakikati görmeye mani olur.

Maşite hatunun imanı

Firavunun hazine işleriyle görevli bir veziri, bunun da Maşite adında bir hanımı vardı. Firavunun kızının dadılığını yapıyordu. Kendisi Musa aleyhisselamın dinine inandığı halde imanını gizliyor, ibadetlerini de gizli yapıyordu.

Maşite hatun bir gün hamamda Firavunun kızının saçını tararken, tarak yere düştü. Tarağı yerden gayri ihtiyari besmele çekerek aldı. Firavunun kızı bu söze kızarak dedi ki:

-Ey dadı! Bu nasıl sözdür. Benim babamdan başka tanrı mı vardır? Babamın adını değil de, bir başkasının adını nasıl söylersin?

-Evet yavrum Allah vardır. Hem yeri, göğü ve içindekileri yoktan var eden, seni beni, babanı ve bütün varlıkları yaratan bir Allah vardır.

Firavunun kızı bu sözlere daha da kızarak dedi ki:

-Seni babama şikayet edeceğim. Hak ettiğin cezaya çarptırılacaksın.

Durumu babasına söyledi. Firavun Maşite hatuna dedi ki:

- Sen benden başka bir tanrıya inanıyormuşsun. Söyle, benden başka yer yüzünde tanrı var mıdır?

- Ey Firavun sen de biliyorsun ki sen ilâh değil, âciz bir kulsun. Seni de yaratan Allah'tır. Sen fânisin, yok olacaksın. Fakat Allah ebedidir. Fâni değildir. Musa aleyhisselam da Onun Peygamberidir.

Bu sözlere çok kızan Firavun onu hemen öldürmektense, her gün bir uzvunu keserek başkalarına da bir ders olmasını istedi. Önce tırnaklarını çekti. Saçından tavana asıldı. Kamçılarla vücudundan kan çıkıncaya kadar kırbaçlandı. Bunlara rağmen dininden dönmeyince, Firavunun kini günden güne fazlalaşıyordu. Maşite hatunu bir ağaca bağlattı. Biri 5 yaşında, diğeri de 5 aylık olan iki kız çocuğundan büyüğünü karşısına getirerek şöyle söyledi:

-Ey Maşite, beni tanrı olarak kabul edersen seni serbest bırakacağım.

Maşite, yavrusunun acıklı hâline, bir de Firavunun hâline baktı. Sonra dedi ki:

- Ben ancak bir olan Allah'a inanıyorum.

Firavun eline geçirdiği bıçakla 5 yaşındaki yavrunun gırtlığını annesinin gözü önünde kesti. Kanını da Maşite'nin ağzına yüzüne sürdü. Sonra tekrar hiddetlenerek şöyle sordu:

- Söyle, benden başka tanrı var mıdır?

- Allah birdir, Allah'tan başka ilâh yoktur.

Bu sefer Firavun 5 aylık kundaktaki yavruyu getirmelerini istedi. Getirilen yavruyu annesine yaklaştırdıklarında saatlerdir süt emmeyen yavru, meme aramaya başladı.

Maşite hatun önceki yavrusunun uğratıldığı akıbetini düşündü. İkinci yavrusunun da hunharca kesilmesine bir anne olarak dayanamayacaktı, kararını verdi. Firavuna Rabbim sensin diyecek, fakat kalben inanmayacaktı. Tam "Rabbim sensin" diyeceği sırada

küçük yavru dile gelerek dedi ki:

- Hayır anne, hayır! sabreyle! Rabbim sensin deme! İmanından asla dönme. Firavuna inanma! Benim için, ablam için, senin için, Allah'ın Cennette hazırlamış olduğu makamı görüyorum. O makamı, etrafında sana hizmet etmek için pervane gibi dönen hurileri de görüyorum.

Firavun ve orada hazır olanlar bu sözü duydular. Tevbe edeceklerine daha da hiddetlenen Firavun, 5 aylık yavruyu da hemen boğazlattı. Fakat Maşite hatun ağlamıyor, gülüyordu. Kızının gördüklerini artık o da görüyordu. Ölümünün bir an evvel gelmesini arzuluyordu. Firavun, kocasıyla beraber Maşite hatunu ve yavrusunu kaynar kazanın içine attı. Fakat kini hâlâ yatışmamıştı.

Muhammed Hadimi hazretleri

I. Mahmut Han, Medine-i Münevvere'ye gitmişti. O zaman Medine'de Harem muhafızı olarak bulunan Hacı Beşir Ağa'ya, (Harem-i şerifte, kaldığın bu zaman zarfında önemli bir olay oldu mu?) diye sordu.

O da şöyle anlattı:

“Ravza-i Mutahharedeki Cibril kapısı bazı geceler seher vakti açılır, fakat içeri kimsenin girdiğini göremezdim. Bir defasında kararımı verdim, her gece sabaha kadar uyanık kalacak, ne pahasına olursa olsun bunun hikmetini öğrenecektim. Epey gün böyle bekledim. Bir gece kapı yine açıldı. Hemen koştum, içeride bir zat vardı. Kim olduğunu sordum. Bana, Konya Hadim'den olduğunu söyledi. İmam-ı Birgivi'nin (Tarikat-ı Muhammediyye) isimli kitabını şerh ettiğini, şüphe ettiği bazı yerleri Resulullahın bizzat kendisinden öğrenmeye geldiğini söyledi. Kendisini odama götürdüm. Bir müddet kaldıktan sonra benden izin isteyerek ayrıldı. Ben, sabah namazından sonra gene odama şeref vermesini rica ettim. (Memleketimde imamlık vazifem var! Bana izin ver) dedi ve ayrılıp gitti. Bundan sonra da arada sırada gelirdi, kendisiyle görüşürdük...”

I. Mahmut Han, olayın doğruluğuna iyice kanaat getirmek için de memleketin birçok âlimleri ile beraber Hadimli Muhammed efendiyi davet etti. Sonra Hacı Beşir Ağa'yı çağırdı. Hacı Beşir Ağa, o kadar topluluk içinde Muhammed Hadimi hazretlerini tanıyarak yanına

vardı, (Hoş geldiniz) dedi. Padişah ve orada bulunan zevat da olayın doğruluğuna iyice inanmış oldular.

Not: Hakikat Kitabevi yayınlarından **İslam Ahlakı** kitabı, Muhammed Hadimi hazretlerindir. www.hakikatkitabevi.com adresinden okunabilir.

Müslüman olunca önceki günahlar affedilir

Dihye-i Kelbi, iman etmeden önce zengin bir Arap melikiydi. Peygamber efendimiz onun müslüman olmasını arzu ediyordu.

Dihye, Mescid-i Nebeviye girdi. Peygamber efendimiz, mübarek omuzlarındaki elbisesini yere serdiler. Oraya oturmasını işaret buyurdular. Resul-i ekrem efendimizin bu keremini gören Dihye'nin gözlerinden yaşlar boşandı. Hürmetle, saygı ile **“Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resulühü”** diyerek hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı. Peygamber efendimiz aleyhisselam sordu:

- Niçin ağlıyorsun?

- Ya Resulallah! Ben çok büyük günahlar işledim. Bu günahlarımın kefareti nedir? Malımın, mülkümün sadaka olarak verilmesi mi, yoksa öldürülmem mi gerekiyor?

- Ey Dihye, nedir günahın?

- Ya Resulallah! Cahiliyet devrinin âdetine uyarak kız çocuklarımı öldürmüştüm.

Tam o sırada Cebrail aleyhisselam gelerek:

“Ya Resulallah! Allahü teâlâ müslüman olanların önceki işledikleri bütün günahlarını affetti” buyurdu.

Mutezile, Cebriyeci ve Ateist

İmam-ı a'zam hazretlerine bir ateist, bir mutezile, bir de cebriyeci üç kimse gelir. Ateist sorar:

(Allah varsa, var olan görülür. Varsa ispat et.)

Akılcı olan mutezile sorar:

(Cehennemde ateş var. Şeytan ateşten yaratılmıştır. Şeytana ceza vermek mümkün mü?)

Cebriyeci de sorar:

(Sen ise irade-i cüziyye var diyorsun. Her şeyin hâlıkı Allah

iken insan ne yapabilir ki?)

İmam-ı a'zam hazretleri, yerden 3 avuç nemli toprağı top gibi yapıp, her topu birine atar.

Üçü de, durumu kadiya şikayet eder. Kadı niye çamur topu attığını sorar.

İmam-ı a'zam hazretleri der ki:

Bunlar bana soru sordu ben de cevap verdim. **Ateist**, Allah varsa, var olan şeyin görünmesi gerekir demişti. Toprak başımı acıttı dedi, madem ağrı var, ağrıyı göstermesi lazımdır. Ağrıyı bile göremeyen Allah'ı nasıl görebilir ki? Ateist akılsızdır, akli varsa göstermesi gerekir. Ruh da akıl gibi görünmez, ama yaptıklarından anlaşılır. Kâinatın var olması da onun bir yaratıcısının olmasını gerektiğini gösterir.

Mutezile olan ise, topraktan yaratılmış olduğu halde, çamur toptan etkilendi. Toprak topraktan etkilendiğine göre ateş de ateşten etkilenir. Demir testeresi demiri kestiği gibi, ateş de ateşi yakar.

Cebriyeci ise, (Allah her işi zorla yaptırır) diyordu. O zaman o toprağı Allah attı, bu beni niye şikayet ediyor? Kendi kendini yalanlamış oluyor.

Ustasız yapılan kayık

Hazret-i İmamın böyle kısa cevaplar verdiği çoktur. Mesela bir ateistle saat onda buluşup münazara etmek üzere anlaşılır. Hazret-i İmam kasten toplantıya bir saat kadar geç gelir. Ateist gecikince, (Bakın imamınız korktu gelemiyor) der, gelince de niye geç kaldın diye sorarlar. O da, **(Kayık yoktu. Irmaktan geçemedim, bir de baktım ki, ağaçtan kopan dallar kendiliğinden bir kayık oluverdi, ben de binip geldim, ondan geciktim)** der. Ateist, gülmeye başlar, (Gördünüz mü nasıl yalan söylüyor, hiç kendiliğinden, bir ustası olmadan kayık yapılır mı?) der. Hazret-i İmam hemen taşı gediğine koyar:

(Bre ateist, bir kayık ustasız kendiliğinden olamazsa, bu koca kâinat kendiliğinden nasıl var olur) diyerek ateistle münazara bile etmeden galip gelir.

Sayıların sonu olmaz

Yine bir ateist, (Allah var ise, başlangıcı olmadığı gibi, sonsuz da olamaz, yani Allah ezeli ve ebedi değildir) der. Hazret-i İmam, **1'den**

önce sayı var mı? der. O da yok der. **(Sayıları sonuna kadar say bakalım)** der. O da, epey saydıktan sonra, bırakır. Hazret-i İmam, **(Devam et, sonuna kadar say)** der. Ateist, (Milyon, milyar, trilyon, katrilyon.... Bunun sonu olmaz) deyince, Hazret-i İmam, **(Sayıların bile 1'den öncesi ve sonu olmadığına göre, kâinatı yoktan yaratan ezeli ve ebedi olmaz mı?)** der.

Güvenilen kişi

İmam arkasında niye Fatıha okutturmuyorsun diyenlere de şöyle der:

Siz kırk kişisiniz, hepinizi ayrı ayrı mı ikna edeyim yoksa en güvendiğiniz ilim sahibi birini ikna etsem, siz de kabul eder misiniz?

Adamlar kabul ederiz der. O zaman Hazret-i İmam der ki:

Münazara başlamadan daha dava bitmiştir. Siz kırk kişiden birisine güveniyorsunuz, onu seçtiniz. Ben de imamın okuduğu kâfi gelir, cemaatin okuması gerekmez diyorum. Siz nasıl bir kişiye güvenmişseniz ben de imama güvendim.

Namaza gelenin farkı

Harun Reşid, bir Ramazan günü Behlül'e, akşam namazında camiye gitmesini ve namaza gelen herkesi iftara davet etmesini söyledi.

Akşam oldu, namaz kılındı, namazdan sonra Behlül 5-10 kişilik bir grupla çıka geldi. Harun Reşid şaşırdı:

- Akşam camiye bu kadar insan mı geldi?

Behlül cevap verdi:

- Siz bana camiye gelenleri değil, namaza gelenleri iftara çağır dediniz. Namazdan sonra cami kapısında durdum, çıkan herkese hocanın namaz kıldırırken hangi sureyi okuduğunu ve daha başka şeyler sordum. Onları da yalnız bu getirdiğim kişiler bildi. Camiye gelen çoktu ama namaza gelen bu kadarmış.

Neyine güvenerek kibirleniyorsun?

Bayezid-i Bistami hazretleri bir gün yeni temiz beyaz elbiselerini giyip dar bir sokaktan mescide giderken yolun ortasında yatan uyuz bir köpeğe rast gelir. Sokak o kadar dar ki iki kişi yan yana zor geçer. Bu mübarek zat dört mezhebin de şartlarına riayet ettiği için

ve Şafii mezhebinde de köpek necis olduğu için hani bir de silkinip üzerindeki yaşlık üzerine bulaşmasın diye düşünüp eteklerini toplayarak köpeğe değmeden yanından geçmeye çalışırken köpek lisan-ı fasih ile;

"Ey Bayezid, sen kim oluyorsun. Beni uyuz bir köpek olarak yaratan da seni Bayezid-i Bistami olarak yaratan da bir Allah'tır. Beni uyuz bir köpek olarak yaratan Rabbim, beni Bayezid seni de uyuz bir köpek olarak yaratabilirdi. Neyine güvenerek kibirleniyorsun?"

Bayezid hazretleri ise buna çok pişman olur.

O bunları ihsan olarak yapıyor

Hazret-i Ömer'in hilafeti zamanında, bir şahıs hanımının çok söylenmesi ve çekilmez bir hâl alması karşısında Hazret-i Ömer'e şikayete karar verip Halifenin evine gelir. Kapıya geldiğinde içerden sert, sinirli konuşan bir kadın sesi duyar. Bir ara kapıyı çalamaz ve mütereddit halde öyle beklemeye başlar. Biraz sonra hep kadının konuştuğunu ve halifenin sustuğunu anlayan adam, kapıyı çalmaktan vazgeçip geri dönmeye karar verir ve ayrılacağı zaman kapı açılır. Kapıyı açan Hazret-i Ömer'dir.

(Ne var, neye geldin, bir şey söylemeden niye geri dönüyorsun?) diye sorar.

Adam, (Ya Ömer! Ben hanımımdan şikayete gelmişim. Baktım ki Halife bile hanımına ses çıkarmıyor. Ben niye şikayet edeyim diye düşündüm ve geri dönmeye karar verdim) dedi.

Hazret-i Ömer şu karşılığı verdi:

"O benim evimin hanımıdır, çocuklarımin anasıdır, yemeklerimizi yapar, çamaşırlarımızı yıkar, evimizi düzenler. O bunları ihsan olarak yapıyor. Böyle birisine laf söylemek yakışmaz."

Onlar ev de yapacaklar mı?

Nuh aleyhisselam zamanında insanların ömürleri uzunmuş, 800 – 1000 sene yaşarlarmış. Bir kadının oğlu ölür. Kadın çok ağlar. Komşu kadınlardan birisi der ki:

- Niye bu kadar ağlıyorsun, Allahü teâlânın takdiri böyleymiş.

- **Elbette öyledir, ben ona ağlamıyorum.**

- Ya niye ağlıyorsun?

- **Yavrum fazla gün görmedi diye, annelik şefkatiyle ağlıyorum.**

- Oğlun kaç yaşındaydı?

- **275 yaşındaydı.**

- İyi ama sen buna ağlıyorsun da, ahir zamanda gelecek ümmet ne yapsın, ömürleri 50-60 sene olacak.

- **Ciddi mi söylüyorsun?**

- Elbette.

- **Allah Allah, onlar ev de yapacaklar mı?**

- Hem de kaç tane yapacaklarmış.

- **Ben onların yerinde olsaydım, çadırımın kazığını bile değişmezdim.**

Onu Melekler yıkadı

Uhud savaşına bir günlük evli olmasına rağmen Peygamber efendimizin emrine uyan Hazret-i Hanzala da katılmıştı. Savaş sona erince Müslümanlar Medine'ye dönmeye başladılar. Harbe iştirak edenlerin yakınları acaba bizden geriye dönen olacak mı heyecanı içerisinde yollara sıralanmışlardı. Bunların arasında henüz bir günlük evli olup, gece yarısı sevgili Peygamberimizin emrine uyararak harbe giden ve şehitlik şerbeti içen Hazret-i Hanzala'nın hanımı da vardı. Herkes büyük bir heyecanla harpten dönenlere yakınlarını soruyor, fakat hiç kimse kimseye cevap vermiyordu. Ancak sorulan soruları sevgili Peygamberimiz "aleyhisselam" cevaplıyordu.

En son olarak soru sorma sırası, Hanzala'nın hanımına gelmişti. Resulullah efendimize yaklaşarak sordu:

-Ey Allah'ın Resülü! Hanzala nerede?

Sevgili Peygamberimiz cevabında buyurdu ki:

- **Hanzala şehit oldu.**

Bunu üzerine Hanzala'nın hanımı yere bakarak, sessizce;

-Ya Resulallah, şu anda söyleyeceğim bir aile sırrıdır. Sizler de biliyorsunuz ki, kocamla daha henüz ilk evlendiğimiz geceydi. Hanzala, sizin mübarek emrinize uyararak boy abdestini dahi alamadan hemen harbe katıldı. Bu sebeple, emir veriniz de kocamı bulsunlar ve yıkasınlar, dedi.

Peygamber efendimiz buyurdu ki:

(Sen Hanzala için hiç merak etme! Ben Hanzala'yı meleklerin yıkadığını gördüm.)

Bunun için ona "Gasilül-melâike" yani (Meleklerin gusül ettirdiği Hanzala) denir.

Ramazana hürmetin neticesi

Bir Ramazan günü idi. Müslüman mahallesinde oturmakta olan bir Mecusi'nin küçük çocuğu, oruçlu müslümanların arasında ekmek yiyordu. Babası, çocuğun bu yaptığını görünce, (Oğlum Müslümanların arasında yemek yenir mi? Onlar bu günlerde oruç tutarlar, bu günler onların mübarek günleridir, saygı göstermek lazım) diyerek azarladı ve (Git evde ye) diyerek çocuğu eve gönderdi.

Bu olaydan birkaç sene sonra bu Mecusi öldü. Ölümünden sonra o şehirdeki bir müslüman rüyasında bunu Cennet-i âlâda gördü. Mecusiye, (Nasıl oldu da bu nimete eriştin! Biz seni Mecusi bilirdik. Hatta öldüğün zaman, cenaze namazını bile kılmadık) dedi.

O da şu cevabı verdi:

"Evet! Doğru söylüyorsun. Ben bir Mecusi idim. Fakat bir gün küçük oğlum, müslüman mahallesinde, onlar oruçlu olduğu halde yemek yiyordu. Ben çocuğun onların gözleri önünde ekmek yemesine müsaade etmedim. Müslümanların hürmet ettiği bir şeye, ben de hürmet ettiğim için; Cenab-ı Allah, hasta yatağımda beni Müslüman olmakla şereflendirdi. Müslüman olarak öldüğüm için bu nimete kavuştum."

Resulullahın sana selamı var

Borcunu ödeyemeyen bir fakir, Ravza-i Mutahhara'ya gelip: (Ya Resulallah, şefaât buyur, borcum var ödeyemiyorum) diye hâlini arz etti. Az sonra uyku bastırdı, uyuyakaldı. Rüyasında Peygamber efendimizi gördü.

Efendimiz aleyhisselam, (Falan yere git, orada şöyle bir zengin var, ona selamımı söyle, borcun kadar parayı iste. Doğru söylediğine delil isterse, her gün bana 100 salevat getirmeden yatmazdı, dün unuttu.. Onu hatırlat da bu akşam getirsin) buyurdu.

Heyecanla uyanan adam, zengin adamı araya araya buldu. Adamın evine vardığında onu, samanlıkta saman elerken gördü. Adam samanın içine beş kuruş düşürmüş onu bulmak için bütün samanı elekten geçiriyordu. Onun bu hâlini görünce taaccüp etti ama, yine de ben vazifemi yapayım diye, Resulullahın selamını tebliğ etti:

(Resulullahın sana selamı var. Salevat getirmeyi dün akşam unutmuşsun, bu akşam söylesin buyurdu. Ben ise borçlu bir kimseyim, benim 300 dirhemlik borcumu ödemeniz için Peygamber efendimiz beni sana gönderdi) dedi.

Peygamber efendimizden selam gelmesi, adamın çok hoşuna gitmişti. Ne dedi, ne dedi diye adama üç defa tekrarlattı. Adam benimle alay mı ediyorsun diyerek gerisin geriye döndü. Fakat zengin olan, hemen önünü kesti, (Ben senin ağzından Resulullah efendimizin selamını daha fazla duymak için üç defa tekrarlattım. Her söylemene 300 dirhem veriyorum. Eğer daha fazla söyleseydin her biri için 300 dirhem verecektim) dedi ve adama 900 dirhem verip gönderdi.

Rüyadaki padişahlığın ne kıymeti var?

Padişahın biri üç beş yardımcısıyla kırlara gezmeye çıkar. Ağacın altında uyuyan birisini görünce, yanındakilere, (Şu garibi uyandırın, yılan falan zarar verebilir) der. Adam uyandırılınca, bakar ki karşısında padişah, başlar söylenmeye, (Niye beni uyandırdınız, rüyada ne güzel padişahtım, saraylarım, ordularım vardı, şöyle emrediyordum, şunları yapıyordum...)

Bunun üzerine padişah gülererek, (İyi ama bak kendin söylüyorsun, rüyada diyorsun, rüyadaki padişahlığın ne kıymeti var, bak gözünü açınca, bitti) der. Adam cevap verir: (Benim padişahlığım gözümü açınca bitiyor, senin ki gözünü kapatınca bitecek, ne farkı var?)

Rüzgarayakı istemeyin benden

Peygamber efendimizden önce yaşamış olan Hatim-i Tai, cömertliği ile meşhur bir şair idi. Onun ülkesinde at eti yenirdi. Hatim-i Tai'nin pek çok atı vardı. Atının biri, dillere destan olacak kadar her

bakımdan mükemmel bir Arap atıymış. Çok hızlı koştuğu için adını Rüzgarayak koymuşlar.

Zamanın hükümdarı, Hatimin söylendiği gibi gerçekten cömert olup olmadığını öğrenmek ister. Gözde veziri ile istişare edip, bütün servetine bedel olan Rüzgarayak isimli atını istemek için on kişi gönderir. Eğer bu seçkin atı vermezse, cömertliği anlatılanlar gibi olmadığı anlaşılabacaktır.

On kişi, kendilerini tanıtmadan bir gece Hatimin evine misafir olurlar. Hatim, hemen bir at kestirip ziyafet hazırlatırken, yorgunluklarını gidermek için misafirlere yıkanacak yeri gösterir, yeni çamaşır ve elbise verir.

Muazzam ziyafetten sonra, on kişi kendilerini tanıtip, hükümdarın arzusunu bildirirler:

- Hükümdarımız, ünü cihana yayılan Arap atınızı istiyor.

Hatim bir ah çekerek der ki:

- Aaah ki ah... Beni en ince noktadan vurdunuz. Elimi ayağımı bağladınız. Tek bütün servetimi isteyin de Rüzgarayakı istemeyin benden. Hatta canımı isteyin hükümdarıma vereyim. Fakat onu istemeyin.

Hatimin böyle söyleyip ağlaması üzerine gelen heyet, Arap atının çok kıymetli olduğunu anlayıp derler ki:

- Ey cömert insan, nasıl iştir bu, canını veriyorsun da, bir atı vermiyorsun? Anlaşılan atın bütün servetinden, hatta canından daha kıymetliymiş.

- Hayır öyle değil. Gece aniden misafir geldiğiniz için, yılıkların otlağına gidip at getirinceye kadar, belki sabah olurdu. Misafirlerim aç uyuyacaklarına evim başıma yıkılsa daha iyi olurdu. Onun için çok sevdiğim Rüzgarayakı kesmek zorunda kaldım. Misafirin gönlünü hoş etmek, en ünlü atımdan, servetimden, hatta canımdan daha kıymetlidir.

Hatim, defalarca özür diledi. Misafirleri uğurlarken, her birine birer Arap atı ile birer kese altın verdi.

Sabaha kadar namaz kıl hatırlarsın

Adamın biri parasını sakladığı yeri unutmuştu. Ne kadar düşündü ise günlerce aramasına rağmen parayı sakladığı yeri bir

türlü hatırlayamıyordu. Benim bu derdime bir çare bulursa o bulur diyerek doğru imam-ı a'zam hazretlerinin huzuruna gitti.

İmam-ı a'zam dedi ki:

“Bu senin meselen fıkıhla ilgili değil ama, yine de sana bir akıl vereyim: Sen git bu gece sabaha kadar namaz kıl, ümit ediyorum ki, paranı koyduğun yeri hatırlarsın.”

Adam o gece sabaha kadar ibadet etmeye karar verip abdest aldı, namaz kılmaya başladı. Daha gecenin yarısı bile olmadan parayı koyduğu yeri hatırladı. Namazı bıraktı, doğru parayı koyduğu yerden alıp yattı.

Sabah olunca imam-ı a'zama, (Allah senden razı olsun, bu derdime de çare buldun. Daha gecenin yarısında parayı koyduğum yeri hatırladım) deyince, Hazret-i İmam, (Keşke sabaha kadar ibadete devam etseydin. Çünkü şeytan senin sabaha kadar ibadet etmene tahammül edemediği için daha gecenin yarısında sana hatırlatmış. Sabaha kadar da şükür namazı kılsaydın daha iyi ederdin. Sen parayı bulunca namazı bıraktın) dedi.

Sahibini kim bilmez

İslam âlimlerinin büyüklerinden Abdullah bin Mübarek, birkaç koyun otlatan bir çocuk gördü. Ona acıdı. (Zavallı Çocuk!.. Küçük yaşta çobanlık yapıyor. Büyüyünce Allahü teâlânın ibadet ve marifetine nasıl kavuşur) diye düşündü. (Gidip çocuğa Allahü teâlâyı tanımakta bir mesele öğreteyim) diye, çocuğun yanına geldi ve aralarında şu konuşmalar geçti:

- Evladım, Allahü teâlâyı bilir misin?

- Kul sahibini nasıl bilmez!..

- Allahü teâlâyı ne ile biliyorsun?

- Bu koyunlar ile.

- Bu koyunlar ile Onu nasıl biliyorsun?

- Bu birkaç koyun çobansız işe yaramaz. Bunları koruyucu birisi lazımdır ki, bunlara su ve ot versin! Kurttan ve diğer tehlikelerden korusun. Bundan anladım ki, bu âlemdeki her şey, insanlar ve cin, bu hayvanlar, canavarlar, kanatlı kuşlar Yaratıcısız olamazlar. İşte bu koyunlar ile, Allahü teâlâyı böylece bildim.

- Allahü teâlâyı nasıl bilirsin?

- Hiçbir şeye benzetmeden bilirim.

- Böyle olduğunu nasıl bildin?

- Yine bu koyunlardan.

- Nasıl yani?

- Ben çobanım. Onların koruyucusuyum. Onlar benim korumam ve tasarrufumdadırlar. Onlar benim ne düşündüğümü ne yapacağımı bilemez. Onlara dikkatle bakıyorum. Ne onlar bana benzerler ve ne de ben onlara benzerim. Buradan, bir çoban koyunlarına benzemezse, Allahü teâlânın elbette kullarına benzemeyeceğini anladım: "Ona benzeyen bir şey yok. O her şeyi işitir ve görür."

- İyi söyledin. İlimden bir şey öğrendin mi?

- Ben bu sahralarda, nasıl bir ilim öğrenebilirim?

- Peki başka neler biliyorsun?

- Üç ilim bilirim. Gönül ilmi, dil ilmi ve beden ilmi.

- Bunlar nelerdir?

- Gönül ilmi şudur ki; bana kalb verdi. Kendini tanımak ve sevmek yeri yaptı. Bu kalb ile Onu bileyim. Onun sevdiklerine gönülde yer vereyim. Sevmediklerine yer vermeyeyim ve böylelerinden uzak olayım.

Dil ilmi şudur ki; bana dil verdi. Dili zikir etmek, Onun adını söylemek yeri yaptı. Bununla Onu hatırlayıp adını söylemeyi, Ondan bahsedilmeyen sözden onu korumayı, böyle sözden uzak olmayı istedi.

Beden ilmi şudur ki, bana beden vermiştir. Onun ile kendine hizmet olan her şeyi yaparım. Hizmet olmayan şeyi ise bedenimden uzaklaştırırım.

- Maşallah evladım sana. Bana bir diyeceğin var mı?

- Ey efendi! Âlim olduğun yüzünden belli oluyor. Eğer ilmi Allah rızası için öğrendiysen insanlardan istemeyi kes! Yok, dünya için öğrenmişsen, Cennet arzu ve isteğini kalbinden çıkar.

Sakin insanların içine girme

Harun Reşid, Behlül Dâ'nâ'nın kulübesine gelir ve ona insanlardan niye kaçtığını, saraya niçin gelmediğini sorar. Behlül susar. Harun Reşid saraya gelmesi için çok ısrar edince, (Danışmam lazım) der.

Harun Reşid, (Kime istiyorsan danış) der.

Behlül kulübeden çıkar. Bitişikteki helaya yönelir ama girdiği gibi geri gelir. (Danıştım, tavsiye etmiyorlar) der. Harun Reşid şaşırır, (Anlayamadım, kime danıştın, neyi tavsiye etmiyorlar?) diye sorar.

Behlül der ki:

(Heladaki pislikler lisan-ı hâl ile dediler ki: “Sakın insanların içine girme. Bak biz, taze meyveler, has ekmekler ve nefis kebaplar idik. Bir kere insanların içine girdik böyle olduk. Sen, sen ol onlardan uzak dur!”

Sana azab-ı ilahi gelir

Adamın biri tek başına yolculuk yaparken, şeytan insan kılığında yanına gelip, arkadaş oldu. Adam öğle namazını, ikindi namazını, akşam namazını ve yatsı namazını kılmadı. Şeytan hayretler içinde kalıyordu. Her seferinde belki vaktin sonunda kılar, belki unuttu kaza eder diye bekledi. Ama olmadı.

Uyuma vakti geldi, adam yatıp uyudu. Sabah oldu, adam sabah namazını da kılmayınca, şeytan adamdan ayrılmak istediğini belirtti. Adam, (Ne güzel yol arkadaşlığı yapıyoruz, seni üzdüm mü? Bir şey yaptıysam söyle) dedi. Şeytan cevap vermedi. Adam ısrar etti, (Yoksa söylemeden bırakmam) dedi.

Şeytan, (Sen benim kim olduğumu biliyor musun?) dedi. Adam, (Sen söyledin ya, filan kimsesin) dedi. Şeytan, (Hayır ben şeytanım. Tam iki yüz bin sene ibadet ettim. Bu kadar zaman içinde bir kere Allah'a asi oldum ve ondan dolayı da kovuldum. Sen ise bir günde tam beş kere isyan ettin. Belki şimdi sana azab-ı ilahi gelir. Senin yanında olmam hasebiyle ben de azaba uğramaktan korkuyorum) diyerek adamdan uzaklaştı.

Sen bizi kiminle sanırsın

Yavuz Sultan Selim, hayatının son demlerinde yanından ayırmadığı doktoru Hasan Can'a hasta yatağında bulunduğu bir sırada:

- Hasan, beni nasıl görüyorsun, dedi. Hasan Can:
- Sultanım Allahü teâlâya kavuşmak zamanıdır. Artık Ona yönelin! dedi.

Yavuz:

- Ya Hasan bunca zamandır sen bizi kiminle sanırsın? dedi.

Hasan Can, (Sultanım hiç bir zaman sizin için öyle düşünmedim ve düşünmem. Yalnız şu var ki her zamanki hâlinizle şimdiki hâliniz mukayese edilemez... Ben bu bakımdan size hatırlatmak istedim) demişti ki Padişahın ağzından artık son defa La ilahe illallah, Muhammedün Resulullah dediği duyuldu.

Yavuz Sultan Selim Han şehadet getirerek ruhunu teslim etti.

Sen elinde olanı yaptın

Kendisini içkiden kurtaramayan bir müslüman, hizmetçisine dört dirhem verir. İçki almasını söyler.

Hizmetçi giderken Mansur bin Ammar isimli bir zatın, bir fakire yardım topladığını görür. Mansur, (Bu fakire 4 dirhem verene 4 dua ederim) der. Hizmetçi, fakire 4 dirhemi verir. Mansur der ki:

- Hangi duayı etmemi istersin?

- **Hizmetçilikten kurtulmak istiyorum.**

- İkinci isteğini söyle!

- **Fakire verdiğim dört dirhem benim değildi. Benden bunu isterler. Dört dirheme kavuşmayı isterim.**

- Üçüncü isteğin nedir?

- **Efendimin tevbe edip içkiyi bırakmasını istiyorum.**

- Dördüncü arzun nedir?

- **Allahü teâlânın beni, efendimi, seni ve kavmimizi affetmesini istiyorum.**

Mansur bin Ammar, hepsi için gerekli duayı yapar. Hizmetçi evine gidince, efendisi, geç kalmasının sebebini sorar. Hizmetçi durumu anlatır. Efendisi sorar:

- Sen neler istedin?

- **Hizmetçilikten, kölelikten kurtulmayı istedim.**

- Peki seni azat ettim. Başka ne istedin?

- **Dört dirhem istedim.**

- Al şu dört dirhemi. Başka ne istedin?

- **Tevbe edip içkiyi bırakmanı istedim.**

- Tevbe ettim. Başka ne istedin?

- **Allahü teâlânın hepimizi affetmesini istedim.**

Efendisi duraklar, (İşte bu benim elimde değildir) der. O gece rüyasında, **(Sen elinde olanı yaptın da, biz elimizde olanı yapmaz mıyız? Seni de, hizmetçini de, Mansuru da ve orada bulunan hepinizi affettik)** denir.

Sen hani zengindin

İbrahim Edhem hazretlerine adamın biri bir miktar para hediye vermek ister.

- **Ben zenginin verdiği alırım. Fakirsene verdiğini almam.**

- Zenginim efendim.

- **Kaç altının var?**

- İki bin altınım var.

- **Bu paranın dört bin olmasını ister misin?**

- İsterim.

- **Altı bin olmasını ister misin?**

- Elbette isterim.

- **Yani ne kadar çok olursa daha fazlasını istersin öyle mi?**

- Elbette efendim.

- **Sen hani zengindin? Bayağı fakir biriymişsin. Zengin olsan daha fazlasına ihtiyacın olmazdı. Git bunları da o paralarının üzerine koy da biraz artsın.**

Sen namazı da kaza et

Zahid olarak bilinen fakat riyakâr olan biri, padişahın misafiri olmuştu. Sofraya oturduklarında, her zaman yediğinden daha az yedi. Namaza kalktıklarında her zamankinden daha yavaş kıldı. Padişahın, kendisini takdir etmesini istiyordu.

Evine dönünce sofrayı kurdurdu, yemek istedi. Anlayışlı bir oğlu vardı. Babasına, (Sultanın ziyafetinde bir şey yemedin mi baba?) diye sordu. (Onların önünde ayıplamasınlar diye işe yarayacak kadar bir şey yemedim) dedi. Çocuk cevap verdi, (Öyleyse baba sen namazı da kaza et! Çünkü onu da işe yarayacak gibi kılmamışsındır!..)

Sende kibir var

Abdolvahhab-ı Şarani hazretlerinin hocası Şeyh Zekeriya Ensari

hazretleridir. Bu zatın da çok büyük bir hocası vardı. Bir gün hocası ile beraber otururken Hızır aleyhisselam gelmiş. Sohbetin sonunda Hızır aleyhisselam bu zatın hocasına, **(Senin bu talebenin çok büyük bir suçu var. Bunun, bundan daha fazla ilerlemesi mümkün değil. Bundan tevbe etmedikçe kurtulamaz)** der ve kaybolur. Şeyh Zekeriya Ensari hazretleri (Aman efendim ne olur Hızır aleyhisselamı çağırırsanız da bu suçun ne olduğunu öğreneyim) diye yalvarır. Fakat hocası **(Hızır aleyhisselam çağırmakla gelmez. Kendisi ne zaman isterse o zaman gelir)** buyurur. Bu zat günlerce tevbe eder nerede kusuru olduğunu düşünür ama bulamaz. Bir gün yine hocası ile beraberken Hızır aleyhisselam gelir. Hemen tabii ki bu mevzuyu sorarlar. Hızır aleyhisselam buyurur ki:

(Sende kibir var. Yazdığın yazıların altına **(Şeyh Zekeriya Ensari)** diye yazıyorsun. Şeyhlik kim sen kimsin) der. Bunun üzerine hemen tevbe edip, bundan sonra yazılarının altına (İnsanların en aşağısı Zekeriya) vb tarzında sıfatlarla beraber ismini yazmaya başlar. Ki kendisi gerçekten Şeyh idi.

Şeyh Zekeriya Ensari zamanında, yaşadığı yerin Sultanı bir karar alır fakat bu kararın dine aykırı yerleri ve halka zarar veren yanları da vardır. Bunu duyunca hemen atına biner ve doğru sultanın olduğu kaleye hareket eder. Sultanın adamları bunu duyunca sultana "Efendim Şeyh hazretleri geliyor" derler. Sultan, **"Eyvah kaleyi kapatın kapıları zincirleyin"** der. Kapıları kapatıp zincirleri takarlar. Mübarek kapıya gelince elindeki not defterini zincirlere tutar. Zincirler kırılır kapılar açılır ve doğru sultanın yanına gider. Sultan, **"Efendim ne kusur işledik? Suçumuz nedir?"** diye sorar. Sultana, yaz, **"Filan emrim yanlışdır doğrusu budur"** der ve gerekeni yazdırır sonra çıkar gider ve giderken de **"Hadi kapat kapılarını artık"** der.

Senin hâlin n'olacak

Bir hac ibadeti sırasında Harun Reşid ve Behlül yüksekçe bir yere oturup oradan ibadet ve dua eden ve bu arada ağlayıp gözyaşı döken insan selini seyrediyorlardı. Behlül Dâna halifeye dedi ki:

- Ey müslümanların halifesi, bütün bu ağlayıp sızlayan insanlar kendi nefslerinin günahlarının hesabını verip veremeyeceklerini

bilmedikleri için ağlaşıyorlar. Halbuki sen kendi nefsinin hesabı yanında bütün bu insanların da hesabını vereceksin. Senin hâlin n'olacak?

Siz bu orduyu yenemezsiniz

Kanuni Sultan Süleyman Han, haçlı saldırılarına son vermek için ordusuyla sefere çıkmıştı. Ordu, ağır ağır ilerliyordu. Yol dar olduğundan, ordu mecburen bağların içinden geçiyordu. Hava çok sıcak olduğundan asker susuzluktan kıvranıyordu.

Çok güzel üzümleri bulunan, bir bağdan geçerken, askerin biri dayanamayıp, bağdan bir salkım üzüm kopararak biraz olsun susuzluğunu giderdi. Sonra da, asma ağacına, yediği üzümün çok üzerinde bir para bağlayarak, yoluna devam etti.

Çok geçmeden mola verildi. Asker, kan ter içinde bir köylünün koşarak geldiğini gördü. Hristiyan köylü ısrarla Padişah ile görüşmek istiyordu. Köylüyü Kanuni'nin huzuruna götürdüler. Kanuni sordu:

- Nedir bu hâlin, kan ter içinde kalmışsın, yoksa askerler sana zarar mı verdi?

- Ben şikayet için değil memnuniyetimi bildirmek için geldim. Böyle bir askeri, böyle bir komutanı tebrik etmemek insafsızlık olur.

- Askerlerim sizi memnun edecek ne yapmışlar?

- Askerleriniz bağdan geçtikten sonra, asmanın dalında bağlı bir kese gördüm. İçini açtığımda para vardı. Dikkatli baktığımda, bir salkım üzümün koparıldığını gördüm. Anladım ki koparılan üzümün parası olarak bırakılmış. Sizde böyle güzel ahlaklı asker olduğu müddetçe sırtınız yere gelmez.

Kanuni, derhal o askerin bulunmasını emretti. Hristiyan köylü, bu askere ne gibi mükafat verecek diye merakla beklemeye başladı. Nihayet asker bulunup, Padişahın huzuruna getirildi. Kanuni, (Niçin izinsiz iş yaparsın? Parası verilmiş olsa bile, sahibinden habersiz mal almanın caiz olmadığını bilmiyor musun?) diye askeri azarladı. Sonra da, (Bu asker derhal ordudan uzaklaştırılsın) diye emir verdi.

Hristiyan köylü heyecanla Kanuni'ye sordu:

- Ben bu askerin mükafatlandırılması için gelmiştim, siz onu niye cezalandırdınız?

- Kursağında, haram lokma bulunan bir askerle zafer kazanılmaz. Bunun için ordudan attım. Eğer aldığı üzümün parasını bırakmamış olsaydı, zalimlerden olurdu. İşte o zaman kellesini bile zor kurtarırdı...

Aynı ordu, Belgrat yakınlarında, yine mola vermişti. Askerler, susuzluklarını gidermek, abdest almak için çeşme arıyorlardı. Bir manastırın yakınında çeşme bulup, ihtiyaçlarını giderirken, rahip, birkaç rahibeyi iyice süsleyip, çeşmenin başına gönderdi. Kadınların geldiğini gören askerler, hemen çeşmenin başından çekilip, sırtlarını döndüler, süslü kadınlara yan gözle bile bakmadılar.

Bu durumu uzaktan ibretle seyreden rahip, hemen Haçlı kumandanına şunları yazdı: “Siz bu ordu ile nasıl başa çıkabilirsiniz? Bunlar kadına-kıza, mala-mülke önem vermiyorlar. Bütün mal ve mülklerini feda ederek, Allah yolunda savaşıyorlar. Herkese karşı iyi davranıp, kimseye zulmetmiyorlar. Siz onlardaki bu özellikleri ortadan kaldırmadan, onlarla savaşırsanız, canlarınızdan ve mallarınızdan mahrum kalacağınız açıktır. Kendinizi ölüme atmayınız!..”

Ölürken bile birbirlerini düşündüler

Yermük harbinde, eshab-ı kiram birçok şehit verdi ve birçoğu da gazi oldu. Şehadet şerbeti içerken bile birbirlerine ne kadar bağlı olduklarını, birbirlerini ne kadar sevdiklerini gösterdiler.

Eshab-ı kiramın ileri gelenlerinden Hazret-i Huzeyfe anlatıyor:

Yermük muharebesinde idi. Çarpışmanın şiddeti geçmişti ve mızrak darbeleri ile yaralanan müslümanlar düştükleri kızgın kumların üzerinde can veriyorlardı. Bu arada ben de, güç bela kendimi toparlayarak, amcamın oğlunu aramaya başladım. Son anlarını yaşayan yaralıların arasında biraz dolaştıktan sonra, nihayet aradığımı buldum. Fakat ne çare!.. Bir kan seli içinde yatan amcamın oğlu, göz işaretleri ile bile zor konuşabiliyordu. Dudakları harareten adeta kavrulmuştu.

Daha evvel hazırladığım su kırbasının ağzını açtım suyu kendisine doğru uzatırken, biraz ötedeki yaralıların arasından İkrime'nin sesi duyuldu, (Su! su!...)

Amcamın oğlu Hâris, bu feryadı duyar duymaz göz ve kaş

işaretiyle suyu hemen İkrime'ye götürmemi istedi. Kızgın kumların üzerinde yatan şehitlerin aralarından koşa koşa İkrime'ye yetiştim ve hemen kırbamı kendisine uzattım. İkrime elini kırabaya uzatırken Iyaş'ın iniltisi duyuldu: (Allah rızası için bir damla su!)

Bu feryadı duyan İkrime, elini hemen geri çekerek suyu Iyaş'a götürmemi işaret etti. Suyu o da içmedi. Ben kırbayı alarak şehitlerin arasından dolaşa dolaşa Iyaş'a yetiştiğim zaman kendisinin son nefesinde kelime-i şehadeti söylediğini duydum.

Benim getirdiğim suyu gördü. Fakat vakit kalmamıştı... Başladığı kelime-i şehadeti ancak bitirebildi. Derhal geri döndüm, koşa koşa İkrime'nin yanına geldim. Kırbayı uzatırken bir de ne göreyim! Onun da şehit olduğunu müşahede ettim. Bari dedim, amcamın oğlu Hâris'e yetiştireyim. Koşa koşa ona geldim. Ne çare ki o da ateş gibi kumların üzerinde kavrula kavrula ruhunu teslim edip, şehit olmuştu.

Allahü teâlâ Eshab-ı kiramı çeşitli vesilelerle övmektedir. Âyet-i kerimelerde mealen buyuruluyor ki:

(Onlar birbirlerinin dostlarıdır.) [Enfal 72]

(Onlar kâfirlere karşı şiddetli, çetin, fakat, birbirlerine karşı merhametlidir.) [Feth 29]

(Hepsi için Hüsneyi [Cenneti] söz veriyorum.) [Hadid 10]

(Allah onlardan razı olmuştur, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. Allah onlara, içinde ebedi kalacakları, zemininden ırmaklar akan Cennetler hazırlamıştır.) [Tevbe 100]

Sonu ne olacak

Bir hükümdar, vezirine der ki: Bana öyle bir şey yap ki, sıkıldığımda, ona bakınca rahatlıyayım; kızınca, ona bakıp sakinleşeyim. Saltanatımla mağrur olunca da, ona bakıp tevazu sahibi olayım.

Vezir der ki: Bir yüzük yaptır, taşına (Sonu ne olacak?) yazdır! O hâl zuhur edince, yüzüğe bak!

Hükümdar yüzüğü yaptırır. Saltanatı ile mağrur olunca, o yüzüğe bakar, içinde bulunduğu nimet ve devletin (Sonu ne olacak) diye düşünür. (Elbet sonu ölümdür. Kıyamette hesabı var. Kötüye kullanırsan azabı var!) der, mağrur olmaktan kurtulur. Bir musibet geldiğinde de yüzüğe bakar, (Madem ölüm vardır, üzölmek boşuna!)

diyerek rahatlar. Kızdığı zaman, (Sonu ne olacak) yazısını okur, (Sonu ölüm olduktan sonra, kızsam ne çıkar) der, gazabını yatıştırırdı.

O halde her işin sonunu düşünmeli, ona göre hareket etmelidir!

Sultanım, iki müridim var

Hacı Bayram-ı Veli hazretleri, Sultan II. Murad'ın saygı duyduğu evliyalardandı. Hükümdarın Hacı Bayram'a saygısı o derece büyüktü ki ona mürid olanlardan, ilim ve hizmetle uğraşsınlar diye vergi almıyordu. Ama gelin görün ki bütün Ankara halkı Hacı Bayram'ın müridi olduğunu iddia etmeye başladı. Kimden vergi istense "Ben Hacı Bayram'ın müridiyim" diyorlar ve işin içinden sıyrılıyordu. Bu durum hükümdara yansıtıldı. Hükümdar Hacı Bayram'a bir mektup gönderip, (Gerçek müridlerinizin sayısını bana bildiriniz, sizin bildirdiğiniz herkes vergiden muaf tutulmak üzere kabulümdür) dedi.

Hacı Bayram-ı Veli hazretleri, kendisine bağlılığın kötüye kullanılmasından üzüldü. Bütün müridlerim (Falan gün falan yerde toplanınız) diye haber saldı.

O gün hemen bütün Ankara halkı bu davete uyarak bildirilen yere akın ettiler. Hacı Bayram hazretleri bir tepeciğe kurdurduğu çadırdan çıkarak kalabalığa sordu:

- Beni seviyor musunuz? Benim yolumda canınızı verir misiniz?

Kalabalık hep bir ağızdan karşılık verdi:

- Elbette seviyoruz. Canımız senin yoluna feda olsun...

Hacı Bayram bunun üzerine, (Bugün bana inananları şu çadırın içinde birer birer kurban edeceğim. Sıraya girip herkes gelsin) dedi. Kalabalıktan bir kişi çıktı. Hacı Bayram onu çadıra aldı. Çadırdan önceden hazırlattığı koyunlardan birini kestirerek, kanını çadırdan dışarıya akıttırdı. Dışarıdakiler adamın gerçekten kurban edildiğini sanarak ürperdiler. Hacı Bayram dışarı çıktı, (Bir kişi daha gelsin) dedi. Bir hanım ileri çıktı. O da içeri girince diğerleri çil yavrusu gibi dağıldı, kimse kalmadı.

Hacı Bayram-ı Veli hükümdara cevap yazdı:

(Sultanım, vergiden affedilmek üzere gerçek müridlerimi sormuştunuz. Biri erkek diğeri kadın iki müridim var) dedi.

Sultanlığı nasıl bıraktı

Belh Sultanı İbrahim Edhem, bir gece hanımıyla kuş tüyü yatakta yatarken kendisini rahat hissetmiş olacak ki, (Hatun, Cennette de seninle böyle beraber olsak) dedi. Tam bu sırada sarayın damında bir ayak sesi işitildi. Damda bir adamın gezdiği anlaşıyordu.

İbrahim Edhem, sinirlenmişti. (Kim bu saatte o damdaki... Ne arıyorsun orada?) diye seslendi. (Devemi kaybettim, onu arıyorum) diye cevap geldi.

Hükümdar, iyice kızmıştı... (Behey şaşkın, damda deve mi olur!) diye haykırdı. Damdaki, dedi ki:

(Ey hükümdar! Damda deve aranmaz da, atlas yataklarda Cennet aranır mı?)

Bu söz hükümdara çok tesir etmişti...

Sabah vezirleriyle görüşürken akıllı fikri gece olan bu olayda idi. Bu sırada bahçeden sesler gelmeye başladı. Pencereden bakınca, iri yarı bir delikanlının saray muhafızları ile tartıştığını gördü. Seslenerek onları içeri çağırdı ve gence ne istediğini sordu. Genç sinirle, (Ben hana girmek istiyorum, bunlar bırakmıyor) dedi. İyi ama burası han değil ki, saraydır, ben de padişahım dedi. Genç itiraz etti, hayır han dedi. Peki nasıl han oluyor? Senden önce kim vardı burada? Babam vardı. Ne oldu ona? Göçtü gitti. Ondan önce? Dedem vardı. Ona ne oldu? O da göçüp gitti. Peki efendim, birinin konup birinin göçtüğü yere han denmez mi?

Genç bunu söyleyip, çekip gitti.

Gece damdaki adamın sözleri ve şimdi de bu gencin sözleri iyice canını sıkıyordu padişahın. Hemen av elbiselerini giyinip, kırlara doğru sürdü atını. Bu iki olayın tesirinden kurtulmaya çalışıyordu. Bir ceylan gördü. Bunu kovalamaya başladı. Birkaç saat bununla uğraştı. Sonunda öyle bir yere sıkıştırdı ki, artık ceylanın kaçacağı yer yoktu. Kendi kendine ceylana seslendi, beni çok yordun, şimdi ne yapacaksın, nasıl kurtulacaksın elimden? O anda ceylan, Allahü teâlânın izniyle dile gelip, senin başka işin yok mu, ne istiyorsun benden, beni öldürmek için mi yaratıldın sen, kendi vazifeni yapsana sen) dedi.

Bunun üzerine İbrahim Edhem, okunu yayını atıp tevbe etti. Padişahlığı da bıraktı, bir daha memleketine dönmedi. Gitti, İslam

âlimlerine talebe oldu, senelerce ilimle uğraştı. Sonunda İbrahim Edhem hazretleri oldu.

Tahtıma oturabilir miyim?

Kanuni Sultan Süleyman'ın süt kardeşi Yahya efendi, bir gün atıyla giderken iki tane papaz yolunu keser. Atın yularlarını tutup, Papazlar der ki:

- Ya Şeyh, sizin dininizde ölmüşlerden vergi almak var mıdır?
- Hayır böyle bir şey yoktur.
- Ama sizin sultanınız bizim ölülerimizden bile cizye alıyor bu nasıl oluyor?

Bunun üzerine Yahya efendi hemen padişaha bir mektup yazıp, "Oturduğun o taht sana haram olsun, başına geçsin. Zulmün ölümlere bile ulaştı. Bu yaptığın zulüm nedir? Derhal o tahtı terk et" diye çok ağır şeyler söyler.

Koskoca Padişah bu mektubu alır almaz derhal yanındakilerle beraber yola çıkıp Yahya efendinin dergahına gelir. "Abiciğim, hayırdır ne suç işledim acaba?" diye sordu. Yahya efendi, "Daha ne olsun memurların gayri müslim vatandaşların ölmüşlerinden bile cizye alıyor. Böyle zulüm olur mu?"

Padişah hemen yanında bulunanlara sordu ve kayıtların beş senedir yenilenmediğini anladı. Rengi sapsarı oldu. Derhal kayıtları yenilettirdi. Fazla alınanların hepsini iade ettirdi, helallik diledi.

Bu arada da tahta oturmadı, tekrar Yahya efendiye gidip, "Şimdi tahtıma oturabilir miyim?" diye sordu. O da "Git artık nasıl oturursan otur" buyurdu.

Toprağın altında en fazla ne var

Behlül Dâna hazretleri, Halife Harun Reşid'e soruyor:

- **Toprağın altında en fazla ne var?**
- Bunu bilemeyecek ne var, ölü var.
- **Hayır, Sultanım ölümler değil feryatlar var. İman ile gidenler, niye daha çok çalışmadık, niye daha çok ibadet yapmadık diye, iman ile gidip, günahkâr olanlar da niye bu günahları işledik diye, kâfirler ise neden küfre sebep olacak işler yaptık diye herkesin feryadını bastırarak, feryat ederler.**

İnsanın ahiret hayatı, ölümü ile başlar. Kabirdekilerin feryatlarını insanlar ve cinler dışında herkes duyar. Peygamber efendimiz, **(Eğer hayvanlar, ölümden sonra insanların başına gelecek olan dehşetli anı, bilecek olsaydılar, deri kemik kalacakları için, yiyecek et bulamazdınız)** buyurdu. Ama insanlar bildikleri halde gaflet içindeler.

Uyumak daha iyi

Zalim hükümdar, salih bir zata sordu: - İbadetlerden hangisi üstündür? Bana tavsiyeniz nedir? Salih zat dedi ki: - Uykuyu tavsiye ederim. Bir an olsun halkı incitmeyesin! Halk rahat etsin. Senin uyuman, uyanıklığından iyidir.

Ya Rabbi, iman ile ölmemi nasip eyle

Evliyanın büyüklerinden bir zat, hac zamanında insan kılığına girmiş olan İblisi Arafat'ta gördü. Zayıflamış ve benzi solmuş, gözü yaşlı ve kamburu çıkmış, perişan bir haldeydi. Evliya zat, İblisi tanıyıp ona dedi ki:

- Niçin gözün yaşlıdır?

- Ticaret yapmak fikri olmadan, sırf Allah rızası için hac yapmaya gelenlerin, bu arzuları yüzünden diğerlerinin de haclarının Allah tarafından kabul edilmesinden korktum. Onun için ağlıyorum.

- Seni zayıflatan nedir?

- Hacıları getiren atların inlemeden, kişneyerek gelmelerine üzüldüm. Halbuki benim yoluma gidenleri böyle götürselerdi, sevincim çok artardı.

- Peki, benzini solduran nedir?

- Müslümanların ibadetlerine devam etmeleri ve birbirleriyle yardımlaşmalarıdır. Şayet isyanda yardımlaşsalardı, sevincim artardı.

- Seni çökertip, belini büken nedir?

- Kulların, (Ya Rabbi, iman ile ölmemi nasip eyle) diye dua etmeleridir. Halbuki ben onları, kendi ibadetlerini beğendirip veya Allah affeder diye yalan yanlış yaptırıp veya sonra yaparsın diye kandırıp imansız gitmeleri için çalışmaktayım. Allah'a böyle yalvaranların, benim bu iş için çalıştığımı anlamalarından, tedbir

almalarından korkuyorum.

Yalvara yalvara istenen bela

Arkadaşı anlatır:

Evli bir arkadaşım vardı. Çocukları olmuyordu, bunun için de ailece çok üzülmüyorlardı, dualar adaklar yapıyorlardı. Çocuk olursa da illâ erkek evlat istiyorlardı. Ben başka şehre göç ettim. Seneler sonra köyüme ziyaret için geldim. Arkadaşımı aradım, hapiste dediler. Çok şaşırdım, o iyi bir insandı, hapse düşecek bir suç işlemez dedim. Doğru dediler, o yine öyledir ama, Allah düşman başına vermesin, bir oğlu var, yıkıp yakar, çalar çırpar. En son, oğlu şarap içmiş, kavga etmiş, birinin kanına girmiş, şehirden kaçmış. Ayırmak için kavgada babası da olduğundan yakalayıp hapse attılar.

Çok şaşırdım. Ne diyeceğimi bilemedim. Niye böyle hayret ettiğimi sordular; (O, erkek evlat için adaklar yapardı, gece gündüz Allahü teâlâyâ yalvarırdı, demek ki, bu belayı Allah'tan adaklarla yalvara yalvara istemiş) diye ona hayret ettim.

Yavuz'un âlimlere verdiği kıymet

Yavuz Sultan Selim Han, Mısır'ı fethettikten sonra, İstanbul'a geri dönüyordu. Adana civarına geldiklerinde, şiddetli yağmur yağmış, ortalık çamur içinde kalmıştı. Birkaç gece o havalide konakladıktan sonra, yola çıktılar.

İlim adamlarına son derece kıymet veren Yavuz, yanı başında devrin büyük ilim adamlarından Kemal Paşazade ile beraber gidiyorlardı. Bir ara İbni Kemal'in atı tökezleyerek ayağından sıçrayan çamur, Yavuz'un üzerine bulaştı. Bu tökezleme esnasında, hem Yavuz'u ileri geçmiş olmasından, hem de üzerini pislemiş olmasından İbni Kemal korktu.

Bu hadise karşısında Yavuz Sultan Selim adamlarına, "Bana yeni bir kaftan getirin ve bu elbisemin üzerindeki çamurları da sakın temizlemeyin! Âlimlerin atının ayağından sıçrayan çamur benim indimde muhteremdir. Ben öldüğüm zaman bu kaftanımı, kefenimle beraber sarın" dedi.

Yerdeki besmeleye hürmet

Bişr-i Hafi hazretlerinin tevbesi şöyle oldu:

Genç yaşta içkiye müptela olmuştu. Bir gün, yolda sarhoş bir halde giderken, üstünde **Besmele** yazılı bir kağıt buldu. İçi sızlayıp yerden aldı. Öptü, çamurlarını silip, temizledikten sonra, güzel kokular sürüp, evinde duvara astı.

Gece âlim bir zat bir rüya gördü. Rüyada, "Git, Bişr'e söyle! **(O bizim ismimizi temizledi Biz de onun kalbini temizleriz. O bizim ismimizi büyük tutup yükseğe astı, Biz de onun ismini büyük yapıp, yüksek kullarımın arasına katarız. O bizim ismimize güzel kokular sürdü, Biz de onun şahsını hidayetini kıyamete kadar müslümanlar için güzel kokular saçan yıldız yaptık)** denildi. Bu rüya, üç defa tekrar etti.

Rüya gören zat, sabah olunca, Bişr-i Hafi'yi arayıp meyhanede buldu. Bişr, gelen zâta dedi ki:

- Benimle sizin ne işiniz olabilir? Benden ne istiyorsunuz?
- Senin için önemli bir haberim var.
- Kimden bahsedeceksin?
- Allahü teâlâdan ...

Bunu duyan Bişr, ağlamaya başladı ve sordu:

- Hâlim malum. Bana şiddetli azap mı yapacak?

O zat, rüyayı anlattı. Bişr arkadaşlarına dönüp şöyle söyledi:

- Ey arkadaşlarım! Beni çağırdılar, bundan sonra bir daha beni buralarda göremeyeceksiniz.

O zatın yanında hemen tevbe etti.

Bu anda ayağında ayakkabı bulunmadığı için, başka zaman da hiç ayakkabı giymedi. Sebebini soranlara, "Söz verdiğim zaman yalınayaktım, şimdi giymeye haya ederim" derdi. Ayakkabı giymediği için kendisine "**Hafi**" [yalınayak] denilmiştir.

Yüz altın hediye versenize

Bir tüccar sahrada bir yerden bir yere giderken, içinde 800 altın olan, altın torbası heybeden düşer kaybolur. Aramalara rağmen bulamaz. Şu özellikte torba kaybolmuştur, bulup getirene 100 altın hediye vereceğim diye ilan eder.

Salih bir genç bu torbayı bulur. Özel dikilmiş torbayı hiç

açmadan tüccara götürür verir ve 100 altın hediyesini bekler. Tüccar kendi elleriyle diktği torbanın hiç açılmadığını görür, kendi elleriyle dikişleri çözer ve içindeki altınları saymaya başlar. Tam tamına 800 altın, yani kaybettiği gibi tam olduğunu görür. Ama bu arada 100 altın hediye vermeme için fesatlık düşünür, gence der ki, tamam sen gidebilirsin. Genç, 100 altın hediye versenize der. Tüccar der ki, bu kesenin içinde 900 altın vardı, şimdi ise 800 altın var, yani sen 100 altınını içinden zaten almışsın.

Genç, ben içinde altın olduğunu dahi bilmiyordum, hiç açmadan olduğu gibi size getirdim dediyse de tüccar kabul etmez, sen 100 altını almışsın, daha başka şey vermem der.

Genç, Kadı'ya gider olayı anlatır, kendisine hırsızlık ithamında bulunduğu için davacı olduğunu söyler. Kadı, tüccarı söz konusu torbayla beraber yanına gelmesi için çağırır.

Tüccar gelir. Kadı'nın, olayı anlat demesi üzerine, gence yalan söylediği gibi, Kadı'ya da yine aynı şekilde anlatır. Torba da önceden 900 altın bulunduğunu, şimdi ise 800 altın olduğunu, dolayısıyla gencin içinden 100 altını almış olduğunu söyler.

Kadı, tüccara, (Genç torbayı açılmamış şekilde mi sana getirdi? Senin diktğin şekilde mi dikili idi?) diye sorunca, tüccar, (Evet, özel dikmişim, bu orijinallik bozulmamıştı, kendi ellerimle açtım) der.

Bunun üzerine Kadı, kararını şöyle açıklar:

Gencin ve tüccarın beyanlarından, bulunan torbanın tüccarın kaybettiği torba olmadığı, gencin bulduğu torbanın başkasına ait bir torba olduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla torbanın içindeki 800 altınla gence iade edilmesine, ikinci bir iddia sahibi çıkana kadar gence kalmasına, böyle birisi çıkmazsa torbanın gence verilmesine karar verilmiştir.

Tüccar kıpkırmızı olur ve (Kadı efendi, suçlu benim, olay gencin anlattığı gibiydi, 100 altını vermemek için şeytana uyup bu fesatlığı yaptım, yalan söyledim) der.

Tüccarın itirafı üzerine Kadı son kararını açıkladı:

Torbadaki 800 altının gence verilmesine karar verilmiştir. Bunun 100 altını vaat edilen hediyedir. 700 altını da, kendisine yapılan iftira ve hırsızlık ithamından dolayı tazminattır.

Torba salih gence teslim edilir. Fakat genç, ben hakkımdan

vazgeçiyorum, hediye mi alsam yeter der.

Ziyarete mani mal

Kays, herkese çok ihsanda bulunan, isteyenlere borç para veren cömert bir zattı. Bir gün hastalanır. Ancak tanıdıkları ziyaretine gelmez. Merak eder, sonunda öğrenir ki, kendisine borçlu olanlar, utandıkları için gelemiyorlarmış.

Bunun üzerine (Dostlarımı utandıran, ziyaretten men eden malı Allah kahretsin!) der. Daha sonra bir tellal çağırıp, her yeri dolaşıp (Kaysın kimde alacağı varsa bağışlamıştır, hakkını helal etmiştir) demesini ister.

İlandan sonra Kaysın ziyaretine o kadar çok insan gelir ki, izdihamdan evinin merdiveni kırılır.

Cimri ve kelle

Cimrinin canı çok çekmeden et yemezdi. İsteği artınca da hizmetçisine bir kelle aldırırdı.

(Niçin yaz kış, et yerine pişmiş kelle alıyorsun?) diye sorduklarında derdi ki:

Kellelerin fiyatını bildiğim için hizmetçi aldatmaz, et olsa, pişirirken yiyebilir. Ben anlayamam. Fakat kellenin bir gözü, bir kulağı eksik olsa anlarım. Sonra kellenin pişirme masrafı da yoktur. İşte bunun için kelleyi tercih ederim.

Sen kardeşin gibi olamazsın

Hatem-i Tai, sadaka-i cariyeye olarak, yolcular için bir misafir odası yaptırdı. Misafirlerin kolay görülmesi için de kırk tane pencere yaptırdı. Hatem öldüğü zaman kardeşi "Ben kardeşimin yaptığının aynısını yaparım, onun gibi cömert olurum" dedi. Bir gün bir yolcuya, pencerenin birinden bir lira verdi. Yolcu diğer bir pencereden de bir şeyler istedi. O da yine verdi. Yolcu, üçüncü pencereden sonra, dördüncü pencereye gelince, Hatem'in kardeşi, kızıp köpürdü. Yolcu, "Senin kardeşin her gün bu pencerelerin hepsinden bana ihsanda bulunurdu. Halbuki sen bir günde dördüncü defada kızmaya başladın. Sen kardeşin gibi olamazsın" dedi.

Bu rüya galip geleceğinize işarettir

Sultan Ahmed Han, tahta çıktıktan bir süre sonra bir rüyasında, Macaristan kralı ile mücadele ederken sırtüstü yere düştüğünü, kralın da üstüne çıktığını gördü. Padişahın bu rüyasını gerek sarayda gerekse saray dışında makul bir yoruma bağlayan çıkmadı. Bunun üzerine padişaha bu rüyasını Üsküdar'da oturan, Aziz Mahmud Hüdayi'ye yorumlatması teklif edildi.

Sultan Ahmed rüyasını bir kağıda yazıp cevaplandırması isteğiyle Aziz Mahmud Hüdayi'ye gönderdi. Şeyh hazretleri, hükümdarın adamını dergâhının kapısında karşıladı, elindeki mektubu aldı daha okumadan (Cevabı burada) dedi ve kendi mektubunu verip geri çevirdi.

Hüdayi hazretleri, padişahın rüyasını şöyle yorumlamıştı:

İnsanın rüyasında rakip karşısında sırtüstü yere düşmesi, gerçek hayatta ona galip geleceğine işarettir. Sırt insanın en kuvvetli yeridir. Toprak da en kuvvetli dayanaktır. Bu ikisi birleşince kuvvet üstüne kuvvet doğar. Kısaca bu rüya İslam'ın kâfirlere galebe edeceğine alamettir.

Sultan Ahmed, bu mantıklı ve müjdeli yorumu yapan Şeyhe karşı içinden bir sevgi ve yakınlık duydu, işte bu sevgi ve yakınlık büyük bir dostluğun başlangıcı oldu. Rüya da tabir edildiği gibi çıktı.

Hakiki âlimlerin hâli

Sultan Ahmed Han, bir gün kendine uygun gördüğü bir hediyeyle şeyhi Aziz Mahmud Hüdayi hazretlerine gönderdi. Ama Şeyh hazretleri kabul etmedi. Elbette bu kabul etmeyiş, sultana karşı bir tavır anlamına gelmiyordu. Büyüklerden çoğu prensip olarak hediye kabul etmezdi.

Sultan Ahmed, şeyhinin kabul etmediği hediyeyle yine bu devrin maneviyat ulularından Abdülmecit Sivasî'ye gönderdi, o kabul etti. Kendisine, padişahın aynı hediyeyle Aziz Mahmud Hüdayi'ye sunduğu ama kabul etmediği de hatırlatıldı. Sivasî hazretleri büyüklere yakışır bir tutum ortaya koydu:

"Şeyh Hüdayi bir karga değildir ki leşi kabul etsin" dedi.

Aziz Mahmud Hüdayi'ye de, **"Sizin kabul etmediğiniz hediyeyle Şeyh Sivasî kabul etti"** dediler. Onun tepkisi de şöyle oldu:

"Onun için hiç bir sakıncası yoktur. Çünkü o öyle büyük bir umman büyük bir deniz ki bir parçacık çamurun kendini bulandırmayacağını bilir."

Korkarım ki toprak beni kabul etmez

Sırrı Sekati hazretleri bir gün sohbeti anında talebelerine, (30 yıl önce dediğim bir elhamdülillah yüzünden, 30 yıldır tevbe istiğfar ediyorum) deyince, talebeler şaşırdı, (Efendim bu nasıl olur?) diye sordular. Şöyle anlattı:

Dükkanların bulunduğu çarşıda yangın çıkmış, bütün dükkanlar; terlikçiler, örücüler, elbiseciler nerdeyse tamamen yanmış. Bunu bana gelip haber verdiklerinde, senin dükkana bir şey olmamış dediler. Ben de gayri ihtiyari (elhamdülillah) dedim. Sonra kendi kendime, din kardeşlerinin malı mülkü yansın, seninki kurtuldu diye sen hamd et, bu nasıl Müslümanlık diyerek çok üzüldüm, ağlayıp çok tevbe ettim. Dükkanları yanan din kardeşlerime benzemek için, dükkanımdaki bütün malları fakir fukaraya dağıttım. 30 yıldır da tevbe ediyorum, hâlâ vicdan azabından kurtulamadım. Ben ölünce beni ıssız bir yere gömün, korkarım ki toprak beni kabul etmez, dostlarım arasında utanırım.

Sorumluluk yükleyin

Vaktiyle her türlü maddi imkana sahip olmasına rağmen can sıkıntısından, hayatın yaşanmaya değmez olduğundan yakınan bir prens vardı. Kardeşleri, arkadaşları gezer, ava gider, eğlenirken o odasına kapanır, sürekli düşünürdü. Oğlunun bu haline hükümdar babası çok üzülmüyordu. Bir gün hükümdar, ülkesinin en bilge kişisini sarayına çağırıp ona oğlunun durumunu anlattı ve buna bir çözüm bulmasını istedi. Bunun için bilgeye bir hafta mühlet verdi. Bir hafta içinde bir formül bulamazsa bunun hayatına mal olabileceğini de söyledi.

Yaşlı bilge üç beş gün düşünüp taşındı; aklına hiç bir çözüm gelmedi. Bu nedenle canını olsun kurtarmak için ülkeyi terk etmeye karar verdi. Üzgün, dalgın bir şekilde ülkeyi terk ederken, bir köyün yakınında koyunlarını, keçilerini otlatan küçük yaşta bir çobanla bir süre ahbablık etti. Bundan cesaret alan küçük çoban yaşlı dostuna,

"Amca řu hayvanlarıma biraz göz kulak oluver de, ben de řu görünen köyden azık alıp geleyim, bugün azık almayı unutmuşum" dedi. Bilge kabul etti.

Bilge, karşılaştığı olaylarla kafası meşgul bir halde hayvanlara göz kulak olurken, bir keçi yavrusu kenarında oynamakta olduğu uçurumdan aşağı yuvarlanıverdi. Aşağı inip onu kurtarmadıkça kendi kendine kurtulması da mümkün değıldi. Bilge küçük çobana verdiği sözü doğru dürüst tutabilmek için kuzuyu kendisi kurtarmaya karar verdi. Bu amaçla uçurumun dibine indi. Önce kuzuyu sırtına bağıladı, sonra tırmanmaya başladı. Birkaç tırmanma başarısızlıkla sonuçlandı. Ama bilge yılmadı. Uğraştı, didindi, zorlandı ama sonunda kuzuyu yukarı çıkarmayı başardı. Küçük dostuna verdiği sözü tutabilmek, bunun için de kuzuyu uçurumdan çıkarmak bir süre kafasını öyle meşgul etti ki, kendini bu işe o kadar verdi ki başından geçmekte olan olayı, canını kurtarabilmek için ülkeyi terk etmekte oluşunu unuttu.

Fakat bu durum onun kafasında bir şimşek çakmasına sebep oldu. Şöyle düşündü:

"Bir kimse ciddi olarak bir işle meşgul olur, bir girişimde bulunup onu başarı ile sonuçlandırmak arzusu benliğini tam olarak kaplarsa, o kimse için can sıkıntısı, eften püften olayları kafasına takmak diye bir şey söz konusu olamaz."

Bu gerçek herkes, dolayısıyla hükümdarın oğlu için de geçerlidir. Bilge artık kaçma fikrinden vazgeçip hemen geri döndü ve hükümdarın huzuruna çıkarak řu çözümü sundu:

"Hükümdarım, eğer oğlunuzun can sıkıntısından kurtulmasını, hayata bağlanmasını istiyorsanız ona bir sorumluluk yükleyin, zamanını kaplayıcı bir meşguliyet verin. Can sıkıntısının, yaşamaktan şikayet etmenin ana sebebi başıboşluktur. Oğlunuza yükleyeceğiniz sorumluluk ne derece ciddi, sonucu ne derece ağır olursa, kendini o ölçüde can sıkıntısından kurtaracak, yaşama mücadele ve azmi o derece artacaktır."

Sultan Süleyman'ın sandık vasiyeti

Kanuni Sultan Süleyman Hanın, vefat ettiğinde yerine

getirilmesini istediği bir vasiyeti vardı. Bu vasiyet, şahsına ait özel küçük bir sandığın kendisi defnedilirken mezarda yanına konmasıydı.

Hayatı seferlerde geçen Sultan Süleyman yine bir seferde iken vefat etti. Cenazesi İstanbul'a getirilince derhal defin işlemlerine başlandı. Bu vasiyeti üzerine sandık meydana çıkarıldı ve hazır tutuldu.

Büyük hükümdarın cenaze töreninde şüphesiz bütün devlet erkanı hazır idi. Şeyhülislam Ebussuud efendiye, Sultan Süleyman'ın böyle bir vasiyeti bulunduğu söylendi. Ebussuud efendi **"Zinhar böyle bir vasiyeti yerine getirmeyesiz, dini mübine yani İslam'a uymaz"** dedi.

Nihayet vasiyetin yerine getirilmemesi kararlaştırıldı. Küçük sandık mezara konulmadı ama içinde ne vardı, dünyanın en büyük hükümdarının mezarına konmasını istediği şey neydi? Herkesi bunun merakı sarmıştı. Bu vasiyet yerine getirilmediğine göre sandık açılmalıydı. Nitekim öyle yapıldı. Sandığın içi, Kanuni'nin yapacağı işlerin, vereceği kararların dine uygun olup olmadığı hakkında Şeyhülislamdan aldığı fetvalarla dolu idi. Bunun üzerine Ebussuud efendi, **"Hey büyük sultan, sen Allah katında kendini temize çıkardın, mesuliyeti bize yıktın, biz nasıl bunun altından kalkacağız bakalım"** diye ağladı.

Terbiye yaratılışa bağlıdır

Hükümdarlardan biri vezirine oğlunun hocasından yakınıyordu:

- Ben istiyorum ki oğlum ilim öğrensin, benim yerime iyi bir hükümdar olsun, o ise devamlı müzikle, sazla sözle meşgul. Demek ki hocası buna iyi bir yön veremiyor.

Vezir der ki:

- **Hükümdarım hocanın elinde bir şey yok. Çocuğun kabiliyeti neye ise hocası ancak onda ilerlemesine, olgunlaşmasına yardım edebilir. İnsanın tabiatı değiştirilemez. Terbiye yaratılışa tâbidir.**

Hükümdar, terbiye ile yaratılışa yön verebileceğini iddia ediyordu. Bunu ispat için bir akşam sarayında bir eğlence düzenledi. Bu eğlence sırasında eğitilmiş kedilerin bir gösterisi de yer aldı. Bu

kediler, sırtlarında, bir tabak içinde yanan mumları taşıyorlar ve onları düşürmüyorlardı. Hükümdar vezire bu kedileri göstererek dedi ki::

- Görüyorsunuz, terbiyenin nelere gücü yetiyor.

Vezir karşılık vermedi. Yeni bir eğlence gecesini bekledi. Bir başka gecede düzenlenen eğlenceye gelirken yanında gizlice bir kaç tane fare getirdi. Kediler gösteriye başladığı zaman bu fareleri kedilerin ortasına doğru salıverdi. Fareleri gören kediler sırtlarındaki tabağı, mumu unutup farelerin peşine takıldılar. Mumlar, tabaklar hepsi bir yana yuvarlandı. Yanan mumlardan yerdeki halılar tutuştu. Ortalık bir anda ana-baba gününe döndü. Tam bu esnada vezir padişaha yanaşıp iddiasını ispatlamanın gururuyla şöyle dedi:

- **Gördünüz mü padişahım terbiye yaratılışa tâbidir.**

Böyle ucuz saltanat bize lazım değil

Laleli Camiini **Sultan 3.Mustafa** (Padişahlığı 1757-74 yılları arasındır) yaptırmıştır. Sultan Mustafa bu camii yaptırırken çevrede **Laleli Baba** namında evliya bir zatın yaşadığını öğrendi. İçinde bu zatla görüşmek, söz ve sohbetinden yararlanmak arzusu doğdu. Cami inşaatını denetlemeye geldiği bir gün Laleli Baba ile görüşmek istediğini bildirdi. Laleli Baba'ya padişahın kendisini ziyaret etmek istediği haberi ulaştırıldı, o da buyur etti. Padişah Laleli Baba'nın sohbetinden gerçekten memnun kaldı. İçinde Laleli Baba ile daha sık görüşme arzusu uyandı. Ayrılacağı sırada bir soru sordu:

- Efendi hazretleri, bu dünyada en güzel şey nedir acaba?

Laleli Baba cevap verdi:

- **Bu dünyada en değerli şey yiyip içtikten sonra sıkıntısız biçimde def-i hacetini yapabilmektir.**

Hükümdar bu cevaptan pek hoşnut olmadı. Başından beri hikmetli konuşmalarıyla herkesi etkileyen bir zata bu cevabı pek yakıştıramadı. Hatta bu cevabı biraz kaba bile buldu. Bundan sonra bir şey konuşulmadı, hükümdar maiyetiyle beraber saraya döndü. Padişahın kalben yaptığı bu itiraz Laleli Baba'ya malum oldu, **(Yakında görürüz, demek illâ yaşaman lazım)** anlamında tebessüm etti.

Ziyaretin ertesi günü padişah şiddetli bir kabızlığa yakalandı. Bir

türlü kurtulamıyordu. Sarayın bütün ilgilileri ve hekimbaşı seferber oldular, bilinen bütün ilaçları uyguladılar, fayda etmedi. Padişah kıvranıyordu. Nihayet hatasını anladı, bu hâlin Şeyhin sözüne itirazdan dolayı başına geldiğini anladı. Derhal adamları ile şeyhin yanına gitti. Hata ettiğini söyleyip, kendisini affetmesini rica etti.

Şeyh, **"Karşılık olarak ne vereceksiniz?"** dedi. "Senin bölgede yaptırdığım o camii sana hibe edeceğim", **"Yetmez"** dedi Şeyh. Sultan Mustafa daha bir çok şeyler ekledi, Şeyh, **"Bunlar yetmez"** diyordu. En sonunda, **"Seni affederim, bu halden de kurtulursun ama, karşılığında saltanatı [hükümdarlığı] isterim, yoksa kendin bilirsin"** dedi.

Padişah kem küm etti ama çaresi yoktu, bir an önce kurtulmak istiyordu, "O da senin olsun" dedi.

Şeyh dua etti, sırtını sıvazladı, **"Haydi git Allah'ın izniyle kurtulacaksın"** dedi. Padişah gerçekten kurtuldu ve çok rahatladı. Fakat saltanat da elden gitmişti. Rahatladı ya, yine daha kötüsü başına gelebilirdi. Saltanatı teslim etmek üzere adamları ile geldi.

Laleli Baba sultanın haline bakıp dedi ki:

"Bir saltanat ki bir def-i hacete değişiliyor, öylesine ucuz bir saltanat bize lazım değil, al yine senin olsun. Bize sadece caminin adı yeter."

Bu kemiği hazineler tartamaz

Halinden çok fakir olduğu anlaşılan bir adam, oltayla balık tutuyordu. Tesadüfen oradan geçmekte olan ülkenin padişahı bu gariban adamla ilgilendi ve ona, **"Oltana ben burada iken ilk takılan şey ne olursa sana onun ağırlığınca altın vereceğim"** dedi. Biraz sonra oltaya takıla takıla ortası delik bir kemik takıldı. Hükümdar balıkçıya, **"Ne yapalım, şansın bu kadar, oltana ağır bir şey takılmadı"** diyerek onu da alıp saraya döndüler.

Saraya varınca adamlarına, balıkçıya elindeki kemiğin ağırlığınca altın vermelerini emretti. Kemiği terazinin kefesine koydular, öbür kefesine de altın koymaya başladılar. Beş, on, yirmi, elli diyerek altınları koydular ama kemik yerinden oynamıyordu. Görünüşte dört beş altını zor tartar görüldüğü halde, tahminlerin on misli üzerinde altın koydular kemik bana mısın demedi. Altını

doldurmaya devam ettiler, terazinin kefesi doldu taştı ama kemik tarafı yerinden kımıldamıyordu.

Bunda bir sır olduğunu anladılar. Âlim bir zat çağırıp bu sırrın ne olduğunu sordular. O mübarek zat kemiği eline alıp şöyle bir baktıktan sonra şu açıklamada bulundu:

"Bu kemik açgözlü bir insanın göz çukurudur. Siz bunu tartmak için bütün hazineyi koysanız yine tartamazsınız, yerinden oynamaz. Çünkü doymaz. Ama bir avuç toprak bunu doyurur."

Nitekim bir avuç toprak alıp terazinin kefesine koydu ve kemik yukarı kalkıverdi.

Padişahımız ölünce ödersiniz

İyi kalbli bir vezir, yoksul ve muhtaçlara devlet hazinesinden borç para veriyor, borç alanlar, "Bunu ne zaman geriye ödeyeceğiz?" diye sorduklarında, **"Padişahımız ölünce ödersiniz"** diye cevap veriyordu.

Bu duruma şahit olan birisi Padişaha gidip, "Efendimiz, sizin veziriniz devletin hazinesinden muhtaçlara borç para veriyor, vadesini de sizin ölümünüze bağlıyor. Demek ki niyeti kötü, sizin bir an önce ölmenizi istiyor, siz ölünce de paraları zimmetine geçirecek" diye gammazladı.

Bu gammazlık üzerine padişah ister istemez endişelendi. Kıymetli bir veziri böyle şey nasıl yapabilirdi. İnanılır gibi değildi. Kendisini çağırıp bunun sebebini sordu. Vezir dedi ki:

"Padişahım, söylenenler doğrudur. Ben hazineden muhtaçlara borç para veriyor, vadesini de sizin ölümünüze bağlıyorum. Ama bunu sizin ölmenizi değil, tersine daha çok yaşamanızı istediğim için yapıyorum. Bilirsiniz ki her borçluya borcunun vadesi kısa gelir, vade dolmasın diye bakar, bunun için dua eder. Bu demektir ki borçlarını siz ölünce verecek olanlar, borçlarının vadesi dolmasın diye sizin ölmemeniz için dua edeceklerdir. Allah katında en makbul dualardan biri de borç altındaki kullarının duasıdır. Benim de maksadım ömrünüzün uzunluğu, sağlık ve afiyetinizdir."

Günah hastalığının ilacı

Bayezid-i Bistami hazretleri bir gün akıl hastanesinin önünden geçerken birinin tokmakla bir şeyler dövdüğünü görüp sordu:

- **Ne yapıyorsun?**

- Delilere ilaç yapıyorum.

- **Benim hastalığma da bir ilaç tavsiye eder misin?**

- Nedir hastalığın?

- **Günah işlemek.**

- Ben günah hastalığından anlamam... Ben delilere ilaç hazırlıyorum.

Tam bu sırada konuşulanları duyan bir deli, Bayezid-i Bistami hazretlerine seslendi:

- Senin hastalığının çaresini ben söyleyeyim. Tevbe kökü ile istiğfar yaprağını karıştır... Kalb havanında tevhid tokmağı ile döv, insaf eleğinden geçir, göz yaşıyla yoğur, aşk fırınında pişir... Akşam-sabah bol miktarda ye... O zaman göreceksin senin hastalığından eser kalmaz.

Bistami hazretleri, **(Hey gidi dünya hey! Demek, seni de deli diye buraya getirmişler)** diyerek oradan ayrıldı.

Sakin bu işten ayrılma

Mübarek bir zat, önceleri faizcilik yapıyordu. Borcunu ödeyemeyenlerin neyini bulursa alırdı. Bir gün alacağını almak için bir eve gitti. Evde sadece kadın vardı. Kadın, verecek paramız yok deyince, ben anlamam ne varsa götüreceğim, dedi. O sırada evde sadece, bir hayvan kellesi vardı. Kadın bunu teklif etti, başka bir şeyimiz yok dedi. Olsun, ne götürürsem kârdır dedi, kelleyi alıp evine götürdü.

Hanımına, şunu pişir de yiyelim, dedi. Kadın tencereye koydu, kaynattı kaynattı bir türlü pişmedi. Sonunda kapağını açıp baktı ki, tencere ağzına kadar irin ile dolu. Hemen faizci kocasını çağırıp, şuna bir bak dedi. Kocasını gelip bakınca çok üzüldü, demek ki büyük bir yanlışımız var, yaptığımız iş herhalde çok kötü bir iş, dedi ve tevbe etmeye karar verdi.

Hemen evden çıktı. Giderken sokakta oynayan çocuklar bunu görünce, çekilin çekilin faizci amca geliyor, üzerimize ayağındaki

zulmet tozları bulaşmasın, diyorlardı.

Gidip, bir Allah dostuna olup bitenleri anlattı. Huzurda tevbe-i nasuh yaptı. Dönüşünde, aynı çocuklar bu defa, tevbekâr amca geliyor yanına yaklaşılm da, ayak tozlarından bereketlenelim, diyorlardı.

Evine gelince, hanımına, evde ne var ne yok hepsini dağıtalım, hiçbir şey kalmasın. Faizcilikten bir şey kalmasın. Çünkü, az da olsa pislik, karıştığı şeyin tamamını necis eder. Bir damla da olsa, zenzeme karışan necaset onu zenzem olmaktan çıkartır, dedi.

Her şeyini dağıttıktan sonra, her gün Dicle kenarına gidip, ağlayıp tevbe ediyor, akşama kadar namaz kılıyordu. Hanımına da bir işe girdim. Ücretimi hafta sonu verecek diyordu. Hafta sonu geldi. Eve gidip ne diyecekti. Çok ağlayıp, dua etti, (Ya Rabbi, faizcilikten kurtuldum, yalan da haram, beni hanıma karşı yalan söylemeye mecbur etme. Bana yardım et) diye yalvardı. Eve geldiğinde mis gibi yemek kokuları ile karşılaştı.

Eve girdiğinde, hanımı neşe içinde kendisini karşıladı ve (Allah ondan razı olsan, ne iyi sahibin [işverenin, patronun] varmış, çuvalla, yiyecek, et gönderdi. Onları pişirdim, sakın bu işten ayrılma) dedi. Hanımı sonra da, şunu ilave etti, bunları getirenler, “Kocan çalışmasını artırırsa biz de yiyecekleri artıracamız” dediler. Adam kendi kendine mırıldandı, “Ah bir adam olabilsem, daha iyi çalışabilsem daha neler verirdi neler....”

Sen niçin ağlıyorsun?

Hasan-ı Basri hazretlerine bir zat gelip, **(Benim bir kızım var, gece gündüz ağlamaktan gözleri kör oldu. Çaresi yok mu?)** diye yalvarıp ağladı. Hasan-ı Basri hazretleri üzüldü, kalkıp eve geldiler. Kıza niye ağladığını sordu. Kız dedi ki:

(Efendim, ben Rabbime aşığım. Ona aşkımdan ağlıyorum. Dilimden ve halimden anlayan yok. Siz olmasaydınız bunu yine söylemezdim. Kör olan gözlerim için de üzülecek bir durum yok. Eğer bu gözler yarın ahirette Allahü teâlâyı görebilecekse Ona binlerce göz feda olsun, hiç kıymeti yok. Eğer ahirette bu gözler yüce Rabbimi görmeye layık değilse, ben onları niye göz diye taşıyayım? Ahirette de kör olacaklarsa, dünyada iken de kör

olup gitsinler.)

Hasan-ı Basri hazretleri, (Aynen devam evladım, hiç üzülme, Peygamber efendimiz **“Kişi sevdiğiyle beraber olacaktır”** müjdesini verdi) dedi. Ayrılırken, (Biz buraya nasihatçi ve hekim olarak geldik, şifa telkin edecektik. Halbuki nasihatçi ve hekimi bulmuş olarak gidiyoruz) dedi.

Hiçbir edepsiz Allah'ın veli kulu olamaz

Bayezid-i Bistami hazretlerine sevenlerinden birkaçı, **(Filan şehirde âlim evliya bir zat var, ziyaret edelim)** diye ısrar ettiler. Sonunda bunları kırmamak için razı oldu, o zatı görmek için yola çıktılar. Nihayet o zatın bulunduğu şehre geldiler. Camiyi sorup, o yöne doğru yürüdüler. Tam camiye 200-300 metre kalmıştı ki o zatı caminin önünde gördüler. Hemen, **(İşte efendim, o mübarek zat, şu gördüğümüz kimse)** diye söylediler. O zat o anda yere tükürdü. Bunun üzerine Bayezid-i Bistami hazretleri **(Geri dönüyoruz, görüşmeye lüzum kalmadı)** dedi. Sevenleri ısrar etti, **(Efendim bunca yolu kat ettik, o mübarek zat da şu, görüşmeden nasıl geri döneriz)** dediler. Fakat ısrarları fayda vermedi. Sevenleri yine **(Âlim ve evliya zattır, bir görüşsek)** diye ısrar edince, Bistami hazretleri buyurdu ki:

(O kimse, evliya ve âlim olamaz. Kible tarafına tükürdü. Bu adam Resulullah'a karşı lazım olan edeplerden birini gözetmedi. Veli olmak için lazım olan edepleri de gözetemez. Hiçbir bi edeb, vasılı ilallah olmamıştır. Yani hiçbir edepsiz Allahü teâlânın veli kulu, sevgili kulu olamamıştır.)

Müşrikler de göze tâbi olmuşlardı

Bir molla, bir Mürşid-i kâmilin sohbetinde bulunmak, ona talebe olmak için gelmişti. Onun namaz kıldırıldığı mescide geldi. O anda Mürşid akşam namazını kıldırıyordu. Molla, Mürşidin okuduğu Fatiha suresini beğenmedi, kendi öğrendiği şiveye uygun değildi. **(Boşuna zahmet edipte tâ uzak yerlerden bunu ziyarete geldim. Tecvidi bilmeyen, farzı haramı nereden bilsin? Böyle Mürşid-i kâmil mi olur)** diye düşündü ve hiçbir şey söylemeden ertesi günü yola çıktı.

Yolda giderken karşısına birkaç aslan çıktı. Korkusundan hemen

geri döndü. Ama, aslanlar, yavaş yavaş bunun peşine takılarak geliyorlardı. Korku ve heyecanla koşar adım kaçarak talebeleriyle oturan Mürşidin, yanına geldi. Aslanlar da iyice yaklaşmışlardı. Mürşid, hemen aslanlara doğru yürüdü. Aslanlar hareketsiz halde huzurunda boyun eğip bekliyorlardı. O mübarek zat gelip onların kulaklarından tutup (Size benim misafirlerime dokunmayın, onları korkutmayın demedim mi) dedi. Aslanlar da çekip gitti.

Şaşkın halde bakan mollaya, **(Bizim Fatihamızda yanlış arayacağınıza, kendi yanlışınızı düzeltmeye çalışsaydınız dahi iyi olmaz mıydı?)** dedi. Sonra, otur hele diyerek, ona ve talebelerine şunları söyledi:

Kimse kendisini bir şey zannetmesin. Bu din edep dinidir, bu din tevazu dinidir. Bu din Allah ve Resulünün aşkıyla yanma dinidir. Onu bunu ölçme, onunla bununla uğraşma dini değildir, kendinle uğraşma dinidir. Acizliğini anlamayı, önce kendini düzeltmeyi isteyen dindir. Kendine itaati red eden, bir mürşid-i kâmile tâbi olmayı emreden dindir. Zira o büyükler Allah Resulünün vârisleridir. Büyüklerin zahiri cahilin zehiridir. Cahil zahire bakar zehirlenir gider. Müşrikler de böyle yapmıştı. Allah Resulünü, **Ebu talibin yetimi** diye görmüşlerdi. Mala mülke bakmışlardı. Efendimiz aleyhisselamın herkes gibi yiyip içmesine gezmesine alış veriş etmesine konuşmasına bakmışlardı. Kendileriyle, bildikleri ölçülerle mukayese ettiler. Yani gözlerine ve kıt akıllarına tâbi oldular. Biz sana niye iman edelim dediler. Halbuki, Hazret-i Ebu Bekir de baktı, ama Onu Allah Resulü olarak gördü, **(Ne güzelsin ya Resulallah, nurun âlemleri kaplamış. Seni bize Peygamber olarak gönderen yüce Rabbimize hamd olsun. Sana iman etmemi ihsan eden yüce Rabbime hamd ederim)** dedi. Bir başka zamanda da, **(Her şeyimi, bütün iyiliklerim ibadetlerim dahil her şeyimi, Resulullah efendimizin bir sehvine, yani yanılmasına değişirim)** dedi. Hâşâ boşuna Peygamberlerden sonra insanların en üstünü olmadı. İlim budur, edep budur, sıddıklık budur.

İnsanlar arasında yere tükürerek edepsizlik eden bir müslümanın şahitliğini kabul etmeyen bir din, bir edebe riayet etmeyene evliyalık yolunu kapatan bir din, nasıl olur da, harama helale, mekruha, tecvide dikkat etmeyene veya bilmeyene evliyalık yolunu açar? Bu

yolda önce ilim gelir, sonra hâl. İlimsiz hâl olur mu? İlimsiz evliyalık, mürşidlik olur mu? Bu Mürşid evliya ama, âlim değil demek ne kadar yersiz, ne kadar cahilce bir söz. Dinde sayısız mesele var. Şeytanın nefsin sayısız hilesi var. Bunları bilmek, ilimle olur. Papağan gibi birkaç şey ezberlemekle insan kendisini ne zanneder. Bir kaya kovuğunda ilişmiş kalmış bir böcek de, yerleri ve gökleri, bu delikten ibaret sanır. Bir elmanın içindeki çekirdeği yiyen bir kurt da, ben bütün elmayı ve elma ağacını yedim diye zanneder. Bunların böyle zannetmelerinin ne kıymeti var?

Büyükleri yani Resulullahın vârislerini imtihan etmek, ölçmek, müşriklik özelliğidir. Ölü yitin bu belaya düşmeyin. Müşrikler de Resulullah efendimizi imtihan ettiler, şunla bunla ölçtüler. Ancak Cehennemini dibini boyladılar. Bu büyükleri sevenler, tâbi olanlar, Peygamber efendimiz zamanında yaşasalardı eshab-ı kiram olurlardı. İnkâr edenler, reddedenler, o zaman yaşasalardı Ebu Cehil gibi olurlardı.

Tekrar edeyim ki, ölü yitin sürünün ama, sakın bu belaya düşmeyin.

Zaferi siz mi kazandınız, Allah mı ihsan etti?

Gazneli Sultan Mahmud Han, İslam'ı yaymak için Hindistan'a 18 sefer düzenlemişti. Bu seferlerden birinde çok şiddetli bir direnme ile karşılaşınca, zafere kavuşacağından şüpheye düşmüştü. Tam bu zor durumda iken Allahü teâlâyâ şöyle yalvardı:

"Ya Rabbi, bu savaştan galip çıkarsam, şahsıma düşecek bütün ganimetleri yoksullara dağıtacağım."

Neticede Sultan Mahmud galip geldi ve çok kıymetli ganimetlere sahip oldu. Gazne'ye döndüklerinde kendine düşen bütün ganimetleri yoksullara, muhtaçlara dağıtmaya başladı. Fakat bazı vezir ve komutanlar araya girip, **"Aman Sultanım ne yapıyorsunuz, bunca değerli ganimetler, altınlar, inciler dağıtılır mı? Hem onlar bunların kıymetini bilmez"** diyorlardı.

Sultan Mahmud bunu Allahü teâlâyâ verdiği sözün gereği olarak yaptığını, kendisi için bir adak olduğunu söyledi ise de, adamları yine ısrar edip;

"Önemsiz olanları dağıtın, değerli olanları hazineye ayırın,

bütün memleketin bunlara ihtiyacı var, sevabı ise belki daha çok olur" dediler.

Sultan Mahmud düşündü. Âlim bir zata durumu anlatıp fikrini sordu. O büyük zat şöyle dedi:

"Sultanım bunun çaresi kolay. Eğer Allah'ın izni olmadan zaferi siz kazandıysanız, bir daha Ondan bir isteğiniz olmayacaksa sözünüzde durmanız gerekmez. Ama bu zaferi size Allahü teâlâ ihsan ettiyse, yine Ona ihtiyacınız olacaksa, verdiğiniz sözde durmanız, adağınızı yerine getirmeniz, ganimetleri yoksullara dağıtmanız gerekir."

Sultan Mahmud tevbe etti, **(Zaferi elbette Allahü teâlâ ihsan etti)** dedi, sözünü yerine getirdi, kendine düşen ganimetlerin hepsini yoksullara dağıttı.

Vesikasız köşke oturmak

Bir gün kadıncağızın biri Belh padişahına gelir, **(Ben seyyideyim, çoluk çocuğum var, bize kalacak bir ev ver)** der. Padişah, **(Vesikan var mı?)** diye sorunca, kadıncağız kızıp bir Mecusi'ye gider. Ona da aynı şeyleri söyler. Mecusi **hay hay** der. **(Hazret-i Muhammed'in torunları gelir de boş çevrilir mi hiç, al sana ev, al sana hizmetçi)** der.

Belh padişahı o akşam rüyasında Peygamber efendimizi görür, köşkler görür. Resulullah (sallallahü aleyhi vesellem) gider. **(Ya Resulallah, bu köşkler kimin?)** der. O da, **(Müslümanların)** buyurur. Belh padişahı, **(Ben de Müslümanım)** deyince, Resulullah efendimiz **(Vesikan nerede?)** buyurur.

Bu rüya üzerine Belh padişahı uyanır. Belh şehrinde o seyyide hanımı arar ve Mecusi'nin evinde bulur. Belh padişahı Mecusi'ye **(Ben ona ev vereceğim)** der. Mecusi, **(Geçti artık)** der. Ben bu seyyide hanım gelince müslüman oldum. O gece rüyamda Resulullahı gördüm. Cennette Müslümanların köşkleri vardı. Peygamberimiz, **(Bu köşkler müslümanların, sana vesika sormak yok, geç şu köşke otur)** dedi. Seni de gördüm ne olmuşsa, saçını başını yoluyor, vesika vesika diye kıvranıp duruyordun. Sabah rüyamı anlattığım hanımım ve çocuklarım da hepsi müslüman oldular.

Söyle de sinekler üzerinden gitsinler

İmam-ı Şarani hazretleri, Hükümdar Kayıtbay'ın ziyaretine gider. Sohbet esnasında, hükümdarın üzerine sinekler konar. Bunun üzerine, Kayıtbay'a, (Sen bu ülkenin sultanısın, söyle de sinekler üzerinden gitsinler) der. Kayıtbay, (Ben insanların hükümdarıyım, diğer canlılara hükmedemem, beni dinlemezler) der. Bunun üzerine Şarani hazretleri, sineklere, (Haydi tek sıra halinde uzaklaşın) der, tek sıra halinde, sultanın üzerinde bir tur attıktan sonra, uzaklaşırlar. Bunun üzerine, Kayıtbay, (Sizi tanıyan bir çöpçü, sizi tanımayan bin padişahdan daha iyidir) der.

Bizden ne öğrendin?

Mürşid-i kâmilin birisi, bir talebesine sorar:

- **Evladım, kaç senedir bizi tanıyorsun?**

- 22 senedir efendim.

- **Bu kadar zamanda bizden ne öğrendin?**

- Üç şey öğrendim efendim.

- **Nedir onlar?**

- Birincisi, efendim demiştiniz ki: (Yaptığın işin, söylediğin sözün hesabını ver. Kime? Kim soruyorsa. Âmirine ver, insanlara ver, kanunlara ver, vicdanına ver, dinine ver. Bu hesap bir gün nasıl olsa sorulacak sana. Ona göre hareket et, ona göre konuş.) Bunu kendime prensip edindim ve uygulamaya çalışıyorum.

- **İkincisi ne?**

- Yine demiştiniz ki: (Akılla mantıkla din olmaz. Olsaydı Peygamberlere, kitaplara lüzum kalmazdı. Dinimiz nakil dinidir. Allahü teâlâ ne bildirmişse, Peygamber efendimiz nasıl açıklayıp ne bildirmişse, mezhep imamlarımız, ehl-i sünnet âlimleri bunları nasıl sistemleştirip, herkesin anlayacağı şekilde nasıl nakletmişse, öylece inanıp tâbi olmak lazım. Yoksa insan felaketten kurtulamaz. Müctehidlerin farklı ictihadları rahmettir, bunu Peygamber efendimiz buyuruyor. Allahü teâlâ böyle olmasını murad etmiştir. Yoksa tek hüküm bildirirdi, o zaman müslümanların işi zor olurdu, yapamayanlar harama veya küfre düşebilirlerdi. Bu kolaylık, bir ihsan-ı ilâhidir.) Bunun böyle olduğunu bizzat yakînen yaşadım ve aklımı attım, rahat ettim.

- Üçüncüsü ne evladım?

- Yine demiştiniz ki: (İnsanların en alçağı, büyükleri kendisi gibi zannedendir. Büyükler, Peygamber efendimizin vârisleridir. Ana karnında şaki olanlar, büyüklere dil uzatır. Said olanlar ise ne kadar günahkâr olsa bile, onlara dil uzatmazlar. Allahü teâlânın rızası, onların iki dudağı arasındadır. Büyüklerin münkirleri, Peygamber efendimizin zamanında yaşasalardı, Onu da inkâr ederlerdi. Sevip tâbi olanları o zaman yaşasalardı, eshab-ı kiram olurlardı. Çünkü yol aynıdır. Allahü teâlâdan gelen nimetlerin şartı yoktur, dinli dinsiz, istesin istemesin herkese gelir. Ancak Peygamber efendimizden gelen nimetlerin iki şartı vardır, birincisi Onu tasdik etmek, ikincisi Onu sevmektir. Gelen nimetlerin derecesi bu sevgiye bağlıdır. Bu, Resulullah efendimizin sağlığında böyle idi. Vefatından sonra ne oldu? Ne olduğunu bizzat kendisi bildiriyor: (Kalbimde ne varsa, kardeşim Ebu Bekrin kalbine akıttım) buyuruyor. Bu emanetler silsile yoluyla vârislerindedir. Sevmenin ve inkârın nereye gittiğini unutmamak lazım. Sevmek itaat demektir, tam yapamasa bile boyun büküp, kusurunu kabul etmektir.)

İşte hocam, bu üç şey, bana çok tesir etti, inandım, uygulamaya çalışıyorum, çok rahat ettim.

- Üçüncü öğrendiğin saraya malik olmaktır. İkinci öğrendiğin bu sarayın anahtarıdır. Birinci öğrendiğin de, sarayda rahat etmenin, selamet bulmanın şartıdır. Bu üç şeyden başka bir şey öğrenmedin mi? Mesela Ehl-i sünnet itikadı, namaz, oruç, bid'atin zararı gibi hususları öğrenmedin mi?

- Evet hocam onların hepsini öğrendim ama, bu üçü beni etkilediği için, bunları saydım.

- Maşallah bu hâl üzere devam edersen umduklarına kavuşur, korktuklarından emin olursun.

Esas hasta benmişim

Cüneyd-i Bağdadi hazretlerinin gözlerinde aşırı ağrı meydana geldi. Herkese iyilik eden, cömertliği ile meşhur bir doktor çağırdılar, bu doktor, hristiyan idi. Muayene ettikten sonra, (Gözlerinize sakın su değdirmeyin, yoksa kör olursunuz) dedi. (Su değdirmesem nasıl abdest alabilirim) deyince, (Gözleriniz size lazım ise su

değdirmeyeceksiniz) dedi.

Cüneyd-i Bağdadi hazretleri abdest alıp namaz kıldı ve namazdan sonra bir miktar uyudu. Rüyasında **(Gözlerini Allah için, Allah'ın emri namaz için feda edenin gözlerine şifa verilir)** dendi. Uyandığında gözlerinde hiç ağrı kalmamıştı.

Ertesi gün kontrol için hristiyan doktor tekrar geldi. Baktı ki gözleri tamamen iyi olmuş. Hayret edip, (Bir günde tamamen iyileşmeleri tıbben mümkün değil, bu nasıl iyi oldu?) dedi.

Cüneyd-i Bağdadi hazretleri rüyasını anlatınca, doktor hemen elini öpüp iman edip, (Esas hasta siz değil, benmişim. Sizin gözleriniz ağrıyordu, benimkiler ise körmüş. Hakikatleri göremeyen ben imişim) dedi.

Hikmet-i ilahiye bakın, cömert ve iyilik sever bir hristiyanın hidayete kavuşması için Allahü teâlâ Cüneyd-i Bağdadi hazretlerinin gözüne ağrı veriyor, böylece doktorun hidayetine sebep kılıyor.

Kulluk böyle olur

Bölgesinde sevilen sayılan bir mürşid-i kâmilin yüzlerce talebesi vardı, onları yetiştiriyordu. Talebelerinden bazıları evliyalık makamında yükselip, Levh-i Mahfuzu görmeye başlamışlardı. Tuhaf olan, Levh-i Mahfuzu gören talebe, bu mürşid-i kâmilden bir bahane ile uzaklaşıyordu. O mübarek zat da onlara hiçbir şey demiyordu. [İnsanların başına gelecek olaylar, doğacakları, ölecekleri ve ne iş yapacakları gibi bütün bilgiler, Levh-i Mahfuz denilen bir kitaptadır.]

Kalan talebelerden birisi de bu makama yükselmiş, Levh-i Mahfuzu görmeye başlamıştı, ama hocasını terk etmedi. Ancak eski neşesi gitmiş, hep üzüntülü duruyordu. Bir gün hocasıyla yalnızken, hocası, üzüntüsünün sebebini sordu. Talebe sustu. Bunun üzerine hocası, **(Bazı arkadaşların bizi terk etti, sen niye terk etmedin?)** diye sordu. Talebe yine sustu. Hocası, **(O arkadaşlarının bizi neden terk ettiklerini biliyor musun?)** diye sordu. Talebe yine cevap vermedi. Hocası, **(Bak evladım, ahde vefa gösterip terk etmediğin için sana anlatayım)** diyerek şunları söyledi:

(O arkadaşların ve sen, Allahü teâlânın izni ve ihsanıyla evliyalık yolunda epey mesafe kat ettiniz. Levh-i Mahfuzu görür hâle geldiniz. O arkadaşların Levh-i Mahfuzı bakınca benim

Cehennemlik olduğumu gördüler, o yüzden bir şey de demeyip benden kaçtılar. Yavrum, sizin bir sefer gördüğünüzü ben kırk yıldır görüyorum. Ama ne yapayım? Yüce Rabbim öyle takdir buyurmuş. Ben Ona ve âlemlere rahmet olarak gönderdiği sevgili Peygamber efendimize iman ettim, O ne getirmişse hepsine inandım, hepsini beğendim, kabul ettim. Emredilenleri yapıyor, yasak edilenlerden kaçıyorum. Bana düşen bu, iman etmek, vazifelerimi yapmak. Rabbim dilerse kabul eder, dilerse kabul etmez. Bize düşen, iradelerimizi Onun iradesine uydurmak, kulluk böyle olur, kul isek böyle olmalıyız. Takdir Rabbimizindir.)

Sonra ağlamaya başladı. Talebesi de ağlıyordu. Epey bir zaman ağlaştılar.

Talebenin birden yüzü değişti, (Hocam, hocam, bakın bakın, Levh-i Mahfuza bakın, isminiz yer değiştirdi, Cennetlikler kısmına geçti) diye sevinçle bağırdı. Hocası, gözyaşlarını silip bakınca aynı şeyi gördü, **(Elhamdülillah)** diyerek, şükür secdesine gitti.

Kendinden tiksинmeyenin hâli

Cüneyd-i Bağdadi hazretlerinin talebelerinden birisi, gördüğü rüyalar üzerine, "Artık ben kemâle geldim. Sohbeta lüzum kalmadı" vesvesesine kapılıp, bir kenara çekildi.

Bundan sonra gördüğü güzel rüyalar daha da arttı. Rüyasında kâh uçuyor, kâh insanlara vaaz ediyor, kâh bağlık bahçelik içinde güzel nehirler ve çok lezzetli yemekler yediğini görüyordu. Kendisini bulup, sohbetlere niye katılmadığını soran arkadaşlarına bu hâlini anlattı, artık ilmi tamamladığına inandığını, bundan sonra da irşatla uğraşacağına dair karar verdiğini söyledi.

Arkadaşları dönüp, hocaları Cüneyd-i Bağdâdi hazretlerine durumu arz ettiklerinde, **(Madem öyle, gidin ona söyleyin, onu bu gece Cennete götürürlerse, Cennete vardığında üç defa Lâ havle... okusun)** buyurdu.

Talebeler gidip, o arkadaşına bunu söylediler. O da, hay hay, öyle olursa okurum dedi.

Hakikaten o kimseyi rüyasında Cennete götürdüler. O kimse Cennete vardığında üç defa Lâ havle okudu. Gördüklerini ve

kendisinde hasıl olan şeytani hâllerin hepsini unuttu. Bir anda kendisinin pislik ve çöplük içerisinde olduğunu gördü. Uyandığında içine düştüğü hatayı anladı. Çok pişman olup tevbe etti ve gelip hocasının elini öptü. Sohbetlere devam edip, talebeler arasındaki yerini aldı.

Cüneyd-i Bağdadi hazretleri ilk sohbetinde onlara buyurdu ki:

"Rüyalara güvenilmez. Rüyadaki padişahlığın ne kıymeti var? Uyanırken ele geçene bakmak lazım. Herkese bir rehber, mürşid-i kâmil lazımdır. Aksi halde şeytan gelip kendisine musallat olur ve insan maazallah ona tâbi olur. Sadık olan, ihlaslı olan her aradığını mürşidinde arar ve bulur. Bu din edep dinidir, ahde vefa dinidir. Hocam hayatta iken tam 30 sene din hakkında konuşmadım. Sonunda emirle konuştum, yani konuşmamı emrettiler, ancak ondan sonra hocamdan öğrendiklerimi nakletmeye başladım. Yine kendiliğimden bir şey söylemedim. Hocamdan naklettiklerimi, kendi bilgim gibiymiş gibi anlatsaydım, hırsızlık etmiş olurdum. Büyükler evden bir şey getirmezler, hırsızlık etmezler, kendilerine mal etmezler. Kimse kendini bir şey zannetmesin, bu yolda olmak yoktur, yok olmak vardır. Aynaya bakıp da kendinden tiksineyen, kendi yüzüne tükürmeyen, bu büyüklerin kemalatından mahrumdur yani istifade edememiştir."

Nefsine pay vermeyenin mükafatı

Cüneyd-i Bağdadi hazretleri ordu ile bir sefere katılmıştı. Ordu kumandanı ona bazı kıymetli hediyeler gönderip, lütfedip kabul etmesini istirham ettiğini söylemelerini bildirdi. O da istemeyerek alıp, hepsini sefere katılan gazilere dağıttı. Ertesi gün, **(Niçin onları kabul ettim)** diye kendi kendini kınamaya başladı. Bu sıkıntı ile bir gün kaylule için uyuduğunda, rüyasında, Cennette çok süslü köşkler gördü. **"Bunlar kimin?"** diye sordu. Dendi ki:

"Gazilere mal ile yardım edenlerin."

Onlara dedi ki:

"Bana da bir şey var mı?"

En güzel ve büyük olan köşkü gösterip; **"İşte bu senindir"** dediler. O; **"Onlardan üstün tutulmamın ve en iyisinin bana verilmesinin sebebi nedir?"** diye sorunca dediler ki:

"Onlar mallarını sevap bekleyerek verdiler. Bu sebeple verilen saraylar, ona göredir. Sen ise, o malı kabul etmekle yanlış bir iş yapmaktan korkarak, nefsini hesaba çekerek dağıttın. İbadetlerinde, iyilik ve hayır hasenatında nefsini devre dışı bırakıp ona pay vermeyenin, onu azarlayıp hesaba çekenin mükafatı da elbette farklı olur."

Yirmi saniyede mi yapacaksın?

Cüneyd-i Bağdadi hazretlerine bir gün şeytan der ki:

- Ya Cüneyd, senin kadar yüksek dereceye ulaşan başka bir büyük zat tanımıyorum. Yirmi senedir sana hiçbir isteğimi yaptırmaya muvaffak olamadım, bunu nasıl başardın?

Cüneyd-i Bağdadi hazretleri dedi ki:

- Defol melun! Şimdi de beni kendini beğenme hastalığına düşürerek mahvetmek mi istiyorsun! Yirmi senede yapamadığını yirmi saniyede mi yapacaksın? Yıkıl karşımdan!

İnsanı tanımada ölçü

Bir adam Hazret-i Ömer'in yanında bir hususta şahitlikte bulunmuştu. Hazret-i Ömer ona, (Ben seni tanımıyorum, seni tanıyan birini getir) dedi.

Orada bulunanlardan birisi, (Ben onu tanıyorum) deyince Hazret-i Ömer, (Nasıl bilirsin?) diye sordu. O da, (Emin ve âdil bir adam olarak tanıyorum) cevabını verdi.

Hazret-i Ömer tekrar sordu:

- Gecisini gündüzünü bildiğin, yakın bir komşun mudur?

- Hayır.

- İnsanın takvasını ortaya koyan, muamelesidir. Bu adam, alış veriş yaptığın bir kimse midir?

- Hayır.

- Bununla, insanın ahlakının güzel veya çirkin olduğunu anlamaya imkan veren bir yolculuk yaptın mı?

- Hayır.

Bunun üzerine Hazret-i Ömer, (Sen onu tanımıyorsun) dedi ve sonra da adama dönerek, (Git, seni tanıyan birini getir) buyurdu.

İçinizde en günahkâr benim

Ahmed Rufai hazretleri, bir gün talebelerine der ki:

- İçinizde kim bende bir ayıp, bana yakışmayan bir hâl görüyorsa bildirsin.

Talebelerden biri der ki:

- Efendim, sizde büyük bir ayıp var.

- **Söyle kardeşim, o ayıbım nedir?**

Talebe gözleri dolarak der ki:

- Bizim gibi günahkârların size talebe olması.

Bu söz gönüllere çok tesir etmiş, sohbette bulunan herkes ağlamaya başlamıştı. Ahmed Rufai hazretleri de ağlıyordu. Bir süre sonra dedi ki:

- **Ben size hizmet ediyorum. İçinizde en günahkâr benim, zira en yaşlı benim, nefes sayısı çok olanın hatası, günahı da çok olur.**

Git, sebeplere yapış

Bir şahıs, heyecan ve ızdırapla, Cafer-i Sadık hazretlerinin huzuruna gelerek der ki:

- Ne olursunuz efendim, Allah'a bana daha fazla rızık vermesi için dua edin, çünkü çok yoksulum.

- Hayır, ben sana dua edemem.

- Niçin?

- Zira Allahü teâlâ bu iş için bir yol tayin etmiştir; sebeplere yapışın, rızık peşinden koşun ve onu elde edin diye de emrediyor. Halbuki sen evinde oturup, dua etmek suretiyle, rızkının ayağına gelmesini istiyorsun. Yani âdet-i ilahiye muhalif hareket etmemi istiyorsun, hiç böyle şey olur mu? Git, sebeplere yapış, sebeplerin tesir etmesini Allahü teâlâdan iste. O zaman ben de bunun için dua ederim sana.

Allahü teâlâ seni her an görüyor

Bir gün askerler bir mahkumu meydana çıkarırlar. Suçu ağır olmalı ki çok kırbaç vururlar, derileri yarılr. Etlerinden kan sızmaya başlar. Lakin genç bir kere bile sesini çıkarmaz. Muhafızlar

dinlenmek için bir kenara çekilirler. Bu arada kalabalığın arasında meydanda olan Bişr-i Hafi hazretleri gence yaklaşıp sorar:

- Tahammülüne hayran kaldım.

- Nasıl ağlayıp bağırabilirim ki, kalabalığın içinde sevdiğim kız var ve şu an beni görüyor.

- İyi ama Allahü teâlâ seni her an görüyor. Onun edebini gözetmeyi hiç düşünmedin mi? Allahü teâlâ yarın ahirette, **(Fazlasını istemiyorum ey kulum, sadece o kız için gösterdiğin gayreti, sabrı, edebi, aşkı, benim dinim için, benim rızam için niye göstermedin?)** dese ne cevap vereceksin?

Genç öyle bir (Allah) der ki kendinden geçer. O kadar kırbaça direnen vücut bu ilahi aşka, bu Rabbinden utanma duygusuna takat getiremez. Muhafızlar yanına koştığında çoktan can vermiştir.

Hayat sana yakıştığı müddetçe

Abbasi halifelerinden birisi, meclisindeki âlimlerle fıkhi meseleleri konuşurken, yaşlı amcası içeriye girer. Halife ona sorar:

- Amca, bu âlimlerin söyledikleri hakkında sen ne dersin?

- Ey müminlerin emiri! Çocukluğumuzda bizi, birtakım şeylerle meşgul ettiler. İhtiyarlığımızda da biz kendimizi meşgul ettik... Böylece ilimden mahrum kaldık.

- Şimdi okumanızda ne mani vardır?

- Bizim gibi ihtiyarlara okumak yakışır mı?

- Evet, vallahi ilim talebesi olarak ölmek, cehalete kanaat ederek yaşamandan hayırlıdır.

- Ne zamana kadar, ilim öğrenmek yakışır bana?

- Hayat sana yakıştığı müddetçe, yani ölene kadar.

Bu bedeli kullar ödeyemez

Evliyalardan birisine bir gün, (Efendim, İhlas hususunda en çok etkilendiğiniz bir olay yaşadınız mı?) diye sorarlar. Evet yaşadım buyurur ve devam eder; Mekke-i mükerrermede altın kesemi kaybetmiş, parasız kalmıştım. Basra'dan para bekliyordum ama gelmemişti. Saçım sakalım çok uzamıştı. Bir berbere girdim, (Param yok, Allah rızası için saçlarımı düzeltebilir misin?) diye sordum.

Berber o anda birini tıraş ediyordu. Hemen adamın yanındaki

boş koltuğu gösterip, otur buraya dedi ve onu bırakıp beni tıraş etmeye başladı. Adam itiraz etti. Berber, kusura bakmayınız efendim dedi, sizi ücreti mukabilinde tıraş ediyorum. Ama bu genç Allah rızası için istedi, Allah için olan işler önceliklidir ve bir bedeli yoktur yani Allah için olan işin bedelini kullar ödeyemez ve bilemez dedi.

Berber tıraştan sonra, cebime zorla birkaç altın sokuşturdu, acil ihtiyaçlarını karşılarsın, imkanım bu kadar kusura bakma dedi. Aradan birkaç gün geçti, beklediğim para geldi. Ona bir kese altın götürdüm. Asla alamam dedi ve ekledi, Allah için olan işin bedelini kullar ödeyemez demedim mi ben, var git işine, Allah selamet versin.

Helalleşip ondan ayrıldım ama tam kırk senedir ona dua ediyorum, ona dua etmeye doyamıyorum, gece kalkıp dua ediyorum.

Padişahın işi ne

Sultan Murat Han o gün bir hoştur. Telaşlı görünür. Sanki bir şeyler söylemek ister sonra vazgeçer. Neşeli deseniz değil, üzüntülü deseniz hiç değil. Vezir-i a'zam Siyavuş paşa sorar:

- Hayrola sultanım canınızı sıkan bir şey mi var?
- Akşam garip bir rüya gördüm.
- Hayırdır inşallah.
- Hayır mı şer mi öğreneceğiz. Hazırlan dışarı çıkıyoruz.

Ve iki molla kılığında çıkarlar yola. Görünen o ki padişah hâlâ gördüğü rüyanın tesirindedir ve gideceği yeri iyi bilir. Hızlı ve kararlı adımlarla Beyazıt'a çıkar, döner Vefa'ya, Zeyrekten aşağılara sallanır. Unkapanı civarında soluklanır. Etrafına daha bir dikkatle bakınır. İşte tam o sırada yerde yatan bir ceset gözlerine batar. Ahali ile aralarında şöyle konuşma geçer:

- Kimdir bu?
- Aman hocam hiç bulaşma, ayyaşın biri işte!
- Nereden biliyorsunuz?
- Müsaade et de bilelim yani. Kırk yıllık komşumuz.

Bir başkası tafsilata girer. Aslında iyi sanatkârdır. Azaplar çarşısında çalışır. Nalının hasını yapar. Ancak kazandıklarını içkiye, fuhuşa harcar. Hem şişe şişe şarap taşır evine hem de nereden namlı, mimli kadın varsa takar peşine.

Hele yaşlının biri çok öfkeli; isterseniz komşulara sorun, der,

sorun bakalım onu cemaatte bir gören olmuş mu?

Hasılı mahalleli döner ardını gider. Bizim tebdil-i kıyafet mollalar kalırlar ortada. Tam vezir de toparlanıyordur ki padişah sorar:

- Nereye?

- Bilmem bu adamdan uzak durmayı yeğlersiniz sanırım.

- Millet bu, çeker gider. Kimseye bir şey diyemem. Ama biz gidemeyiz, şöyle veya böyle tebaamızdır. Defini tamamlasak gerek.

- İyi ya, saraydan bir kaç hoca yollar kurtuluruz vebalden.

- Olmaz rüyadaki hikmeti çözemedik daha.

- Peki ne yapmamı emir buyurursunuz?

- Mollalığa devam. Naşı kaldırmalıyız en azından.

- Yapmayın sultanım, bunun yıkanması var. Tekfini, telkini...

- Merak etme ben beceririm. Ama önce bir gasilhane bulmalıyız.

- Şurada bir mahalle mescidi var ama...

- Olmaz vefat eden sen olsaydın nereden kalkmak isterdin?

- Ne bileyim, Ayasofya'dan Süleymaniye'den, en azından Fatih camiinden.

- Ayasofya ile Süleymaniye'de devlet erkanı çoktur. Tanınmak istemem. Ama Fatih Camiini iyi dedin. Hadi yüklenelim.

Ve gelirler camiye. Vezir sağa sola koşturur kefen tabut bulur. Padişah bakır kazanları vurur ocağa. Usulü erkanınca bir güzel yıkarlar ki naaş ayan beyan güzelleşir sanki. Bir nurdur aydınlanır alnında. Yüzü şakilere benzemez.

Meçhul nalıncıyı kefenler, tabutlar musalla taşına koyarlar. Ama namaz vaktine hayli vardır daha. Bir ara vezir sıkıntılı sıkıntılı yaklaşır.

- Sultanım der, yanlış yapıyoruz galiba! Heyecana kapıldık sorup soruşturmadan buraya getirdik cenazeyi. Kim bilir belki hanımı, yetimleri vardır.

- Doğru öyle ya, neyse, sen başını bekle, ben mahalleyi dolanıp geleyim.

Padişah garip maceranın başladığı noktaya koşar. Sorar soruşturur, nalıncının evini bulur. Kapıyı yaşlı bir kadın aralar. Hadiseyi metanetle dinler. Sanki bu vefatı bekler gibidir. Hakkını helal et evladım der. Belli ki çok yorulmuşsun. Sonra eşiğe çöküp ellerini şakaklarına dayar. Biliyor musun oğlum diye dertli dertli

söylenir! Bizim efendi bir âlemdi vesselam. Akşamlara kadar nalın yapar. Ama birinin elinde şarap şişesi görmesin, elindekini avucundakini verir satın alırdı. Sonra getirip dökerdi helaya.

Sonra malum kadınların ücretlerini öder eve getirirdi. Ben sizin zamanınızı satın aldım mı diye sorar, onlar da aldın derlerdi. Öyleyse şimdi dinleseniz gerek dedikten sonra çeker gider, ben menkıbeler anlatırdım onlara. Mızraklı ilmihal, Huccetül İslam okurdum.

- Bak sen! Millet ne sanıyor halbuki.

- Milletin ne sandığı umurunda değildi. Hoş, o hep uzak mescitlere giderdi. Öyle bir imamın arkasında durmalı ki derdi, tekbir alırken Kâbe'yi görmeli.

- Öyle imam kaç tane kaldı şimdi?

- İşte bu yüzden Nişancı'ya, Sofular'a uzanırdı ya. Hatta bir gün, bak efendi dedim, sen böyle böyle yapıyorsun ama komşular kötü belleyecek. İnan cenazen kalacak ortada.

- Doğru öyle ya!

- Kimseye zahmetim olmasın diye mezarını kendi kazdı bahçeye. Ama ben üsteledim iş mezarla bitiyor mu dedim. Seni kim yıkasın, kim kaldırsın?

- Peki o ne dedi?

- Önce uzun uzun güldü, sonra Allah büyüktür hatun dedi. Hem padişahın işi ne?

Allahü teâlânın öyle kulları vardır ki, halk onları bilmez. Hoş bazen kendileri de makamlarının farkında değillerdir. Hulus-u kalb ile boyun bükür ümmet-i Muhammede, halifeyi müslimine dua ederler. Samimi niyazları ile zırh olurlar sultana. Bir seher vakti göz yaşı ile yapılan dua, binlerce topun yapamadığını yapar. Kralları yıkar, kaleleri paralar.

İşte nalıncı baba o adsız şânsız Allah dostlarından biridir. Asıl adı Muhammed Mimi Efendidir. Bergamalıdır. 1592 yılında vefat etti. Cenaze hizmetlerini bizzat padişah gördü. Ve mübareği evinin bahçesine defnetti. Kabri üzerine bir kubbe, içine bir çeşme koydurdu. Dahası bir tekke ile yaşattı adını. Türbesi Unkapanında, Cibali tütün fabrikasının arkasında, Harabzade Camii karşısındadır.

İpliği satmaya gönderdim

Dul bir kadının altı çocuğu bir de ihtiyar anası vardı. Kadın geçimini sağlamak üzere, her gün göz nuru dökerek iplik eğirir, pazara çıkar ve anası ile çocuklarının rızkını temin etmeye çalışırdı.

Bir gün bu dul kadın vefat eder, çocukların bakımı ise ihtiyar kadına kalır. Kadın pazara her hafta çıkamıyor, ip eğiriyordu. Bir zaman baktı ki 600 dirhem kadar ip eğirmiş, pazara götürmeye karar verdi. (Yarabbi, bu öksüzlerin, yetimlerin rızkını bol ihsan et) diyerek sabah erkenden pazarın yolunu tuttu.

Yolda giderken Seyyid Abdülkadir Geylani hazretlerinin evinin önünden geçiyordu. Onu görünce durakladı. Geylani hazretleri talebeleriyle sabah namazından çıkmıştı, yaşlı kadını görünce o da durakladı ve sordu:

- Hoş geldin anne, nereye gidiyorsun?
- Bir miktar ipliğim var, pazara götürüp satacağım.
- Ver bakalım. Benden 600 dirhem ip isteniyor, bunu ver de ben satayım.

İhtiyar kadın, (Memnuniyetle, lütuf buyurmuş olursunuz, efendim) dedi ve ipi verdi.

Geylani hazretleri eline aldığı ipi mescidin damına fırlatıp attı. İplik gözden kaybolmuştu. İhtiyar kadın şaşkın şaşkın bakınca, talebeler kadına itiraz etmemesi için işaret ettiler. Kadın da bir şey demedi. Geylani hazretleri kadına dönerek.

- Annem sen canını sıkma, ipliği satmaya gönderdim, parası gelsin ne kadar etti ise alırsın.

Kadın, (Pekala) diyerek gitti, ertesi gün gelip, (İplik satıldı mı?) diye sordu.

Geylani hazretleri, (İplik satıldı, fakat parası henüz gelmedi. Bir hafta kadar bir zaman içinde gelir) buyurdu. Kadın ayrılıp, bir hafta sonra tekrar geldi. Para henüz gelmemiştir, kadına, (Yarın gel, paranı al) dendi.

Kadın, pazara niye gitmedim, şimdi param elimde olurdu diye hayıflanarak evine gitmek üzere iken, talebeler, (Anne, sen bir gün daha sabret, bakalım Mevla ne gösterecek) dediler.

Ertesi gün oldu. Seyyid Abdülkadir Geylani hazretlerinin huzuruna o ana kadar görülmeyen bir heyet geldi. Hürmetle ona bin

altın takdim ettiler. Dışarı çıktıklarında talebeler onlara bu kadar paranın ne olduğunu, niçin Şeyhe takdim ettiklerini sordular. Gelenler tüccar olduklarını belirterek, (Altınlar Hazret-i Şeyhindir. Denizde yolculuk yaparken fırtına sebebiyle geminin yelkeni delindi, yol alamaz olduk, denizin ortasında kalacaktık. Kaptana bir çaresi yok mu diye sorduğumuzda, “Altıyüz dirhem ip olsa geminin yelkenini onarır, yolumuza devam ederdik ama, şu anda nerede bulacağız” dedi. Biz de Seyyid Abdülkadir Geylani hazretlerinden “Ya Sultanül ârifin bize 600 dirhem kadar ip gönder, başka çaremiz kalmadı” diye yardım istedik. Az sonra geminin güvertesinde 600 dirhem ipliği bulduk. Kurtulduktan sonra, “Biz de dönünce Hazret-i Şeyhe bin altın götürelim, kabul etmez ama, fakir fukaraya dağıtır inşallah” diye karar verdik. Şimdi o sözümüzü yerine getirdik) dediler.

Tüccarlar ayrıldıktan bir müddet sonra, ihtiyar kadın gelip sordu:

- Para geldi mi efendim?

Geylani hazretleri bin altını kadına verirken, (Benim satışım seninki kadar kârlı olmuş mu?) diye latife yaptı. İhtiyar kadın (Hem de nasıl, ne diyeceğimi, nasıl dua edeceğimi bilemiyorum, teşekkür ederim) diyerek huzurdan ayrıldı.

Annenin hizmete ihtiyacı var

İki kardeş vardı. Yatalak annelerine bir gece biri, diğer gece öteki bakacaktı. Öyle anlaşmışlardı. Abid olan nafile ibadete çok düşküncü, sabaha kadar ibadet ederdi. Bunun için, kardeşine, (Bugün de anneme sen hizmete devam et, ben de yine ibadet edeyim) derdi. Annesine bakma sırası hiç ona gelmezdi. Kardeşi, onun da sevap kazanması için abid olan kardeşine, bazen (Bugün sıra sende) derdi. Bu abid genç, rica eder, sabaha kadar ibadetle meşgul olurdu. Yine bir gece sabaha kadar yaptığı ibadetten duyduğu hazdan dolayı kardeşine, her zaman olduğu gibi sırayı bozarak, (Bu gece de bana izin ver ibadet edeyim) dedi. Kardeşi kabul edip annesine hizmete gidince, bu ibadet etmeye koyuldu. Bir ara uyuya kaldı ve bir rüya gördü. Rüyasında nurani yüzlü bir zat buna dedi ki:

- **Kardeşin affedildi.**

Genç merakla sordu:

- Ben niye affedilmedim?

- **Sen de affedildin ama, kardeşinin yüzünden affedildin.**

- Ben Allahü teâlâyâ ibadet ediyorum. Kardeşim ise anneme hizmet ediyor. Fakat benim onun yüzünden affedilmemin hikmeti nedir?

O zat dedi ki:

- **Allahü teâlâ size nafile ibadeti farz kılmadı, ama ana babaya iyiliği hizmeti farz kıldı. Üstelik annenin hizmete ihtiyacı var. Kardeşin emre uyduğu için kazandı ve yükseldi. Onun sayesinde sen de affedildin.**

Taptığınız ayağımın altında

Muhyiddin-i Arabi hazretleri, büyük veli ve müctehid idi. Konya'ya gelip, Sadreddin-i Konevinin üvey babası oldu. Nakil ettiği bilgilerin hepsi, birer vesikadır. Devlet ve mevki sahiplerinden çok hediye gelir, hepsini fakirlere dağıtırdı. Beş yüzden fazla kitap yazdı. Cahiller, buna zındık dedi. İbni Teymiyye gibiler kâfir dedi. Âlimler, ârifler ise, veliy-yi kâmil olduğunu anladı.

Muhyiddin-i Arabi hazretleri, Şam'da, kalbi para sevgisiyle dolu bir grup kimseye; **"Sizin taptığınız, benim ayağımın altındadır"** dedi. Orada bulunanlar bu sözü anlayamadılar. Rabbimize hâşâ hakaret etti sandılar. Epey kimse aleyhinde konuşmaya başladı. Vefat ettiğinde de Şam halkı, kabrinin üzerine çöp döktüler.

Muhyiddin-i Arabi hazretleri bir seferinde, **"Sin, Şın'a gelince, Muhyiddin'in kabri meydana çıkar ve muradı anlaşılır"** buyurmuştu.

Osmanlı Sultanı Yavuz Selim Han Şam'a geldiğinde; "Sin, Şın'a gelince, Muhyiddin'in kabri meydana çıkar" sözünün ne demek olduğunu firasetiyle anladı. [Sin'den murad **Selim**, Şın'dan murad **Şam**'dır.] Kabrini araştırıp buldurdu. Çöpleri temizleterek, kabrin üzerine güzel bir türbe, yanına bir cami ve imaret yaptırdı.

Ayrıca Muhyiddin-i Arabi'nin vefatından önce ayağını yere vurarak, "Sizin taptığınız, benim ayağımın altındadır" buyurduğu yeri tespit ettirip, orayı kazdırdı. Orada küp içinde altın çıktı. Bundan, "Siz, Allahü teâlâyâ değil de, paraya tapıyorsunuz" demek istediği

anlaşıldı.

Ben bir zerreyim

Hasan-ı Basri hazretlerine sevenleri sordu:

- Bütün müslümanlar senden ilmi meseleler sorup öğrendikleri halde, huzurundan çıktıktan sonra yine de itiraz eden, aleyhinde konuşan oluyor, bu nedendir?

Buyurdu ki:

- Her şeyin yaratıcısı, her iyiliğin hakiki sahibi Allahü teâlâ o azametiyle halkın dilinden ve itirazından uzak değil, ben ise; âciz bir kul ve bir zerreyim.

Sorması iman alametidir

Bir âlime talebeleri sorarlar:

Efendim, bir insan fâsık olsa, üzerinde çok kul hakkı olsa, çok haram yemiş olsa, bunları değil de, bir müstehabı ısrarla sorsa ne yapılır, bunun hâli neye benzer?

Evliya zat buyurur ki:

Elbette sualine cevap verilir. Sorması, öğrenmeye çalışması iman alametidir. Müslüman günah işlemekle dinden çıkmaz, günahı kabul etmemekle dinden çıkar. Bu suali sorduğu zaman değil de, yani o anda neyi öğrenmek istiyorsa ona cevap vermeli, şu hâline bak, neyi soruyorsun dememeli, başka bir zaman ona dinin emir ve yasaklarını tatlı dil ile tebliğ etmeli.

O andaki hâli, köpeklerin hâline benzer. Köpek, önüne bir pislik gelse, hatta tuvalete girse, doyuncaya kadar yer, her tarafı pislik içinde kalır. Çişini yaparken de idrar üzerine sıçramasın diye ayağını kaldırır.

Ancak bu misali sizin için verdim. Kendinizi bir şey zannedip, insanları hakir görün diye vermedim. Kendini uyuz köpekten üstün gören Allahü teâlâyâ kavuşamaz. Haramların, kötülüklerin birini bile terk etmek iyidir. Ötekilerin terk edilmesine sebep olabilir. İyilikler de bunun gibidir, hiçbirini küçük görmemeli, Allahü teâlânın hoşuna gider, her iyiliği ihsan edebilir. Bir müslümanı eksik ve kusurlarından değil, iyiliklerinden tutup, kurtarmaya çalışmalı.

Bizi mecbur ettin

Seyyid Muhammed Behaeddin-i Buhari hazretleri, uzak bir köydeki bir seveninin daveti üzerine ona misafir olmuştu. Gece evde otururlarken ev sahibine, (Git kapıya bak, bakalım orada bekleyen kim?) buyurdu.

Ev sahibi dışarı çıkıp baktığında köy halkından Yusuf isimli birisinin kapıda beklediğini gördü. Yusuf, sohbete katılmak için izin istiyordu. (Gelsin bakalım) buyurulunca içeri girdi.

Yusuf'un elinde bir tabak armut vardı. Armudu edeple Nakşibend hazretlerinin önüne koydu. O mübarek, ev sahibinden geniş bir tabak getirmesini istedi. Tabak getirilince de armutları geniş tabağın içine boşalttı. Daha sonra eliyle armudu karıştırıp birini çıkardı, Yusuf'a verdi, geri kalan armutları ise taksim etmelerini emir buyurarak "Kimse elindeki armudu yemesin" dedi.

Yusuf'a armutları nereden aldığını sordu. Yusuf da armudu aldığı yeri söyleyince, (Getirdiğin armut üzerindeki şüphemiz nedendir bilir misin?) diye sordu. Yusuf dedi ki:

(Efendim bana köyümüze veli bir zatın geldiğini söylediler. Ben de sizi imtihan etmek için bir kilo armut aldım ve armutlardan birini işaretledim. Eğer veli bir kimse ise benim işaretlediğim armudu bulur diye düşünüyordum.)

Nakşibend hazretleri, (Bak öyleyse bakalım elindeki armut işaretlediğin armut mudur?) buyurunca Yusuf birde baktı ki, hakikaten kendisine verdiği armut yolda işaret yaptığı armuttur. (Evet efendim, işaretlediğim armut bu) dedi.

Nakşibend hazretleri bunun üzerine buyurdu ki:

(Bizi mecbur ettin Yusuf, armudu keramet göstermek için değil, senin bizden uzaklaşmaman için seçip sana verdik. Eğer biz bunu bilip sana vermeseydik sen bizim hakkımızda kötü düşünür ve çok zarara uğrardın, bizim yüzümüzden kimsenin zarara uğramasını istemeyiz. Cenab-ı Allah'ın velilerini imtihan etmeye kalkışmak iyi bir insana yakışmaz. Bizi tanıyarak bu imtihanı yapmak isteseydin helak olurdun, tanımadığın için affedildin yoksa hocasını imtihan eden melundur.)

Yaptığı hatadan dolayı pişman olan Yusuf, özür dileyerek kusurunun affını istedi ve ondan sonra talebelerinin arasına o da

katıldı.

Veren de O alan da O!..

Yavuz Sultan Selim Han Mısır'ı zaptettiği zaman, Cuma namazını Ezher Camiinde kıldı. Namazı kıldıran hatib için yüz altın bağışladı. Bunu önceden öğrenen hatib, o gün Cuma namazını kıldırma sırası kendisinde olan diğer hatib arkadaşından izin almıştı.

Sırasını devreden hatib, diğer arkadaşının altınlara kavuştuğunu görünce, söylenmeye başladı. O sırada orada bulunan Abdülvehhab-ı Şarani hazretleri aralarına girip, sırasını veren hatibe; (Üzülme! Allahü teâlâ bunu sana kısmet etmemiş) dedi. O da, (Rızkımın kesilmesine bu arkadaşım sebep olduğu için kızıyorum) dedi. Şarani hazretleri de, (O sebep oldu görünüyorsa da, aslında sebep o değildir. Arkadaşın ilahi kudretin bir aletidir. Aleti kim hareket ettiriyorsa, hüküm onundur. Yoksa aletin değildir. Senin böyle söylemen, sopa ile dövülüp de, sopayı vurana değil sopaya kızan adamın hâline benziyor. Hani sen her Cuma hutbelerinde; **“Vallahi veren de Allahü teâlâdır, alan da. Yükselten de Allahü teâlâdır, alçaltan da...”** demez miydin? Şimdi niçin bunun tersine göre hareket ediyorsun?) deyince, o hatib; (Üstadım! Bu sözler karşısında aciz kaldım. Hüccet ve ispatlarınla beni susturdun) diyerek oradan ayrıldı...

Biz seni genç ve kuvvetli sanırdık!

İstanbul'da yetişen âlim ve evliyanın büyüklerinden Merkez Efendi (Muslihuddin Musa Efendi) küçük yaşta memleketinde yaptığı ilk tahsilinden sonra, Bursa ve İstanbul'daki medreselerde okudu... Merkez Efendi, Kocamustafapaşa'da ilim yayan Sünbül Sinan hazretlerinin şöhretini işitti. Fakat bazı kimselerin onun hakkında yaptıkları dedikodular sebebiyle, bir türlü gidip sohbetine katılamamıştı...

Bir gün rüyasında Sünbül Efendinin, kendi evine geldiğini gördü. Sünbül Efendiyi içeri koymamak için annesi ile kapının arkasına pek çok eşya dayadılar ve üzerine de oturdular. Fakat Sünbül Efendi kapıyı zorlayınca, kapı arkasına kadar açıldı ve arkasındakiler yere yuvarlandı. Bu sırada uyanan Musa Efendi, yaptığı hatayı anladı ve

sabahleyin Sünbül Sinan hazretlerinin huzuruna gitmeye karar verdi...

Sabahleyin Sünbül Sinan'ın camisine gidip, vaaz ettiği kürsünün arkasına, o görmeden oturdu. Sünbül Sinan hazretleri, vaaz esnasında Taha suresinin bazı âyet-i kerimelerini tefsire başladı. Tefsirden sonra; "Ey cemaat! Bu tefsirimi siz anladınız. Hatta, Muslihuddin Musa Efendi de anladı!" buyurdu. Sonra aynı âyet-i kerimleri daha yüksek manalar vererek tefsir ettikten sonra tekrar; "Ey cemaat; Bu tefsirimi siz anlamadınız, Muslihuddin Musa Efendi de anlamadı" buyurdu. Muslihuddin Musa Efendi, hakikaten ikinci defa anlatılanlardan bir şey anlamamıştı. Sünbül Sinan hazretleri, o gün Taha suresini yedi türlü tefsir etti. Muslihuddin Musa Efendinin kürsi arkasında olduğunu, zahiren görmediği halde anlamıştı.

Vaaz bitti, namaz kılındı, herkes camiden çıktı. Sadece Sünbül Efendi kalınca, Muslihuddin Musa Efendi huzura varıp elini öptükten sonra af diledi. Sünbül Efendi de: "Ey Muslihuddin Musa Efendi! Biz seni genç ve kuvvetli biri sanırdık. Meğer sen ve anneniz de çok yaşlanmışsınız. Akşam bizi kapıdan içeri sokmamak için gösterdiğiniz gayrete ne dersiniz? Fakat, neticede kapı açıldı ve ikiniz de yere yuvarlandınız!" diye buyurunca, Muslihuddin Musa Efendi iyice şaşırdı. Pek çok özürler dileyerek ağlamaya başladı, affına sığınıp talebeliğe kabul edilmesi isteğinde bulundu. Sünbül Efendi de kendisini kabul ettiğini, dergahta hizmete başlamasını söyledi ve kızıyla da evlendirerek kendisine damat eyledi...

Son yongam sensin ama öl de köye dönme!

Sene 1915... Sonbaharın serin yağışlı günlerinden biri. Birinci Dünya Harbi bütün cephelerde devam ediyor. Vatanın her tarafında barut ve kan kokusu var... Yiğitlerin biri ölüyor, bini yetişiyor, ihtiyarı, genci savaşıyor, didiniyor ve yurdumuza düşman çizmeleri basmasın diye, el açıp Allah'a dua ediyor...

Cepheye durmadan takviye kuvvetler gidiyor, işte o kuvvetleri götüren tren, Bilecik istasyonunda beklemektedir. Askerlerin hepsi sakın, belki bir daha geri dönmeyecekler. Ama şehid olmak inancı gönüllerine huzur veriyor...

Sevkiyat subaylarından biri vagonların arasında sessiz,

hareketsiz bir gölge görür. Merakla ve şüpheyile yaklaşır... Beli bükülmüş, soluk benizli, başı yaşmaklı, ihtiyar bir Türk anası çakılmış gibi orada duruyor. Yağmurdan sıırıslık olmasına rağmen huşu içinde beklemektedir. Anadolu'nun cefakâr anası ile yaklaşan subay arasında şu konuşma geçer:

- Anneciğim, yağmurun altında niye böyle bekliyorsun?
- Trende oğlum var. Onu uğurlamaya geldim.
- Oğlun kimdir, nerelisiniz?
- Söğüt'ün Akgünlü köyünden Mehmedoğlu Hüseyin.
- Onu görmek ister misin, çağırayım mı?
- Sana dua ederim. Ona bir çift sözüm var.

Hüseyin kısa zamanda bulunur. Elini öpen oğlunu bağrına basan ana son olarak; (Hüseyin'im, yiğit oğlum benim! Dayın Şipka'da, baban Dömeke'de, ağaların Çanakkale'de şehid düştüler. Bak son yongam sensin. Eğer, minareden ezan sesi kesilecekse, caminin kandilleri sönecekse sütüm sana haram olsun. Öl de köye dönme. Yolun Şipka'ya uğrarsa dayının ruhuna bir Fatiha okumayı unutma. Haydi oğul! Allah yolunu açık etsin" demiştir.

Hüseyin, son defa anacığının elini öpmüştü. Yaşlı gözlerle oğluna bakan Türk anası son evladını da dualarla bu şekilde cepheye uğurlamıştır.

Fatih'in ilme verdiği kıymet

Fatih Sultan Mehmed Han, Fatih Camii civarındaki meşhur medreseleri yaptırmıştı. Talebelerin medreseye girdiği ana kapının önüne mezar kazdırdı. Çukurun üzerine demirden bir ızgara koydurdu. Ancak hiç kimse bu yapılanlara bir mana verememişti.

Fatih dedi ki:

Ben vefat edince üzerime, mezarımdan çıkan toprağı atmayın! Onun yerine bedenimi, medreseye devam eden ilim talebelerinin ayakkabılarından koparak ızgaranın altında biriken bu mübarek tozlarla, çamurlarla örtün. Umulur ki Cenab-ı Hak, onların yüzü suyu hürmetine bana merhamet eder.

Askerime helal lokma gerekir!

Sultan II. Murad Han zamanında, henüz Osmanlılarda hazine

teşkil edilip saraya tahsisat ayrılmamıştı. Hâl böyle olunca, padişahlar da çok zaman parasız kalabiliyordu.

Fazlullah Paşa, II. Murad Han'ın Çandarlı Halil Paşa'dan borç para istediğini görüp dedi ki:

- Sultanım, Padişahın vezirlerden ve şundan bundan para istemesi yerinde olmaz. Müsaade buyurursanız bir hazine teşkil edilsin ve oradan saraya tahsisat ayrılsın.

Fazlullah Paşa'yı dinleyen Sultan Murad hazretleri sordu:

- Bu parayı nereden temin edeceksin?

Paşa dedi ki:

- Sultanım çok zengin var, bir fermanla bazılarından mal toplamak mümkündür.

Sultan Murad Han, celalli bir şekilde dedi ki:

- Paşam, bu nasıl sözdür! Böyle bir şeyi nasıl teklif edersin. Bizim idaremizde üç helal lokma vardır. Biri madenler, biri cizye, biri de savaş ganimetleridir. Bizim askerimiz gazi askerlerdir. Bunlara helal lokma gerekir. Bir padişah ki askere haram lokma yedirir, o asker artık harami olur. Haraminin sebatı olmaz. Küçük bir mukavemetle karşılaşsa hemen firar eder, kaçır. Sonrası ise malumdur!..

Kurtulmak istiyorsan Sultanımızı üzme!..

Yıldırım Bayezid Han, Niğbolu zaferinde kazanılan ganimetlerle muhteşem bir mescid yaptırmak ister. Mimarlar bugünkü Ulu cami'nin bulunduğu mevkide karar kılarlar. Söz konusu arsa üzerinde evi, bahçesi olanlara başka yerden muadil yer verilir. Hatta ceplerine birkaç kese altın sıkıştırılır gönülleri hoş edilir. Ancak ihtiyar bir kadıncağz bir "Evim de evim" feryadı tutturur ki sormayın! Değerinin üstünde ücretlere omuz silker, bütün tekliflere "Olmaz" der. Önce vezirler, sonra bizzat Sultan, kadının ayağına gider, iknaya çalışırlar. Ama o direnir.

Sultan Bayezid Han, caminin yerini beğenmiştir. Hiç hesapta olmayan pürüz canını sıkır. Hatta divanı toplar, çözüm yolu arar. Kadılar "Mal onun, satarsa satar, satmazsa satmaz!" derler. Meclis çaresizlik içinde dağılırken Bayezid Hanın aklına damadı gelir. Emir Sultan hazretlerini bulur meseleyi anlatır.

Mübarek sadece tebessüm eder, “Acele etme!” der, “Bir gecede neler değişmez?”

İhtiyar kadın o gece rüyasında mahşer meydanını görür. Annenin çocuğundan kaçtığı bir dehşet anıdır! Kalabalıkta korkunç bir azap endişesi vardır. O arada bir dalgalanma olur. Müslümanlar âlemlere rahmet olarak yaratılan Resulullah efendimizin yanına koşarlar. Şefaate kavuşan kavuşana. Kadıncağz da niyetlenir, ama bırakın yürümeye, kıpırdamaya mecali yoktur. Ayakları vücudunu taşıyamaz, ıstırapla yerleri tırmalar. Feryat figan ağlamaya başlar... İşte tam o sırada Emir Sultan hazretleri gelir ve sorar:

- Niçin ağlıyorsun anneciğim?
- Herkes Cennete gitti, ben bir başıma kaldım burada!
- Kurtulmak istiyor musun?
- Hiç istemez miyim? - Öyleyse Sultanımızı üzme! Ertesi gün kadın ayağı ile gelir, evini verir. Üstelik önüne konulan altınları bağışlar camiye...

Çürük elma için ne istersin

Bir zimmi, Sultan İkinci Murad Hana der ki:

- Bir maruzatım var Padişahım, müsaade buyurun anlatayım?
- Elbette, söyle nedir maruzatın?
- Askerleriniz benim bahçemden dün elma yediler ve parasını ödemediler!
- Bu dediğin nasıl olabilir? Bir yanlışlık olmalı!
- Yanlışlık yok Padişahım.

Sultan Murad Han derhal araştırılmasını emreder. Az zaman sonra üç askeri huzura getirirler. Sultan onlara olayı anlatır ve sorar:

- Bu zimminin söyledikleri doğru mudur?
- Askerlerden biri der ki:
- Doğrudur Sultanım, ben yaptım!
  - Peki ama nasıl? Kul hakkını düşünmedin mi hiç?
  - Padişahım, benim yediğim elma yerdeydi ve çürüktü. Çürük bir elmanın para edeceğini düşünemedim; nitekim bu iki arkadaşım da oradaydı, onlar ağaçtan elma kopardılar ve parasını da bahçeye attılar.

Padişah, zimmiye sorar:

- Askerlerimin söyledikleri doğru mudur?
- Evet, o ikisinin kopardığı elmaların bedelini aldım.
- Peki, öyleyse istediğin nedir?
- Diğer askerinizin yerden aldığı elmanın bedelini de isterim.
- Peki, o çürük elma için ne istersin?
- Bir kese altın isterim, yoksa hakkımı helal etmem.
- Bir çürük elma bir kese altın eder mi hiç? Bu açıkça haksızlık.
- O zaman hakkımı helal etmem.
- Peki al bir kese altın!

Zimminin gözleri dolar, kendisine uzatılan keseyi eliyle iter ve kelime-i şهادet getirir. Sonra der ki:

- Efendim, maksadım altın falan değildi, müslüman olmadan önce son defa adaletinizi tecrübe etmek istemiştim, beni affedin ve aranıza alın!

Kaleyi teslim etmek için vezir yapılmadım

Mısır ve Filistin'i kolaylıkla zapteden Napolyon, Akka Kalesi'nin de bir-iki gün içinde düşeceğini hayal etmiş ve Cezzar Ahmed Paşa'ya şu mektubu yazmıştı: **“İşte kalenin duvarları önüne geldim. Bir ihtiyarın geri kalmış birkaç günlük ömrünü almak bana bir şey kazandırmaz. Seninle savaşmak istemiyorum. Benimle dost ol ve kaleyi teslim et!”**

Cezzar Ahmed Paşa'nın bu mektuba verdiği cevap şudur:

“Allah'a hamd olsun gücümüz yetiyor, elimiz silah tutuyor. Geri kalmış birkaç günlük ömrümüzü de cenklerde geçiririz!”

Ünlü Fransız generali, Paşa'nın bu cevabını okuyunca etrafındakilere der ki:

“Anlaşıldı, bu ihtiyar bizim birkaç günümüzü heba edecek ama merak etmeyin, iki gün sonra şehrin ortasındayız.”

Napolyon'un Akka muhasarası tam 64 gün devam eder. Her gün biraz daha artan baskı hiçbir netice vermez, Fransızların her hücumu püskürtülür ve ağır kayıplar verdirilir. Yenilmez unvanı taşıyan Napolyon, kaledekilerin akıllara durgunluk veren kahramanlığı karşısında şaşırıp kalmıştır. Yüksek rütbeli bir subayını kaleye gönderir ve direnmenin netice vermeyeceğini, şehir teslim edilirse Paşa'nın ordusu ve ağırlıklarıyla beraber istediği yere

gitmesine -güya- müsaade edeceğini bildirir. Ama Cezzar Ahmed Paşa'dan aldığı cevap şudur:

“Devlet bizi bu kaleyi teslim etmek için vezir yapmadı. Ben Cezzar Ahmed Paşa, şehidlik mertebesine ulaşmadan bir karış toprak vermem!..”

Paşanın bu cevabı Napolyon'u çileden çıkarır. Yaptığı yeni planlarla topçular gece gündüz Akka kalesini dövdü. Ne var ki açılan gediklerden şehre girebilenler Osmanlı süngüsü ile yok edilirler.

Bu müthiş hezimetle **“Kader beni bir ihtiyarın oyuncağı yaptı”** diye avaz avaz haykıran yenilmez unvanlı Napolyon, ordusunun yarısını kaybeder ve nihayet 21 Mayıs'ta çekilmeye karar verir ve ağırlıklarını kumlara gömüp, Kahire'ye geri döner. Orada da işleri umduğu gibi gitmeyen Napolyon 25 Temmuz 1799'da iki gemiyle gizlice Mısır'dan kaçarken, ordusunu Mısır'da bırakmış bir başkomutan olarak hayatının en büyük dersini Osmanlı'dan almıştır. Tarih, Napolyon'un şu sözünü kaydeder:

“Akka'da durdurulmasaydım, bütün Doğu'yu ele geçirecektim!”

Korkusuz cengaver Yahya Ağa...

Budin Paşasının yüzü aydınlandı. Yahya Ağa demek ki ölmemişti. Paşa derin bir nefes aldı. Sevinmişti... Ama Yahya Ağa onu bu vakitte niçin görmek istiyordu?

- Hayrola evlat, hoş geldin. Lakin ne var?

- Paşa Baba! Estonibelgrad baskına uğrayacak. Düşman bu iş için 90 bin kişilik bir ordu düzdü. Sen ne yapacağını iyi bilirsin. Destur verirsen, komşu kalenin ahvalini öğrenmek için gitmek istiyorum.

- Üzülme... Oraya seni göndereceğim.

İşte, Yahya Ağanın 2000 akıncı ile Estonibelgrad'a gidişi böyle olmuştu. Bu imdat kuvveti, korkunç tipi içinde gizli kapıdan kaleye girmişlerdi. Ama ne yazık ki, ne gelen bu imdat kuvveti, ne de gösterilen müthiş kahramanlık, durumu düzeltmedi. Düşmanın bu kaleyi kış ortasında kuşatmasının sebebi vardı. Buradaki müdafiler, sularını ve yiyeceklerini dışardan almak zorundaydılar. Asıl Osmanlı ordusu her zamanki gibi güneye, kışlağa çekilmişti. Kışı ise pek

amansızdı.

Düşman, kuşatmadan sonra daha ziyade hareketsiz beklemeye başlamıştı. Kalede sadece 4000 serhadli vardı. Ama, Osmanlılardan hücumla kale almanın nelere mal olacağını iyi bilen düşman, sabırla beklemeyi tercih ediyordu. Osmanlılar eninde sonunda aç ve susuz kalacaklardı. Gerçekten de öyle oldu. Serhadliler, bir çıkış yaptılarsa da, üstün başarılarına rağmen azar azar eriyceklerini anladılar.

Kale kumandanı, “Baharda burasını nasıl olsa tekrar zaptederiz” diye düşünerek, “vire” işini tatbika koymaya başladı. Paşanın teklifine düşman tarafı da pek memnun oldu.

Düşman kumandanı Osmanlı elçisine sordu:

-Vire için şartlarınız nedir?

- Vire şartları bellidir. Silahlarımızla çıkıp gideceğiz. Yalnız bir husus var! Kaledeki akıncılardan biri yedi arkadaşı ile beraber Vire’yi kabul etmiyor. Bizler çıkıp gidince onlar kalede kalıp sizinle cenk edecekler.

Düşman kumandanının ağzı bir karış açık kalmıştı. Önce ne diyeceğini bilemedi. Kekeledi:

- Seksen bin kişiye karşı sekiz kişi mi? Şey... Eh... Öyle olsun... Olsun...

Etrafındakiler de bu işe pek şaşmışlarsa da fazla önem vermediler, ciddiye bile almadılar.

Seksen bine karşı sekiz kahraman!

Estonibelgrad “vire” ile teslim edilmişti. Ancak Yahya Ağa ve yedi korkusuz cengaver, cenk ederek şehid olmak arzusıyla kalede kaldılar. Kahramanlar, sabah namazından sonra kaleden çıkan akıncıların, iyice uzaklaşıp uzak ufukta kaybolmalarını beklemişlerdi. Zira cenk hemen başlarsa, onların dayanamayıp geri dönmelerinden ve düşmana saldırıp sonuna kadar dövüşerek boş yere yok olmalarından korkuyorlardı...

Kül rengi semada belirsiz hissedilen güneş azıcık yükseldiği sırada kale kapısı açıldı. Sekiz korkusuz Osmanlı göründü. O zamana kadar hâlâ inanamayan düşman askerleri şaşkın şaşkın bakakaldılar. Seksen bin askere karşı sekiz kişi.

- Yok canım... Olamaz böyle şey... Belki de teslim olmak için geliyorlar.

Osmanlılar, efsanevi ejderhalar gibi heybetle yaklaştılar ve “Bismillahi” diyerek ansızın yaylarına el attılar. Kahredici bir ok yağmuru ile düşman safları birbirine karıştı. Osmanlılar, adeta talim yapar gibi gözle zor takip edilen bir hızla ok çekiyor, fırlatıyorlardı. Düşman askeri, Osmanlıların mesafesine ok düşüremiyorlardı. Yanaşmak isteseler de vurulup düşüyorlardı. Sonunda oklar bitti. Bu sefer palalarına sarılıp, kuzuyu gören kurtlar misali: “Ya Allah!” diyerek düşmana daldılar.

Seksen bin kişilik ordu, ancak onlarla burun buruna geldiği zaman şaşkınlıktan kurtulabildi. Şimdi Osmanlı serdengeçtilerinin karşısında, toz duman içinde kümeler meydana geliyor, ama bu kümeler, birkaç saniye içinde infilak edercesine dağılıyor ve orta yerden “Allah” sedasıyla bir bahadırın önce palası, sonra kendisinin yükseldiği görülüyordu.

Alman tarihçilerinin kaydettiğine göre, Yahya Ağa, 160 kişiyi yere sermişti. Okların verdiği telefata bilinmiyor. Osmanlılara sokulamayan düşman, sonunda mızraklarını fırlatmaya başlamıştı. Her yanı kan içinde, bir kolu kopmuş olarak fırtına gibi esen Yahya Ağa’nın vücuduna bir anda 9 mızrak birden saplandı. O anda Koca Osmanlı akıncısının dudakları Kelime-i şehadeti söylüyordu.

Diğer akıncılar da birer birer şehid düştüler. Fakat 8 kişi, düşman askerinden en az 8 bin kişiyi haklamışlardı. Alman tarihçilerinin kaydettiklerine göre Avusturya ordusunun kumandanı, benzeri görülmedik bir cesaretle mücadele eden bu kahramanlara büyük bir cenaze merasimi tertip etti ve bütün düşman askerleri, uzun taburlar ve alaylar halinde bu şehidlerin karşısında şapka ve miğferlerini çıkararak sancakları ile saygı duruşunda bulunuyorlardı...

Büyükleri seven mahrum kalmaz

Cüneyd-i Bağdadi hazretlerinin başka bir şehirde yaşayan sevenlerinden birisi anlatır:

Bir gün pazarda gezerken bir güzel kadın görüp tekrar tekrar baktım. Sonra pişman olup tevbe istiğfar ettim. Akşam eve geldiğimde hatun dedi ki:

- Efendi bugün yüzünüzü kararmış görüyorum, acaba nedendir?

Aynayı alıp baktım ki, hakikaten yüzüm kararmıştı. Neden

olduğunu düşünürken aklıma o kadına baktığım geldi. Bir mağaraya çekilip günlerce göz yaşı döktüm, günahımın affı için Allahü teâlâyâ yalvardım. Yine de huzurlu olamadım. Sonra hatırıma, Cüneyd-i Bağdadi hazretlerini ziyaret etmek geldi. Bağdat'a şeyhin yanına gittim. Şeyhin evine varıp kapıyı çaldığımda, bana, (Gir ya Abdullah, sen pazarda günah işle, biz Bağdat'ta istiğfar edelim öyle mi) dedi.

İçeri girip, mübarek elini öpüp oturdum. Şaşırılmış ve çok utanmıştım. Devamla buyurdu ki:

- Pişmanlık, tevbe büyük nimettir. Kalbin imdadı olmadan uzuvların dinin emrine uyması çok güçtür. Büyüklerin sevgisi olmayınca kalbin imdadı olmaz. Bunları yapmak ancak Allah adamlarının işidir. Büyükleri seven mahrum kalmaz.

Sofu Baba

Aşağıda Silsile-i aliyye büyüklerinden Seyyid Fehim Arvasi hazretlerinin teveccühüne kavuşan bir gencin hâli anlatılıyor.

Hazret-i Seyyid Fehim, seçilmişlerden biri,
Bir bakışta temizler, kalbde bulunan kiri.
Müks'ün Arvas köyünden gelişlerinde Van'a,
Asi bir genç yaklaşıp utanarak yanına.
Hazret-i Şeyh gülümser, gence adını sorar,
O anda âsi gençte acayip hâller başlar.
Şeyh teveccühle bakar, gencin gönlünü yakar,
Feyizler çeşme gibi gencin kalbine akar.
Adı Fehim'miş gencin, ondan hiç ayrılamaz,
Kendini saran hâlden bir türlü sıyrılamaz.
Yani Seyyid Fehim'e, Fehim âşık olmuştur,
Artık, Fehim'in kalbi feyizlerle dolmuştur.
Hocası köye döner, genç âşık yalnız kalır,
Havalar gayet soğur, mevsim kara kış olur.
Derler ki Hazret-i Şeyh, bezir yağı arıyor,
Bunu duyan Fehim'i, bir telaştır sarıyor.
Derhal arar her yeri, bezir yağını bulur,
Büyük bir küp içine yağı hemen doldurur.
Heyecanlı bir halde validesine varır.
Ellerine kapanır, anne diye yalvarır:

“İzin verirsen eğer, Müks’e gideceğim” der,
“Yol azığı olarak bana biraz ekmek ver!”
Annesi der, “**Bu kışta gidilmez hiçbir yere**”,
Kadın çaresiz kalır, yalvardıysa kaç kere.
Baktı ki genç evlâdı alev alev yanıyor,
Gece gündüz dilinde hocasını anıyor.
Mecbur izin verip der, “**Yardımcın olsun Allah
Eve dönünceye dek ağlayıp çekerim ah...**”
Fehim yalın ayakla düşer ıssız yollara,
Rabbim yardım eylesin böyle âşık kullara.
Yol belli değil, iz yok, bir de tipi esiyor,
Dondurucu soğuklar nefesini kesiyor.
İçinde Allah aşkı, sırtında koca bir küp,
Karlara batır çıkar, soğuk sıcak ter döküp.
Yırtıcı hayvanların yanından geçip gider,
Fakat onlar görmeden yoluna devam eder.
Canavarlar görseydi acep neler olurdu?
Belki taşımak için sırtlarına alırdı.
Çünkü misalleri çok, bir tek örnek verelim,
Hayvanlar nasıl hizmet ediyormuş görelim.
İbni Sina isimli filozof var ya hani,
Evden sorar, nerde der Ebul Hasan Harkani?
Hanım onu azarlar, “**Yok, oduna gitti**” der,
İbni Sina oturup dağın yolunu bekler.
Bakar Şeyh Ebul Hasan eve doğru geliyor,
Odun yüklü bir aslan onu takip ediyor.
İbni Sina korkarak bu hâli sual eder,
Şeyh tebessüm ederek, “**Korkulacak ne var**” der,
“**Bizler evdeki kurdun yükünü çekiyoruz,
Bu kurt da bizim yükü çekip ödeşiyoruz.**”
Hak âşıkları böyledir hakikati bilelim,
Fehim dağda gidiyor, sözümüze gelelim.
Bir hâl olur âniden birisi zuhur eder:
“Fehim yardım edeyim kabul edersen eğer”.
Böyle der gelen kişi, Fehim bakmaz yüzüne,
Hayalindeki “yâr”i görünmekte gözüne.

Akşam ezan okunur, hocası onu bekler,
Sevenlerine dönüp, **“Bir yolcumuz geldi”** der.
Fehim girer mescide, donmuş yalın ayakla,
Hep hocasına bakar, büyük bir iştiaqla.
Fehim der ki, **“Çok şükür bir daha gördüm sizi,
Artık ne yaparsanız yapın bu bendenizi!”**
Hazret-i Şeyh emreder, yedirip içirirler,
Yeni elbise verip yukarı geçirirler.
Hocası buyurur ki, dönüp Fehim’den yana:
**“Tehlike içindeyken Hızır gelmişti sana,
İhtiyacın ne ise muhakkak görecekti,
İstedğini sana severek verecekti.
Hızır’ı görmek için kalbi yanan yanana,
Neden hiç konuşmadın, bakmadın ondan yana.”**
Fehim der ki, “Efendim ben size geliyordum,
Sizi uzakta değil yanımda biliyordum.
O anda ermiştim ki sizinle bir huzura,
Bu huzuru bozup da bakılır mı Hızır’a?
Dumansız yanar idim, size doğru gelirken,
Sevginizi her derde âcil şifa bilirken,
Efendim yanımdayken ele yanaşılır mı?
Bu anda hiç Hızır’la durup konuşulur mu?
Size yaklaşıyordum her adım atışımda,
Yardım ediyordunuz her kara batışımda.
Kalbime ılık ılık sevgi döküyordunuz.
Gizli bir kuvvet ile beni çekiyordunuz,
Değilse ben bu yola nasıl girebilirdim?
Himmetiniz olmasa nasıl gelebilirdim?
Akıl fikir erişmez esrarlı hâlinize,
Yapışanlar kurtulur mübarek elinize.”
Sofu Baba olarak tanınır Van’da Fehim,
Feyzinden faydalanır ihlasla severse kim.
Büyükler öyle büyüktür ki, seven bile kurtulur,
Sofu Baba bir örnek, kölesi sultan olur.

Hikmet Baba

Çeşitli hâlleriyle hikmet saçan bir derviş,
“**Bunda da bir hikmet var**” sözünü çok edermiş.
Bu yüzden kendisine **Hikmet Baba** diyorlar,
Fakat onu saf sanıp alaya alıyorlar.
Nasipsiz birkaç kişi, oyun oynarlar ona,
İneğini götürüp bağlarlar bir ormana.
Derler, “**Şimdi de hikmetten söz edecek mi?**
İneği aramaya dağlara gidecek mi?”
Akşam sığırlar gelir, Dervişin ineği yok,
Bekliyorlar Dervişte görülsün âni bir şok.
Hikmet Baba bu işi de hiç anormal bulmaz,
“**Bunda da bir hikmet var**” sözünden geri kalmaz.
Çoluk çocuk birlikte köyden kıra çıkarlar,
Sığırın otladığı her tarafa bakarlar.
Nihayet aramaktan iyice yorulurlar,
İneği bir ağaca bağlı halde bulurlar.
Hikmet Baba yine der, “**Bunda da bir hikmet var,**
Fakirin ineğini bu ağaca kim bağlar?”
Biraz dinlenmek için oraya otururlar,
Yorgunluktan dolayı hep uyuya kalırlar.
Sabah olunca kalkıp köylerine giderler,
Acıklı manzarayı ibretle seyrederek.
Gece bir deprem olmuş, köy viraneye dönmüş,
Feryatlar yükseliyor, bazı ocaklar sönmüş.
Hikmet Baba üzülür, yine bir hikmet söyler:
“**Görelim Mevlâ neyler, neylerse güzel eyler.**
Rabbimiz bir sebeple köyden çıkardı bizi,
İneği bağlatarak kurtardı hepimizi.”

Bal Tefsiri

Bir gün Peygamber efendimiz aleyhisselam, Eshab-ı güzîn hazretleri ile oturur idi. Kudretten ortaya bir ak tas geldi. İçi ak bal ile dolu idi. Üstünde bir ak kıl vardı. Hayret ettiler. Resulullah efendimiz buyurdu ki:

(Gelin her birimiz bu üçüne bir temsil getirmeyince el

sürmeyelim.)

Hazret-i Ebu Bekir buyurdu ki:

(Resulullah hazretleri bu tastan nurludur. Resulullah ile konuşmak bu baldan tatlıdır. Resulullahın sünnetini yerine getirmek bu kıldan incedir.)

Hazret-i Ömer buyurdu ki:

(İman bu tastan nurludur. İman getirmek bu baldan tatlıdır. İman ile gitmek bu kıldan incedir.)

Ondan sonra **Hazret-i Osman** buyurdu ki:

(Kur'an-ı kerim bu tastan nurludur. Kur'an-ı kerim okumak bu baldan tatlıdır. Kur'an-ı kerimin buyurduğunu tutmak bu kıldan incedir.)

Ondan sonra **Hazret-i Ali** buyurdu ki:

(Misafirin yüzü bu tastan nurludur. Misafir ile yemek yemek bu baldan tatlıdır. Misafirin hatırını yerine getirmek bu kıldan incedir.)

Ondan sonra **Hazret-i Âişe** validemiz buyurdu ki:

(Helal [zevcin] yüzü bu tastan nurludur. Helali ile söyleşmek bu baldan tatlıdır. Helalin hizmetini yerine getirmek bu kıldan incedir.)

Ondan sonra **Hazret-i Fatıma-tüz-Zehra** buyurdu ki:

(Kız çocuğun yüzü bu tastan nurludur. Annesini-babasını sever olması bu baldan tatlıdır. Kız çocuğunun ayıpsız evlenmesi bu kıldan incedir.)

Ondan sonra **Fahri âlem** efendimiz buyurdu ki:

(Ümmetimin yüzü bu tastan nurludur. Ümmetim için şefaatin kabul olması bu baldan tatlıdır. Şefaatin kabul olması bu kıldan incedir.)
[Menakıb-ı cihâr-i yâri Güzin, Kırk ikinci Menakıb]

Benim sonum ne olacak

Ali Bekka hazretleri çok ağlardı. Öyle ki, gözyaşı tuzlu olduğu için yüzünde aktığı yerde iz bırakmıştı, yani devamlı aktığı için geçtiği yerleri kısmen çürütmüştü. Bu yüzden kendisine “Bekka” yani “çok ağlayan” lakabı verilmişti. Ancak böyle ağlamasının sebebini kimse bilmiyordu. Bir gün sevenleri çok ısrar etti, yalvarıp yakardılar, sebebini sordular bu ağlamanın, o da sonunda şöyle anlattı:

Seneler önce, aç ve susuz kalarak harikulade hallere sahip olan bir arkadaşım vardı. Bir defasında ikimiz birlikte tayyi mekan ile

Bağdat'tan çok uzaktaki şehre bir anda gittik. Orada bana, **(Ali, falan tarihte benim evimde ol, vefat ederken, sen yanımda bulun)** dedi, **(Sakin ihmal etme, bu sana vasiyetimdir)** diye de sözüne ekledi. Sonra işimizi görüp, yine tayyi mekan ile Bağdat'a döndük.

Aylar sonra bu sözü hatırıma geldi, dediği gün evine gittim, ölüm döşeğinde idi. Son anlarını yaşıyor ve can çekişiyordu. Ama yüzü doğu tarafına dönmüştü. Tutup kibleye çevirdim. Tekrar doğuya döndü. Yine kibleye çevirdim. Yine doğuya döndü. Bu arada gözlerini açıp bana dedi ki, **(Ali, hiç uğraşma, benim İslam'dan nasibim kalmadı, ben bu tarafa dönmüş olarak öleceğim!)** Sonra, Hristiyan ruhbanlarının söylediği küfür olan, imanı gideren sözler söylemeye başladı. Din-i İslam'dan çıktı. Nihayet imansız öldü. Bunu duyanlar cenazesini dışarıya attılar. Olay duyulunca cesedin etrafını kalabalık sardı, kızanlar, sövüp sayanlar, bizim sonumuz ne olacak diye de ağlayanlar vardı.

Ben de aldım başımı köyden dışarı çıktım, yürüyüp giderken, benim sonum ne olacak diye hem ağlıyor hem tevbe ediyordum. Saatlerce yürüdüm. Epey uzaklarda bir Hristiyan köyü vardı, oraya kadar gelmişim. Ortada bir cenaze, köylü etrafında toplanmış. Sövüp sayıyorlar. Beni görünce, **(Ali hoca, Ali hoca, gel gel)** dediler. Ben de yanlarına yaklaştım. Hışımla yerdeki cenazeyi göstererek, **(Bu var ya bu, bizim dinimizi reddetti, sizin din üzere öldü, sizin söylediğiniz sözleri [kelime-i şehadeti] söyleyerek, ben müslüman olarak dünyadan ayrılıyorum diyerek öldü. Biz de bu ölüyü ne yapalım, yakalım mı diye düşünüyorduk)** dediler. Ben de, **(Ne güzel, hak din üzere öldü, bunda kızacak ne var)** dediysem de, iyice köpürdüler, **(Bu bizim ruhbandı, bize hainlik etti, sonunda dinimizi reddetti, bâtıl yolda olduğumuzu söyledi, "Gelin siz de müslüman olun, hak din Müslümanlıktır" gibi bize sonunda güya nasihat diye hakaretler etti)** dediler.

Onlara dedim ki, ileride benim bildiğim bir köyde, biraz önce sizin dininiz üzere ölen birisi var. Onun da cenazesi ortada kaldı. Bu iki cenazeyi değişelim mi?

Hemen değişelim dediler. Bunun üzerine, cenazeleri değiştik. Onlar onu kiliselerinin yanındaki kendi mezarlıklarına gömdüler. Biz

de bizimkini alıp, yıkayıp kefenleyip, cenaze namazını kıldık, bizim mezarlığa defnettik.

İşte bu olay üzerine senelerdir ağlıyorum, son nefeste benim halim ne olacak diye hep korku içindeyim. Ağlayışımın sebebi budur. Son nefeste şeytanın hilesi çoktur, bu hileden kurtulmak çok zordur. Ahmed bin Hanbel hazretleri vefat ederken eliyle işaret edip, hayır olmaz dedi. Oğlu, (Babacığım bu ne hâldir?) dedi. (Şeytan, benim elimde can ver diyor, ben de "Hayır olmaz! hayır olmaz!" diyorum) dedi. (Bir nefes kalıncaya kadar tehlike vardır. Şeytanın aldatmasından emin olmak yoktur, ama hocası sağlam olanın kurtuluş ümidi çoktur) buyurdu.

Abdullah bin Mübarek hazretleri

Abdullah bin Mübarek, Sehl'e ders okuturdu,
En yüksek ilimleri kalbine akıttırdı.

Sehl Tüsteri, bir gün der: **(Derse gelemem artık,
Evdeki kızlarınız terbiyesiz yaratık.**

**Çıkmışlar yola, "Sehl gel, diye bağırıyolar,
Hiç utanmaları yok, beni çağırıyolar.")**

İbni Mübarek gece, toplayıp talebeyi,
Der ki, **"Gidelim Sehl'e, görelim cenazeyi."**

Gidince evlerine, Sehl'i ölmüş görürler,
Ve İbni Mübarek'e **"Nasıl anladın"** derler.

İbni Mübarek, durup onlara cevap verdi:
**"Benim kızlarım yoktu, onlar huriler idi,
Sehl bin Tüsteri'yi Cennete çağırdılar,
Ona müjde vererek, gel diye bağıldılar."**

İmam-ı Züfer hazretleri

İmam-ı Züfer, dinde büyük müctehid idi,
Sadece fakih değil, abid ve zâhid idi.

Hastalandığı zaman, yatağa girer hazret,
Arkadaşları gelip derler ki, **"Vasiyet et"**

Der ki: **"Şu ayırdığım eşimin olacaktır,
Şunlar da kardeşimin oğluna kalacaktır."**

Orada hazır olanlar, şaşırıp kaldı buna,

Derler, **"Kardeşi varken, bir şey düşmez oğluna."**

Gün olur, ecel gelir, vefat edince Züfer,
Dul kalan hanımını kardeşi nikah eder.
Nihayet kardeşinin bundan bir oğlu olur,
Züfer'in bıraktığı mal doğan çocuğa kalır.
Sonra hatırladılar edilen vasiyeti,
Böylece anlaşıldı Züfer'in kerameti.

Talep edene hizmetçi ol

Gece yarısından sonra, Hazret-i Mevlana'nın dergahının kapısı çalınır. Talebeleri açar. Sarhoş bir genç, (Ben Üstad Mevlana'yı görüp, elini öpüp duasını alacağım) der. Talebeler kovsalar da, o gitmez, (Duasını almadan asla gitmem) diye diretir. Talebeler ne yaptılarsa oradan uzaklaştıramazlar.

Gürültüye Hazret-i Mevlana uyanır, (Ne var, ne bu gürültü?) diye sorar. Talebeleri, Efendim, sarhoş bir genç, duanızı almadan gitmeyeceğini söylüyor derler.

Hazret-i Mevlana talebelerine, (O, sarhoş kafayla bu saatte bizi bulabilmiş, siz ayık kafayla içeri alamıyorsunuz. Belki samimidir, niye kovuyorsunuz? Talep edeni, ihlasla arayanı kovma yetkimiz yok ki. Ateşten çıkıp gelene, dön tekrar ateşe demeye hakkımız var mı? Bırakın gelsin yanıma) buyurur.

Mevlana hazretlerinin bu sözlerini duyan genç gelir ve ağlayarak, (Hocam benim gibi sarhoş, edepsiz birisi için, talebelerinize sitem etmenize gönlüm razı olmadı. Beni de talebeliğe kabul buyurmaz mısınız? O talebelerin ve sizin hizmetinizde olmakla şereflenmek istiyorum) der.

Hazret-i Mevlana gencin gözyaşlarını silip der ki:

Evladım hoş geldin aramıza, kimin ne zaman ne olacağı belli olmaz, hangi vesile ile kavuşacağı belli olmaz. Allahü teâlâ âlemlere rahmet olarak gönderdiği Peygamber efendimize, **"Beni talep edene hizmetçi ol"** diye emrediyor. Bu yüzden talep edenin haline vaktine saatine bakılmaz, talebine bakılır. Sen bizi Allah için sevip bulmuşsun. Gerçekte talebin biz değil, Allah sevgisine kavuşmaktır. Buna engel olmaya kimsenin hakkı olmaz. Talebelere sitem edişim bu yüzden idi.

İyiliğin peşinden imtihan gelir

Salih bir zat vardı. Çok cömertti. Elinde avucundakileri muhtaçlara dağıttığı gibi, yardım isteyen fakirler olursa, onlara belli etmeden, başkalarından kendi adına borç alır fakirlere hediye ederdi.

Bu zat bir gün hastalanır, yatağa düşer. Hastalığı gittikçe artar. Bunu duyan alacaklılar, onun ölüm döşeginde olduğunu düşünerek başucuna dikildiler.

Salih zat bundan son derece utanmış, rahatsız olmuştu. Asık yüzlü, sıkıntılı tiplerle çevrili olması onu üzmüştü. Bir şeyler söylemek istedi ancak, bize para gerek, nasihat değil, diye susturuldu.

Bu sırada dışarıdan helva satan bir çocuğun sesi duyuldu. Salih zat, bir adamına seslenerek helvaları satın alıp ziyaretçilere ikram etmesini istedi. Görevli, çocuğun tepsisindeki bütün helvaları aldı. Ziyaretçilere ikram etti.

Herkes abus çehrelerle helvaları yediler. Çocuk gelip helvaların parasını istedi. Salih zat, "Evlat bunları bana borç olarak yazar mısın?" deyince çocuk tek kelime söylemeden dışarı çıktı, 50-100 metre ileride bir ağacın altına oturup sessizce ağlamaya başladı.

Tesadüfen oradan geçmekte olan şehrin valisi onu gördü, yanına gelip başını okşadı, niye ağladığını sordu. Çocuk olup biteni anlattı, o zata edebimden bir şey diyemedim ama, "Ben bunları zaten borç olarak almıştım, nasıl ödeyeceğim, evime nasıl para götüreceğim?" diye ağlıyorum dedi. Vali, hasta yatan salih zatı yakından tanıyordu. Çocuğun parasını ödedi.

Çocuğa içi altın dolu yedi sekiz kese altın vererek gidip o salih zata vermesini söyledi. Altınlar eve gelince alacaklıların neşesi yerine geldi. Herkes alacağını tahsil etti. Ancak böyle aniden paranın gelmesine de bir anlam veremediler. Salih zat şu cevabı verdi: "Ben sıkıntı içindeydim. Siz de sıkıntı içindeydiniz. Buna bir de çocuğun üzüntüsü eklendi. Çocuğun edebi, tek kelime etmeden gitmesi, işi çözdü. Allahü teâlâ o masumun ihlası, edebi hürmetine sıkıntılarını giderdi. İmtihani kazanan o masum oldu.

Alacaklılar utanıp paraları tekrar vermek istediler. Ancak kabul etmedi. "İnsan bir iyilik yaptığında samimiyetinin belli olması için peş

peşe imtihanlardan geçirilir. Hatta iyilik yaptıklarından küfranı nimet görür. Eğer sabrederse iyiliğinin karşılığını kat kat alır. Sizler bir iyilik yaptınız. Ama sabredemediniz. Eşyanın hakikati görüldükten sonra pişman oldunuz.

Annen uykuda günah işlemiyor

İbadetini beğenmek çok kötüdür. Hele kendi ibadetine bakıp başkasını küçük görmek felakettir.

Adam çocuğuyla ibadet etmeye kalkmış, çocuk demiş ki:

— Baba, bak biz ne güzel ibadet ediyoruz, annem horul horul uyuyor.

Baba üzülüp demiş ki:

— Oğlum keşke sen de annen gibi uyusaydın da, onu gıybet ederek günaha girmeseydin. Hiç olmazsa annen uykuda günah işlemiyor.

Burada bir incelik var

Bir zaman, karı koca, Mısır'dan hacca gelmişler. Hac dönüşü Medine'ye uğramışlar. Bu sırada develerini kaybetmişler. Yol paraları da yok. Ortada kalmışlar. Nihayet bir şeyhe gitmişler. Durumlarını anlatmışlar. O da, (Gidin, Hazret-i Hamza'nın kabrini ziyaret edin, Fatiha okuyup mübarek ruhuna gönderin! Sonra, bana anlattığınız gibi halinizi anlatın) demiş.

Bunun üzerine, gidip ziyaret etmişler. Adam daha kabirden ayrılmadan, hanımı dışarıdan kocasını çağırmış. Bu bey seninle görüşmek istiyor, demiş. Adam, siz Mısır'a gitmek istiyormuşsunuz, benimle gelin demiş. Bunları bir kervancıya götürmüş. Kervancıya, bunlar benim misafirimdir, bunları rahat bir şekilde memleketlerine gönder diyerek bir kese altın bırakmış.

Karı koca şeyhe teşekkür için gidip, gönderdiğiniz adam işimizi halletti, Allah sizden razı olsun, demişler. Şeyh, o gördüğünüz Hazret-i Hamza idi demiş. Bunun üzerine hayretle sormuşlar. Efendim, orada Peygamber efendimizin kabr-i şerifi de varken niçin ona gönderdiniz? Şeyh demiş ki:

Burada bir incelik var. Peygamber efendimiz başkasının şekline girmez; fakat başkaları girebilir. Bunun için doğrudan

Peygamberimizden istenmez.

Kendine tercih

Müslüman her konuda, din kardeşini kendine tercih etmelidir. Kâmil imanın alameti budur.

Birçok talebesi, dergâhı olan bir şeyhi, yıllar sonra talebelerinden biri perişan halde, Bağdat'ta tellallık yaparken görmüş. Yanına varıp sormuş:

— Hocam, çok merak ettim, bu hallere niye düştünüz?

— İbret almanız için söyleyeyim. Bir gün evime misafir gelmişti. Yemekte balık vardı. Misafire ikram etmeden önce balığın iyi taraflarını kendime ayırıp kılçıklı tarafını ona verdim. İşte başıma ne geldiyse bundan geldi.

Hazret-i Ebu Bekrin üç vasfı

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Hazret-i Ebu Bekir hangi vasfıyla Peygamberlerden sonra bütün insanların en üstünü oldu?

Bir gün Peygamber efendimiz, **(Ya Cebrail Ömer'in faziletlerinden anlat)** buyurdu. O da dedi ki:

(Nuh aleyhisselamın peygamberlik süresi kadar yani 950 yıl Ömer'in faziletlerinden bahsetsem bitiremem; fakat onun bütün iyilikleri, Ebu Bekrin bir iyiliği etmez.)

Bir kimsenin yaptığı iyiliğin sevabı öğretere iki misliyle, ona öğretere de, onun iki misliyle verilir. Sevabların katlanması, geometrik dizi gibi artar. Nihayet bütün ümmetin, bütün iyiliklerinin sevabları en sonunda Ebu Bekr-i Sıddık radiyallahü anh'ta toplanır. Ondan da katlayarak Muhammed aleyhisselama gider. Hazret-i Ebu Bekr'i bu üstün dereceye getiren üç vasfı şunlardır:

1- Allah yolunda malının hepsini verdi. Kendi çok zengindi, sonunda üstünde sadece gömlek kaldı, hepsini verdi. Peygamber efendimiz **(Hiç kimsenin malı, Ebu Bekrin ki gibi faydalı olmadı)** buyurdu.

2- Canını feda etti. Bir gün müşrikler Peygamber efendimize saldırdılar. O da kurtarmak için araya girdi. Öyle bir dövüldü ki, kemikleri kırıldı, öldü diye bıraktılar. Sonra da cesedini bir çuvala

koyup evine götürdüler. Üç gün kendine gelmedi. Üçüncü günün sonunda gözlerine açtı, annesi hemen yavrum diye koştu. Ağzına bir yudum su vermek istedi. O zaman, **(Muhammed aleyhisselam nerede, onun durumu nasıl, ben onun iyilik haberini almadıkça ağzıma hiçbir şey sürmem)** dedi.

3- Trilyonda, katrilyonda bir, kalbinde küçücük bir (Acaba?) yoktu. Tam iman, tam tasdik! Mesela Mirac olayı... Müşrikler bu iş bitti diye sevinerek geldiklerinde, senin efendin bir anda Kudüs'e, oradan göklere gitmiş dediler. **(O söylüyorsa doğrudur, inandım)** diyerek müşrikleri şaşkına çevirdi ve Müslümanların imanlarında sebat etmelerine vesile oldu. Peygamberlerden sonra insanların en üstünü olmak şerefine kavuştu.

Kimi seversen ahirette onunla berabersin

Büyüklerle beraber olmak için, onları sevmek yeter. Ancak, hiçbir ibadet yapmayan ve hiçbir günden sakınmayan büyükleri asla sevemez. Seven sevdiğine itaat eder. Onlar gibi olamayız ama elimizden geleni yapmamız şarttır. Dinin emir ve yasaklarına hiç uymadan sadece, seviyorum demesi yalan olur. Çünkü onda cevher yoktur. Sevgi yukarıdan gelir. Büyükler onu sevmez ki, o büyükleri sevebilsin.

Eshab-ı kiramdan bir tanesinin çok üzüldüğünü gören Peygamber efendimiz ona sordu:

- Bu kadar niye üzülüyorsun?

Şahıs dedi ki:

- Ya Resulallah bizim ne olacak halimiz sizin bu anlattıklarınızı tam yapamıyoruz.

Böyle çok meysus ve mükedder iken Peygamber efendimiz orada bir müjde bildirir:

(El mer'ü mea men ehabbe)

Sen diyor, üzülme burada kimi seversen ahirette onunla berabersin.

Demek ki kim olduğumuz değil, kimi sevdiğimiz önemli.

Böyle dua edilir mi?

Merhum Nasreddin Hocanın, (Allah'ım bu sıkıntıyı benden alma)

diye dua ettiğini duyanlar, Hocaya sorarlar:

- Niçin böyle dua ediyorsun, sıkıntının kalması için hiç dua edilir mi?

Hoca cevap verir:

- Allahü teâlâ her sıkıntıdan sonra ferahlık, her ferahlıktan sonra sıkıntı vaad ediyor. Ben bu sıkıntıya alıştım, yeni gelecek sıkıntının ne olacağını bilmiyorum, ya sabredemeyeceğim bir sıkıntı olursa. Onun için bu sıkıntının kalması için dua ediyorum.

Görmeden inanmak

Görmeden inanmak önemlidir. Bekara suresinin başında, iyiler övülürken, **(Onlar gayba inanırlar)** buyuruluyor. Bazı büyükler bunu ilginç olaylarla anlatmaya çalışmışlardır.

Behlül Dâna hazretleri bir gün kumlarla, çer çöple ev-köşk yapıyormuş, gören oyun oynuyor zannedermiş. Harun Reşid yanından geçerken soruyor:

- Ya Behlül ne yapıyorsun?
- Cennette evler-köşkler yapıyor satıyorum.
- Peki kaçta satıyorsun?
- Bir altına.

Harun Reşid, bizim kardeşe yine bir şeyler oluyor, diyerek gitmiş. Ertesi günü Harun Reşid'in hanımı da görmüş, o da sormuş:

- Behlül ne yapıyorsun?
- Cennet için ev yapıp satıyorum.
- Peki kaçta satıyorsun?
- Bir altına.
- Peki al bir altını.

Akşam Harun Reşid rüyasında Cennette bir köşk görmüş, güzel mi güzel, çok beğenmiş, demiş ki bu köşk kimin? (Hanımınızın) demişler. Ertesi gün gördüğü rüyanın tesiriyle Behlül Dâna hazretlerini aramış. Bakmış aynı yerinde yine kumlardan, çer çöpten evler-köşkler yapıyor. Harun Reşid soruyor:

- Ne yapıyorsun?
- Cennette ev-köşk yapıyorum.
- Peki kaç para?
- Bin altın.

- Dün bir altın diyordun bugün bin altına çıkarmışsın. Bunun sebebi ne?

- Hanımınız dün görmeden bir altına aldı. Ama sen gördükten sonra istiyorsun. Onun için bin altın bile az.

Kibir ile geldin tevazu ile gidiyorsun

Hindistan Sultanı Mahmut Gaznevi, Delhi de, orduları ile giderken, bacası tüten bir kulübe görür, içeriye girer, bakar ki **Ebul Hasen Harkani** hazretleri, kitapları ve talebeleri ile ilgilenir, Sultana ilgi göstermez. Sultan ise, bu duruma çok öfkelenir; fakat belli etmeden der ki:

- Hoca

- Ne var?

- Hocan Bayezid-i Bistami nasıl birisi idi?

Ebul Hasen Harkani hazretleri, hocasının adını duyunca der ki:

- Hocam öyle bir zat idi ki, müslüman olmayan bir kimse yüzüne baksa, iman ile şereflenirdi.

- Bu ne biçim söz? Peygamber efendimizi Ebu Cehil ve diğer müşrikler gördü, imana gelmedi, senin hocan Peygamberimizden daha mı büyük ki yüzüne bakan imana geliyor?

Ebul Hasen Harkani hazretleri şu cevabı verir:

- Ebu Cehil ve diğer müşrikler, Peygamberimizi Ebu talibin yetimi olarak gördüler, Peygamber olarak göremediler. Hocam Bayezid-i Bistami hazretlerinin yüzüne, bir ateist veya Yahudi bu Bayezid-i Bistami hazretleridir diye baksa iman ile şereflenir.

Sultanın hoşuna gider ve memnun olarak ayrılır. Ebul Hasen Harkani hazretleri Sultanı dışarıya kadar uğurlar. Sultan şaşırıp der ki:

- Seni anlayamadım, geldiğimde yüzüme bile bakmadın; şimdi ise dışarıya kadar uğurluyorsun. Sebebi ne ki?

- Gelirken kibirle içeri girdin, giderken tevazu ile gidiyorsun, şimdi güzelleştin.

Namaz kılmanın bereketi

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

(İçki içmek büyük günahtır, içki içen namaz kılmamalı)

deniyor. Bu yanlıştır. Namaz ayrı içki ayrıdır. Çok büyük günahlar işlense de, namazı asla ihmal etmemelidir. Âlimlerimiz, **(Namazın bereketiyle, diğer günahların bırakılması kolay olur)** buyuruyorlar.

Salih bir zatın pazarcılık yapan komşusu, işten eve gelince çilingir sofrasını kurarak her gece gürültü yapar. Salih zat, komşusunun gürültüsünden rahatsız olduğu için, başka bir eve taşınır, bir kaç gün sonra da bu komşunun vefat etmesi üzerine tekrar eski evine taşınır.

Bir gün kapı çalınır, kapıyı açıp bakar ki boyu, gökyüzüne kadar uzanan bir adam. Ne istediğini sorunca, adam der ki:

— **Kazmayı al benimle gel!**

— Sen kimsin, beni nereye götüreceksin, bana ne yapacaksın?

— **Sus, kazmayı al benimle gel!**

Kazmayı alır beraber giderler, mezarlığa gelirler. Bir mezarı göstererek, burayı kaz der. Mübarek zat gösterilen mezarı kazar, dur der, bir tuğla çıkarmasını söyler ve bir tuğla çıkartır, tuğlayı çıkardığın delikten mezarın içine bak der, bakar ki, komşusu Cennette ve üstelik tahtta oturuyor, tahtı da var.

Mübarek zat şaşırır, bu benim vefat eden komşum der. Bu nasıl olur? Peki, ben nerede hata yaptım? der.

O zat da der ki:

— **Vefat eden komşun her günahı işlerdi; fakat namazını hiç bırakmazdı ve namazın arkasından da şöyle dua ederdi:**

Ya Rabbi biliyorum günahım çok; fakat Peygamber efendimizi, Ehl-i beytini, aralarındaki savaşlar ne sebeple olursa olsun, Eshab-ı Kiramı ve onların yolunda olanları seviyorum, onların hatırına günahlarımı affet, bana Cennetini ihsan et diye dua ederdi. Namazlarını ve bu duayı hiç bırakmazdı. Bu hasleti onun kurtulmasına sebep oldu.

İbadetlerin hepsini kendinde toplayan ve insanı Allahü teâlâyâ en çok yaklaştıran şey namazdır. Namaz kılmak, huzur-u ilahiye çıkmak demektir. Namazda, Allahü teâlânın huzurunda olduğumuzu bilerek okumalıyız. Namazı, ne olduğunu bilerek kılmalıyız!

Büyüklerle hizmet

Bir müslümanın hesabı görülüyor, günahları çok, sevapları az

geliyor. Tam Cehenneme gönderilecekken, bir küçük torba sevap hanesine geliyor ve birden sevap tarafı ağır geliyor. Yalnız müslüman merak ediyor, bu nedir, ben hangi iyiliği işledim ki böyle beni Cennetlik yaptı diye meleklerle soruyor. Torbayı açıp bakıyorlar, iki kürek toprak. Melekler de (bu neyin nesi, biz de bilmiyoruz, Allahü teâlâya soralım) diyorlar. Ve arz ediyorlar. Allahü teâlâ, **(O benim sevgili, veli bir kulum defnedilirken, kabrine iki kürek toprak atmıştı. Benim sevgili kulumu seven, ona iyilik eden bir kulumu hiç Cehenneme sokar mıyım)** buyurur.

İhsan eden ihsan görür

Kıyamet günü bir müslümanın hesabı görülüyor, günah sevap tarafı tam denk geliyor. Melekler her şeyi bilen Allahü teâlâya arz ediyorlar, (Ya Rabbi ne yapalım diyorlar, günahı sevabı tam denk geldi.) Allahü teâlâ **(Gitsin akrabalarından bir sevap alsın)** buyuruyor.

Müslüman hemen akrabalarına gider, çok küçük bir sevap ister, yalvarır. Vermezler. Biz kendimizden korkuyoruz derler. Müslüman boynu bükük gelir, bulamadım der. O zaman Allahü teâlâ buyurur ki; **(Benim için sevdiği bir din kardeşine gidip istesin)**. Müslüman, hemen Allah için sevdiği bir din kardeşine gider, durumu anlatır, çok küçük bir sevabını ver, zor durumdayım der. O müslüman da (çok az da ne demek, sana bütün sevaplarımı hediye ettim) der. Müslüman hemen sevinerek gelir, sevapları verir ve Cennetlik olur.

Yalnız melekler merak eder, Ya Rabbi derler, buna sevaplarının hepsini hediye eden müslüman ne olacak, hiç sevabı kalmadı derler. Allahü teâlâ **(Ben ondan daha cömerdim, onu da Cennetime götürün)** buyurur.

Madem ki sorduk yapmamız lazım

Osmanlılar zamanında bir kaleyi düşmanlar kuşatmış. Müslümanlar kalede 15 kişi kalmışlardı. Yiyecekleri de kalmamış, hiçbir şeyleri yokmuş, çaresizdiler. Reisleri istişare etmek için onları toplayıp demiş ki:

- Hâlimiz ortada, düşman da meydanda. Çoluk çocuk var. Ne yapalım?

Birisi demiş ki:

Peygamber efendimizin buyurduğu gibi yapalım.

- Peygamber efendimiz ne buyurdu?

- **Bir hususta çaresiz kaldığınız zaman kabir ehlinde yardım isteyin** buyuruyor.

Kalede bir yatır varmış. Hazırlanıp, abdest alıp, oraya gittiler. Kabirdeki zat, tecessüm etmiş böyle, sabah şafakla beraber kaleden çıkın, hücumla geçin demiş.

İçlerinden birisi itiraz edecek olmuş, diğeri Allah rızası için itiraz etme, madem ki sorduk denileni yapmamız lazım, ya hiç buraya gelmeyecektik, madem ki geldik, ne buyurduysa yapacağız demiş.

Sabah olunca kalenin kapısını açmışlar, hücumla geçmişler. Düşman kılıcını kınından çıkartmamış, bakıp gülmüşler. 15 kişi ne yapacak diye.

Kabirdeki zat hemen müritlerini toplamış. Leşger-i gazâ önde, leşger-i dua görev bizde. Melekler imdâda gelmişler. Meleklerin yardımı rüzgar şeklinde tecellî ediyor. Atlar, toplar havaya fırlamış. İnsanlar birbirleri üzerine düşerek ölmüşler. Ancak kaçan kurtulmuş, kalanların hepsi ölmüş.

Bir köylünün duası

Ubeydullah-ı Ahrar hazretlerini, büyük bir zat yapan bol dua almaktır. Bir gün alış veriş yaparken alış veriş yaptığı kişiden dua almadan köye döndü. Sonra tekrar o kişinin yanına gitti. Eskiden de köy öyle yakın bir yer değildi, ulaşım da ayrıca bir dertti. Köye geldiğinde adamı buldu. Adam, hayrola bir şey mi oldu neden geri döndün dedi. Ubeydullah-ı Ahrar hazretleri, benim bir âdetim vardır, her iş yaptığım kişiden dua alırım, eve gidince senden dua almadığımı hatırladım, dua almak için geldim deyince adam ellerini açarak, Ya Rabbi aç bunun kalb gözünü diyerek dua etti. İşte Ubeydullah-ı Ahrar hazretlerini Ubeydullah-ı Ahrar hazretleri yapan dua budur.

Al sana Leyla

Arayan belasını da, Mevlasını da bulur derler. Aramak, ihlasla istemek, buna kavuşmak için azimle çalışmak demektir. Bir şeyi iyi yapmak, onu çok ve devamlı yapmakla mümkündür. İnsan zamanla

o işin ustası olur. Allah yolunda azimle çalışan da Allahü teâlânın rızasına kavuşur. İnsan sevdiğini çok anar. Çok anınca ikisi arasında bilmediğimiz bir şekilde muhabbet hasıl olur. Onun için neyi aradığımıza, neyi çok andığımıza dikkat etmeli.

Delikanlının biri, ilk görüşte bir kıza âşık olmuş, kızın haberi yok. Kızın evini öğrenir, gider babasına kızıyla evlenmek istediğini söyler. Bunu ne kız tanır, ne annesi tanır ne de babası. Dolayısıyla adam kovar bunu.

Delikanlı da o bölgede olan evliya bir zata gitmiş, durumu anlatmış:

- Ben o kıza ilk görüşte âşık oldum, gittim istedim, beni kovdular. Ne olur bu işe bir çare bulun, beni o kızla evlendirin.

- Dediklerimi yaparsan, bu çok kolay.

- Efendim ne isterseniz yaparım, yeter ki o kızla evleneyim.

- Kızın adı ne?

- Leyla.

Bunun üzerine, o mübarek zat, genci bir odaya kapatır. Ona der ki:

- Burada Leyla Leyla diye bağır. Namaz, abdest, yemek haricinde bu odadan çıkma ve devamlı Leyla Leyla diye bağır; sevgi ve talebinde samimi isen merak etme Leyla'ya kavuşursun.

Aşık genç, inanmamış ama; başka çare olmadığı için bağırırmaya devam etmiş.

Üçüncü gün genç bir kız dergaha gelir. Hoca efendiyle görüşmek istediğini söyler ve der ki:

- Efendim üç gün önce bize bir genç geldi, beni çok sevmiş, evlenmek istiyordu. Bunu hiç tanı mıyorduk, ben de dahil olmak üzere ailece onu kovduk gitti. Sonra ne olduysa yavaş yavaş o gence kalbim meyletmeye başladı, derken ben de ona âşık oldum. Ben de şimdi onunla evlenmek istiyorum ama kimdir, nerededir, hiç tanı mıyoruz. Onu bulmanız için, yardım etmeniz için geldim.

Bunun üzerine mübarek zat, gencin bulunduğu odanın kapısını açar, **al sana Leyla** der.

Delikanlı, bakar ki gerçekten Leyla gelmiş. Demek ki başka şey isteseydim ona da kavuşacaktım diyerek, Leyla'dan vazgeçip hocanın talebesi, Allahü teâlânın da sevgili kulu olur.

Kıymet bilmek

Suda yaşayan balık suyun kıymetini bilmez, sudan çıkarılınca suya kavuşmak için çırpınıp durur. İnsanlar da böyledir. Mevcut nimetlerin şükrünü hakkıyla bilemez, beterin beterini yaşamadıkça pek anlamaz.

Padişah bir kölesi ile gemiye binmişti. Köle hiç deniz görmemiş, geminin mihnetini tatmamıştı. Ağlamaya, inlemeye başladı. Tir tir titriyordu. Avutmak için çok uğraştılar, ama bir türlü sakinleşmedi. Padişahın keyfi kaçtı.

Herkes aciz bir vaziyetteyken gemide bulunan yaşlı bir adam padişahın huzuruna çıktı, müsaade buyurursanız ben onu sustururum dedi. Padişah da lütfetmiş olursunuz dedi.

Yaşlı adam emretti, köleyi denize attılar. Köle birkaç kere suya battı çıktı. Sonra saçından yakaladılar, gemiden tarafa çektiler. Köle gemiye yaklaşıncı iki eliyle dümene sıkıca sarıldı, oradan gemiye çıktı, bir köşede uslu uslu oturmaya başladı.

Yaşlı adamın yaptığı iş padişahı hayrete düşürdü. "Bu işteki hikmet nedir?" diye sordu.

Yaşlı adam cevap verdi: "Köle önce suya batmanın, boğulma tehlikesi geçirmenin acısını tatmamıştı. Gemideki selametin kıymetini bilmiyordu. İşte huzur ve saadet de böyledir, bir felaket görmeyen kimse, huzurun kıymetini bilemez."

Evliyanın derecesini ölçmek

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bağdat'a uzak bir yerde yaşayan bir talebe, Mevlana Halid-i Bağdadi hazretlerini çok seven, hep ondan anlatan hocasına gelip der ki:

— Efendim, evdeki kitaplığımda büyüklerimizin kitapları var. Mesela İmam-ı Rabbani hazretlerinin ve oğlu Muhammed Masum hazretlerinin **Mektubat**'ı var, Mevlana Halid-i Bağdadi hazretlerinin **İtikadname** kitabı var. Bunları dizerken veya okuyup birbirinin üstüne koyarken, İmam-ı Rabbani hazretleri daha büyük diye, Mektubat'ı üste koyuyorum, sonra oğlunun Mektubat'ını koyuyorum ondan sonra da Mevlana Halid-i Bağdadi hazretlerinin kitabını koyuyorum. İçimde bir sıkıntı olduğu için soruyorum. Acaba, bu

yaptığım doğru mu?

— **Evladım, yaptığın basit bir şey değil. Arkadaşlarını topla! Yatsıdan sonra izah etmeye çalışayım.**

O gün yatsı namazından sonra hocaları, bugün bana şöyle bir sual soruldu, onu size izah edeyim der ve şunları anlatır:

“Rahmet-i ilahi her kuluna, her an gelir. O kul, dinli olsun, dinsiz olsun, bilsin bilmesin, istesin istemesin, fark etmez. Ancak, Peygamber efendimizden gelen nimetlerin şartı vardır, herkese gelmez. Bu iki şart kimde varsa ona gelir.

Birinci şart: Onu tasdik etmektir. Yani bu zat peygamberdir, son peygamberdir, ben buna iman ettim, inandım, getirdiklerini kabul ettim, beğendim demektir. Peygamber efendimizden gelen nimetlerin vasıtası kalblerdir. Nasıl ki, elektrik kabloyla gelir, yani vasıtası kablodur, nasıl ki su boruyla gelir, vasıtası borudur; Peygamber efendimizden gelen nimetlerin vasıtası da kalblerdir. Bu tasdik olunca, bizim bilmediğimiz, görmediğimiz, anlamadığımız şekilde, o şahısla Peygamber efendimizin mübarek kalbi arasında bir hat kurulur.

İkinci şart: Peygamber efendimizi çok sevmektir. Gelen nimetlerin derecesi bu sevgiye bağlıdır.

Bu Peygamber efendimizin zamanında, yani O hayattayken böyleydi, vefat ettikten sonra ne oldu? Bunu Peygamber efendimiz bildiriyor, **(Kalbimde ne varsa, kardeşim Ebu Bekrin kalbine akıttım)** buyuruyor.

Yani, Peygamber efendimizin vefatından sonra, Ondan gelecek nimetler artık Hazret-i Ebu Bekir'den gelecektir. Ondan sonra da Selman-ı Farisi hazretlerinden... Bu silsile yoluyla yani silsile-i aliyye büyüklerinden devam ederek geliyor. Bu büyükleri inkâr eden, bu nimetlere kavuşamaz.

Silsile-i aliyye büyükleri, birbiriyle mukayese edilmez. Peygamber efendimizin mübarek kalbindeki emanetlerin hepsi, nakledilerek bu büyüklere geçer. Bu büyüklerin hangisi daha büyük diye mukayese etmeye kalkmak, cahillerin, ahmakların işidir. Bu iş, ihtiyar genç işi değildir, tecrübeli tecrübesiz işi de değildir. Bu Peygamber efendimizin mübarek kalbindeki o ilahi emanetlerin verilme işidir. Kime verilirse sultan odur, vâris odur, yetkili odur. Bu

iş, ilim, medrese işi de değildir, öyle olsaydı Ehl-i sünnetin reisi, dörtte üçünün sahibi, dörtte birinin de ortağı İmam-ı a'zam hazretleri, Cafer-i Sadık hazretlerine talebe olmaz, talebe olduğu bu iki seneyi kastederek, **(Ömrümün son iki senesi olmasaydı, Numan helak olurdu)** buyurmazdı. Medrese, tedrisat görmekle İmam-ı a'zam hazretlerinin ilim derecesine ulaşabilirler mi? Makamına yaklaşabilirler mi? Hiç mümkün değil. Hâlbuki o büyük imamımız, yolunda yani mezhebinde olmakla şeref duyduğumuz, hadis-i şerifte, **(O, ümmetimin ışığıdır)** diye methedilen İmam-ı a'zam hazretleri, o zamanın silsile-i aliyye büyüğü olan Cafer-i Sadık hazretlerine talebe olmuştur. Hâşâ, boşu boşuna, **(Bu iki sene olmasaydı helak olurdum)** buyurmadı. Demek ki işin içinde, bizim bilmediğimiz, anlamadığımız şeyler var.

Bu büyükleri ölçmek, hâşâ bu büyük, bu küçük diye ayırmak bize düşmez, kimseye de düşmez. Bir tek şunu biliyoruz, onu da bildirildiği için biliyoruz: Hepsinin kalbinde, Peygamber efendimizin mübarek kalbindeki emanetler vardı, başkasını, daha fazlasını bilmeyiz. Büyüklerin meydanında küçüklerin işi ne? Hele hele yine onlardan, onların kıymetli kitaplarından öğrendiği birkaç kelimeyi ezberleyip de, kendisini bir şey zannedenlerin işi ne? Bu din, edep dinidir, haddini bilme dinidir. Edep, haddini bilmektir. Herkes haddini bilmelidir.

Şimdi zamanın büyüğü, Mevlana Halid-i Bağdadi hazretleridir. Biz, dinimizi ondan öğrendik. Bu büyükleri bize, o tanıttı, o sevdirdi. O mübarek zatların kitaplarını açıklayıp bize vermişse, bu kitapları okuyun, evinizde sadece bunları bulundurun demişse, artık o kitaplar bizim için Mevlana Halid-i Bağdadi hazretlerinin kitabı olmuş olur. Böyle olunca da, hocamızın kitapları arasında da ayırım yapmak, yani bu kitabı iyi, bu kitabı daha kıymetli, bu kitabın kıymeti az gibi ayırım yapıp üst üste koymak ayrı bir edepsizlik olur. İmam-ı Rabbani hazretlerine giden yol da, Muhammed Masum hazretlerine giden yol da, bütün büyüklere giden yol da, şimdi, Mevlana Halid-i Bağdadi hazretlerinin mübarek kalbinden geçer. Bu kalbden geçmeyen, İmam-ı Rabbani hazretlerine ve diğer büyüklere kavuşamaz, istifade edemez, onlardan zırnık alamaz. Alamadığı gibi, suç işlemiş olur. O andaki yetkiliyi kabul etmemiş olur, kusurlu,

eksik görmüş olur. Niyetine göre felakete bile gider. Vârise ne yapılsa, Peygamber efendimize gider; çünkü yol aynı. Allahü teâlâ bu hâle düşmekten bütün Müslümanları muhafaza etsin! Âmin.”

Namaz ve kurtulan tüccar

Atlı bir eşkıya, Şam ile Medine arasında ticaret yapan bir tüccara bağırır:

— Davranma öldürürüm.

— **İşte malım. Hepsini al ve beni serbest bırak!**

— Mal zaten benim olacak. Ben senin canını da almak istiyorum.

— **O hâlde bana biraz mühlet ver, abdest alıp namaz kılayım!**

Eşkıya, izin verir. Tüccar, abdest alıp dört rekât namaz kılar. Namazdan sonra dua eder. Dua bitince, hemen orada yeşil elbiseli bir süvari belirir. Eşkıya, bu süvariye saldırır; fakat süvari bir darbe vurup eşkıyayı attan düşürür. Sonra tüccara der ki:

— Haydi, şimdiye kadar çok insanın canına kıyan şu eşkıyayı öldür!

— **Bir cana nasıl kıyarım ki?**

— Fakat bu eşkıya seni öldürecekti. Bunu öldürmezsen daha çok cana kıyar.

— **Ben hayatımda kimseyi öldürmedim. Beni mazur gör!**

Süvari, eşkıyayı öldürür.

Eşkıyadan kurtulan tüccar, süvariye sorar:

— **Sen kimsin?**

— Ben 3. kat gökte bulunan bir meleğim. Sen birinci defa dua ettiğinde gök kapıları öyle çalındı ki, mühim bir olayın olduğunu anladık. İkinci defa dua ettiğinde gök kapıları açıldı. Üçüncü defa dua edince, Cebrail aleyhisselam geldi. **(Şu zavallıyı kurtar)** dedi. Ben de hemen geldim. Bu eşkıyayı öldürmeyi, Allahü teâlâ bana nasip etti. Ey tüccar, iyi bil ki, kim de senin gibi dua ederse, Allahü teâlâ onun sıkıntısını giderir, ona yardım eder.

Tüccar sağ salim Medine’ye dönünce, başından geçenleri Peygamber efendimize anlatır. Resulullah efendimiz buyurur ki:

(Elbette Allahü teâlâ, sana Esmâ-i hüsnayı telkin etti. O isimlerle dua edilirse, Allahü teâlâ, o duayı kabul eder, istenileni verir.) [Şir’a]

Uyuyarak beklemek

Bir talebe; âlim ve faziletli bir zat olan hocasını çok severmiş. Sohbetinde bulunmaya can atıyormuş. Hocasına durumu bildirirler. Hocası da, **(Madem bizi seviyor, buraya gelmesine lüzum yok, biz onun evine gideriz. Bu gece, inşallah, geç de olsa muhakkak geleceğim. Beni beklesin)** der. Talebe, *(Hocamız, biraz geç geleceğine göre, bu arada biraz da uyumuş olurum)* der ve saatin zilini kurarak yatar.

Ama hocası, çok geçmeden çıkagelir. Çok sevdiğini söyleyen talebesini uyur hâlde bulur. Hocası, saatin zilini iptal eder. Cebine de, biraz leblebi, üzüm gibi kuru yemiş koyarak gider. Talebe uyanınca, çok üzülür, yaptığı hataya pişman olur, uyuyarak beklenilmeyeceğini, sevenin gözüne uyku girmeyeceğini anlar, ondan sonra ömrü boyunca, uyanık kalmaya gayret eder. Hocası da, bir gece gelir, talebe de muradına erer.

Cimrilik ateşi

Resul-i ekrem efendimiz, Kâbe'yi tavaf eden birinin gözyaşları içinde (Ey Beytin sahibi, bu beytin hürmetine beni affet) diye ağlayarak dua ettiğini görüp buyurdu ki:

— **Suçun nedir de bu kadar yalvarıyorsun?**

— Çok büyüktür, imkânsız anlatamam.

— **Yazık sana! Karalardan da mı büyük ve ağırdır?**

— Evet.

— **Eyvah! Denizlerden de mi büyüktür?**

— Evet.

— **Göklerden de mi büyüktür?**

— Evet.

— **Arştan da mı büyüktür?**

— Evet.

— **Allahın rahmetinden de mi büyüktür?**

— Hayır.

— **O hâlde neymiş bu?**

— Çok zenginim. Benden küçük bir şey istense, içimi bir ateş kaplar, bir kuruş vermem.

Resulullah efendimiz buyurdu ki:

— **Aman ateşinle beni de yakma!** (İ. Gazali)

İsrafı sevmezmiş

Cimri, kasaptan et alıp evine götürürken, bir arkadaşı, davet eder. Cimri daveti duyunca, hemen eti iade eder, (İsrafı hiç sevmem) der.

Sözünde duran cimri

Cimri, hükümdara giderken, hanımı, (Hediye alırsan, bize ne vereceksin?) der. O da (Yüzde birini, mesela 100 altın verirse, 1 altın veririm) der. Hükümdar, ona 70 altın verir. Cimri, yetmiş altının yüzde biri 0,7 altın ettiği için, altın yerine, 0,7 altının değeri olan gümüşü verip sözünde durur. Dikkat edilirse, 70 altına karşılık bir altın veremiyor.

Çatal sesi

Bir cimri, bir arkadaşını davet eder. Öğle olur, ikindi olur, hâlâ yemek gelmez. Adam, açlıktan bayılacak hâle gelir. Cimri, elinde çalgıyla gelip, (Söyle, hangi sestten hoşlanırsan onu çalayım) der. Misafir de, (Çatal kaşık sesinden hoşlanırım) der.

İplik tüccarı

Cimrinin hizmetçisine derler ki:

— Sen iplik tüccarının gözdesiyken, niçin üstün başın sökük?

— Vallahi bizim efendinin, Bağdat'tan Basra'ya kadar evi olsa, içi iplikle dolu olsa, Yakup aleyhisselam, Yusuf'un gömleğinin yırtığını dikmek için iplik istese, bir karış iplik alamaz.

Ölüsü de cömert

Cömertliğiyle meşhur bir zat vefat eder. Çok acıkan yolcular, bu zatın kabrinin yanına gidip aç olarak uyurlar. Yolculardan biri, bu zatı rüyasında görür. Bu zat, kendi iyi devesiyle yolcunun zayıf devesini değiştirmek teklifinde bulunur. Yolcu kabul eder. Cömert zat, değiştiği deveyi kesip yolculara ikram eder. Yolcular uyanınca deveyi kesilmiş bulurlar. Pişirip yerler. Dönerken bir kervana rastlarlar. Kervandaki bir genç, bu yolcuya yaklaşıp der ki:

— **Buyur deveni al! Değiştiğin deve budur.**

— Ama o rüyada idi.

— **Evet, ben de rüyamda babamı gördüm. Seni tarif edip, bu deveyi sana vermemi emretti.**

Yolcu, cömerdin ölüsünün de insanlara faydalı olduğunu görüp,

cömertlere dua eder.

Vermezse Mabut

Sultan Mahmut han, tebdili kıyafet yaparak bir kahveye girer. Yaşlı çaycıya herkesin **tıkandı baba** diye hitap ettiğini görüp, bu lakabın nereden geldiğini sorar. Çaycı anlatır:

— Bir gece rüyamda çeşmemin daha iyi akması için çomak sokup açmaya çalıştım. Çomak kırıldı, suyun akması iyice azaldı, uğraşırken temelli tıkandı, su hiç akmaz oldu. Bunu komşulara anlatınca, adım tıkandı babaya çıktı.

Sultan Mahmut han, vezire, **(Bir ay, her gün bu adama bir tepsi baklava getirin. Her dilimin altına bir altın koyun)** diye talimat verir.

Ertesi gün baklava gelir. Çaycı, (Baklavayı satayım da üç beş kuruş alayım) der. Bir Yahudi baklavayı rayiç fiyattan daha aşağı alır. Baklavayı yerken altınları görür. Yahudi bir şeyler anlamaya çalışır. Ertesi günü çaycıyı görüp, (Sana baklava getiren olursa ben yine daha yüksek fiyattan alırım) der. Yahudi her gün fiyatı artırarak almaya devam eder. Çaycı da, iyi para kazanıyorum diyerek baklavaya hiç dokunmadan satar.

Bir ay sonra, baklava getirme işi biter. Sultan, çaycı epey zenginleşmiş diye düşünür. Padişah kıyafetiyle, çaycının yanına gelir. Çaycıda bir değişiklik olmadığını anlayınca, (Baklavaları ne yaptın?) diye sorar. O da, hiç birini yemeden sattığını söyler. Hazineden bir miktar altın vermek üzere, çaycıyı saraya davet eder. Sonra, (Şu küreği al, altınlara daldır, kürekte ne kadar altın kalırsa hepsi senin olsun) der. Çaycı heyecanlanır, daha çok altın almak için küreği daldırır. Aksine ters daldırdığı için küreğin üstünde bir altın kalır. Sultan (Demek nasibin bu kadarmış) der. Daha başka imtihana tabi tutarlar. Hiç birinden netice alınmayınca, sultan der ki:

— **Vermeyince Mabut, neylesin sultan Mahmut!**

Kissadan hisse

Örnek Kaynana

[Bu hikâye, 1980 yılından önceki anarşi döneminde yazılmıştır. O gözle okunursa olaylar kolay anlaşılır.]

Saliha Hanım, gelin olalı henüz bir hafta olmuştu. Kaynanası yaptığı her işe karışıyor, hep suç araştırıyordu. Beyi, işinden eve gelince, Saliha Hanım, utandığı için karşılamamıştı. Hemen kaynanası:

— **Kız ne duruyorsun, dedi; oğlanı karşılasana!**

Başka bir gün de, Saliha Hanım, beyini karşılamaya gidince, kaynanası:

— **Ne o kız, dedi, o kadar göresin mi geldi?**

Saliha Hanım, evi erken süpürse de, geç süpürse de, kaynanası çıkışıyordu. Herhangi bir kusur işlese asla affedilmiyordu. Ama aynı kusuru kızı işlese, ona bir şey denmiyordu. Çamaşır yıkarken, dikkatsizliği yüzünden yarım kilo deterjanın hepsini kaynar suyun içine dökmüştü. Bunu gören kaynana bağırmaya başladı:

— İnsafsız kız, dedi. Birkaç çamaşır için ilâcın hepsi dökülür mü? Zavallı yavrum akşama kadar hayvan gibi çalışsın, gelin hanım da oğlumun kazandığını yere döksün. Olmaz, buna dayanamam, kimse dayanamaz. Düşmanın malı bile olsa böyle yapılmaz.

Saliha, yalvarır şekilde;

— **Anne, dedi, özür dilerim, kasten bilerek yapmadım, elimden kaydı.**

— Tabii bilmeden yaptın. Ne zahmetle kazanıldığını bilseydin elbette yapmazdın. Kendi evinizde hiç böyle bir şey yaptın mı? Yapmazsın elbette.

— **Anne affet, bir daha yapmam.**

— Ne ise bu seferlik affediyorum. Kalbini kırmadığıma şükret! Bir daha yaparsan gözünün yaşına bakmam ha!

Aksilik bu ya, aynı gün pişirdiği yemeği biraz yakmıştı. Yemeğin üstünü aldı. Yanık altta kaldığı için üstte yanık kokusu gelmiyordu. Akşam yemek yendi. Kimse yanık kokusunun farkında değildi. Yemekten sonra kaynana mutfığa gidince tencerenin dibindeki yanığı görmüştü. Ne düşünmüşse, geline çıkışmamıştı. Ertesi gün,

Saliha Hanım, yine bir aksilik olmasın diye yemeği dikkatle pişirdi. Hiç yakmadı; ama akşam kocası yemekten bir kaşık alınca,

— **Saliha dedi. Yemekten yanık kokusu geliyor,**

Saliha da baktı. Hakikaten yemekte yanık kokusu vardı. (Evet, yanık kokusu geliyor) demek zorunda kaldı. Kaynana dedi ki:

— **Oğlum, kusura bakma, daha cahildir. Evimize yeni alışmaktadır. Bir daha dikkat eder. Olur, böyle şeyler. Biz, yeni gelirken, az mı yemek yakmıştık.**

Kaynana, gelini övücü çok şeyler söyledi. Oğlu da, kaynanayla gelin iyi geçindiği için memnun oldu. Gelin sofrayı kaldırıncı, dünkü yanık yemeğin yok olduğunu gördü. Bugünkünün içine karıştırılmış olduğunu anladı. Ama gözüyle görmediği için kaynanası mı, yoksa görümcesi mi koymuştu bilemiyordu. Birkaç gün sonra yemeğin tuzunu biraz kaçırmıştı. Kaynanayla görümce fazla yemeden sofradan çekildiler. Saliha, ertesi günü yemeğe hiç tuz koymadı. Sofrada konabilirdi. Herkes birer kaşık aldıktan sonra yüzlerini ekşitmişlerdi. Saliha da merak ederek bir kaşık da o aldı. Ne görsün? Yemek tuzdan, biberden yenmez haldeydi. Bunu kim yapmıştı? Kendisinden ne istiyorlardı? Kocasına yemeğe hiç tuz koymadığını söylemişse de, inandırıcı olmamıştı.

Kaynana, gelinini anne ve babasını ziyaret etmek üzere bir günlüğüne Şişli'ye göndermişti. Kendileri Fatih'te oturuyorlardı. Gelin ertesi gün gelecekti. Gelin babasının evine gidince, kaynanayla görümce, evi dağıttılar. Her tarafı düzeltilecek, süpürülecek hale getirdiler. Oğlan akşam eve gelince, annesi:

— **Oğlum, dedi gelin hanım, ben babamın evine gideceğim dedi. Ben de git dedim. Evi bu hâle koyup gitti. Bacınla düzeltip süpürecektik. Ama senin bir kere görmeni istedik. Evlâdım, bu gelinden çektiğimizi bir Allah bilir, bir de biz.**

Salih düşünüyor, bir şeye karar veremiyordu.

Olaylar böyle cereyan ederken, görümce evlenmek üzeredir. Kına gecesinde kadınlar oynuyor, mâniler söyleniyordu. Sarışın bir gelin oynamaya çıktı. Hem oynuyor, hem de türkü söylüyordu:

İstemem başka bir dert

Kaynana derdim var benim

Buruşuk suratı sert

Kaynana derdim var benim

Yaşlı kadınlara dönerek size söylüyorum der gibi şöyle devam ediyordu:

**Vahşi, hödük kaynana
Dişleri gedik kaynana
Oğlun neler getirdi
Sensiz yedik kaynana**

Seyirci kadınlardan alkış gelince daha da coşarak türküyeye devam etti:

**İstersen aş, kaynana
Kazanda piş kaynana
Doktor çare bulmasın
Dertlere düş kaynana
Ah şu kediye tutsam
Etinden sucuk yapsam
Görümcem haspa ile
Kaynanama yuttursam**

Alkış tufanı kopuyor. Genç kızlar, (**İsteriz, isteriz**) diye tempo tutuyorlardı. Yaşlı kadının birisi, bu türkülere canı çok sıkılmış olmalı ki, (**Yeter kızım, biraz da biz oynayalım**) dedi. Herkes, yaşlı teyzeye bakıyordu. Hem oynuyor, hem de o da türküy söylüyordu:

**Oğlum, hanımın çok has
Su vermiyor bir tas
Kahrı çekilmez oldu
Tutuyorum her gün yas
Gelin vurunca taşı
Yandı annenin başı
Bu gelinin zulmünden
Dinmez gözümün yaşı
Kıymetli paşa oğlum
Binlerce yaşa oğlum
Gelin canıma yetti
Çabuk gel, boşa oğlum**

Birkaç, kaynananın alkışı duyuldu ise de, gelinler hemen hücumu geçerek (**Yeter kes**) dediler. Vakit çok ilerlediği için, misafirler dağıldı.

Evli bir gelin, evlenmemiş yaşlı kızlara laf atarak şunları söylüyordu:

On beşine giren bir kız
Yeni açmış güle benzer
On altıda pek kararsız
Hızlı esen yele benzer
On yedide deli dolu
Hiç düşünmez sağı solu
Bilmez nere gider yolu
Boz bulanık sele benzer
On sekizde ağrır başı
İlerliyor artık yaşı
Bekler hayat arkadaşı
Bir günü bir yıla benzer
On dokuzda kalır naçar
Dertlerini kime açar
Aylar yıllar gelip geçer
Geçilmeyen yola benzer
Yirmisinde olgunlaşır
Huzursuzdur dalgınlaşır
Belki diye ümit taşır
Gurbetteki kula benzer

Bu türkü, haklı olarak genç kızların tepkisine yol açtı. Hep birlikte gelini protesto ettiler...

Saliha, görümceden kurtulmuştu. Bu arada, eve bir gelin daha gelmişti. Saliha, işleri yeni gelen gelinle yapacağı için, rahatlayacağını düşünüyordu. Kaynanası daha çok mu yaşayacaktı? Bilemiyordu. Ne olursa olsun, sıkıntılara metanetle sabretmesini becerebiliyordu. Elektriği söndürmeyi başkası unutsa bile, Saliha kendi üzerine alıyor, **(Bir daha unutmam anne)** diyordu.

Komşular, kaynananın geçimsizliğini biliyorlardı. Bir gün, bu komşulardan biri gelerek, Saliha'nın yarasını deşmek istedi. Kendi kaynanasının geçimsizliklerini anlattı. Ağzının payını verdiğini bildirdi. Saliha, bu kadına dedi ki:

— Sizin kaynananız kötü olabilir. Ama benimki kötü değildir. Ben bu eve kavga etmeye, kaynanamın ağzının payını vermeye

gelmedim. Büyüklerime hürmetim çoktur. Ben kaynanamı severim. O ne söylerse, benim iyiliğim için söyler.

— **Yoo, kızım yanlış anladın beni. Ben kendi kaynanamın huysuzluğunu söylemek istiyordum.**

— Sizin kaynananızın huysuzluğu beni ne ilgilendirir? Hem gıybet ediyorsun.

— **Ne münasebet, ben olanları söylüyorum.**

— Zaten olanları söylemek gıybettir. Olmayanı söylemek ise iftiradır. Gıybet de iftira da büyük günahdır.

* * *

Yeni gelen gelin, yani Saliha'nın eltisi Pakize, hiç uysal görünmüyordu. Kaynanasının verdiği işleri istemeyerek, mırın kırın ederek yapıyordu.

Saliha, birlikte görülmesi gereken işleri bile, tek başına kalkıp yapıyordu. Evi o süpürüyor, bulaşıkları o yıkıyor, yemeği o pişiriyordu. Kaynana, bu durum karşısında iki gelinini çağırarak dedi ki:

— **İşlerimiz müşterektir. Mesela bulaşık mı yıkanacak, bir gün Saliha, bir gün Pakize.**

Saliha hemen atıldı:

— **Peki anne, dedi. Bugün ben başlayayım.**

Her gün o başlıyordu. Nedense hiç Pakize'ye sıra gelmiyordu. Kaynana bu işten hiç memnun değildi. Pakize'yi çağırdı:

— **Kızım şu işi yap,** dedi.

Pakize sert karşılık verdi:

— **Yapacağım işi senden öğrenecek değilim.**

— Kendi işini kendin yap kızım. Sen bu eve niçin geldin?

— **Kaynanama hizmetçi olmak için gelmedim.**

Saliha, hemen atıldı:

— **Anne ben yaparım. Tartışmaya gerek yok.**

Görülmesi gereken işleri gördü. Kaynanası olmadığı bir zaman, Pakize'ye bir abla nasihati vermek istedi.

— **Kardeşim, bak, dedi. Bugün az kalsın kaynananla kavga ediyordun.**

— Ederim n'olacak? Gerekirse dayak da atarım.

— **Geçimsizlik her kişinin kârıdır. İyi geçinmek, er kişinin**

kârıdır. Kimse bize geçimsiz demesin! O bizim annemiz, bize ne söylese haklıdır. Bizim iyiliğimiz için söyler.

— O benim annem değil, kaynanam.

— **İyilik istiyorsan, anne diyeceksin, onu anne bileceksin.**

— Anne falan bilmem. Kendimi onun kölesi yapmam. Sonra sana ne oluyor? Benim işime karışma! Sen de bu evde iş yapmayacaksın. Anne dediğin karı yapsın işleri. Eğer bir iş yapmaya kalk, eşek sudan gelinceye kadar sana dayak atarım.

Saliha'dan biraz daha iri vücutlu olduğu için onu haklayacağını zannediyordu. Saliha, oradan ayrılıp, iş yapmaya koyulunca, Pakize arkadan iki tekme vurup, Saliha'nın saçını çekmeye başladı. Saliha, Pakize'nin midesine bir yumruk vurdu. Pakize âdeta nakavt olmuştu. Sesi soluğu kesilmişti. Pakize ayılınca, Saliha dedi ki:

— **Pakize seni affettim. Sakın bir daha böyle bir şey yapayım deme! Seni doğduğuna pişman ederim.**

Pakize, gücü yetmeyeceğini iyice anlamıştı. Ama mağlubiyetini hazmedemiyordu. Bir fırsatını bulsa, başına taş atacaktı.

İki gelinin kavgası üzerine evleri ayırmaya karar vermişlerdi. Tam bu sırada, Saliha'nın kocası, İstanbul-Ankara yolunda geçirdiği bir trafik kazasında öldü. Saliha genç yaşında, hamile olarak dul kaldı. Kocasından kendine düşen bir evde, yalnız olarak yaşamaya başladı. Dikiş dikerek geçimini sağlamaya çalışıyordu.

Sonra, Saliha'nın bir oğlu dünyaya geldi. Adını Salih koydular. Salih, ölen babasının adıydı. Annesi Salih'e çok itina göstererek bakıyordu. Mümkün mertebe çocuğuna abdestsiz süt vermiyordu. Hep besmele ile süt veriyordu. Besmeleyle yatırıyor, besmeleyle kaldırıyor. Biricik çocuğuna helâl süt vermek için çok gayret gösteriyordu.

Pakize ise dövüşerek, çekişerek, kaynanasıyla geçinip gidiyorlardı. Pakize, kendisi gibi olan gelinlerle, kaynanalarını çekiştirip duruyorlardı. Kaynanasından şikâyet ediyordu:

— Kaynanam üç yıldan beri bizde oturuyor. Tahammülüm kalmadı.

Komşu gelin tavsiyede bulundu:

— **Kendisine söyle, evi terk etsin!**

— Nasıl söyleyebilirim, ev kaynanamın.

Komşu kadın:

— Eltim, kaynanamın kaza geçirdiğini söyledi. Ben de ne oldu diye sordum. Duvardaki saat az daha başına düşüyormuş. Eltime, **(O saati ben bilirim her zaman geç kalır)** dedim.

Diğer kadınlar gülüşmeye başladılar. Pakize dedi ki:

— **Pastacıların gelini, kaynanasını o kadar çok seviyormuş ki, bileziklerini satmış. Kaynanasına hac parası olarak vermiş.**

Helvacıların gelini söze karıştı:

— **Siz işin iç yüzünü bilmiyorsunuz. Kaynanası devamlı, (Kâbe'yi görmeden Allah canımı almasın) diyormuş. Gelin de, kaynanasının duası kabul olursa, diye bileziklerini hediye etmiş. Ümit dünyası!**

Pakize anlamıştı:

— **Demek kaynanasının ölmesi için bileziklerini vermiş öyle mi?**

Tekrar gülüşmeler duyuldu.

Pakize konuşmaya başladı:

— Zülfiye ablanın sütçü beygiri, kaynanasını teperek öldürmüştü. Ama kadıncağızın cenazesine epey gelin gitmiş. Sebebi ne olabilir ki?

Helvacıların gelini söze karıştı:

— **Ben biliyorum. Zülfiye ablayı kandırıp beygiri satın almak istedikleri için gelmişler. Onların ki de ümit dünyası işte!**

Yine gülüşmeler duyuldu.

Pakize yine konuşmaya başladı:

— Kaynanamın yüzünden kocamla kavga ettim. Annemin yanına dönmekle onu tehdit ettim.

Helvacıların gelini söz aldı:

— **Nasıl, ayaklarına kapanmadı mı?**

— Ne gezer, çıkarıp bilet paramı verdi.

Helvacıların gelini söze başladı:

— Bugün çok üzüntülüyüm.

— **Hayrola neyin var?**

— Kaynanam benimle bir hafta konuşmayacağına karar verdi.

— **İyi ya, sevinmen lazımken niye üzülüyorsun?**

— Bugün konuşma müddetinin son günü de ondan.

Pakize söze karıştı:

— **Kaynanam doktora gitti. Dili yaraymış da.**

— Doktor ne demiş?

— **Dilin paslanmış demiş. Kaynanam da, (İki gündür gelinimle kavga etmiyorum, ondan mı oldu acaba?) demiş.**

Yine gülüşmeler...

Helvacıların kızı, anlatmaya başladı:

— Kaynanam ağır hastaydı. Bir bayan doktora götürdüm. Doktor hanım, **(Hastanız ağır)** dedi. (Aman doktor hanım, hastamızı kendi kaynananız gibi tedavi etmenizi rica ediyorum) dedim. Doktor hanım gülmeye başladı. Tedavinin fayda vermeyeceğini söyledi. Ama çok geçmeden turp gibi iyi oldu. Öldürmeyen Allah öldürmüyor.

Pakize anlatmaya başladı:

— **Geçen gün bizim üçüncü elti, kaynanamı dövüyordu. Kocam bana, niye müdahale etmediğimi sordu. Ben de, (Eltimin yardıma ihtiyacı yoktu. Evire çevire dövüyordu) dedim. Bizimki bana darıldı.**

[Dinimizde uğursuzluk olmadığı halde, bilhassa kadınlar, çeşitli şeylerde uğursuzluk ararlar.] Pakize'nin de o anda gözü seğirdi.

— **Acaba dedi, fena bir haber mi alacağım?**

— Kötüye yorma, belki kaynananın ölüm haberini alırsın, dediler.

— **Allah saklasın?**

— Ne o kaynananı çok mu seviyorsun?

— **Sevdiğimden değil, sevincimden yüreğime iner diye korkuyorum.**

Helvacıların gelininin yüzünde duman lekeleri vardı.

Sebebini sordular. Dedi ki:

— **Kaynanam bir aydır bizde misafirdi. Yolcu ettim de, ondan oldu.**

— Kaynananın yolcu edilmesiyle, siyah is lekelerinin ne ilgisi vardır?

— **Kaynanam trene binince lokomotif sarılıp dakikalarca öptüm de ondan...**

Pakize, tekrar söz aldı:

— Geçen gün, kitap okuyordum. Önce kaynanam geldi. Elinde süpürge, evi süpürmeye başladı. Ardından kocam geldi. **(Anne, bu**

işler gençlerin işidir, sen yaşlısın, ver de ben süpüreyim) dedi. Annesi, (Aman oğlum, sen hem şirkette çalış, hem de eve gelince dinlenme, hiç olur mu?) diyerek, bana laf duyurmaya çalışıyorlardı. Öfkelenerek, (Çok uzattın kaynana. Bir gün sen süpürürsün, bir gün de oğlun süpürür. Olur biter. Fazla konuşmayın okuduğumu şaşıırıyorum) diye cevap verdim.

Helvacıların kızı, Pakize'ye dedi ki:

— Sen her zaman lokantanın önündeki köpeğe ekmek veriyorsun. Sebebi nedir?

— Geçen sene kaynanamı ısırmıştı da... Şu dünyada kaynana derdi çekmemiş gelin var mı acaba?

— **Elbette var. Havva validemiz.**

Tam bu sırada, kapının zili çalındı. Gelen Pakize'nin kaynanası idi. Kaynanalarının aleyhindeki konuşmayı kestiler. Hoş geldin dediler. Sonra da şöyle sordular:

— Teyze, kızının geçimi nasıl? Küçük oğlunu da evlendirmişsin. Onun durumu nasıl?

Pakize'nin kaynanası anlatmaya başladı.

— Kızım, iyi bir kocaya düştü. Kocas, kahvaltısına varıncaya kadar bütün hizmetlerini görüyor. Küçük oğlumun şansı iyi çıkmadı. Küçük gelinim, hiç bir işle meşgul olmuyor. Bütün işleri oğlum yapıyor.

Çok geçmeden dağıldılar.

Salih 12 yaşına girmiş, ilkokulun beşinci sınıfına gitmektedir. Dersleri oldukça iyidir; ama öğretmen, her derste dini hafife alıcı konuşmalar yapmaktadır. Yine bir gün dedi ki:

— Çocuklar, görülmeyen şeye inanmak ilme, fenne aykırıdır. Görülmeyen şey için, vardır denilemez. Onun için, görülmeyen şeyin var olduğunu söyleyenlere inanmayın!

Salih, öğretmenin bu sözlerle Allahü teâlâyı inkâr ettiğini anladı; ama annesinin nasihatini düşündü. Annesi, **(Oğlum, her söylediğin doğru olmalı; ama her doğruyu her yerde söylemek doğru değildir. Arkadaşının veya öğretmenin hatası olabilir. Sakın münakaşa etme! Fitneye sebep olma! Köprüyü geçene kadar sabredenler, başarmıştır)** demişti. Ne yapması gerekirdi?

Düşündü, bir karara varamadı. **(Öğretmenim, senin aklını**

göremiyorum. O halde sende akıl yok) dese, hiç olmazdı. Ne demesi gerekirdi? Birden aklına bir şey geldi:

— **Öğretmenim dedi.**

— **Söyle Salih!**

— **Öğretmenim, görülmeyen şey gerçekten yok mudur?**

— **Elbette yoktur. Şüphen mi var yoksa?**

— **Ama nasıl olur öğretmenim? Ben bir insanın ruhunu ve aklını göremiyorum. Ben bunları göremediğim için o kimsenin ruhsuz ve akılsız mı olması gerekir?**

Salih, daha çok şeyler söyleyecekti; ama öğretmeni, (Tamam) diyerek konuşmayı kesip şöyle bir soru sordu:

— **Salih, acaba bu yıl sınıfını geçebilecek misin?**

— **Derslerim iyi olduğuna göre...**

— **Onu sınavlar bilir.**

Bir süre sonra öğretmen hastalandı. Yıl sonuna kadar derslere gelemedi. Sınavı diğer öğretmenler yaptığı için, Salih ilkokuldan mezun oldu. Öğretmeni hasta olmasaydı, belki biraz zor mezun olurdu.

Salih, yaz tatilinde Türkiye gazetesi satmaya başladı. Vapurdan çıkanlara, gazete diye bağırıyordu. Bu arada, Türkiye gazetesi hakkında yazılan bir şiiri de okuyordu:

Eşi dostu hemen uyar
Gel Türkiye Okuyalım
Kıymetini bilmez ağyar
Gel Türkiye Okuyalım
Zaman akıp gider iken
Evde sohbet eder iken
Dağda davar güder iken
Gel Türkiye Okuyalım
Gerçekleri görmek için,
İlme değer vermek için,
Sapıklığı yermek için
Gel Türkiye Okuyalım
Son verelim cehalete
Dur diyelim rezalete
Koşmalıyız fazilete

Gel Türkiye Okuyalım
Dinde verir nakle değer
Soylu fikir, doğru haber,
Çoluk çocuk hep beraber,
Gel Türkiye Okuyalım
Gösterelim biraz gayret
Etmeliyiz hakka davet
Demeliyiz hemen evet
Gel Türkiye Okuyalım
Köyden köye, ilden ile
Duyuralım dilden dile
Dolaşmalı elden ele
Gel Türkiye Okuyalım
Nurlanmalı bütün yüzler
Yayılmalı güzel sözler
Kapanmadan gören gözler
Gel Türkiye Okuyalım
İbret ile bakmak için
Selamete çıkmak için
Bir meşale yakmak için
Gel Türkiye Okuyalım
Köyden köye, ilden ile
Duyuralım dilden dile
Dolaştırıp elden ele
Gel Türkiye Okuyalım
Büyük nimet bu devirde
Şifa olur birçok derde
İnmemişken göze perde
Gel Türkiye Okuyalım

Gazetelerin hepsini satmadan dönmek istemediği için, eve hep geç geliyordu. Annesi ise, her gün merakla pencere önünde bekler, uykuları kaçırdı.

Salih, geç kaldığı günler, **(Ana gibi yâr olmaz)** ilâhîsini okuyarak gelirdi:

Bebeğini avutur,
Ninni ile uyutur,

Kahır çeker unuttur,
Beşik sallar uyumaz,
Ana gibi yâr olmaz.
Bakmaz öyle her lafa,
Evlâttan görse cefa,
Eksilmez onda vefa.
Kırılan kalp sarılmaz,
Ana gibi yâr olmaz.
Sitem etmez, gücenmez,
Hakkı çoktur, ödenmez,
Ona öf bile denmez.
Et tırnaktan ayrılmaz,
Ana gibi yâr olmaz.
Anneye çok hürmet var,
Rızasında Cennet var,
Ayağını öp yalvar!
İyiliği sayılmaz,
Ana gibi yâr olmaz.

Salih, gazete satmağa devam ederken TÜM-YIKIM isimli illegal bir örgütün militanlarıyla karşılaştı. Örgüt lideri, Salih'in gözü açık bir çocuk olduğunu anladı. Örgüte hizmet etmesi için cazip tekliflerde bulundu. Maksatlarının fakirlere yardım olduğunu söyledi. İtimadını kazanmak için Salih'in cebine yüz lira koydu. Yarın yine aynı yerde buluşmak üzere evlerine gönderdi.

Salih, bu militanları, az bir hizmete karşılık dolgun bir ücret verdikleri için, iyi, kalbili ve yardımsever insanlar olduklarını zannetti. Daha faydalı olabilmek için geceleri örgüt evinde yattı.

Salih, annesinin meraklanacağını bildiği için, ona bir mektup yazdı. Bir iki hafta gelemeyeceğini, emin bir yerde bulunduğunu ve merak etmemesini bildirdi.

Örgüt lideri, Salih'e bin lira verdi. **Devrim** gazetesini satmaya gönderdi. Arkasından da iki küçük militan göndererek, bin lirayı çalmalarını, bu mümkün olmazsa zorlamalarını söyledi. İki küçük militan, gazete almak bahanesiyle Salih'in yanına yaklaştılar. Paralarının bozuk olmadığını, parayı bozarak birer gazete vermesini söylediler. Salih cüzdanını çıkarınca küçük boylusu, para dolu

cüzdanı alıp kaçtı. Diğer de Salih'i tutarak arkadaşının kaçmasını sağladı.

Salih, olayı anlatmak için karakola giderken örgüt lideriyle karşılaştı. Durumu anlattı. Örgüt lideri polise gitmesine mani oldu. Bin lira daha vererek gazete satmasına devam etmesini söyledi.

Ertesi günü, gazetelerde şöyle bir acıklı haber çıktı:

“Sahildeki trafik kazasında 12–13 yaşlarında bir çocuk feci şekilde ezilerek tanınmaz hale gelmiştir. Üzerinde çıkan kimlikten Salih oğlu Salih Öksüz olduğu anlaşılmıştır.”

Bu haberi bütün gazeteler yazdığı gibi, radyo da söylemişti. Birkaç gündür meraktan gözlerine uyku girmeyen, hastalığı artan annesi haberi duyunca düşüp bayıldı. Komşu kadınlar su dökerek ayıltmaya çalıştılsa da ayıltamadılar. Haseki Hastanesine kaldırdılar. Gerekli müdahalelerden sonra bir ara gözleri açılır gibi olduysa da hastalığı sebebiyle kendine gelemedi, **(Salih, evlâdım)** diye sayıklamaya başladı.

Doktorlar, kadının zayıf ve hasta olduğunu, oğlunun ölüm haberini duymasıyla büyük bir şok geçirdiğini, Allah'tan ümit kesilmez ama durumunun ağır olduğunu söylediler.

Öte taraftan gazetelerdeki trafik kazasını Salih de okudu, önce hayret etti. Sonra olayı anladı. Ölenin kendisinin cüzdanını çarpıp kaçan çocuk olduğunu, parayı alıp kaçarken arabanın altında kaldığını anladı. Cüzdanında kendi kimliği bulunduğu için haberdeki yanlışlığı fark etti.

Salih, örgüt liderine gazetede haberi gösterdi. Annesinin de okumuş olma ihtimaline karşı, evlerine gitmek için izin istedi. Örgüt lideri bu akşam da yatıp yarın gitmesini söyledi. Gece Salih'in cebindeki bütün paraları aldı. Sabah olunca Salih parasını bulamadı. Örgüt liderine durumu bildirdi. O da başka bir yerde düşürmüş olabileceğini söyledi. Salih, parayı gece yatarken yastığının altına koyduğunu söylemesi üzerine, **(Bizi hırsızlıkla mı suçluyorsun?)** diyerek feci bir dayak attı.

Salih ağlaya ağlaya eve gitti. Annesinin hastanede olduğunu öğrendi. Hastaneye gitti. Annesinin yanına girdi. Kadıncağz gözlerine inanamadı. Sevinçten tekrar bayıldı.

Annesi ayıldıktan sonra Salih'i kucakladı. Salih de bu acı

tecrübelerden sonra, annesinin sözünden çıkmayacağına söz verdi.

Salih, Ahmet Rasim Ortaokulunu, arkasından Vefa Lisesini bitirdikten sonra, İstanbul Edebiyat Fakültesi'nde okumaya başladı. Anarşinin hüküm sürdüğü bir zamanda okumak kolay değildi. Gençler birkaç gruba ayrılmış. Salih ise, hiç bir gruba dâhil olmamıştı. Öğle ve ikindi namazlarını Beyazıt Camii'nde kılıyordu. Sınıf arkadaşı Erenköylü Ömer'in de ara sıra bu camiye geldiğini görüyordu.

Ömer, Salih'in namaz kıldığını görünce, hemen onu ayarlayıp kendi gruplarına sokmak için ne yapmak gerektiğini düşündü:

— **Salih, dedi, bugün bizde çay içip sohbet edebilir miyiz?**

— Mümkün, ama eviniz nerede?

— **Erenköy'de.**

— Çok uzakmış. Bizim ev daha yakın. Fatih'te. Yaya on dakikada varırız.

Ömer ne düşünmüşse, illâ Salih'i evlerine götürmek istiyordu:

— **Bizim evde kimse yok. Hepsi memlekete gittiler. Daha rahat konuşuruz. Gece evde kalırız.**

— Peki, gidelim ama anneme haber vermem gerekir. Benden başka kimsesi yoktur. Merak eder.

— **Peki, haber verip gidelim!**

Beraber eve gittiler. Uzun bir sohbetten sonra Salih, saatine baktı. Saat 12'ye doğru geliyordu:

— **Yatsıyı gece yarısından önce kılmamız gerekir. Hemen namazlarımızı kılalım!**

— Sabaha doğru kılsak ne mahzuru vardır?

— **Gece yarısından sonra yatsıyı kılmak tahrimen mekruhtur.**

Namazı kıldıktan sonra biraz daha konuşup yattılar.

Sabah kahvaltısından sonra, konuşarak üniversiteye doğru hareket ettiler. Ömer, talebe seçimlerinden bahsetti:

— **Hafta sonu seçimler var.**

— Seçime kaç grup aday gösteriyor?

— **Üç grup.**

— Kimler?

— **Devrimciler, Liberaller ve İslâmcılar.**

— Oyunu hangisine vereceksin?

— **Kime vereceğim, tabii ki Müslümanlara?**

— Her birinin tahmini sayısı kaçtır?

— **Tahminen devrimciler 100, Liberaller 90, İslâmcılar da 20 civarındadır.**

— Peki, herkes kendisine oy verirse ne olur?

— **Devrimciler kazanır; ama Müslüman, tek oyu da olsa kendi arkadaşlarına vermelidir.**

— Kardeşim, kendi arkadaşına oy verince devrimciler kazanıyor. Niye kendi arkadaşına veriyorsun?

— **Hak dururken batıla oy verilir mi? Küfre rıza küfür değil mi?**

— Küfre rıza küfür düsturunu hiç unutma! Sen kendi arkadaşına oy verince küfür kazanıyor mu?

— **Kazanıyor.**

— O halde oyunu küfre vermiş olmuyor musun?

— **Sonuç oraya varıyor.**

— Elbette sonuç önemli... Şöyle bir örnek verelim! Dünyada 50 tane komünist ülke olsa, 45 tane de liberal ülke olsa, 10 tane de Müslüman ülke olsa. Kim kazanırsa dünyayı hep o idare edecek dense, Müslüman nereye oy vermelidir?

— **Müslüman elbette kendisine vermeli. Dünyanın Müslüman olmasını istemeyecek mi?**

— Evet, isteyecektir; ama istemesiyle oy vermesinin ilgisi nedir? Kendisine oy verince 50 oyla komünistler kazanır. Liberallere verirse liberaller kazanır. İki zarardan hafif olanını tercih etmek gerekir. Kendisine oy verip de komünizmi kazandırmak yerine, liberale verip de komünizmi önlemelidir. Eğer bu haftaki seçimlere bu zihniyetle girilmezse, talebe derneği devrimcilerin eline geçer.

Hafta sonu seçimler oldu. İslâmcılar ayrı bir liste ile seçimlere girdiği için devrimciler az bir oy farkı ile derneği ele geçirdiler. Buna rağmen bölünmenin zararını yine anlayamadılar.

Salih'in sınıf arkadaşı devrimci Mustafa, Salih'in derslerdeki başarısına, üstün zekâsına hayran olmuş, Salih'in niye devrimci olmadığına hayret etmişti; çünkü Mustafa'ya göre, zeki, okumuş her insan, muhakkak devrimcidir. O halde Salih'le görüşülüp sosyalizmin

kurtuluş formülü anlatılırsa, devrimci olması işten bile değildir. Bu düşünceyle Salih'i buldu:

— **Salih, dedi, Seninle biraz konuşabilir miyiz?**

— Hayrola!

— **Bizde hayırdan başka ne olur?**

— Peki konuşalım!

— **Şu caminin yanındaki kahvenin bahçesi uygun...**

Beyazıt Camisinin yanındaki çay ocağının bahçesindeki, boş masalardan birine oturdular. Mustafa konuşmaya başladı:

— Salih, dedi. Senin bilgine, zekâna hayranım. Senin gibi birisinin içine kapanık durması normal değildir. Seni takip ettim. Namaz kıldığını gördüm. Namaz kılmaktaki maksadın nedir?

— **Kendimi kurtarmak.**

— Ne kadar bencilsin öyle. Bütün insanlığı kurtarmak dururken kendini kurtarmaya çalışıyorsun. Müslümanlık dediğin nedir senin?

— **Müslümanlık tek kelimeyle güzel, iyi ahlâktır.**

— İyi ahlâk karın doyurur mu?

— **Herkes iyi ahlâklı olursa, bütün bir millet kurtulur.**

— Nasıl kurtulur?

— **Ahlâk sahibi kimse, yalan, hile bilmez. Kimseyi dolandırmaz. Hırsızlık yapmaz. Çalışıp insanlığa faydalı olmak ister. Muhtaçlara yardım eder. Böyle cemiyette polise, bekçiye gerek kalmaz. Bütün millet mutlu olur.**

— Herkesin kendiliğinden erdemli olması zordur. Bu bakımdan bütün insanların mutlu olması, düzenin bozuk olmamasına ve yasaların halkın ihtiyacına cevap vermesine bağlıdır.

— **Fikrine katılıyorum.**

— Elbet katılacaksın. Kitap gibi konuşurum. Zaten bizim düşüncemiz deneyden geçmiş, bilimsel doktrindir. Halkın bünyesine uygun yasalar yapılmalıdır.

— **Rejimi kanunlar tayin eder. Kanunları da insanlar yapar. Hâlbuki insanlar çeşit çeşittir. Her insanın fikri yapısı başka olduğu için insan sayısı kadar düşünce olabilir. Sonra insanların, kini, garazı, sempatisi, acizliği, basitliği, tamahı, egoistliği, hâsılı çeşitli zaafı bulunabilir. Yapılan yasalarda da bu zaafı belli ölçüde etki eder mi etmez mi?**

— Evet, etkisi olur.

Salih, saatine baktı. İkinci ezanı okunmak üzereydi.

— **Mustafa, dedi, işim var. Geç kalmayayım. Arzu edersen başka bir zaman yine görüşürüz.**

Ayrıldılar. Salih, ikindiye kılmak üzere camiye girdi. Mustafa, arkadaşı Kaya'nın yanına gitti. Salih'le görüştüğünü, konuşmalarından hatırında kalanları anlattı.

— **Kaya, dedi, ne söylemişse inkâr edemedim. Evet demek zorunda kaldım.**

— Gericilerle dini konulara girmeyeceksin. Ekonomiden bahsedeceksin. Büyük balığın küçük balığı yuttuğundan, ilkel komünlerden bahsedeceksin. Bak o zaman cevap verebilir mi?

— **Madem öyle bir de sen görüş!**

Mustafa ile Kaya, yine aynı yerde Salih'le buluştular. İlk söze Kaya başladı:

— Kurtuluş soldadır. Başka sistemler büyük balığın küçük balığı yeme esası üzerine kurulduğu için, solla mukayese edilemez.

Salih, dedi ki:

— **Sol, daima büyük şeylerin karşısındadır. (Büyük balık, küçük balığı yutar) sözü doğrudur. Bu batıl sistemlerde böyledir. Bu sistemlerde hak, daima kuvvetlinindir. Yani kuvvetli olan haklıdır. Hâlbuki dinimizde haklı olan kuvvetlidir. Sol, her büyüğü parçalamak, ufak parçalar haline getirmek ister.**

— İyi ya işte, toplumda sömürücü kimse kalmaz.

— **Mesele büyük balığın, yani zenginin yok edilmesi değil, zenginin fakirleri sömürmesi önlenmelidir. Sol, büyük şey istemez. Büyük fabrika, büyük köprü, büyük baraj istemez. Kısacası büyük devlet istemez.**

— Elbette istemez. Büyükler daima küçükleri sömürür. Bir yerde büyükle küçük, zenginle fakir, kuvvetliyle zayıf bulunursa, büyük küçüğü, zengin fakiri, kuvvetli zayıfı sömürür. Her şey küçük olursa kimse kimseyi sömüremez.

— Tatlıyı sever misiniz?

— **Severim.**

— Tatlıyı sevme diye senelerce sizi eğitseler, tatlıya olan sevginiz yok olur mu?

— **Olmaz.**

— Tatlıyı sevdiğiniz halde, şeker hastası olsanız, eğitimle tatlının şeker hastaları için zararlı olduğunu öğrenseniz tatlı yer misiniz?

— **Yemem.**

— Demek ki, eğitimle insan fıtratındaki şeyler değişmiyor; ama terbiye edilince zararlarından kaçınmak mümkün oluyor. Mutlu bir hayat ister misiniz?

— **Kim istemez? Zaten bizim amacımız da bütün insanları refaha kavuşturmaktır.**

— Niye tasdik ettiğiniz şeyi inkâr ediyorsunuz.

— **Nasıl yani?**

— Sosyalizm adı altında bütün üretim araçlarını, maddi gücü, rahatı, ne varsa hepsini devlete, devleti yönetenlere vermiştiniz. Halk da karın tokluğuna çalışıyordu.

— **Eee?**

— Devleti yönetenler, tatlıları yemeye, rahat içinde yaşamaya başladılar. Halk da ekonomik bir hayvan gibi çalışıyor. Zannediyorsunuz ki, öyle bir zaman gelecek, patronlar, eğitimle tatlıları acı hissedecek, rahatı rahatsızlık kabul edecek, ondan sonra kendi kendini tasfiye edecek, böylece deminki söylediklerinizi inkâr ediyorsunuz.

— **Yine anlamadım.**

— Eğitimle iyiyi kötü, kötüyü iyi hissetmek ilme ne kadar aykırıdır. O zaman dünyada tatlı, rahat diye bir şey kalmadı demektir. Bu solun hurafesidir.

— **Eğer yöneticiler kendi kendilerini tasfiye etmezlerse, halk ihtilâlle onları indirir.**

— Halkın ihtilâl yapması bir şeyi değiştirmez.

— **Niye değiştirmesin ki, kendilerini sömürenleri indirir. Artık sömüren kimse kalmaz.**

— Diyelim ki halk ihtilâl yaptı. Başa kimi geçirecek?

— **Halktan bir devlet kurulur.**

— Yani tekrar başa döndük. Bu sefer, ihtilâl yapanlar, yani baştakiler rahat yaşayacak, eski yöneticilerle diğerleri köle gibi yaşayacaktır.

— **Niçin?**

Kaya, saatine baktı.

— Gecikiyoruz. Akşam oldu. Bu gece duvarlara yazı yazacağız.

Kaya koşarak uzaklaştı.

Deniz, Devrim, Kaya, Rebel ve Suzan duvarlara slogan yazmak üzere **Tüm-sol-der**'de toplandılar. Liderleri Deniz, gerekli talimatı verdi:

— Boya ve fırçalar tamam. Rebel, Devrim ve Kaya yazıları yazacak, biz de Suzan'la gözcülük edeceğiz.

Suzan, silâhların yanına gitti. Deniz'e sordu:

— **Hangilerini alıyoruz?**

— Makineliye gerek yok. Tabanca alsak yeter. Polisler devrimciyse, zaten bize yardım ederler, faşistse tabanca da onları temizlemeye yeter.

Rebel söze karıştı:

— **Ya polisler sosyal faşistse?**

— Kim olursa olsun, yazılarımıza mani olmaya çalışan olabilir olursa, alnından kurşunlarız.

— **Ya attıkların boşa giderse?**

— Biz Filistin'de eğitim gördük. Sosyal faşistler gibi Rusya'dan yardım görsek her yeri silâh deposu haline getiririz.

[Devrimciler, solcu olmayan herkese faşist damgasını basarlar. Hatta kendi gruplarından olmayana, "**Sosyal faşist**" veya "**Maocu faşist**" gibi adlar takarlar.]

Deniz, sloganların okunaklı yazılması hakkında gerekli talimatı verdi:

— Savsözler beyinlerinde yer edecek şekilde ilginç yazılsın. Ş harfi orak çekiç gibi yazılsın. Devrimcilikten maksadımızın komünistlik olduğunu herkes öğrensin.

Rebel, Rusya'ya da karşı oldukları halde Ş harfinin orak çekiç şeklinde yazılmasının sebebini öğrenmek istedi:

— **Biz sosyal faşizme de karşı değil miyiz? Neden Ş harfini orak çekiç şeklinde yapıyoruz?**

— Nedeni olur mu bunun? Örgütün emri bu... Nasıl yazıyorlarsa öyle yazacağız. Orak çekiç komünizmin sembolüdür. Bugünkü revizyonist Rus yöneticileri devrimi amacından saptırmışlarsa orak çekicinin suçu ne?

— **Bugün hangi savsözleri yazıyoruz?**

— Sıkıyönetime hayır, kurtuluş devrimde...

Sokaklara girdiler. Deniz'le Suzan gözcülük yaptı. Diğerleri sloganları yazmaya başladılar. İkinci sokağa girdiler, yazı yazmaya başlarken Deniz'in ıslığı işitildi. Boyaları bir köşeye koyup hiç bir şey yokmuş gibi yürümeye başladılar. Gelenler Denizlerin yanından geçerken:

— **Siz yazmaya devam edin, dediler. Biz sizi gözetleriz.**

Faşist polisler gelirse, ıslık çalarız.

Deniz, teşekkür etti.

— **Siz gidin, biz işimizi biliriz.**

Yeni bir sokağa girdiler, gidenlerden aldıkları cesaretle, daha rahat yazmaya başladılar. Ortalık ışıyınca kadar yazmaya devam ettiler. Tek tük bazı kimseler bunların yazdıklarını görüyorlarsa da korkularından bir şey demiyorlar. Bana ne diyerek, çekip gidiyorlardı.

Bir gören mi haber verdi, ne oldu, iki polis çıka geldi.

— Elin duvarlarını niçin kirletiyorsunuz? Duvarlara yazı yazmanın suç olduğunu bilmiyor musunuz? Cezası altı aydan başlar. Haydi, biz görmemiş olalım çekin gidin!

Rebel, yılışarak cevap verdi:

— **Biz faşist değil, devrimciyiz. Alın şu fırçaları da, biraz da siz yardım edin?**

Polisler, böylesini de hiç görmemişlerdi.

— Devrimciymiş, faşistmiş biz anlamayız. Biz devletin polisiyiz. Görünmeyin buralarda!

Polislerin yazı yazdırmayacakları anlaşılınca Deniz'le Suzan tabancalarını çekip polislerin ikisini de kurşunladılar. Polisler kanlar içinde yuvarlandılar. Devrimci gençler de kaçıp gittiler.

Sabah oldu. Bütün TÜM-DER'li zorbalar sol yumruklarını kaldırarak cenaze törenine iştirak ettiler. Millete söverek iki polisi defnettiler. Radyo ve televizyonlar, haber bültenlerinde demokratik denilen sol derneklerin ateş püsküren bildirilerini yayınladı. Polislerin faşistlerce katledildiği, faşizmin tırmanışa geçtiği, faşizm önlenmezse eyleme geçeceklerini belirttiler.

Ömer, Salih'le konuşmasından sonra, içinde eski samimi olduğu arkadaşlarına karşı bir soğukluk hissediyordu. Arkadaşlarının hepsi

aynı fikirde değildi. Kimi Libya'yı tutuyor, kimi Suudi Arabistan'ı örnek alıyordu. Aralarına devrimciler de girip, devamlı hür ülkeleri kötülüyorlardı. Ayrıca, şahsi çıkarları için dini istismar edenler de vardı. Hiçbir şeyden haberi olmayan, sırf Allah dedikleri için bunların peşlerinden giden zavallı kimseler de vardı. Böyle saf kimseler buradan nasıl kurtulabilirlerdi? Ömer, bunları düşünürken arkadaşı Haydar'la karşılaştı. Haydar:

— **Salih, dedi. Çoktandır görüşemiyoruz. Nereledesin?**

— Ders çalışıyorum. Evde de bazı işlerimiz var.

— **Gel derneğe gidelim!**

Salih, hayır diyemedi. Beraberce gittiler.

Dernekte birkaç kişi oturmuş çay içiyorlardı. Faysal yüksek sesle:

— **Arkadaşlar, dedi, bu gece benimle slogan yazmaya kim gelecek?**

Haydar cevap verdi:

— Ben varım.

— **Başka yok mu, dedi. Faysal.**

Ömer söze karıştı:

— Gündem tespit edilsin, hangi sloganlar düşünülüyor, nerelere yazılacak? Emir kim olacak? Bunlar karara bağlansın, gidecek insan bulunur.

Haydar, Ömer'in teklifine itiraz etti:

— **Emire memire ne gerek var?**

Ömer izah etmek gereğini hissetti:

— Kardeşim, üç kişi bir araya geldi mi, içlerinden birisini emir seçmek sünnettir, emire uymak ise vacibdir. Birimiz şu sokağa yazılsın deriz, birimiz öbür sokağa deriz. Kimi, boya yeşil olsun der, kimi kırmızı olmasını ister. Böylece bir başıboşluk olur. Disiplinli bir bölük, disiplinsiz bir alaydan üstündür. Keza sloganların yazılmasında da anlaşmazlık çıkabilir; hatta slogan yazılmasını gereksiz görenler de olabilir. Şu oturuma bir başkan seçsek, bu hususta görüşme açsak... Ne dersiniz?

Hüsnü ayağa kalktı:

— **Ömer'in teklifini şahsen olumlu karşıladım. Görüşme açılmasını kabul edenler, etmeyenler?**

Hepsi, **kabul** diye el kaldırdılar.

— Oy birliğiyle kabul edilmiştir. Şimdi de oturum için bir başkan seçelim. Kimleri gösteriyorsunuz?

Herkes bir ağızdan konuştu:

— **Seni seçtik.**

Hüsnü kendisine gösterilen teveccühe memnun oldu:

— **Arkadaşlar, başkan mutlaka en iyi kimse olmayabilir. Hadis-i şerifte, başımızdaki kimsenin Habeşli bir köle bile olsa itaat edilmesi emredilmektedir. Gündemi tespit edelim. Slogan yazmakta bir sakınca var mı?**

Ömer söz aldı:

— Düşmana kendi silâhıyla karşılık vermek gerekir. Ancak başkalarına zarar vermemek şartıyla... Meselâ kâfirin duvarına yazsak, hakkını ödemek kolay mı? Müslümanın duvarına yazsak, mümine eziyet haramdır. Yazılacak uygun yerler bulmak da, pek kolay değil.

Faysal bu fikre itiraz etti:

— Yazıları yeni yazmıyoruz. Kaç yıldır yazılarımıza itiraz olmadığına göre, demek ki gerekli fetva verilmiştir. Yazalım mı, yazmayalım mı tartışmasını bırakıp yazılacak sloganların tespitini görüşelim!

Başkan teklifi oylamaya sundu:

— Kabul edilmiştir. Şimdi sloganlar için tekliflerinizi bekliyorum.

Faysal söz aldı:

— Bizler için en uygun olanı **“Tek önder Peygamber”, “İslâmcılar, Kur’anda birleşelim”** ve **“Kurtuluş İslâm’da”** sloganlarıdır.

* * *

Mustafa, Salih’le konuştuktan sonra içine bir şüphe düştü. Konuşmaları göz önüne getirdi. Müslümanlığın hak olduğuna inanmaya başladı; ama bu düşüncesini kimseye açamıyordu. Devrimci arkadaşlarına söylese öldürebilirlerdi. Mitinglere duvarlara yazı yazmaya Mustafa’yı da çağırıyorlardı. Gitmese olmazdı. Gitse, inancına ters düşüyordu. Salih’i bulup durumunu anlattı. Salih dedi ki:

— **Buradan başka bir şehre gitme imkânın olmadığına göre,**

ayağına alçı sardır. Arkadaşların görünce, ayağının kırıldığını, altı ay alçıyla durmak ve hareket etmemek gerektiğini anlatırsan senden vazgeçebilirler.

Mustafa eve dönünce gelip ayağını alçıya aldırıldı. Devrimci arkadaşlarına mektup yazarak ayağının kırıldığını bildirdi. Onlar da ziyaretine gelince durumu gördüler. Bir daha da arayıp sormadılar.

Salih'i ayarlamak için çeşitli gruplar rahat bırakmadığı gibi, kızlar da arkasını bırakmıyordu. Çeşitli bahanelerle yanına gelip bir şeyler soruyorlar, güya bir şeyler öğreniyorlardı; ama Salih çok ciddi olduğu için kısa cevaplar veriyor, hiç birisine iltifat etmiyor, yüz vermiyordu. Salih eve gelip annesine kızların rahatsız ettiğini söyleyince, onların şerrinden kurtulmak için uygun bir kız aramaya başladı.

Namazını kılan ve okul dışında başını örten Sevim, Salih'i tenhada görse hemen ilân-ı aşk edecekti. Sevim, konuşma fırsatını bulamayınca mektup yazmayı düşündü. Evlerine gidip pembe bir kâğıda mektubu yazdı. Fatih postanesinden attı.

Salih evde ders çalışırken kapının zili çalındı. Arkasından, "Posta" diye bir ses işitildi. Salih kapıya çıktı. Postacı bir mektup uzattı. Pembe bir zarf... Yanlılık var mı, diye adresi okudu. Evet, zarfın üstünde **Salih Öksüz** diye yazıyordu. Mektubu alıp içeri gelince merakla açıp okumaya başladı.

"Kıymetli Salih Bey,

İlk defa bir erkeğe mektup yazdığım için nasıl yazılacağını, nereden başlanacağını bilemiyorum. Hatalarımı samimiyetime bağışlayacağından eminim. Kendimden bahsetmeden önce, sizden bahsetmek istiyorum.

İki senedir beraber okuyoruz. Ben hiçbir kızla şakalaştığını bile görmedim. Ciddiyetine hayran oldum. Namaz da kılman, beni çok sevindirdi. Okulda konuşmaya hiç fırsat bulamadım. Mektup yazarak rahatsız ediyorum. Umarım bağışlarsın. Benim durumumu da biliyorsun. Alışlagelenin tersine bir kızın, bir erkeğe mektup yazması belki uygun karşılanmaz. Hazret-i Ömer'in kızını evlendirmek için damat aradığı da malum. Sırf evlenmek niyetiyle, bir kızın mektup yazması yadırganmamalı. Nedense çok kiskancım. Bir erkeğin bir kızla konuşmasına tahammül edemiyorum. Bildiğiniz gibi bizim sınıfta kızlarla

konuşmayan erkek yok gibidir. Eğer sen de erkeklerle konuşmayan bir kız arıyorsan emrine amadeyim. Mektup yazmak istersen, evimizi biliyorsun. Annemden başka kimse yoktur. Yani mektup yazmanın mahzuru yoktur. Mektup yazmazsan okula gelince evet dediğini bildirirsin. Müjdeli haberini sabırsızlıkla bekliyorum.”

Salih, mektubu okuduktan sonra, böyle bir şeylerin olacağını tahmin ediyordu. Korktuğu başına gelmişti. Ne yapacaktı? Bu düşünceler içindeyken annesinin sesi duyuldu:

— Oğlum, mektup kimden geliyor?

— Sevgiğim kızdan anne.

— Gelininden desene oğlum!

— Gelin olacak birisi değil anne.

— Nasıl birisi? Niye sana mektup yazıyor? Seni tanımıyor mu?

— Biraz tanıyor. Onunki de bir ümit. Şimdiye kadar kaç kişinin kapısını çalmıştır. Bizim sınıfta uygun bir kız yok. Zaten okuyan kızların içinde öyle uygununu bulmak da imkânsız gibi... Mektubu yazan kızın okulda konuştuklarını duyunca yerin dibine geçeceğim geliyor. Hiç hayâ nedir bilmiyorlar. Bunlardan ev hanımı olmaz. Namaz kılıyor, dışarıda kapanıyor ama hayâ perdesi yırtılmış.

— Oğlum, evlenince belki ıslah olur. Hristiyan kızını alıp da yola getiriyorlar. Bu da yola gelebilir.

— Anne ihtimal üzerine bina kurmak uygun olur mu? Terbiyeli birisini aramak varken, elin vahşisini evcilleştirmeye uğraşmak doğru olur mu?

— Oğlum kendin bilirsin.

— Anne sadece bu kız değil, çeşitli kızlar rahatsız ediyor. Parmağıma nişan yüzüğü mü taksam, faydası olur mu ki?

— Yüzük takmak nereye kadar faydalı olur ki? En uygunu her zaman söylüyorum. Beğendiğin birisini bulup nişan yapmak...

— Anne sen ara! Kendine göre uygun birisini bulursan bir de ben görürüm. O zaman kararımızı veririz.

Salih, ertesi günü okula gitti. Sevim'i gördüğü halde hiç yüz vermedi. Okulda fazla durmadan eve geldi. Cevap vermeye gerek

görmedi. Birkaç gün okula gitmedi. Annesine gelen yeni mektuptan bahsetti. Annesi dedi ki:

— **Oğlum, iki satır bir şey yaz. İstemediğini söyle! Boşuna ümit edip durmasın!**

— Anne, okula gidince yüzüne ters ters baktım. Anlamış olması gerekir. Arife tarif gerekmez.

— **Oğlum, yine sen, nasihat edici bir mektup yazsan iyi olur.** Salih, (Anne bir düşüneyim) diyerek ders çalışmaya başladı.

* * *

Sabah oldu. Salih yine okula gitmedi. Evde derslerine çalışmaya başladı. Annesi Saliha Hanım da, uygun kız aramaya başlamıştı. Bugün de yine bir mektup geldi. Yine şiirler vardı.

Peş peşe gelen mektuplar Salih'i rahatsız etmişti. Ders çalışırken de, kafası hep mektuplarla meşguldü. Okuduğunu anlamıyordu. Bu işe tezinden bir çare bulmalıydı. Annesi bu halini görünce:

— **Salih yine düşünüyorsun? İki satır bir şey yaz. Seni bir daha rahatsız etmesin!**

— Kolay kolay rahat bırakacağı benzemiyor.

Salih, yeni gelen şiirli mektubu okuduktan sonra bir mektup yazmaya karar verdi. Ne yazıp da bu belayı başından savmalıydı? İyisin dese, peşini bırakmazdı. Kötüsün dese uygun olmazdı. Bu düşünceyle yazmaya başladı.

“Sayın Sevim Hanım,

İslâmiyet'in iyi bilinmediği bir çevrede, kültür emperyalizminin en etkili olduğu bir zamanda, ustaca körpe beyinlerin yıkandığı bir çağda, başta kavak yellerinin estiği bir yaş döneminde, Allahü teâlâyâ inanmanız ve inandığınızı imkân nispetinde yaşamaya çalışmanız takdire şayandır.

Bugün hemen bütün romanlarda mutlu bir evlilik için âşık olmayı adeta şart koşuyorlar. Hâlbuki böyle etki altında kalarak evlenmek çok defa yuvanın yıkılmasına sebep olmaktadır. Peygamber efendimiz, (Aşırı sevgi, insanı kör ve sağır eder) buyuruyor.

Atalarımız da, (Aşkın gözü kördür) derler. Bir gamzeye esir olanlar, evleneceği kimsenin meziyetini dikkate almadan,

onunla evlenmek hatasına kurban olurlar. Tecrübeli bir zat, (Hayatta çok çılgınlıklar yaparım. Yapamayacağım tek şey, aşk için evlenmektir) diyor.

Erkekle kadının birbirine olan sevgisine, aşk demek doğru değildir. Aşk yüce bir mefhumdur. Basit sevgilere aşk dememeli. Mecazî olarak sevenlere, âşık denmektedir. Böyle âşıklara, aşk hakkında ahlâk dersi verilmez. Fazilet dersini, böyle bir sevgiye düşenlerden öğrenmek gerekir.

Şehvet, sultanları köle; sabır ise, köleleri sultan yapar. Yusuf aleyhisselam ile Züleyha validemizin durumunu düşünmek gerekir.

Mutlu olmak için gülün yanında diken var diye üzülmemeli, dikenler içinde gül var diye sevinmelidir.

Mutluluğun sırrı, sevilen şeyleri yapmakta değil, yapmaya mecbur olunan şeyleri sevmektedir.

Sevgi belirtilince, seveni rezil eder. Gizlenince de, seveni perişan eder. Âşık olup, aşkını, iffetini, namusunu saklayıp ölenler şehit olur. Bu bakımdan, Allah rızası için sevmek ve bu sevgiyi saklamak büyük nimettir.

Benim sizinle bir alakam yoktur. Boşuna bana mektup yazmayın! Sizin için dünya ve ahiret saadeti dilerim.”

* * *

Salih sabah fakülteye gelince, Ömer’le karşılaştı. Ömer:

— N’aber birkaç gündür okula gelmiyorsun, dedi.

— Evet, biraz rahatsızdım da...

— Sıhhi bir rahatsızlık mı, yoksa fikrî bir rahatsızlık mı?

— Fazla kurcalama! Annem, (Seni evlendirelim) diyor.

— Sen ne dedin?

— Gerekçesini öğrenince uygun gördüm.

— Gerekçesi ne!

— Uzun zamandan beri söylüyordu. Ben de okulu bitireyim de ondan sonra diyordum. Şimdi ikna oldum; ama uygun birini bulamıyoruz.

— Bizim Erenköy’de var mıdır bilmiyorum. Anneme bir söyleyeyim!

Ömer, Salih’i iki üç yıldır tanıyordu. Sapık yoldan dönmesine,

daha doğrusu hidayetine sebep olduğu için ve gerçekten ideal bir genç olduğu için çok seviyordu. Salih'ten uzak kalmayı hiç istemiyordu; hatta Erenköy'den Fatih'e taşınmak bile istiyordu; ama Erenköy'deki ev kendilerinin olduğu için kirayla ev tutmak uygun olmuyordu. Salih'i görünce neşesi artıyor, kalbi rahatlıyordu. Kötü arkadaşın zararını bildiği için, Salih onun için bulunmaz bir nimetti. Bilmediği çok şeyleri öğreniyordu. Salih'ten ayrı kaldığı zaman kendisini bir hüznün kaplıyordu. Anne ve babasına, (Ders çalışacağız) diyerek ara sıra Salihlerin evinde kalıyordu. Salih'in ve annesinin intizamlı hayatına ve güzel ahlâklarına hayran oluyordu. Şimdi bir ümit ışığı parlamıştı. Kız kardeşi Ayşe'yle, Salih'in evlenmesi mümkündü. Ne yapıp da bunu gerçekleştirmeliydi? Annesini, babasını nasıl ikna edeceğini düşünerek eve geldi. Annesi, Ayşe'ye yemeği hazırlamasını söyledi. Ömer'i de içeriye çağırarak bir şeyler konuşmak istediğini söyledi.

— Hayrola anne dedi, Ömer.

— **Hayır evlâdım. Komşumuz Şenol var ya...**

— Evet...

— **Öğleyin annesi bize geldi. Şenol için Ayşe'yi istedi.**

— Sen ne dedin?

— **Babası var, abisi var, dedim.**

— İyi demişsin anne. Şenol, kardeşime lâayık değildir. Ayşe'nin dengi olamaz. Fâsık birisi salih bir kızın dengi olamaz. Şenol'u tanırız. Namaz kılmaz, kumar oynar. Hiç bir yönden uygun değildir. Bir daha gelirlerse, (Abisi kesinlikle istemiyor) de! İstersen daha küçük diye bahane bul! Ne dersen de, ümitlerini kessinler!

— Zaten babana da söyledim. O da uygun bulmadı. Ayşe'ye hiç duyurmadık.

— **İyi etmişsin anne.**

— Bu akşam da Mürüvvet Hanım geleceğini söyledi. Artık şüphelenmeye başladım. Acaba o da oğlu için mi geliyor ki?

— **Anne ağzını hayra aç!**

— Hayır değil mi evlâdım? Mürüvvetin oğlundan iyisini mi bulacağız? Namazını kılar. Terbiyelidir.

— **Anne sen bilmezsin onu. Mürüvvet Hanımın oğlu Cengiz, Şenol'dan daha kötüdür. Şenol'un ne solculuğu var, ne**

Müslümanlığı. Hidayete kavuşması daha kolaydır; ama Cengiz, çok sapıktır. Böyle birisinin hakiki Müslüman olması çok zordur. Böyle birisiyle Ayşe'nin evlenmesi intihardır. Kardeşimin onunla evlenmesine asla razı olamam.

— Oğlum zaten isteyen yok. Ben biraz şüphelendim de öyle söyledim. Şenol'a vermeyeceğiz, Cengiz'e vermeyeceğiz de kime vereceğiz? Kızımız evde mi kalacak?

— **Anne kızımız daha yeni on altı yaşına girdi. Aceleye ne lüzum var. İnşallah uygun birisini buluruz.**

— Ya baban peki derse ne diyeceksin?

— **Sakın babama duyurma! Şayet bu akşam onun için gelirlerse, ümit verici konuşma! Kimseye vermiyoruz. Kızımız daha küçük de! Bir şeyler de! Kov gitsin! Sen kovmazsan bana haber ver! Ben kovarım.**

Akşam yemeğinden sonra Ömer, bir arkadaşına gitti. Babası da kahveye gitti. Mürüvvet Hanım, küçük kızıyla geldi. Ayşe'yi istemeye gelmişlerdi. Ömer'in korktuğu başına gelmişti; ama annesi kuvvetli muhalefetini düşünerek, dünürçüleri eli boş çevirdi. Başkalarının da geldiğini ama vermediklerini, vermeyeceklerini kesin olarak bildirdi.

Ömer, gece eve gelince annesine hemen sordu:

— **Anne ne oldu?**

— Evet, düşündüğümüz gibi Ayşe'yi istemeye gelmişler.

— **Hemen kovdun mu anne?**

— Kovmadım ya evlâdım. Ümit bırakmayacak şekilde cevap verdim.

— **İyi etmişsin anne.**

— Oğlum iyi ettik ama şimdi ne yapacağız? **(Kız istenince at beslenince vermelidir)** diye bir söz vardır. Kızın nasibi açılmıştı. Hayırlı işte acele etmek gerekir. Bir iki kişi istedikten sonra kızın nasibi kapanabilir.

— **Anne kızını isteyen uygun birisi var.**

— Kimmiş? Böyle birisi var da bugüne kadar niye söylemedin?

— **Sırası şimdi geldiği için söylemedim. Saliha teyzenin oğlu istiyor.**

— Sahi mi?

— **Anne Salih'i sen de iyi bilirsin. Bize gelir gider. İki yıldır**

arkadaşız. Ondan iyisine bugüne kadar rastlamadım. Salih bana hafiften çıtlatınca nasıl sevindim bir bilsen.

— Daha önce niye söylemedin? Dünürçülere kızımızı verdiğimizizi söylerdik.

— **Demek zamanı şimdiymiş anne... Şimdilik Ayşe'ye söyleme! Saliha teyze istemeye geldikten sonra söylersin. Babama da söyleme!**

Ömer, sabah olunca okula düşünceli şekilde gitti. Salih'e ne söyleyecekti. **(Kız kardeşimle evlen)** demek kolay değildi. Düşündü taşındı. Bir karara varamadı. Salih'le karşılaştı. Salih:

— **Ne oldu Ömer dedi.**

— Ne olacak iyilik.

— **Annene söyledin mi, uygun bir kız var mıymış?**

— Annemle konuştum. Uygun bir kız varmış; ama bizim Ayşe'yi fâsık birisiyle sapık birisi istemiş. Kesinlikle vermeyin dedim. Annem, **(Kızı isteyince vermek gerekir)** diyerek diretince, Ayşe'yi Saliha teyzenin oğlunun istediğini söyledim. Nasıl suç işlemiş miyim?

Salih utancından kızardı. Bir şey söyleyemedi. Ömer devam etti:

— Kız kardeşim olduğu için söylemiyorum. Kızcağızı ne idiği bilinmeyen kimselere vermek istemiyorum. Eğer peki dersin beni çok memnun edersin. Annemle konuştum. Saliha teyze gelecek dedim. Anneni bu akşamdan tezi yok, hemen getirmen iyi olur.

— **Peki getireyim!**

Salih, erkenden eve geldi. Ömer'in söylediklerini anlattı. Annesi de uygun buldu. Buna rağmen istihare yapılmasını, çünkü istiharenin sünnet olduğunu söyledi. Salih de bugün gidilmesinin, yine de istihare yapılmasının iyi olacağını bildirdi. Akşam namazını kılıp çıktılar. Ömerlerin evine gelince uygun karşıladılar. Saliha Hanım, kadınlarla ayrı bir odaya çekildiler. Salih ve Ömer'le ayrı bir odada konuşmaya başladılar. Saliha Hanım, geliş sebebini anlattı. Ömer'in annesi olumlu cevap verdi.

Saliha Hanım, yolumuz uzak diyerek izin istedi ve oğluyla birlikte evden çıktılar. Salihler gittikten biraz sonra da Ömer'in babası geldi. Ömer söylemeye hazırlanırken, annesi, Saliha Hanımın, Ayşe'yi istemeye geldiklerini söyledi. Ömer'in babası:

— **Ne cevap verdiniz?**

— Babası bilir dedik.

— **Gerçekten kızımız çok küçük; ama Salih gibi bir genç bir daha ele geçmez. Fırsatı değerlendirmek gerekir. Gerçi kızın çeyizi falan daha hazır değilse de, uygun birini bulunca kaçırmamak gerekir.**

Ömer, Salih'in eve gelmiş olacağını düşünerek, yarım saat kadar daha bekledikten sonra telefonla aradı.

— **Alo, kiminle görüşüyorum?**

Salih Ömer'in sesini anladı.

— **Ömer, biliyorsun, telefonda ilkönce kendini tanıtmak gerekir değil mi?**

— Biliyordum ama heyecandan unuttum.

— **Hayrola ne heyecanı?**

— Siz gittikten biraz sonra babam geldi. Annem sizin geldiğinizi söyledi. Babam hiç tereddüt etmeden peki dedi. Yarını bekleyemeden telefon ettim. Haydi, iyi geceler!

— **İyi geceler Ömer.**

Salih, hemen gusledip istihareye yattı.

Komşu olduğu için Şenol'un annesi, Ayşelerin evine gelince, Ayşe'nin annesi, Ayşe'nin Ömer'in arkadaşıyla sözlendiğini, yakında nişanlarının olacağını haber verdi. Şenol'un annesi bu sözü duyunca sanki beyninden vurulmuşa döndü. Nasıl gelip gittiklerini sordu. Bir şeyler araştırdı. **(Hayırlı olsun)** diyerek gitti.

Şenol'un annesi Kezban Hanım, Salihlerin evinin adresini öğrenip ta Fatih'e geldi. Salih'lerin evinin kapısını çaldı. Saliha Hanım çıktı. Kezban Hanım, Ayşelerin komşusu olduğunu ve hayırlı olsun demeye geldiğini söyledi. Saliha Hanım, içeri buyur etti. Kezban Hanım söze başladı:

— Oğlunuzun çok iyi olduğunu duydum. Allah bağışlasın! Ayşe de komşumuzdur. Kendisi yok, Allahı var. Çok iyi kızdır. Siz de görmüşsünüzdür. Ancak zayıftı, veremlidir. Hasta olmasa hani hiç diyecek yoktur. Terbiyeli kızdır. Kaç doktora götürdülerse çaresini bulamadılar. Ben doğrusunu söyleyeyim de günah benden gitsin! Kararı vermek size düşer.

Saliha Hanım, gerçekte de Ayşe'yi biraz zayıf görmüştü. Hastalıklı olması mümkündü. Ciddî bir hastalığı varsa, haydi annesi

söylemez; ama Ömer niçin Salih'e söylemedi? Saliha Hanım, kadına yumuşak cevap verdi:

— İlginize çok teşekkür ederim. Ta Erenköy'den zahmet edip buralara kadar gelmişsiniz.

— **Kardeşim, insanlık gereği bu. Kim gelmez. Elin öksüz çocuğunun başını yakmak istemedim.**

— Bir de biz doktora götürürüz. Doktor iyi olmaz derse, vazgeçeriz.

— **Çok doktora götürdüler. Hiç birisi çaresini bulamadı. Fuzuli masraf etmenize ne gerek var? Götürülecek doktor olsaydı, hiç götürmezler miydi Ne güzel kızdı! Yazık oldu. Az kalsın bizim Şenol'un başını da yakmak istiyorlardı. Annesi geldi. Ağzımı aradı. Hiç razı olur muyum? Bile bile elin veremlisini alır mıyım biricik oğluma?**

Kezban Hanım, nereden duyduysa, Ömer'in kız kardeşini Salih'e teklif ettiğini duymuştu. Yahut tahmin etmişti. Derin derin soluyarak konuşmaya devam etti:

— Hiç hastalıklı olmasa gül gibi kızını bize teklif eder mi? Çocukcağız daha on altı yaşına yeni girdi. Evde mi kaldı da koca aramaya başladı? Hastalıklı olmasa bu kadar acele eder mi? Bilmiyorum ya belki de size de kendisi teklif etmiştir. Yahut abisi vasıtasıyla dünür gelinmesini istetmiştir.

Saliha Hanım, (Abisi vasıtasıyla istetmiştir) sözünü duyunca yüreği cız etti. Öyle ya, hastalıklı olmasa niye istetmeye gerek görecekti? Kadına şöyle cevap verdi:

— Bize kendileri teklif etmedi. Kızı istemeye biz gittik.

— **Hemen he dediler, değil mi?**

— Yok, hemen razı olmadılar. Babası bilir dediler.

— **Bilemediniz mi canım? O da işin numarası. Şüphelenmeyiniz diye öyle demiştir. Ben onları hiç bilmez miyim? Kaç yıllık komşumdur.**

Saliha Hanımın içine bir kurt düşmüştü, ama kadına ne oluyordu? Ta oradan buraya niçin gelmişti? Ona teşekkür ederek uğurladı.

Salih bir hafta boyunca hep güzel rüyalar görmüştü. Ayşe'yi beyaz gelinliğiyle yeşil bir taksiyle, yeşil bahçe içindeki yeşil bir eve

getirmişti. Aynı rüyayı Ayşe de görmüştü. Yeşil ve beyaz görmek hayra alâmetti. Siyah ve kırmızı görmek şerre alâmetti. İstihare hayırla sonuçlanmıştı. Salih eve gelince, annesi, Kezban Hanımın konuşmalarını anlattı. Salih, hiç önem vermedi.

— Anne, o kadın, oğlu Şenol için Ayşe'yi istemeye gelmiş. Ömerler de razı olmamış. İşte o zaman Ömer, bana, bir an önce kızın nişanlanmasını istedi. İki yıldır evlerine gidip geliyorum. Hasta olsa hiç duymaz mıyım? Biraz zayıf yapılı o kadar. Ömer'i iyi tanıyorum. En ufak bir kusuru olsa bana söylemez mi? O kadın oğluma vermediler diye kininden, garazından iftira etmiştir. Düşünmeye değmez. Ömer de zayıf yapılı değil mi?

Saliha Hanım, biraz rahatlamıştı. Bu akşam oğlanla kızı sünnet üzere göstereceklerdi. Kendisi de iyice bakmayı düşünüyordu: Yine akşam namazından sonra gittiler. Kapının zilini çaldılar. Çıkan olmadı. Bir daha çaldılar yine ses yok. Hâlbuki haberli gelmişlerdi. Niye kapıyı açmıyorlardı? Saliha Hanımı bir tereddüt kaplamıştı. Salih:

— Anne, dedi, dört rekât namaz kılıncaya kadar beklemek gerekir. O zaman bir daha çalarız. Çıkan olmazsa gideriz. Biraz bekledikten sonra kapı hafifçe aralandı. Hemen Salih, kendini tanıttı. Ömer, Salih'i misafir odasına aldı. Saliha Hanım da kadınların bulunduğu odaya gitti. Ömer, kapıyı açmaya geç kaldığı için özür beyan etti. Yatsı namazını cemaatle kıldıklarını söyledi. Onun için kapıyı açamadıklarını bildirdi.

Annesi Salih'e kızı iyice anlatmıştı. Görmeye gerek yoktu. Zaten Salih de iki yıldır gelip gidiyor. Ayşe'nin çocukluğunu bile tanıyordu; ama sünneti ihmal etmemek için bir defa daha görmek gerekirdi. Ayşe kahve tepsisiyle içeri girdi. Heyecanlanıyor, elleri titriyordu. Halının ucuna ayağı takılarak kahveler döküldü. Ayşe iyice utandı. Kıpırmızı kesildi. Hemen Ömer, kardeşini teselli etmeye çalıştı:

— **Ayşe böyle şeyler olur. Üzülecek bir şey yok. Yeniden yapıp getirirsin!**

Aslında ne Salih ne de Ömer kahveyi severdi. Âdet olduğu için kızla oğlanın birbirini görmeleri için bir vesile idi. Maksat hâsıl olmuştu.

Gönül ne kahve ister, ne de kahvehane.

Gönül dostu arzular, çay kahve bahane.

Kahveler tekrar gelip içildi. Artık birbirlerini iyice görmüşlerdi. Bir an önce nişanın yapılmasını istiyorlardı. Saliha Hanım Ayşe'ye bu sefer daha iyi baktı. Bir hastalık geçirip geçirmediğini sordu. Önemli bir hastalık geçirmediğini söylediler. Haftaya nişan yapılmak üzere karara vardılar.

Sevim, Salih'i bıraktıktan sonra, uygun birine kanca takmak istiyordu. Ömer'le ilgilenmişse de fazla bir yüz görmedi. Ömer, bir gün eve gittiğinde "Şair Sevim" dediği kızıdan bir mektup geldiğini görmüştü. Mektup şöyleydi:

"Sevgili Ömer,

İlk defa böyle bir mektup yazdığım için çok heyecanlıyım. Ne yazacağımı bilmiyorum. Beni mazur gör! Ömrümde senin kadar uygun birini göremedim. Düşüncelerimi birkaç şiirle ifade ediyorum.

**Çok yüksekte uçarsın,
Her yere nur saçarsın,
Niye benden kaçarsın?
İnsafına sığındım.
Sular gibi akarsın,
Ciğerimi yakarsın,
Niçin dargın bakarsın?
İnsafına sığındım.
Göz yaşlarım çağlasın!
Senin için ağlasın!
Beni sana bağlasın!
Mektup yazarsan eğer.
Bülbüller güle gelir,
Ördekler göle gelir,
Şu kalbim dile gelir,
Mektup yazarsan eğer.
Yollarında gözüm vardır,
Pek utangaç yüzüm vardır,
Sana gizli sözüm vardır,
Utancımdan yazamadım.
Sana çoktan verdim karar,**

**Söylenecek çok sözüm var,
Yazsam belki eller duyar,
Utancımdan yazamadım.”**

Ömer, mektubu ve şiirleri okuyunca hayret etti. Mektubu alıp ertesi günü Salih’e gösterdi. Salih, Sevim’den olduğunu öğrenince Ömer’e sordu:

— **Ne diyorsun Ömer? Hazır bir nimet... Kapına gelmiş.**

— Sevim’i bilmiyor musun, hiç uygun birisi değil. Çok kimseyle konuştuğunu görmedin mi?

— **Konuşur, n’olacak yani? Onlarla arkadaş olarak konuşuyor. Seninle de evlenmek için konuşuyor.**

— Zamane kızlarının hangisine güvenilir? Sevim’in, arkadaşlığın ötesinde konuştuğunu gördüm.

— **Kalbindeki niyetini nereden biliyorsun? Suizan etmen doğru mu? Baksana ilk defa mektup yazdığını söylüyor.**

— İlk olsun, son olsun, hiç hoşuma gitmiyor. Cevap olarak ne yazayım?

— **Mektuba gerek yok. Şu iki satırı yazabilirsin:**

**Edep sende ar sende,
Sayılmadık yâr sende.**

İkisi de gülüştüler. Salih dedi ki:

— Gerçekten, mektuba hiç gerek yok. Okula gidince bir daha mektup yazmamasını söylersin. Alâkanın olmadığını iyice bilsin! Ümit bırakmayacak şekilde kesin konuş!

Ömer, daha önce kararını verdiği için, mektubu okur okumaz yırttı. Ertesi sabah kesin şekilde gerekli cevabı verdi. Sevim bakalım artık hangi kapıları çalacaktı?

Salih, evlenene kadar nikâhı yapıp yapmamayı düşünüyordu. Nikâh yapsa, Ayşe’nin babasının evinde yaptığı bazı hareketlerden sorumlu olurdu. Nikâh yapmasa evlilik öncesi görüşme mümkün olmazdı. Önce Belediye muamelelerini tamamlamaya çalışıyordu. Nişan işi de hazırды. Nişan gecesinde mevlit okutulacak, pasta, limonata verilecek ve yüzük takılacaktı. Yarın gece okunacak mevlide komşu kadınlar ve tanıdıklar çağrıldı. Kadınlara okuduğu mevlit ve ilâhilerle haklı bir şöhrete kavuşan Ahu Hanımı da davet ettiler. Bu kadının okuduğu mevlide herkes hayran olur, dinleyenler

âdeta vecde gelirdi. Nişan Ayşelerin evinde yapılacaktı. Erkeğe altın haram olduğu için Salih'e gümüş bir yüzük, Ayşe'ye de altın bir yüzük alındı. Ayşe yarınki gece için heyecanlanıyordu. Gece geç vakte kadar uyuyamadı. Sabah ezanı okunurken uyandı. Güzel bir rüya görmüştü. Peygamber efendimiz nişanlarının hayırlı olması için dua etmişti. Sevinçle kalkıp abdestini alarak namazını kıldı. Rüayı anlatmanın uygun olmayacağını bildiği için, hiç kimseye anlatmadı.

Davetli kadınlar gelmiş, mevlit okunmaya başlanmıştı. Ahu ablanın güzel sesi karşısında hiç kimseden çıt çıkmıyordu. Mevlitte zaten ses çıkmazdı. Kadınlar nerede olursa olsun, konuşmayınca duramazlardı; ama burada hiç sesleri çıkmıyordu.

Gelini ilahilerle karşıladılar. Geline yüzük takıldı. Pastalar yendi. Limonatalar içildi. Tanıdık kadınlar birbirleriyle konuştular. Dedikodu yaptılar. Sonunda dağıldılar.

Kaynana derdi Ayşe'yi uyutmuyordu. Ayşe bunları düşünürken odasının kapısı çalındı.

— **Kim o?**

— Ağabeyin Ömer.

Ayşe kapıyı açtı.

— **Ayşe, daha uyumadın mı?**

— Uyuyamadım abi.

— **Sana bir müjde vermeye gelmiştim.**

— Hayırdır inşallah.

— **Salih'in annesi, Salih'e öyle öğütler vermiş ki, Salih sevincinden ağlamış. Bana anlattı. (Hanımınla iyi geçinmezsen, hakkımı helâl etmem) demiş. Çok şeyler söylemiş. Evde en ufak bir geçimsizlik istemediğini söylemiş. Gelinle iyi geçineceğe benzemektedir.**

Salih'in iyi bir insan olduğu, annesinin de ondan aşağı kalmadığını, Ömer iyice anlattı. Ayşe biraz rahatlamıştı. Abisi gittikten sonra uyumuş, güzel rüyalar görmüştü. Rüyalara pek inanmazdı; ama abdestli yatınca, sabaha karşı görülen rüyaların hayra alamet olduğunu biliyordu. Sabah vakti girmişti. Abisiyle babası camiye gitmişti. Hemen kalkıp abdestini alarak sabah namazını kıldı. Namazdan sonra evliliğinin hayırlı olması için dua etti. Gözlerinden yaşlar döküldü. İnce kalble yapılan duaların kabul

olduğunu biliyordu. Ağlaması onu ferahlatmıştı. Sevinçle yerinden kalkarak çayın suyunu koydu. Sabah kahvaltısını hazırlamaya başladı. Annesi mutfığa girince:

— **Kızım, dedi, bugün sen misafirsin. Bırak da ben hazırlayayım!**

— İnsan annesinin misafiri mi olur? Şimdiden mi beni evden ayırmak istiyorsun?

— **Yok kızım. Hiç anne evladını evinden çıkmasına razı olur mu? Allahü teâlânın emri böyle. Sen hiç merak etme. Seni hiç yalnız bırakmam. İhtiyacın olursa getiririm.**

Beraberce sofrayı hazırladılar. Ayşe'nin iştahı kesilmişti sanki. Bir şey yiyemiyordu. Sofradakiler fark ettilerse de karışmadılar. Birkaç saat sonra gidecekti. Herkeste bir üzüntü hali vardı.

Ayşe geleli bir hafta olmuştu. Anne ve babasının elini öpmeye gidecekti. Telefon edip akşam yemeğe geleceklerini bildirdiler. Saliha Hanım:

— Kızım, dedi. Akşama annelere gideceksin. Hediye olarak ne götüreceksin?

— **Anne hediye ne gerek var? Yabancı yere gitmiyoruz ki...**

— Kime olursa olsun, bir yere gidilirken hediye götürmek iyi olur. Atalarımız, **(Dostlara hediyesiz gitmek, değirmene buğdaysız gitmeğe benzer)** demişlerdir. Hadis-i şerifte ise, **(Hediyeleşin ki birbirinizi seversiniz)** buyurulmuştur. Dağdan gelenin heybesine bakarlar. Hediyein kıymetli olması şart değildir. Çam sakızı çoban armağanı bir şey de götürsen olur.

— **Evde uygun bir şey göremiyorum.**

— Ben şimdi gidip bir şeyler alıp geleyim!

Saliha Hanım, dışarı çıktıktan bir süre sonra, genç bir kadın kapıyı çaldı. Ayşe bulaşık yıkıyordu. Sıvalı kollarıyla kapıya gitti.

— **Kim o?**

— Saliha teyze ile görüşecektim de.

Ayşe, gelenin kadın olduğunu anlayınca kapıyı açtı.

— **Buyurun efendim! Hanımannem şimdi çıktı. Birazdan gelir.**

— Saliha teyze yokken girmek uygun olur mu? Onunla

görüşecektim. Gelininiz hayırlı olsun diyecektim.

Gelen kadın, evi gözetlemiş. Saliha Hanımın gitmesini beklemişti. Gelini yalnız bulup biraz kaynanasından dedikodu edecekti; ama Ayşe'nin Hanımannem demesinden endişeye düştü. Kaynanası iyi olmasa Hanımannem demezdi. Her şeye rağmen yine bir sondaj yapmalıydı. Dedi ki:

— Biraz rengin soluk, hasta mısın yoksa?

— **Hayır, bir şeyim yok.**

— Bana öyle geldi de. Ben hasta olup yattığım zaman kaynanam gelir. **(Kalk bakalım. Az hastalığı aş bastırır, çok hastalığı iş bastırır)** diyerek beni yatırmaz. Hiç hasta halinden anlamaz. Acaba dedim, hasta olduğu halde iş mi yapıyor diye düşündüm. Acaba kaynanan da sana karışıyor mu diyecektim?

— **Benim kaynanam yok. Hanımannem vardır. Anne kızıyla nasılsa, biz de öyleyiz; hatta Hanımannem, öz annemden daha iyidir.**

Kadın daha fazla bir şey söyleyemedi. Saliha Hanım gelebilir diye düşünüp, adını da söylemeden çekip gitti.

Çok geçmeden de Saliha Hanım geldi. Elinde birkaç paket vardı. Mendil, çorap, havlu ve elbiselik almıştı. Bir de badem ezmesi almıştı. Hepsini uygun şekilde paket yaptılar. Hazır vaziyette Salih'i bekliyorlardı.

İkindiye doğru Salih geldi.

— **Anne, dedi. Biraz erken gidelim. Yemekten sonra geliriz.**

Annesi uygun gördü. İkinci namazını kılıp Salihle Ayşe, Erenköy'e hareket ettiler. Pencereden Saliha Hanımın oğlu ile gelininin paketlerle bir yere gittiğini gören karşı apartmandaki bir kadın, hemen Saliha Hanımın yanına damladı.

— **Saliha Hanım, gelininiz hayırlı olsun! Gelininizin odasına bakmak istiyorum.**

— Teşekkür ederim komşu; ama ben kendim bile gelinin odasına girmedim. Gelinin odası bizce mahrem sayılır. Oraya oğlumdan başka kimse girmez.

— **Canım şöyle eşyalarına bir bakayım dedim. İntizamlı mı, değil mi?**

— Hanım, gelinin intizamlı olup olmadığı bizi ilgilendirmez. İyiyse

de kendine, kötüyse de kendine.

— **Bizim gelin çok pasaklı da. Bak falancanın evine git, ne intizamlı diyecektim. Gelin söylemeden hiç bir işi yapmıyor. Sizin gelin iyidir inşallah.**

Saliha Hanım, kadının maksadını anlamıştı. Gelin hakkında dedikodu yapmak, Saliha Hanımın ağzını aramak istiyordu. Yarası varsa dokunmak istiyordu. Saliha Hanım sözü uzatmadan kısaca cevap verip kadını susturmalıydı. Dedi ki:

— Bizim evde gelin kaynana yok. Anne kız vardır. Ben kızımdan çok memnunum. Sonra kızımın bir kusuru olsa, arkasından söylememiz gıybettir, haramdır. Büyük günahdır.

— **Ben gelinime pasaklı demekle günah mı işledim yani?**

— Elbette, çok büyük günah işledin. Allah onu da, bizi de affetsin! Tevbe edelim de, bir daha hiç kimsenin aleyhinde konuşmayalım!

— **Ben gelinimin yüzüne karşı da söylerim.**

— Yüzüne karşı söylediğin zaman memnun mu oluyor, yoksa üzülüyor mu?

— **Bana ne, üzülürse üzulsün!**

— Bir kimsenin beğenmediği bir sözü, ister yüzüne karşı olsun, ister arkasından olsun söylemek günahdır. Yüzüne karşı söyleyince kalbi kırılır. Kalb kırmak Kâbe'yi yıkmaktan daha kötüdür. Arkasından konuşmak ise, ölü eti yemek gibidir, büyük günahdır.

Kimseyi çekiştirmeden gelen komşularımın başımın üstünde yeri vardır. Onu bunu çekiştirenler, kendilerini günaha soktukları gibi, beni de günaha sokuyor ve ben de çok günah işliyorum; ama tevbe ettim. Allahü teâlâ tevbeleri kabul eder. Tevbe eden, hiç günah işlememiş gibi olur. Günahlarımıza tevbe edelim! Estağfirullah diyelim! Bir ayağımız mezarda. Ahirete iyi amel götüremiyoruz. Hiç değilse günah götürmeyelim. Götürürsek de az götürelim.

Gelen kadın sustu. Süt dökmüş kediye döndü. Söyleyecek bir şey bulamadı. Hemen Saliha Hanım kalkıp kadına bir şerbet ikram etti.

— Buyurun vişne şurubudur.

— **Saliha Hanım niye zahmet ettin?**

— Misafire ikram, Allahü teâlâya ikramdır. Sen kapıdan gelirken

bir melek, **(Ey hane halkı size müjde olsun! Allahü teâlânın selâmı var. Filan kimse sana misafir geliyor)** demiştir. Bir misafir kırk günlük bereket getirir. Misafir kabul etmeyende hayır yoktur. Misafir gelen evin bereketi çok olur.

— **Bunları nereden öğrendin?**

— Bizde güzel kitaplar var. Gelirsen her zaman beraber okuruz. İnsan, âlimlerin, evliyanın hayatını okuyunca çok etki ediyor. Hiç kötülük yapmak istemiyor. Güzel ahlâklı olmaya çalışıyor.

Kadın memnun şekilde ayrılırken Saliha Hanım, (Güle güle gidin, yine buyurun) dedi. Kadın biraz sevinçli, biraz da mahcup şekilde ayrıldı. Bu eve, bir daha dedikoduya gelemezdi. Eğer gerçekten bir şeyler öğrenmek istiyorsa, Saliha Hanımın kapısı açıktı.

Gelinin babasının evine gittiğini duyan, gören kadınlar, fırsatı değerlendirmek, gelinin dedikodusunu yapmak için gelmişlerse de, Saliha Hanım, hepsinin elini boş olarak ve biraz da nasihat çekerek yolluyordu. Gelip gidenler, **(Ne biçim kaynana, gelinine toz kondurmuyor)** diyorlardı.

Erenköy’de yemekler yenip erkekler yatsı namazı için camiye gidince, hemen annesi Ayşe’yi yanına oturtup geçimini sordu. Kaynanasıyla arasının iyi olup olmadığını sordu. Ayşe şikâyetçi bir tavırla:

— Anne, dedi. Doğrusunu istersen Hanımannemden şikâyetçiyim, beni hep utandırıyor.

Ayşe’nin annesi iyice meraklanmıştı. Hem kaynanam demiyor, (Hanımannem) diyor. Hem de kendisini utandırdığını söylüyor.

— Kızım nasıl utandırıyor? Bağırıp çağırıyor mu? Kocanın yanında, kusurlarını mı sayıyor?

Ayşe gülerek cevap verdi:

— Anne, bir işin başına varsam. Hemen, **(Sen daha misafirsin)** diyor. Sabah benden önce kalkıyor. Evi süpürüyor. Kahvaltıyı hazırlıyor. Bulaşıkları bile bana yıkatmıyor. Sen olsan utanmaz mısın?

Annesi şöyle bir oh çektikten sonra, memnuniyetini bildirdi:

— **Çok sevindim. Ben şimdi çaresine bakarım.**

Hemen telefonu aldı. Saliha Hanımı aradı.

— **Buyurun ben Saliha!**

— Ben de Ayşe'nin annesiyim. Kızım akşam eve yemeğe gelince sizden şikâyet etti. (Artık kocamın evine gitmek istemiyorum. Beni oraya gönderme! Çünkü kocamın anası beni çok mahcup ediyor) dedi.

— **Hayrola nasıl mahcup ediyormuşum?**

— Orasını siz bilirsiniz. Bir haftalık geline yaptığınız reva mı?

Saliha Hanım iyice şaşırmişti. Suçunu öğrenmek istiyordu:

— **Suçum neymiş? Öğreneyim de bir daha yapmayayım!**

— Biz, kızımızı oraya hizmet etmesi için gönderdik. Siz, kızımızın hizmetine mani oluyormuşsunuz. Zavallı, evde suçlu gibi duruyormuş. Bugünden tezi yok, bütün işleri kızım yapmalı.

— **Hay Allah, beni korkuttunuz. Ben de acaba ne suç işledim diye merak ediyordum. Özür dilerim. Bir daha onu memnun edecek şekilde hareket ederim!**

— Saliha Hanım, şaka yaptım. Kızım sizden çok memnun; ama artık misafirliği kalmadı. Lütfen işlere yardım etsin!

Ayşe de telefonu dinliyordu. Annesinin sözlerinden utandı. Saliha Hanıma bir şeyler söyleyecekti, vazgeçti. Annesi memnuniyetini bildirip teşekkür ederek ayrıldı. Namazdan çıktıktan sonra gitmek için hazırlandılar. Annesinin isteği üzerine Ömer, biraz hediye alıp Ayşe'nin çantasına koydular. Sevinerek evlerine geldiler.

Sabah Salih okula gittikten sonra, Saliha Hanım eskisi gibi evin işlerini yapmaya başladı. Ayşe yanına gelince dedi ki:

— **Kızım, sen bu evde misafir değilsen bile acemisisin. Hangi eşyanın nerede olduğunu bilmezsin. Yemeğe tuz koyacak olsan iki saat tuz ararsın. Bıçak lazım olsa bıçak ararsın. Gel ben sana her şeyin nerede olduğunu göstereyim! Bak, çatal kaşık burada. Tuz biber şurada. Bir çivi çakman gerekebilir. Çiviler ve çekiç şuradadır.**

Saliha Hanım, süpürgeye varıncaya kadar her eşyanın teker teker yerini gösterdi. Kendisi çok intizamlı idi. Gelinin de öyle intizamlı olmasını istiyordu.

— Bak kızım! Aldığın şeyi yerine koymazsan, evde eşya aramakla başın döner. Bu evin prensibi böyledir. Her eşya alındıktan sonra yerine konur. Kendi odanı da böyle yap! Oğlanın pijamasını devamlı bir yere koy! Gömlekleri, atletleri belli bir yerde dursun.

Çorabınızı, mendilinizi, hâsılı bütün eşyanızı belli bir yere koyup oradan almalısınız. Bir gün başka yere koyarsan bulunamaz. Ben oğlumu bu intizamlığa alıştırdım diyebilirim. Tıraş makinesinin yeri bellidir. Kravatını, ceketini her gün belli bir yere asar. Bugün şu askıya, öbür gün başka bir askıya asmaz. Ara sıra imtihan ederim. **(Aynanı ver bakalım)** derim. Hiç ceplerini karıştırmadan verir. Tarağı, misvakı, para cüzdanı daima belli yerdedir. Meselâ çakısı, bugün sağ cepte ise diğer bir gün sol cebine koymaz. Eğer bunlara riayet etmezsen, kendin rahatsız, huzursuz olursun. Ben tecrübelerimi sana bildirdim. Çamaşır yıkayacak olsan, deterjanın yerini biliyor musun?

Ayşe biraz düşündükten sonra:

— **Alışacağız anne** dedi.

— Kızım işleri şimdilik tamamen sana bırakırsam şaşırabilirsin. Şimdilik yine ben yapmaya çalışayım. Sen bana yardım et! Sen öğrendikten sonra da, ben sana yardım etmeye çalışırım.

— **Nasıl istersen anne!**

— Annene şikâyet yok tabii.

— **Utandırıyor sun anne!**

— Kızım, ben evde bulanmadığım zamanlar eve komşular gelebilir. Sana kaynananla iyi geçinip geçinmediğini sorarlar. Maksatları senin derdine çare bulmak değildir. Senden duyacağı birkaç söz yanına birkaç daha ekleyip sağda solda anlatmaktır. Ev hâli, oğlum veya ben seni üzebiliriz. Derdini ona buna anlatmakta fayda yoktur. Kötü bile olsan, soranlara iyiyiz diye cevap ver.

Salih, elinde bir levha ile benzi soluk bir halde eve geldi. Rahatsız olduğu anlaşılıyordu.

— **Anne, dedi. Şöyle divanın üzerine biraz yatayım. Belki başımın ağrısı geçer.**

Sağ yanı üzerine divana yattı.

Saliha Hanım ile Ayşe, gelen levhaya merakla baktılar. Çok hoşlarına gittiğini söylediler. Salih uyuduktan sonra levhayı duvara asmak istediler. Ayşe, bir çivi ile bir çekiç aldı. Saliha Hanıma, (Levhayı şöyle asayım mı?) diye sordu. Saliha Hanım, başı ile tasdik etti. Ayşe, çiviye çakarken, elinden çekiç düştü. Salih'in kaşının üstünden kanlar akmaya başladı. Ayşe, (Ayy) diye bağırdı. Salih ne

olduğunu anlayamadı. Saliha Hanım:

— **Oğlum, elimden çekiç düştü dedi.**

Ayşe'ye hemen tentürdiyot getirmesini söyledi. Ayşe, ecza dolabından mersol ve oksijenli suyla biraz da pamuk getirdi. Saliha Hanım, yarayı oksijenli su ile yıkayıp biraz da üstüne mersol sürdü. Pamukla yarayı kapattı. Pamuk düşmesin diye yarayı sardı.

Saliha Hanım, Ayşe'ye işaret ederek konuşmamasını söyledi. Oğluna, duvara çivi çakarken kazaen elinden çekiç düştüğünü söyledi. Salih:

— **Anne, dedi. Çiviye Ayşe çaksaydı belki düşürmezdi.**

— Ben çakayım demiştim.

Salih, çok geçmeden derin yarasına rağmen yavaşça kalkıp abdest almaya gitti. Yarasının üzerini mesh ederek abdestini aldı. Misafir odasına girip ikindi namazını kılmaya başladı; ama Ayşe'yi bir üzüntü kaplamıştı. Saliha Hanıma yavaşça dedi ki:

— **Anne, niye çekici ben düşürdüm dedin?**

— Kızım sen daha yeni sayılırsın. Aranızda bir soğukluğa sebep olmaması için öyle söyledim. Beni nasıl olsa tanıyor. Bana bir şey demez. Hem ben gördüm. Bunda senin suçun yok. Kazaen oldu. Ha sen düşürdün, ha ben. Çekiç benim elimden de düşebilirdi.

***

Devrimci Kaya, Salih'in zeki bir genç olduğunu biliyor, onunla birkaç defa görüşerek, devrimci olması için ikna etmeye çalışıyordu. Kaya, Salih'e dedi ki:

— **Gel bizimle derneğe uğrayalım, sana bir kitap vereyim.**

— Ben öyle yerlere gitmek istemem. Sen bir ara uğrar bana getirirsin.

— **Dernekte kimse yoktur. Bir girip çıkarız.**

Salih istemeyerek Kaya ile Tüm-Sol-Der lokaline gittiler. Kitabı alıp çıkarlarken, birkaç devrimci militan daha geldi. Salih'le şakalaştılar. İçlerinden birisi Salih'e bir tabanca uzattı.

— **Al eline şunu da, cesaretin artsın.**

Salih itiraz etti:

— Bırakın, benim tabancayla silahla işim yoktur.

— **Al al korkma! Patlamaz. Şeytan doldurmaz.**

Gülüşerek tabancayı Salih'in eline verdiler. Az sonra flaş patladı.

Salih'in resmini çektiler. Salih:

— **Ne oluyor** dedi.

— Ne olacak bir hatıra resmi çektik. Sen hocasın, ayağında bereket vardır. Resmini lokalimize asarsak işlerimiz rast gider.

Salih geldiğine pişman olmuştu. Tabancayı masanın üstüne koyarak çıktı.

Kaya, Salih'in konuşmalarının etkisi altında kalıyor, acaba demekten kendini alamıyordu. Salih'in varlıkların yaratılışını anlatması, insandaki organların tesadüfen olmadığını, kâinattaki hareketlerin muazzam şekilde olduğunu, bu nizamın bir yaratıcısının olabileceğini düşünüyordu. **(Ya Cennet ve Cehennem varsa benim halim ne olacak?)** diyerek Salih'in okula gelmesini bekliyordu. Salih okula gelince, bir kenara çekilip dedi ki:

— **Okumam için bana bir kitap verir misin?**

— Nasıl bir kitap istiyorsun?

— **Bana anlattığın şeyleri yazan bir kitap...**

— Ciddi mi konuşuyorsun?

— **Elbette ciddi konuşuyorum.**

— Sen din kitabını ne yapacaksın? Din kitapları gerilla savaşından bahsetmez. Sadece dünya ve ahiret saadetinden bahseder.

— **Ben de dünya ve ahiret mutluluğuna kavuşmak istiyorum.**

Kaya ile Salih, Veznecilerden konuşarak Fatih'e kadar yürüdüler. Salih, eve gelince bahsettiği **Herkese Lazım Olan İman** kitabını Kaya'ya verdi.

Kaya, teşekkür ederek, kitabı aldığı gibi hemen evlerine hareket etti. Geceli gündüzlü durmadan okumaya başladı. Bir süre sonra bir deftere tuttuğu bazı notlarla Salih'in yanına geldi. Salih, notlar hakkında bazı izahlarda bulundu. Kaya dedi ki:

— İçimde bir şüphe vardı. Kitabı okuduktan sonra şüphe kalmadı. Allahın var olduğuna inandım. Benim annem, babam namaz kılar. Cahildir diye onlara inanmıyordum. Gerçekten onların da bazı noksanlıkları varmış. Bu noksanlıkları sebebiyle onlara itimadım yoktu. Şimdi İslâmiyet'in sadece bir inanç sistemi olmadığına inandım. İyi bir insan olmak için çalışıyorum.

— **Açıktan namaz kılmaya başlayacağım. Hepsini**

Müslümanlığa davet edeceğim.

— Ama bu zamanda böyle hareket etmek doğru olur mu?

— **Doğru olmasa da haydi gelin diye herkese bağıracağım.**

— Bana sorarsan böyle hareket etmen sana zarar verir. Kitapta da okumuştundur. Emr-i maruf yaparken yani iyiliği tavsiye ederken dikkatli olmak gerekir.

— **Nasıl dikkat etmelidir?**

— Bugüne kadar sana Allah'a inan, namaz kıl dedim mi?

— **Demedin.**

— Deseydim kabul eder miydin?

— **Peşinen, bütün fikirlerini kabul etmiyordum. Gerçekten ters tepki yapardı.**

— Şimdi de yapılacak iş, namaz kıldığını bilseler bile onların gözü önünde namaz kılmamalıdır. Bir bahane bulup onlardan irtibatı kesmek gerekir.

— **Onlarla irtibatı kesmem zordur. Beni öldürürler.**

— Başka şehre git!

— **Nereye gitsem beni bulurlar.**

— Bir kaza geçirme süsü ver. Hasta olduğunu onlara bildir. Belki böylece irtibatın kalmaz.

Kaya, yeni adıyla Faruk, Salih'ten ayrılıp düşünceler içinde Beyazıt camisine gitti. Abdest aldı. İkindiye kılıp çıktı. Camiden çıkarken devrimci arkadaşlarından ikisi gördü. Alaylı bir şekilde sordular:

— **Kaya, hoca mı oldun?**

— Anamın, babamın ve ecdadımın yoluna gitmek istiyorum.

— **Geçmişe değil, geleceğe bak! Gerici değil, ilerici ol!**

— Bir karıncayı, hatta bir buğday tanesini bile yaratamayan insanların değil, her şeyi yoktan yaratan Allah'ın yoluna gidiyorum.

— **Bu sözleri nereden öğrendin?**

Faruk münakaşanın fayda vermeyeceğini bildiği için konuşmayı uzatmak istemedi. Susmayı tercih etti; ama arkadaşları konuştu:

— **Bu yoldan dönenin sonunu bilirsin.**

— Biliyorum, sonu ölümdür; ama imansız yaşamaktansa imanlı ölmeyi tercih ederim.

— **Peki, seni arzuna kavuşturmak kolaydır.**

Ayrıldılar. Faruk, düşünceler içinde memlekette bulunan anne ve babasına bir mektup yazdı. Onlara namaz kıldığını müjdeledi. Salih'in iyi bir insan olduğunu, onun vasıtasıyla hidayete kavuştuğunu bildirdi; ama devrimci arkadaşlarının kendisini öldürebileceğini de yazdı.

Yıl 1980. Salih, bu yıl üniversite mezunu olacaktır, ama anarşi her yerde hüküm sürmekte, günde birkaç kişi öldürülmektedir. Derslere ve imtihanlara bile girmek mümkün değildir. Salih, bu şartlar altında nasıl mezun olacağını düşünmektedir. Gerçi Salih, hiç bir gruba mensup değilse de, yine askerlerin himayesinde ara sıra derslere devam edebilmektedir.

Faruk adını alan Kaya ise, Salih'in tavsiyelerine uymadı. Herkesin gözü önünde namaz kılmaya devam etti. Yine bir gün Beyazıt camisine girerken birkaç silah sesi işitildi. Faruk, **(Lâ ilahe illallah Muhammedün Resulullah)** diyerek yere yıkıldı. Başka bir şey diyemeden ruhunu teslim etti.

Bir grup genç, (Salih vurdu. Salih Öksüz vurup kaçtı) dediler. Polisler geldi. Birkaç genç, Salih Öksüz isimli bir talebenin vurduğunu söylediler. Polisler, Salih'in evine gelip onu ekip arabasına bindirerek karakola götürdüler. İfadesini aldılar. Salih, hiç bir şeyden haberi olmadığını söyledi; ama şahitler, Salih Öksüz'ün vurduğunu bizzat gördüklerini tekrar edince, mahkemeye çıkmak üzere Salih'i hapis haneye gönderdiler. TV haber bültenini okuyan spiker, 19 haberlerinde şunları söylüyordu:

"... Bugün de yurdun çeşitli yerlerinde yedi kişi öldürülmüştür. Kaya Şehidoğlu adlı bir genç, karşıt görüşlü Salih Öksüz isimli bir öğrenci tarafından Beyazıt Camisi önünde öldürülmüştür. Salih yakalanarak gözaltına alınmıştır. Diğer taraftan..."

* * *

Mahkeme başkanı, Salih'e sordu:

— Ayrı ayrı üç şahidi de dinlediniz. Üçü de Kırıkkale markalı olduğunu tahmin ettikleri bir tabanca ile Kaya Şehidoğlu'nu camiye girerken arkadan vurduğunuzu söylediler. Üçünün ifadesi de tıpatıp aynıdır. Bir diyeceğiniz var mıdır?

— Olay günü rahatsızdım. Evden dışarı çıkmadım. Kaya'yı ben öldürmedim. Ben insan değil, tavuk bile kesemem. Sonra benim bir

partiyle veya dernekle bir ilgim yoktur. Kimseyi öldürmeyi düşünemem bile. Bu iftiradır.

— **Şahitleri tanıyor musunuz?**

— Evet, üçü de sınıf arkadaşımdır. Dört yıldır beraberiz. Dört yıldır hiç bir yürüyüşe bile katılmadığımı herkes bilir.

— **Bir suçu hep sabıkalılar mı işler? Sabıkasız bir kimse, suç işleyince sabıkası olur. Daha önce sabıkasız olmanız, bu suçu işlememiş olmanızı gerektirmez.**

Tüm-Sol-Der'in avukatı söz aldı:

— Sayın Başkan, Salih Öksüz'ün, uzun zamandan beri, maktul Kaya Şehidoğlu ile fikri tartışmalar yaptığı herkes tarafından bilinmektedir. Fikrini kabul etmeyince de vurduğu anlaşılmaktadır.

Ağır Ceza Başkanı Salih'e sordu:

— **Tabanca taşır mıydın?**

— Hayır, vesikalı vesikasız hiç tabanca taşımadım.

— **Tüm-Sol Der avukatının verdiği dosyada bir resminiz var ve resimde elinizde bir tabanca bulunmaktadır.**

Salih biraz düşündü, bir şey hatırlayamadı. Daha sonra **Tüm-Sol-Der** lokalinde çektikleri resmi hatırladı. Bir tertip içinde olduğunu iyice anlamıştı; ama ne diyebilirdi? Elime tabanca verip habersizce resmimi çektiler dese ne ifade ederdi? Kanunen, bir an tabancayı ele almak bile tabanca taşımak demektir. Susmayı tercih etti.

Mahkeme Başkanı tekrar sordu:

— **Niçin susuyorsunuz? Sükut ikrardan mı gelir demek istiyorsunuz? Öyle ise elinizi çalıştırdığınız gibi, dilinizi de çalıştırıp olayı olduğu gibi anlatın. Hiç yalana başvurmadan anlatırsanız, sizin için hafifletici sebep olabilir.**

— Hayır, Kaya'yı ben öldürmedim.

İfadeler zapta geçti. Kaya'nın vücudundan çıkan kurşunların Salih'in elinde tuttuğu tabancaya benzediği bilirkişi raporundan anlaşılmaktaydı. Karar için mahkeme bir ay ileriye atıldı.

Ertesi gün karar günü, Saliha Hanımla Ayşe ağlıyor ve gözyaşları içinde dua ediyorlar. Saliha Hanım uzun uzun dua etti.

Ayşe de hep kurtulması için dua ediyordu; çünkü o da Salih'in suçsuz olduğunu biliyordu; ama bütün deliller aleyhine idi. Mahkeme de, delillere ve şahitlere göre karar verecekti. Hepsi de aleyhine

olduğuna göre, en az 20–30 sene ceza giymesi mümkündü.

Kararı dinlemeye Saliha Hanım, Ayşe ve Ayşe'nin abisi Ömer de gelmişti. Karar açıklandı: İdam.

Saliha Hanımla Ayşe şok geçirdi. Düşüp bayıldılar. Salih'in de yüzü sarardı. Takdire razı olmaktan başka çare yoktu. Salih, her zaman tekrarladığı mısraları yine mırıldandı.

Hak şerleri hayreyler.

Zannetme ki gayreyler.

Ârif anı seyreyler.

Mevlâ görelim neyler.

Neylerse güzel eyler.

Salih'i tekrar hapisaneye götürdüler. Ömer, perişan bir vaziyette olan kardeşi Ayşe ile Saliha Hanımı Fatih'teki evlerine getirdi.

Avukatların görüşü, kararı temyize hiç lüzum olmadığı noktasında idi. Çünkü aksini kabul ettirebilecek hiçbir delil yoktu; ama idam işinin biraz daha uzaması için Yargıtay'a başvurarak karar temyiz edildi.

Yargıtay, soruşturmanın noksan olduğu gerekçesiyle davanın tekrar görüşülmesi için dosyayı mahkemeye gönderdi. Bu sırada Salih'in idama mahkûm olduğunu duyan Kaya Şehidoğlu'nun babası İstanbul'a geldi. Oğlunun kendisine yazdığı mektupta Kaya'nın devrimciliği bıraktığı, Salih'le iyi arkadaş olduğu, ama devrimcilerin kendisini öldürebileceği bildiriliyordu. Kaya'nın babası, **(Benim oğlumu Salih değil, devrimciler öldürdü)** diyordu.

Mahkemede şahitlerin ifadelerine tekrar müracaat edildi. Ayrı ayrı ifadeler alındı. Salih'in Kaya'ya ateş ettiği zaman üstündeki elbisenin ne renk olduğu soruldu. Şahitlerin üçünün de ifadesi değişikti. Salih'in giydiği çeşitli elbiseleri tarif etmişlerdi. Vurunca ne tarafa kaçtığı sual edildi. Birisi Sahaflar çarşısına doğru kaçtığını söylerken, diğer ikisi Beyazıt meydanına doğru kaçtığını söylediler. Mahkeme heyeti, uzun zaman sonra hangi elbiseyi giydiği unutulacağı için bunu tam bir delil saymadı. Silah sesini duyar duymaz, herkes bir tarafa kaçtığı için katilin ne giydiğine bakmak mümkün müydü? Kaya'nın mektubu ise bir zandan ibaretti. Kesin bir delil sayılmazdı. Mahkeme tekrar idamına karar verdi. Tekrar temyiz

edildi. Karar birinci daire tarafından tasdik edildi.

Artık bütün ümitler kesilmişti. TBMM'nin kararı tasdik etmemesi için, hiç bir sebep yoktu. Tam bu sırada halkın üzerine ateş ederek beş kişinin ölümüne sebep olan devrimci **Özgür Barış**'ın tabancasından çıkan kurşunlarla **Kaya**'nın vücudundan çıkan kurşunların aynı tabancadan çıktığı balistik muayene neticesinde bilirkişi raporu ile tespit edildi. Bu arada Yargıtay Başsavcısı'nın tasdik kararına itirazı sebebiyle Yargıtay Daireler Kurulu tarafından tekrar ele alınan dosyanın incelenmesi neticesinde, günlerce hapiste mahkûm yatan **Salih Öksüz**'ün beraatına ve telgrafla tahliyesine karar verildi.

Eskisi olmayanın yenisi olmaz

Aralıksız çalan kapının zili, Mübeccel hanımı eski ahşap merdivenlerden hızla aşağı indirmek için zorluyordu. Fakat yaşlanmıştı artık. Dizlerinin ağrısı artmış, ona ağır hareket etmesini söylüyor gibiydi.

— Geldim, geldim...

— Kim o!

— Benim anneciğim, kızın Neriman.

— Neriman!

Mübeccel Hanım 2 yıl önce gelin etmişti kızını, iyi bir insandı damadı bir de torunu vardı. Ne güzel şeydi torun sevgisi.

— Hayırdır kızım ne bu acele peş peşe basıyorsun şu zile. Gel gel, bakalım içeri, ver bakayım şu kucağındaki yavrucağı.

—Bıktım artık anne bıktım, dayanamıyorum. Dönmeyeceğim o eve bir daha.

—Sakin ol bakalım! Geç içeriye. Kapıda konuşulmaz böyle şeyler. Ben bir çay atayım ocağa, hem konuşur hem de bir şeyler yer içeriz.

—Tamam, anne ben çocuğu yatırayım.

Mübeccel Hanım, ocağa çay koyarken düşünüyordu; ne oldu acaba? Damat bir şey mi yaptı, deli kız kim bilir neye sinirlendi yine.

—Anlat bakalım kızım hayırdır inşallah. Nedir seni böyle apar topar bize getiren?

Neriman ağlamaktan şişmiş gözleri ile annesine baktı tekrar

başladı ağlamaya, hıçkırarak ağlıyor, “olmuyor anne ben artık o eve dönmeyeceğim” diye söyleniyordu. Mübeccel Hanım:

— Ne oldu kızım baştan anlat dedi.

— Ne olacak tartıştık. Çok sıkıldım tatile gidelim dedim, “gidemeyiz hanım işlerim çok yoğun, şimdi izin alamam” dedi. “Salondaki halı eskidi zaten koltuklara uymuyor değiştirelim, haftaya arkadaşlar bize gelecek ayıp olur” dedim, beni eşyalarımınla seven benim arkadaşım olamaz dedi. Deli edecek beni anne, deli edecek. Suç bende tabi Feride gibi alıp getirteceksin halıyı mecbur kalacak kabullenmeye.

Mübeccel Hanım, çayları getirmek için mutfağa gittiğinde, Neriman hâlâ kocası için bir şeyler söyleyip, bağırıp çağırıyordu. Mübeccel Hanım, elinde çay tepsisi ile içeri girdi.

—Beni dinlemiyor musun anne?

—Dinlemez olur muyum, dinliyorum. Yıllar evvel bende senin gibi baba evine gitmiş, anneme ağlayıp zırlamış, dönmeyeceğimi söylemişim.

—Anneannem ne demişti sana anne?

—Ne diyecek beni bir güzel azarladı, kolumun altına getirdiğim bohçamı sıkıştırdı ve “bu evde sana yer yok, bilirsin ki evden çıkan kız geri dönmez, hadi bakalım dön kocanın yanına, özür dile, yalvar ki seni affetsin”dedi ve beni adeta kovar gibi kapının önüne koydu. O zaman çok kızmış, söylenmişim anneme, şimdi hak veriyorum. İyi ki geri göndermiş beni... Sonra sen oldun baban ve ben çok mutlu bir evlilik geçirdik, kimseye muhtaç etmedi beni, Allah, onu başımdan eksik etmesin, ondan razı olsun rabbim. Ya, işte böyle.

—Ne yani, şimdi anneannem gibi sende beni, geri mi göndereceksin?

—Kızım seninle konuşacağım; şimdi sana söyleyeceklerimi iyi dinle, tarih tekerrür etti ve eder de, sen de bu söylediklerimi kendi evladına söyleyeceksin belki.

Annesi tekrar söze başladı:

— Bak kızım, biz sana dinini öğrettik, seni dinini bilen namazını kılan, güzel ahlaklı çalışkan birisi ile evlendirdik. Evet, bunlar anne babanın görevleridir ama biz bu konuda Allah rızası için hassas davrandık. Feridun’u baban da, ben de çok severiz hiç saygısızlığını

görmedik, eli açıktır hem sana hem herkese. Sana ve çocuğuna bağlıdır. Size daha iyi imkânlar vermek için, gece gündüz çalışıyor sizi kimseye muhtaç etmiyor. Yediğiniz önünüzde yemediğiniz ardınızda. Bizim gibi yokluk çekmiyorsunuz. Çamaşırı çamaşır makinesi, bulaşığı bulaşık makinesi, halıları halı makinesi yıkıyor. Ekmek yapma, soba yakma derdiniz yok, evler kaloriferli, sana ve senin gibilere rahatlık batıyor kızım rahatlık. Seninki düpedüz şımarıklık... Sen para kazanmadığın için bilmiyorsun, ekmek artık aslanın ağzında değil, midesinde, ne yapsın adam başka iş bulmak kolay mı? Sen kocanı yok tatildi, yok halıydı diye bunaltırsan, zaten yorgun geliyor adam, onu rahat ettirmezsen, hasta olur o zaman ne yapacaksın?

Sen sen ol; sakın gereksiz şeylerle dünyalıkla, kocana sıkıntı verme, eskinin kıymetini bilmeyenin, yenisi olmaz derler. Gereksiz istek ve harcamalardan kaçın, kendini kocanın yerine koy, bütün gün insanlara laf anlatmak, yük çekmek kolay değil. Dırdır eden kadın olma, hiç kimse, dırdır dinlemek istemez. Kaldı ki yorgun gelen koca hiç istemez. Kocanın kılık kıyafetine, ütüsüne dikkat et; çünkü erkek dışarıda karısını temsil eder. Ütüsüz gömlek ve pantolon, ondan önce seni küçültür. Sakın sesini kocandan fazla yükseltme, ondan izinsiz hiçbir şey yapma, buraya bile gelirken izin almayı ihmal etme. Kocanı güler yüzlü, neşeli karşıla. Sakın arkadaşlarına beyini anlatma, arkadaşlarını ve arkadaşlarının kocaları hakkında duyduklarını beyine bahsetme! Kimse, bir başkası ile karşılaştırılmaktan hoşlanmaz. Kendine, kılık kıyafetine özen göster. Beyini ana baban da olsa, kimseye şikâyet etme. Yuva yıkmak kolay ama yapmak zordur. Yuvana sahip çık, evinin hanımı ol, artık babanın evinde misafir olursun, senin evin, yerin kocanın yanındır. Kocanı üzersen bizi üzmüş olursun, bunu unutma. Bizim rızamızı kazanmak istersen eve gittiğinde, beyinden özür dile olur mu kızım.

Annesi söylediklerini düşünmesi için çayları doldurmak bahanesi ile Neriman'ı yalnız bıraktı. Neriman annesinin haklı olduğunu düşünüyordu. Aslında kocası iyi bir adamdı, kötü bir alışkanlığı yoktu. Hiç bir zaman kendisine kötü davranmamış, hatta olumlu isteklerini yerine getirmeye çalışmıştı. O kadar da önemli değildi zaten, halısı uyum sağlamasa da değiştirilecek kadar eskimemişti.

Başkalarının söyleyecekleri için huzurunu bozduğuna değer miydi? Bütün bunları düşünerek dalmıştı Neriman... Annesi:

—Çocuk uyandı, ağlıyor galiba kızım bir baksan dedi.

Neriman içerideki odadan çocuğunun üzerini giydirmiş, kendiside pardösüsünü eşarbını örtünmüş olarak çıktı. Mübeccel Hanım:

—Hayırdır gidiyor musun kızım dedi.

—Gideyim anne, galiba sen haklısın, beyim gelmeden sevdiği yemekleri hazırlayarak kendimi affettireyim.

—Eh sen bilirsın kızım haydi selametle git. Bil ki en doğrusunu yapıyorsun, işte Müslüman bir hanımefendisi böyle yapar zaten.

Neriman, annesinin elini öpüp, iki sokak ötedeki kendi evine doğru yola koyuldu.

Mübeccel Hanım, kızının arkasında uzun uzun bakıp dua etti...

Şimdiki kızlar, sıkıntı çekmiyor, sabır göstermiyor böyle evlilik de yürümüyor. Evinde sıkılan, karısına kızan, kocası ile tartışan, baba evine koşuyor. İncir çekirdeğini doldurmayan sebeplerle boşanırlar. Biz seni sokakta bulmadık bırak gel kızım diyen anne baba sonra çok pişman oluyor ama olan çocuklara oluyor. Evlatlarına sabırlı olmayı, yük çekmeyi, saygı ve sevgiyi öğretemeyen aileler sonuçlarına hep birlikte katlanıyor.

Herkesin bir görevi var

Kadın erkek beraber çalışılan yerlere hepimiz gitmişizdir. Zaten bu devirde kadın ve erkeğin bir arada çalışmadığı yer de yok gibidir. Oralarda çalışan kadınlarla, erkeklerin aralarındaki diyaloglara da zaman zaman şahit olmuşuzdur. Dikkat edilmişse, gayet samimi senli benli sansürsüz konuşmalar, yaşlarına ve konumlarına yakışmayan tarzda şakalar, dahası ve en acısı yaptıklarını sıradan sayan bir takım insanlar görmüşüzdür. Ayrıca çalışan kadınların çoğunda (çalışıyorum çalışmanın getirisi olarak, para da kazanıyorum öyleyse, ben ayakları üzerinde durabilen, toplumda söz sahibi olan ve kendine güvenen bir bayanım) düşüncesi içinde davrandıklarını da görüyoruz.

İş yerinde patronundan bir aferin almak için türlü çabalar gösteren çalışan bayanlar, aynı çabayı beylerini mutlu etmek,

beyinin bir iltifatını kazanmak için gösterecekler, o ev güllük gülistanlık olur. Aynı şey beylerin tarafında da farklı gerçekleşmekte, çalıştığı iş yerinde karşılaştığı hanımlara gösterdiği nezaketin, kibarlığın, komplimanın dörtte birini evdeki hanımına gösterse, hanımının saygı ve sevgisini daha çok kazanırdı herhalde...

Evet, gerçekten de bizim ve çocuklarımızın hizmetiyle, evimizin düzeni, tertibi, temizliğiyle, ilgilenen hatta sıkıntılara göğüs germekte hep bizimle olan hanımlarımız, dışarıdaki bayandan çok daha fazla ilgi ve nezakete layık değil mi?

Haramlardan uzak duran, hatta harama düşme kaygısıyla evinde olmayı tercih eden

tesettürüne ve ibadetlerine dikkat ederek kendini koruduğu gibi dinimizin bildirdiği şekilde davranarak beyini de günaha girme vebalinden kurtaran hanımlarımız, daha çok iltifata ve itinaya layık değil mi?

Gazetelerin insan kaynakları sayfasındaki reklâmlara baktınız mı? İş ilanlarında hep fiziği ve diksiyonu düzgün bayan eleman aranmakta... Neden daha çok bayan eleman tercih ediliyor, çok kaliteli bir eğitim almış, ev geçindirmek zorunda olup da iş bulamayan bu kadar erkek varken?

İnsanın aklına, (Sanki bu işte bir bit yeniği var, acaba kasıtlı olarak kadın sokağa çekilmek mi isteniyor?) gibi şeyler geliyor. Dış mihraklar, kendi toplumlarında aile kavramını kaybettiler, zararlarını öğrenince şimdi geri kazanmaya çalışıyorlar. Fakat bizimle uğraşmayı hızlandırıyorlar. Bir topluma verilecek en büyük zarar, aileyi yok etmek... Bunu da ailenin temelini ve birlikteliğini sağlayan anneyi, yani kadını dejenere ederek yapmaya çalışıyorlar.

Görünüşe göre de başarmak üzereler. Baksanıza kadınlar erkekleşmeye, erkekler de kadınlaşmaya başlamışlar bile... Roller değişmiş. İş bulamayan baba, evde oturup çocuklara bakıyorken, kadının çalışmasının olmazsa olmaz görüldüğü günümüzde, aile geçiminin ağır yükü hayat müşterektir adı altında kadına yükleniyor.

İşte size bir başka tablo:

Bir erkek evlenmek istiyor, annesi soruyor:

—Nasıl bir kızla evleneceksin?

Genç cevap veriyor:

—Fark etmez, çalışan birisi olsun, ben nasıl ev geçindireyim? O da çalışırsa, birimizin maaşı elektrik, su, ev kirası vs... Birimizinki de boğazımıza kılık kıyafete falan ancak yeter.

—Çok iyi oğlum, sen çalışacaksın da, o mu yiyecek, o da çalışsın tabii. Nerde çalışsın?

—Ben tezgâhtar falan istemem, öyle işler geçici olur. Öğretmen olabilir, devlet kapısı ne de olsa...

Bunun gibi konuşmalar, aranan özelliklerde kız bulunuyor, nişan, düğün, balayı falan derken;

—Bana yazık değil mi? Hani hayat müşterekti, hani sen de bana evde yardım edecektin? Yardım etmeyi bırak, kendi eşyalarını toplaman da yeter. Geldiğim gibi mutfağa giriyorum, yemek, bulaşık, evin toplanması bıktım artık. Sen yoruluyorsun da, ben yorulmuyorum mu? Ben de senin gibi gelir gelmez elime kumandayı alıp, televizyonun karşısına geçsem aç kalırız aç...

—Yapacaksın tabi, sen kadın değil misin, ben mi yapacağım yemeği, ütüyü? Çok konuşma da, sofrayı hazırla çok acıktım.

Bu tartışmaları dışarıdan izleyenler, belki bir çocuk olsa her şey yoluna girer diye düşünülürken aslında karışık olan durum çocuğun olmasıyla içinden çıkılmaz bir hal alır.

—Çocuğa kim bakacak? Annem hasta, ee senin annen de çocuğu çok şımartıyor, ahlaki bozuluyor çocuğun.

—En iyisi bir kreş bulalım, kreşe verelim çocuğu...

Uzun araştırmalar, arkadaş tavsiyeleriyle bir kreş bulunur, çocuk kreşe verilir, annenin akli yavrusunda, bütün gün ne yaptı, ne yedi, ateşi de vardı, nasıl oldu acaba? Bütün bu sorular, düşünceler ve annenin gizliden çektiği; ama söyleyemediği bir vicdan azabı, bir suçluluk duygusu içini hep kemirmektedir. Aslında hesap ortadadır, kadının aldığı para kreşe, kendi özel ihtiyaçlarına kullandığı makyaj malzemesine ancak yetmektedir. O zaman neden bu kadar sıkıntı çeker ki?

Sabahın erken saatinde kalkıp hazırlanmak, çocuğu hazırlamak, üstelik tam da huzurlu sıcacık evinde uyurken onu uyandırmak, bütün gün iş yerinde akşama ne pişireyim, misafire ne ikram edeyim, çocuk nasıl gibi düşüncelerle boğuşmak. Mesai bitip de eve gelindiğinde aynı tempo devam etmekte, hızla yemek hazırlanıp,

yine aynı hızla yenip ertesi günün yemeği yapıp, çocukla ilgilenmeye vakit kalmadan bakılır ki, çoktan gece yarısı olmuş. Bir kenarda sizin gelmenizi kendisiyle ilgilenmenizi beklerken uyuya kalan yavrunuzu kucaklayıp, buruk bir öpücükle yatağına yatırılırsınız. İşte bütün bir gün koşuşturup dururken bir de bakar ki, ömür geçmiş, çocuklar büyümüş; ama farkına bile varılamamış, ne eski güzelliği, ne eski sağlığı, ne de, artık sorunlarla başa çıkacak gücü kalmış.

Bunca yıl karı koca çalışmışlar ama elde hiçbir şey yok. Hâlâ borcunu ödedikleri evi saymazsak, ömür vefa eder de, borçtan kurtulup rahata ereriz diye beklenirken, evlatların evlenmesi gibi sebeplerden, borç üstüne borç...

—Hani iki kişi çalışırsak rahat ederdik, daha iyi yaşıydık? Hep sıkıntı çektik şimdi ömür bitti, hesap verilecek ama dünyada rahat yaşamak için sıkıntı çektik, fırsat bulamadık ki ebedi yaşayacağımız yer için hazırlık yapalım, üstelik hep sermayeden yedik elde bir şey kalmadı. Ne için, kimin için, nasıl yaşadık, ne bıraktık? Taksitlerini ödemeyi hiç ihmal etmedim ama imanını, dinini öğretmekte ihmal davrandım. Dinini öğretmeden çocuğumu Amerika'ya master yapmaya gönderdim. Çocuğum oralarda iyice bozuldu. Ahirette beni sıkıntı çekerek, günah işleyerek okuttun diyip teşekkür etmeyecek, yakama yapışıp neden benim günah işlememe engel olmadın, neden bana dinimi öğretmedin diyecek.

Peki, o zaman neden bu kadar çalışıp günaha girmek isteriz ki? Üç günlük dünya için sonsuz olan ahiret hayatını yıkmak akıl kârı mıdır?

Kendi ayakları üzerinde durmak

Kapı hızlı hızlı çalınıyordu, Naciye teyze, (Geliyorum, geliyorum) diyerek koşar adımlarla kapıya doğru yürürken, bir yandan da, kendi kendine konuşuyordu:

—**Hayırdır inşallah kim bu acaba? Acelesi var galiba...**

Kapıyı açan Naciye teyze:

—**Muhsine kızım ne oldu sana, gel bakayım gel!**

—Naciye teyze bizimkiyle atıştık, moralim bozuk, ben de sana geldim.

—**Gel, içeri girelim de, rahat rahat anlat bakalım!**

—Naciye teyze, bizim adama geçenlerde, (Uzun süredir başım dönüyor, kulaklarım çınlıyor, beni bir doktora götürsen) dedim. Hiç sesini çıkartmadı, oralı bile olmadı. Bugün de, (Evde eksikler var, çıkıp alsak iyi olur, bayram öncesi çoluk çocuk alış veriş yapsak onları sevindirsek iyi olmaz mı?) dedim.

—Ne dedi peki, olmaz mı dedi?

—Yok, öyle demedi. (Hep benim üstüme yükleniyorsunuz, çalışmaktan yorgun düşünüyorum zaten. Kendi ayaklarınızın üzerinde durmayı öğrenin artık, doktoruna kendin git, alış verişini de kendin yap! Bana bir şey söyleme, para istiyorsan vereyim. Hatta çıktığın zaman, ödenmesi gereken faturaları da sana vereyim, yatırır, benim işimi kolaylaştırmış olursun. Böylece de kendi ayaklarınızın üzerinde durmayı öğrenmiş olursunuz) dedi. Ne demek şimdi bu, kendi ayaklarınızın üzerinde durmayı öğrenin? Yoksa bu adam bizi bırakıp başkasıyla evlenecek de, başınızın çaresine bakın mı demek istiyor?

—Allah Allah, çok garip bir söz bu... Peki, şimdiye kadar demek kendi ayaklarının üstünde durmuyormuşsun. Kız ne diye sen kendi ayaklarının üstünde durmuyorsun?

—İnan Naciye teyze, kimsenin ayaklarının üstünde durmadım ben, yani kimsenin ayaklarına basmadım, hep kendi ayaklarımın üstünde durdum.

—Şu insanlar ne gariptir. Rabbim yarattığı bütün mahlûkatın rızkını hesapsız, gönderiyor ve başıboş bırakmıyor da, insanlar yaratanın emri olduğu halde, yapmak zorunda oldukları vazifeleri üzerlerinden atmaya çalışıyorlar. Ne günlere kaldık ya Rabbi!

—Tamam da, Naciye teyze, ben ne yapayım şimdi?

—Bak güzel kızım, sen kocana bakma! O yorgun ve de işlerinden fırsat bulamadığı için öyle söylemiştir. Hiç olur mu? Erkeğin vazifesini kadın yüklenir mi? En iyisi, sen sabredip kocana bu durumu güzellikle anlat! (Ben senin istediklerini elbette yaparım ama sana kıyamıyorum; çünkü ben sokağa çıkıp alış veriş yaparken, gidip gelirken, harama bulaşarak hem kendimi, hem de seni yakmak istemiyorum. Kadının işlediği günah, kocasına da yazılırmış. Sonra ben, nefsimi yenik düşüp, bu işlere alışıp, hep dışarı çıkmak isteyebilirim. En iyisi, ben

kendimi de seni de düşünüp ateşe atlamayayım, bu işi senin müsait olduğun bir zamana erteleyelim) dersin.

—Dinler mi beni, dersin Naciye teyze?

—Sen konuşacağın zamanı iyi seçer ve nasıl konuşacağını bilersen, onda da Allah korkusu varsa, neden dinlemesin güzel yavrum! Yeter ki, yumuşak ol ve gerçekten Allahü teâlâdan korktuğun için bu işi yap. Kalpten çıkan, kalbe girer, bunu hiç unutma. Hem, yaptığını Allah için yaparsan sevab kazanır ve Allahü teâlânın yardımına kavuşursun. Kurtulur ve kurtarırsın.

—Ben gideyim artık. Dediklerini yapmaya çalışayım. Allah razı olsun, kalbimi rahatlattın. Sen olmasan ne yapardık, bilmem. Allaha ismarladık.

—Selametle yavrum, selametle... Ama dikkat et kimsenin ayaklarına basma!

—İnşallah...

Ömrün sigortası yok

Ayşe Hanım çalan telefona cevap verdi:

—Buyurun.

—Alo Ayşe, ben Pervin, tanımadın mı? Eski komşun Pervin.

—Aaa, Pervinciğim nasılsın, nerelerdesin, çok uzun zaman oldu görüşmeyeli...

—Ankara'dayım, bir iş için gelmiştim, müsaitsen seni görmeye gelmek istiyorum. Yarın İzmir'e geri döneceğim, gitmeden eski komşumu görüp öyle gideyim istedim.

—Elbette, bekliyorum, çok iyi olur, özlemiştim ben de seni. Hadi gelince konuşuruz.

Ayşe Hanım alelacele evi toparlayıp misafirini ağırlamak ve ikram etmek için, bir şeyler hazırlamaya koyuldu.

Kendi kendine, "Hay Allah, ne kadar şaşırdım aramasına. O acı günlerden sonra unutmuştur buraları, bizleri diye düşünüyordum hep. Yazık, ne yaptı kadıncağыз acaba? Hiç kolay değil yaşadıkları. Allahü teâlâ kimseye vermesin" diye düşünüp eski günlere dalmışken, hazırladığı ikramın piştiğini haber veren fırının alarm sesiyle kendine geldi.

Hemen çayın suyunu koydu. Eski komşusuyla konuşulacak ne

çok şey vardı ne kadarda özlemişti onu. O gelmeden öğle namazını kılmalı, lafa dalıp namazı geç vakte bırakmamalıydı.

Tam namazını bitirmiş dua ediyordu ki, kapı çalındı. Ayşe Hanım, uzun süredir görmediği Pervin Hanımı göreceği için çok heyecanlıydı. Koşarak kapıyı açmaya gitti. Kapıda duran kişiyi tanıımıyordu. Kim gelmişti acaba? Sarışın, makyajlı, süslü bir hanım, elinde bir buket çiçekle kapıda duruyordu.

—**Buyurun kimi aramıştınız acaba?** diye sordu.

—Seni aramıştım şekerim, seni. Tanımadın mı benim kız, Pervin. İçeri almayacak mısın beni yoksa? kapıdan mı göndereceksin?

—**Ta... ta... tabi, kusura bakma. Şaşkınlıktan içeri buyur etmeyi unuttum, içeri buyur lütfen.**

—Hah şöyle, şimdi oldu. Niye bu kadar şaşırdın ki?

—**Ne bileyim, çok değişmişsin tanıyamadım birden.**

—Demek o kadar değişmişim ha, diye güldü Pervin.

Ayşe Hanım çayı demleme bahanesiyle mutfağa gitmek için izin istedi. Mutfaka gider gitmez yüzündeki o şaşkın ifadeyi değiştirmek için uğraşıyordu. Allah Allah, ne olmuş bu kadına? Aman ya Rabbi, sen şaşırtma! diyerek sesli düşündü istemeden.

Bir süre sonra, iki arkadaş eskilerden bahsederek çay içip sohbeti ilerlettiler. Pervin konuşurken gözlerini Ayşe'den kaçırıyor, sanki işlediği bir suçu anlayacak diye annesinin yüzüne bakamayan çocuk gibi, kızarıp bozariyordu.

Ayşe Hanım açık sözlü lafı eğip bükmeden dosdoğru konuşan birisiydi.

—**Ne oldu sana Pervin? Nedir bu halin? Seni görünce, ne diyeceğimi, nasıl davranacağımı şaşırdım.**

—Çok haklısın, çok değiştim. Ben artık eski ben değilim. Bazen ben de kendimi tanıyamıyorum. Biliyor musun, akşam yatarken aynaya bakıp kendi kendimle konuşuyorum. Neden diyorum neden?

Sahi neydi Pervin'i bu kadar değiştiren...

Pervinler, eskiden Ayşe hanımların apartmanlarında oturuyorlardı. Pervin'in beyinin iyi bir işi vardı. İşleri ters gidip bozulunca, işsiz kalan beyi bunalıma girdi. Eş dost derken bir iş bulundu; fakat sigortasız bir işti. Olsun, adam işini yapıyor, üç beş

kuruş kazanıyor, geçinip gidiyorlardı. Pervin, ev hanımı idi. Tesettüre riayet eden, namazını kılan inançlı birisiydi. İki kızları vardı, kızların biri ilkokul, diğeri ortaokulda okuyordu. Sık sık Ayşe hanıma gelir dertleşirlerdi, ah bir sigortalı iş olsa diye dert yanardı. Ayşe ise, Pervin'i teselli eder, şükretmesini ve dua etmesini tavsiye ederdi.

Bir gün Pervin, Ayşe'ye kendisi de çalışırsa daha rahat geçineceklerini, sigortalı iş aradığını söyledi. Madem kocası sigortalı değildi, bari kendisi sigortalı iş bulmalı, hayatlarını garanti altına almalıydı. Bir anlamda, hayatlarını sigorta etmek istiyordu. Bu konu Pervin'de saplantı olmuş, artık dua ederken bile, (Ya rabbi sigortalı iş...) diyordu. Bir cumartesi sabahı kayın validesine kahvaltıya gittiler. Kahvaltıyı yaptıktan sonra beyi dışarı çıkmak istedi, paltosunu giyerken birden yere yığıldı. Herkes başına toplanmış kimi ağlıyor kimi su getiriyor kimi paltosunu çıkarıp rahatlatmaya çalışıyordu. Fakat beyi, o anda ruhunu teslim etmişti bile.

Beyinin vefatının ardından Pervin kızlarını da alarak İzmir'e ailesinin yanına gitmişti. Maalesef, iş sigortalı olabildi ama hayat sigortalı değildi. Kimsenin ömrü sigorta edilemiyordu. Bütün bu yaşananları, Ayşe biliyordu. Onun merak ettiği, sonra ne oldu da inançlı Pervinin böyle değiştiği idi.

—Pervin, kızlar ne yapıyorlar? sen neler yapıyorsun? anlat azıcık.

—Kocam öldükten sonra, İzmir'e annemlerin yanına gittim, biliyorsun. Babam emekli, kendilerini ancak geçindiriyorlar. Bir de biz olunca, bir hayli zorlandılar. Sağ olsun, akrabalar bir iş buldular; fakat sigortasızdı. Bir işyerinde, çalışanlara yemek yapacaktım; ama sigortasız olunca bir müddet çalışabildim. Biliyorsun, insan hasta olur, doktor falan lazım, sigorta şart. Neyse, akrabalar el kol oldular da bu işi buldular. Şimdi bir şirkette sekreter olarak çalışıyorum. Ankara'ya da, şirketin bir evrak işi için geldim.

—Peki, neden başını açtın?...

—Aslında önceleri kapalı gidiyor, içeride açıyordum. Daha sonra, kapat aç, kapat aç, mücadele edemedim işte. Kızları sormuştun, kızlarla başım dertte. İnan bana, babasız evlat yetiştirmek çok zor. Hele de bunlar kız olursa... Baba olunca, baba takip ediyor. Ben yapamıyorum, beni takmıyorlar. Ne görseler

istiyorlar. Alsan bir türlü, almasan bir türlü... Niye arkadaşları tatile gidiyormuş da, bunlar gitmiyorlarmış? Neden herkes arkadaşlarıyla geziyormuş da, bunlar gezip eğlenemiyorlarmış. Velhasıl, çok zor çok!

—İyice büyümüşlerdir, gelinlik kız olmuşlardır. Var mı bir şey Pervin?

—Evet, öyle bir şeyler var ama bilemiyorum. Büyük kızın görüştüğü bir oğlan varmış, evlenmeye karar vermişler. Ben buradan gidince oğlanla beni tanıştıracakmış, bakalım ne olacak.

—Pervin sana bir şey söylemek istiyorum; ama ne olur bana kırılma hani demin bir şey söylemiştin ya, ne oldu bana bilmiyorum diye... Ben sana söyleyeyim ne olduğunu. Allahü teâlâ herkese istediğini verir yahut istediği şeye kavuşacak yollara ulaştırır. Hatırlar mısın, beyin sigortasız bir işte çalışıyordu ve zor günler geçiriyordunuz. Bende çalışayım madem onun sigortası yok, benim sigortalı bir işim olsun diye, az mı konuştuk seninle. Sen Allahü teâlânın rızasını isteseydin elbet kavuşurdun. Tıpkı sigortalı iş isteğine kavuştuğun gibi...

Zararın neresinden dönülürse kârdır

Erdal Bey, telefonu kapatırken şöyle diyordu:

— Pazartesi günü görüşürüz, biz çalıştığınız yere geliriz inşallah, çok teşekkür ederim.

Söyleyeceklerini merak ve heyecanla bekleyen kızı Yasemin'e dönerek:

— Tamam kızım, Ankara'daki arkadaşım ile görüştüm. Bizi Pazartesi günü bekliyor. Birlikte gider onun bahsettiği yurda bakarız. Okula yakın bir yerdeymiş, beğenirsen orada kalırsın, yürüyerek gider gelirsın, olur mu?

— Yaşasın, ne iyi arkadaşın varmış baba, bize yardımcı olacak birisinin olması ne güzel!

Yasemin, Erdal Beyin en büyük kızıdır. Henüz liseyi bitirmiş, 17 yaşında üniversite imtihanında sınıf öğretmenliğini kazanmış bir öğretmen adayı. Ankara'da bir üniversitede okumak, Yasemin'in en büyük hedefi olmuş, hedefine kavuşmak için gece gündüz çalışmış, uykusundan, yemeğinden fedakârlık etmiş, sonunda hedefine

ulaşmıştı. Çevresindeki arkadaşlarından bazıları ortaokuldan, bazıları da liseyi bitirdikten sonra, okumamışlar, evde ailelerinin yanında kalmayı tercih etmişlerdi. Yasemin'e göre, ana kuzusuydu, korkaktı onlar. (Otursunlar bakalım analarının dizlerinin dibinde, ben öğretmen olayım, kendi maaşımı alıp kendi ayaklarımın üzerinde durayım da görsünler, çok pişman olacaklar) diye içinden hep söyleniyordu. Herkesin başaramadığı bir şeyi başarmış olmanın verdiği bir üstünlük edasıyla, kendini şimdiden öğretmen gibi görmeye başlamıştı bile. Tabii ya, artık o bir üniversiteliydi ve diğer yaşlıtlarından daha üstün, daha akıllıydı. Akıllı olmasa, daha bilgili olmasa kazanabilir miydi imtihanı? Aslında öğretmenliği, bir bayanın en rahat çalışabileceği meslek olduğu için, babası daha çok istemişti. Kendisi tıp veya eczacılık istiyordu; ama puanı yeterli değildi.

Yasemin, Tokat gibi küçük bir şehirden, Ankara gibi büyük bir şehre gitmenin heyecanını yaşıyor, bir taraftan da kendisini nelerin beklediğini, hiç tanımadığı, bilmediği bir şehirde yalnız ne yapacağını düşünüyordu. Bu durum onu, hem tedirgin ediyor, hem de korkutuyordu. Ailesine düşündüklerinden ve hissettiklerinden hiç söz etmiyordu; çünkü onu göndermekten vazgeçmelerinden korkuyordu. Pazartesi sabahını iple çekiyor, günler saatler geçmek bilmiyordu. Nihayet, babası akşam otobüs biletlerini sallayarak, sokak kapısından içeri girdi. Yasemin koşarak babasının yanına gelip boynuna sarıldı:

— Babacığım aldın ha biletleri, saat kaçta aldın? Ne zaman gidiyoruz?

— **Dur kızım, dur. Sabah 5.30'da hareket ediyoruz. Vakitlice gidelim ki, işlerimizi akşam olmadan bitirelim.**

— Tamam, babacığım, sen nasıl istersen. Biz zaten annemle bavulumu hazırlamıştık. Baba, sen hiç Ankara'ya gittin mi? Nasıl, gerçekten dedikleri gibi büyük bir şehir mi?

— **Evet, bir kaç kere gittim, büyük bir şehir. Hadi bakalım, çok acıktım, çağır kardeşlerini, sofrayı hazırlayın da yemeğimizi yiyelim.**

— Peki, babacığım, hemen...

Yasemin bütün gece, bir o tarafa, bir bu tarafa dönüp durmuş,

heyecandan pek uyuyamamıştı. Nihayet, kurduğu saat alarmı çalmaya başlayınca, hemen yatağından fırlayıp, saatin alarmını kapattı. Hızla lavaboya gidip, abdest alıp, evdekileri kalkmaları için uyandırdı. Baktı ki, salonda babası seccadesinin başında ellerini kaldırmış dua ediyordu. Bir müddet babasını kapı aralığından seyretti, sonra annesinin yanına giderek birlikte sabah namazlarını kıldılar. Annesi bir ara dua ederken ağlıyordu sanki... Ya da Yasemin'e öyle gelmişti. Baba ve annesinin kendisinden ayrılacağı için ağladıklarını düşündü. Odasına giderek hazırlandı. O hazırlanırken annesi kahvaltıyı çoktan hazırlamıştı bile. Yasemin'in ilkokula giden ikiz kardeşleri vardı. Yavaşça kardeşlerinin odasına girerek onları uyandırmadan öptü ve kahvaltı için mutfığa geçti. Annesi Yasemin'in gözünün içine hüznü bir şekilde bakıyor, Yasemin annesine baktığındaysa, annesi gözlerini ondan kaçıırıyordu.

— Hadi ama anne, yeter artık, şimdi beni ağlatacaksın.

— **Güzel kızım seninle ilk ayrılığımız bu, çok zor, hiç bilmediğin memleket, ne yer ne içersin?**

Annesinin boğazına düğümlendi lokmalar, daha fazla konuşamadı. Konuşmasına da gerek yoktu zaten, eline düşen iki damla gözyaşı kızı için ne kadar endişelendiğini, onu ne kadar sevdiğini ve ayrılmanın ne kadar zor olduğunu anlatıyordu. Yasemin yerinden kalkarak annesinin boynuna sarıldı:

— Sen merak etme anneciğim, ben başımın çaresine bakarım, büyüdüm artık. Hem sık sık ararım, sen ararsın, konuşuruz. Fırsat buldukça gelmeye çalışırım. Hadi ağlama, bak beni de ağlattın.

— **Sen cahilsin, daha ne gördün ki, kolay mı sanıyorsun bilmediğin şehirde yaşamayı, gelip gitmeyi. Hem yalnız ne yaparsın, oradaki arkadaşların buradaki saf temiz kızlara benzemez...**

Yasemin'in babası araya girdi:

— Hanım, yeter artık, giderayak moralini bozma çocuğun. Haydi kızım, hazırlan da çıkalım, ancak yetişiriz otobüse.

Yasemin, annesinin elini öpüp kendisine dua etmesini isteyerek kapıdan çıktı. Baba kız, bir süre sonra otobüsteydiler. Otobüs, Ankara yol güzergâhında hareket ediyordu. Pencere tarafında

oturan Yasemin, hem dışarıyı seyrediyor hem de annesinin ayrılırken söylediklerini düşünüyordu. Sahi, annesi ne demek istemişti gelip gitmek derken, sonra arkadaş için söylediği sözler, Tokat'taki arkadaşlarının saf ve temiz olduğunu söylerken, ne demek istemişti. Yeni arkadaşları canavar olacak değildi ya, annesi abartmış olmalıydı. Böyle düşünürken, gecedен de uykusuz olmanın yorgunluğuyla uyuyakaldı. Gözlerini açtığıında, Ankara'nın içindelerdi. Etrafına bakınarak:

— Neredeyiz babacığım?

— **Geldik sayılır kızım. Yarım saat sonra inşallah otogardayız.**

Trafik yoğunluğundan kırk beş dakika sürmüştü otogara gitmek. Etrafındaki insanların karınca misali koşuştuğunu, korna seslerini, bir yere yetişme telaşında olan insanları görünce bir an korktu. Babasının koluna sıkıca yapışan Yasemin, **(Bu koca şehirde ne yapacağım)** diye geçirdi içinden. Babası, bir taksi çağırarak arkadaşının yanına gideceklerini söyledi Yasemin'e.

* * *

Erdal Bey, yavaşça kapıyı tıklatıp aralık olan kapıdan içeri başını uzattı ve gözleriyle arkadaşısı Sinan Beyi aradı. Tam karşıda oturan Sinan Beyi görünce derin bir oh çekerek:

— Selamün aleyküm abiciğim, dedi.

— **Ve aleyküm selam Erdal abi, hoş geldiniz. Buyurun, şöyle oturun,** diye yer gösterdi Sinan Bey.

Erdal Bey kapıya doğru yürüyerek:

— Gel kızım, Sinan amcan buradaymış diye kızını odaya aldı.

Sinan Bey, karşısında gencecik temiz yüzlü, bir o kadar da şaşkın olan kızcağıza şöyle bir bakıp, buyurun oturun diyebildi. Hoşbeşten sonra, Yasemin şaşkın görüntüsünden kurtulup, biraz kendini toparlayabilmek için lavaboya gitmek istediğini usulca babasına söyleyince, Sinan Bey, Erdal Beye lavabonun yerini tarif etti. Yasemin odadan dışarı çıkınca Sinan Bey:

— **Abiciğim, telefonda bizim çocuğu üniversiteye kaydettirmeye geleceğiz deyince, ben oğlunu getireceğini düşünmüştüm.**

— Yok, abi, bizim oğlanlar daha küçük, ilkokuldalar. O günleri de

görürüz inşallah.

— **İnşallah ama şaşkınlığımı mazur görün. Kızınızı okutmaya, hem de böyle büyük bir şehre getirmeniz, beni çok şaşırttı.**

— Niçin şaşırdın anlamadım.

— **Ortam malum, biz oğlanlarımızı koruyamıyoruz. Onlar, ailelerin nafakasını temin edecekler, bunun için, şartlar ne olursa olsun, okumak zorundalar; ama sen bir kız çocuğunu kurtlar sofrasına bırakıp gideceksin. Bu ne cesaret, ona şaşırdım. Gün geçmiyor, biz burada bir olay duymayalım.**

— Eee, ne yapalım, şartlar değişti artık. Dünyanın bin bir türlü hali var, ilerisini düşünmek lazım değil mi? Evlenince kocası bakmazsa, boşarsa ne olacak? Hiç olmazsa bir mesleği olsun dedik. Sen boş ver bunları, bize bir kız yurdu lazım, bahsettiğin yurt nerede, hemen gidip bakalım. Daha okul kaydı falan var, işimizi bitirip dönelim istiyoruz.

— **Benim bahsettiğim yurt erkek yurduydü. Dediğim gibi, ben kız çocuğu beklemiyordum. Sen de kız olduğundan bahsetmedin.**

Sinan Bey, arkadaşının hata yaptığını anlatamayacağını düşünüp, çare aramaya başladı. Tanıdığı yurt müdürünü arayarak, güvendiği bir kız yurdu olup olmadığını sordu. Birkaç adres yazarak Erdal Bey'e verdi.

— **Efendim, bir kez daha düşünseniz, sonra çocuğa yazık olmasın. Hani burası büyük şehir, kalabalık, yetmiş iki buçuk milletten insan var, hırlısı hırsızı, dinlisi dinsizi var. Bir kızın, günaha düşmeden, başı belaya girmeden okuması, nasıl mümkün olacak bu devirde, bilemiyorum.**

— Abi daha ne düşüneyim, çocuk heveslendi, buraya kadar da geldik. Allah büyük, bir deneyelim, güvenilir bir yurt da bulursak, bakarsın olur. Baktık olmuyor, geri döneriz.

— **Bu iş denemeye gelmez. Acaba yılan sokar mı diye elimizi yılanın ağzına sokamayız ki...**

— Ne demek o?

Bu arada Yasemin, oda kapısında belirmişti.

— Gel kızım. Sinan abi, senin cep ve ev telefonunu bizim kıza

versek de sıkıştığında arasa olur mu?

— **Tabii, hemen bir kartımı vereyim, bak arkasına da ev telefonumu yazdım. Darda kaldığında arayıp bizim hanımla da görüşebilir, evdekiler ilgilenirler.**

— Sağ ol abi, Allah razı olsun. Haydi Allahısmarladık.

Baba kız, Sinan Beyin adreslerini verdiği yurtlara giderek incelediler. Bir kız yurduna karar verip anlaştılar. 4 kişilik bir odada kalacaktı Yasemin. Yurt görevlisi onu odasına çıkartarak yatak ve dolabını gösterdi.

Bütün gün yurt araştırıp yoruldu, acıkmış olduklarını fark edince, eşyaları yurda bırakarak, yemek için yurt yakınındaki bir lokantaya gittiler. Hem yemek yiyip hem sohbet ediyorlardı.

— **Yurdu beğendin mi kızım?**

— Güzel babacığım, sonuçta evim değil ki.

— **Ooo şimdiden evi özledin öyle mi?**

— Babaa...

— **Hadi bakalım, yemeğini bitir de kalkalım. Bak, okula nasıl gidildiğini öğrendin, değil mi? Zaten aynı okulda okuyan kızlar vardır yurttan, onlarla gidip gelersin. Bir sıkıntın oldu mu, Sinan amcanı da ararsın.**

— Tamam, babacığım hadi kalkalım.

Erdal Bey kızını yurda bırakıp vedalaştıktan sonra, kendisi de Tokat'a dönmek üzere hareket etti.

* * *

Aradan zaman geçmiş Yasemin ne okuluna, ne kaldığı yurda, ne de arkadaşlarına alışabilmişti. Mutsuz, huzursuz, hırçın, etrafına, hatta herkese karşı güvensiz olmuştu. Çok tabiiydi bu yaşadığı duygular aslında. Öyle ya, tam genç kızlığının başlangıcında ailesinden, alışmış olduğu yerden koparılmış, hiç bilmediği, tanımadığı bir çevreye bırakılmıştı. Kendisi istemişti böyle olmasını, kendi ayakları üzerinde duracak, kendine güveni olacak, kendi kararlarını kendisi verecek, özgür, tek başına, kimseye hesap vermeden yaşamayı öğrenecekti. O kadar çok istemişti ki bunları, hayırlısı olması için dua etmek aklına bile gelmemişti.

Tek başınaydı, özgürdü, kimseye hesap vermiyordu. Peki, neydi onu rahatsız ve mutsuz eden? Başını açmış olması mı, yoksa eskisi

gibi namazlarına dikkat edememesi mi? Ama zor durumda kalıyordu, okulda aç dışarıda kapat! Ne olacaktı, okuldakilerle dışarıdakilerin ne farkı vardı? Ha 5 kişi ha 500 kişi. Hem zaten çalışacaktı okuldan sonra, orada da mecbur açacaktı. Arkadaşları da öyle yapmıştı. Sonra okulda, namaz kılmak ve abdest almak çok zor oluyordu. Önceleri hepsini yurda dönünce kaza ediyordu. Geç geldiği günler yorgunluktan uyuyakalıyordu. Okumak kolay değildi, bu sıkıntılara katlanmak zorundaydı. Okul biter bitmez hemen kapanacak, eski haline dönecekti, yine eskisi gibi namazlarını kılacaktı. Peki, o zaman kalbindeki bu sıkıntı geçecek miydi acaba?

Oda arkadaşlarıyla birlikte, bazen sinemaya, bazen de alışveriş merkezlerine gezmeye gidiyorlardı. Ankara büyük bir şehir olduğu için, böyle imkânlar vardı ve onlar da zaman zaman bu imkânlardan faydalanıyorlardı. Bazen yurda geç kaldıkları oluyordu; ama arkadaşlarının bazılarının erkek arkadaşları yurda bırakıveriyorlardı. Tek başlarına olmadıkları için, gece yurda geç gelmek sorun olmuyordu.

Yasemin'in yurtta çok sevdiği, beğendiği, Nihal isminde, bir görevli vardı. Kocasından ayrıldığı ve başka bakacak kimsesi olmadığı için çalışmak zorundaydı. Günaha girmemek için, hiç erkek bulunmayan kız yurdunda çalışmayı tercih etmişti.

Sık sık kantinde, odada, Nihal ablasıyla sohbet ediyorlardı. Bir akşam Yasemin odada yalnızdı, oda arkadaşları hep birlikte toplanıp bir bara gitmeye karar vermişler ve Yasemin'e de gelmesi konusunda ısrar etmişlerdi. Her zaman, beni dışlamasınlar, aralarına alsınlar, gruptan ayrılmayayım diye düşünerek onlarla giden Yasemin, bu sefer bara gidileceğini duyunca, kesinlikle gelemeyeceğini söylemiş, **(Artık bu kadar da değil)** diyerek, arkadaşlarının dışlayıp alay etmelerine aldırmadan tekliflerini reddetmişti. İşte o akşam, tek başına odada oturup ders çalışırken oda kapısı çalındı. Yasemin, arkadaşlarının geldiğini düşünerek kapıyı açtı. Karşısında çok sevdiği Nihal ablasını görünce, sevinçten ne yapacağını bilemedi.

— İçeri gelsene Nihal abla, lütfen buyur. Seni gördüğüme sevindim.

— Oda arkadaşların yok mu Yasemin?

— Yoklar, bara gittiler

— **Sen neden gitmedin?**

— Yok, artık o kadar da değil, ben içki içmem abla.

— **Güzel! Günlerdir böyle bir zamanı kolluyordum, çünkü seninle konuşmak istiyordum.**

— Öyle mi? Ne konuşacaktın benimle?

— **Bak güzelim, senin çok değil, bir kaç ay evvel bu yurda geldiğin zamanı hatırlıyorum. Ne kadar saf ve temizdin.**

— Şimdi değil miyim yani?

— **Onu söylemek istemedim. Değıştin ama olumlu bir değışme değil bu. Bir bak aynaya, o saf temiz masum Yasemin'i görebiliyor musun? Nerede ilk geldiğin günkü masumiyetin, nerede şu andaki sen? Sen geldiğinde kapalıydın, mescide gelirdin, şimdi öyle mi? Mescide de uğramıyorsun artık. Davranışların, hareketlerin de değışti, oda arkadaşların gibi hafif davranışlar gösteriyorsun. Şimdi bu gidişine bir dur demez, kendini toplamazsan daha kötü olursun. Oda arkadaşların seni gitgide kendilerine benzetmeye başladılar. Bunları fark etmiyorsun, onlarla bulunduğun, onlarla birlikte olduğun sürece kendini toparlayamazsın. Onlardan ayrıl, onları bırak! Kötülerle arkadaş olmak insanı kötü, iyilerle dost olmakta insanı iyi şeyler yapmaya sevk eder. Her yıl senin gibi yeni öğrenciler gelir, burada edindiği arkadaşlar, onları fenalığa kötü şeylere alıştıtır, bir kaç ay içerisinde ailesinin yanından gelen masum kızlar, kötülere karışıp kaybolup gider. İlk geldiği zamanki terbiyeyi, sağlam karakterini bozmayan, kötüye uymayanlar biraz olsun ayakta kalabilmiştir. Biz bunları hep gördük. (Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim) diye boşuna söylememişler. Sen oda arkadaşlarına uyma! Kendine iyi arkadaşlar seç, ahlaklı temiz kızlar bul, onlar seni iyiye sevk eder. Aklını başına al, kendini toparla, yoksa sen de senden öncekiler gibi kayıp gidersin. Şimdilik bana müsaade. Bunları seni sevdiğim için bir abla nasihati olarak söyledim. Lütfen bir düşün, eğer ihtiyacın olursa odamı biliyorsun.**

— Teşekkür ederim Nihal abla, güle güle...

Yasemin, Nihal ablasının arkasından kendini yatağına zor attı.

Adeta bütün vücudu titriyor, elini kolunu oynatamıyor, adım atamıyordu. Söyledikleri kulaklarında uğulduyor, karmakarışık olmuş beyni zonkluyordu. Aslında Nihal ablası, uzun süredir Yasemin'in karma karışık duygularına, adlandıramadığı düşüncelerine tercüman olmuş, sele kapılmış giden birine, tutunacak bir dal uzatmıştı. Yavaşça gözlerinden yaşlar boşalmaya başladı, durmadan ağlıyor ve **(Allah'ım yardım et)** diye yalvarıyordu. Uzun süre yatağının üzerinde böylece kaldı. Bir süre sonra kendine geldi, koşarak abdest alıp yatsı namazına durdu. Fakat kendini kontrol edemiyor, namaz kılarken bile gözlerinden süzülen yaşlar başörtüsünü ıslatıyordu. Namazını bitirip dua etti ama öyle içten, öyle samimi bir dua etti ki, Rabbimizin kabul etmeye vaadi olan bir dua:

— **Senin dinini öğrenmeyi ve yaşamayı nasip et ya Rabbi, senin sevgini, sevdiklerinin sevgisini, senin sevgine ulaştıracak amellerinin sevgisini ver ya Rabbi!**

Öyle ya, Rabbimiz kim neyi isterse, neyi hedeflerse o hedefe ulaşacak yolları ve sebepleri onun önüne çıkarırmış. Yasemin, kendi ayaklarının üzerinde durmayı, para kazanmayı istedi, hedefi buydu. Buna ulaştıracak sebepler onun karşısına çıktı. Hakiki imtihanı düşünmeden dünyadaki imtihanı düşündü. Babası, **(Dünyanın bin bir türlü halini düşün, evlenip ortada kalabilirsin, ya kocan bakmazsa, kendi paran olsun)** dedi. Onun hedefi de kızının dünya hayatını garanti altına almak oldu. Hâlbuki çok iyi biliyordu ki, rızka Allahü teâlâ kefil. **(Olsun ben devemi sağlam kazığa bağlayayım)** dedi. Maalesef sağlam kazık dediği şey, hayal olan bu dünyaydı.

Yasemin hafızasını yitirmiş de, sanki yeniden hafızası yerine geliyormuşçasına eski bildiklerini, okuduklarını hatırlayıp yaşadıklarını da bu süzgeçten geçirdi.

Bir karar aldı: (Kendi yaşadıkları ve bildikleriyle çelişen, aslında hiçbir şey bilmeyen ben, öğretmen olup da ne öğreteceğim ki, yüzme bilmeyen kişinin, boğulmakta olanlara yardım etmesi gibi bir şey bu. Önce kendimi kurtarmalıyım.)

* * *

Nihal'in oda kapısı çalınıyordu.

— **Girin!**

— Benim abla gelebilir miyim?

— **Yasemin, sen misin?**

— Evet, abla, senle konuştuktan sonra çok düşündüm. Söylediklerinde haklıydın ve iyi ki söyledin. Beni kendime, aslıma döndürdün, asıl yerimin neresi olduğunu hatırlattın, ben evime, olmam gereken yere dönüyorum, hakkını helal et, seni unutmayacak, arkandan hep dua edeceğim Nihal abla. Allahısmarladık.

— **Yasemin, beni çok şaşırttın. Aslında çok sevindim seni eski haline dönmüş görünce. Hakkımı helal ettim, sen de helal et ve benim için çok dua et, güle güle...**

Z. Alkan

Gün görmemiş kadın

Cuma toplantısı Hatice hanımlardaydı o hafta. Hatice Hanım sabah erkenden kalkmış, evi temizlemiş, ikram edeceği yiyecekleri hazırlamaya koyulmuştu. Saate baktı, neredeyse gelirler diye düşündü. Hızla böreği fırına koyarak kapağını kapatıp çalıştırdı. (Börek pişerken gidip üstüme bir şeyler giyeyim) diyerek odaya yöneldi. Bir de baktı ki, elektrikler gitmiş **(Eyvah, şimdi ne yapacağım, börek fırında kaldı!)** derken kapı çaldı. Koşarak kapıyı açtı, gelenler apartman komşularıydı. Her Cuma, apartmanda bir kişide toplanıp Ehl-i sünnet kitapları okuyorlar, sohbet ediyorlardı. Aslında onlar, sadece komşu değil, aynı zamanda birbirlerine uzaktan akrabaydı. Gelen misafirleri içeri buyur etti Hatice Hanım, hepsine hal hatır sorduktan sonra;

— **Farkında mısınız bilmem; ama elektrikler gitti, benim börek de fırında kaldı.**

— Evet, evet, yine bir yerde tamir vardır, dedi Saliha Hanım.

— **Aman ne üzülyorsun Hatice, yabancı mıyız, böreğin fırında kaldıysa kaldı, ne olmuş yani. Hem yemeye içmeye mi toplandık buraya, İslam Ahlakı kitabını okuyalım, sohbet edelim diye toplandık, öyle değil mi komşular?**

Evet, evet sesleri yükseldi. Hatice Hanım biraz mahcup, biraz memnun:

— Doğru söylüyorsunuz hanımlar, ne bileyim üzıldüm işte, Allah

herkese sizin gibi komşular nasip etsin.

— **Âmin. Ne olacakmış şu üç günlük dünyada birbirimizin kusuruna bakıp da kalb kırmaya değer mi?**

— Haydi, hanımlar başlayalım artık okumaya, saat kaç oldu! Dedi Pakize Hanım.

İslam Ahlakı kitabı okundu, çekilen tesbihler, edilen dualarla, ölmüşlerin ruhlarına hediye edildi. Ardından koyu bir sohbet başladı. Hatice Hanım:

— Siz de bir yanık kokusu alıyor musunuz?

— **Ocakta bir şeyler mi var?**

— Yoooo, ama börek börek...

Hatice Hanım mutfağa koştu, onlar dua ederken elektrikler gelmiş fırın çalışmaya başlamış ve börek iyice kızarmış, altı yanmaya başlamıştı. Böreğin kokusunu alan Hatice Hanım, yanmaktan zor kurtarmıştı böreği. Küçük bir operasyonla yenilebilecek hale gelen börekler ve diğer yiyecekler tabaklara konuldu. Bu arada, yardıma gelen genç komşular servis yaptılar. Çayların servisini de Hatice Hanım yaptı. Hem çay içiyor hem sohbet ediyorlardı. Saliha Hanım;

— **Pakize, kız nasıl, senin yeni gelin iyi mi?**

— Nasıl olsun Saliha Hanımcığım, iyidir herhalde. Buldu benim oğlum gibi oğlanı, Allah için oğlum diye demiyorum, yaşıyor kızı. Gelin hanım da gününü gün ediyor.

— **Niye öyle diyorsun Pakize, gelinin çok hanım bir kız, edep, saygı, becerikli, varsın iyi olsunlar. Seninki oğlunu paylaşamamak, biraz da kıskançlık gibi geldi bana...**

Hanımlar gülüştüler.

— Tabi iyi olsunlar, bir şey mi dediğimiz var sanki gün görsün garip.

Hatice Hanım da epey güldü.

— **Hayrola Hatice, pek mi komik geldi dedi Pakize.**

— Niye güldüm biliyor musunuz, anlatayım da dinleyin. Bir arkadaşım vardı, son derece temiz, edep, aynı senin gelin gibi saliha bir arkadaş. Bu arkadaş bir gün evlendi, kendisi gibi bir salih beyle. Ancak bu beyin ailesi hiç de kendisi gibi değildi. Bu bey tam dinini bilen, dinin emirlerine uyan ve ailesi yani hanımının da uyması

konusunda üzerine düşeni yapan birisiydi. Gel gelelim, beyin ailesi böyle olmadığı için, bu evliliği onaylamamışlar, gelinlerini hiçbir zaman gelin olarak görmemişler, hatta dinin emirlerini yaptığı için onu horlayıp aşağılamışlardı. Bir gün bu arkadaşım iyice bunalmış, bana geldi.

— **Anlat bakalım nasıl gidiyor evlilik,** dedim.

— Nasıl olsun, bildiğin gibi beyimden çok memnunum ancak ailesi beni çok üzüyor. Geçen gün ne oldu, biliyor musun? Kayınvalidemde gün varmış, benim de gelmem konusunda ısrar ettiler, ben pek gitmek istemedim, gene bir şey söylerler de üzülürüm diye. Neyse istemeye istemeye gitmek zorunda kaldım. Beyimin bir akrabası var, Allahü teâlânın emirlerine uymayan, çok zavallı bir kadın, kayınvalidem o kadını da çağırmış. Bu kadının beyi çok huysuzmuş, alkolik, dini inançları olmayan, Allaha inanmayan birisiymiş. Allahü teâlâdan korkmayan kuldan utanır mı? Tabî ki hanımına da eziyet ediyor, dövüyor, hakaret ediyor, kızdığı zaman sofrayı yerle bir edip, yemeği kadıncağızın başından aşağı boşaltıyormuş. Üstelik çalışıp eve bakmadığı gibi, kadını çalıştırıp parasını elinden alıyor, kumarda, içki masalarında yiyormuş. Görüncem bu kadından, daha önce bahsetmişti, çok zulüm görüyor, çile çekiyor, evlendiğinden beri hiç gün görmedi zavallı diye. İşte bu kadın da toplantıya geldi. Kapıdan içeri girdi, beni tanıştırdıklarında bir kahkaha atarak, (Demek gün görmemiş gelin sensin ha!) deyiverdi. Ben hiç bir şey söyleyemedim, sadece çok üzüldüm.

— **Peki, arkadaşın neden bir şey söylememiş Pakize, esas gün görmemiş ve de görmeyecek kadının kendisi olduğunu söyleyiverseymiş ya,** dedi Saliha hanım.

— Dedim ya, arkadaşım hem edepli hem de dini terbiye almış birisidir, edebini bozmamış. Cahille tartışmaya girilmez diyerek düşündü her halde, doğrusunu yapmış.

İşte böyle hanımlar, şimdi siz gün görmek falan deyince aklıma bu olay geldi. Ne gariptir ki, kendi gün görmemişliğine, sefaletine ve yaşadığı hayata bakmadan, aslında sultanlar gibi muamele ve gün gören arkadaşına söylediği söze bakınca, zavallı demek geliyor içimden. O kadına acıyorum aslında, hem dünyası, hem ahireti viran. İnsan böyle trajikomik bir olaya, gülse mi, ağlasa mı bilemiyor.

Ne diyelim, Allahü teâlâ böylelerine hidayet nasip etsin!

Z. Alkan

Mümin güler yüzlü olur!

Üniversiteye kayıt yaptırmak için babamla birlikte gelmiştik. Kayıt işlemleri bittikten sonra kalacak yer ararken, bize verilen bir el ilanı hatırimıza geldi. İlanda yazılı adrese gitmeye karar verdik. **“Bir bakalım, beğenirsek burada kalırsın”** diyordu babam. Bir taksiye binerek ilanda yazılı olan adresi taksi şoförüne verdik. Kısa bir süre sonra **“işte geldik abi adres burası”** dedi şoför. Dar bir sokakta bir apartmandı burası. Şaşkın bir halde birbirimize baktık, sonra babam önde, ben arkada içeri girdik. Ben etrafıma bakınırken yumuşak bir ses, **“Hoş geldiniz efendim, buyurun, oturun”** diye bize yer gösterdi. Girişte bulunan koltuklara oturduk.

— Şey biz yurdunuza...

— **Kayıt yaptırmak için geldiniz değil mi efendim?**

— Evet, ama önce yurdunuzu gezmek istiyoruz ve bilgi almak istiyoruz dedi babam.

— **Hay hay efendim. Yalnız yoldan geldiniz herhalde, yiyecek bir şeyler ikram edelim size, tam da yemek saatimiz, ne dersiniz?**

Babam hiç beklemediği bu misafirperver davranış karşısında ne diyeceğini şaşırmış, eğer kayıt yaptırmayacak olursak bu insanlara mahcup olacağını düşünerek, “Bilmem ki, aslında biz pek aç değiliz” gibi bir şeyler söyleyerek durumu geçiştirmek istemişti; fakat karşımızdaki kişi sanki babamın düşüncelerini anlamış gibi;

— **Lütfen efendim buyurun, burada kalıp kalmayacak olmanızın hiç önemi yok. Yoldan gelene, misafire bir şeyler ikram etmek gerekir. Lütfen, buyurun gidelim, dedi.**

Gel bakalım delikanlı, diyerek benim de koluma girdi bizi yemekhaneye götürerek bizzat ilgilendi.

Babam, karşılaştığı bu ilgiden son derece memnun görünüyordu. Bizimle ilgilenen kişi yurt müdürünün bir öğrenciyle görüştüğünü, müsait olduğunda bizi kendisinin yanına götüreceğini söyledi.

Ben daha yurdu gezmeden beğenmişim; çünkü daha kapıdan girdiğimde içimde garip bir huzur ve güven duygusu hissettim.

Aslında ben bu yurdu sevmiştim. İçimden, **“Allah’ım, ne olur babam burayı beğensin, burada kalayım”** diye dualar ediyordum. Yurtta kalan öğrencilerden olduğunu öğrendiğimiz birisi, **“Ahmet abi müdür bey sizi çağırıyor”** diyerek yanımıza geldi. Demek, bizimle ilgilenen kişinin adı Ahmet’ti.

Ahmet Bey;

— Müsaadenizle efendim, arkadaşımız sizinle ilgilensin, daha sonra birlikte müdür beyin odasına gidelim dedi.

— **Hoş geldiniz efendim, ismim Emre, kayıt için mi geldiniz?**

— Nasipse evladım siz bu yurtda mı kalıyorsunuz.

— **Evet efendim.**

— Nerede okuyorsun bakalım?

— **Gazi üniversitesi, elektrik elektronik mühendisliği.**

— Bak Ömer, senin okulunda okuyormuş abin.

— **Öyle mi, sizde mi Gazi üniversitesini kazandınız?**

— Evet, bu yıl başlayacağım.

— **Ben 3. sınıftayım eğer burada kalırsan sık sık görüşür, birbirimize yardımcı oluruz inşallah.**

Birden kaynaşıvermiştik buradaki abilerle. Herkes hoş geldiniz diyordu bize. Emre abi bize yurdu gezdirdi. Burada herkes efendim demeden konuşmuyor, en ufak bir gürültü patırtı görünmüyordu. Aksine, herkes birbirine o kadar saygılı, o kadar sevecendi ki insan kendini evinde hissediyordu.

— **Sizinle yemek yiyen, yurdumuzun müdür yardımcılarında Ahmet abimizdir. Yurttaki herkesin abisidir. Burada saygı ve sevgiden dolayı birbirimize abi deriz. Abi demek, kardeş demekten daha üstündür. Kardeş ifadesinde eşitlik var, abi ifadesinde üstünlük vardır. Abi diyememek kibir alametidir.**

Bu arada hem yurdu geziyorlar hem de sohbet ediyorlardı.

— **Bir sıkıntımız olsa Ahmet abiye anlatırız, bizi rahatlatır, derdimize çare arar, elinden geleni yapar. Kısaca bize yol gösterir, güler yüzüyle. Onunla konuşan rahatlar. İşte böyle haydi sizi Ahmet abinin odasına götürüyüm artık dedi Emre.**

Hep birlikte Ahmet abinin odasına gittik. Emre abi izin alarak;

— Efendim, ben yurdu gezdirdim misafirlerimize. Ömer kardeşim

de, benimle aynı okuldaymış, kendisini çok sevdik, inşallah burada kalır da arkadaşlığımız devam eder, sık sık görüşme imkânımız olur. Ben gitmek zorundayım müsaade ederseniz.

— **Sağ ol Emre, tabîî gidebilirsin. Buyurun, müdür bey sizi bekliyor gidelim.**

Müdür beyin odasına girdiğimizde müdür bey bizi kapıda karşılayarak “Hoş geldiniz, buyurun efendim, oturun lütfen” diye yer gösterdi.

Müdür bey 55- 60 yaşlarında hafif kır saçlı, güler yüzlü, beyefendi, bir o kadar da vakur birisiydi. İnsan ister istemez kendisine çekidüzen verme ihtiyacı hissediyordu yanında. Karşısındakinde saygı uyandıran birisiydi. Müdür beyin odası son derece sade döşenmişti. Bir yazı asılıydı: **“En büyük yatırım insana yapılan yatırımdır”** yazılıydı levhada. Çok beğenmiştim bu yazıyı. Müdür bey;

— **Nasıl beğendiniz mi yurdumuzu?**

— Oğlum Ömer ve ben yurdunuzu beğendik ancak biraz düşünmemiz lazım.

— **Tabi efendim. Yalnız bizim yurdumuzun bazı kuralları vardır. Bu kuralları sizinle konuşalım, kabul ederseniz, Ömer oğlumuzun kaydını yaparız. Yurdumuz için giriş çıkış saatleri çok önemlidir, çünkü programımızı ona göre yaparız.**

— Ne programı, burası yalnızca kalacağımız yer zannediyordum.

— **Evet, kalacağınız bir yuva, ancak otel değil. Biz çocuklarınızı kendi çocuklarımız gibi görüyoruz. Siz gittikten sonra, evladınız evladımızdır. Onun iyi insan, güzel ahlaklı, temiz çalışkan, başarılı bir evlat olması için elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz. Bunun için de giriş çıkış saatlerimiz önemli. Çünkü insanın en büyük sermayesi zamanıdır. Bunu iyi değerlendirmek gerekir, diyerek bana döndü:**

— **Siz ana babanızdan memleketinizden ayrılıp niye geliyorsunuz? Okuyalım, ilim sahibi olalım, memlekete, millete faydalı olalım, geleceğimiz olsun diye geliyorsunuz. Ana babalarınız da bunun için maddi manevi emek veriyorlar. Şimdi siz zamanında bu okulu bitiremezseniz, sağa sola takılıp**

uzatırsanız yazık olur. Etraftaki yanlış insanlarla arkadaş olup, sele kapılıp giderseniz, bunca emeğe, yazık olur öyle değil mi? İşte vaktinde yurda gelerseniz, vaktinde yemeğinizi yer dersinize çalışırsınız. Sonra burada takıldığınız konularda size yardımcı olacak abileriniz var. Onlar size yardım edip hayatta başarılı olmanız konusunda sizinle ilgilenecekler. Bütün bunların olması için, zamanın iyi değerlendirilmesi lazım. Bütün bu yapılanlar siz evlatlarımız daha iyi olsun, daha güzel yetişsin diye. Anlatabildim mi acaba? Eğer yurt kurallarına uymak konusunda anlaşır söz verirsiniz, sizi seve seve bağrımıza basmaya hazırız efendim.

Babam bütün bu söylenenleri dikkatle dinledi;

— Müdür bey müsaade ederseniz biz bir oğlumla görüşelim, konuşalım daha sonra geliriz dedi.

— **Hay hay efendim nasıl isterseniz, buyurun sizi geçireyim diyerek kapıya kadar bizi uğurladı.**

— Selametle efendim hakkınızda hayırlısı olsun...

Babamla bavulumuzu da alarak yurttan ayrıldık. Yakındaki bir parkta oturup konuşalım diye düşünerek parkta yürüyor bir taraftan da konuşuyorduk, en nihayet bir banka oturduk. Babam;

— Evet, Ömer ne düşünüyorsun söyle bakalım dedi.

— **Bilmem ki babacığım sen ne dersin?**

— Ben beğendim yurdu, ancak daha çok müdür beyin söyledikleri etkiledi beni. Ne kadar da inanarak söylüyordu.

— **Haklısın baba, zaten inanmasaydı o yazıyı asmazdı.**

— Hangi yazıyı?

— **Sen dikkat etmedin mi? Arkasındaki levhada, “En büyük yatırım insana yapılan yatırımdır” yazılıydı. Ne güzel söz değil mi?**

— Evet, haklısın, çok da doğru. Bir ana baba için en büyük eser, yetiştirdiği evladı değil midir zaten? Müdür yardımcısının odasında da, “**Sizin en hayırlınız insanlara faydalı olanınızdır**” yazılıydı. Sahi neydi o güler yüzlü adamın adı.

— **Ahmet abiyi mi diyorsun. Ben çok sevdim. Ne kadar güler yüzlü, samimi, sevecen biriydi, değil mi baba?**

— Hakikaten öyle, onun güler yüzü çok farklı, yapmacık değil. O

çocuğun söylediği gibi, sanki abileri gibi davranıyor yurttaki çocuklara. İnceliğe dikkat ettin mi, ne demişti, yoldan gelene ikramda bulunmaktan bahsetti. Eskiler misafire çok değer verir, yoldan gelene yemek ve yatak verirlerdi. Ne kadar doğruymuş şu garip memlekette tanıdık birine misafir gelmişiz gibi hissettim kendimi.

— **Ben de kendimi huzur ve güvende hissettim baba.**

— Huzurun ve güvenin olduğu yerde, başarı arkasından gelir zaten. Haydi, daha ne duruyoruz gidelim seni yeni evine yerleştirelim.

Bir süre sonra yurdun önüne gelip kapıyı çaldığımızda kapıyı bize güler yüzlü Ahmet abi açtı.

— **Demek geldiniz, ne iyi ettiniz. Biz Ömer'i çok sevmiştik. İnşallah gelir diye dua etmiştik. Şimdi geldiğinizi görünce ziyadesiyle memnun olduk. Buyurun içeri gelin** diyerek bizi içeri aldı.

İşte huzur dolu bir hayata böyle başlamıştım. Öğrendiğim ilk şey, insanın güler yüzlü olması gerektiği idi.

* * *

Aradan 4 yıl geçti. Gerçekten, huzur ve güven başarı getirmiş ve Ömer, bölüm birincisi, herkesin saydığı, sevdiği, iftihar ettiği bir genç olarak mezun olmuştu. Mezuniyet törenine babası da gelmişti. Ömer'in babası ilk yurda geldiği günü bir farkla tekrar yaşadı. Duyduğu huzur ve güven artık muhabbet ve bağlılığa dönüşmüştü. Oğluyla iftihar ediyor, gerçek bir beyefendi özelliği gösteren oğluna gıptayla bakıyordu. Yurttan ayrılırken, bir veli olarak yaptığı konuşma herkesi ağlattı:

“Allahü teala hepinizden razı olsun. Hakınızı helal edin. Ana baba olarak yapamadığımız bazı şeyleri siz yaptınız. Bana böyle bir evlat kazandırdığınız için hepinize teşekkür ediyor, en samimi duygularımla ölene kadar size ve İhlâs Vakfı yurtlarındaki bütün görevlilere dua edeceğimi bilmenizi istiyorum. Sizler sadece benim değil, bütün anne babaların kalbinde isimsiz kahramanlarsınız. En derin saygılarımla”

Ömer'in babasıyla birlikte herkes ağlıyordu...

Z. Alkan

Genç kalmanın sırrı

70, 80 ve 90 yaşlarında üç kardeş varmış. Üçü de, 60 yaşında üçüzler gibi görünüyormuş. 70 yaşındakine genç kalmanın sırrını sormuşlar. O da, 80 yaşındaki abisine sorulmasını söylemiş. Benden on yaş büyük olduğu halde, benim gibi 60 yaşında görünüyor demiş. 80 yaşındakine gitmişler, o da 90 yaşındaki abisini göstermiş, benden büyük olduğu halde o da, 60 yaşında görünüyor, ondan sorun demiş. 90 yaşındaki delikanlı ihtiyara sormaya gitmişler. Buyurun size açıklayayım demiş. Önce bir şeyler yiyelim, ondan sonra anlatırım demiş.

Yemekten sonra sofraya bir karpuz getirmesi için hanımına rica etmiş. Hanımı genç nine de, üst kattaki tavandan bir karpuz seçip getirmiş. Delikanlı ihtiyar, karpuzu beğenmemiş, daha iyisini getir demiş. Kadın gidip yine bir karpuzla gelmiş. Bizimki onu da beğenmemiş, tekrar başka bir karpuz getirmesini söylemiş. Nine yine bir karpuz getirmiş, ama onu da beğenmemiş.

Misafirlere, (Hanım iyisini bilemedi, gelin beraber seçelim karpuzu) demiş. Tavana varınca bakmışlar ki, tek karpuz var. Genç ninenin hep aynı karpuzu getirdiğini anlamışlar.

Genç dede misafirlerine, **(Şimdi genç kalmamın sırrını anladınız mı?)** diye sormuş. Onlar da anlamadık demişler. Dede, **(Karpuz tavanda bir tane değil miydi? Hanım beni mahcup etmemek için, her seferinde başka karpuz getiriyor gibi göründü. “Tavanda başka karpuz mu var, hepsi bir tane” demedi. O beni hiç üzmedi ben de onu üzmedim. Aile içindeki hiçbir şeyi dışarıya, yani ne kendi ana babamıza ne de başkalarına kesinlikle yansıtmadık. Yani birbirimizi, başkalarının önünde hiç zor duruma düşürmedik, mahcup etmedik. Böylece, ikimiz de genç kaldık)** diyerek genç kalmanın sırrını açıklamış.

Bir annenin feryadı

Henüz çiçeği burnunda bir ilkokul öğretmeniydim. İlk atamamız yapılmış, kuralar çekilmişti. Ben adımlı listede ararken, meraklı bir baş omzumun üzerinden boynunu uzatarak ismini arıyordu.

— **Evet, çok şükür çıkmış,** diye bir çığlık işittim.

Tam da kulağımın dibinde, kim bu kadar sevinen diye geriye dönüp baktığımda, bir oynamadığı kalmış olan, genç ve yakışıklı bir delikanlıyla karşılaştım.

— **Sizin nereye çıkmış tayininiz** diye sordu bana.

— Sivas merkez ilköğretim okulu.

— **Gerçekten mi? Benimki de o okul, demek aynı okuldayız, ne güzel! Hadi hayırlısı...**

Gerçekten inanmamıştım. Tesadüfün de bu kadarı diye geçirdim içimden; ama kader bu, bizi orada karşılaştırmıştı. Ortak bir noktamız vardı. Beni yakındaki bir kafeye çay içmeye davet etti. Hem de konuşuruz, artık iş arkadaşı sayılırız diyerek daveti kabul ettim. İşte, eşimle tanışmamız böyle oldu. Kısa sürede ikimiz de Sivas'ta göreve başladık. Öğretmenler odasında karşılaştıkça konuşuyor, hatta iş çıkışında bir yerlerde bir şeyler içmeye falan gidiyorduk. Aradan geçen sürede birbirimize yaklaşıp evlenmeye karar verdik. Durumu ailelerimize açıklayarak gerekli işlemleri başlattık. Öğretmenliğimizin ilk yılının yaz tatilinde evlendik.

Çok mutluyduk, sabah erkenden kalkıyor birlikte aynı okula gidiyor, çıkışta ikimiz de öğrencilerimizden bahsederek eve geliyorduk. Beyim ders notlarını hazırlarken, ben de yemekle ilgileniyor, bulaşık ütü vs. derken gün bitiyordu. Yine bir iş çıkışıydı, bütün gün bu anı beklemiş, beyime bir bebeğimiz olacağı müjdesini, evimize giderken yolumuz üzerindeki lokantada, akşam yemeğinde söylemenin heyecanını duymuştum. Heyecandan yerimde duramıyor, son ders zili sesini bekliyordum. Zil çalar çalmaz doğruca öğretmen odasına çıkıp, eşyalarımı almak için merdivenleri üçer beşer çıktım. Beyim öğretmen odasında, yüzü pencereye dönük düşünceli bir şekilde dağılan öğrencilere bakıyordu. Bir şeylerin olduğunu anladım; ama yine bir öğrenciye canı sıkıldığını düşündüm. Yanına giderek;

— Haydi, ben hazırım gidebiliriz dedim.

— **Tamam, çıkalım o zaman.**

— Ne oldu sana, neden yüzün asık, kötü bir şey mi oldu yoksa?

— **Yolda anlatırım, hadi çıkalım** diyerek kolumdan tuttu.

Beyimin canının başka bir şeye sıkıldığını anladım belki vereceğim haber onun keyfini yerine getirir düşüncesiyle;

— Sana bir müjdem var? Müjdeme ne verirsin, söyle bakalım.

— **Şimdi neşenin sebebi anlaşıldı demek bir müjde ha!**

— Evet, çok sevineceksin, baba olacaksın baba!

— **Yaa?**

— Hepsi bu kadar mı yani, yaa? Sevinmedin galiba, ben sana bu müjdeyi verebilmek için bütün gün heyecandan yerimde duramadım. Senin ise tepkin, yaa! Doğrusu böyle hayal etmiyordum.

— **Peki, nasıl hayal ediyordun?**

— Ne bileyim sevineceğini, baba oluyorum diye bağıracağını falan düşünmüştüm. Aslında bunu sana lokantada akşam yemeğinde söyleyecektim; ama seni keyifsiz görünce hemen söylersem belki keyfi yerine gelir diye düşünmüştüm.

— **Haklısın canım, haydi yemeğe gidelim, sen bana tekrar söyle müjdeni tamam mı?**

— Hiç iştahım kalmadı gitmesek de olur.

— **Hadi ama şimdi de sen mi naz yapıyorsun, özür diliyorum işte, uzatma artık.**

— Peki, tamam ancak sen de neden öyle davrandığını söyleyeceksin yoksa bebeği istemediğini düşüneneğim.

O, akşamı hiç unutamam. Meğer beyimi askere çağırmışlar, beni bırakıp nasıl gideceğini düşünürken, verdiğim müjde tuz biber olmuş. Şimdi her ikimizi nasıl bırakacağını düşünmüş, baba olacağına sevinememişti bile.

Beyim askere gitmiş, benim ise doğum zamanım yaklaşmıştı. Bu arada, bir taraftan bebek için hazırlıklar yapıyor, bir taraftan da okula devam ediyordum. Paraya ihtiyacımız vardı. İkimizin maaşıyla geçinirken şimdi tek maaşa kalmıştık. Düğün borcumuz devam ediyor, askerdeki beyime para gönderiyor, bebeğimiz için gerekli eşyaları almaya çalışıyordum. İkimizin de aileleri bize yardım edecek durumda değillerdi. Zaten ben de bu yüzden çalışıyordum. Borçlarımız bitsin, bir de ev alalım, ayrılacaktım işten.

Bebeğimiz doğalı daha 1,5 ay olmuştu ki, bir gece kapı çaldı. Gece vakti kimse gelmezdi, korkudan elim ayağıma dolaştı, ne yapacağımı bilemedim. Ağlayan kızımı kucağıma alarak kapıyı açtım. Beyim daha fazla hasretimize dayanamamış, izin alarak gelmişti. Karşımda beyimi görünce, sevinçten mi, yoksa korkudan mı

bilemiyorum ama çok uzun süre ağladım. Beyimin beni teselli edici sözleri, onun yanımda oluşu beni sakinleştirdi. Bir hafta boyu kızımızla ve benimle ilgilendi, zavallı kızım nasıl da sakinleşiyordu babasının kucağında. Sayılı gün çabuk geçmiş, beyimin izni göz açıp kapayıncaya kadar bitivermişti. Beyim tekrar askerlik vazifesinin başına, bende hayat mücadelesine devam ediyordum.

15 güne kadar iznim bitecekti ve ben görevdeyken kızıma kim bakacaktı? Bakıcı tutsam, verecek param yoktu. Kayınvalidem çok yaşlı ve hastaydı bakamazdı. Annem evdeki kardeşlerimi bırakıp gelemeydi, yalnız kalmıştım. Ne yapacağımı bilemiyordum. İlk gün okula gidip, müdürüme bakıcı aradığımı ve beni idare etmesi için yalvardım. Birkaç gün içinde bakıcı bulacağıma söz verdim. İki gün çabucak geçti ve ben bir bakıcı bulamadım. Bulduklarım da çok para istediler. Çaresiz karar verdim, kızımı okula götürecektim.

Sabahın erken saatinde kızımı sıkıca sarıp, okula müdürden önce giderek sınıfa girdim. Birkaç gün böyle idare ettim. Ancak müdür durumu fark edince beni çağırarak, iş ile evi karıştırmamam gerektiğini, bunun çocuk için de öğrenciler içinde uygun olmadığını söyledi. Belki kendince haklıydı; ancak o bir anne değildi. El kadar çocuğu yalnız evde bırakamazdım.

Sinirlerim çok yıpranmış olacak, müdür beyin sözlerinden sonra kendimi tutamadım. Öğretmenler odasında hüngür hüngür ağlamaya başladım. Öğretmen arkadaşlarımdan birisi ne olduğunu sorunca, zaten dolmuş olan ben, başından sonuna her şeyi bir çırpıda anlatıverdim. Arkadaşım halime acıyarak, benim bir tanıdığım var, bir müddet idare eder; ama sende en kısa sürede bir şeyler ayarlarsın diyerek beni teselli etti. Sabaha kadar gözümde uyku girmediydi. Hiç tanımadığım birisine çocuğumu nasıl emanet edecektim. Sabah arkadaşım ile giderek kızımı ağlaya ağlaya bıraktım. Vicdanım hiç rahat değildi, aklım hep kızımdaydı. Ne yapıyor? Ateşi var mı? Altı pis mi? Uyudu mu? Bu düşüncelerle akşamı zor yaptım, soluğu kızımın yanında aldım. Sanki yıllardır ayrıymışçasına onu öpüp kokladım, belki de kendimi affettiriyordum.

Nihayet, beyim teskere alarak geri dönmüştü. Her şey daha iyi olacak derken, ev sahibi bizi evden çıkardı. Yeni bir ev taşınma derken, günler günleri, aylar ayları, yıllar da yılları kovaladı. Kızım, o

komşuya rica, bu komşuya minnet, kâh evde yalnız, kâh memlekette bizden ayrı, nihayet okul çağına gelmişti. Özellikle anne olarak ben de suçluluk duygusuyla kıvranıyordum; çünkü yeteri kadar onunla ilgilenemiyor, onu sevemiyor, aradığında yanında olamıyor, en vahimi de onu istediğim gibi yetiştiremiyordum. Çocuk olarak bana küsüyordu, okuldan eve geldiğimde önce yüzüme bakmıyor, benimle ilgilenmiyor, yabancı gibi davranıyor, sanki beni cezalandırıyordu. Babasına aynı şeyleri yapmıyor, sanki neden yanımda değilsin dercesine hep bana sıkıntı veriyordu. Çok akıllı, konuşkan fakat çok duygusal bir çocuktü. Ürkek, korkak tavırları vardı. Okula başlayıp arkadaşları olunca hepsini atlatır diye düşünüyorduk.

Kızımız o yıl ilkokul birinci sınıfa gidecekti. Okulun en başarılı öğretmeni olan, en yakın arkadaşına kızımın kaydını yaptırdım. Okulun ilk günü hep birlikte gittik okula, hepimiz aynı okuldaydık. İstedığı zaman yanıma gelebilir diye düşünüyorduk. Beyimi o yıl bir başka okula müdür yardımcısı olarak görevlendirdiler. Hepimiz sevinmiştik bu habere; çünkü maaşımız biraz daha fazla olacak ve girdiğimiz kooperatif borcundan dolayı olan sıkıntılarımız azalacaktı.

Beklenmedik bir şey oldu. Birinci dönemin sonu yaklaştığı halde, kızımın sınıfında herkes okumaya başlamış, kızım okumayı bir türlü sökmemişti. Öğretmeni bana, biraz ilgilenmemi söyledi. Oysa ben, eve gelir gelmez onunla ilgileniyor, fişleri tekrar ettiriyor, yazmasını temin etmeye çalışıyordum. Anlamadığım şey, bu kadar ilgilenmeme rağmen sanki öğrenmek istemiyordu. Zaten bütün gün yorgun gelip, ev işleri falan derken birde onunla tekrar ders çalışmak beni çok daha fazla yoruyor ve kızımın bu tavrı benim sabrımı daha çok tüketiyordu. Bir gün dayanamayıp kızımı fazlaca tartakladım ve ağzıma geleni söyleyerek, geri zekâlı olmadığını biliyorum bana neden bunları yaşıyorsun, neden benim sabrımı zorluyorsun, yeter artık diyerek kendimi kontrol edemedim ve bir tokat patlatıverdim yanağına. Nasıl kıyabilmişim biricik kızıma bilemedim. Ta ki kızımın hıçkırığa hıçkırığa bağırarak ağlamasıyla kendime geldim. Yanına giderek sarılmak istediysen de bana yaklaşmadı, ağlayarak söylediği sözler onun da bana attığı bir tokat oldu. Şöyle söylüyordu kızım;

— Okumayacağım işte, ben okumayı öğrenmek istemiyorum.

Okursam senin gibi olurum, kızımı yalnız evlerde kimsesiz bırakıp giderim. Acıktığında ona yemek veremem, onun saçını tarayamam, onunla oynayamam. Okumayı öğrenmek istemiyorum.

Aman ya Rabbi, ben ne yapmışım! Çocuk ne kadar haklıymış! Küçük çocuk dersiniz; ama içinde ne fırtınalar kopmuş ve kim bilir, ona farkında olmadan neler yaşatmışım.

Bir müddet sonra, ikinci çocuğumuz oldu. Birinci çocuktaki tecrübelerimiz, bizi işimizden ayrılmaya zorladı. Şimdilik kaydıyla, işten ayrıldım. Şimdi daha çok çocuklarımla ilgilenebiliyor ve rahat ibadetlerimi yapabiliyorum. Her gün yeni, ütülü elbise giymekten ve makyaj yapmaktan da kurtulmuş oldum. Maddi yönden de bir sıkıntımız olmadı. Artık yeniden işe dönmeyi hiç düşünmüyorum.

Çocukların ilk öğretmeni ana babasıdır derler. Evde, hem öğrendiklerimi çocuklarıma anlatıyorum, hem de bizzat yaşayarak onlara örnek olmaya çalışıyorum...

Z. Alkan

Bin nasihatten, bir musibet evladır!

Sessizliği, hâkimin “**gereği düşünüldü**” sözü bozmuştu. Bir anda gözler hâkime çevrildi. İki genç de hâkimin ne söyleyeceğini merakla bekliyorlardı. Hâkim gayet ciddi, gözlüğün üzerinden her iki genci şöyle bir süzdükten sonra;

— **Yaz kızım** diyerek, kâtibe kanunların belli sayılarından bazılarını söyleyerek, şiddetli geçimsizlik nedeniyle Erol ve Nergis Kara’nın ayrılmalarına, Erol Kara’nın 1000 TL nafaka vermesine karar verilmiştir.

Erol, derin bir oh çekerek, nihayet kurtuldum diye düşündü. Büyük bir yük üzerinden kalkmış gibi hafif hissediyordu kendisini. Mahkeme çıkışı, avukatıyla görüştüktan sonra arabasına atlayarak yola koyuldu. İşinden izin alarak tatile çıkacak, bütün yaşananları unutmaya çalışıp yepyeni bir hayata başlayacaktı. Fethiye’de lüks bir otelde yer ayırtmıştı. Bir haftalık tatil ona çok iyi gelecek, kendini toplamış dinamik, hayata dört elle sarılmış olarak geri dönecekti. **“Evet, çok iyi bir karar verdim”** diye geçirdi içinden.

Erol, hem araba kullanıyor hem de geçmişinin muhasebesini yapıyordu. Üniversiteden sınıf arkadaşıydı Nergis. Nasıl da

sevmişlerdi birbirlerini. Evlenebilmek için babasını ne zor ikna etmişti. Babası, **“Bize uygun değil bu kız, giyimiyle düşünceleriyle bizden çok farklı. Ne kadar, sen ne dersin yaparım dese de, yapmaz, yapamaz. Gel bu kızıdan vazgeç!”** demişse de dinletememişti. Ne kadar haklıymış meğer. Keşke babasını dinleseydi de, bunları yaşamasa idi.

Erol'un babası, zamanında çok çalışmış, hiçbir şeyi yokken çalışması ve Allahü teâlânın emirlerine uyması sebebiyle çok zengin olmuştu. Erol da, bu nimetlerden fazlasıyla nasibini almıştı tabii. Çalışmayı sevmediği için, hep okullarını ite kaka bitirmiş, hatta puanı tutmadığı için, babası, sırf oğlum üniversite mezunu olsun diye, dünyanın parasını verip onu Kıbrıs'ta okutmuştu. Dört yıllık okulu sekiz yılda bitirmiş, Kıbrıs gibi bir yerden gelmek istememişti. Kısaca sefih bir hayat sürmüştü. Okul bittiğinde ise, babasının iş yerinde çalışmaya başlamış, hatta evlenince bari dışarıdan kimselerle çalışmasın diye, babası gelini Nergis'i de işe almıştı. Tabii buna çalışmak denirse! İstedikleri saatte gidip istedikleri saatte işe geliyorlar, kasadan istedikleri kadar para alıyorlar, istedikleri yerde istedikleri gibi yiyip içip, geziyorlardı.

Evliliklerinin başında bunlar nefse çok hoş geliyordu, ancak zamanla bu hayat sıkıcı olmaya başlamıştı. İşten çıkıp dışarıda yemek yemek, sağda solda gezmeler, nereye kadar devam edecekti. Artık evde yemek yemek, evde sohbet etmek, temiz ve düzenli bir evde oturmak, hep ütülü elbiseler giymek, ayaklarını uzatıp rahatça yatabileceği bir ev istiyordu. Oysa Nergis bunlara yanaşmıyordu. Kıyafetler kirlenince çöpe atılıyor, yıkanıp temizlenmiyordu. Kıyafetler ütülenmiyor, kuru temizlemeye gönderiliyordu. Erol evlilikten beklediğini bulamamış, mutsuzluk içinde mutlu olmaya çalışıyordu.

Annesini düşündü, annesi hanımı gibi davranmıyordu. Tam bir hanımefendiydi. Yemeğiyle, temizliğiyle, eşiyle ilgilenmesiyle, akraba ve arkadaşlarına davranışlarıyla, tam bir hanımefendi... Babasıyla nasıl da omuz omza verip çalıştıklarını hiç unutmuyordu. Oysa Nergis hiç öyle biri değildi. Erol artık evde oturmak istediğini, dışarı çıkmaktan yorulduğunu söyleyince kıyametler kopuyor, ben sıkılıyorum bunalıyorum bahaneleriyle huzursuzluk çıkartıyordu. Bir

gün babası:

— **Bak oğlum, kasada çok açık veriyorsunuz, gereksiz harcama yapmayalım. Karınla konuş, bir giydiğini bir daha giymiyor, bu kadar kılık kıyafetle dünyadaki bütün çıplaklar giydirilir. Yazık, israf böyle giderse ben bunun altından kalkamam. Kendinize başka bir yerde iş bulursunuz** dedi.

Erol babasına çok kızmış, kırılmıştı. Hatta el altından başka bir yerde iş aramaya başlamıştı; ancak böyle rahat, böyle bol para veren bir yer bulamadı. Nergis’le konuşmaya her şeyi anlatmaya çalıştı; ancak Nergis buna çok büyük tepki gösterdi;

— **Zaten bize bırakmayacak mı mallarını, ne diye böyle davranıyor ki, biz de benim babamdan yardım isteriz, boş ver** diyerek değişmek niyetinde olmadığını ifade etti.

Nergis’in babası da çok zengin bir iş adamıydı, biricik kızının bir dediğini iki etmezdi. Bu yüzden şımarık, bir o kadar da iş bilmez bir kızdı Nergis.

Erol hem araba kullanıyor hem de bunları düşünüyordu. Derin bir oh çekti.

— **Çok şükür kurtuldum. Namaz vakti girmiş, hem mola vereyim, hem de namazımı kılayım** dedi. Bir tesiste mola verdi. Abdest alarak mescide girdi. Mescitte kendisi gibi genç birkaç kişi, bir de yaşlı bir amca namaz kılıyorlardı. O da durup namazını kıldı. Mescitte o ve yaşlı amcadan başka kimse kalmamıştı. Yaşlı amca uzun süre dua etti, sanki onun namazını bitirmesini bekliyordu. Herhalde bir şeyler söyleyecek diye düşündü. Duasını yaptıktan sonra, amca yanına yaklaşarak:

— **Allah kabul etsin evladım. Senin gibi çocukların namaz kılması beni çok mutlu ediyor, gençlikten umutlanıyorum.**

— Sağ olun amca.

Erol anlamamıştı amcanın neden böyle söylediğini. Babası, “**Ne olursa olsun namazınızı bırakmayacaksınız**” derdi. O zaten hep kılmaya çalışırdı. Gerçi okul döneminde ve evliliğinin başlarında bırakmıştı ama sonradan namaz kılmaya tekrar devam ediyordu.

Yaşlı adam mescit çıkışı kendi kendine mırıldandı.

— **Allah Allah, hiç ummazsın böyle birinden. Ya Rabbi, sen nelere kadersin, hidayet senden.**

Erol, amcanın sözlerini duymuştu. Ellerini yıkayıp yemek yemek için lokantaya geçti. Lavaboda kendine dikkatle baktı. Saçları uzun ve atkuyruğu şeklinde bağlı, üstelik kulağında küpe vardı. Gülümseyerek, **“Amcanın ne demek istediğini şimdi anlıyorum”** diye düşündü.

Yemeğini yedi ve yola koyuldu. Yol bir hayli uzundu. Mescitteki amcanın sözleri kafasına takılmıştı. Aslında hiç de görüldüğü gibi değildi. Babası ahlaki bilgileri çok güzel vermişti, öğretmek için çok uğraşmış, hatta kötü insanlardan uzak tutmak için elinden geleni yapmıştı. Doğru bir itikat, ilmihal bilgileri ve tabii ki Kur'an-ı Kerimi öğrenmişti. **“Ne garip, ben yıllardır dinini bilen bir ailede ve dinini bilen yaşayan bir çevre bulunmuş insanım, amcanın dediğine bak!”** diye düşündü.

Nefsine ağır gelmişti bu sözler. Belki de kendini doğru ve iyi bir Müslüman olarak görüyordu. Dikiz aynasından kendine baktı. Gerçekten bu o muydu? Farklı görünüyordu, bekli de amca böyle düşünmekte haklıydı. Bütün bunları düşünürken, uzun süredir kornaya basan TIR'ın sesiyle arabayı sağ şeride çekti. Az kalsın kaza yapıyordu. Kendini toparladıktan sonra yola devam etti. Artık Fethiye'nin kıvrımlı, bir tarafı ağaçlarla kaplı uçurumlu yollarına gelmişti. Ağaçların yüksekliğinden uçurumu fark edemiyordunuz; ama mavinin tonlarındaki denizin dibini görebiliyordunuz. **“Çok güzel bir manzara, yeşil ve mavi insanı dinlendiriyor”** diye söylendi. Tekrar babası geldi aklına. Aslında babam bana gereken her şeyi öğretmeye çalışmıştı. Ne kadar da uğraşmıştı benim için, sonra neden böyle oldu? Şu hayatta her şeyi yüzüme gözüme bulaştırdım. Evlendim, düzgün bir evlilik yapamadım. Ayrıldım, malın mülkün içinde kıymetini bilemedim, şimdi başkalarının yanında çalışıyorum, üstelik babamı da iflas ettirdim. Hiçbir şeyde başarılı olamadım. Dünyayı kazanamadım, hâlâ peşinden koşuyorum, yakalayamadım. Ahireti ise hiç bilemiyorum. Allah'ım ben ne olacağım diye kendi kendine sesli konuşurken, gözlerinden yaşlar boşalmaya başladı.

Bir an önünü göremedi, araba sağa sola zikzaklar çiziyor, yanından geçen arabaların firen sesleri ve korna sesleriyle daha bir panikleyen Erol, direksiyon hâkimiyetini kaybetti. Uçuruma doğru

gidiyordu. Acı acı firen seslerinin ardından kendini uçurumda buldu. Kısa bir baygınlıktan sonra etrafına bakındı. Uçurumdaki bir ağaca takılmış aşağı düşmekten kurtulmuştu. Bu durumu anlaması uzun sürmedi. Ne yapacağını düşündü. Gelen giden yoktu. Uzaktan araba sesleri geliyor; fakat yardıma gelen giden yoktu. **“Allah’ım ne yapacağım ben şimdi nasıl kurtulacağım”** diye kendi kendine, yüksek sesle konuşmaya başladı:

— Allah’ım yardım et, bu kendini bilmez, aslını unutmuş şaşkın kuluna yardım et! Hemen ambulansı aramalıyım, fakat telefon çalışmıyor, şarjı bitmiş. Eyvah! Kurda kuşa yem olacağım, ne yapacağım şimdi? Dua etmeliyim, başka hiçbir şey yapamıyorum. Birilerinin beni fark etmesi için dua etmekten başka bir şey yapamıyorum. Arabadan dışarı çıkamıyorum. Ya Rabbi, beni affet, çok hatalar ettim. Bildim ama yapmadım, fırsat verdin ama şükretmedim. Şimdi sana ne yüzle gelirim? Beni affet, bana yardım et! Tevbe ediyorum. Kendimi toparlayacağım. Bana yardım et, sana söz veriyorum.

Gözlerini kapattı, arkasına yaslandı. Babasının darda kaldığında **“Allahü teâlânın sevgili kullarından yardım iste, onları vesile ederek yapılan dua kabul olur”** sözlerini hatırladı. Tövbe ederek, samimi kalble, bildiği bütün âlimlerin isimlerini sıralayarak, onları vesile ederek dua etti. Daha duasını bitirmeden bir ambulans sesi işitildi. Ambulansın sesi git gide yaklaşıyordu ve nihayet Erol’a ulaştılar. Ancak arabanın çıkarılması için vinç gelmesi gerekiyordu. Uzun uğraşlardan sonra arabayla birlikte Erol’u kurtarmayı başardılar. Erol dualar ediyor, şükürler ediyor, sözler veriyordu. Ya ölüp gitseydi, Rabbine nasıl cevap verecekti. Artık bildiklerini uygulayacak, bilmeyenlere öğretecekti. Uçurumdan dönmüştü. Bir daha uçurumun kenarında dolaşmayacaktı...

Kıymetli inci

Hacer ninenin ahşap kapısı önünde bir otomobil durdu. Kısa bir süre sonra kalın tokmak, tarihi kapıyı dövmeye başladı. Hacer nine cumbalı odanın kafesli penceresinden aşağı bakarak, kimin geldiğini görmeye çalıştı; ancak gözleri iyice bozulduğu için geleni seçemedi. Kalın tokmak kapıya gelenin erkek, ince küçük tokmak ise kapıya

gelenin hanım misafir olduğuna işaret ettiğini bildiği için, beyaz namaz başörtüsünü örtünüp yavaşça yerinden kalktı. Ahşap merdivenin tırabzanlarından tutunarak, dikkatlice aşağıya, kapıyı açmaya indi. Bu tarihi yapının, tıpkı ev sahibesi Hacer nine gibi, heybetli ve vakur, bir o kadar da mütevazı olan kapısı gıcırdayarak, hafifçe aralandı. Kapı aralığından başını uzatan Hacer ninenin yüzü, bir anda mütebbessim bir hal aldı ve heybetli kapı, tanıdık birilerini kucaklıyor gibi ardına kadar açıldı.

— **Selamün aleyküm babaanneciğim, seni ziyarete geldik.**

— Ve aleyküm selam ve rahmetullahi ve berekatühü. Aman, benim torunlarım gelmiş. Hoş geldiniz, sefalar getirdiniz. Buyurun yavrularım, yukarı çıkalım. Güzel kızım, Süleyman torunum, kapıyı kapayıp sürgüleyiver oğlum, sana zahmet!

— **Tabi babaanneciğim, siz çıkın, ben kapatıp gelirim.**

— Güzel kızım, gel bakalım, elindekiler nedir yavrum?

— **Babaanneciğim, börekle kek yapmıştım, Süleyman beyle hem ziyaret edelim, hem de bahçede çay içer sohbet ederiz diye düşündük, rahatsız etmedik inşallah...**

— O nasılsız söz güzel kızım, her zaman başımla beraber, ne iyi ettiniz. Ben de pencere önünde, tesbih elimde uyukluyordum. Haydi, buyurun oturun şöyle, gel kızım, sen yanıma otur. Çok özlemişim. El öpenleriniz çok olsun evladım!

— **Gelini bulunca öz torununu unuttun babaanneciğim. Ver, elini öpeyim.**

— Kıskanma oğlum, sen de öbür yamacıma otur, gel! Pek göresim gelmişti, ne iyi ettiniz de geldiniz.

— **Şaka yaptım benim canım babaanneciğim. Biz de seni çok özlemiştik. Gidelim, hem duasını alalım, hem de bahçede çay içeriz diye düşündük.**

— Söyleyin bakalım nasılsınız? İyi misiniz? Neler yapıyorsunuz?

— **Elhamdülillah iyiyiz, ben işe gidip geliyorum, Nefise hanım da evde.**

— Öyle mi güzel kızım? Neler yapıyorsun evde, anlat bakalım!

— **Hiç, aslında pek anlatılacak bir şey yok. Ev temizle, yemek yap, ütü yap, bildiğiniz işler işte.**

— Süleyman, sen bahçede semaveri yak, biz de gelinimin

getirdiği yiyecekleri hazırlayıp bahçeye inelim, çaylarımızı içerken sohbet ederiz.

— **Tamam, bir saate kalmaz çayınız demlenmiş olur. Hanım sultanlar, siz de çay sofrasını donatırsınız, haydi ben işe başlayayım.**

— Süleyman gitti. Anlat bakalım güzel kızım, nasıl gidiyor evliliğiniz? Memnun musun bizim deli oğlandan?

— **Çok şükür babaanneciğim, bir sıkıntımız yok. İyi anlaşıyoruz, beni hiç kırmıyor, üzmemeye çalışıyor ancak...**

— Evet, ancak...

— **Çok kıskanç!**

— Nasıl yani, bu iyi bir şey değil mi yavrum?

— **İyi bir şey; ama yeni evlendiğimizde çok hoşuma gidiyordu, artık bu davranışları beni bunaltmaya başladı.**

— Peki, ne yapıyor da seni bunaltıyor?

— Ne bileyim, yalnız sokağa çıkmamı istemiyor, otobüse, dolmuşa binerek bir yere gitmeme izin vermiyor. Bir yere gideceğim zaman, kendisi beni götürüyor, hatta gideceğim evin kapısına kadar, apartmana beni o çıkartıyor. Eve dönerken de yine, kapıya kadar gelip birlikte çıkıyoruz. Çarşı pazar zaten hep beraber gidiyoruz, alışveriş merkezlerine götürmek istemiyor. İşte bunun gibi şeyler, artık sıkılıyorum babaanne, ben kendim asansöre binemez miyim, kendim merdivenleri inemeyecek kadar aciz miyim? Apartman komşularımdan birçoğuyla, iyi insanlar olmadığı gerekçesiyle görüştürmek istemiyor. Neden böyle yapıyor, anlamıyorum?

— Ah benim güzel kızım! Derdin bu muydu? Ben de önemli bir şey var sandım.

— **Belki gülüyorsunuz ama beni bunaltıyor, bu kadarı da fazla değil mi?**

— Bak kızım sen istiridyeyi bilir misin?

— **Evet, içinden inci çıkan denizlerdeki o şey değil mi?**

— Hah, doğru bildin! İstiridyenin içindeki inci çok kıymetlidir. Bu kıymetli şeyi, istiridye vermek istemez, bu yüzden onu koruması için Allahü teâlâ sert kabuklar vermiş. Bu kabukları sıkı sıkı kapatır istiridye, inciyi çaldırmamak ve başkalarına vermemek için. Çünkü istiridyenin en değerli şeyidir inci ve onu korur. İnciyi aldıktan sonra

bir kenara atarlar, istiridye artık bir işe yaramaz, bir kıymeti kalmamıştır o kalın kabukların. İşte kadın da erkeği için bu kıymettedir. Dinini bilen her erkeğin görevidir hanımını korumak. Bu senin anladığın anlamda kıskançlık değil. Allahü teâlânın biz insanlara verdiği bir nimettir. Erkek kıskanç olmazsa, hanımını kötü gözlerden, kötü davranışlardan nasıl koruyacak? Onun için, inci gibi olan yani kıymetli cevher olan hanımlarımız kızlarımız, beyleri tarafından elbette korunmalıdır. Sen altın takılarını ortada bırakır mısın? Bırakırsan hırsız onu çalar. O zaman nasıl korursun onu, hatta öyle korursun ki, varlığını bile kimseye göstermezsin, ta ki görürler de benden alırlar diye. Süleyman seninle neden evlendi, neden seni tercih etti, bir düşün; çünkü seni ana baban bir cevher gibi saklamış, güzel terbiye etmiş, saf, temiz yetiştirmiş. Sende kendini korumak için örtünmüşsün, kıymetini göstermemişsin saklamışsın. Sen onun için kıymetli bir cevhersin. Cevhere sahip olan kişi, onu kaldırıp sokağa atmaz. Ne yapar, saklar. Söylemek istediklerimi anladın mı kızım?

Ha, bu kadar da olmaz diyorsan, ona da şöyle söyleyeyim. Cevherin kıymeti ne kadar çoksa, o kadar çok korunur. Rahmetli deden, bu konuya çok dikkat ederdi. Yolda yürürken köşe başına gelecek olsak, önce o köşeyi dönerdi ki, ola da ben bir erkekle karşılaşmayayım. Kalabalık yerlere götürmezdi, insanların çok bulunduğu yerlerde birbirlerine muhataplıkları çok olur. Benim hanımım, benim cevherim, başkasının cevheri olamaz derdi. Yolda bir arkadaşıyla karşılaşsa, görüşmek zorundaysa benden biraz uzaklaşır, kısacık görüşür, beni yalnız bırakmazdı. Hem benim herkesle görüşmemi istemez, Müslüman, dinini bilen hanımlarla görüşmemi isterdi. (Bazı hanımlar dedikoducu olur, başkalarından sana haber taşır, sana başkasını anlatan seni de başkalarına anlatır. Anlattıkları yalan yanlış şeyler, senin huzurunu kaçıır. Böylece senin, ne dünyana, ne de ahiretine faydalı olur. Öyleyse ne diye boşa vakit geçiresin) derdi. Diyorsun ki, ben merdivenleri yalnız inebilirim, asansöre binebilirim. Elbette yalnız inip çıkabilirsin; ama bir düşün, sen inerken bir başka kişi de merdivenden inse, uygunsuz bir şey söylese, aynı şekilde asansörde biri durdursa tanımadığın bilmediğin bir adamla aynı asansörde olsan, halvet olabilir. Beylerin

görevi hanımlarını kötülüklerden korumak yani dinini korumak, harama bulaşmalarını önlemektir. Beyin seni sevdiği için bütün bunları yapıyor, tıpkı dedesinden gördüğü, öğrendiği gibi. Ne demişti, hanım sultanlar, bir saat sonra gelin demişti. Sen onun hem evinin, hem de gönlünün sultanısın benim güzel kızım, hâlâ anlamadın mı?

— **Hanım sultanlar, haydi çay hazır, gelin artık, karnımız acıktı...**

— Haydi, al bakalım şu tepsiyi de bahçeye inelim artık, yoksa büyük sultan bize kızacak.

Süleyman babaannesiyile hanımını böyle görünce:

— **Allah muhabbetinizi arttırsın, ne gülüşüyor, ne fısıldaşıyordunuz öyle, yoksa beni mi çekiştiriyordunuz?**

— Tövbe de oğlum, neden seni çekiştirelim? Gelin kızım İslamiyet'e uyan bir ailenin ne denli huzurlu olduğunu konuşuyorduk.

— **Hakikaten babaanne, insanlar İslamiyet'in emir ve yasaklarına uysalar, yani herkes uysa, şu toplumda ne cinayetler, ne kavgalar, ne de savaşlar olurdu. Ne olurdu herkes uysaydı kurallara, hem dünya, hem ahiretleri mamur olurdu.**

— Herkes bilseydi ve uysaydı yavrularım, kimse hırsızlardan, gelip de bende ki cevheri alacak diye korkmazdı.

— **Ne cevheri ne hırsızından bahsediyorsun babaanne.**

— Erkek kadın her müminde birçok kıymetli cevher vardır. Bu cevherlerin peşinde de hırsızlar vardır. Cevher dediysem sizin bildiğiniz cevherlerden değil öyle kıymetli ki iki cihanda da geçer akçe, anlayacağınız; ama bu cevherin peşindeki hırsızlar bildiğiniz hırsızlardan değil. Öyle kurnaz, öyle sinsi, öyle acımasız ki, siz farkında olmadan elinizdeki cevheri alıverirler de ruhunuz duymaz. Onun için çok uyanık olmalı, iyi sahip çıkmalı, kimselere kaptırmamalı. Söylediğim cevher, yani kadın erkek her müminde olan en kıymetli cevher, iman cevheridir. Bunun hırsızları da din hırsızlarıdır. İnsanların imanını çalmak, doğru bildikleri dinlerini bozarak, yanlış şeyler öğreterek, cevher olan kıymetli imanlarını ellerinden almaya, onları iki cihanda da azıksız, akçesiz bırakmaya çalışırlar. Bunun için türlü hilelere başvururlar. İşte bu hırsızlar sizin benim bildiğim hırsızlar gibi değildirler. Çok uyanık olmalıyız

yavrularım. Bunun yolu dinimizi doğru olarak öğrenmek ve öğretmekten geçer. İslam âlimlerinin kitaplarını okumaktan geçer. Siz öğrenin ki, bir başka cevher olan çoluk çocuğunuza öğretebilesiniz, onlar da kendi evlatlarına öğretsinler, böylece hep birlikte ahirette mesut olanlardan olalım.

— **Babaanneciğim Allahü teâlâ sizden razı olsun. Gönüllere ferahlık veren sohbetinize bayılıyorum, hele anlatırken verdiğiniz örnekler öyle akılda kalıcı oluyor ki! Her geldiğimizde mutlaka bir şeyler öğrenerek ayrılıyoruz yanınızdan.**

— Allahü teâlâ sizlerden de razı olsun, iki cihan saadeti nasip etsin! Ne mutlu bana ki, bunları anlatabileceğim torunlarım var.

— **Babaanne, izin verersen biz kalkalım. Hanım, hazırlan da çıkalım artık!**

— Tamam; ama biraz müsaade et de, hiç olmazsa ortalığı toplayıp, babaanneme verdiğimiz zahmeti hafifletelim.

— Estağfirullah, ne zahmeti kızım? Faydalı bir zaman geçirdik elhamdülillah. Müsaade sizin, Allah yolunuzu açık etsin, konuştuklarımızı unutma emi güzel kızım! Ha, bir de hırsızlara dikkat edin çocuklar! Allaha emanet olun...

Z. Alkan

Binmişiz bir alamete, Gidişimiz kıyamete...

Tayyibe teyze ve Salih amca orta yaşlarda, halim selim, yaşları gibi huyları ve halleri de birbirilerine denktir. Bunca yıl bir yastığa baş koymuş insanlar, elbette birbirine benzerler denebilirse de, bu çift her yönden iyi anlaşılan, doğru yaşamış ve bu hal üzere yaşlanmış, birbirlerini tamamlayan bir çifttir. Tayyibe teyze saliha, afif, ismi gibi tayyib, yani temiz bir hanımefendi, Salih amca ise kibar, cömert, ismi gibi salih bir beyefendi. Tam da iki cihan saadeti... Birlikte yatar, birlikte kalkar, birlikte güler, birlikte ağlar, birlikte kitap okurlar. Her zaman yeni bir şeyler öğrenmeye, çevrelerindeki insanlara yardım etmeye çalışan, Allah'ın kullarına ihsan ve ikramda bulunmayı seven, cömert, son derece merhametli insanlar. Hal böyle olunca, bu ana babanın çocuklarının da böyle yetişmesi muhtemel olur tabii ki. Ancak genç yaşta, oğullarını hain bir terör saldırısı sonucunda kaybederler, bağırlarına taş basar, şehitlik mertebesini kazanmış

oğullarının ardından sessizce gözyaşı döker ve dua ederler; ama hiç isyan etmezler. Çünkü onlar, her şeyin Allahü teâlânın takdiri olduğunu bilirler.

Aradan geçen birkaç yıl acılarını hafifletir; ama bu sefer de yeni bir imtihana tâbi olurlar. Bir trafik kazası sonucu kızını, damadını ve bir torununu kaybederler. Birkaç yıl arayla yaşanan bu ağır imtihanlar onları iyice yaşlandırır. İmtihanın en zorlarından birisi olan evlat acısıyla imtihan edilirler. Sabretmekten başka çareleri de yoktur; çünkü **(Alan da O, veren de O. Bizim elimizden bir şey gelmez)** diye düşünüp, trafik kazasından hiç yara almadan kurtulan torunları Saliha ile teselli bulmaya çalışırlar. Artık çocuklarının ve Allahü teâlânın emaneti olan bu yavruyu, dinini bilen ve yaşayan gerçek bir hanımefendi gibi yetiştirmek için gayret ederler. Bütün sevgi ve ilgilerini, torunları Saliha'ya verirler. Üzerine titredikleri Saliha, aradan geçen yıllarda, tıpkı bir gül gibi, doğru bilgi ve güzel ahlak pınarından sulanır, yetişir. İsmiyle müsemma bir hanımefendi olur. Tıpkı ninesi gibi dinini bilen yaşayan, tesettür konusunda çok hassas olan Saliha'nın artık evlilik çağı da gelmiştir. Dengi aranmaktadır. Eee, niyet hayır olunca, Allahü teâlâ akıbetini de hayreyler, öyle de olur. Karınca kararınca çeyizler hazırlanır, düğün telaşı başlar.

* * *

Tayyibe teyze, torununun düğünü için gerekli birkaç parça eşyasını almak için çarşıya gitmişti. Sanki peşinden vahşi bir aslan kovalarcasına, hızla evin anahtarını çevirip, Besmele çekerek içeri girdi, kapıyı kapattı. Birilerinin zorla içeriye girmelerine engel olmak istercesine, sırtını kapıya dayadı, derin bir oh çekti.

— Çok şükür kurtuldum yâ Rabbi dedi.

— **Hatun, sen mi geldin?**

— Evet, bey, çok şükür geldim.

— **Hayırdır hatun, bir şey mi oldu?**

— Dur, geliyorum bey, üstümü değiştireyim, bir de abdest alayım, geliyorum, anlatırım.

— **Allah Allah! Hayırdır inşallah, ne oldu acaba bizim hatuna, soluk soluğa geldi. Sanki bir şeyden kaçıp da kurtulmuş gibi girdi içeri... Gel hatun, otur bakalım, anlat hele, ne oldu da**

soluk soluğa eve girdin öyle?

— Aman bey, sorma, dışarısı bir felaket! Bunaldım, soğuk soğuk terledim, kalbim sıkıştı, daraldım, zor attım kendimi eve. Meğer ev ne rahatmış.

— **Dışarısı çok sıcak galiba, keşke serinlikte gitseydin. Ben gideyim dedim sana; ama sen anlamazsın dedin, ne yapayım hatun, sık dışını az kaldı. Hele şu kızımızı selametle bir gelin çıkaralım evden, rahatlarsın inşallah.**

— Kalbimin daralması sıcaktan değil bey, keşke öyle olsaydı.

— **Hatun deli etme adamı, neyse söyle artık!**

— Saliha nerede bey?

— **Üst kattaki kıza Kur'an-ı kerim öğretmeye gitti.**

— Aman bey, ne kadar şükretsek azdır. Allahü teâlâ bize Saliha gibi bir torun verdi.

— **Sadede gel hatun, sadede. Kızıyorum ha!**

— Bak şimdi, buradan sabah çıktım, çabuk gideyim diye otobüse bineyim dedim, durakta bekliyordum. Bir kız geldi durağa. Kapalı desem kapalı değil, açık desem açık değil, ağzında sakız, cep telefonu elinde, kih kih telefonla konuşuyor. Birazdan durağa, hırpani kılıklı, lakayt, sırita sırita bir delikanlı geldi. Kız yılışarak, oğlan sıritarak tokalaşıp öpüştüler. Laubali laubali konuşarak, ayrı otobüslere binip gittiler.

— **Hanım suizan etmeseydin. Belki evlidirler, belki de oğlan kızın mahremidir.**

— Ne olursa olsun bey. Edep hayâ kalmamış. Mahremiyse o kızın o haline neden kızmadı, yok mahremi değilse, neden kucaklaşıp öpüştüler. Yok, bey yok. Dünyanın çivisi çıkmış. Hadi dedim, bu böyle, herkes böyle değildir demeye kalmadı. Tık tık sesleriyle birlikte ağır bir parfüm kokusu ortalığı kapladı. Başımı bir çevirdim, bir kapalı kadın. Üzerinde parlak bir kumaştan bir pardösü, düğmeleri açık, içinden pantolonu, üzerinde payetli bluzu görünüyor. O pardösüyü kıyafetini örtmek için mi giyinmiş, yoksa daha çok dikkat çeksin diye mi, bilmiyorum. Eşarbını ise boynuna öyle dolamış ki, gözleri nefessizlikten dışarı çıkacak. Allah seni inandırсын bey, baktım gelen otomobil bu kadının bulunduğu yerde yavaşlıyor, gelen otomobilin içindeki sokaktaki herkese bakıyor, hemen kadının

yanından uzak bir yerde beklemeye başladım otobüsü.

— **Hatun bütün bunları durakta mı yaşadın, daha otobüse binemedin mi yahu?**

— Biniyorum merak etme. Neyse otobüs geldi, güç bela bindim otobüse. Attım bileti, oturacak yer yok, yaşlı diye yer veren de yok. Kadın, kız, oğlan hepsi balık istifi, neyse biri indi de, ben de oturabildim. Otobüste başımı sağa çeviriyorum, göbeği açık bir genç kızın göbeğini görüyorum, burnuna taktırdığı yetmiyor gibi, bir de göbeğini deldirip hızma takmış. Sola bakıyorum, dışarıda gelip geçen genç kızlar, oğlanlar, sarmaş dolaş, edepsizlik diz boyu... Hayâsızlık almış yürümüş. Neyse artık, otobüsten indim. İndiğim durakta birkaç kız, ellerinde kitap defter otobüs bekliyorlar. Aman yâ Rabbi, sanki dünyalı değil bunlar. Başlarını öyle bir kapatmışlar, eşarplarının altından saçlarını öyle kabartıp bağlamışlar ki, kafalarının arkasında bir kafa daha var sanki. Hani sen okumuştun ya kitapta, deve hörgücü gibi diye. İşte bu devenin hörgücü değil, kendisi sanki. Bir de eşarplarının uçlarını boyunlarından sıkıca bağlamışlar, saçlarının şekli belli oluyor. Üzerlerinde sadece daracık bluzlar, yüzleri boya küpü... Altlarında, pantolon mu, etek mi, belli olmayan garip giysiler. Pardösüyü geçtik, insan o dar bluzun üzerine bir şeyler giyer. Nerede! Bunlar örtünmüyor, sanki bir yerlerini açmaya çalışıyorlar. Hele o yüksek sesle gülüşmeler, konuşmalar. Allah'ım, bir görseydin bey. Acıdım bu gençlere. Bizim evinin aşağısında bir park var ya, kestirme olsun diye parkın içinden geleyim dedim. Keşke geçmeseydim. Ah bey! O gencecik kızlar, o delikanlılar, ellerinde sigaralar, yanlarında içki şişeleri, banklara oturmuşlar, kimileri de uzanmış, sere serpe yatıyorlar. El şakalarını, konuşmalarını bir görsen... Vah körpecik gençlere, vah ana babalara, vah!

— **Vah zavallı hatunum vah! Sen sokağa çıkmadığın için dışarının halini bilmiyorsun. Zaman ilerledikçe her şey bozuluyor. İslamiyet'e uyan, şunun şurasında kaç kişi kaldı ki? Eğer bizler evlatlarımızı doğru yetiştiremezsek, bu bozuk olan nesil, kendi evlatlarını kendileri gibi onlar da evlatlarını kendisi gibi yetiştirerek, tamamen bozulmuş, İslamiyet'in dışına çıkmış, yaptıklarını İslam dininin emri zanneden topluluklar ortaya**

çıkacak. İyi ki bizler Tam İlmihal'i okuyor, dinimizi doğru olarak öğreniyoruz. İlmihalde, kıyamete yakın böyle şeylerin olacağı bildiriliyor. Allahü teâlâ bizi dinini doğru olarak öğrenip, ona uyanlardan eylesin.

— Âmin bey, Âmin... En çok neye üzüldüm biliyor musun? İslamiyet'te Müslüman bir hanımın şiarı olan tesettür, tesettür olmaktan çıkmış. Böyle tesettür, elbette salih bir hanımı korumuyor, daha çok saldırılara muhatap kılıyor. Mecbur kaldım da çıktım sokağa, görmedik şey kalmadı. Kalbim bundan daraldı.

— **Hatunum, siz hanımlar evde koruma altındasınız. Eve, zararı dokunacak bir şey sokmayarak, sizleri koruyan beyleriniz var. Temiz kalıyorsunuz. Bir sefer olsun pisliğin yanından geçseniz, işte böyle tepe taklak oluveriyorsunuz. Sizleri Rabbim hassas yaratmış, bizleri sürekli çalışıp, dışarıyla muhatap olduğumuz için daha kuvvetli yaratmış. Eğer bizler de bu tehlikelerin farkında olmayıp kendimizi korumazsak, dinimizi öğrenmez ve uygulamazsak, dışarıda gördüğün hastalıkları eve bulaştırmış oluruz. İşte aileler böyle bozuluyor. Yaradan yarattığını en iyi bilendir. Kısacası, bugün bir otobüse binecek oldun, neler yaşadın...**

— Pek doğru söyledin bey! **Binmişiz bir alamete, gidiyoruz kıyamete...** Allahü teala sonumuzu hayr eyleye!

Z. Alkan

Büyükler çok büyük

Siyah bir otomobil, iki katlı tarihi konağın önünde durdu. Kapının tokmağı birkaç kez çalındı. Kapı üzerindeki ahşap kafesli pencereden bir baş uzanarak bakıp çekildi.

— Koş bey koş, geldiler, sen kapıyı açiver!

— **Ne bu heyecan hatun, kim geldi?**

— Aman bey, kim olacak, çocuklar geldi. Haydi, bekletme, sen açiver kapıyı! Ben zor inerim merdivenleri.

— **Demek nihayet geldiler ha, ben açıyorum sen yavaş in merdivenleri.**

* * *

Ender dede yavaş yavaş kapıya ilerledi, kapı gıcırdayarak ardına

kadar açıldı. Kapı açılır açılmaz:

— Dedeciğim! Canım dedeciğim, diye iki torunu da dedelerinin kucağına atladi.

— **Durun afacanlar, düşüreceksiniz beni, hoş geldiniz, sefalar getirdiniz, gelin bakalım, gözümüz yollarda kaldı. Haydi, koşun bakalım içeri. İçeride koklaşalım. Ananız, babanız nerede?**

— Onlar arabadan bavulları indiriyorlar.

— **O zaman yardım etmek lazım değil mi?**

— Haklısın dedeciğim, annemleri unuttuk.

— **Oğlum yardım edelim, ver bana bavulun birini.**

— Estağfirullah babacığım, siz zahmet buyurmayın, Enes yardım eder. Al bakalım Enes, sen götür bavulu içeri!

— **Bari sana yardım edeyim kızım. Ver elindeki poşetlerin bir kısmını!**

— Yok, babacığım Zeynep götürür. Değil mi kızım?

— Tabi anneciğim, ver haydi.

O sırada kapıda beliren Nefise nine beyaz başörtüsünü iyice kapatıp:

— **Aman aman, kimler gelmiş, benim güzel torunlarım gelmiş, maşallah. Haydi girin içeri de, bir sarılayım, koklayayım sizleri.**

— Torunları görünce bizi unuttun anne. Bize hoş geldin yok mu?

— **Olmaz mı kızım, olmaz mı? Hoş safa geldiniz benim güzellerim. Aman ne de özlemişim!**

— Ver elini öpelim anacığım. Oh! Kokunu bile özlemişim.

— **Hadi oradan haylaz, yemek kokuyorum.**

— Ooo, ne pişirmiş bizim Nefise sultan bakalım?

— **Dokunmak yok, hep birlikte yiyeceğiz. Açmasana tencerelerin ağzını kızım. Haydi, çok acıktıysanız hemen yiyelim. Biz de yemedik, bu saate kadar sizi bekledik.**

— Zeynep, haydi kızım, yardım edelim anneannene.

— **Peki. Anneciğim, dedemi bir daha öpüp, geliyorum. Canım dedeciğim benim.**

— Tamam kızım tamam! Yanaklarımı bitirdin bak, Enes'e kalmadı.

— **Merak etme dede, ağabeyime de yeter bana da.**

— Bak laf ebesine. Koş bakalım, sofrayı hazırla, görelim nasıl bir genç kız olmuşsun.

— **Aman dedeciğim, bunun hazırladığı sofradan ne olacak, mutlaka bir şeyi sofraya koymayı unutur. Ya da getirirken döküp devirir.**

— Abiii, arkamdan konuşma, söylediklerini duydum.

— **Duyarsan duy, napalım, yalan mı yani?**

— Dede ya, şu abime bir şey söyle!

— **Dokunmayın benim kızıma!**

— Eee, anlat bakalım damat, çocukları bulduk, sizi unuttuk, kusura bakma; ama bak şu sessiz konak nasıl da canlanıverdi varlığınızla. Neşe kattınız, iyi ki geldiniz! Nasıl geçti yolculuk, rahat gelebildiniz mi?

— **Elhamdülillah babacığım çok rahattı. Yolda, namaz molasının dışında pek durmadık. Onun için biraz erken geldik.**

* * *

O gün tarihi konak bir başka güzeldi. Çocuklar yemekten sonra, özledikleri konağın o ahşap kokusunu içlerine çekerek oda oda dolaştılar, özlem giderdiler. Gülüşmeler, konuşmalar geç saate kadar devam etti. Gecenin sonu geldiğinde yorgunluktan herkes zor düştü yatağa. Nefise nine, torunlarının üstünü örterken sevgiyle baktı, öptü, kokladı, dualar etti torunlarına.

— **Uyudular mı hatun?**

— Evet bey, herkes uyudu çok yorulmuşlar galiba

— **Sen yorulmadın mı sanki, günler önceden baklavalar, börekler, mantılar yapmadın mı?**

— Onları gördüm ya, bütün yorgunluğum gitti bey. Onlar bu konağın neşesi.

— **Haklısın hatun; ama artık yatalım. Yoksa sabah namazına kalkmakta zorlanırız.**

* * *

Nefise nine erkenden kalkmış, abdestini almış, torunlarını sabah namazına kaldırmak için odalarına gelmişti. Tam seslenecekti ki, gelen din don sesleri çocukları uyandırdı.

— **Ne oluyor, bu ses nedir anneanne?**

— Bir şey değil yavrum. Sabah namazı vaktinin girdiğini haber vermek için demeye kalmadı, hışırtılı boğuk bir hoparlörde müezzinin essisi geliyordu. Haydi, çocuklar, kalkın namazları kılalım, dedeniz abdestini aldı, cemaatin hazır olmasını bekliyor.

— **Tamam, anneanne geliyoruz.**

* * *

Abdestini alan, aşağıdaki salonda saf tutmuştu. Ender dede imam oldu, sabah namazını hep birlikte kıldılar. Dualar yapıldı, sabah kahvaltısı hazırlığı başladı. Ender dede torunlarını ve damadını alarak sedirde sohbete başladı. Çocukların en çok hoşlarına giden, sabah namazından sonra yaptıkları bu sohbetlerdi.

— Dedeciğim sabah anneannem bizi tam kaldıracakken bir din don sesi geldi. Bizim orada bu ses yok, neden böyle bir şey yapılmış.

— **Ah yavrucuğum burada önce bir din don sesi veriyorlar, sonra arkasından bütün minarelerde aynı anda başlayıp aynı anda biten, cızırtı ve hırıltılı bir ses yükseliyor. Şehrin her yerinde aynı anda başlayıp aynı anda da bitiyor. Merkezi sistem miymiş neymiş, yeni bir uygulama başlatmışlar. Biz de ilk duyduğumuzda çok garipsedik, bir tuhaf olduk, ne oluyor diye müftülüğe gidip sorduk; ama doğru dürüst bir cevap alamadık. Eee, gariplikler artarak devam ediyor. Eskiden ezan-ı Muhammediye yükseğe çıkılarak, yani minaredeki şerefeye çıkılarak okunurdu. O güzel sesli müezzinler ezanı bir okurlardı ki, yer gökler inler, kuşlar dinlerdi. Ah ah, nerde o günler! Rahmetlik dedemin sesi çok güzeldi. Camide ezanı, özellikle de sabah ezanını Ender dedeme okuturlarmış. O okuduğunda herkes duygulanır, daha bir huşuyla namaza dururlarmış.**

— Aaa, dedeciğim, senin dedenin adı da mı Ender'di?

— **Evet yavrum. Bana dedemin adını koymuşlar. Ben de sizin gibi dedemi çok severdim. Dedem benim her şeyimdi. Bütün bildiklerimi dedemden öğrendim. Sizlerden küçüktüm, teyzelerimin çocukları şu gördüğünüz konağın bahçesinde oyun oynarken ben de tıpkı şu an sizin gibi, dedemin dizinin dibinde onu soru yağmuruna tutar, dedem anlattıkça yeni sorularla onu bunaltırdım. Dedem bıkmadan, usanmadan bana**

dini bilgiler anlatırdı. Saatlerce sohbet ettiğimiz olur, dedem benim öğrenip öğrenmediğimi kontrol etmek için arada sözünü keser ve bana sorular sorardı.

— Dedeciğim bize dedeni anlatır mısın?

— Elbette anlatırım; ama önce kahvaltımızı yapalım sonra sohbet edelim haydi bakalım.

* * *

Hep birlikte kahvaltı yapıldı. Sofra duasının ardından, Ender dede damadıyla birlikte bahçeye çıktı. Hem bahçeyi suladılar, hem de sohbet ettiler.

— Bak oğlum, ne de güzel açmış güller, şu sarmaşıklara bak. Bu sarmaşıkların filiz veren uçlarını doğru ipe sardırmazsan, gidip başka yerlere kol atıyorlar. Sonra da onları ayırıp olması gereken ipine sardıramıyorsun, ne tuhaf şey değil mi? Bak mesela şununla ilgilenmeyi unutmuşum, gitmiş hangi taraftaki ipe kol atmış. Oysa hemen buraya sarılması gerekiyordu. İlgilenmeyince böyle oluyor. Ben bu sarmaşık filizlerini çocuklara benzetiyorum. Eğer sürekli ilgilenmezsen, doğru ipe sardırmazsan, doğru yolu göstermez, öğretmezsen, gidiyor başkasının ipine, yanlış ipe sarılıyor. Evlatlarımız bizim filizlerimiz, kökleri ne kadar kendimiz olursak olalım başka ipe sarıldıktan sonra, o ipten ayırmak zor oluyor. Bazen de kopup çürüyorlar. Tıpkı şu gördüğün filiz gibi...

— Babacığım hayranım sizin örneklerinize nereden buluyorsunuz bu örnekleri bilmiyorum ama söylenmek isteneni güzel ve akılda kalıcı anlatıyor insana.

— Aslında her şey bir ders insana, sadece nasıl bakılacağını bilmek lazım... İşin püf noktası olaylara İslam âlimlerinin gözlüğüyle bakmak... Hepsi bu...

— Siz basit gibi söylüyorsunuz da, bu gözlüğü bulmak o kadar kolay değil anlaşılan.

— Haklısın, gözlük için gözlükçüye, doğru gözlük için de göz doktoruna gitmek lazım. İyi bir göz doktoru, iyi bir gözlükçü sana bunu sağlayabilir. Nereden bulacaksın bunları. Önce dua edeceksin, samimi bir dua... Sonra doktorunu araştıracaksın, onun tavsiyelerine harfiyen uyacak, dediği gözlükçüye gidecek

ve talimatına uygun gözlük kullanacaksın. Kısacası İslam âlimlerini kendine rehber edinip onlar gibi olmaya çalışacaksın, sonrası kendiliğinden gelir.

— Çok güzel, çok doğru sözler bunlar. Allahü teâlâ razı olsun efendim. Şimdi bana müsaade ederseniz, memleketi özlemişim, gidip biraz eski arkadaşları, baba yadigârı dostları ziyaret etmek istiyorum.

— Estağfirullah, elbette çok iyi olur. Baba yadigârı büyükleri unutmamak ahde vefadır. Ahde vefa da imandandır. Haydi, güle güle selametle.

* * *

Enes ve Zeynep bahçe kapısından koşarak girerler,

— Dede, dedeciğim hani bize kendi dedeni anlatacaktın, ne zaman anlatacaksın.

— Benim bahçe sulama işim bitti. Haydi, oturun sedire de, anlatayım. Yalnız Zeynepçiğim, sen içeri git, benim kıtlama şekerimle çayımı al gel kızım! Sohbet böyle daha güzel olur, zira bu hikâye biraz uzun sürebilir.

— Hemen dedeciğim.

— Enes, sen de gel, şöyle yanıma otur bakalım!

— İşte, getirdim dedeciğim. Buyurun afiyet olsun.

— Sağ olasın benim güzel kızım, eline sağlık! Evet, nerede kalmıştık. Haa dedem, Allahü teâlâ rahmet eylesin. Mekânını cennet eylesin. Her şeyi dedemden öğrendim demiştin, değil mi? Çocuklar, aslında Ender dedem buralı değil, Artvin'in dağ köylerinden. Rus sınırına yakın köylerinden gelmiş buraya. 93 Rus harbinde Rusların zulümlerine dayanamayıp kaçmaya karar vermiş. Dedem babayiğit bir delikanlı, 15–16 yaşlarında. Önce Hopa limanına, oradan bir gemi ambarında Samsuna gelmiş, annesinin verdiği iki üç altınla. Eskiden vasıta yok, yoksulluk diz boyu. Dedem limanda yük boşaltarak birkaç kuruş kazanmış, daha sonra kazandıklarını yol parası yapıp buraya gelmiş. Buraya gelince çalışması lazım... Kalacak yer yok, birkaç gün burada elindeki parayla geçinmiş, bir taraftan da yapabileceği bir iş aramaya başlamış. Burada o zamanlar bir âlim zat varmış. Talebeleriyle tarla eker, ekin kaldırırmış, onunla ihtiyaçları görürlermiş. İşte dedem bu âlim zatın

kapısına gitmiş, durumunu arz etmiş. Bu zat da, sana verecek maddi bir şeyim yok; ancak burada yatacak bir yer verebilirim demiş. Dedem kabul ederek burada senelerce hizmet etmiş. Bu arada da dini bilgiler öğreniyormuş. Dedem, aza kanaatle çok şey kazanmış anlayacağınız. Gel zaman git zaman, dedemin evlilik yaşı gelmiş; fakat evini geçindirecek imkânı yok. Dedemin ahlakını, çalışmasını beğenen bu hoca efendi kızını dedeme vermek istemiş. Dedem kabul edince, bu konağın bahçesine küçük bir kulübecik yapalım, orası sizin eviniz olsun demiş. Tabii bu konak o zaman yokmuş, sonradan yapılmış. Ayşe anneannemi dedeme nikâhlamışlar. Bu kerpiç kulübede, dedem evlenmiş. Ayşe anneannem terzilik yapar, elbise diker, dedem gidip pazarda satar, öyle geçimlerini sağlarlarmış. Dedemin kayınpederi olan bu zat, kadılık yapmış sonraki zamanlarda. Kadılık müessesesi kaldırılınca, müftüsü olmayan bu memlekette, fahri olarak müftülük yapmaya başlamış. İşte o zamanlarda bu konak, müftü konağı olarak yapılmış. Müftü efendi dedemin vefatından sonra, bu konak miras yoluyla Ender dedeme kalmış içindekilerle birlikte.

— **Dedeciğim içindekilerle dedin, içinde herhalde altın şamdanlar, kıymetli halılar falan vardır, bunlar nerede şimdi.**

— İlahi çocuk! Ne kıymetli eşyası, bu zatlar böyle şeylere değer vermezler. Ben içindekiler derken, kıymetli din kitaplarından bahsetmiştim. Tabii bu kitaplar Osmanlıca kitaplar. Benim anneannem Osmanlıca okumayı bilir, yazmayı bilmezmiş. Dedemse bu kitapların hepsini, hem de birçok kez okumuştur. Kendisine soru soranlara, bilse bile kitaptan açar, okur, yerini gösterirmiş. Hatırlıyorum, dedem gözlüğünü takar, bana (Şu kitaptan şu sıradaki deri kaplı kitabı ver bakalım) diyerek okumaya başlardı. Saatlerce kitap okur arada bir (ya ya, Allah Allah) gibi sözler söylerdi. Her kitabı kapattığında da, **(Büyükler çok büyük)** derdi. Bu sözleri hâlâ kulağımdadır. Dedeme, haydi dedeciğim bana bir şeyler anlat derdim dedem de, ne anlatayım, sor söyleyim, söyle dinleyim derdi. Sen sor dedecim derdim, peki öyleyse, söyle bakalım ef'al-i mükellefin kaçtır derdi. Sekizdir deyince, say bakalım derdi. Ben sayardım, eksiklerim olursa dedem düzeltir, tamamlardı. Dedeciğim kendi evlatlarını da böyle yetiştirmiş.

Ben daha 16 – 17 yaşlarımda dedemi kaybettim. Dedemin vefatı beni çok üzmüştü. Sevdığım, sohbet edebildiğim bir arkadaşımı kaybetmiştim. Aradan geçen yıllarda okul, çalışma, evlilik, kısaca dünya telaşı derken, dedemin anlattıkları hafızamdan silindi. Bir gün çalışıyordum, iş arkadaşlarımdan birisi her gün gazete alırdı, onun aldığı gazeteyi okumaya başladım. Ne olduysa işte o zaman oldu. Gazeteyi okumaya başladığımda adeta dedemle sohbet ediyordum. Gazeteye öyle dalmışım ki âmirimin, (Ender bey, Ender bey gazetenizi mesai saatlerinin dışında okuyun, burası iş yeridir) demesiyle kendime geldim. Özür dileyerek işimi yapmaya başladım. Ancak kafam başka yerlerdeydi. Yıllardır görmediğim bir dostu bulmuş da ayrılmak istemeyen birisi gibi, dedeme yeniden kavuşmuş hissettim. Her şey gözümün önünden film şeridi gibi geçiyordu. Mesai saatinin bitmesini dört gözle bekledim. Mesai biter bitmez gazeteciden o günün gazetesini alarak eve gittim. Saatlerce aynı yeri okudum durdum. Bundan sonraki günler sabah gazeteyi alarak işe gidiyordum, ancak okumaya fırsatım olmuyor akşam olup eve gitmeyi dört gözle bekler olmuştum. Gazetem yanımda olduğu sürece, sanki okumasam da dedem benimle birlikteymiş gibi geliyordu. Gazetenin abonesi oldum o gün bu gündür, hep Türkiye gazetesini alırım. Gazetemiz İslam âlimlerinin kitaplarını veriyordu.

Bir gün eve geldim, anneanneniz, (Bey, beklediğin kitap Tam İlmihal Seadet-i Ebediyye geldi) dedi. Kitabı okumaya başladığımda, (Dedem de bana böyle anlatmıştı, evet aynı dedemin mızraklı ilmihalinde yazdığı gibi) dedim. Demek ki dedem, bana hep doğru anlatmış. Bu kitapta aynı şeyleri anlatıyor, dedemin dinini öğrendiği hoca da, ona bunları öğrettiğine göre, onun hocası ve onun da hocası hepsi doğruyu anlatıyor. Buldum sonunda diyerek gazeteyle gelen kitapların hepsini okumaya çalıştım. Bir gün kitaplardan birini bitirip kapattım, gayr-i ihtiyari ağızımdan, **(Büyükler çok büyük)** diye çıkıverdi. İşte dedim, İslam âlimlerinin nakil dedikleri bu olsa gerek. Dedeme hocasından, hocasına hocasından öğretilmiş; ama hiç değişmemiş, hep aynı kalmış. Dedem bana, ben size, siz de kendi torunlarınıza, hep aynı, değiştirmeden anlatırsak, İslamiyet hiç değişmeden gelecek nesillere öğretilir. Şimdi bizlere dinimizi, ebedi saadetimizi öğreten dedelerimize, hocalarımıza, onların hocalarına,

İslam âlimlerine, Eshab-ı Kiram efendilerimize ve Peygamber efendimize bir Fatiha okuyalım bağışlayalım; çünkü onlar olmasaydı bizler dinimizi öğrenemezdik, değil mi yavrularım?

— **Çok haklısın dedeciğim, ben de senin kitaplarını okumak istiyorum.**

— İnşallah yavrum, haydi bakalım. Öğle namazı vakti girdi, namazlarımızı kılmak için hazırlık yapalım.

Z. Alkan

Emanete hıyanet

Selim Bey hanımına seslendi:

— **Hanım, misafirlerimiz için hazırlıkları tamamladık mı?**

— Evet, bey, aşağı yukarı tamam, şimdi çay suyunu da koyayım, kaynayana kadar onlar da gelir. Sana zahmet, erkek terlikleri ayakkabılığın üst rafındaydı, çıkarırsan iyi olur.

— **Tamam, ben çıkarırım, sen işine bak.**

— Çocukları da getirecekler miymiş acaba?

— **Bilmem, ben davet ettim, getirirseniz iyi olur, bizim çocuklarla birlikte olurlar dedim ama...**

* * *

O sırada kapı çalındı.

— **Buyurun efendim, hoş geldiniz, sefalar getirdiniz.**

— Selamün aleyküm.

— **Ve aleyküm selam, buyurun efendim. Sizi salona alayım, hanımlar kapıya bakar, şöyle buyurun.**

* * *

Nazan Hanım beylerin salona geçmesinden sonra başörtüsünü düzelterek kapıya yöneldi, kısık; ama samimi bir sesle:

— **Buyurun Hatice hanımcığım, buyurun, hoş geldiniz. Hani Selma kızım nerede?**

— Selma'nın biraz dersleri varmış, gelememi, selam söyledi.

— **Buyurun, sizi oturma odasına alayım.**

* * *

Selim Bey'in iş yerinde beraber çalıştığı Ömer Bey iki gün önce arayarak akşam oturmasına gelmek istemişlerdi. Selim bey, kendisini kıramamış, çok işleri olmasına rağmen kabul etmek

durumunda kalmıştı. Ömer Bey'in hanımı Hatice, ev hanımıydı. Nazan Hanımla arkadaşlıkları, beylerinin aynı iş yerinde çalışmalarından dolayı olmuştu. Hatice Hanım Nazan Hanım'ı çok beğenir, onun çocuklarıyla iletişimini, onları yetiştirmesini takdir ederdi. Zaman zaman arar, kızının sorunlarından bahseder, nasıl davranması gerektiği konusunda fikir sorardı.

* * *

— Gelmenize çok memnun olduk Hatice Hanım, ne iyi ettiniz. Nasılsınız? Selma kızım nasıl? Bizim kız da soruyordu. Selma'nın gelmediğini görünce üzülecek.

* * *

Kapı hafif tıklatılır içeri Melike girer

— **Gel kızım, nerde kaldın, hazırlanamadın mı?**

— Hoş geldiniz Hatice teyze.

— **Hoş bulduk güzel kızım. Büyümüşsün görmeyeli, boyun da uzamış maşallah.**

— Anneciğim, hazırlandım da namaz kılıyordum, bitirmeden gelemedim, kusura bakmayın.

— **Tamam kızım. Çayın altına bir bakıver sana zahmet!**

— Tabi anne.

— **Nazan Hanım, bayılıyorum sizin bu ana kız ilişkinize. Maşallah, çok güzel yetiştiriyorsunuz kızınızı, ben bir türlü başaramıyorum, kızım ile hiç anlaşılamıyoruz. Aslında bugün de buraya biraz bu konularda sizden yardım almak için geldim.**

— Estağfurullah Hatice Hanım, hayırdır bir şeyler mi oldu?

— **Lütfen bana bir akıl ver Nazancığım, bu kızla başa çıkamıyorum.**

— Dur bir dakika beylerin çaylarını vereyim, bizimkileri de alıp geleyim öyle konuşalım.

— **Melike sen misafirimizi yalnız bırakma, ben tabak ve bardakları hazırlayayım. Ben içeri gidince abine söyle, babanların çaylarını versin!**

— Gel bakalım Melikeciğim, nasılsın kızım?

— **Teşekkür ederim Hatice teyze, elhamdülillah iyiyim, siz nasılsınız?**

— Sağ ol yavrum, bende iyiyim.

— **Selma gelmemiş, rahatsız mı yoksa?**

— Bitirmesi gereken dersleri varmış, gelemedi, sana çok selam söyledi.

— **Ve aleyküm selam, siz de selam söyleyin.**

— Evet, çaylar da geldi, buyurun Hatice hanımcığım. Melikeciğim sen mutfakta çaylarla ilgilen!

— **Olur anne.**

— Nerde kalmıştık Hatice Hanım?

— **Bu kızla başa çıkamıyorum diyordum. Laf söz dinlemiyor asi, ne söylesem itiraz ediyor. Bir iş söylesem oflayıp püflüyor. Nerde Melike gibi tamam diyecek kız, bilakis hiç oralı olmuyor, takıyor kulağına o zıkkımın kulaklığını, sabahtan akşama kadar bangır bangır müzik dinliyor. Selma'ya sorarsan biz onu hiç anlamıyormuşuz. Arkadaşlarıyla birlikte olmak istiyormuş, onlarla gezmek istiyormuş, eğlenmek onun da hakkıymış. Melike hiç böyle şeyler söylemiyor maşallah.**

—Söyemez olur mu hiç. Bu yaşlarda çocuklar, kendi akranlarıyla birlikte olmayı, aileleriyle birlikte olmaya tercih ederler. Ana babalarının değil, arkadaşlarının düşüncelerine değer verirler. Onlar için önemli olan arkadaşlarının görüşleridir. Bizim kız Selma kadardı, bir gün geldi bana dedi ki, “Anne arkadaşlarım birbirlerine gidip geliyorlar. Beni de davet ediyorlar. Sen beni göndermediğin için artık onlar da beni çağırıyor. Onlar sürekli gidip geldikleri için daha samimiler. Ben yalnız kalıyorum, ne olur bana da izin versen?” Kızıma önce, arkadaşlarından kimlerle samimi olmak istiyorsa onları bize davet etmesini söyledim. Böylece kızıma belli etmeden uygun arkadaşlar olup olmadığını görecektim. Melike bu teklifimi sevinçle karşıladı. Randevulaştıkları saatte arkadaşları bize geldiler. Ben onlar için yiyecek bir şeyler hazırladım. Birlikte oturdular, güлüştüler, zaman geçiriyorlardı. Ben arada bir şeyler bahane ederek yanlarına gidiyor, çaktırmadan kontrol ediyordum. Kızlardan bazıları erkek arkadaşlarından, bazıları makyajdan falan bahsediyordu. Genç kız bunlar... Hele de değerler farklıysa, neden bahsedecek, tabii ki olur olmadık konulardan bahsediyorlar. Bir ara işe dalmışım, fark etmedim kızlar birbirlerine makyaj yapmışlar. Bu arada Melike'ye de yapmışlar. Melike'yi yanıma çağırdım, bir şey soracaktım,

bekliyorum, gelmiyor. Sonunda, eli yüzü kıpkırmızı geldi yanıma. Ne oldu sana dedim, kekeledi falan, üzerinde durmamış gibi yaparak namazını kılıp kılmadığını sordum. Birazdan akşam okunacak, herhalde ikindi namazını kılmışsındır dedim. “Şey, anne, arkadaşların yanından ayrılıp da, ben namaza gidiyorum diyemedim, hemen kılarım” dedi. Biliyorsun Haticeciğim, biz çok küçük yaştan beri ona namaz kıldırılmaya alıştıırıyoruz.

—Ben de onu soracaktım Nazancığım. Ben kıldırıramıyorum. Söylüyorum, odasına giriyor, kıldım deyip çıkıyor. Bir gün gözetledim, kılmış gibi odasında oturuyor, sonra da sorunca kıldım diye yalan söylüyor.

— Aaa, bak bu konu çok önemli.

— Peki, Melike öyle söyleyince sen ne yaptın.

— Namaz konusunda yaptığını görmezlikten gelemezdim. Çok kızdım, hemen, ben arkadaşlarıyla sohbet edeyim, sen git namazını kıl diye tembih ettim. Melike’nin arkadaşlarıyla sohbe başladım. Ne yazık ki, kızlardan hiç biri namaz kılmıyor. Bunlardan bazılarının anneleri de kılmıyormuş anladığım kadarıyla. Kızlara havanın karardığını, annelerinin kendilerini merak edebileceklerini uygun bir dille söylediysem de, kimse oralı olmadı. İşin tuhafı hiç kimsenin annesi de arayıp, kızım nerde kaldın demedi. O zaman kararımı verdim, kızım la arkadaş konusunu tekrar konuşacak, birlikte bir değerlendirme yapacaktım. Nihayet arkadaşları gittiler.

— Melike ne yaptı, kızmadın mı ona?

— Nasıl zaman geçirdiklerini, neler yaptıklarını, neler konuştuklarını sordum. Bana, “Sağ ol anneciğim, arkadaşlarımla gelmesi beni çok mutlu etti. Çok güzel bir gün geçirdim” dedi. Tabii çocuk daha, ona göre öyle olabilir; ancak gelecek tehlikeleri fark edemez. Bizler onların ana babaları olarak, tehlikeleri önceden görüp tedbir almazsak evlatlarımızı bu tehlikelere karşı uyarmaz, uyandırmazsak maalesef kaybederiz.

— Peki, ne yaptın.

— Kızımı karşıma alarak onunla konuştum. Aramızda şöyle bir konuşma geçti:

* * *

— Her ne kadar, arkadaşlarının gelmesi seni çok mutlu etse

de benim mutlu olduğum söylenemez. Bazı şeyleri görmen için böyle bir şeye izin verdim. Şimdi sen bu arkadaşlarınla neler konuştun, anlat bakalım!

— Anneciğim Melisa'nın erkek arkadaşı varmış onu anlattı. Zeynep'e sınıftan bir oğlan telefon açmış. Melike yeni cep telefonunu gösterdi. Erkek arkadaşının ona attığı mesajları okuttu bize. Gelirken herkes makyaj malzemelerini getirmiş, birlikte makyaj yaptık. Benim olmadığı için benimle dalga geçtiler. Ben de kırılınca, "Neyse, hadi gel, sana bizimkilerden sürelim" dediler. Sen beni çağırınca yanına geç gelmemin sebebi, yüzümdeki boyaları yıkıyor olmamdı.

— **Bu konuşulanlar ve yaptıklarınız, sence uygun davranışlar mı? Neyse, sen şimdi söyle bakalım, namazını kıldın değil mi?**

— Sen kıl dedin ya, bende kıldım.

— **Melike, özellikle namaz konusu hiçbir şekilde affedilemez. Bu konuda babanın ve benim ne kadar büyük bir hassasiyet gösterdiğimizi biliyorsun. Biz sana bu yaşına kadar ne söyledik, senden ne istedik: Ne şartta olursa olsun, hangi durumda olursan ol, aman kızım, namazın önceliğin olsun demedik mi? Sana küçük yaşından beri bunları anlatmadık mı, önemini söylemedik mi? Şimdi sen bana kalkmış, arkadaşlarının ayıplayacağından korktuğun için, yanlarından ayrılıp namaz kılamadığını söyledin. Başkalarının ne söyleyeceğini düşündün de, seni yaratanın sana ne söyleyeceğini düşünmedin mi? Ben buna çok üzüldüm, hiçbir şey beni bu kadar üzemez, hiçbir şey beni bu kadar hayal kırıklığına uğratabamazdı. Babanın bu konuda haberdar olması, onun da eminim çok üzülmesine sebep olacaktır. Ne diyor büyüklerimiz, "Namaza mani olan işte hayır yoktur." Namazına mani olan arkadaşlar da, senin arkadaşın olamaz. Onlardan hiç fayda gelmez. Bak benim güzel kızım! Biz senin ve ağabeyinin dışarıdaki kötülüklerden zarar görmenizi istemiyoruz. Zaten bu yüzden, televizyonu evden çıkardık, hatırlamıyor musun? Sizleri İslam ahlakıyla yetiştirmek bizim görevimiz. Allahü teâlâya borcumuz; çünkü Allahü teâlâ sizleri bizlere emanet verdi, biz de emaneti en güzel şekilde korumak zorundayız. Eğer emanete hıyanet edilirse bunun hesabı**

ahirette bizden sorulur. Eğer size öğretilenleri öğrendikten sonra, siz yapmazsanız, size de sorulur. Sonra nasıl cevap veririz? Çok iyi düşünmeni istiyorum güzel kızım. İyi arkadaşın nasıl olması gerektiği konusunda İslam âlimleri çok şey söylemişler. Peygamber efendimiz de, (İyi arkadaş sana Allahü teâlâyı hatırlatandır) buyurmuştur. Senin arkadaşların, bırak hatırlatmayı, unutturuyorlar. Şimdi tercihini iyi yap, çok iyi düşün! Bunlarla arkadaşlık yapmak sana ne kazandırır, ne kaybettirir. Ona göre kararını ver! Yarın anne olduğunda bana hak vereceksin; ama iş işten geçmiş olmamalı.

* * *

— Çok doğru ve çok güzel konuşmuşsun Nazancığım. Melike nasıl bir karar verdi, çok merak ettim.

— Aradan birkaç gün geçtikten sonra bana geldi. “Anne, seninle konuştuğumuz arkadaşlık konusu vardı ya, ben düşündüm, sen haklısın. Belki çok yalnız kalacağım; ama o arkadaşlar benim arkadaşım olamazlar; çünkü onlar çok yanlış ve uygun olmayan işler yapıyorlar, artık onlarla birlikte olmamaya çalışıyorum” dedi. “Aferin kızım, senden de bunu beklerdim. Yalnız kal, hiç arkadaşın olmasın daha iyi. Eğer istersen bundan sonra senin arkadaşın, sırdaşın, dostun ben olurum, seninle seve seve sırlarımızı paylaşabiliriz” dedim.

— Peki, ben ne yapacağım? Baksana, sen çok küçük yaşta başlatmışsın namaza. Ben çok geç kalmışım, arkadaşlarından ayrılmak istemezse, beni dinlemezse o zaman ne yapayım?

— Zararın neresinden dönülürse kârdır. Önce ana baba birliğini sağlayın, yani hemfikir olun ailede! Her şeyden önce niyetimiz Allahü teâlânın rızasını kazanmak olsun! Kızının ya da oğlunun yanlışlarına, ne sen, ne de baba arka çıksın! Bizde babamızın bütün bu olanlardan haberi vardır. Babamıza, çocukların bütün davranışları hakkında bilgi veririm. Babamız da sanki hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi olan olay hakkında bir konu açar, büyüklerden, onların hayatından örnekler, nasihatler verir, bazen de İslam âlimlerinin kitaplarından arar, bulur, “Çocuklar, geçenlerde şurada bir şey okudum çok ilginç geldi” gibisinden o konuyu çocuklara okutur, hep birlikte dinleriz. Sonra üzerinde konuşuruz. Bunların çok faydası

oluyor. Emanet ana babanın ikisine birden verilmiştir. Yeter ki, bunun emanet olduğunu ve hesabı olduğunu bilelim. Kızın seni dinlemek istemeyebilir; ama sabırlı ol, şefkatle ve güzellekle yaklaş, doğruları anlatmaya çalış! Kızacağımız şeyler, dünyalıktan çok ahirete ait işler olsun. Derslerinden zayıf aldığında nasıl kızıyoruz, namaz kılmadığında daha çok kızmalıyız. Kıldığında onu teşvik etmeli, aferin demeliyiz. Hatta öğrendiği ve uyguladığı şeylerde küçük hediyeler vermek iyi olur. İslam âlimlerinin hayatlarını okumak çok faydalı olur. Keşke mümkün olsa da ailece okuyabilseniz...

— **Nerde Nazancığım, bizim bey gelir gelmez yemek yiyoruz. Çocuklar odalarına, ben mutfığa, adam da kumanda elinde televizyon karşısında oluyor. Bazı birlikte izlediğimiz diziler var. Ancak o dizilerde çoluk çocuk bir araya geliyoruz. Onda da televizyon izlendiği için oturup da sohbet edemiyoruz.**

— Bak Hatice! Şu televizyon var ya, en büyük tehlike oradan geliyor. Ana babayı ve çocukları birbirinden ayıran, muhabbeti bozan hep o; ama bizim de suçumuz var; çünkü onun ne kadar kötü olduğunu bildiğimiz halde, evimize kabul ediyor, başköşeye geçiriyoruz.

— **Haklısın, hem de çok haklısın. Çocuklarımıza kötü örnek oluyor. Çocuklar orda gördüklerini istiyorlar. Küçükken masum gibi görünen oyuncak, şeker, çikolata neyse; ama çocuklar büyüdükçe, lüks araba, ev veya benzeri şeyleri isteyince ve istekleri karşılanmayınca, ana babaya isyanlar, evden kaçmalar, ahlaksızlıklar, önü alınmaz, içinden çıkılmaz bir hal alıyor.**

— Allahü teâlâ, bu televizyon tiryakiliğinden sizi de kurtarır inşallah Haticeciğim.

— **Sizde yok değil mi?**

— Çok şükür bizde yok. Önceden vardı, ailece, daha çocuklar küçükken bir karar aldık, televizyonu evden çıkardık. Televizyon dışarı, huzur içeri dedik. Evden çıkarmadan olmuyor, aslında eve hiç sokmamak lazım. O köşede dursun, biz izlemeyiz diyemiyorsun. Mutlaka, ne var ne yok diye bir bakıyorsun, ondan sonra, o kanal bu kanal, bakmışsın ki saatler geçmiş, haydi yatalım diyorsun. Hak teâlâyı ve vazifelerini unutturuyor insana. Uyuşturuyor, akla bile gelmiyor vazifelerimiz. Eee, sen yapmayınca çocuğuna da yap

diyemiyorsun; çünkü seni dinlemiyor. En iyisi hiç eve sokmamak...

— **Doğru söylüyorsun, aynen öyle oluyor, adam elinde kumanda uyuya kalıyor. Kaldırana kadar bir hal oluyorum. Oradan kalkınca doğru yatağa tabii, vazife falan kalmıyor.**

— Bak, gördün mü? Önce kendimiz örnek olalım. Biz evden çıkarttık çok şükür, huzura kavuştuk. Onun başında geçen zamanımızı, artık ailece sohbet ederek, evlatlarımızla ilgilenerek geçirmeye çalışıyoruz. Zaten şunun şurasında ne kadar birlikte olacağız ki, hepsi kısmet olursa evlenip yuvadan uçacaklar. Şimdi biz ilgilenelim, onları dinleyelim ki, yaşlanınca da onlar bizi dinlesinler, öyle değil mi? Ne ekersen onu biçersin.

— **Haklısın Nazan Hanımcığım. Sohbeta daldık, saat kaç oldu, biz müsaadenizi isteyelim. Allahü teâlâ razı olsun, Allah herkese sizin gibi dostlar versin, çok iyi oldu bu konuştuklarımız. İnşallah biz de bir yerinden yakalarız doğruyu. Ben seni son durumdan haberdar ederim, haydi hakkını helal et! Allaha ısmarladık.**

— Rabbim yardımcınız olsun, selamette güle güle...

Z. Alkan

Huzurlu bir yuva için

Saatlerdir, ıslak تنها sokaklarda elleri cebinde yürüyordu. Hava soğuk değildi; ama üşüyordu. Yağmurluğunun önünü sıkıca kapattı. Biraz daha büzüldü, yoksa üşüyen kendi değil de yüreği miydi? Gözyaşları yağan yağmura karışıyor, sanki sokaklarda akan küçücük dereler gözyaşlarıyla birleşince daha bir ıslatıyor, daha bir üşütüyordu insanı. (Neden) dedi kendi kendine, (Oysa birbirimizi çok sevmiştik, söz vermiştik, hani hiç üzmeyecektik birbirimizi. Evliliğimize karşı çıkanlar olmuştu. Ne kadar bekledik, gönülleri olsun, bu evliliğe rıza gösterebilir diye. Şimdi ne oldu da, her şey tersine gidiyor, herkes kendi ailesini kabul ettirmeye çalışıyor. Azıcık anlayış gösterse anneme, her dediğine olur deyiverse ne olur. Benim annemi istemiyor; ama ben ona ve kardeşime bakmak zorundayım, anlatamıyorum bunu. Neden anlaşıyorlar, anlamıyorum.)

***

Hiç bu kadar şiddetli olmamıştı tartışmaları. Bir iki bağırsırlar, geçer giderdi; ancak bu sefer artık dayanamadı Ayşe. O da, sesini yükseltip beyine söylemeye başladı. Zaten problemlerini hiçbir zaman, sakın sakın konuşarak halledemediler; çünkü Ayşe konuşamıyordu, anlatamıyordu. Ne zaman anlatacak olsa, boğazına bir şeyler tıkanıyor, gözlerinden yaşlar boşanıyor, lafa nereden başlayacağını bilemiyor, konuşma daha başlamadan bitiyordu. Bu durumu bildiği için hiç konuşmuyor, sadece tepkilerini susarak, suratını asarak, hızlı hızlı iş yaparak belli ediyordu. 2 yaşında olan oğulları Mehmet ise, durumdan habersiz, bağırsımlara sıçrayarak veya ağlayarak katılıyor, çocuğun bu tepkisi, birinin çocuğu alarak başka bir odaya gitmesiyle bitiyordu. Ama bu sefer, kimse öfkesinden Mehmet'in ağlamalarını duymamıştı. Hanımına sert bir hareket yapmaktan korkan Sedat, kapıyı hızla çarparak dışarı gitti.

Sedat, bu halde ne kadar yürüdüğünü bilmeden, yağmurdan sırlıklam olmuş bir halde otobüs durağında beklerken, önünde gri bir araba durmuş, şoför mahallindeki kişi, Sedat diye seslendi. Sedat, sesin geldiği pencereye doğru eğilerek baktı. Sesin sahibi gelmesini istiyordu, hiç düşünmeden arabaya bindi. Arabadaki kişi, en çok sevdiği arkadaşı Abdullah abi idi.

— Selamünaleyküm Abdullah abi.

— **Ve aleykümselâm Sedat kardeşim. Ne bu hal, ne bu dalgınlık? Birkaç kere seslendim de ancak duyurabildim sesimi yahu! Hayırdır, bu yağmurda ne işin var dışarıda? Sırlıklam olmuşsun. Çıkar montunu, bende kaloriferi çalıştırayım da, biraz ısın!**

Zaten dokunsan ağlayacak olan Sedat, hiçbir şey söylemeden denileni yaptı.

— **Sen hiç iyi görünmüyorsun. Ne oldu, anlatsan belki bir yardımım dokunur.**

Sedat daha fazla dayanamadı, bıraktı kendini, ağlıyordu. Biraz sakinleşince Abdullah abiye baktı:

— Abi öyle bunalmıştım ki. Allahü teâlâ seni karşıma çıkardı.

— **Ne demek Sedatcığım, arasaydın yine gelirdim. Nedir seni bu kadar üzen, anlat bakalım! Ama dur, önce abdest alıp akşam namazlarını bir camide kılalım, bu konuşma uzayabilir.**

Sedat, tabii, iyi olur anlamında başını salladı.

— Ben de, namaz için eve yetişemeyeceğimi anlayınca, bir cami bulmak için bakınıyordum. Biliyorsun eskiden ben de, buralarda oturuyordum; ama buralar çok değişmiş. Camiyi bulmak için epey sokak dolaştım. Hadi in bakalım, geldik camiye. Bak şadırvanı alt katta. Şu benim montumu al, seninki epey ıslanmış. Hasta olup da, bir de bunun için üzme bizi!

Sedat, Abdullah abinin montunu almak istemediyse de, ısrara dayanamayıp giymek zorunda kaldı. İyi ki kabul etmişti; çünkü sinirleri bozulmuş olduğu için hem üşüyor, hem de titriyordu.

Abdestlerini alıp cemaatle namazlarını kıldılar. Uzun uzun dua etti Sedat. **(Allah'ım, yuvama dirlik, huzur, hanımına ve bana İslam ahlakıyla ahlaklanmayı nasip et, İslamiyet'e uygun yaşamayı nasip et! Dualarımı sevdiklerin hürmetine kabul et!)** diye dua etti.

Namaz bitip arabaya bindiklerinde Sedat rahatlamış, kalbindeki öfke dağılmış, sakinleşmişti.

Bir lokantanın önünde durdular.

* * *

— **Haydi, ben acıktım Sedatçığım. Acıkınca şekerim düşüyor, aklım çalışmıyor sanki. Bir şeyler yiyelim, hem de sohbet edelim, özlemişim seni yahu...**

— Abdullah abi, seni de üzdüm, evdekiler beklerler, ben mani olmayayım. Eve gidelim. Ben şuradan bir otobüse atlarım, sen de eve gidersin...

— **Olmaz kardeşim. Acıkınca şekerim düşer benim, hem ben evdekilere telefon ettim, haber verdim. Haydi, şimdi bir şeyler yiyeceğiz, hiç itiraz istemiyorum.**

— Ne diyeyim, peki o zaman...

— **Hah şöyle, ne demişler, peki de kazan, aferin sana!**

Garsona yemekleri söyleyip masaya oturdular.

— Anlat bakalım, seni bu havada sokak sokak dolaştıran ve sıırıslıkam yapan sebep nedir?

Sedat önce kekeleydi, sonra anlatmaya başladı.

— Abi, bizim hanımla atıştık biraz.

— **Olabilir, her evde olağandır, bunun için sokaklarda**

İslanmaya değer mi?

— Abi bu seferki az uz bir tartışma değildi, eğer kapıyı çarpıp çıkmasaydım yanlış bir hareket yapabilirdim.

Sedat evdeki sıkıntıları, sebeplerini bir bir anlattı. Onu dikkatlice dinleyen Abdullah abi:

— **Sedat biliyorsun, biz yeni kayınpeder olduk. Bizim oğlanı evlendirmeden önce onunla yaptığım konuşmaları sana anlatayım, bir dinle. Oğlumu karşıma alıp sordum, dedim ki:**

— Geçen annenle konuşuyorduk, ikimiz de senin artık evlenmen gerektiğini, zamanının geldiğini hatta geçmekte olduğunu düşünüyoruz, sen ne dersin bu işe?

— **Siz nasıl uygun görürseniz babacığım.**

— Sen nasıl bir hanım istersen, söyle de annen öyle bir hanım kıza baksın?

— **Babacığım, siz daha iyi bilirsiniz; bildiğiniz gibi, ben dinini bilen, dini görevlerini yerine getiren, ahlaklı, harama helale dikkat eden, kendini haramdan muhafaza etmiş, temiz bir ev hanımı olmasını isterim.**

— Peki, onun kendini haramdan muhafaza etmiş olmasını beklerken sen kendini haramdan muhafaza ettin mi? Biliyorsun ki kendisi iffetsiz olanın ailesi ve çocukları da iffetsiz olur. Seçeceğin hanımın dini vecibeleri yerine getirmekte hassas olmasını bekleyen, kendi de dini vazifeleri yerine getirmekte çok daha hassas davranmalı; çünkü aile reisi babadır. Sen ön tekersin, ön teker nereye, arka teker oraya gider.

— **Doğru söylüyorsunuz babacığım, bizleri iyi yetiştirmek için bu zamana kadar çalışıp uğraştınız; ama sizi temin ederim ki, haramdan ben de kendimi korumak için çok çaba sarf ettim. Ancak zamanımızın durumu malumunuz, bilmeyerek olanlar için tövbe ediyorum. Bunları siz öğretmiştiniz.**

— Peki, evladım sen kendini bir başkasının sorumluluğunu alabilecek, bir aileyi sevk ve idare edebilecek durumda görüyor musun?

— **Allahü teâlânın bize vereceği rızık kazanmak için çalışıyoruz; ancak takdir neyse, o kadar elimize geçer.**

— Amenna, ben rızık kaygısıyla sormadım. Aile reisi olarak

dinimizin erkeğe yüklediği vazifeleri biliyor musun onu öğrenmek istedim. Yani evin nafaka temininin helal olarak kazanılması, alış veriş işlerinin erkek tarafından yapılması, hanımın hakkına riayet edilmesi ve doğacak evlatlarının terbiyesi, onların korunup gözetilmesindeki sorumluluklar... Bunlar zor şeyler. Dinimiz bütün bunları erkeğin omuzlarına yüklemiştir. Bu sorumluluklarının bilincinde olarak hareket edersen iki cihan saadetine erer ve erdirirsin.

— **Dinimizin erkeğe ne tür vazifeler verdiğini öğrenmiştik babacığım. Ancak şimdi bir kere daha dikkatli olarak tekrar etmek lazım geldiğini anlıyorum.**

* * *

Neyse bizim hanım aradı sorup soruşturduk. Gitti, gördü, sonunda oğlanın da kabul ettiği bir kız bulundu. Oğlanı düğünden birkaç gün önce karşıma alarak bazı tembihlerde bulunmak ihtiyacı hissettim, ne de olsa gençtir, cahildir dedim:

— Oğlum, bir iki gün sonra düğünün olacak ve sen artık kendi ailenin reisi olarak hayatına devam edeceksin. Unutma ki, bu ev her zaman sana ve senin ailene açıktır. Sen bizim her zaman evladımızsın, her iki görev birden seni beklemekte. Evlatlık ve aile reisliği... İki görev, iki aile, hatta üç aile...

— **İkisini anladım da üçüncüsü nedir onu anlayamadım babacığım.**

— Bir kendi ailen, iki bizimle olan aile, üç hanımının ailesi... Üç aileyi de çok güzel idare etmelisin, üç aileyi karşı karşıya getirecek durumlardan çok sakın! Hanımının hakkını gözet, onu sakın incitme, onu incitirsen bizi ve onun ailesini de incitmiş olursun. Hanımınla iyi geçinmek istersen, hep kendini kusurlu görmeli, (Ben iyi olsaydım, o böyle olmazdı) diye düşünmeli. Hanımının iyiliğini, iffetini Allahü teâlânın büyük nimeti bilmeli. Onun huysuzluklarına iyilikle muamele etmeli, iyiliği çoğalıp, her işi seve seve yapınca, ona dua etmeli ve Allahü teâlâyâ şükretmeli; çünkü uygun bir kadın büyük bir nimettir. İyi davranmak, sadece hanımı üzmemek değil, onun verdiği sıkıntılara da katlanmaktır. İyi müslüman olmak için hanımla iyi geçinmek şarttır. Kur'an-ı kerimde **(Onlarla iyi, güzel geçinin)** buyuruldu. Hanımı üzme doğru değildir; fakat burada dengeyi iyi

kurmalı, idareyi hanıma vermemeli. Yani üzülecek diye her istediğine veya yerli yersiz isteklerine de boyun eğmemeli. Bak oğlum, ola ki annen veya kız kardeşin, hanımın hakkında sana bir şeyler söylerlerse onların sözlerine bakıp hanımına kötü davranmayasın. Onları dinler, (Ben hanımla konuşurum, siz bir şey söylemeyin şimdilik) gibi sözlerle idare edersin.

Annen ve kız kardeşin için hanımının söylediklerine karşı da uyanık olmalı, anaya yapılan eziyete hiçbir suretle göz yummamalısın! Sen ana babaya hürmet et ki, hanımın ve çocukların da, senden gördüğü gibi saygı gösterebilirsin. Ana-babaya, kayınvalide ve kayınpedere hürmet, hizmet edilmesi birinci vazife olmalı! Büyüklerin rızasını, duasını almaya çalışmalı, hayır dualarını, büyük kazanç bilmeli. Bunlara riayet eden, dünyada da, ahirette de mutlu olur. Hanımına annen ve ablan için, anne ve ablana da hanımın için güzel sözler söyleyerek birbirlerine yaklaştıırıp muhabbetlerini sağlayabilirsin.

Hanımının salih olan akrabasını misafir et, onları iyi karşıla! Hanımının ana babasına yapacağın ikramda cömert ol! Onlarla güzel güzel sohbet et, uygun bir dille emr-i maruf ve nehy-i münkerde bulun; uzak yerden gelmişlerse, istediğiniz kadar kalın de! Onların kalplerini kazanmaya, hayırlı dualarını almaya çalış! Senin ve hanımının akrabalarından fâsık olanlar, hanımının dinini, ahlakını bozmak isteyenler varsa, onları evine alma ve onların evlerine gitme! Onlarla görüşme ve hanımını da görüştürme; fakat onlara da ve hiç kimseye sert davranma, münakaşa etme, fitne çıkmasına sebep olma! Din ve dünyalarına zarar gelecek şeylerden sakın! Herkese karşı, güler yüzlü, tatlı dilli ol!

Kadınların kalpleri ince ve nazik olduğundan, birbirine haset edenleri çoktur. Bu bakımdan, özellikle yeni evlilik zamanlarında, uyanık ol, kadınların, hanımını çekiştirmesine aldanma, böyle şeyler söylenmesine fırsat verme, böyle sözlere kanıp hanımını incitme!

Aklı olan karı koca, birbirini üzmez. Hayat arkadaşını üzme, incitmek, ahmaklık alametidir. Zalim, huysuz kimsenin hayat arkadaşı devamlı üzülmeye sinirleri bozulur. Sinir hastası olur. Sinirler bozulunca, çeşitli hastalıklar hâsıl olur. Hayat arkadaşı hasta olan bir eş, mahvolmuş, saadeti sona ermiş demektir. Eşinin hizmetinden,

yardımlarından mahrum kalmıştır. Ömrü, onun dertlerini dinlemekle, ona doktor aramakla, ona alışmamış olduğu hizmetleri yapmakla geçer. Bütün bu felaketlere, bitmeyen sıkıntılara kendi huysuzluğu sebep olmuştur. Dizlerini dövse de, ne yazık ki, bu pişmanlığının faydası olmaz. O halde, hayat arkadaşına yapılacak huysuzluğun, işkencenin zararı kendine olur. Ona karşı, hep güler yüzlü, tatlı dilli olmaya çalışmalı! Bunu yapabilen, rahat ve huzur içinde yaşar, Rabbinin rızasını da kazanır, dünyada da, ahirette de mutlu olur. İşte oğlum sana bu nasihatlerim aslında, İslam âlimlerinin sözleri, dinimizin emirleridir. Kim ki, dinin emirlerini yapar, hem vallahi, hem billahi, iki cihanda da rahat eder.

* * *

— İşte oğluma böyle nasihat etmiştim. Sözün özü, büyüklerin sözüdür Sedat, bilmem anlatabildim mi? Senin yapacağın da, aynı büyükler gibi yapmak kusurları örtmek ve affetmek bundan sonra da büyüklerin söylediği gibi davranmaktır. Şimdi gidiyoruz, giderken hanımına bir şey al, çiçek, tatlı, ne olursa... Onun gönlünü al, göreceksin, dönüp senden özür dileyecektir. Sana anlattıklarım kitaplarda yazıyor, birlikte okuyun ve niyetlerinizi düzelterek yolunuza, büyüklerin yoluyla devam edin inşallah. Evin reisi olarak huzurlu yuvaların devamı ve dinimizin yaşanması için çalışmalıyız.

* * *

Sedat rahatlamış, aklından, yaptığı yanlışları düzeltmeye başlamıştı bile. Karar verdi, ailesini aynı Abdullah abisinin dediği gibi güzellikle sevk ve idare edecek, mutlu, huzurlu bir yuva için gereken fedakârlığı gösterecekti.

Z. Alkan

Kurtulmak için!

Abdullah, sabah namazı kılmış, dua ediyordu. “**Ya Rabbi**” dedi “**Bana helalinden hayırlı, bol rızık ihsan eyle, evlatlarıma ve hanıma helalinden nafaka getirebilmem için, bana güç, kuvvet, sağlık, sıhhat ve kazancıma bereket ihsan eyle. Senin dinine ve kullarına hizmet etmeyi nasip eyle!**” Duasını henüz bitirmişti ki hanımı seslendi:

— Bey geç kalacaksın, haydi kahvaltıya gel!

— **Geldim hanım geldim. Oh, mis gibi koktu mübarek tarhana, bayılırım.**

Hanımı gülümsedi:

— Biliyorum, sen seviyorsun diye yaptım. Haydi, buyur afiyet şifa olsun!

— **Allahü teâlâ razı olsun hanım, ellerine sağlık.**

— Bey, vakit geldi, geç kalmadan çık istersen.

— **Haklısın hanım, haydi Allah’a ısmarladık.**

— Selametle, güle güle! Allahü teâlâ kolaylık ihsan eylesin, işini, gücünü rast getirsin.

* * *

Abdullah, gazete dağıtıcılığı yapıyordu. İki çocuğu vardı. Çok salih, bir o kadar da kanaatkâr bir hanımı vardı. Gazete dağıtıcılığından çok bir şey kazanmıyordu aslında. Kalan zamanlarında, bozulmuş elektrikli aletlerin tamirini yapıyor, geçinip gidiyorlardı. Şimdiye kadar ailesinin isteyip de, onun alamadığı hiçbir şey olmamıştı. Hoş, hanımı da beyini zor durumda bırakacak hiçbir şey istememişti şimdiye kadar. Hep ellerinde olanla yetinmeye çalışıp, dünyalığa fazla değer vermemiş, beyinin getirdiğine razı olmuş; hatta üç beş kuruş da bir kenara koyabilmişlerdi. Kim bilir, belki bereketi çoktu kazandıkları paralarının.

* * *

Abdullah, gazete dağıtım bürosundan, abonelerin gazetelerini alarak dağıtmaya başladı. Dağıtım bittiğinde her zaman uğradığı, bakkal Hasan efendinin gazetesini de bıraktı. Biraz onunla sohbet ettiler. Hasan Efendi bu sohbe alışık ve her gün aynı saatlerde Abdullah’ı bekler, sohbet ederken içecekleri çayı bile hazır ederdi. O gün de öyle oldu, sohbet ve çaydan sonra büroya gitmek için bakkaldan çıktı. Bakkalın karşı kaldırımında, saç başı dağınık, pejmürde kılıklı birinin oturduğunu gördü. Aynı kişi, bir gün önce de aynı yerde oturuyordu. İçinden, **“Elimde gazetem arttı. Allah rızası için, bu gazeteyi şu garibe vereyim”** diye geçirdi. Adamın yanına yaklaşarak:

— **Selamün aleyküm bey abi. Bu gazete size hediyem olsun,** diyerek gazeteyi uzattı.

— Ve aleyküm selam, sağ olasın, diyerek başını kaldırdı ve

gazeteyi alarak tekrar kendi düşünceli dünyasına döndü adam.

Abdullah, büroya gidene kadar bu adamı düşündü. Neydi onu böyle kaldırım kenarında oturtup düşünceler deryasına salan. Kim bilir ne derdi vardı. Rabbim herkese kolaylıklar versin diyerek büroya geldi, kalan gazeteleri büroya bırakarak eve döndü.

Sonraki birkaç gün hep aynı şeyler tekrar etti. Abdullah, bakkaldan çıktıktan sonra karşı kaldırıma geçiyor ve orada oturan adama bir gazete verdikten sonra büroya gidiyordu. Bir gün bakkal çıkışı, her zaman oturduğu yerde göremedi adamı. Merak içinde, ne oldu acaba, neden yok diye düşünürken, bir evin penceresinden kendine seslenildiğini duydu. Sesin geldiği tarafa baktı. Adam Abdullah'a seslendi:

— Dağıtıcı kardeş, işin bitince bize gel, seni kahvaltıya bekliyorum.

Abdullah kendisine seslenenin, kaldırımda oturan kişi olduğunu görünce şaşırdı. Daha yeni tanışmışlardı ve kendisini kahvaltıya çağırıyordu. Ne yapacağını, ne söyleyeceğini şaşırdı.

— **Benim işim uzun sürer efendim, beni beklemeyin!**

— Olsun. İşin ne zaman biterse o zaman gel. Seni mutlaka bekliyorum.

— **Madem ısrar ediyorsunuz peki efendim.**

Gazeteleri büroya bırakan Abdullah, merak içindeydi. Yol boyu, ne oldu da bu adam beni çağırdı, ne yapacak, ne isteyecek acaba gibi sorular kafasında dolaşıp durdu. Sonra sanki sorulara cevap bulmuşçasına, **“Tabii ya, neden daha önce aklıma gelmedi? Gazeteye abone olmak için beni çağırıyordur”** diye düşündü. Kendi kendine verdiği bu cevap, onu neşelendirmiş, rahatlatmıştı. **“Eli boş gidilmez, bizim bakkal Hasan Efendiden bir ekmek alayım da, öyle gideyim bari”** diye geçirdi içinden. Bakkaldan aldığı ekmeği bir poşete koyarak kapıyı çaldı.

— Hoş geldin, geç içeri dağıtıcı kardeş! Gel, biz de kahvaltı için seni bekliyorduk.

— **Hoş bulduk efendim. Şey, gelirken ekmek almıştım, sıcakmış da, buyurun!**

— Zahmet etmişsin, sofraya buyur. Kusura bakma, sana yalnız bir kuru ekmek ve zeytin ikram edebiliyoruz. Aslında daha mükellef

bir sofraya olmasını isterdik ancak...

— **Estağfurullah efendim. Ne demek, biz de böyle kahvaltı ederiz, üstelik çok da severiz zeytin ekmeği.**

— Seni niçin çağırdık, biliyor musun?

— **Gazeteye abone olmak için mi?**

— Şey aslında başka bir şey için çağırdık; ama tabii abone de olacağız gazetemize. Neyse, haydi hem kahvaltımızı yapalım, hem de sohbet edelim.

Bir taraftan kahvaltı ediyorlar, bir taraftan da sohbet ediyorlardı.

— Bu arada benim adım Mahmut, senin adın nedir?

— **Benim adım Abdullah efendim.**

— Abdullah kardeş, aslında biz hanımla sana teşekkür etmek için çağırdık. Sana çok şey borçluyuz.

— **Ben mi? Ben ne yaptım ki efendim?**

— Ne mi yaptın? Hayatımızı değiştirdin. Daha ne yapacaktın?

— **Hayrola hayatınızı nasıl değiştirdim?**

— Evimize huzur getirmek suretiyle... Bana verdiğin ilk gazeteyi hatırlıyor musun? İşte her şey o gazeteyle başladı. Yaklaşık 8–9 aydır işsizdim. Hanımla bu yüzden sık sık atışıyorduk. O bana bir iş bulamadığım için kızıyor, ben ise iş için başvurduğum kapılardan hep eli boş dönüyordum. Büyük bir boşlukta, ne yapacağını şaşırmış halde, bunalımlar içinde, her gün eve erken gelip hanımın sözlerini duymaktansa kendimi sokağa atıyor, o gördüğün kaldırımda sabahdan gece geç saatlerine kadar oturuyor, sonra geç saatte eve gelerek hemen yatıyordum. İşte öyle bir günde, geç saatte eve geldim. Senin verdiğin gazeteyi masanın üstüne bırakarak, hanımın söylenmelerine fırsat vermeden yattım. Ertesi gün erkenden, yine kaldırım kenarında iş için nereye gitsem diye düşünüyordum. Hanım evde senin verdiğin gazeteyi açmış defalarca okumuş. Neyse, ben eve yine geç geldim. Tabii senin verdiğin gazeteyle... Kendimi işiteceğim sözlerden nasıl kurtaracağım diye düşünürken kapıyı açan hanımın beni güler yüzle, **“Hoş geldin efendi, aç mısın, sana çorba yaptım”** diyerek karşıladı. Ben hanımın dırdırından nasıl kurtulacağım, yine iş bulamadım diye düşünürken, hanımın böyle karşılaması beni şaşırttı. Herhalde benimle alay ediyor, daha fazla sinirlerimi bozmadan yatayım dedim. Elimdeki gazeteyi masanın

üzerine bırakıp, bir şey söylemeden yattım. Sonraki günlerden birinde, başvurduğum bir fabrikadan **“Yarın gel, işe başla”** dediler. Çok sevindim. Erkenden eve döndüm, hanım ne söylerse söylesin, ne kadar dalga geçerse geçsin, nasıl olsa iş buldum artık diyerek eve geldim. Hanım yine beni güler yüzle kapıda karşılayarak, **“Hoş geldin evimin efendisi, nasılsın, aç mısın, sofrayı hemen hazırlayayım mı?”** dedi. Hanımın uzun süredir böyle davranınca, alay etmek için olmadığını düşünerek, konuşmaya başladım.

* * *

— Yahu hanım, sana birkaç gündür bir şeyler oldu. Önce benimle dalga geçtiğini düşünüyordum; ama sen böyle davranmaya devam edince samimi olduğunu anladım. Sahi kafanı bir yere mi çarptın, ne oldu sana?

— Sana işin gerçeğini anlatayım mı? Ama önce otur ve getirdiğin **Türkiye** gazetesinin orta sayfasını oku dedi.

— **Okudum ne olacak?**

— Dikkatlice bir kere daha oku. Ben tam 4 defa okudum.

— **Evet, okudum.**

— Şimdi, sonraki günün gazetesini sana veriyorum yine orta sayfadaki şu yazıyı oku. Anladın mı bey? İlk gün, **“Kocanın hanımı üzerindeki hakları”** yazısını okuyunca neye uğradığımı şaşırdım. Tekrar tekrar okudum. Meğer ben sana ne kadar yanlış davranmışım, ne kadar zulmetmişim. Yalvarırım, bana hakkını helal et!

— Hanım, ben de ertesi günkü gazetede, “Hanımın kocası üzerindeki hakkı” yazısını okuyunca aynı şeyleri düşündüm. Sen de bana hakkını helal et! En iyisi, birbirimize haklarımızı helal edelim, bir daha da birbirimizi üzmeelim. Hem biliyor musun, iş buldum, yarın gel başla dediler.

— Bey çok sevindim. Sana bir şey söyleyeyim mi? Ben ne yaptım, biliyor musun? Namaza başladım. Alt kattaki teyze öğretti bana. Kur'an-ı kerim de öğretecekmiş.

— **Çok şükür Rabbimize... Evimize huzur geldi, ben de namazlarımı kılmaya başlayacağım.**

— Mahmut Bey, ne düşünüyorum biliyor musun? Senin şu dağıtıcının verdiği gazete var ya, bize bereket ve huzur getirdi. Ne

dersin, madem işe de başladın, gazeteye abone olalım mı?

— **Hanım daha dur bakalım. Daha başlamadım, hem nasıl öderiz parasını?**

— Allah büyüktür bey, öderiz inşallah. Böyle “**huzur veren bir gazeteyi**” alınca, Allahü teâlâ bunun vesilesiyle, evimize bereket de ihsan eder inşallah. Maaşını aldığı anda da, güzel bir sofrayı hazırlayıp senin dağıtıcısı da kahvaltıya çağıralım, hem abone olalım, hem de teşekkür edelim bize getirdiği huzur için, ne dersin?

— **İnşallah hanım. Hele maaşı bir alalım da...**

* * *

— Bundan 3—4 gün önceydi Abdullah kardeşim. Ekonomik krizden dolayı fabrika kapandı. Biz de maaşları alamadık; fakat hanım, “**Niyetimizi bozmayalım. Biz ne yiyorsak o da ondan yer. Hem böyle bir gazetenin dağıtıcısı elbette insanlarda kusur aramaz, bizi hoş görür**” diyerek ısrar etti. Şimdi işsizim; ama huzurluyum elhamdulillah. Dinimizi öğreniyor ve yapmaya çalışıyoruz, hanımım da kapanıp dini görevlerini yerine getiriyor. Şükürler olsun. İşe gelince, Rabbim bir kapıyı kaparsa elbet bir başka kapıyı açar. İşte böyle Abdullah kardeşim. Şimdi senden ricamız, bize de her gün bir gazete bırakman ve dua etmen. Biz sana hep dua edeceğiz.

— **Efendim anlattıklarınız ne kadar güzel şeyler, inşallah hepimiz kurtulandan oluruz. Size gazete getirmek beni çok mutlu eder, hem de sizi sık sık görmüş olurum.**

* * *

Abdullah artık her gün bir gazete de Mahmut Beylerin evine bırakıyordu. Ara sıra görüşüp sohbet ediyorlardı. Mahmut beyin eski çalıştığı fabrika kapanmış, yerini büyük bir market satın almıştı. Marketin sahibi, kendisinin markette çalışmasını istemiş, zamanla dürüstlüğü ve güzel ahlakı sebebiyle market hissedarlarından olmuştu.

Mahmut Bey artık etrafında itibar sahibi yani saygın, beğenilen, sözü dinlenen, birisiydi. Çevresindeki arkadaşlarını da gazeteye abone yapmış, Abdullah'ın gazete abone sayısı bir hayli artmıştı. Mahmut Beyler, maddi ve manevi olarak birçok nimetlere kavuştular; ama geldikleri yeri ve gazetelerini, bir de Abdullah ve ailesini hiç

unutmadılar. Hatta onlarla komşu olmak için Abdullahların yakınından ev aldılar. Yani kurtulmak için, kurtulanlarla beraber oldular.

Z. Alkan

Kârlı bir alış veriş

Makbule hanım, bir taraftan bulaşık yıkıyor, bir taraftan da düşünüyordu. Kızı Betül, eşyaların tozunu almakla meşguldü.

— **Betül, kızım, ne yapıyorsun, gel hele bak, ne diyeceğim sana...**

— Efendim anne? Toz alıyordum, geliyorum, buyur anneciğim.

— **Kızım, diyorum ki, yarın seninle çarşıya çıkalım, sana ve bana pardösü, etek falan bakalım, ne dersin?**

— Gerçekten mi? Ne iyi olur anneciğim, ihtiyacımız da vardı; ama babam ne der acaba?

— **Ben babanla önceden konuşmuştum, maaşı aldığımda biraz para vermişti bir şeyler almamız için. Yarın gitmek için izin alalım.**

— Ay anne, çok sevindim, sıkılmıştım, değişiklik olur.

— **Hadi o zaman, bu günden işlerimizi bitirelim, bir de yarının yemeğini hazır edelim. Eğer yarın gidecek olursak, döndüğümüzde her şeyimiz hazır olsun, o yorgunlukla kalkıp yemek falan yapamayız. Hadi bakalım iş başına. Sen temizlik işlerini hallet, ben de yemekleri.**

— Tamam, anneciğim, benim işim zaten az kalmıştı. Ben devam edeyim.

İş dağılımı yapılmış, herkes işinin başında yarına iş kalmaması için çalışmış, bir hayli de yorulmuşlardı. Akşam Faruk Bey işten dönmüş, kapıyı çalıyordu.

— Hoş geldin bey.

— **Selamün aleyküm hanım.**

— Ve aleyküm selam bey. Hoş geldin. Nasılsın, aç mısın, sofraya hazır hemen oturalım istersen.

— **Hanım, dur hele, bir üstümüzü değiştirip ellerimizi yıkayalım, yeriz yemeği. Hem bu acele niye, bir yere mi gideceğiz?**

— Yok bey, kusura bakma. Biz çok acıktık da. Bütün gün, iş güç... Yemek yememiştik, sen de gel de birlikte yiyelim diye.

— **Ya, demek çok yoruldunuz? Neler yaptınız bakalım? Hadi oturun sofraya.**

— **Betül kızım, baban oturuyor sofraya, yemekleri getirebilirsin.**

— Tamam anneciğim, hemen getiriyorum.

— **Getir kızım, bakalım ne yapmış benim kızım babasına.**

— Bugün ben yapmadım yemekleri babacığım, annem yaptı. Sen onun tarhanasını çok beğeniyorsun ya, bir de patates oturtma var.

— **Ooo, ziyafet var anlaşılan. Hayırdır, misafir mi gelecek, yoksa bir şey mi istiyorsunuz, söyleyin bakalım.**

— Aşk olsun babacığım, biz sana sevdiğin yemekleri, bir şey isteyeceğimiz zaman mı yapıyoruz, kırılıyorum ama...

— **Takılıyorum canım, kırılma hemen! Hadi, ver bakalım tarhanamı da, başlayalım artık.**

Yemek yenmiş, sofra kalkmış, Betül bulaşıkları yıkıyordu. Makbule Hanım, tam zamanı diye düşündü ve konuyu açtı.

— Bey diyorum ki...

Sanki bu sözleri bekliyormuşçasına, gazetesinin üzerinden gülerek hanımına baktı Faruk Bey:

— Demek sonunda söyleyeceksiniz ne istediğinizi, söyle bakalım hanım!

— **Aman bey seninle de bir şey konuşulmaya gelmiyor.**

— Söyle hatun, söyle! Şaka yapıyorum, kızma canım, latife hepsi...

— **Eğer izin verirsen, yarın çarşıya çıkalım diyoruz. Pardösü, etek falan bakalım kendimize. Hadi ben neyse de, Betül'e bir şeyler alalım, genç kız ne de olsa.**

— Bu muydu diyeceğin hatun? Bunun için mi dolaştırıp duruyordun lafı?

— **Evet bey. Ne dersin?**

— Elbette hatun, iyi olur. Zaten sana bunun için para vermemiş miydim, izin almaya gerek yok.

— **Öyle söyleme bey. İzin almadan olmaz. Geçen gün Betül**

kitapta okudu. Bir hanım beyinden izinsiz bir yere giderse, dönene kadar melekler ona lanet edermiş. Elbette senin rızan önemli, sen istemeseydin, razı olmasaydın, gitmezdik.

— İşte benim hatunum. Senden de bu cevap beklenirdi zaten. Sizin gibi dinin emirlerine dikkat eden bir ailem olduğu için çok şükrediyorum Rabbime. Allahü teâlâ razı olsun sizden!

Ama sen her zaman izinlisin, bir kere genel izin alman yeter. Senin kötü yerlere gitmeyeceğini bilirim. Her seferinde izin almaya gerek yok. Böyle yapmak da dinimizin emrine uygundur.

Elinde çay tepsisiyle odaya giren Betül, konuşulanları duymuştu.

— Babacığım, Allahü teâlâ asıl senden razı olsun! Elbette senden izin alarak gideriz. Çünkü sen bizi haramdan ve kötülüklerden korumaya çalışıyorsun.

— Maşallah benim güzel kızıma, ne de güzel anlamış. Şimdi ben bu kıza neler almam. Değil mi benim güzel kızım?

— Teşekkür ederim babacığım.

Sabah hep birlikte kahvaltı yaptılar Faruk Bey kapıdan çıkarken:

— Hanım hadi, siz de fazla geç kalmadan çıkın! Vakitlice dönersiniz, kalabalığa kalmadan işlerinizi halledip dönün! Allaha emanet olun!

— Sağ ol bey. Bizde erken çıkalım diyorduk. Merak etme! Hadi, Allahü teâlâ işini gücünü rast getirsin, selametle!

— Betül, kızım, hazırlanalım da, iş çıkış saatine kalmadan geri dönelim, yoksa çok kalabalık olur.

— Peki, anne, abdestimi alayım, hemen giyiniyorum.

Az sonra kapının önündeydiler. Makbule Hanım okuyarak kapıyı kilitledi.

— Kızım, dua et de, işimiz rast gitsin! Aradığımız gibi uygun şeyler bulabilelim.

Evden çıkarken okunması gereken duaları da okudular.

Birkaç dükkâna bakmışlar ancak istedikleri gibi bir şey bulamamışlardı.

— Kızım, en iyisi bir tesettür mağazasına bakalım. Baksana, buralarda bize göre bir şeyler yok.

Bir tesettür mağazasına girdiler. Tezgâhtar kız:

— Buyurun efendim, size yardımcı olayım!

— **Kızım, biz pardösü bakıyoruz.**

— Tabii efendim, pardösülerimiz üst katta. Kime göre olacaktı?

— **Her ikimize göre de bakıyoruz.**

Tezgâhtar birkaç pardösü çıkartmış; fakat Betül, pardösülerin hiç birini beğenmemişti; çünkü parlak kumaş ve üzeri değişik düğme, nakış ve payetlerle süslenmişti.

— **Acaba daha sade, daha bol bir pardösünüz yok mu?**

— Bunlar tam sizin yaşınıza göre küçük hanım. Şimdi bunlar moda. Hep böyle pardösüler var ve bu modellerden çok satıyoruz. Sizin aradığınız gibiler artık yok. Herkes böyle şeyler istiyor, biz de böyle ürünler üretiyoruz.

— **Biz daha sade, nakışı, süsü olmayan pardösü bakıyoruz.**

— Haa, siz anne pardösüsü istiyorsunuz. Onlardan ancak bir iki model var, genellikle anne pardösüleri yerine, dize kadar kısa olanlar tercih ediliyor.

— **Allah Allah, niye ki kızım, pardösü dediğin uzun olur.**

— İyi de, artık kimse istemiyor, ayaklarıma dolaşüyor, şöyle kısa bir şeyler olsun diyorlar. Arz talep meselesi...

— **Anlaşıldı, sabahtan beri bakınıyoruz evladım, aradığımız gibi bir pardösü bulamadık. Bari etek var mı?**

— Tabii buyurun eteklerimiz burada.

Tezgâhtar kız birçok etek göstermiş; fakat yine çok süslü, boncuklu ve dizin hemen altında eteklerdi hepsi. Makbule Hanım, tezgâhtarın çıkardığı eteklere bakıp:

— **Yavrum bu etekler abiye. Biz nişan için değil de, daha sade, günlük bir şeyler olsun diye düşünüyoruz.**

— Aman teyze bunlar abiye değil ki! Bunlar sizin söylediğiniz gibi, günlük etek modellerimiz. Bu kadar etek çeşidini hiçbir mağazada bulamazsınız.

— **Peki kızım, sana zahmet verdik, sağ ol!**

— Anne hiç uygun bir şeyler yok. Sabahtan beri kaç mağazaya baktık. Tesettür mağazalarında bile bulamadık. Ne yapacağız?

— **Kızım şurada bir mağaza daha var, orada da yoksa o zaman başka şeyler düşünüyoruz.**

Girdikleri son mağazada da pardösü ve etek baktılar, etekler kısa ve süslü, pardösüler ise parlak, canlı renklerdeydi. Zaten

pardösüler, daha çok üste oturduğu için elbise özelliği taşıyorlardı. Aradıklarını bulamayan ana kız bir de bir tezgâhtardan ilginç bir teklif aldılar. Tezgâhtar kız:

— Neden ısrarla etek arıyorsunuz? Şimdi herkes pantolon ve üstüne ceket giyiyor. Siz aradığınızı bulamazsınız. Şimdi moda pantolon ve ceket... Daha tesettürlü olsun isterseniz, dize kadar uzun ceketlerimiz de var. Hem bu kıyafetler daha modern. Sizin istedikleriniz eskide kaldı, diyerek aslında gerçek tesettürü arayan bu salih hanımları kendince aşağılamıştı.

Betül'ün bu olaydan morali bozulmuş, hatta ağlamaklı olmuştu. Durumu fark eden annesi:

— **Haydi, benim güzel kızım hadi. O söyleyenlere aldırma! Asıl moda, asıl zarafet dinimize uygun giyiniştedir, yürü gidiyoruz.**

Gözleri buğulanan Betül:

— Nereye anne?

— **Seni öyle bir mağazaya götürüyorum ki, aradığın her şey orada var.**

Kısa bir yürüyüşten sonra, bir manifatura dükkânına girdiler. Oradan istedikleri pardösülük kumaşı ve istedikleri eteklik kumaşları alarak eve döndüler.

— **Ayy, ayaklarım nasıl da ağrıyor. Aman aman, belim... Ne de çok yorulduk; ama bize iyi oldu.**

— Nesi iyi anne, hiçbir şey alamadık ki!

— **Kumaş aldık ya kızım.**

— İyi de, bunları diktirmek dünya para. Hem terziyi nereden bulacağız? Bakalım güzel diker mi? Hem bayan terzi var mı?

— **Var, benim güzel kızım var. Hem de bize moda moda diye yutturmaya çalıştıkları o uyduruk kıyafetlerden daha güzelini diker.**

— Kim peki anne? Sen bu terziyi nereden tanıyor musun?

— **Kim olacak kızım, ben!**

— Sen mi?

— **Niye şaşırdın? Ben tabii. Ben onlardan daha iyi dikerim. Sen de bana yardım ederek dikişi öğrenmiş olursun. Baksana bundan sonra lazım olacak. Çünkü bizlere tesettür kıyafeti diye**

gösterdiklerine. Yarın etek bile bulamayacağız. Artık kadınların da yaşlısı genci pantolon giyiyor. Allah Allah, ne günlere kaldık!

— Anne, madem sen dikiş biliyordun da neden dikmiyordun?

— **Kızım, eskiden sana uzun etekleri elbiseleri kim dikiyordu zannediyorsun? Ama sonradan boynumdaki rahatsızlık bana, başımı eğerek iş yaptırmıyor.**

— Ama şimdi nasıl diyeceksin?

— **Şimdi mecburuz. Baksana, neredeyse giyecek bir şey bulamıyoruz. Hem sadece ben dikmeyeceğim ki, sen de diyeceksin. Eskiler, dikiş bilmeyen kıza dünür gitmezlerdi. Bir de birlikte diktiğimiz elbiseleri giydikçe, birbirimizi hatırlayıp, muhabbetimizi artırmış oluruz. Kendi diktiğimiz elbiselerin böyle bir faydası da var. Anneannen bana dikiş öğrenmem için neden çok ısrar ettiğini şimdi daha iyi anlıyorum. Aman saat kaç olmuş, baban neredeyse gelir, kalkalım sofrayı hazırlayalım.**

— Sen dinlen anne ben hazırlarım.

— **Allahü teâlâ razı olsun kızım, çok iyi olur, pek yorulmuşum.**

Betül sofrayı hazırlarken, Makbule Hanım da üzerini değiştirmiş, kızına yardım ediyordu. Kapı çaldı:

— Babandır kızım, ben bakarım.

— **Hoş geldin bey.**

— Selamün aleyküm, hoş bulduk hanım. Ne yaptınız bakalım, bir şeyler alabildiniz mi?

— **Aldık bey aldık. Soframız hazır, yemek yerken anlatırız sana.**

— Hadi bakalım öyleyse sofraya oturalım.

— **Betül kızım getir bakalım yemekleri.**

— Hemen babacığım.

Bir taraftan yemek yiyorlar, bir taraftan bugün başlarından geçenleri hararetle bir şekilde anlatıyorlardı.

— Bey, etrafta tesettür diye bir şey kalmamış. Ahir zaman dedikleri, demek böyle bir şeymiş. Tesettürün de modası çıkmış, tesettürlüyle tesettürsüzün farkı yok artık. Bize, bir şey bilmeyen yobaz muamelesi yaptılar. Biz ne kadar sade, gösterişsiz şeyler istersek isteyelim, sade diye bize allı pullu kıyafetler gösterdiler. Artık

böyle kıyafetler, isteniyor talep görüyormuş. Tezgâhtarların söyledikleri bize tuhaf gelmişti önce; ama etrafımızdaki tesettürlülere bakınca tezgâhtara hak verdim. O kadar mağaza gezdik doğru dürüst bir etek bulamadık. Bize hep ikili takım diye pantolon ceket çıkarttılar. Gencecik kızlar, yaşlı teyzeler bile pantolon giyiniyor. Meğer tesettür değişmiş de, bizim haberimiz yokmuş. Kısa etekler, parlak kumaşlardan taşlı pardösüler, küçücük eşarplar, rengârenk... Bir baktım etrafıma, tesettüre uyuyoruz diyen herkes böyle giyinmiş. Bu devirde tesettür böyle oluyormuş...

— **Babacığım, biz şimdi tesettüre uygun kıyafet bulamadık ya, şimdi tesettür böyle oluyormuş ya, benim aklıma bir şey takıldı. Acaba her dönem, yani bulunulan devirde herkes gibi giyinmek, etrafımızdakiler gibi tesettürlü mü olmak gerekiyor? Çünkü bizim kıyafetlerimiz, etraftakilerden daha farklı olduğundan, böylesi daha mı dikkat çekiyor, zamana ayak uydurmak mı gerekiyor?**

— Kızım sen şimdi, her devre göre tesettür değişir mi diye soruyorsan, değişmez elbette. Değişen insanlar ve tesettürü değiştirip tamamen ortadan kaldırmak isteyenler. Etrafta gördüklerinize aldanmayın! Onları doğru tesettür değil. Kitaplarda bir kadının tesettürü anlatılmış. Hangi devirde olursak olalım dinin emri değişmez. Dinin emirlerini değiştirip bozmak isteyenlerin hileleri, bunlara aldanmamak lazım.

— **Kitaplarda tesettür nasıl anlatılıyor babacığım?**

— Müslüman kadınlar, dinin emrini yerine getiren kadınlar, muhteremdir, kıymetlidir. Kıymetli olan saklanır, korunur. Bir elmasınız olsa, ortada bırakır mısınız? Bir kasaya koyarsınız, kilitlersiniz ki, hırsızlar çalmasın. İşte elmas gibi olan Müslüman hanımlar hürmetlidir, değerlidir, korunmaya layıktır. Nasıl korunacaklarına gelince, dinimiz bulunulan memleketlerin âdetlerine göre diyor, belli bir şey tarif etmiyor. İlle de şu çeşit örtü kullanacaksınız demiyor.

— **Peki, ne diyor dinimiz?**

— Bir ölçü bildiriyor. Diyor ki, kadının el ve yüz hariç her yeri avrettir. Demek ki, el ve yüzü hariç, her yerini kapatmak zorundadır. Nasıl kapatacak, onu da tarif etmiş. Âlimler diyor ki, dar, şeffaf,

renkli, dikkat çekici, süslü olmamalı, hatta sadece kıyafet değil, kullandığı çanta, ayakkabı bile süslü, dikkat çekici olmamalı, çok uzun topuklu olmamalı. Ziyet yani süs olur. Ziyeti ise namahreme göstermek haramdır diyor. Pantolon ise zaten erkek kıyafetidir, yani bol da olsa, süslü olmasa da giyilmez. Bize bunları emreden Rabbimiz, bizi elbette bizden daha iyi bilir. Neden böyle emredilmiş, hikmeti nedir, biz bilemeyiz. Kim bilir, ne hikmetleri vardır; ama biz, dinimiz böyle emrettiği için yaparız. Kadını da, erkeği de, Allahü teâlâ yaratmıştır. Kadınları cazip, süslenmeye meyilli, beğenilmeyi seven varlıklar olarak yaratmış. İşte kadınlar da, bu süslü şeyleri giymek, bunları herkese göstererek herkesin beğenmesini sağlamak, iltifat ettirmek istiyorlar. Onların nefisleri bu yasak olanı çok sever, bu yüzden tesettür kadının nefisine en ağır gelen şeylerden biridir.

— **Nefse ağır gelen başka şey var mı?**

— Evet, var. Diğer ise itaattir. Eşine itaat. Bu ikisi, günümüzde kadını felakete sürükleyen en önemli iki şeydir. Bunlara uyan kadın için, hayat daha kolaydır. Zaten dinimiz kadınlardan fazla bir şey istemiyor. Tesettüre riayet, ibadetleri yapması, özellikle beş vakit namazını doğru bir şekilde kılması ve kocasına itaat etmesi, hepsi bu... Üç ana başlık... Bunları yapan, diğerlerini zaten kolaylıkla yapar. Sonra diyor Peygamber efendimiz, bunları yapan kadın, dilediği kapıdan Cennete girer. Yani sizin Cennete girmeniz çok kolay aslında. İkinizi de tebrik ediyorum.

— **Neden babacığım, biz ne yaptık ki?**

— Çünkü yaradılışınızda var olan süslenmek isteğiyle tesettür gibi görünen ama gerçek tesettür olmayan kıyafetleri almadınız. Böyle kıyafetlerle tesettürsüz olarak harama girmediniz, beni de, kendinizi de korudunuz.

— **Ama babacığım, biz Allahü teâlânın emri olduğu için yaptık.**

— Tabii ki öyle; ancak siz tesettüre riayet etmeseydiniz, dinin emirlerini yerine getirmeseydiniz, yaptıklarınızdan ben de sorumlu tutulduğum için, size mani olmadığım için, sizden daha çok günaha girecek, hesaba çekilecektim. Sizleri haramdan korumak benim vazifem. Aman benim güzel kızım. Biz seni şu zamana kadar

haramdan korumaya çabaladık. Dinini öğreterek ateşten korumaya çalıştık. Belki bu sizin vazifeniz diye düşünebilirsin. Doğru, bu bizim vazifemiz. Ancak sen de kendini haramdan korumaya devam ederek bizi de, kendini de Cehennemden kurtar. Kısacası, ne kendini, ne de bizi, evlendikten sonra da eşini yakma! Bu sana vasiyetimdir.

— **İnşallah babacığım. İnşallah ahirette, hep birlikte kurtulanlardan oluruz.**

— Konu nereden nereye geldi? Şimdi siz bir şeyler almadınız mı? Hanım, sen bana alış veriş yaptık dememiş miydin?

— **Evet, yaptık, hem de çok kârlı bir alış veriş yaptık. Bir manifaturacıdan beğendiğimiz kumaşları aldık, kendimiz dikeceğiz inşallah. Hem de birçok para verip bir tane alacağımıza, aynı paraya üç dört tane kıyafet sahibi olacağız.**

— Aferin size. Ama sen dikiş dikemiyordun, nasıl olacak?

— **Sadece ben dikmeyeceğim ki... Betül'le birlikte dikeceğiz, o da dikişi öğrenmiş olacak.**

— Bu alışveriş hakikaten çok kârlı olmuş, hem uygun, hem fiyatı iyi, hem de bir şeyler öğrenmiş olacaksınız.

— **Evet, babacığım, evde bir şeylerle meşgul olduğumuz için sevaba da gireceğiz.**

— Bak bu çok doğru işte, bu alış veriş tahmin ettiğimizden de kârlı olmuş.

Z. Alkan

Bir hanımın gerçek hayat hikâyesi

O zamanlar yaşıam 17 idi. Ben, çocukluğumdan beri, kendimi bildim bileli camiye giden birisiydim. Hiçbir zaman kendi isteğimle camiye gitmedim, hep anne zoruyla, kendimi hiç o zamanlar mensubu olduğum cemaate ait görmedim. Anneme dedim ki, bir gün o cami yanarsa, bil ki ben yaktım. O derece gitmek istemiyordum, itilmekten, dövölmekten artık bıkmıştım. İnsan camiye Allah korkusu var diye gider; ama ben, annemden, babamdan korktuğum için gidiyordum, tabii ki arada bir de nefis var, gezmeyi, tozmayı istiyordum. Tesettüre de riayet etmiyordum.

17 yaşımda evlenmek istedim, bu hayattan kaçayım diye. Bir de tabii ki eşimi çok sevdim ve evlendim. Eşimin ailesi de tam bana

göreydi yani sosyetikti. Gezmeyi tozmayı seviyorlar, makyaj, açık gezmek... Ben de onlara ayak uydurdum tabii. Kayınvalidemle ve elimle düğünlere, matinelere ve konserlere gidiyorduk, arada bir de, bu gittiğim yerlere eşimle de giderdik. Eşim fazla hoşnut olmuyordu, o yüzden eşimle değil, sanki ailesiyle evlenmiş gibi onlarla gitmeyi daha çok tercih ediyordum. Ehliyet de bende, araba da bende, o yüzden her istedikleri yere götürebiliyordum.

Bu arada maalesef imanımız zayıfladı, ne namaz, ne abdest... Bunlardan kurtuldum diye seviniyordum. Bana zorla namaz kıldırarak kimse yoktu. Sen kalbimize bak, kalbimiz temiz diyenlerdendik yani. Eşim de zaman zaman namaz kılmamı ve tesettüre riayet etmemi bana söylüyordu; ama ben hiç onu dinlemiyordum.

Her sene olmasa da eşimle izinlere gidiyoruz, gittiğimiz yerler de Antalya, Fethiye, Kuşadası vs. Oralara gittiğimiz zaman sadece denize girmeyi, plajlarda güneşlenmeyi ve akşamları eğlenmeyi tercih ediyorduk. Bu ara ben de açıldıkça açıldım.

18 yaşımdayken bir kızım oldu, 20 ay sonra bir kızım daha oldu. Onları bırakıp izne gidiyorduk, alışmıştık artık, bu hayat çok hoşumuza gitmeye başladı, rahat geldi. Mübarek günlerde bile olsa, evde TV açmazdım, aman görürüm de ibadet etmediğim için üzülürüm diye; çünkü biliyordum o günlerin önemini, o gün kılınan bir kaza namazının sevabını ama yapamıyordum. Nefsim, bütün vücudumu kaplamıştı artık.

Yaşım 24 oldu, eşimle birlikte bir ev satın aldık. Artık eskisi gibi gezemiyordum, canım sıkılıyordu. Biraz maddi zorluklarla karşılaştık. Sık sık izne gidemiyorduk, kendimi oyalamak için ve eve de katkım olsun diye, günde 2 saatlik bir işe girdim; ama yine de yetiştiremiyorduk. Arada bir eşimin akrabalarının düğün salonuna yardıma gidiyor, hem de bazen eğlenmeye, düğünlere gidiyordum.

Eşimin abisi, dinini bilen, salih bir kimse imiş, arada bir evimize gelip bize nasihatlerde bulunurdu, eşime bir kaç kitap verdi. Ben tabii bunlardan hep habersizdim. Eşim abisiyle sohbetlere gidiyordu, artık iyi kimseler tanımıştı.

Yıl 2007, yaz aylarında, biz eşimle tekrar izne gitmeye niyetlendik, iznimiz yine benim istediğim gibi geçiyordu.

Bursa'daydık, eşime abisinden bir telefon geldi, kıymetli, salih bir kimse Yalova'daymış, onu ziyaret etsen iyi olur dedi, ismi **İbrahim**'di, yaşı ilerlemiş bir abiydi. Eşim beni ikna etti ve Yalova'ya geldik. Beni şehir merkezine bıraktı ve İbrahim abinin yanına gitti.

Eşim oradan geldiğinde, İbrahim abinin kendisine nasihat ettiğini ve şöyle dediğini anlattı:

“Hanımına karşı hep iyi davran, senden ev için bir şey istiyorsa, sen ona iki şey getir ve bir gün inşallah hanımın da tevbe edip tesettüre riayet edecek inşallah, sabret, sen tatlı dilini, güler yüzünü eksik etme, ona örnek ol!”

Eşim bana bunları anlatınca, **“Allah Allah”** dedim, benim başımın açık olduğunu nereden biliyordu; çünkü eşim benim hakkımda hiçbir şey söylemediğini söyledi! Ona da inandım tabii, biraz ürperdim, bu konuşma kafama takıldı birkaç gün...

Sonra evimize geri döndük. Ben erken yaşta evlendiğim için meslek sahibi olamamıştım. Şimdi bir meslek sahibi olayım ve evime daha çok katkı olsun diye, bir hastanede hemşirelik yapmak üzere başladım. Hayatım eskisi gibi devam ediyordu.

Yıl 2008, Mayıs ayında evleneli 10 yıl olacak, ayriyeten o gün eşimin doğum günü, eşim beni yurt dışına tatil yapmaya ve evliliğimizi kutlamaya götürmek istedi. Seçeneği bana bıraktı, ben de yaşayacaksak Paris'e gidelim dedim, Paris için hazırlandık.

Nisan ayıydı, ben bir gün televizyonu açtım, **Eyyüb Sultan** hazretlerini anlatan bir film oynuyordu. O gün de Mevlid kandiliymiş, bilmiyordum. Filmde, o yaşlı adam beni çok etkiledi, resmen sürünerek, bin bir dertle Eyyüb Sultan hazretlerine gitmek istedi. Ben ise kendi kendime dedim ki, elimde o kadar fırsat var, istediğim zaman gidebilirim ve o güne kadar Eyyüb Sultan hazretleri kimdi, bilmiyordum.

Eşime, biletleri iptal et, biz de İstanbul'a Eyyüb Sultan hazretlerine gidelim, bak bu adam ne zorluklarla gidiyor, biz ise çok rahat gidebiliriz dedim. O da, tabii, hemen değiştiririm dedi. Eşim bu karardan çok; ama çok memnun olmuştu. Yine eşime, böyle birkaç film daha izlemek istiyorum, varsa, bulabilirsen getir dedim, o da bana Aziz Mahmud Hüdayi hazretlerinin filmini verdi. O filme bakınca çok kötü oldum ve Aziz Mahmud Hüdayi hazretlerinin

müjdesine çok sevindim.

Aradan birkaç gün geçtikten sonra rüyamda, bir merdivenden çıktığımı gördüm ve önümde bir kapı, kapı biraz aralık, ben de çok ağır bir şekilde merdiveni çıkıyorum, çıktıkça kapı aralığından ışıklar çıkıyordu. Tam kapıya yaklaştım, açmak isterken uyandım ve sonra hatırladım, Aziz Mahmud Hüdayi hazretlerinin filminde de buna benzer bir şeyler olmuştu.

İstanbul ziyaretimiz yaklaşıyordu, İstanbul'a ben de eşim de ilk defa gidecektik ve niyetimiz kabir ve türbe ziyaretleriydi.

Eşime dedim ki, "İstanbul'da başka İslam âlimleri de varmış, onları da bulalım ve ziyaret edelim, gideceğimiz o mübarek zatların hayat hikâyelerini bana bul da okuyayım." Öğrendim ya, Eyyüb Sultan hazretlerinin Peygamber efendimizin arkadaşı ve Eshab-ı kiramdan biri olduğunu. Diğer mübarek zatlar kimmiş, onları da öğrenmek istedim. O güne kadar, Eshab-ı kiram kim, bilmezdim. Biz camide sadece Kur'an-ı kerim okumayı öğrendik, sure ezberledik, tecvid ve Arapça kitaplar okuduk.

Eşimle bir akşam oturduk, kendimize bir dosya hazırladık. Dosyada, eşimin bulduğu mübarek zatların hayat hikâyeleri ve tam olarak kabirlerinin yahut türbelerinin nerde bulundukları yazıyordu, bunları da eşimin abisinin bize vermiş olduğu Hakikat kitabevine ait bir kitapta bulduk.

Ben daha hayat hikâyelerini okuyamamıştım; çünkü çok çalışıyordum, eve yorgun geliyordum, o yüzden uçakta okurum diye düşünmüştüm.

İzin günü geldi, benim ailem ve eşimin ailesi bizi uğurlamaya geldi, aşağı inerken dosyayı kendi annemin eline verdim ve dedim ki, "Anne, bu dosya çok önemli, sakın bana geri vermeyi unutma!" O da, tamam dedi.

Biz İstanbul'a gidiyorduk ama niyetimizin ne olduğunu ailelerimize söylemedik; çünkü anlamazlardı. Tatile gidiyoruz, kafa dağıtmaya dedik, bavullar yerleşti, ailemle çocuklarımla vedalaştık, eşim ve ben, bizi götürecek olan komşumun arabasına bindik ve havalimanına doğru yola çıktık.

Çok ama çok heyecanlıydım, Eyyüb Sultan hazretlerine gideceğim ve onunla konuşacağım diye, Tabii ki bir de Peygamber

efendimizin arkadaşı olduğu için, Peygamber efendimize nasıl daha yakın olurum diye düşünme düşünme gidiyorduk. Birden aklıma dosya geldi. Eyvah, annemin elinde kaldı, dönme imkânımız yok dedim kendi kendime. Komşum bizi bırakıp acil doktora yetişecek. Eşime söyledim, o da, merak etme, dosya bende dedi, çok rahatladım. Eşime, dosyayı ver, çantama koyayım diyecektim, ağzımdan bir türlü o satırlar çıkmadı. İçimden, neyse sonra alırım dedim.

Havaalanına geldik, bavulları verdik, komşuyla vedalaştık, o ayrıldı ve gitti. Bir de baktım ki, dosya eşimin elinde yok!

Neyse dedim, dışarıda söylerim, şimdi söylersem, sinirlenir, insanlar da bizim kavga yaptığımızı zanneder. Bey, gel biz biraz dışarı çıkalım dedim, çıktık, dosya nerede dedim. O da çok sinirlendi ve aynı zamanda çok üzüldü; çünkü dosya arabada kalmış, komşunun da dönme imkânı yoktu. Ben de eşimi yatıştırmaya çalıştım, hâlbuki ben ondan daha üzgündüm. Neyse bey sinirlenme, bunda da vardır bir hayır dedim ve uçağa bindik. Bunda yani dosyayı unutmamızda ne hayırlar olduğunu, daha sonra bizzat yaşayarak görecektik.

İstanbul'a geldik ve otelimize yerleştik, hiç vakit kaybetmeden Eyyüb Sultan hazretlerine gittik, ben hiçbir şey bilmiyormuş gibi, öğrenmemişim gibi, turist gibi gittim. Ayağımda kısa bir pantolon, üzerimde açık bir kıyafet, elime de bir şal aldım, başımı türbeye girince örterim diye... Şimdi o halimden utanıyorum, yazıklar olsun bana! Sanki Rabbimiz sadece türbelerde örtünün diye emrediyor!

Eyyüb Sultan hazretlerine geldim, çok duygulandım ve çok ağladım, onunla konuştum, hiç oradan ayrılmak istemedim. Oradan çıktıktan sonra ortada kaldık, ne yol biliyoruz, ne de iz. Rehberimiz dosyaydı, o da yoktu artık. Koskoca İstanbul'un ortasında yoldan gecen birisine sorduk, biz belirli bir kitap arıyoruz, Evliya zatların nerede medfun olduğunu ve hayat hikâyelerini yazan bir kitap arıyoruz dedik. O da, Cağaloğlu'na gidin, orada kitapçılar çoktur dedi.

Sonra Cağaloğlu'na gittik. Bir de ne göreyim, eşimin abisinin bize vermiş olduğu, **Hakikat kitabevi** yayını olan kitaplar camekânda sıralanmıştı. Binanın dışında da Türkiye gazetesi yazıyordu. Bey, bak, bizim evdeki kitaplardan var burada dedim. O

da, o zaman buraya girip soralım dedi. Kapıyı tıklattık, bir müddet açan olmadı. Eşim, şimdi öğle vakti, belki öğle namazındadırlar dedi. Tam gitmek üzereydik, **Lütfi abi** isminde biri kapıyı açtı. Sonra ona derdimizi anlattık. Evliyalar ansiklopedisinin 12. Cildini aradığımızı söyledik ve başımızdan dosyayla ilgili geçenleri anlattık.

Lütfi abi, çok efendi birisiydi, tatlı dili, güler yüzlüydü. Bu zamanda böyle insanlar var mıydı diye düşündüm.

Lütfi abi yaşadıklarımızı ve İstanbul'a ne amaçla geldiğimizi duyunca, yaşlarımızı sordu. Benim 27, eşimin de 29 yaşında olduğunu söyledik. Bundan sonra şöyle dedi: "Sizin gibi gençler İstanbul'a sırf türbe ziyaretine mi geldi? Maşallah, çok şaşırdım, mübarek olsun dedi. Bunun gibi daha ne güzel sözler söyledi. Ben de tabii anlamadım, bu abi ne istiyor bizden, niye bu kadar iltifat ediyor diye düşündüm. Para benim, bilet benim, İstanbul'a ister gelirim ister gelmem, bu abi niye bu kadar sevindi, anlamadım dedim içimden.

Lütfi abi dedi ki, "Buyurun yukarıya çıkalım, yukarıda **Numan abi** var, onunla tanışmanız da iyi olur, sizler bizim has misafirlerimizsiniz, size birer çay ikram edelim." Eşim de, peki dedi.

Yuvarlak bir merdivenden yukarıya çıktık; ama çıkarken korktum, biz nereye çıkıyoruz, kimseyi tanımıyoruz, bize bir şey yapsalar kimsecikler bizi bulamaz dedim.

Yukarıya çıktık, Numan abi masasında oturuyordu. O esnada, bana ne olduğunu anlamadım; ama hep ağlıyordum istemeden, ağlamaktan konuşamadım. Eşim ve Numan abi, buna ne oldu diye şaşırdılar.

Eşimle Numan abi biraz sohbet edip, eşim, bizim İstanbul'a nasıl ve niye geldiğimizi ona da anlatınca sonra, o da çok sevindi, niyetiniz halismiş, mübarek olsun, bu zamanda böyle gençler, maşallah dedi. Sonra da eşime, hadi biz öğleyi kılmaya gidelim, abla da burada oturup çayını içsin ve gazetesini okusun dedi. Ben de elime Türkiye gazetesini aldım; ama okumak ne mümkün! Ağlamaktan kendimi tutamıyordum ve niye ağladığımı da bilmiyordum.

Sonra ikisi de namazdan geldiler. Numan abi, **Ali abi** diye birisini çağırdı ve ona dedi ki, sen bunlara rehber ol, türbeleri gezdir. O da,

peki efendim dedi. Bu konuşmalarına da çok şaşırdım, aralarındaki saygı ve sevgiye hayran kaldım. Bu arada, ağlamaya devam ediyordum. Eşim de beni dürtüyordu, ne oluyor diye. Ben de, ne bileyim, bilmiyorum, kendimi tutamıyorum dedim.

O Ali abi, o gün sohbet var diye oraya gelmiş; ama sohbet edecek olan abi de gelememiş. Ali abi de, neye niyet, neye kısmet, demek ki ben de size rehber olup, sevap kazanacakmışım dedi.

Numan abi, Ali abiye, “Sen bunları önce Eyyüb Sultan hazretlerine, sona hocamıza, sonra **Mehmed Emin Tokadi** hazretlerine... götür” dedi, başka isimler de saydı.

Bu arada, benim de kıyafetim açık olduğu için, çok utanıyordum. Eyyüb Sultan hazretlerine gitmeden önce üzerime, uygun bir kıyafet, manto, etek ve başörtüsü almaya karar verdim.

Oradan çıkıp, kıyafetleri de aldıktan sonra otele gittik, yeni kıyafetlerimi giydim. Önce Eyyüb Sultan hazretlerine gittik, sonra oradaki bir yoldan yukarıya çıktık. Uzun bir yoldu. Kaşgari dergahına vardık. Orada medfun olan Evliya zatlari ziyaret ettik. Türbelerden de sanki güzel kokular alıyordum. Giderken de, dua ve tesbih okuyordum. Orada bir de kuyu suyu vardı, kıymetli bir suymuş, o sudan da içtik. Sonra Kaşgari dergahının arkada tarafındaki demir parmaklıklı bir kabristana girdik. Meğer orası, Numan abinin hocamız dediği zatın kabriymiş. Aman Allah’ım dedim, ne güzel bir kabir burası! Yeşillikler, çiçekler, sanki Cennet bahçesi gibiydi. Oradaki türbedar abi de bizimle ilgilendi, ikramlarda bulundu. Abi, emekli öğretmenmiş, adı **Hüseyin** imiş. Böyle bir türbedarın olması da, benim ilgimi çekti.

Sonra birkaç ziyaret daha yapıp, otele döndük. Eşimle uzun uzun konuştuk. O hiçbir şeye benim kadar şaşırmamıştı. Bana hocamız hakkında bildiklerini anlattı, ben de tereddütsüz teslim oldum. O akşam Hakikat kitabevinden aldığımız kitapları okumaya ve namaz kılmaya başladım.

2 gün daha aynı şekilde gezdik. Nereye gittiysem, hep çok güzel karşılandım ve artık hep tesettüre riayet ediyordum.

Eşıme **Aziz Mahmud Hüdayi** hazretlerine de gitmek istediğimi söyledim. Numan abi, bizim için yine bir rehber ayarladı. İsmi **Hasan** abiydi. Anadolu yakasında kalıyordu. Vapurdan eşimle birlikte indim.

Çok az bekledikten sonra, karşıdan gelen birini gördüm. Bize doğru yürüyordu. Hasan abiyi hiç tanımadığım halde eşime, herhalde şu gelen abidir dedim; çünkü o da diğer tanıştıklarımız gibi güler yüzlü ve temiz giyimli bir beyefendi görünümündeydi. Nitekim gerçekten de, o gelen bize rehberlik edecek olan Hasan abiymiş.

Hasan abiyle beraber **Aziz Mahmud Hüdayi** hazretlerine gittik. İstanbul'a gelmeden önce hayatını da biraz öğrenmiştim. Bir de, kabrine ziyarete gelenler için müjdesi vardı. Bir de, rüyamda onun gibi merdivenlerden çıkmıştım. O anda, hep o türbede kalıp hizmet etsem diye düşündüm; ama tabii ki bu imkânsızdı. Evde kalan iki çocuğum beni bekliyordu.

Sonra **Hasan** abinin evine gittim, Hanımıyla tanıştık. O da çok tatlı, samimi bir insandı. Biraz sohbet ettikten sonra namazlarımızı kılmak için kalktık. Eteğimde yırtmaç olduğu için, bana namaz için yeni bir takım verdi.

Bana dedi ki, "Bizim apartmanda bir seyyide hanım oturuyor. İstersen onu çağırayım da, tanışsınız." Tabii, olur dedim. Ben de artık her şeyi bilmek istiyordum. Bunun için, merak ettiklerimi, hiç çekinmeden sormaya karar verdim. Mesela seyyide ne demek diye sordum. Meğer Peygamber efendimizin soyundan olan erkeklere seyyid, hanım olanlarına da seyyide deniyormuş.

Çok heyecanlanmıştım. Kendi kendime, ben bunlara layık değilim, neden bu güzel insanlar bana bu kadar iyilik yapıyorlar, çok günahkârım, çoğunun da günah olduğunu bildiğim halde yaptım diye düşündüm.

Sonra seyyide abla geldi, onunla tanıştık, çok memnun oldum. Bize de dua etmesini söyleyerek o evden ayrıldım. Otele geri geldik ve eşimle sohbete devam ettik. Eşimin abisini de, bu arada telefonla aradık. Başımızdan geçenleri ona da anlattık. O da çok sevindi ve duygulandı. Mübarek olsun dedi.

Ben de böylece, Ehl-i sünnet gemisine binmekle, bu yolun büyüklerini tanımaya başlamakla şerefledim elhamdülillah.

Sonra İhlâs Marmara Evlerine gittik. Marmara evlerinde Numan abinin hanımıyla da tanıştık. Ona hayat hikâyemi anlattım. Bana ikramlarda bulundu. Arkadaşlarına da bahsettiği için, beni her duyan evine davet ediyordu. Ben de hepsine icabet etmeye çalışıyordum.

Bir abla bana, hatıra olarak bir tesbih hediye etti ve **İmam-ı Rabbani** hazretlerinin türbesinden alınan bir parça kumaş hediye etti, yine çok heyecanlanmıştım. Artık kendimi onlardan biri gibi hissediyordum.

Bu güzel siteyi güzel evleri yapan kimseye çok dua ettim. Ne güzel şeylere vesile olmuştu. Biri bana, evin artık burası, eşinin de işi burası deseydi, hiç tereddüt etmeden orada kalırdım; çünkü bu güzel insanlara adeta âşık olmuşum ve orada huzuru bulmuşum. Eşim de, ben de bu rüya hiç bitmesin istiyorduk; çünkü günlerimiz harika geçiyordu. Bu manevi güzellikleri hayatımda daha önce hiç yaşamamıştım.

Sonra, Çarşamba günleri bu ablaların toplanıp sohbet ettiklerini ve beraber kitap okuduklarını öğrendim. Beni de davet ettiler. Sohbet de çok güzel geçti, çok sıcak, çok samimi bir ortam vardı. Biri şöyle dedi:

“Şimdi hiç şüphe yok ki, isminden bahsettiğimiz din büyüklerimiz buradadır, mübarek olsun; çünkü Evliyanın ismi anılınca ruhları orada hazır olur. Peygamber efendimiz de, **(Salihlerin ismi söylenince oraya rahmet yağar)** buyuruyor.”

Ben yine çok heyecanlandım. Bunu söyleyen abla sanki bizim göremediklerimizi görüyor ve öyle anlatıyor gibiydi. Yine, ben bunlara layık değilim, bunlara nasıl kavuştum diye düşünmeye başladım.

Sohbet bittikten sonra, bir abi ve hanımı bizi başka türbelere götürdüler. **Murad-ı Münzevi** hazretlerine, **Sünbül Sinan** hazretlerine, **Merkez Efendi** hazretlerine gittik. Her seferinde bu abinin kabir ziyaretlerindeki edebi dikkatimi çekiyordu. Kabrin ayakucunda oturuyor, gözlerini kapatıp sanki bu dünya ile bağlantısını kesiyor ve oradaki zatla konuşuyor gibiydi. Ben de ziyaretlerde, onun gibi yapmaya, onu örnek almaya çalışıyordum.

Bu abinin hanımına, İstanbul’dan ayrılacağımdan ve evimde kendimi yalnız hissettiğimden bahsedince, bana bizim memleketteki bir tanıdığından bahsetti. Ona senin ismini ve telefonunu veririm, o seni arar dedi. Çok iyi biri olduğunu ve onun sayesinde kendimi yalnız hissetmeyeceğimi söyledi. Bu da beni biraz da olsa teselli etti.

Bu güzel insanlarla vedalaşıp ayrılırken, hatırımda hep o soru işareti vardı: Evimde, aile büyüklerimizle ne yaşayacağımız belli

değildi. Beni bu halimle kabul edecekler miydi?

Bütün bu olaylardan sonra, hayatta her şeyin mutlaka bir hikmetinin olduğunu, vaki olanda mutlaka bir hayır olduğunu öğrenmiştim. Eğer o dosyayı arabada unutmasaydık, belki de bütün bu güzelliklere kavuşamayacaktık. Hâlbuki dosyayı unutunca, ne kadar çok üzülmüştük. Dosyayı unuttuğumuz için, bir kitap aramaya çıktık. Bu da bizi önce Lütfi abiye, sonra da bütün bu güzelliklere kavuşturdu.

Son gün de pazara çıktık ve kendime uygun kıyafetler aldım. Tanıştığımız bütün arkadaşlarla, bizzat görüşerek veya görüşemediklerimizle de telefonla vedalaştık. Sonra eşimle uçağa bindik ve buruk bir şekilde evimize döndük.

Aile büyüklerimize yaşadıklarımızın hiçbirini anlatamadık; çünkü bizi anlamaları mümkün değildi. Sadece güzel bir tatildi diyerek geçiştirdik. Sadece eşimin abisi, eşimi dinlemek için sabırsızlanıyordu. Eşim ona her şeyi anlattı. İmam-ı Rabbani hazretlerinin türbesinden alınan kumaş parçası, mübarek kabirlerden alınan toprakları gösterdi. İkisi de duygulandı ve birbirlerine sarılıp ağlamaya başladılar.

Ben de, ne kadar uygunsuz, açık kıyafetim varsa, hepsini çuvallara doldurmaya başladım. Atması için hepsini eşime verdim. Bu arada uygun bir şekilde çalışamayacağımı bildiğim için, işten de ayrıldım ve evimde sadece çocuklarımla ilgilenmeye başladım; çünkü haram işlemeden kazanılan paranın az da olsa daha bereketli olacağını artık öğrenmiştim. Günah işleyerek mesela başı açık gezerek, namazı terk ederek, yani Rabbimin rızasını çiğneyerek kazanılan parayı zaten istemiyordum.

İstanbul'dan döneli iki ay olmuştu. Ailem ister istemez, bendeki değişimi fark etmişti. Bana karşı tavırları hemen değişti. Kabullenmeleri çok zor oldu.

Kayınvalidemi bir gün doktora götürecektim. O gün beni örtülü olarak ilk gördüğünde, **(Hayrola mevlide mi gidiyorsun)** dedi. Ben de, "Hayır, artık böyle giyineceğim, hem oğlun da böyle istiyor" diyerek konuyu geçiştirmeye çalıştım. O gün, onu evine bırakana kadar, bir daha hiç konuşmadık.

Bir gün de, eşimin büyük abisinin evine gittik. Eşimin ailesinden

de, neredeyse herkes oradaydı. Ben tabii kimseye elimi vermedim. Eşimin büyük abisi, bunu yediremedi. Biz abi kardeş gibi değil miyiz, sana ne oldu böyle dedi. Ben de, “Evet, öyleydik; ama seni benim annem doğurmadı” dedim. Bunun tartışmayı büyüteceği belliydi, böyle dememem gerekiyordu; ama bir anda kendimi tutamadım, ne yapayım. Bunun üzerine, iyice sinirlendi, üzerime yürüdü, eğer bu kadar din iman düşünüyorsan burayı terk et, burası sana göre değil, adamların arasında ne işin var dedi. Ben de, zamanı gelince o da olacak dedim. Bunu da söylemem iyi olmadı. Kayınvalidem de ayağa kalktı, eyvah oğlum, bu gelin bizi ayıracak dedi. Kavgaya başladı. Ben de artık bunun üzerine sustum, onlar kendi aralarında konuşmaya devam ettiler. Eşimin küçük abisi, beni müdafaa etmek istedi; ama fitnenin büyümesinden korktuğu için, o da fazla bir şey diyemedi. Bir süre sonra oradan ayrılıp evime geldim. Birkaç hafta sonra artık yavaş yavaş kabullenmeye başladılar.

Eski arkadaşlarımla da irtibatım kesildi. Zaten onlar, benimle irtibatı kestiler. Kitap hediye ettiğim arkadaşlarımdan iki tanesi ise, bunları okuyarak tevbe ettiler. Onlar da namaza başladılar ve örtündüler. Kayınvalidem ve eltime de bizim kitaplardan hediye etmiştim. Çok fazla kitap okumayı sevmeseler de, ikisi de namaza başladı. Kayınvalidem zaten senelerdir Türkiye gazetesine aboneymiş. Artık özellikle **İnsan ve Toplum** sayfasını daha dikkatli okuyorlar. Kızlarıma da fırsat buldukça bir şeyler anlatmaya çalışıyorum. Mail grubumuza onu da üye yaptım. Onlar da severek okuyorlar elhamdülillah.

Bu nimetleri bana ihsan eden Rabbime şükürler olsun, vesile olanlara da sonsuz teşekkürler ederim. Allahü teâlâ hepsinden razı olsun!

K. G.

Bir abone hatırası

Gazetemizi tanıtmak maksadıyla bazen arkadaşlarımızla abone çalışmasına çıkıyoruz. Her çıkışında, “Allahü teâlânın rızasına uygun hareket etmeye ve büyüklerimizin vermiş olduğu bu kıymetli vazife için söz dinleyenlerden olmak saadetine kavuşmaya” diye niyet ediyorum. Neticede nasibi olanlara vesile olmak için bütün

esnafı ziyaret ediyoruz. O gün ofis elemanlarımızdan Hüsnü abi ile birlikte çalışıyorduk. Elimizdeki, üzerinde İhlâs Mağazası yazan poşetlerin içinde, ilmi hal, takvim, Evliya zatların hayatlarını anlatan filmlerin DVD'leri, kitaplar vardı. Bunları abone olanlara hediye ettiğimizi söyleyerek, abone kaydı yapıyorduk.

Hava hafif yağmurluydu ve önümüze su bayiliği yapan bir dükkân geldi. Selam verip dükkâna girdik. Masa başında oturan adam, yerinden hışımla kalktı ve elimizdeki poşetlere bakıp:

— İhlâs'tan mı geliyorsunuz? Bu dükkâna İhlâs'ın l'si dahi giremez. Çıkin gidin, yoksa zorla çıkarırım.

— **Beyefendi bir çayınızı içip gitsek nasıl olur?**

— Çayınızı için; ama İhlâs'tan tek bir kelime bahsetmeyin, ona göre!

— **Tamam, o zaman size bir takvim hediye ederiz, herhalde kabul edersiniz.**

— Ne takvimi, İhlâs'ın mı? Üzerinde İhlâs mı yazıyor?

Dağıttığımız takvimler, her ne kadar Türkiye gazetesinin yani İhlâs'ın takvimi iseler de, bastırıldığı takvimlerin önemli bir kısmını abone çalışmalarında kullanmamıza izin veren bir firmaya aitti. Bunu bildiğim için:

— **Bakalım üzerinde ne yazıyor? Abi bak, Feza yazıyor, İhlâs yazmıyor, bir de sen bak istersen.**

— Kartonlu bırak, takvimin içinde ne yazıyor, ona bakmak lazım.

— **Tamam abi, anlaştık, hemen takvimin içine bakıyoruz, bakalım içinde neler yazıyor?**

Oturduğum andan itibaren, kontrolün benden çıktığının farkına varmaya başlamıştım. Sadece neticenin nereye varacağını merak ediyor, nefsimin devreye girmemesine gayret gösteriyordum.

— **Abi bak, öylesine bir sayfayı açalım, istersen kendin rasgele bir sayfa aç ve beraber okuyalım, müsaade eder misin?**

— Tamam; ama bak baştan söyledim, ihlâs dediğin anda kovarım.

— **Peki abi, kendin aç!**

Takvimin herhangi bir sayfasını açınca bir de ne göreyim, **“Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki...”** diye başlayan bir yazı çıktı karşıma. İşte o anda, kontrolün benimle hiçbir alakası olmadığını

tamamen anlamış oldum. Kendi kendime, bu durumun feyz ve bereketinden inşallah biz de nasipleniriz diye düşündüm.

— **Abi bu, “hikmet ehli zatlar” kimlere deniyor biliyor musun?**

— Yok, hayır bilmiyorum.

— **Hikmet ehli zatlar, Allahü teâlânın sevdiği, seçtiği ve kullarına beğendiği işleri yaptırın diye gönderdiği, evliya dediğimiz, sözü dinde geçerli olan âlim zatlar demektir.**

— Tamam, anladım, ne buyuruyorlar?

— **O zaman okuyorum, beraber dinleyelim:**

“Eğer bir insanın terbiye edicisi olmazsa, terbiye nedir bilmez. Bir hayvan evcilleştirilmezse evcil hayvan olmaz. İnsan kendi kendine güzel ahlaklı olamaz. Güzel ahlakın ne olduğunu bilmez ki olabilsin...”

Sohbetin geneli kızmamak, öfkelenmemek ve haklı da olursa kalp kırmamakla alakalıydı. **“Bir müslümanı incitmek, kalbini kırmak, Kâbe’yi 70 kere yıkmaktan daha büyük günahdır”** hadis-i şerifi esnaf kardeşimizin çok etkilenmesine sebep oldu.

Sohbetin son kısmı şu şekilde bitiyordu; **“Kimseye iyilik yapmak mecburiyetinde değiliz, ister yaparız, ister yapmayız; ama kötülük yapmamaya mecburuz. Neden bu iyiliği yapmadın demezler; ama neden bu kötülüğü yaptın diye hesap sorarlar.”**

Sonradan isminin Müjdat olduğunu öğrendiğimiz esnaf, başladı kırıncılığını izah etmeye. Ancak bir şey dikkatimi çekti, kırıncılığı tamamen güven duygularını istismar ettiğine inandığı kişilereydi. Neticede, her kurumda böyle kimseler olabilirdi. Müessesemizin yapısına ve hizmet anlayışına en ufak bir muhalefeti yoktu. Ancak şirketlerimizden biriyle yapmış olduğu ticari işlerde, görmüş olduğu zarar ve karşılaştığı muamele neticesinde aralıksız 10 sene devam ettiği gazetemiz aboneliğine son vermiş. Bir daha da benim kapımdan İhlâs’ın ne gazetesi, ne de herhangi bir iş ve hizmeti giremez demiş.

Ona dedim ki:

— **Gel, pire için yorgan yakma. Bizler gelip geçiciyiz; ama bu camia inşallah kıyamete kadar devam edecek. Devam ettiği sürece de, Allahü teâlânın dinini, sevdiklerini anlatmaktan ve bu**

anlatılanları da daha çok insanın duymasını, istifade etmesini sağlamak için çalışmaktan imtina etmeyecek.

O sırada da öyle bir sağanak yağmur başladı ki, tam rahmet-i ilahi. Bir müddet birlikte yağmuru seyrettikten sonra:

— **Bu yağmurun nasıl rahmet ve gerçek olduğuna inanıyorsan, bu kurumun da dürüst ve güvenilir olduğuna, üzerinde hakkı olan kişiyle helalleşmek için bütün imkânlarını kullandığına ve sonuna kadar da kullanacağına inanman gerekir.**

— Benim aslında kuruma sözüm yok. Gecikmeyle de olsa benim herhangi bir alacağım kalmadı. Bir tek, şimdi isimlerini bile hatırlamadığım kişilerin yaptıkları aklıma geldikçe kızgınlığım devam ediyor. Ben şimdi tekrar abone olursam, kendime ihanet etmiş olurum; çünkü yemin etmedim; ama almam, aldırmam dedim. Beni anlayın lütfen!

— **Şimdi abi, gel şu gazetenin içine beraber bakalım, neler yazıyor? Bak bu gazetenin başladığı günden bugüne, aksatmadan yazdığı büyük zatlar var. Hani dedik ya, hikmet ehli zatlar... Mesela bugünkü gazetede, bak, İmam-ı Rabbani hazretlerinin bildirdikleri, Evliya zatların menkıbeleri ve sual soranların cevaplarını yazıyor. Bu güzel bilgileri kim öğrenmek istemez?**

— O arkadaşların yaptıkları kötülük yüzünden gönlüm istemiyor.

— **Ya Müjdat abi, sen temiz bir insansın, onun için bu kadar sözü uzattık, hakkını helal et! O zaman, bırak şu nefsin sana verdiği inadı! Bak buraya gelen biziz; ama sana bizi gönderen Allahü teâlâdır. Kim bilir, belki de bundan sonra gazetede okuyacak olduğun bilgiler senin kurtuluşuna vesile olacak. Şu DVD'lerini verdiğimiz zatlar da, kendilerini sevenlere ahirette şefaat edecekler. Bu sence az bir nimet mi?**

— Az bir nimet olur mu, tabii ki büyük devlet! Ama bilmem ki ne yapsam, kafam karıştı.

— **Abi, düşünmeye gerek yok. Bak senin de çok vaktini aldık, bizim daha uğrayacak yerlerimiz var. Bu ilmihal, DVD, takvim ve kitaplar sana hediye ederiz. Sen sadece bunları oku, seyret, bize de dua et! Diğer meseleler de hatırına gelirse,**

üstünde durma, at arkaya! Ahirette kazanan sen olursun. Eden kendine eder.

Karşılıklı helalleştik, kucaklaşıp abone kaydı için kartını aldık. Hediyeleri bıraktıktan sonra dışarı çıktık. Yağmurun şiddeti azalmıştı. Yanımdaki Hüsnü abiye dedim ki;

— Hüsnü abi, epey zaman kaybettik; ama boşa kürek de sallamadık değil mi?

— Mehmet abi, bu, en az on yirmi aboneye bedel...

— Orada konuşan bizdik belki; ama aboneyi yapan büyüklerimiz idi. Allahü teâlâ bizleri inşallah onların güvenlerine ve sevgilerine layık eyler. O zaman işimiz çok kolay. Bizi bize bırakmazlar, az önce gördüğün gibi. Yoksa bize kalsa ne olurdu sence?

— Abi, kesin dayak yer öyle çıkardık oradan. Adam nasıl öfkeli ve dövecek gibiydi, resmen kuzu oldu. Benim asıl dikkatimi çeken ve hâlâ etkisinde kaldığım bir husus var. Sen orada takvimin sayfasını açarken rasgele açtın, ben şahidim. Yani demek istediğim, açtığın sayfada yemek tarifi de çıkabilirdi. Üstelik çıkan yazı, herhangi konuda da değil, bizzat bizim içine düştüğümüz durumla alakalıydı. Adam çok öfkeli ve laf dinlemeyecek gibiydi. Ama bu sohbet adamı resmen kuzuya çevirdi. Şimdi Mehmet abi, bu olay bize anlatılsa o kadar etkilenmezdim; ama bunu bizzat yaşamak bana çok tesir etti. Gazetemizin ve takvimimizin kıymetini daha iyi anladım.

— Sahip olduğumuz nimetlerin kıymetini ne kadar bilir ve şükrünü de o derece eda edersek, Allahü teâlâ inşallah bizlere nice güzellikler yaşatır.

Allahü teâlâyâ sonsuz şükürler olsun. Allahü teâlâ büyüklerimize sıhhat ve afiyetler versin. Bizleri de sevgilerine ve güvenlerine layık kullarından eylesin. İnşallah dünyada olduğumuz gibi ahirette de onlarla beraber oluruz.

Mehmet Tekin

Hicran Teyze

Güzel bir cumartesi günüydü. Sibel pencereden dışarı bakıyor, bir taraftan da kahvaltı yapıyordu. (Ne güzel bir hava! Herkes dışarıda geziyor, çocuk sesleri sokağı dolduruyor, ben ise evde

yalnızım. Allah'ım bana dinini bilen bir eş nasip eyle, kurtulayım bu hayattan, içinde bulunduğum bu koşuşturma bitirdi beni. Sen bana acı yarabbi!) diye dua etti. Duygulanmıştı Sibel. Gözleri nemlendi, elleriyle gözlerini sildi. Toparlamalıyım kendimi, Hicran teyzemi bir arayayım, evdeyse ona gideyim, biraz dertleşir açılırim diye düşündü. Telefon ederek ziyarete gelmek istediğini bildirdi.

Hicran hanım, çok eski bir aile dostlarıydı. İki aile memuriyet yıllarında aynı şehirde olmaları sebebiyle tanışmışlar, dost olmuşlardı. Emeklilik yıllarında da dostlukları devam etmiş, farklı şehirlerde olmalarına rağmen gidip gelmişlerdi. Hicran hanım, din kitapları okumayı seven, salih bir hanımdı. Annesinin kapanmasına ve Kur'an-ı kerim öğrenmesine vesile olmuştu. Belki de bu sebeplerden dolayı, aileler arasında bir gönül bağı oluşmuş, muhabbetleri devam etmişti.

Sibel üniversiten hemşire olarak mezun olunca, ilk ataması Tokat'a yapıldı. Hicran hanımların da aynı memlekette olmaları, ailesini daha bir cesaretlendirerek, kızlarını Tokat'a göndermeyi kabul ettiler. Sibel hastaneye gittiğinde başhekim, örtülü olamayacağını söyleyince ailesi, (Bu kadar okudun, buraya kadar geldin, geri dönemezsin artık, devam edeceksin) dediler. Bu olay üzerine, zaten eve dönmek istemeyen Sibel başını açarak çalışmaya başladı. Ailesi Sibel'i Hicran hanıma emanet ederek memleketlerine döndüler.

Sibel, kendine ait küçük bir ev tutup azdan çoktan biraz eşyayla evini döşedi. Ara sıra ailesi de gelerek yanında kalıyor, sonra tekrar memleketlerine geri dönüyorlardı. İşte Sibel ne zaman daralsa, Hicran teyzesine gider, içini döker, Hicran teyzesinin sohbet ve nasihatleriyle rahatları. Tokat'a geleli 3 yıl olmuş, Sibel hem şehre, hem de arkadaşlarına iyice alışmıştı. Hicran hanım, onu kendisi gibi çalışan birkaç genç kızla tanıştırmış, hep birlikte Hicran hanımda Cumartesileri toplanıp çay içiyorlar, sohbet ediyorlar, bir yandan da ilmiyal bilgileri öğreniyorlardı. Bu toplantılar, diğer kızlar gibi, Sibel'in de ipe çektiği günler oluyordu. Hem bir şeyler öğreniyor, hem de birbirlerinin sıkıntılarını paylaşıyorlardı. Bir araya geldiklerinde, hepsinin ortak sorunu, çalışmanın getirdiği zorluk, yorgunluk ve hayattan duyulan bıkkınlıktı. Dini bilgileri öğrendikçe, dinimizin emir

ve yasaklarının insanlar için birer nimet olduğunu, bu dini bilgileri bilen ve uyan beylerle evlilik hayatının ne kadar güzel ve kolay olacağını söyleyerek, böyle beylerle evlenmek istediklerini her fırsatta ifade ediyorlardı.

Sibel çabucak hazırlandı, Hicran teyzesiyle sohbet harika oluyordu. Gidene kadar, (Şu Hicran teyzem olmasa ben kime giderdim) diye düşünüp dualar etti içinden. Zile bastı, beklemeye başladı, bir müddet sonra kapı açıldı.

— Aman benim güzel kızım gelmiş, hoş geldin.

— **Selamün aleyküm Hicran teyzeciğim.**

— Ve aleyküm selam güzelim, geç bakalım içeriye!

— **Şey, bir şeyler getirmiştım yeriz diye.**

— Ne zahmet ettin be yavrum, ben yapmıştım bir şeyler. Eee, anlat bakalım, nasılsın iyi misin, annenlerden haberin var mı, onlar nasıllar?

— **Hepimiz iyiyiz çok şükür. Size gelmeden önce, annemle konuştum çok selamları var.**

— Ve aleyküm selam. Konuştuğunda benimde selamlarımı ilet, olur mu? Gelmiyorlar mı buraya?

— **Şimdilik gelme niyetleri yok. Belki daha sonra gelirler. Zaten şimdi gelmesinler. Bu aralar nöbetlerim çok sıkışık, ayrılan hemşireler oldu, sayı azalınca nöbetler sıklaştı.**

— Eh ne diyelim, darısı sana. İnşallah sen de bu yorucu hayattan bir an önce elini eteğini çekersin. Şu haline bak koşturmaktan, uykusuzluktan gözlerinin önü çökmüş. Bir deri bir kemik kaldın be yavrum, çok üzülüyorum senin için.

— İnşallah Hicran teyzeciğim. İnanın, ben de çok arzu ediyorum; ancak durumumu biliyorsunuz. Dinini doğru olarak bilen bir talip çıksa hiç tereddüt etmeyeceğim. Hemen işten ayrılıp kapanacağım, evimin hanımı olacağım, siz de benim için dua edin ne olur?

— Ah yavrum, hiç etmez olur muyum, ediyorum. Hem de diğer kızlara da beş vakit. Ancak seninle de daha önce konuşmuştuk bu konuyu. Örtünmek için, evlenmeyi beklemek yanlıştır. Ayrıca biliyorsun, senin şu içinde bulunduğun görüntü karşısında, sana salih bir talibin çıkması imkânsızdır. Hadi çıktı diyelim, sen onun, istediğin gibi birisi olacağını mı düşünüyorsun? Dinin emirlerini bilen

birisi, hanımının başının açık olması günahının kendine de yazılacağını bilmez mi? Bunu göze alamaz elbette. Demek ki... Ah, kapı çaldı. Ben kapıya bakayım, sonra devam ederiz.

— **Ben bakayım mı Hicran teyze?**

— Yok, yavrum sağ ol! Ben bakarım, hem sürprizi bozulmasın.

— **Ben geldim Hicran teyze.**

— Hoş geldin, ne güzel, ne güzel! İki sevdiğim insanla güzel bir gün geçireceğim inşallah, geç içeri de anlat, neler oldu?

— **Aaa, Sibel de buradaymış hoş geldin.**

— Sen de hoş geldin Zeliha.

* * *

— Nasıl, güzel bir sürpriz oldu değil mi Sibelciğim?

— **Haklısın Hicran teyze, galiba tek sıkılıp bunalan ben değilmişim.**

— Şey, aslında Zeliha onun için gelmedi. Ne dersin Sibel'e de söyleyelim mi Zeliha'cığım?

— **Tabii ki, ben her şeyi paylaşırım Sibel'le zaten. Sizden sonra Sibel'e giderek ona da anlatacaktım. Mademki hepimiz buradayız...**

* * *

— **Ay şimdi bayılacağım, anlatın artık neler oluyor? Kız, yoksa evleniyor musun?**

— Eee, tabii ki seni mi bekleyecektim? 30 yaşındayım artık olsun o kadar.

— **Siz ciddi misiniz, yoksa benimle eğleniyor musunuz?**

* * *

— **Anlat artık Zeliha kızım, görüştün mü oğlanla neler oldu.**

— Görüştüm Hicran teyzeciğim görüştüm ama...

— **Aması ne? Olmadı mı yoksa?**

— Maalesef olmadı.

— **Neden beğenmedin mi?**

— 30 yaşımı doldurdum. Bu yaştan sonra insan, beklentilerini ve kıstaslarını düşürüyor. Ben sadece dinini bilen ve yaşayıp yaşatacak olan birisi olmasını istiyordum, benim tek ölçüm buydu. Olacağını zaten düşünmüyordum; ama ailem namazını kılan birisi diye çok ısrar ettiği için görüşmeyi kabul ettim. Karşı taraf öyle bir şey söyledi

ki elim kolum bağlandı.

— **Ne söyledi peki?**

— Önce bana evlilik adına ne beklediğimi sordu. Ben de, (Ben namazlarımı kılıyor, dinimi öğrenerek uygulamaya çalışıyorum. Evleneceğim kişinin de dinini bilen, yaşayan, bana da yaşatacak birisi olmasını isterim. Sonra hemen işten ayrılıp kapanacağım ve evimin hanımı olacağım) dedim. Bana ne dedi biliyor musunuz? **(Eğer bu söyledikleriniz ve istedikleriniz doğruysa, neden şimdi yapmıyorsunuz)** dedi. Bu sözler karşısında ne diyeceğimi şaşırdım. Nasıl söylenir böyle bir şey Hicran teyze? Ben kendim söylüyorum, kapanıp evimin hanımı olmak istediğimi, yani kendim istiyorum, neden yalan söyleyeyim ki?

— **Peki, sonra ne oldu kızım?**

— Sonra, (Madem böyle düşünüyorsunuz, o zaman samimi olduğunuzu gösterin ve hemen icraata geçin) dedi.

— **Çok güzel söylemiş. Niye tamam diye cevap vermedin?**

Daha önce de size söylemiştim Hicran teyze, ben dediklerimi bir başkası için değil, Allahü teâlânın emri olduğu için yapmak isterim. O yüzden hemen olmuyor. Hiç umudum kalmadı Hicran teyze. Ehl-i sünnet bir bey gelse de, beni şu keşmekeş hayattan çekip kurtarsa diye beklemek, ne bileyim...

— **Elindeki nasibi kaçırıyorsun. Benim başka diyeceğim bir şey yok.**

* * *

— Bakın güzellerim. İkiniz de aynı dertten muzdaripsiniz. Sizi birlikte yapan, birbirinizi bu kadar sevmenize sebep olan şey, aynı büyükleri sevmeniz, aynı dili konuşmanız, sıkıntılarınızın aynı olması ve aynı şeyleri istemeniz yani ortak yönlerinizin çok olması, öyle değil mi? Eğer evlilikte de bu aynılar çok olursa mutlu olursunuz. Aslında konuştuğun kişi doğru söylemiş. Neden bozuluyorsun ki? Görüntünle düşündüklerin aynı olsaydı o zaman tamamdı. Böyle düşünüyorum ama böyle görünüyorum dersin samimi olmaz, doğru olmaz. Ben Rabbimi seviyorum deyip de, onun sevmediği şeyleri yapmak, nasıl sevgi olarak kabul edilir? Şimdi diyorsunuz ki, biz sizi çok seviyoruz. İyi güzel. Söylenilen şey size zor gelse de yapıyorsanız, gerçekten sevdiğiniz anlaşılır. İkinizden bir şey

istenecek olsa, kim daha çabuk yapmak için hareket ederse, işte o ötekinden daha çok seviyor demektir. İslam âlimleri diyorlar ki, sevmek itaat etmektir, sevgide de itaatteki çabukluğa yani süratle bakılır. Demek ki sevgi itaattir, itaatteki süratle ölçülür. Peki, ne yapmak gerekir?

Kızlarını ikisi birden,

— **Evet, ne yapmak gerekir Hicran teyze?** dediler

— Sevgimizi göstermek gerekir. Sevgi fedakârlık ister. Neden fedakârlık yapacağız? Nefsimizden yani kendimizden vereceğiz. Şimdi sizler çalışıyorsunuz. Amirleriniz size, şu işi çok güzel yapmışsın dese, aferin dese ne kadar mutlu olursunuz, öyle değil mi? Peki, geçici olan şu dünyada aferin dense ne kazanırız, belki de en fazla bir maaş ikramiye. Onu da harcarız, biter, gider. Her şeyin yaratıcısına her an muhtaç olduğumuzu bildiğimiz halde, neden onun sevgisini tercih etmeyiz, onun sevgisini kazanmaya uğraşmayız? Oysa onun sevgisi geçici değil. Onun verdiği mükâfat geçici değil. Harcanıp bitecek bir şey değil, sonsuz. Sadece ahirette bize kulum dese yetmez m?

Yine kızlar,

— **Elbette en büyük nimete kavuşmuş oluruz, dediler.**

— Bir talebe hocasına gitmiş, efendim benim kemale erebilmem yani olgunlaşabilmem için bir himmet etseniz demiş, hocası **(Evladım önce gayret, sonra himmet)** demiş. Demek ki, önce biz gayret edeceğiz, sebeplere yapışacağız, sevgimizi göstereceğiz, sonra İslam âlimlerinden himmet isteyeceğiz. Göreceksiniz, Efendimiz, Eshab-ı kiram ve İslam âlimleri vesile edilerek yapılan duaları Rabbim kabul eder. Yeter ki biz samimi olalım. Ayrıca, ben insanlar için yapmıyorum, Rabbim için yapıyorum, bunun için hemen olmuyor demek de uygun olmaz. Elbette Allah için yapacağız; ama buna insanlar da vesile olabilir. Bu, insanlar için yapmak demek değildir. Yani neticede, sebep ne olursa olsun, hiç beklememek, Rabbimizin emirlerini hemen yerine getirmek gerekir. Aaa, hadi hiç kimse bir şey yememiş, hadi bakalım çaylarınızı tazeleyeyim.

— **Bizi mahcup ediyorsunuz Hicran teyze lütfen siz oturun biz hizmet ederiz.**

— Eh, peki o zaman. Hadi bakalım, Müslüman ümitsiz

olmamalıymış. Ümitli olacağız, duaya devam edeceğiz, tamam mı güzellerim?

— **Tamam Hicran teyze.**

— Bir şey sormak istiyorum. Ben öğretmenim, etrafımdakiler bana, (Sen başarılı bir öğretmensin, bu şekilde hizmet etmiş oluyorsun. Neden ille de ayrılacağım diyorsun. Hem evli barklı çocuk sahibi birçok hanım var. Onlar her ikisini bir ara da götürüyor, sen de götürürsün, ne olacak ki... Çocuğuna kreş zamanına kadar annen bakar, sonra kreşe verirsin. Kimse sana namazını kılma demiyor. Pekâlâ, hem dinini hem de dünyanı birlikte götürürsün) diyorlar. Siz ne dersiniz?

— **Bakın etrafımızdakilerin anlayamadıkları bir husus var. İslamiyet kadınların günah işlemekten çalışmasını yasaklamamış, buraya dikkat edin. Harama bulaşarak çalışılmaz.**

— Ama Hicran teyze, harama bulaşmadan çalışmak mümkün değil ki... Hiç olmazsa müdür erkek, okulun hizmetlisi erkek, hadi o da olmadı veliler, hadi o da olmadı gidip gelirken karşılaşılanlar. Kısaca harama bulaşmadan para kazanmak mümkün değil, ne yapacağız o zaman?

— Dinimizde çalışıp ailesini geçindirmek vazifesi erkeğe aittir. Dinimiz kadını çalıştırmaya mecbur bırakmamıştır; ama kadın günah işlemekten istediği işte çalışabilir. Evde oturarak yapılan işler de var. Dantel ör, sat, dikiş dik, yazma oyası yap. Zaten senin rızkını Rabbim baban eliyle gönderiyor, evlenince de beyinin eliyle gelecek. Allahü teâlâ rızka kefil ve bu rızklar ezelde takdir ve taksim edilmiş. Eksilmez çoğalmaz. Ancak insanlar rızklarına kavuşabilmek için tercihte bulunuyorlar. Şimdi sen evinde otursaydın bu rızkın sana gelmeyecek miydi? Kitaplarda geleceği söyleniyor, vaat ediliyor. Ama sen rızkına bu yolla kavuşmayı tercih ediyorsun. Bir başkası farklı yoldan kavuşuyor. Kimisi sıkıntı ve meşakkatlerle kimisi rahat bir şekilde rızkına kavuşuyor. Her şeyin yaratıcısı ve tek hâkimi olan Allahü teâlânın, yapmamızı emrettiği farz olan işleri yaparken bile haram işlenecekse o farzı tehir ediyoruz. Demek ki haramdan kaçmak her şeyden önce geliyor. Dinimiz para kazanarak evini geçindirme yükünü erkeğin omuzlarına yüklemiş. Kadının böyle bir

mecburiyeti yok. Kadın beyinin getirdiklerine razı olur, beyine itaat eder, çocuklarını dine uygun yetiştirir, kendi de dinin emirlerini yaparsa, istediği her şeyi Allahü teâlâ onun ayağına gönderir. İslam âlimleri böyle bildiriyor kitaplarda. Yeter ki kanaat edelim, israf etmeyelim, yeter ki dine uyalım, yeter ki samimi olalım, hem ömrümüz, hem malımız bereketlensin.

Kızlar, lafa daldık ikindi vakti çoktan girmiş haydi namazlarımızı kılalım.

— **Kıldıktan sonra ben hemen çıkayım annemler merak ederler.**

— Sen bilirsin Zelihaçığım.

* * *

Namazlar kılınmış dualar edilmişti. Kızlar çoktan namazı bitirmişler Hicran hanımın duasının bitmesini bekliyorlardı. Hicran hanım kızları için uzun uzun dua etti. Arkasını döndüğünde, kızlar giyinmiş kendisini bekliyorlardı.

— **Demek hazırlandınız, sen nereye Sibel?**

— Ben de Zeliha'yla çıkayım Hicran teyze. Hava kararmadan evde olmalıyız. Yolda Zeliha'yla konuşa konuşa gideriz.

— Çok haklısın. Hadi bakalım selamete gidin, konuştuklarımızı salim kafayla evde tekrar düşünün! Bir gün doğru kararı verip ona göre hareket edeceğine inanıyorum. Ancak o “bir gün” hep geciktikçe, yarın ahirette siz zararlı çıkacaksınız. Allahü teâlâ sizi doğru yolda bulundursun, ahir ve akıbetimizi hayreylesin...

Zeliha, **(Yarın yaparım diyenler helak olmuştur)** hadis-i şerifi düşünerek, bugünden tezi yok dedi ve hemen, yolda rastladığı bir dükkândan bir eşarp alarak başını kapattı. Sibel, evlenmen için mi kapandın diye sorunca, (Hayır, Allah rızası için kapandım, evlenme olur olmaz, o önemli değil) dedi. Onlar böyle konuşurken karşıdan, talip olan gençle karşılaştılar. Genç delikanlı dikkatlice Zeliha'ya baktı ve onu tanıdı. (Samimi olduğunu gösterdin Zeliha) dedi. O da, (Ben Allah rızası için kapandım, evlilik olsun olmasın fark etmez, önemli olan dinimi yaşamamdır) dedi.

Genç delikanlı, Zeliha'nın hiç açılmadığını görünce, samimi olduğuna kanaat getirip yeniden evlenme teklifinde bulundu. Çok geçmeden evlendiler. Çok mutlu bir hayat sürdürdüler.

Sibel ise, çalışmazsam perişan olurum endişesiyle başını kapatmaya cesaret edemedi. Hayatı maddi ve manevi sıkıntılar içinde geçti.

Z. Alkan

Belâ önleme duası

Ehl-i sünnet yolunu bundan on yıl kadar önce, Osman Ünlü hocanın sohbetleri vesilesiyle tanıdım. Radyo programını her sabah, hiç kaçırmadan büyük bir şevkle dinliyordum ve öğrendiklerimi de uygulamaya geçiriyordum. Radyonun yanı sıra, Osman Ünlü hocanın tavsiye ettiği kitapları da okumaya başladım. Özellikle Tam İlmihal, elimden hiç düşürmediğim bir kitap olmuştu.

Osman Ünlü hocanın konuşmalarında dikkatimi çok çeken bir husus vardı. Sıkıntısı, derdi olanlar için şu hadis-i şerifi naklediyordu:

(İstiğfara devam edeni, Allahü teâlâ, dertlerden, sıkıntılardan kurtarır. Ummadığı yerden rızıklandırır.)

Bu hadis-i şerifi naklettikten sonra, (Bunu Allahü teâlânın Peygamberi bildirdiğine göre, muhakkak doğrudur. Eğer sıkıntısından kurtulmayan varsa, hatayı kendisinde arasın) diyordu.

Bundan çok etkilenmiştim. Osman hoca, şu hadis-i şerifi de bildirmişti:

(“Bismillâhillezî lâ-yedurru ma’ asmihî şey’ün fil-Erd-ı velâ fissemâi ve hüves-semî’ul’alîm” duasını sabah üç kere okuyana akşama kadar, akşam okuyana da sabaha kadar hiç bela gelmez.)

Tam İlmihal’de de şöyle yazıyordu:

(İmâm-ı Rabbânî “rahmetullahi aleyh”, talebeleri ile, uzak bir yere gidiyordu. Gece, bir handa kaldılar. (Bu gece, bu handa bir bela hasıl olacak. Şu duayı okuyunuz!) buyurdu: **(Bismillâhillezî lâ-yedurru ma’ asmihî şey’ün fil-Erd-ı velâ fissemâi ve hüves-semî’ul’alîm.)** Gece büyük yangın oldu. Bir odada eşyalar yandı. Bu odaya haber verilmemişti. Duayı okuyanlara bir şey olmadı. Dertlerden, belalardan, fitne ve hastalıklardan korunmak için, sabah ve akşam, İmâm’ın bu sözünü hatırlayarak, üç kere okumalıdır.)

Bu duayı öğrendiğim günden itibaren, hiç aksatmadan her gün sabah akşam üç kere okumaya başladım. Benden sonra annem, kardeşlerim, babam da bu duaya başladı. Artık iyice dilimize

yerleşmişti. Okumayan var mı diye, ev halkı birbirini uyarır olmuştu. Tabii bunu okurken Osman hocanın sözleri hep aklımdaydı. Allahü teâlânın Peygamberi söylüyorsa muhakkak doğrudur diyordum.

Bir yaz günüydü. Anadolu'da yaz mevsimi biterken, kış için yoğun şekilde yiyecek hazırlıkları yapılır. Biz de o gün, annem ve kardeşlerimle, kış için mantı, makarna ve erişte kesecektik. Yorucu bir iş olduğundan, sabah erken saatlerde mutfakta işe başladık. Tabii hepimiz duamızı okuduk. İkinci saatlerinde işimiz bitmişti ve hem çok yorulmuş, hem de çok acıkmıştık. Karnımızı doyurmak için kestiğimiz mantıdan pişirip yemeye karar verdik. Ocağa mantı için suyu koyduk, kaynadıktan sonra mantıları içine attık. Ocağın en büyük gözünde olduğu için, mantı suyu taşıp ocağı söndürmüştü. O kadar yorgun ve telaşlıydık ki, bizim bundan hiç haberimiz olmadı. Bir zaman geçtikten sonra kardeşim gelip, ocağın yanmadığını görünce, taşıdığını anlamış ve taşan gözü kapatmadan, Besmele çekerek ocağın diğer gözünü yakıp, tencereyi onun üzerine koymuş. O kadar korkunç bir olay ki, ocağın en büyük gözü gaz kaçırıyor, diğer gözünde de mantı pişiyordu. Bu arada ben de gelip, mantı pişmiş mi diye, elimde çatalla kontrol ediyordum. Ocağa başımı eğip kaldırıyordum. Sürekli yanında uğraşıyordum. En sonunda tencereyi üzerinden aldım ve yemeği hazırlamaya başladım. Bütün bunlar olurken, mantı suyu taşan ocak hâlâ açıkmiş, gaz çıkıyormuş ve gaz yanında ateş olduğu halde yanmamış. Sonra mutfağa oturup yemeğimizi yemeye başladık. Yorgun olduğumuz için sofradan kalkmak istemiyorduk. Yani gaz kaçırın tüple, bir saat kadar mutfak içinde vakit geçirdik. Sonra kardeşim tekrar kalkıyor ve yine sıcak su lazım oluyordu. Yine ocağın diğer gözünü çakmakla yakığında, fark ediyor ki, ocağın bir gözü açık, gaz kaçırıyor. O andaki panikle, ne yapacağımızı şaşırıp ocağın bütün gözlerini kapatıp kendimizi balkona attık. Korkudan mutfağa epey bir süre giremedik. O andaki korkumuzun derecesini anlatmak mümkün değil. O anda anladık ki, okuduğumuz dua sayesinde bir felaketten kurtulmuştuk.

Bu olayı yaşadıkten sonra, bu duanın hayatımızdaki yeri daha bir farklılaştı. Evet, Osman hoca doğru söylüyordu: (Allahü teâlânın Peygamberi söylemişse, muhakkak doğrudur) diyordu.

Meliha Öven – Nevşehir

Hikmet Ehli Zatlar

Hikmet ehli zatlar

Sual: Hafta sonu çıkan yazılarda, niye **hikmet ehli zat** denmiyor da, **(Hikmet ehli zatlar)** deniyor?

CEVAP

Çünkü oradaki yazılar, tek zata ait değildir. Çeşitli âlimlerin, çeşitli kitaplarından alındığı için öyle deniyor. Mesela bir cümlesi **İhya**'dan alınıyor, bir cümlesi **Mektubat-ı Rabbani**'den, bir cümlesi **Abdülkadir-i Geylani** hazretlerinin kitaplarından alınıyor. Çok âlim olduğu için zatlar deniyor.

Büyükler kimdir?

Sual: Dini yazılarda (Büyükler böyle buyurdu) deniyor. Büyükler kimdir?

CEVAP

Dini yazılarda büyükler denince, genelde Evliya zatlar ve âlimler anlaşılır. Eğer bu sözü İmam-ı Rabbani gibi tasavvuf silsilesi olan zatlar söylemişse, onlar da hocalarını kast ediyorlardır. Ev içindekilerden bahsedilirse, ana baba ve dedeler kast edilir.

Adalet, idarecilerin süsü ve güzelliğidir

* Geçici lezzetlere, çabuk biten, tükenen dünyalıklara aldanmamalıdır.

* Kulluk; her an Allahü teâlâyâ muhtaç olduğunu bilmek ve Onun Resulüne tam tâbi olmaktır.

* Kur'an-ı kerim okunan eve bereket ve iyilik gelir. Melekler toplanıp, şeytanlar oradan kaçar.

* Nafile ibadetlerin, farzlar yanındaki kıymeti, okyanus yanında, bir damla su gibi bile değildir.

* Mal biriktirme hırsı olan kimseler, her zaman sıkıntı ve üzüntü içinde olurlar.

* İhlas, dünya faydalarını düşünmeyip ibadetlerini yalnız Allahü teâlânın rızası için yapmaktır.

* Dua, müminin silahıdır ve dinin direğidir. Göklerin ve yerin nurudur.

* Allahü teâlâ günahları görür ve örter. İnsanlar ise, görmez ve

söyler.

* En büyük sermaye, Allahü teâlâyâ güvenip, insanlardan bir şey beklememektir.

* Kim gülerek günah işlerse, ağlayarak Cehenneme gider.

* Adalet, halkın dirliği ve düzeni; idarecilerin ise, süsü ve güzelliğidir.

* Müminde, ihlas ve pişmanlık bulunursa, Allahü teâlâ onun bütün günahlarını affeder.

* Eshab-ı kiram, sadece sohbet ile nihayetsiz kemalata vasil oldular.

* Elem ve üzüntü, ayrılık ve musibet, mademki Allahü teâlânın irade ve takdiri iledir. O halde Ondan gelen her şeye razı olmak lazımdır.

* En büyük günahlardan biri de, insanlarla alay etmektir.

* Ahireti verip dünyayı almak, yani Haktan halka yüz çevirmek akılsızlıktır.

* İnsanlar arasında bulun, fakat kimseye yük olma!

* Akıllı kimse, korktuğu başına gelmeden önce, onun çaresine bakar.

* Lüzumsuz şeylerin peşinden koşan, lüzumlu şeyleri kaçıırır.

* Günlerin hayırlısı Cuma, ayların hayırlısı Ramazan, amellerin hayırlısı da vaktinde kılınan namazdır.

* Tedbirini aldıktan sonra, Allahü teâlânın takdirine bağlanan, tevekkül sahibidir.

* Anaya-babaya itaat etmek, büyük günahlara kefarettir.

* Bir kimse, cahil iken varlıklı olduğu halde, âlim olunca muhtaç hâle düşebilir. Eğer rızık akla ve ilme göre verilseydi, hayvanlar cehaletleri sebebiyle helak olurlardı.

Adaletiyle muamele ederse, yanarız

* En iyi haslet dindar olmaktır. Bu haslet iki olursa, dindarlık ve mal sahibi olmak. Üç olursa, dindarlık, mal ve haya. Dört olursa, dindarlık, mal, haya ve güzel ahlak. Beş olursa, dindarlık, mal, haya, güzel ahlak ve cömertliktir.

* Allahü teâlâ sırrını eminine verir. Bilen söylemez, söyleyen bilmez.

* Ahmaklık, hatada ısrar etmektir.

* Allahü teâlâ bize rahmeti ile, ihsanı ile muamele etsin, adaletiyle muamele ederse, yanarız.

* İhlaslı insan, en iyi halinde de, en zayıf halinde de tavrı değişmeyendir. Allah için sevinmek, Allah için üzölmek lazım.

* Dua etmekle beraber sebeplere yapışıp çalışmak lazımdır. Sebeplere yapışmadan dua etmek silahsız harbe gitmek gibidir. Sebeplere yapışacağız ancak sebeplerden de bilmeyeceğiz. Yaratan Allahü teâlâdır.

* Allahü teâlâ, herşeyi bir sebep altında yaratmaktadır. Bu sebeplere, iş yapabilecek tesir, kuvvet vermiştir. Bu kuvvetlere, tabiat kuvvetleri, fizik, kimya ve biyoloji kanunları diyoruz. Bir iş yapmamız, bir şeyi elde etmemiz için, bu işin sebeplerine yapışmamız lazımdır. Mesela buğday hasıl olması için, tarlayı sürmek, ekmek, ekini biçmek lazımdır. İnsanların bütün hareketleri, işleri, Allahü teâlânın bu âdeti içinde meydana gelmektedir. Ancak, Allahü teâlâ sevdiği insanlara iyilik, ikram olmak için ve azılı düşmanlarını aldatmak için bunlara, âdetini bozarak sebepsiz şeyler de yaratır.

* Gerçek keramet, kerametın gizlenmesidir. Bunun dışında görünenler, velinin irade ve ihtiyarı ile değildir. İlâhi hikmet öyle gerektiriyor demektir.

* Her şey geçicidir. Ancak Allahü teâlâ bâkidir. Geçici şeylere gönöl bağlamak aptallıktır. Sen de geçeceksin sevdiklerin de geçecek. Kalıcı bir şeye gönöl bağlamak lazım. O da Allahü teâlâdır, Allah sevgisidir.

* Sözüñ hayırlısı kısa ve yol gösterici olanıdır.

* Kâfirlere muhabbet imanı giderir.

* Âlim, dinini doğru bilene denir. Medrese [üniversite] bitirene denmez.

* Nefsin azgınlığı doğrudan doğruya dinedir. Onun için en büyük riyazet, dinimize uymaktır. Haramlarla kandıramıyorsa, nafilelerle uğraştırır ki farzı işlemesin diye. İnsan nefsinı tanırse Allah'ı tanır, nefsten kurtulmadıkça, insan kendini emniyette hissedemez. En büyük mücadele nefisle olmalı. Bu iş, Allah'ın dinine sarılmak yoludur.

* Allah için olan işte sevgi vardır. Dünya için olan işte sevgi yoktur. Dünyanın tabiatında sevgi yoktur.

* Dünya, nefsin ve şeytanın tuzağıdır. Varlıkta imtihan, darlıktan daha zordur. Çünkü darlıkta hep Allah diyorsun, varlıkta aklına gelince söylüyorsun. Bu çok tehlikeli.

* Cennete gitmek için bütün yollar, bütün kapılar açık. Cehennem için de öyle. Siz Cennete götüreni tercih edin. Sizin için hayırlı olan budur. Asırlardır aynı şeyler söyleniyor, adeta size sizin için yalvarılıyor. Biraz da siz kendinize acıyın.

Ahmağa verilecek cevap

* Sefih ve cahil bir kimse konuşunca ona cevap verme. Sükut, ona cevap vermekten daha hayırlıdır. Ahmağa verilecek en güzel cevap sükuttur.

* Başında ağaran saçlar, nefsinin ateşini söndürmeli. Başında beyaz saçların yanmasıyla, senin gecenin başladığını anla. (Çünkü bunlar, ölümün habercileridir.) İhtiyarlığın habercileri yanaklarına indikten sonra, nasıl rahat yaşarsın, insanın ömrünün en iyi kısmı, ihtiyarlıktan öncekidir. Halbuki, gençliği yok olan bir nefs, yok olmuş demektir. İnsanın rengi sararıp, saçları ağardığı zaman, güzel ve tatlı günleri de, o güzellik ve tatlılığını kaybeder. Yeryüzünde büyükenerek yürüme. Çünkü, bir müddet sonra bu yer, seni de içine çekip alacaktır.

* Bütün düşmanlıkların sevgiye dönüşmesi umulur. Fakat hasetten dolayı olan düşmanlık böyle değil.

* Allahü teâlâyı sevdiğini söylersin, halbuki, Ona isyan edersin. Böyle sevgi olmaz. Eğer sevginde samimi olsaydın, Allahü teâlâyâ itaat ederdin. Çünkü seven, sevdiğine itaat eder.

* Sana gelene sen de git. Sana kötülük ve eziyet edene sen eziyet etme.

* Dilini muhafaza et, seni sokmasın. Çünkü o, büyük bir yılandır.

* Kendisine hayrı olmayan kimsenin başkasına hayrı olmaz. İnsan kendisi için hayır işlemez, kendisine iyilik yapmazsa, insanlar da ona hayır ve iyilik yapmaz.

* Kendisine hayrı olup olmadığını merak eden, beş vakit namaza verdiği öneme baksın. Doğru kılınan namaz her hayrın anahtarı, her

derdin ilacıdır.

* Bir kimse kendini övmeye başlarsa, değeri düşer.

* İnsanlar Allahü teâlâyâ kulluk, ibadet etmek için yaratılmıştır. İnsanlar saadete kavuşmak için yaratılış gayelerine dikkat etmeli ve dünyaya düşkün olmaktan kaçınmalı. Dünya nimetleri geçicidir. Dünya ebedi kalınacak bir yer değildir. Ahirette saadete kavuşmak için bir binek gibidir. Sevinç yeri değil, ayrılık yeridir. Akıllı kimseler bu fani dünyaya düşkün olmayıp kulluk vazifesini hakkıyla yapanlardır.

* İnsan, dünya ve ahiret saadeti için dinimize muhtaçtır. Zaten bunun için ihsan edilmiştir. Yalnız, ondaki nimet ve faydalara iki ipe yapışmakla kavuşabilirsiniz. Birisi ehl-i sünnet itikadını öğrenmek diğeri de bunu öğretmektir. Bu ipten birisini bıraktığınız zaman nimetler uçar gider. Şahsınızdan uçar, evinizden uçar, cemiyetinizden uçar gider. Siz artık, yaptıklarınızı, yaşadıklarınızı din yani nimet zannedersiniz.

* Kalbini düşmandan boşalt! Dostu kalbe çağırmaya lüzum kalmaz. Kalb denilen latife hiç boş kalmaz. Mahlukların düşüncelerinden temizlenen kalb, kendiliğinden Allahü teâlâyâ teveccüh eder. [Boşaltılan bir şişeye havanın kendiliğinden dolması gibidir.]

* Bir iş nasıl başlarsa öyle devam eder. Hizmete, bir işe başlayınca iki maksadınız olmalı: Birincisi, Allah'ın dinine hizmet etmek. İkincisi Onun kullarına faydalı olmak. İşinizi adaletle idare edin. O işi yaparken, hep beraber sıkıntılar da sevinçler de paylaşılmalı.

* İki kişinin darıldıktan sonra, birbirlerinin ayıplarını ortaya çıkarması, münafıklık alametidir.

Âlimin hatası, kaptanın hatasına benzer

* Tevbenin hakikati, geçmiş günahlara pişman olmak, gelecektekiler için istiğfar etmek ve affını istemektir.

* Her sabah ve akşam tevbe etmeyen kimse, kendine zulmetmiş olur.

* İhlas; bütün işleri, insanlara yaranmak için değil, Allahü teâlânın rızası için yapmaktır.

- * Âlimin hatası, kaptanın hatasına benzer. Gemi batınca, onunla beraber birçok insan da batar.
- * Evliyanın sohbetine kavuşan kimse, Allahü teâlâyâ kavuşturan yolu bulur.
- * Üç gün geçince arkadaşınızı arayınız! Hasta ise ziyaret ediniz! Eğer bir işle meşgul ise, yardımda bulununuz!
- * Cimrilik, herkes için sevimsiz ve iğrenç bir sıfattır.
- * Hastanın ilaç kullanması bir sebeptir. Şifayı verecek olan, Allahü teâlâdır.
- * Dünya temeli zorluk üzerine kurulmuş bir evdir. Orada zorluk olmadan yaşamak imkansızdır.
- * Yerinde söz söyleyen, özür dilemek zorunda kalmaz.
- * Kendisini fazla metheden, başkasını da aynı derecede kötüler. Başkasını fazla kötüleyen, kendisini fazla över.
- * Günah ve dünya sevgisiyle hastalanan kalblerinizi, dünyadan soğuyarak ve günahları terk ederek tedavi ediniz.
- * Sabır; Allahü teâlâyâ dayanıp sebat etmek ve belayı gönül hoşluğu ve rahatlığı ile karşılamaktır.
- * Allahü teâlâdan ve Onun dostlarından başkasına meyleden kalb, hasta demektir.
- * Mescidler, Allahü teâlânın evidir. Ziyaret edilenin, ziyaret edene ikramda bulunması şânındandır.
- * Kim ilim ararsa öğrenir. İlim öğrenen ise, günah işlemekten korkar.
- * İyi veya kötü, ağızdan çıkan her sözün hesabı vardır.
- * Cehennemi bildiği halde, günah işleyen kimseye hayret edilir.
- * Kim bid'at ehlini severse, Allahü teâlâ, onun amelini yok eder ve kalbinden İslam nurunu çıkarır.
- * Nefsin aldatmasına, dünyanın yalancı ve geçici tadına kapılan, hayrın tadını alamaz.
- * Hayırdan bir şey öğrenirseniz onu insanlara öğretiniz! Böylece, bu hayrın meyvelerinden istifade edersiniz.
- * İbret alınacak hadiseler pek çoktur. Fakat, bunlardan ibret alanlar ise çok azdır.
- * Kim ilmi arayıp öğrenirse, günah işlemekten kaçır. Günahtan kaçan ise, kıyamet günü cezasından kurtulur.

Allahü teâlâ imana kefil değildir

* Mal iyi de değildir, kötü de değildir. Mal, mülk gönüle girerse onu şımartır. Ve onun sonu olur. Mal mülk iyi niyetle kullanılırsa faydalı olur. Niyet iyi olmazsa insanın felaketi olur.

* Razzak olan Hak teâlâ, rızıklara kefil olmuş, kullarını bu sıkıntıdan kurtarmıştır.

* Aza kanaat etmeyen çoğu bulamaz. Kendinize güvenmeyin. Allahü teâlâyâ güvenin. Size düşen görev budur. Sabah kuş gibi... Yuvasından çıkıyor, tevekkül ediyor, akşama tok dönüyor.

* Malı zarardan korumanın ilacı, zekât vermektir.

* Zekat niyeti ile bir kuruş vermek, dağlar kadar altını sadaka olarak vermekten kat kat daha sevaptır.

* Borç yükü altında ezilmektense, taş taşımayı tercih et. Yoksulluktan korun. Yoksul düşenin dini ve aklı zayıflar ve mürüvveti kaybolur.

* Bir zenginle arkadaş olduğun zaman, onun yanında derecenı düşürmek istemiyorsan kendisinden bir şey isteme. Çünkü istemek insanoğlunun yüzünde siyah bir lekedir. Verileni red eden kimse ise, verenin gözünde büyük ve ona karşı makamını korumuş olur.

* Zenginlerin, alçak gönüllü olması güzeldir. Fakirlerin ise onurlu olması lazımdır.

* Allahü teâlâ rızka kefildir ama imana kefil değildir.

* Düşünmekle ibadet olmaz, oturmakla ticaret olmaz.

* İslamiyet'te paranın yeri, kalb değil ceptir. Para, müslümanın kalbinde değil cebinde olmalı. Para, kalbde ise bu kötüdür ve sevilmez. Bir cep dolu olunca kalb boş olur. İki cep dolu olunca kalb bomboş olur. Cepte olmazsa, kalbde olur. Cepler boş olursa, kalb dopdolu olur hem de cerahatla karışık.

* İhtiyaçsızlık azgınlığa sebep olur.

* Asıl cömert, veren değil, verdiğiine sevinendir.

* Allahü teâlâ dünyada müslümanlara da, kâfirlere de rızık veriyor, rahatlık, huzur veriyor. Kâfirle müslümanı dünyada ayırt etmiyor. Müslümanlar Allahü teâlânın dostudur. Kâfirler düşmanıdır. Dünyada dostla düşman ayrılığı yok fakat ahiret öyle değil. Ahirette dostla düşman ayrılacak. Müslümanlara nimetler, kâfirlere azaplar var.

* Elhamdülillah müslümanız. Cenab-ı Hakkın büyük ihsanına, büyük lütuflarına kavuştuk. Milyonda kişilere verilmeyen büyük saadet verildi. O da Elhamdülillah ki iman ettik. Bu imanın güzelliğini, bu imanın letafetini anlatmak zorundayız. Nasıl anlatmalıyız. Evvela bu imanın tezahürü bizde teşekkül etmelidir. Yalan söylememeliyiz. Hırsızlık, hile yapmamalıyız. Verdiğimiz sözde durmalıyız. İslam ahlakı ile ahlaklanmalıyız. Gıybet dedikodu yapmamalıyız. İnsanların kalblerini kırmamalıyız. Güler yüzlü olmalıyız. Ailelerimizi üzmemeliyiz. İnsanlar hasretimizi çekmeli. Zaten müslüman hasreti çekilen insan demektir. Herkes, ah bir görsek, bir dinlesek demeliler.

Böyle olursak anlatmaya lüzum yok. İnsanlar anlar. Herkes iyiyi kötüyü fark eder. Ve müslümanlığa rağbet besler. Ama siz güzel numune olmadan, allame-i cihan olsanız, faziletler en güzel kelimeler ilimler sizde olsa hâliniz bozuksa insanlara zarar verirsiniz. İslamiyet'e de zarar verirsiniz.

Evvela iğneyi kendimize batıralım. İyi bir müslüman olmaya, müslümanları sevmeye ve hatta sevmeye çalışalım. Nefsimize zor gelen şeylere veya nefsimize zorluk verenlere dua edelim. Kalbinin nurlanmasını istiyorsan, kızdıklarına dua et.

Allahü teâlâ kullarına zulmetmez

* Allahü teâlânın feyzleri, nimetleri, ihsanları, yani iyilikleri, her an, insanların iyisine, kötüsüne, herkese gelmektedir. Herkese mal, evlat, rızık, hidayet, irşad ve selamet ve daha her iyiliği fark gözetmeksizin göndermektedir. Fark, bunları kabulde, alabilmekte ve bazılarını da almamak suretiyle, insanlardadır. Âyet-i kerimede mealen buyuruldu ki:

(Allah, kullarına zulüm etmez, haksızlık etmez. Onlar, kendilerini azaba, acılara sürükleyen bozuk düşünceleri, çirkin işleri ile kendilerine zulüm ve işkence ediyorlar.) [Nahl, 33]

Nitekim güneş, hem çamaşır yıkayan adama, hem de çamaşırlara, aynı şekilde, parlamakta iken, adamın yüzünü yakıp karartır, çamaşırlarını ise beyazlatır.

[Bunun gibi, elmaya ve bibere aynı şekilde parladığı halde, elmayı kızartınca tatlılaştırır. Biberi kızartınca acılaştırır. Tatlılık ve acılık hep güneşin ışıkları ile ise de, aralarındaki fark, güneşten

değil, kendilerindendir. Allahü teâlâ, bütün insanlara çok acıdığı için ve bir ananın yavrusuna olan merhametinden daha çok acıdığı için, dünyanın her tarafındaki, her insanın, her ailenin, her cemiyetin ve milletin her zamanda ve her işlerinde nasıl hareket etmeleri lazım geleceğini, dünyada ve ahirette rahat etmeleri ve seadet-i ebediyyeye kavuşmaları için, işlerini ne yolda yürütmeleri ve nelerden kaçınmaları lazım geldiğini, Peygamber efendimiz vasıtasıyla bildirdi.]

İnsanların, ahiretteki nimetlere nail olmamaları, Ondan yüz çevirdikleri içindir. Yüz çeviren, elbette bir şey alamaz. Ağzı kapalı bir kap, Nisan yağmuruna elbette kavuşamaz. Evet, yüz çeviren birçok kimsenin, dünya nimetleri içinde yaşadığı görülüp, mahrum kalmadıkları zan olunuyor ise de, bunlara dünya için çalışmalarının karşılığını vermektedir. Yalnız dünya için çalışanlara verdiği dünyalıklar hakikatte azap ve felaket tohumlarıdır. Mekk-i ilahi ile, istidrac olarak, yani Allahü teâlânın aldatarak, nimet şeklinde gösterdiği musibetlerdir. Böyle olduğunu Müminun suresinde bildirmektedir.

Kalbleri [gönülleri] Hak teâlâdan yüz çevirenlere verilen dünyalıklar, hep haraplıktır, felakettir. Şeker hastasına verilen tatlılar, helvalar gibidir.

* Rızık tamam, ona Allahü teâlâ kefil ama çalışmak ibadettir. Çalışan Allah'ın sevgilisidir. Çoluğuna çocuğuna, namusuna ırzına sahip çıkabilmek için rızkını kazanmaya çalışana Allahü teâlâ ihsanda bulunur. Bir gün Peygamber efendimiz aleyhisselam eshab-ı kiramla sohbet ederken bir genç acele ile yanlarından geçti. Eshab-ı kiram dediler ki, keşke gelip dinleyip bir şeyler öğrenseydi, dünya için bu kadar koşuşturmasaydı. Peygamber efendimiz hemen müdahale edip, **(Öyle söylemeyin, eğer helalinden rızkının, çoluk çocuğunun nafakası peşinde ise yaptığı ibadettir, Allah yolundadır)** buyurdu.

* Yumuşak olun. Sertliğin hiçbir yerde ve hiçbir kimseye karşı faydası yoktur.

* İmanı muhafaza etmek için, imanı gideren şartları iyi bilmek lazım. İman kalbde olur. Kalbin 40 tane hastalığı var. İnsan bu kırk tane hastalığı öğrenmezse kalbi nasıl tedavi edecek. İnsan kalbinin

hastalığını bilmezse nasıl tedavi etsin. Evet kalbimizin hastalığı var. Allahü teâlâ onu Kur'an-ı kerimde açık ve net olarak bildiriyor. Bu hastalık dünyaya düşkünlüktür. Peygamber efendimiz, **(Dünyaya muhabbet bütün kötülüklerin başıdır)** buyuruyor.

Allahü teâlâ sizden ganidir

* Peygamberlerden başka herkes günah işler. Allahü teâlâ sevdiği kullarının günahlarının cezasını ahirete bırakmaz. Çünkü günah suçtur. Karşılığı cezadır. Dünyada üç sıkıntı verir:

1- Hastalık verir. Sabrederse affeder. Sebeplere yapışmak ve geleni Allah'tan bilmek lazımdır. Ve ne maksatla geldiğini bilerek şükretmeli.

2- Günahların affı için ikinci yol maddi sıkıntıdır. Borçlu olmaktır. Borçlarını ödemek için çekilen sıkıntılardır. Bu da günahların affına sebeptir.

3- İnsanların yalan ve dedikodu ve iftiralarıyla haksız olarak iftiraya uğramaktır.

* Âlimlerle beraber olanın ilmi artar. Salihlerle beraber olanın, ibadete rağbeti ve günahlardan kaçma arzusu artar. Fâsıklarla [açıktan günah işleyenlerle] düşüp kalkanın günah işleme cüreti artar. Zenginlerle düşüp kalkanın dünya sevgisi artar. Fakirlerle beraber olanın şükrü artar.

* Siz, âdem [yokluk] diyarından, bu varlık âlemine, kendiliğinizden gelmediğiniz gibi, oraya, kendiniz gidemezsiniz. Gördüğünüz gözler, işittiğiniz kulaklar, duygu edindiğiniz organlar, düşündüğünüz zekâlar, kullandığınız eller ve ayaklar, geçeceğiniz bütün yollar, girip çıktığınız bütün mahaller, hulasa, rûh ve cesedinize bağlı bütün aletler, sistemler, hepsi Allahü teâlânın mülk ve mahlûkudur. Siz Ondan hiçbir şey gasp edemez, mülk edinemezsiniz! O, hayy ve kayyûmdur. Yani, görür, bilir, işitir ve her var olan şeyi, her an varlıkta durdurmaktadır. Hepsinin idaresinden, hallerinden bir an gafil olmaz. Mülkünü kimseye çaldırmaz. Emirlerine uymayanların cezasını vermekten de, aciz kalmaz. Mesela, Ay'da, Merih'te ve diğer yıldızlarda insan olmadığı gibi, bu Arz küresinde de bulunmasaydı, bir şey lazım gelmezdi. Bundan dolayı, büyüklüğünden bir şey eksilmezdi. Allahü teâlâ hadis-i

kudside buyuruyor ki:

(Önce gelenleriniz, sonra gelenleriniz; küçüğünüz, büyüğünüz; dirileriniz, ölüleriniz; insanların, cinleriniz; en mütteki, itaatli kulum gibi olsanız, büyüklüğüm artmaz. Aksine olarak, hepiniz, bana karşı duran, Peygamberlerimi aşağı gören, düşmanım gibi olsanız, ülûhiyyetimden bir şey eksilmez. Allahü teâlâ, sizden ganidir, Ona hiçbiriniz lazım değildir. Siz ise, var olmanız için ve varlıkta kalabilmeniz için ve her şeyinizle, hep Ona muhtaçsınız.) [Müslim]

* Bil ki Allahü teâlânın insanlar üzerinde hakları vardır. Gündüz yapılması gereken ibadetin gece, gece yapılması gereken ibadetin de gündüz yapılmasını kabul etmez. Farz borçlarını ödemedikçe, o farzla ilgili nafileleri kabul etmez. Kıyamet gününde mizanın ağır gelmesi için hakka uy ve onu hakim kıl. Allahü teâlânın, rahmet ve azap âyetlerini bir arada bildirmesinin sebebi, kulun, korku ile ümit arasında olması içindir. Bu vasiyetime uyarsan, ölümden daha sevgili bir şeyin olmaz. Bunlara uymazsan ölümden kötü bir şeyin olmaz. Halbuki ölüm muhakkak seni bulacaktır.

Almak ahirette

* Allahü teâlâ bir kuluna iki şey vermişse her şeyi vermiştir:

Doğru iman, yani ehl-i sünnet itikadı.

Büyükleri tanımak. [Mezhep ve itikad imamlarımızı, ehl-i sünnet âlimlerini, silsile-i aliyye büyüklerini tanımak, yani yollarında olmak, hepsinin yolu birdir.]

Allahü teâlâ bu iki nimeti vermişse bu seçilmiş demektir. Bunu Allahü teâlâ seçmiş ve sevmiş, ben seçmiyorum, ben sevmiyorum olur mu hiç öyle şey.

* Dünyada en zor şey, bu büyükleri tanımdır. Her şeye bu büyükleri tanımakla kavuşulur.

* Büyüklerin kalbinde bir kuruş menfaat düşüncesi olsaydı, yaptığı hizmetler dururdu.

* Mürşid-i kâmil demek, hakkı hak, bâtilı bâtil bilen zat demektir. Onlara kavuşanın ve hatta onların sâdık bendelerine, talebelerine kavuşanın en büyük kârı, hakkı hak, bâtilı bâtil bilmesidir. Bu ise, erişilmesi en zor noktadır. Dünyada en zor şey, doğruyu bulmaktır .

* Hakiki müslümanın üç vasfı vardır:

1-Doğru iman,

2-Sahih ibadet,

3-Ehl-i sünnet itikadını yaymak. Bu üç büyük nimetin devam etmesinin şartı İhlas ve sabırdır.

* İmanın düşmanı içimizde, kendi nefsimiz, bunun da yardımcısı şeytan, meydanı da dünyadır.

* Allah rızası için yapılan hizmette vermek vardır, almak yoktur. Bu yolda dünyada almak yoktur, ahirette alınacak. Eğer almak istiyorsanız dünyada verin. Dünyada almak olmaz. Almak ahirette.

* İnsan nasıl yaşarsa öyle ölür. Nasıl ölürse öyle dirilir. Allah'ın dinine hizmet için yaşayalım. Yoksa kendin için, bilmem ne için yaptığın, uğraştığın her şey, boştur. Sıfırla uğraşan, sıfırdır. Gerçekle uğraşan, aziz olur. Gerçek, Allahü teâlânın beğendiği şeylerdir.

* İman çarşıda satılmaz, miras kalmaz. İyiliğe elverişi olmayan kişi Peygamberi görse de Müslüman olamaz.. Allahü teâlâ seçiyor. Buna verdim diyor. Seni dost edindim diyor Cenab-ı Hak... Müslüman demek, Cenab-ı Hakkın seçtiği, dost edindiği insan demektir, ona göre hareket edin.

* İnsanın eline diken bile batsa bir günah sebebi iledir. Günahın karşılığı dünyada veriliyorsa büyük nimettir. Ahirette verilirse felakettir. Suç varsa ceza vardır.

* Bir günah işleyen hemen bir iyilik, bir hayır işlemelidir. Sevap gelir, günah gider. Birbirini dengelemelidir.

* Cömertlik, Allahü teâlânın büyük bir nimetidir. Siz cömert için üzölmeyin, çünkü o düşerken Allahü teâlâ elinden tutar, kaldırır onu.

* Çok şey isteyin, isteyenin değil verenin azametine bakın. Namazda şehitlik evliyalık isteyin.

* Tarla ve bahçenin, hasıl olan nimetin şükrü uşurla verilir. Malın, paranın şükrü, zekâtıyla olur, aynı zamanda malı, parayı temizler. Zekâtı vermeyen iki suç işlemiş olur:

1- Emre itaatsizlik,

2- Fakirin hakkını gasp

Namazın kabulü için de, zekât gereklidir, namaz imanla gitmeye vesile olur.

* Herkesi kuyunun dibinde gören kimse, kendisi kuyunun dibindedir.

* En büyük düşman nefs ve işlediğimiz günahlardır. En yakın dost da tevbe istiğfardır.

Asi kullara Allahü teâlânın müjdesi

* Bilerek pek küfre düşülmez fakat bilmeyerek küfre düşülebilir. Bunun için (Ya Rabbi, bilerek veya bilmeyerek küfre sebep olan bir söz söylediysem, bir iş yaptıysam nadim oldum, pişman oldum, beni affet) duasını çok okumamız lazım. Küfür sigorta gibidir. İrtibatı keser. Bir kimse küfre düşmüş ise, ne yaparsa yapsın, ne kadar çok ibadet ederse etsin hiçbir faydası yoktur. Çünkü sigorta atmıştır, ampul, tesisat ne kadar sağlam olursa olsun, elektrik gelmediği için fayda olmaz.

Nice sarhoşlar vardır ki, yaptığından pişmanlık duyar tevbe eder, imanla gider. Nice dervişler, müritler vardır ki, kibirlidir, günahları için tevbe etmez, imansız giderler. Cüneyd-i Bağdadi hazretlerine bir papaz gelip, ben mi üstünüm sen mi üstünsün diye sorar. O da bir hafta sonra gel, der. Bir hafta sonra geldiğinde vefat ettiğini görür. Bugün bana cevap verecekti diye söylenince, tabutu göstererek, işte orada git sor, o boşuna konuşmaz derler. Tabutunun başına gidip aynı soruyu sorar. Cüneyd-i Bağdadi hazretleri Allahü teâlânın izniyle başını kaldırıp, şöyle cevap verir; Geçen hafta sonumun ne olacağını bilmediğim için sana cevap veremedim. Ben imanla gidip kendimi kurtardım, senden üstünüm. Sen kendine bak. Papaz, ağlamaya başlar, kelime-i şهادet getirir müslüman olur.

* Peygamber efendimize bir yahudi gelip, selam verir gibi yaparak Es sam aleyküm yani, ölesin, yok olasın der. Peygamber efendimiz de, ve aleyküm sam diye cevap verir. Gittikten sonra, Hazret-i Âişe validemiz, Allah belanızı versin, sizi kahretsin... gibi bazı şeyleri sıralamaya başlayınca, Peygamberimiz durdurup, fazlaya hakkımız yok, bize ne yaptıysa ancak o kadarını yapabiliriz, buyurdu. Kâfir de olsa yaptığından fazlasını yapmak caiz değildir.

* Allahü teâlâ suç işleyenin cezasını verir, ancak istiğfar edenleri affeder. Müjdeler çok, Rabbimizin merhameti geniş. Seksen sene kilisede papazlık yapmış, İslamı yıkmaya uğraşmış kişiyi bile bir

kelime-i şهادet söylemekle affediyor. **Allahümme inneke afüvvün kerîmün tühıbbül afve fa'fü annî** (Ya Rabbi sen madem ki affedicisin, ihsan edicisin, affetmeyi seversin öyleyse beni de affet). Bunu her namazdan sonra okumalı. Bunlar hep, âsi kullara Allahü teâlânın müjdesidir.

* Nefs Allahü teâlânın düşmanıdır. Peygamber efendimiz Allahü teâlânın dostudur. Nefsimize uyarsak Allahü teâlânın düşmanına itaat etmiş oluruz. İslam dinine uyarsak, Allahü teâlânın dostuna uymuş oluruz.

* İlaç hasta içindir. İlaç kullanan içindir.

* Mevcuda şükretmeli, kanaat etmeli. Mevcutla devam etmeli. İsrâf, küfran-ı nimet, hep "Bu bana lazımdır" diyerek başlar. Bir kere bu bana lazımdır deyince onun ardı gelir, bu da lazım, şu da lazım diye devam eder. Lazım dediğine kavuşmak için dinin dışına çıkar da haberi olmaz.

* Namaz kılmamanın ne büyük bir suç olduğunu anlamak için çok sevdiğinizi mesela evladınızı kapının dışına çıkarıp, ben çağırınca gel deyin. Çağırın çağırın gelmesin. Siz defalarca çağıracaksınız da o duyduğu halde gelmeyecek. Ne yaparsınız siz ona? Allahü teâlâ günde 5 defa kullarını çağırıyor. Üstelik bu davetin faydası bize. Davete icabet edenlere yaptığı ihsanlar da ayrı. Buna rağmen yüce Rabbimiz ne kadar sabırlı, ne kadar merhametli, günde 5 defa çağırdığı halde gelmeyen kullarına bir şey yapmıyor, rızkını kesmiyor ve mühlet veriyor.

* Kılmak isteyene namaz, insanın önüne engel çıkarmaz.

Asıl marifet çok sevap kazanmaktır

* Kalb dünya arzularından birine bağlı kaldığı ve geçici lezzetlerden birinin peşine takılıp gittiği müddetçe, ahireti nasıl sevebilir?

* İnsanın ilmi arttıkça, Allah'a sevgisi arttıkça, nefsinden soğumaya, nefret etmeye başlar. Bu hâle kavuşmak, Allahü teâlânın lütuf ve ihsanıdır. O kulunu sevdiğinin alametidir.

* Dünyada asıl marifet, çok para kazanmak değil, çok sevap kazanmaktır.

* Dertlerinizi kullara değil, Allahü teâlâyâ arz edin. İstisnalar

hariç, dert ve belanın tamamının kendi kusur ve kabahatlerimizden dolayı olduğunu unutmayalım.

* Yumuşak ve mülayim olan kazanır.

* Size dininizi imanınızı öğreten ana babanız sizden razı olmadıkça Allahü teâlânın sevgili kulu olamazsınız. İhsana kavuşma sebebi anne baba duasıdır.

* Çölde kalmış insanın suya hasreti gibi, herkesten dua almaya bakın. Üç kişinin duası kabul olur red olunmaz: 1)Anne babanın 2) Misafirin 3) Mazlum olanların.

* İlk imanımızı anamızdan, babamızdan öğrendik. Onlar ilk müşdidimizdir. Onun için ana baba hakkı çok büyüktür. Bu yüzden, din düşmanları; İslam'ı kökünden kazımak için aile yuvasını yıkmak lazım diyorlar.

* Çocuklarımıza çok ihtimam göstermeli. Kur'an-ı kerim okumalarına, ehl-i sünnet itikadını ve ilmihal bilgilerini öğrenmelerine, ehl-i sünnet âlimlerini tanımalarına ve sevmelerine çok ehemmiyet vermeli.

* Düşmanını tanımayan dostunu bulamaz.

* Ehl-i sünnet itikadından bir mesele öğretmek onlarca nafîle hacdan daha sevaptır.

* Bir talebe, dinini öğrenmeye ve dine hizmet etmeye, müslümanlara ve insanlara faydalı olmaya niyet ederse, bu niyetle okursa, her nefesi zikir olur.

* Edebe riayet etmeyen hiç kimse, Allahü teâlâyâ kavuşamaz, yani veli olamaz. Din büyüklerinin yolu baştan sona edeptir. Namazın sünnet ve edeplerinden birini gözetmek ve tenzihi bir mekruhtan sakınmak; zikir, fikirden (tefekürden) üstündür.

* İslamiyet bir ağaç gibidir. Kökü iman, gövdesi ibadet, meyvesi ihlas.

* Dinimizin 4 kelimeyle özeti: İnanmak, muhabbet, yapmak, sakınmak.

* Tatlı dilli, güler yüzlü olun. Hiç kimseyle münakaşa etmeyin. Bölünmeyin, tefrikaya düşmeyin. Tefrika fitnedir, sakın düşmeyin.

Bir insan için en kötü beş şey

* Haram yiyenlerin, bütün azaları istese de istemese de, günah

işler. Helal yiyenlerin azaları ise, ibadet eder.

* Edeplere riayet etmeden yapılan hizmetlerin, faydası yoktur.

* Dünyadan sonraki yolculuk çok uzundur. O uzun sefer için, yol azığı hazırlayınız!

* Kendisinin ve çoluk çocuğunun geçimini temin etmek için çalışmak farzdır.

* Dünya ve ahirette iyilik, sabır ile ele geçer.

* En faziletli amel; nefsin istediğinin tersini yapmaktır.

* İnsanların müptela olduğu bela ve musibetlerin en büyüğü, ahiret ve dünya işi ile meşgul olmayıp, boş oturmaktır.

* Din; insanları ebedi saadete götürmek için, Allahü teâlâ tarafından gösterilen yol demektir.

* Bir insan için, en kötü beş şey; imansızlık, kibir, şükür azlığı, kötü ahlak ve cimrilik.

* Allahü teâlâ, başkasına acımayana merhamet etmez, af etmeyişi af etmez, özür kabul etmeyenin özrünü kabul etmez.

* Mal cimrilerde, silah korkanlarda, idare de zayıflarda olursa, işler bozulur.

* Din bilgileri; dünya ve ahirette huzuru ve saadeti kazandıran bilgilerdir.

* Dünya malı için üzölmek, kalbe zulmet; ahiret için üzölmek ise, kalbe nurdur.

* Uğraşmadan ve çalışmadan, Cennete kavuşacağını zanneden, hayale kapılır.

* Şerefli ve asil kimse, sözünde durur. Akıllı olan yalan söylemez. Mümin olan, gıybet etmez.

* İlmi olmayan kimsenin, dünyada da, ahirette de hiç kıymeti yoktur.

* Her fenalıktan uzak kalmanın yolu, dili tutmaktır.

* Dünya imtihan yeridir. Burada dost ve düşmanlar karıştırılıp hepsine merhamet edilmiştir. Ahirette yalnız dostlara merhamet edilecektir.

* Kızdığı zaman, kendisine emanet edilen sırları ifşa edenler, aşağı kimselerdir.

* Çalışmayıp, herkese muhtaç kalanların, dini ve akli noksan olur.

- * Kötülerle düşüp kalkan ve onları müdafaa edenler de kötülerdendir.
- * Kibir ve öfke, insanın başına çok felaketler getirir.
- * Başkasını düzeltmek istiyorsan, önce kendini düzelt!
- * Âlim ve velilerin kabirlerini ziyaret ediniz! Zira, o büyükler ziyaret edenlere şefa'at ederler.

Bir söze sabredemeyen, çok söz işitir

- * Güzel sözler, petekten damla damla sızan bala benzer. Bunlar, insanın ruhuna tat verir.
- * Allahü teâlâyâ isyan etmediği bir dille dua edenin, duası kabul olur.
- * Üç huy vardır ki, kimde bulunursa, onun zararınadır; Sözünde durmamak, hile yapmak ve zulmetmek.
- * Hesaba çekileceğini bildiği halde, haram mal toplamaya devam eden kimseye şaşılır.
- * Müslümanların hayırlısı, insanlara yardım eden ve faydalı olanıdır.
- * Ehl-i sünnet âlimlerinin, Allah rızası için yazdıkları kitapları okumak saadettir.
- * Şükrün esası, nimetin sahibini bilmek, bunu kalb ile kabul etmek ve dil ile de söylemektir.
- * İlimin evveli niyet, sonra anlamak, daha sonra yapmak, ondan sonra muhafaza, en sonra da yaymaktır.
- * İlim maldan hayırlıdır. İlim seni korur, sen ise malı korursun. Malın bekçileri ölür, ilmin bekçileri ise gönüllerde yaşar.
- * Herkes seni, Allah'ını sevdiğin kadar sever. Allah'tan korktuğun kadar, senden korkarlar. Allah'a itaat ettiğin kadar, sana itaat ederler. Allahü teâlâyâ hizmet ettiğin kadar, sana hizmet ederler. Her işin, Onun için olsun! Yoksa, hiçbir işinin faydası olmaz. Hep kendini düşünme, Ondan gayriye güvenme, çok ibadet etsen de, amelinle övünme!
- * Ahirette azabın ve mükafatın devamlı olduğunu bilen, sonsuz rahata sebep olduğu için birkaç günlük bela ve sıkıntı ona rahat gelir.
- * Bir söze sabredemeyen, çok söz işitir.

* İlim gıda gibidir. Ona her zaman ihtiyaç vardır. Faydası da herkesedir.

* Gözü harama bakmaktan ve başkalarının ayıplarını görmekten korumalıdır!

* İbadetin en kıymetlisi, nefse uymamaktır.

* Kıyamet gününde nereye gitmek istiyorsanız, hazırlığınızı ona göre yapınız!

* Allah korkusu, ibadetlerin süsüdür.

* Çalışmadan ele geçen şeyler, devamlı ve kalıcı olamaz.

* Vücuduna haram lokma karışmış bir kimse, namazlarından tat alamaz.

* Allahü teâlânın merhameti vardır diyerek, isyana kalkışma!

* Helal ve haramdan her bulduğunu korkusuzca yiyenlerden olma!

* Ya Rabbi! Dostlarını ve evliyanı öyle gizledin ki, onları bulan sana kavuşuyor ve sana kavuşmayan, onları tanımıyor.

Bize kalana bakın siz

* Tasavvuf, son nefeste imanla gidebilmek yani Allah diyebilmek ilmidir. * Sabrın alameti, şikayeti terk, sıkıntıları ve musibeti gizlemektir .

* Ölümü hatırlamak, Allahü teâlânın sevgisinin işaretidir.

* Edep; söz dinlemek, itiraz etmeden, yorum getirmeden peki demektir.

* İnsan çalıştırmanın temel şartı, heves kırmamaktır.

* Başarılı olmak için 4 şart vardır:

İman, Adalet, Doğruluk, Fedakârlık

* İman, mümin ile ateş arasında büyük bir perde gibidir. Mümini ateşten korur. İmanı olmayan kurumuş demektir. Kurumuş ağaç ne yapılır, kesilip yakılır. Dünyada bile yakıyorlar. Ahireti siz düşünün.

* Kadı [hakim] karşısında sultan ve çoban aynı saftadır, aynı muameleyi görür. Bu adaletin gereğidir.

* Bize kalana bakın siz. Bizde olana değil. Bize kalan Allah rızası için verdiklerimizdir.

* Sabır acıdır, fakat mutlak şifadır.

* İyilik görmenin yolu, iyilik yapmaktan geçer.

* Önce istişare sonra istihare.

* Bedbahtlığın alametleri: Halinden şikayetçi olmak, İlimiyle amel etmemek, Yaptığı amelin ihlastan mahrum olması.

* Çok sayıda iyi vardır, ama bunların en iyisi iki şeydir:

1- Doğru iman 2- İnsanlara hizmet, yardım ve şefkat.

Çok sayıda kötü vardır ama en kötüsü iki şeydir:

1- Kâfirlik 2- İnsanlara eziyet etmek.

* Peygamber efendimizin yoluna uygun olmayan her şey seraptır.

* İslam âlimlerine her gün bir Fatiha oku, hediye et. Onlar da hediye karşılık verirler. Bu karşılık, seni dünyada ve ahirette saadete kavuşanlardan edebilir.

* Büyüklere dua eden, onların şahsında kendisine dua etmektedir.

* Öfkenin başı geçici cinnet, sonu ise ebedi pişmanlıktır.

* Firavunlar ben ben diye ömür sürmüşlerdir.

* Her kim sıkılıyorsa, dünya işleri içindir, o kişinin dünyayı sevdiğini gösterir.

* Cehennemdekilerin çoğunun zenginler ve kadınlar olduğu bildirilmiştir. Bu, hakaret değil, ikazdır. Kaldı ki, ilk mümin kadındır. (Hazret-i Hatice annemiz) İlk şehid de kadındır. (Hazret-i Sümeyye)

* İhlas Allahü teâlâyı çok sevmektir ve sevdiği her şeyi de Allah için sevmektir.

* Ehl-i sünnet âlimlerinin hayatının esası üçtür:

Öğrenmek

Öğrendiğini öğretmek

Birlik ve beraberliği sağlamak.

* İlim müminin dünyadaki feneridir. İlim için iki tane ölçü var, öğrenmek ve öğrendiğini öğretmek. Nereden öğrenecek? Ehl-i sünnet âlimlerinin kıymetli kitaplarından. Öğrendiğini öğretmek önemlidir, kendi kafasından kaynaksız konuşandan kaç.

* İslamiyet öğrenmek ve öğrendiğini öğretmektir. Öğretmek değil öğrendiğini öğretmektir. Öğrenmek ve öğretmek değildir. Çünkü kendinden söyleyen mutlaka hüsrana uğrar ve kendisi ile beraber dinleyenleri de helak eder.

* Dört türlü evliya vardır:

- 1- Evliya olduğunu kendi de bilir, başkaları da bilir.
- 2- Evliya olduğunu kendi bilir, başkaları bilmez.
- 3- Evliya olduğunu kendi bilmez, başkaları bilir.
- 4- Evliya olduğunu kendi de bilmez, başkaları da bilmez.

Bu davet herkese

* Allahü teâlâ kullarını Cennetine davet ediyor. İslamiyet, Cennet davetiyesinin adıdır. Bu davet herkese var. Müslüman, bu davete icabet edene, kâfir de red edene denir.

* Asırlardır, başta Peygamber efendimiz aleyhisselam olmak üzere, bütün eshab-ı kiram, bütün ehl-i sünnet âlimleri, bütün evliyalar hep aynı şeyi söylemişler; Kendinize inanmayın, aklınıza güvenmeyin, eşinize dostunuza paranıza malınıza mülkünüze güvenmeyin. Allah'tan başkasına itimat etmeyin. Hepsi sonunda size sıkıntı verir diye bildirmişler.

* Silsile-i aliyye büyükleri, başkasına değil kendimize düşman olmayı öğretmiştir. Düşmanı dışarıda aramayın, düşman içinizdedir buyurmuşlardır.

* Hassas, nazik ruhlu kimse, fabrikadan yeni çıkmış olup, ambalajından kendisinin ayırdığı bir çocuk oturağı içine yemek koyup yiyemez. Onun benzerlerine necaset konulduğunu hatırlayarak tiksindir. Küfür alameti olan şeyleri kullanmak da böyledir. İmanı kuvvetli, dinine hassas olan, nasıl övülürse övülsün, onları kullanamaz.

* Bedenin mütehassısları olduğu gibi dinin mütehassısları da var. Doktorun tavsiyesine uymaya akıllılık diyorsun da niye din mütehassısının tavsiyesine uymayı akıllılık kabul etmiyorsun. Olmaz öyle şey. Akıllı, doktorun dediğine tâbi olandır. Hangi doktora? Hangi doktorsa. Eğer bedenin doktoruysa, bedenin doktoruna peki diyeceksin, eğer dinin doktoruysa dinin doktoruna peki diyeceksin. Dinin mütehassısları, mezhep imamlarımız ve ehl-i sünnet âlimleridir.

* Otur, talip olduğun şeyleri bir kontrol et, bir muhasebe yap. Neye göre? Sana talip olanlara göre: Ölüm sana talip, Cennet sana talip, Cehennem sana talip!

* Nefs öyle yaratılmıştır ki katiyen hayırlı hiçbir şeyi istemez.

Neden? Gıdası haramdır. Yani her şeyin bir gıdası vardır, nefsin gıdası da günahlardır, haramlardır.

* Allahü teâlânın size nasıl muamele etmesini istiyorsanız, siz de Onun kullarına öyle muamele edin, eğer siz Onun kullarına iyilik yaparsanız, Cenab-ı Hakdan iyilik bulursunuz, eğer siz Onun kullarını kırar dökerseniz, Allahü teâlâ da sizi kırar döker. Af ederseniz, af edici bulursunuz.

* Şeytan ancak Rabbimizin emir ve yasaklarına uyan kişilere musallat olamaz. Olursa da Cenab-ı Hak onları korur, onun tehlikesine düşmez.

* Müslümanda 3 haslet bulunur: İhlaslı olur. Akıllı olur. İlm-i siyaseti bilir.

* Bu dünya ahiretin tarlasıdır. Burada tohumlarını ekmeyip yiyenler, böylece bir tohumdan kat kat meyve kazanmaktan mahrum kalanlar ne kadar talihsiz ve ahmaktır. Kardeşin kardeşten, ananın evladından kaçacağı o gün için hazırlanmıyorlar. Böyle kimseler dünyada da ahirette de aldanıyorlar ve sonunda pişman olacaklardır. Akı başında olan bu dünyayı fırsat bilir.

* Dünyada en ziyade düşmanı olan Allahü teâlâdır. Bütün küffar, bütün ateistler. Sonra? Kur'andır. Kur'an-ı kerime hücum ediyorlar. Peygamber efendimizdir. Ona inanmıyorlar. Ve ondan sonra? Elbette ki Onun vârisleridir.

* Eğer dünya menfaati ile ahiret menfaati aynı anda insanın karşısına çıksa, ahiret menfaatini tercih ederse, dünyayı orda terk ederse, bu ehli dünya sayılmaz.

* Nefsi en ziyade tahrip eden şey, başkasından gelen hak söze evet demektir.

* Kalbe, ruha lezzet veren şey, nefse sıkıntı verir. Ruh lezzeti ile nefis lezzeti zıddır. Birinin zevk duyduğundan öteki elem duyar.

* Dünyada nefse en hoş gelen şey, Mümin kardeşinin gıybetini yapmaktır. Nefs bundan haz duyar. Sabahlara kadar değil kırk sene oturtur adamı, uyku bile getirtmez. O öyle zevk verir ki, onu kötülemek, ondan bahsetmek onu alt etmek, felaket bir şey.. Ruh mahvolur, perişan olur gider. Onun için aman din kardeşinizin aleyhinde konuşmayın, konuşanları dinlemeyin.

* Müslümanın ölümü hayattır, hem de sonsuz hayat.

* Bir şey muhakkaksa onu olmuş bilin. Ölüm muhakkaktır, ona göre hazırlanın.

* Dünyalığı kendinizden az ve aşağı olanlara bakın. Böyle yaparsanız, elinizdekine ve halinize şükredersiniz. Ahiret için böyle değil, bunun tersi yapılır. Ahiret için çalışıp verdiğine şükretmekle beraber daha çok isteyin. Ahireti bizden yüksek olanlara, üstün olanlara bakıp onlar gibi olmaya çalışın. Bunlar, ehl-i sünnet âlimleridir. Böyle yaparsanız, hem kendinizi bir şey zannedip kibre düşmezsiniz hem de makbul olanların yolunda olmuş olursunuz.

Bu dereceye nasıl kavuştun

Büyük zatların büyük olmalarına bazı şeyler sebep olmuştur. Dostlarının ısrarları karşısında dikkat ettikleri, prensip edindikleri hususlardan birkaçını bildirmişlerdir. Bunlardan bazılarını, kıymetli eserlerden alarak yazıyoruz:

Hazret-i Ebu Bekir'e sordular: Allah için söyle, bu mertebeye ne ile eriştin. Buyurdu ki:

Dinimi dünyaya tercih ettim. Ahiret için, Allah rızasını seçtim. Her zaman Allahü teâlânın hakkını üstün tuttum, her işimde sadece Allahü teâlânın rızasını gözettim ve bunun dışına asla çıkmadım.

Aynı şekilde Hazret-i Ömer'e sordular. Buyurdu ki:

Allahü teâlâ dilerse bir kulunu aziz eder dilerse zelil eder. Bunu hiç unutmadım.

Hazret-i Osman'a sordular. Buyurdu ki:

Kur'an ve Sünnete uydum. Allahü teâlânın her şeyime vakıf olduğunu hiç unutmadım.

Hazret-i Ali de buyurdu ki:

Cihad ile eriştim. 30 yıl mücahede kılıcı ile ve haşyet zırhıyla ve vera kalkanı ile, taat ve ibadet oku ile, gönül kapısında oturdum. Allahü teâlânın rızasından başka hiçbir şeyi, gönlüme koymadım, hatırıma getirmedim.

Hazret-i Lokman buyurdu ki:

Emanete riayet, doğru söylemek ve malayaniyi [faydasız sözü] terk edip, bana gerekmeveni bırakmakla bu dereceye kavuştum.

Hazret-i Musa, Hazret-i Hızır'a, (Ledün ilmine nasıl kavuştun?) diye sordu. O da, **Günah işlememeye sabretmekle** dedi. Kavmi, Hazret-i Musa'ya, (Allahü teâlâ neden razı ise, onu yapalım) dediler. Vahiy geldi: **(Benden razı olursanız, sizden razı olurum.)** Allah'tan razı olan, Onun emirlerine uyar ve yasaklarından kaçarak Onun takdirine razı olur, böylece yüksek derecelere kavuşur.

İmam-ı Ebu Yusuf'un oğlu ölünce, talebesine, **Defin işini siz yapın. Ben hocamın** [imam-ı a'zam Ebu Hanife hazretlerinin] **dersine gidiyorum** dedi. Kendisini vefatından sonra rüyada Cennette muhteşem bir hayat sürerken gördüler. Bu ne ihtişam, nasıl kavuştun dediler. O da, **İlme, ilim öğrenmeye ve öğretmeye olan sevgim ile** buyurdu.

Hazret-i Musa, Peygamber efendimizin sahip olduğu makamlardan birinin nurunu görünce, bayılacak hâle geldi, Resulullahın bu dereceye nasıl yükseldiğini sordu. Hak teâlâ buyurdu ki:

(Yüksek ahlakı sayesinde bu dereceye kavuştu. Bu ahlak îsârdır. Ya Musa, ömründe bir kere îsâr edene, îsâr ahlakı ile bana kavuşana hesap sormaktan hayâ ederim.) [Îsâr, muhtaç olduğu bir şeyi kendi kullanmayıp, muhtaç olana vermektir.]

Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Kıyamette, sorgusuz sualsiz uçarak Cennete gidenlere melekler, (Bu dereceye nasıl kavuştunuz) dediler. "İki hasletimiz vardı. Yalnız iken de günah işlemeye utanırdık ve Allahü teâlânın verdiği az rızka razı olurduk" dediler.) [İbni Hibban]

Bayezid-i Bistami hazretleri de, **Her yerde Allahü teâlânın gördüğünü ve bildiğini düşünüp, edebe riayet etmekle bu dereceye kavuştum** buyurdu.

Hazret-i Musa, salih bir zata imrenip, kim olduğu sorunca, Hak teâlâ buyurdu ki:

(Bu zat, şu üç amel ile bu dereceye ulaştı: Hiç haset etmedi, ana-babasına asi olmadı ve söz taşımadı.)

Bahaeddin-i Buhari hazretlerine bu dereceye nasıl kavuştun diye sordular, **Resulullah efendimize tâbi olmakla** buyurdu.

Alaaddin-i Attar hazretleri de buyurdu ki:

Hocam Bahaeddin-i Buhari'nin bana tek nasihati vardı:

“Alaaddin beni taklit et” buyurmuştu. Bunu yaptım. Onu taklit ettiğim her hususta onun aslına kavuştum.

Ebü'l-Abbâs-ı Mürsi hazretleri sohbetlerinde hep; "Hocam Ebül-Hasan-ı Şâzili buyurdu ki, Hocam şöyle anlattı" şeklinde söze başlar, hep hocasından nakiller yapardı. Bir gün biri; "Hep hocanızdan nakil yapıyorsunuz. Hiç kendinizden bir şey söylemiyorsunuz" demesi üzerine buyurdu ki:

Ben evden bir şey getirmediğim. Ne kazanmışsam dergahta kazandım. Hocamdan öğrendiklerimi "Allahü teâlâ buyurdu ki, Resulü buyurdu ki" veya "Ben diyorum ki" diyerek pek çok şey anlatabilirim. Ama bütün bunları öğrenmeme, bu dereceye yükselmeme vesile olan hocama karşı edebe riayet ederek, hep hocamdan naklederek konuşuyorum. Uygun olan da budur. Hocasından bahsetmeyen, hep ben diye konuşan kimsede hayır yoktur. En iyi âlim, kendinden söyleyen ve kendine bağlayan değil, nakleden, vasıta olandır. Dinimiz nakil dinidir. İman ibadet bilgileri kıyamete kadar aynıdır, değişmez. Nakleden aziz, nakilsiz konuşan rezil olur.

Süfyan-ı Sevri hazretleri haramlardan ve şüpheli şeylerden kaçanların başında gelirdi. Edep ve tevazuda benzeri azdı. Dostlarından biri kendisini rüyada görüp, Cennette nurdan kanatlarla uçtuğunu gördü. "Bu dereceye nasıl kavuştun?" dedi. **Dine uymakta çok hassas davranmakla** buyurdu.

Seyyid Abdülkadir Geylani hazretleri, "Bu işe başladığınızda, temeli ne üzerine attınız? Hangi ameli esas aldınız da böyle yüksek dereceye ulaştınız?" diye soranlara buyurdu ki:

Temeli doğruluk üzerine attım. Hiç yalan söylemedim. İçim ile dışım bir oldu. Bunun için işlerim hep rast gitti.

Habib-i Râi hazretleri, ağaç çanağını bir taşın altına tutar, biri bal, biri süt olmak üzere iki çeşme akmaya başlardı. Oradakiler bu kerameti görünce, **Bu dereceye ne ile kavuştun** dediler.

Muhammed aleyhisselama uymakla buyurdu ve devam etti: **Hazret-i Musa'nın kavmi kendisine karşı oldukları halde hâre taşı onlara su verdi. Derecesi Hazret-i Musa'dan yüksek olan Resulullah'a uyduktan sonra taş niye süt ve bal vermesin ki?**

Bişr-i Hâfi hazretleri anlatır:

Rüyamda Resulullahı gördüm, bana (**Allahü teâlânın seni neden üstün kıldığını biliyor musun?**) buyurdu. Ben hayır deyince, (**Sünnetime tâbi olman, salihlere hizmet etmen, din kardeşlerine nasihat etmen, Ehl-i beytimi ve Eshabımı sevmen sebebiyle bu dereceye kavuştun**) buyurdu.

Râbia-i Adviiye hazretlerinin tevekkülü o dereceye ulaşmıştı ki; (Gök tunç olsa, yer demir kesilse, gökten bir damla yağmur düşmese, yerden bir bitki bitmese ve dünyadaki bütün insanlar benim çocuğum olsa, Allahü teâlâyâ yemin ederim ki onlara nasıl bakacağım düşüncesi kalbime gelmez. Çünkü, Allahü teâlâ hepsinin rızkını vereceğini bildirmiş ve üzerine almıştır) derdi. "Bu yüksek derecelere ne ile kavuştun?" dediklerinde; **Beni ilgilendirmeyen her şeyi terk ve ebedi olanın yani Allahü teâlânın dostluğunu istemekle** buyurdu.

Buna rağmen yiyene geçmiş olsun

* İstikametın başlangıcı gayret ve azim, ortası hidayet, sonu Cennettir.

* Başkalarını ziyaret ve onlara hediye vermek, kalblerin kilitlerini açan iki altın anahtardır.

* Birisinin ayıbını örtmek ona altın elbise giydirmekten daha hayırlıdır.

* Bir kimsenin malının olmaması önemli değildir, Allah için birkaç dostu varsa yeter.

* Kalbi gül gibi olanın sözleri ve davranışı ıtır gibi olur.

* Bir kulda dinimize ve insanlara hizmet ruhu ölünce namazını bile kılsa diri sayılmaz.

* Bolluk ve bereketi zenginler değil, yoksullar anlar.

* İzler çok, sen Allah adamının izinden git.

* Bir müslüman, diğer müslümanın da, Allahü teâlânın seçtiği kul olduğunu unutmasın.

* Dünya hayaldir. Peşinde koşma, koşan ahmak ya da gafildir.

* Dünya üzeri şekerle kaplı zehirdir. Buna rağmen yiyene, geçmiş olsun.

* Nefsini hor ve zelil gör. Büyüklerin yolundan gitmeyen nefsinin hakir ve zelil göremez.

* İhlaslı ol, ihlas esastır, ihlas yoksa hiçbir şey yoktur, her şey boştur.

Bunlarla dünya ve ahiretini süsle

İmam-ı a'zam hazretlerinin bir talebesine yaptığı vasiyetlerden bazıları şöyledir:

Konuşurken yüksek sesle konuşma. Hiçbir işinde acele etme, teenni ile hareket et. Acele şeytandır.

[Hadis-i şerifte, **(Teenni eden isabet eder, acele eden hata eder)** buyuruldu. Teenni, acele etmemektir.]

Susmayı âdet edin.

[Hadis-i şerifte, **(Susmak, hikmettir; fakat susan azdır)** buyuruldu.]

Her ayda birkaç gün oruç tut.

[Hadis-i şerifte, **(Her ay 3 gün oruç tutan, yılın tamamında oruç tutmuş gibi olur)** buyuruldu.]

Nefsini hesaba çek, ilmi muhafaza et. Böylece amelinden iki cihanda faydalanan.

[Hadis-i şerifte, **(Akıllı, nefsinin hesaba çeken ve ölümden sonrası için amel edendir)** buyuruldu.]

Dünya nimetine ve sağlığına güvenme.

[Hadis-i şerifte, **(İhtiyarlıktan önce gençliğin, hastalıktan önce sağlığın, meşguliyetten önce boş vaktin, fakirlikten önce zenginliğin, ölümden önce hayatın kıymetini bil)** buyuruldu.]

Bu nimetlerin hepsinden sorguya çekileceksin.

[Hadis-i şerifte, **(Kıyamette, herkes ömrünü nerede geçirdiğinden, malını nereden kazanıp, nereye harcadığından ve ilmi ile amel edip, etmediğinden sorulacaktır)** buyuruldu.]

Kötü kimseyi; kötülüğü ile anma, bir iyiliğini bul, onu söyle. Eğer kötülüğü din hakkında ise, bid'at ise onu insanlara söyle ve ona uymaktan onları koru.

[Hadis-i şerifte, **(Bid'atler yayılınca, ilmi olan bunu herkese bildirsin, bildirmese, Kur'an-ı kerimi gizlemiş sayılır)** buyuruldu.]

Sakın ölümü hatırlından çıkarma.

[Hadis-i şerifte, **(Ölümü çok hatırlayanın kalbi ihya olur, ölümü de kolaylaşır)** buyuruldu.]

Kur'an-ı kerim okumaya devam et.

[Hadis-i şerifte, **(Kur'an okunan evin hayrı artar, melekler oraya toplanır, şeytanlar oradan uzaklaşır. Kur'an okunmayan ev, içindekilere dar gelir, sıkıntı verir, bereketsiz olur. Bu evden melekler çıkar, şeytanlar girer)** buyuruldu.]

Bid'at ehlinden uzak dur.

[Hadis-i şerifte, **(Bid'at ehlinin cenazelerine gitme, onlarla birlikte namaz kılma. Ben onlardan değilim)** buyuruldu.]

Küfür ehli ile zaruretsiz konuşma, mümkünse onları İslam'a davet et, değilse, onlarla dost olma [diyaloga girme]. Anneni, babanı, üstadını hayır duadan unutma. Ezan okununca, hazır ol, herkesten önce mescide gel. Kabirleri ziyaret et.

Komşudan gördüğün ayıpları, emanet bil; sakla, kimsenin sırrını kimseye söyleme. Seninle istişare edene doğruyu söyle. Cimrilikten sakın. Tamahkâr olan mürüvvetsiz olur. Her işte mürüvveti gözet. İhtiyacın olsa da, kimseden bir şey isteme. Dünya ehline rağbet etme.

Yolda giderken sağına soluna bakma, önüne bak. Bahşış verilen yerlerde herkesten daha çok ver. Bir cemaat içinde iken, onlar teklif etmeden imam olma. Kadınların, kızların, gençlerin toplandıkları yerlere gitme. Fısk, çalgı, müzik ve diğer haram bulunan eğlence yerlerine girme.

Bu nasihatimizi, canı gönülden kabul et. Bunlarla dünya ve ahiretini süsle. Zira bunlar senin ve herkesin iyiliği içindir. Bu yolda git ve herkese de tavsiye et.

Cahilin bedeni seyyar bir kabirdir

* Üç şeyden çok sakının: Nefsin arzu ve isteklerine uymaktan, kötü arkadaştan ve bir de kendini beğenmekten.

* Herkesin kalbinde, cömertlere karşı muhabbet, cimrilere karşı nefret vardır.

* Dil gönlün, gönül ruhun, ruh da insanın hakikatının aynasıdır.

* Dünya malına sevgi, Allahü teâlâ ile aradaki perdedir.

* İğne ile dağı devirmek, kalbden kibri söküp atmaktan daha kolaydır.

* İhtiraslı kimse, bütün dünyaya sahip olsa da yine fakirdir.

* Öyle bir kimseyle arkadaşlık edin ki; onda dünya malı hırsı bulunmasın.

* İnsanlar üç sınıftır. Bunlar; idareciler, din âlimleri ve halk. İdareciler bozulunca geçim, âlimler bozulunca din, halk bozulunca ahlak bozulur.

* Bir insanın; iyiliklerini hatırlayıp, günahlarını unutmaması gururundandır.

* İyi kimsenin kalbinde iyi, kötü kimsenin kalbinde kötü düşünceler dolaşır.

* Ahirette rahmete kavuşmak için, ölürken iman ile gitmek lazımdır.

* Şikayetçi olup ağladığım nice günler oldu. Zaman geldi ki, ağladığım günlere ağladım.

* Bir kimse, bütün Peygamberlerin ibadetlerini yapsa, fakat üzerinde çok az bir kul hakkı bulunsa, Cennete giremez.

* Yapılan bir günah ile övünmek, o günahı yapmaktan daha kötüdür.

* Kibir bulunan kalbde, Allah korkusu bulunmaz.

* Bir kimse, bütün ilimleri kendinde toplasa da, Allahü teâlânın rızasına uygun ibadet etmedikçe, azaptan kurtulamaz.

* Yumuşaklık, öfke ateşini söndürür. Hiddet ise, öfke ateşini körükler.

* Eshab-ı kiramdan herhangi birini kötülemek, dini kötülemek olur.

* En kıymetli ibadet, Allahü teâlânın dinini, Onun kullarına yaymaktır.

* Allahü teâlâdan gelene razı olmak ve Onun kullarına acımak, Peygamberlerin ahlakındandır.

* Tevekkül; bütün işlerinde Allahü teâlâyâ teslim olmak, başa gelen her şeyi Ondan bilip katlanabilmektir.

* İnsanları dara düşürmek, sıkıştırmak ve incitmek haramdır.

* Sabır, en güzel huy, ilim en şerefli süs eşyasıdır.

* İnsanların şerefi ve kıymeti mal ile ölçülseydi, dünya malı çok olan kâfirlerin daha kıymetli olması lazım gelirdi.

* Yoksullara hizmet eden, şu üç şeyle mükafatlandırılır: Tevazu, edep ve cömertlik.

* Akıl gibi mal, iyi huy gibi dost, edep gibi miras ve ilim gibi şeref olmaz.

* Cahilin bedeni seyyar bir kabirdir. İlim öğrenmediği müddetçe gaflet uykusu içindedir. Ölünceye kadar uyanmaz.

Cehennemin en pis kokan yeri

* Kendini olduğundan fazla gösteren kimse, kendi durumunu inkâr etmiş olur.

* İnsanlar, fakir olmaktan korkarak dünyalık için çalıştıkları kadar, Cehennemden korkup, korunmak için çalışsalar, mutlaka Cennete giderlerdi.

* İnsanlar zaruret diyerek, yiyecek kazanma peşinde koşarlar. Halbuki esas zaruret günahlardan kaçınmaktır. Fakat çokları bundan kaçınmayıp, yiyecek peşinde koşarlar.

* Sadık dost, arkadaşının ayıplarını görünce ihtar eder, ifşa etmez.

* Gafillerden, cahillerden ve yaltakçılardan uzak dur!

* Oruç tutmak, Allahü teâlânın sıfatıyla sıfatlanmaktır. Zira Allahü teâlâ yemekten ve içmekten münezzehtir.

* Bir kimse bir nimete kavuşur da bunun şükrünü yapmazsa, o nimet elinden gider de, o kimsenin haberi bile olmaz.

* Şu üç şey Allahü teâlâyı çok üzer: 1- Vakti boşa geçirmek, 2- İnsanlarla alay etmek, 3- Gıybet etmek.

* Cehennemin en pis kokan yeri, zina yapanların bulunduğu kısmıdır!

* Allah'tan başka her neye taparsanız, hepsi hiçtir. Yazıklar olsun o kimseye ki, bir hiç iledir.

* Bir şeye ihtiyaç duyulduğu halde, çalışıp onu temin etmemek, çoluk çocuğu perişan bırakmak, cahillik ve tembelliktir.

* Bir haber duyduğunuz zaman onu nakletmek için değil, ona uymak için iyi anlayıp düşünün! Çünkü ilmi rivayet edenler çoktur, fakat riayet edenler pek azdır.

* İşin esası üç şeydir: Helal yemek, ahlak ve amelde Resulullah'a tâbi olmak, her işi yalnız Allahü teâlânın rızası için yapmak.

* Kulluğun en güzeli; kulun Allahü teâlânın verdiği nimetler karşısında, şükürden aciz olduğunu bilmesidir.

* Günahlar gizli olarak işlenirse; bunun zararı, günahı işleyenleredir. Lakin açıktan işleniyor ve buna mani olunmuyorsa, bunun zararı herkesedir.

* İntikam alıp da sonunda pişman olmaktansa, affedip de pişman olmak benim için daha sevimlidir.

* Fakirlik, haline şükredip, kimseye şikayet etmeyerek ihtiyacını gizlemektir.

* Bedbaht kişi, unutulmuş günahlarını açığa vuran kimsedir.

* Ölüm gelmeden hesabınızı yapınız! Tевbe ediniz ki, affa kavuşasınız.

Cennete ancak Müslüman girer

* Kâfirler zulüm ile öldürölse de Cennete gitmez. Cennete girme şartı Müslüman olmaktır.

* İnsanı küfre götüren günahların başında kibir gelir.

* Lüzumsuz şeylerle uğraşanları Allahü teâlâ sevmez.

* Harama düşkün olmak leşe düşkün olmaktır.

* Medeniyet; fende ilerlemek değildir, fen vasıtalarını insanların hayrına kullanmaktır. Medeniyet; tamiri bilâd, terfi ibaddır.

* Sonu olan bir şeyi elde etmek için, sonsuz olanı vermek akıl işi değildir.

* Dünya, haramlar ve mekruhlardır.

* Nefes sayısı bellidir. Artmaz eksilmez. Trafik kazası, kalb krizi vesaire bunlar işin bahanesi.

* Min gayri havlin minna vela kuvveh... çok güzel bir dua, benden değil, benimle ilgisi yok, benim kudretim, emeğim dışında, demektir. Mesela, yemek yiyoruz, fasulye nerelerden, kimlerden geçerek geliyor. Ekilmesinden yetiştirilmesinden ayıklanmasından hiç haberimiz yok. Önümüze gelmiş yiyoruz. Rızk insanın, insan rızkının peşinden koşar. Birbirlerini ararlar bulurlar. [Bu duanın tam şekli, Duanın önemi ve Çeşitli dualar maddesinde, yemekten sonra nasıl dua edilir kısmında var.]

* Birinin malını parasını, gizli almaya hırsızlık, bilerek zorla almaya gasp denir. O para verilmedikçe ölünceye kadar devamlı günah yazılır. Akıl işi değil. Böyle yapıldığında, gasp, hırsızlık günahının yanında, bir de şu günah var. Eğer bu mal, para

götürülmemiş olsaydı, onunla hayırlı bir hizmet yapılacak idiyse, bu hizmete mani olduğu için hırsızlık ve gasp günahına bu vebal de eklenir. Kul hakkı çok önemlidir. Bunun için ölün fakat başkasının hakkını yemeyin.

* Suizandan sakının. Başka günahlara da sebep olur. En tehlikeli günahlardandır. Çünkü suizannın tevbesi olmaz. Yani kişi suizan ettiğini bilmediği için tevbe etmez. Tevbe edilmeyen günahın cezası Cehennem ateşidir.

* Mümin gıda gibi olmalı. Her zaman ona ihtiyaç duyulmalı.

* Size gelen nimete vesile olan kimseye teşekkür etmedikçe, o nimet için yapacağınız şükrü Allahü teâlâ kabul etmez.

* Küfürden sonra en büyük günah kalb kırmaktır. Kâfirin dahi kalbini kırmayın.

Cevap uzun olduğunda doğru gizli kalır

* Bütün afetlerin başı, doyuncaya kadar yemektir.

* Dünyada, Allahü teâlâdan en çok korkan kimse, kıyamet günü insanların en emini olur.

* Cevap çok uzun olduğu zaman doğru gizli kalır.

* Kendinde bulunduğu zaman gizli kalmasını istediğin bir şeyi, başka birinde görürsen açığa çıkarma.

* Her kime şu 5 saadet verilmiş ise, o kimse çok mesuttur: 1- Vücut sağlığı, 2- Güvenli olması, 3- Rızık genişliği, 4- Şefkatli ve vefalı eş, 5- Feragat duygusu.

* Ahirette sana lazım olacak şeye bugün öncelik ver! Ahirette sana zarar verecek şeyi de terk et!

* Annenin yavrusundan kaçacağı kıyamet günü için, hazırlık yapmayana yazıklar olsun!

* Ey insan! Bu günler mutlaka gelip geçecek, hatta birçoğu geçti. O halde hiç olmazsa geride kalanlarının kıymetini bil!

* Akıllı kişi, Allahü teâlâyı daha çok tanır. Daha çok tanıyan hedefine daha çabuk ulaşır.

* Çalışıp da tevekkül etmek, bir yere çekilip ibadet yapmaktan hayırlıdır.

* Seni Allahü teâlâyı yaklaştıran şey, ihtiyacını Ondan istemendir. Halka sevdiren şey de onlardan bir şey istememendir.

- * Hasetçi kimse için rahat yoktur.
- * Başkalarının zarar görmesine sevinen kişi, kurtuluşa kavuşamaz.
- * Allahü teâlânın emirlerini yerine getirip, yasaklarından sakınmayı ganimet bilmelidir.
- * İhtiras, gafillerin kalbinde şeytanların sultanıdır.
- * Dünyayı ele geçirmek için ahireti vermek ve insanlara yaranmak için Allahü teâlâyı bırakmak ahmaklıktır.
- * Hanımının eziyet ve sıkıntı vermesine sabreden kimseye, Allahü teâlâ, Eyyub aleyhisselama verilen sevaptan verir.
- * Kim Cennetliklerden olmayı isterse, salih kimselerle beraber olsun.
- * Dünya ve ahirette elem ve kederlerden kurtulmak isteyenler, kötü ahlak sahipleriyle görüşmemelidir.
- * Dargınlar barışmalıdır. Önce davranan önce Cennete girer.
- * İman ve ilim, ikiz kardeş ve birbirinden ayrılmayan arkadaş gibidir.
- * Haram para ile sadaka veren, cami yaptıran, hayrat yapan kimse, kirlenmiş elbiseyi idrar ile yıkayan adama benzer ki, daha çok pislenir.
- * Öfke ve hıristan korunmuş olan kurtulmuştur.
- * Ya görüldüğün gibi ol; yahut olduğun gibi görün!
- * Bir kimse Allahü teâlânın kendisini gördüğüne yakîn olarak inanırsa, azalarını ve kalbini günah işlere kaptırmaz.
- * Bir müminin kalbini hoş tutmak, bana nafile hac yapmaktan iyi gelir.

Cimrinin en çok sevdiği kimdir

- * Cimrinin en çok sevdiği mirasçısıdır. Ne kendi yer, ne başkalarına yedirir. İllâ mirasçısına saklar.
- * İnsanla hayvan arasında kalb ve ruh farkı vardır. İnsan, **eşref-i mahlûkat** olarak, Allah'ı tanımaya elverişli vasıfta yaratıldı. Ayna gibi, aynanın sadece camı işe yaramaz, ayna vazifesi yapmaz. Arkasındaki maddeler de tek başına işe yaramaz. Ancak ikisi beraber olursa işe yarar karşıdakini gösterir. Sadece beden işe yaramaz. Bu hayvanlarda da var. Beden kalb ve ruh ile beraber

olursa Allahü teâlâyı tanımaya elverişli hâle gelir. Yürek başka, kalb başkadır. Kalb manevi bir lâtifedir.

* İtikad çok önemlidir. İtikadı bozuk olan birisi, dinimizin bütün emirlerini yapsa, yasaklarından kaçsa, sabaha kadar zikir çekse bu kimsenin, Cehenneme gitmeme ihtimali yoktur. Mutlaka Cehenneme gider.

İçki içen, dinin emirlerini yerine getirmeyen fâsık bir kimsenin itikadı düzgün ise, bu kimsenin Cehenneme gitmeme ihtimali vardır. Tevbe eder veya Cenab-ı Hak affeder, Cehenneme gitmeyebilir. Fakat, itikadı bozuk olan kimse, itikadının bozukluğunu bilmediği için, tevbe de etmez.

* Ahmak ile arkadaşlık etme! Ondan kendini koru! Nice ahmaklar var ki, arkadaş oldukları akıllı kimseleri helak ederler. Kişi arkadaşı ile ölçülür. Kalbler buluştuğu zaman birinin diğerine tesiri vardır. Kendilerinden haya edilen kimselerle arkadaşlık etmek suretiyle amellerinizi güzelleştirin!

* Sakın kibirlenme! Büyüklük taslayanlara özenme. Çünkü Allahü teâlâ, her zorbayı zelil, her büyükleneni hakir ve zelil eder. Affettiğinden dolayı asla pişman olma; cezalandırdığın için de sakın sevinme!

* Affetmek fazilettir. Emanete hıyanet etmemek imandan, güler yüzlülük ihsandandır. Doğruluk kurtarır, yalan felakete sürükler. Kanaat insanı zengin yapar, yerinde kullanılmayan zenginlik azdırır. Dünya aldatır, şehvet kandırır. Lezzet oyalar, nefsin arzuları alçaltır. Haset yıpratır, nefret çökertir.

* Âlim; sözü, işine uygun olandır. Âlim ilme doymaz.

* Akıllı, ahireti dünya ile değişmeyendir.

* Gerçek müminin sevgisi, kızması, bir şeyi alması, yapması ve terki, hep Allah için olur.

* Allah'ın azabından korkmak, müttekilerin, takva sahiplerinin nişanıdır.

* Haset eden daima hastadır, cimri insan daima fakirdir.

* Tasarruf ve kanaat edin, zira bunlar boyun eğme zilletinden daha kolay ve hayırlıdır.

* Âlim, cahili hemen tanır, çünkü daha önce o da cahildi. Cahil âlimi tanımaz, çünkü daha önce âlim değildi.

* Öfke, tutuşturulmuş ateş gibidir. İnsan hakim olmazsa, ilk yanan kendisi olur.

* Allah için kardeş olanların sevgisi, sebebi daim olduğu için devam eder. Dünya için kardeş olanların sevgisi, sebebi devam etmediği için, kısa sürer, bir an gelir son bulur.

* Dünya müminin hapishanesi, ölüm beraatı, Cennet de eğleneceği yerdir.

* Yaptığı günah bir işle öğünmek, o günahı yapmaktan daha kötüdür.

* Kim kendi bozuk hâlini düzeltirse, kendini çekemeyenlere fırsat vermemiş olur.

* Günah işlerken âcizlik göstermediğin gibi, tevbe etmekte de âcizlik gösterme.

Doğru tektir

* Her yerde doğru birdir.

* Su bir taşı eritirse, Allahü teâlânın zikri benim kalbimi eritmez mi? Kap kapalı olursa su nereye dolar, kabımızı açık tutmak gerekir. Nisan yağmuru ne kadar bol da olsa, eğer kaplar ters çevrilmiş ise, kırk sene de rahmet yağsa bir damla bile kaba girmez.

* Bîşr-i Hafi hazretlerinin evine gelen zat, hür müsün köle misin dedi. Hürüm diye cevap verince bırakıp gitti. Peşinden koşarak niye gidiyorsun diye sorunca, sen hürüm dedin. Kulum deseydin kulluğunu bilirdin, diye cevap verdi.

* Her zevalin bir kemali ve her kemalin bir zevali vardır. Eğer zeval vakti gelmişse bunu kimse durduramaz, yok eğer zeval vakti gelmemişse bunu kimse öne alamaz. Ayağımıza bir diken batsa bunu, bir günahımız sebebiyle oldu bilmeliyiz.

* **Hastalıkta şifa vardır.** Ayaklarınız rahatsızlansa bile. Bu vücuda rahatsızlık veren her şey insanın âcizliğini anlamasına, Cenab-ı Hakka dönmesine sebep olur. Bu sebeple kalb için şifadır.

* Allahü teâlâ beraat gecesinde afv-ı mağfiret vaad ediyor. Cenab-ı Hak vaadinden dönmez.

* Allahü teâlâ sıkıntılı halde yapılan duayı kabul eder. Hastalık sıkıntı olduğu için, hastanın duası red olmaz. Her sıkıntı aynı şekildedir.

* Hastalığa, sıkıntıya üzülünmez. Ancak hizmetlerine, namazına mani olursa o zaman üzülünür. Bununla beraber, hastalık ve sıkıntıları istememelidir, hasta olmamak için sebeplere yapışılır, buna rağmen gelirse sabredilir.

* Kalbleri temizlemenin bir ilacı da, Allah dostlarının kelimidir. Onların yazılarını okuyunca kalbler temizlenir.

* Cuma günleri mevtaların ruhları, tanıdıklarına evlatlarına gelirler, bir hediye beklerler, bir Yasin-i şerif okusa da sevabını bana hediye etse diye beklerler.

* Temiz ve helal ye de, ister sabaha kadar ibadet et, ister uyu!

* Mümin, bir tüccara benzer. Farzlar onun sermayesi, nafileler de kazancıdır. Sermaye kurtarılmadıkça, kazancı olamaz.

* Acele etme! Acele eden, ya hata yapar veya hatalı duruma yakın olur. Ağır ve temkinli hareket eden, o işte ya isabet kaydeder veya isabet etmeye yaklaşır. Acele şeytandandır. Ağır ve temkinli hareket etmek Allahü teâlâdandır. Umumiyetle aceleye sebep, dünyalık toplama hırsıdır. Kanaat sahibi ol. Kanaat bitmeyen bir hazinedir.

Düşmanı tanımayan dostu bulamaz

* Düşmanını tanımayan dostunu bulamaz. Nefsini tanımayan Allah'ı tanıyamaz, nefsinin tanıyan Allah'ı tanır. Nefsten kurtulmadıkça, insan kendini emniyette hissedemez. En büyük mücadele nefisle olmalıdır. Bu iş bir tarikat yolu değil, Allah'ın dinine sarılmak yoludur.

* Allahü teâlâ ile kullar arasındaki günahlar için şefaât, af çok amma, kullar arasındaki günahlara şefaât, af yok. Adalet var, mahkeme var. Haklı olsa bile insanlar mahkemeye gitmekten korkar. En iyisi sulh yapmak ister, mahkemeye düşmek istemez. Ya o haklı ise. Ahirete giderken borçlu gitmeyin. Alacaklı gidin. Zalim olmayın mazlum olun. Zalim verecek mazlum alacak. Sevaplarımızdan vereceğiz alacaklılara, yoksa onların günahlarını yükleneceğiz. (Ben haklıyım) diyen çok insan orada haksız çıkacaktır.

* Bir kalb kırmak, senelerce ibadet, zikir sevabının hepsini alıp götürür. Öyle bir din ki, kâfirin dahi kalbini kırmak yok. Nerde kaldı ki Allah-Peygamber diyen bir müslümanı kırmak.

* Şeytan insana ibadet ettirir. Peki, yaptıklarımızın rahmani mi, şeytani mi olduğunu nasıl bileceğiz? Şeytan, tam dine uygun şekilde, yani ehl-i sünnet itikadına uygun şekilde ibadet ettiremez. Ancak bir eksikle ibadet ettirir. Yani o ibadeti bozan, kabul ettirmeyen bir eksikle ibadet ettirir. Mesela, 5 kuruş zekât borcun var, bunu sana verdirmez. Buna yaklaştırmaz. Bunun yerine milyarlarca sadaka verdirir, hayır hasenat yaptırır. Mesela iki rekat kaza namazı borcun var, bunu kıldırmaz, sabahlara kadar tesbih çektirir, zikir ettirir, nafil namaz kıldırır, ağlatır sızlatır. Halbuki, dinimiz 5 kuruş zekâtını ver diyor, iki rekat kaza namazını kıl diyor. Bunlar farzdır, dinin isteğidir, hesabı azabı var. Biz ise ne yapıyoruz; kendi isteğimizi yapıyoruz, şeytanın isteğini yapıyoruz. Bu yüzden dinimizi doğru şekilde ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarından öğrenmeliyiz.

* Neyin faydalı neyin zararlı olduğunu ayıran İslamiyet'tir. İnsanlar faydalı sanır, zararlı olabilir. Zararlı sanır faydalı olabilir. Allahü teâlâ bildirmeseydi, insanlar bilemezdi. İslamiyet'i bilen, dünyanın zararlarından kurtulur.

* İbadetin kabul olması için şartlarına uygun olması lazım. Birincisi; şartlarını öğrenmek, sonra; şartlarına uygun şekilde yapmak, üçüncüsü; ihlas ile olması lazımdır. İhlas ile olmayan ibadet hiçbir işe yaramaz.

* İnsanın nefsi, başkasına soru sordurmaz, ben biliyorum der, o **ben** kelimesi insanı yıkar.

* Muvaffak olmak iki şeye bağlıdır. Doğruluk, sevgi ile yaklaşmak ve herkesle barışık olmak.

* İnsanların felaketine sebep olan şey ikidir. Biri kendine güvenmek, diğeri, kendi gibi bir âcize güvenmektir. Bunlara değil, Allah'a güvenmek lazım.

Ebedi yani sonsuz ne demek

* Dünyadaki bir nefeslik vakit, ahiretteki bin yıldan kıymetlidir. Çünkü, ahirette ibadet yoktur, tevbe yoktur, nefisle mücadele yoktur, haramdan kaçma mücadelesi, küfre düşme endişesi yoktur, İslam'a hizmet imkanı yoktur. İşte Cehennemde kalanlar için bir nefeslik dünya zamanı, sonsuzdan daha hayırlıdır. Çünkü, tekrar dünyaya

sadece bir nefeslik yollansalar, yapacakları iş, Kelime-i şehadet getirip, Amentü'yü okuyarak iman etmek olur. Ancak bu imkan verilmez.

* (Ebedi) yani sonsuz ne demek iyi anlamak lazım. İmam-ı Gazali hazretleri buyuruyor ki: (Cehennemde ebedi kalacak olanlara, faraza, siz dünyadaki göl ve denizdeki damlalar adedince, kumsallardaki kum taneleri adedince yanacaksınız, denilseydi, o sevinçle nasıl yandıklarını anlayamazlardı, çünkü bunlar da bir gün biter.) Yine İmam-ı Gazali hazretleri buyuruyor ki: (Bütün dünya, gökyüzü dahil, buğday tanesi dolu olsa, bir serçeye deseler ki, her sene bir tane yiyeceksin, o buğdaylar biter, ebediyetin yanında hesabı bile olmaz.)

* Müslüman anne ve babasının yüzüne şefkatle bir defa bakana Allahü teâlâ kabul olmuş bir hac sevabı verir. Bin kere baksa bin kere...

* Bir müslüman tenkit edilirken sus diyene yüz şehid sevabı verilir. Viyana kapılarına kadar gidip gelmiş gibi sevap...

* Ölüne ama, namazı bırakmayın, zira dinin direğidir, kim terk ederse dinini yıkmış olur. Ahirette Allah rızası için yaptığımız ibadetler geçerlidir, lüzumsuz şeylerle uğraşmayın.

* Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarından her gün bir veya iki sayfa okuyan feyz alır. Feyz demek, nur demektir. Nur kalbe yağar, kalbi temizler. Okudukça kalbiniz nurlanır ve okuduğunuzu anlamaya başlarsınız.

* Helal lokma yiyenler rahat namaz kılar. Çünkü namaza engel, haram lokmadır. Helal lokma yiyen, koşarak namaza gider. Siz "Namaz kıl" demeseniz de onlar namaz kılar.

* İmanın şükrü, Hubbu fillah, buğdu fillah'dır.

* Ölümü hatırlamak, huzur ve saadetin kaynağıdır. Ömrü uzatır. Unutmak ise ömrü kısaltır. Bu an, (Son an) demeli ve ona göre çalışmalıdır.

* Her şeyin istisnası vardır, ama bir şeyin istisnası yoktur. O da paradır. Parası olan güçlüdür. Bu kıyamete kadar böyle devam edecektir.

Atalarımız asırlardan beri söyler: Şimdi rağbet güzel ile zengine.

* Öfke insanın aklını örter. O zaman şeytanın avucuna düşer.

Şeytan da onu istediği yere sürükler. Öfkelenmek insanın dinini imanını götürebilir, bundan çok korkmalı.

* Öfkelenmeyin, çünkü kötülükler her zaman öfkeden doğar. Bir insanda kibir varsa, bunun alameti öfkesidir. Kibirden öfke doğar. Bir kimse asık suratlı ve öfkeliyse, iyiye alamet değil.

* Büyüklere hürmet, küçüklere şefkat gösterin. Nerde bir sıkıntı çeken varsa gidin araştırın, büyükleri incitmiştir. Nerede huzurlu bir insan görseniz, araştırın mutlaka bol dua almıştır.

* Dünyalık isteyen sevimsizleşir, zelil olur. Kula değil, Allah'a el açalım. Veren aziz, alan zelil olur.

* Dünya menfaat demektir. Menfaat için yapılan her şey dünyadır.

* Ubeydullah-ı Ahrar hazretleri buyuruyor ki:

(Allahü teâlânın rızasına giden bütün yolları inceledim, en kestirme yolun, insanları sevindirmek olduğunu gördüm.)

* Müslümanlar kardeştir, yardım edecek, sıkıntılarını giderecek, aybını örtecek. Mümin kardeşinin sıkıntısına nemelazım diyen felakete uğrar.

Eğer cahiller susup konuşmasalardı

* İbadetin tadını alan kimse ibadetten usanmaz. Usanan kimse, Allahü teâlâyı az tanıdığı için usanır.

* Hiçbir şey, kaybedilmiş vakti telafi edemez.

* Cahil kimseler, ilimle birbirlerine karşı övünürler. Onların ilimden nasibi sadece övünmeleridir.

* Kul, Allahü teâlâ için neyi terk ederse, Allahü teâlâ, ona karşılık daha hayırlısını verir.

* Allahü teâlâyı unutmaktan büyük günah yoktur.

* Akıllı, sustuğu vakit tefekkür, konuştuğu vakit zikreder, baktığı vakit de ibret alır.

* Her kap içine bir şey konuldukça daralır. Ancak bilgi kabı bundan müstesnadır. O, bilgi konuldukça genişler.

* Bedeninle dünyada, kalbinle ahirette ol.

* Saadet, ömrü uzun ve ibadeti çok olanındır.

* Kıymetli ömrünüzü faydasız, boş şeyler arkasında, oyun ve eğlence ile geçirmemek için uyanık olunuz.

* Eğer cahiller susup, konuşmasalardı, insanlar arasında ihtilaf olmazdı.

* İlim, insanı Allahü teâlânın emrettiği şeylere götürür, zühd ise o şeylere erişilmesini kolaylaştırır.

* Gönlü kırık, zavallı ve garip birini görürsen, yarasına merhem ol! Onun yoldaşı ve yardımcısı olmaktan çekinme!

* Kulun, Allahü teâlâyâ şükretmesi, Onun kuluna verdiği nimetlerle, Ona isyan etmemesidir.

* Bir kalbde, ahiret arzusu çoğaldıkça, dünya düşüncesi o kalbden kaybolur.

* Allahü teâlâyâ ulaşan en emin yol; bütün iş, hareket ve ibadetlerde Peygamber efendimizin sünnetine tâbi olmaktır.

* İki haslet vardır ki, kalbe sıkıntı verir: Çok konuşmak ve çok yemek.

* Yalan söylemekten, gıybet etmekten ve hıyanette bulunmaktan uzak durunuz!

* İlim hakimdir, mal ise mahkumdur. İlim seni korur, halbuki malı sen korursun. İlim çalınmaz, mal ise çalınır. İlim sarf ettikçe artar. Mal ise sarf ettikçe azalır.

* Başa kakan, nefret ateşini körükler.

* Allahü teâlânın emirlerini hatırlatan, nasihat eden bir kardeşin, sana altın hediye edenden daha hayırlıdır.

* İnsanın kazançlı olmasının esası; az yemek, az uyumak, az konuşmak ve nefsin arzu ve isteklerini terk etmektir.

* Uzun emel sahibi olmak ve her şeyi sonraya bırakmak, perişanlık ve düşüncesizliktir.

* Hayatımda, gece ibadet edenlerden başka hiç kimseye imrenmedim.

En garip olduğun gün

* İnsanların sıkıntılarına katlanmak, Allahü teâlânın beğendiği, Resulullahın sevdiği ve evliyanın özendiği bir ahlaktır.

* Hırslı mahrum kalır, cimri kötülenir, kıskanç da üzülür.

* Çok konuşan çok yanılır. Çok gülenin heybeti ve hayası azalır.

* Konuştuğuma pişman oldum, ama sustuğum için pişman olmadım.

* İslam dini, insanların dünyada da, ahirette de rahat ve huzur içinde yaşamasını istiyor.

* En garip ve en çok muhtaç olduğun gün, kabre konulduğun gündür.

* Mal, mülk, çoluk-çocuk; Allahü teâlânın emanetleridir. Emanetlerini istediği zaman alır.

* Sabır; yüzü ekşitmeden acıyı yudum yudum içine sindirmektir.

* Başkasından sana söz getiren, senden de ona götürür.

* Fitne; Müslümanlar arasında bölücülük yapmak, onları sıkıntıya, zarara, günaha sokmak demektir ve çok günahtır.

* İşlerinin doğru gitmesini istersen, kendi başına hareket etme! Akıllılarla istişare et!

* İnsanların en akıllısı; Allahü teâlâyâ itaat edip, insanların da itaat etmesine rehberlik eden kimsedir.

* Eshab-ı kiramın cümlesi, adildirler.

* İyi arkadaş, dünya ve ahiret için büyük saadettir.

* İnsanlar konuşmayı severler fakat, konuştukları ile amel etmeyi, öğrendikleriyle yaşamayı terk ederler.

* Nice küçük amel, niyet ile büyür, nice büyük amel ise, niyetle küçülür.

* Allahü teâlâyı tanıyan, Onun rızasına kavuşmak için çalışır.

* Bir çocuğu Cehennem ateşinden korumak, Dünya ateşinden korumaktan mühimdir.

* Sadaka vererek rızınızı çoğaltınız! Zekat vererek de, mallarınızı koruyunuz!

* Allahü teâlâyâ itaat eden, büyük zatların sözlerine dikkat eder. Çünkü onlara Allahü teâlâ tarafından gerçekler tecelli eder ve onu konuşurlar.

* Uygunsuz bir sözü terk etmek, nefse bir gün oruç tutmaktan daha ağır gelir.

* Fakirlik, haline şükredip kimseye şikayet etmeyerek ihtiyacını gizlemektir.

* İnsanı, Allahü teâlânın af ve mağfiretine kavuşturacak şeylerden biri de, açları ve yoksulları doyurmaktır.

* Hiçbir faydeli iş yapmayarak ömrünü boşa harcayandan daha hayırsız bir kimse yoktur.

* Hallerin en doğrusu, İslamiyet'e uymaktır.

* Başkalarının acılarından ve geçmiş felaketlerinden ders al. Böyle insanların nasihat ve tavsiyelerine kulak ver. Kendilerine pahalıya mal olmuş şeyleri sana bedava verirler. İllâ senin de başına gelmesini bekleme. Sana da çok pahalıya mal olur.

En hayırlı iş nedir

* Dünyada iken, Allahü teâlânın dinine razı olduğu şekilde doğru hizmet edenler, Allahü teâlânın kullarının müşküllerini halledenler, mahşerde, tahtlar üzerinde, kürsülerde, gölgelerde oturacaklar. Allahü teâlâ onlarla konuşacak. Onlar için ne hesap var ne azap var.

* En zor iş İslamiyet'e hizmet etmektir. Çünkü Allahü teâlâ en zor işi en güvendiğine en çok sevdiğine vermiştir. Peygamberlere ve vârislerine vermiştir.

* Başarının sırrı, birlik-beraberlik, dürüstlük, iyi hedef seçmektir.

* Yanan bir evden birini kurtarmak çok büyük sevap olduğu halde Cehennem ateşinden kurtarmak yanında hiç kalır. Bir kişi daha yanmaktan kurtulsun diye uğraşmalı. Hiç kimse yanmasın düşüncesinde olmalı.

* Müslümanlık dünya ve ahiret saadetidir. Allahü teâlânın en sevdiği şey imandan sonra kullarına hizmet etmektir.

* Allahü teâlâ bir kulunu severse, ona iki şey verir. Birincisi; sevdiği bir kulunu ona tanıtır. Eshab-ı kirama Peygamber efendimizi tanıttığı gibi. İkincisi; ona hayırlı bir iş verir. En hayırlı iş Peygamber efendimizin yaptığı iştir.

* Allah'ın dinini, Allah'ın kullarının ayaklarına kadar götürmek ne büyük zevktir.

* Tasavvuf, vakti, en değerli olan şeye sarf etmektir.

* Tasavvuf, herkesin yükünü çekmek ve kimseye kendi yükünü çektirmemektir.

* Tasavvuftan maksat, kendini zorlamadan her an Allahü teâlâyı hatırlamaktır.

* İnsanın kıymeti; idrakinin, ehl-i sünnet büyüklerinin hakikatlerini anladığı kadardır.

* İnsana lazım olan önce Ehl-i sünnete uygun inanmak, sonra Allahü teâlânın emir ve yasaklarına uymak, daha sonra tasavvuf

yolunda ilerlemektir.

* Bütün kerametleri bize verseler, fakat itikadımız düzgün değilse, hâlimiz haraptır. Eğer bütün haraplıkları, çirkinlikleri verseler itikadımız düzgün ise, hiç üzülmemeliyiz. Doğru itikad, düzgün itikad, ehl-i sünnet itikadıdır.

* Allahü teâlâ insanları Cennetine davet ediyor. Davetçi olarak da Peygamber efendimizi gönderdi. Davetiye olarak da İslamiyet'i gönderdi. Fakat insanların çoğu bu davete icabet etmedi. Zaten bunun için Kur'an-ı kerimde sık geçiyor: Ekserisi kâfir, ekserisi fâsık diye.

* Para, şan şöhret insanı rahatlatmaz. İslamiyet ile kontrol altına alınmazsa, insanı dünyada ve ahirette perişan eder.

En yüce ilim haddini bilmektir

* Beynin sağlam olması lazım. Diğer uzuvlardaki ufak tefek rahatsızlıklar bir şekilde halledilir. Ama beyin rahatsız olursa, bütün vücut felç olur. Lider, beyin gibidir. Ehl-i sünnet itikadı beyin gibidir, doğru kılınan beş vakit namaz beyin gibidir.

* Vücut, 3 temel unsurdan oluşur:

Beden + Ruh + Nefs

Bedenin gıdası, topraktan yaratıldığı için topraktır. İhtiyacı, su, sebze, meyve, et ve hasılı bunların ihtiva ettiği madenler vs. İhtiyacı bunlarla giderilir, verilmezlerse zayıf düşer, hiçbirini almazsa ölmek zorunda kalıyor.

Ruh Âlem-i emirden gelmedir, çok mübarek, mukaddes bir nurdur. Ruhun gıdası, ibadettir, itaattir, zikirdir, tevbedir, duadır. Onları tedavi için peygamberler ve kitaplar gönderilmiştir. Ruh hastalığı budur, akıl hastalığı ruh hastalığı değildir. İnkâra saparsa ruh mecazen ölür. Ruhun ölmesi o kimsenin kâfir olması demektir. Her şeyin cezası sınırlıdır ama küfrün cezası Cehennemde sonsuz kalmaktır. İmanın mükafatı da Cennette sonsuz kalmaktır.

Nefsin gıdası haramdır, vazifesi, haram işlemek, nefse o gıdayı vermeyeceğiz , ama göz ardı da etmeyeceğiz. Sus payı helal olanlardan, verilecek.

* Herkesin belli bir sınırı vardır. Herkesin hakkına riayet etmek gerekir. Müslüman kimsenin hakkını yemez, hakkını da yedirmez.

* Sabrın başlangıcı çok acıdır, sonu baldan tatlıdır. Allahü teâlâdan razı olandan, Allahü teâlâ da razıdır, kazaya rıza evliyanın şanındandır. Sevgiliden (Allahü teâlâdan) gelen bela bahşıştır, bahşişini kabul etmemek büyük hatadır.

* Tefviz, her şeyin Allahü teâlânın takdiriyle olduğuna inanmak, işlerini Allahü teâlâyâ havale etmek, Onu kendine vekil yapmak, Ona tevekkül edip, güvenmek, Ondan gelenlere sabretmek demektir. Bu zor da olsa çok kıymetlidir.

* Kul Allahü teâlâyı arzu ederse, Allahü teâlâ her türlü maniyi kaldırır ve Mevla'yı bulur.

* İki türlü ilim vardır, akli ilimler ve nakli ilimler. Bu iki ilim ayrılmaz, ayrılırsa bu iki ilime sahip olanlar birbirine düşman olur.

* En kıymetli ilim haddini bilmektir. Bütün kavgalar dünyayı paylaşmaya çalışmaktan ve haddini bilmemekten meydana gelmektedir. İnsan cömert olursa herkes onu sever ve onunla kimse kavga etmez. Hasis insanlar etrafına bir şey vermeyip, dünyayı hep kendilerine almaya uğraştıklarından huzursuzdurlar, sevimsizdirler ve insanlar onlarla devamlı mücadele ederler.

* Şah-ı Nakşibend hazretlerine sormuşlar, (Efendim bu yolun esası nedir, başı nedir?) Buyurmuşlar ki, (Edeptir.) Ortası nedir demişler, (Yine edeptir) buyurmuş. (Peki ya sonu nedir?) demişler, (Yine edeptir) buyurmuş. Neden? Çünkü hiçbir edebe riayet etmeyen Allah'ın dostu olamaz. İlla edep, illa edep. Edep haddini bilmektir. En yüce ilim haddini bilmektir.

* İmam-ı a'zam hazretlerini akıl ile anlamaya çalışmak akılsızlıktır.

* Büyükler hastalık, dert ve sıkıntılardan hiç şikayetçi olmadı. Bunları kim gönderdi? Allah. Hiç Sevgiliden gelenden şikayet edilir mi? Hiç Allah kullara şikayet edilir mi?

* Bir yere çıkmak zordur, ama o yeri korumak daha zordur.

Gerçek şükür nasıl olur

* Kalbine vesvese gelen ilerde büyük makamlara layık kişidir.

* Evlad-ı Resul başınızdan aşağı tuvalet pisliğini boşaltsa, onun huzurundayken gücendirmemek için temizlemeye kalkmayın.

* Dünya hayatı Cennete benzemez ancak, Allahü teâlâ adeta

bazı kullarına Cennetten bahçe misali bahçe nasip eder, alameti; zikreden dil, şükreden kalb, kâfi ölçüde geçim, rahat edebileceği ev, bir de anlaşılabileceği bir eş.

* Ahmaklık kârını zararını bilmemek, sağını solunu görmemek, iyiyi kötüyü ayıramamak demektir. Cehenneme giren ahmaklık sebebiyle girer, yüz binlerce ip sarkıtılıyor, uçuruma yuvarlanmamak için.

* İbadetleri lezzet alıyoruz diye yapmayın, Allahü teâlânın emri olduğu için yapın.

* Nefs, herkesten üstün olmak ister, anneden de, babadan da, hocadan da. Nefsin bir zaafı var, kendi evladını kendinden üstün ve daha iyi görmek ister.

* Elbette emr-i maruf nehy-i münker çok sevaptır, ancak üç şarta haiz olmalı: 1- Bilmek (İlim sahibi olmak) 2- O şeyi bizzat nefsinde yapmak 3- Emr-i Maruf veya nehy-i münkeri rıfk ile yapmak

* Allahü teâlânın sevdiklerinin 4 özelliği var;

Helal kazanırlar ve yedikleri, giydikleri her şey helaldir.

Tevazu sahibidirler, asla kibirli değildirler.

İyi huyludurlar.

Herkesle iyi geçinirler, güler yüzlüdürler.

* Nefsin gıdası haram işlemektir, nefse bu gıdayı vermeyip, dinimizin müsaade ettiği şeyleri vererek, meşgul etmeli, hatta kandırmaya çalışmalı. Nefs, kedinin fareyi deliğinden beklediği gibi bekler, gaflete gelmez.

* Ailede geçimsizliğin kaynağı, kadın ve erkeğin hukukuna riayetsizliktir.

* Tatlı dil müslümanın şiarıdır, adalet kul hakkının temelidir, adalet olmazsa huzur olmaz.

* Gerçek şükür, her konuda, her hususta, Peygamber efendimizin ahlakıyla şereflenmekle olur.

Gıybetten sakınmalı

* Evliyaullahtan bir zata, vefatından sonra rüyada görülünce (Geri dönmek ister misin?) diye soruluyor. Diyor ki:

(Dünyanın tamamını hesap sorulmamak şartıyla verseler istemem. Tek şey için isterim, kapı kapı dolaşıp ölüm ve kabir

hallerini anlatmak için.)

* Aklınıza, kabiliyetinize, enerjinize güvenmeyin. Yoksa bunlarla baş başa kalırsınız. Gün gelir aklınız yetmez, yakıtınız biter, yanarsınız. İmam-ı Rabbani hazretleri gibi ehl-i sünnet âlimleri çok kuvvetli enerji kaynaklarıdır. Akıllı davranıp, fişi doğru kaynağa takanın, doğru kaynağa bağlananın, ne enerjisi biter, ne de ışık saçması.

* Hak ile bâtilı ayırana âlim denir. Çok kitap okuyana, çok ilmi olana âlim denilmez.

* Çok kitap okumakla doğruyu bulmak mümkün değil. Doğru kitabı çok okumakla ancak doğruyu bulmak mümkün.

* İbadetler insanın vazifesidir. Güzel ahlak ise meziyetidir.

* Yaptığınızı Allah rızası için yapalım. Ahmet'e çalışıp Mehmet'ten para beklenmez. Kim gösteriş için aferin desinler diye yapmışsa, Cenab-ı Allah, "Sana aferin dediler; benden ne istiyorsun?" diyecektir.

Abdülkadir Geylani hazretlerine, (Siz ne mübarek bir zatsınız) demişler. (Nereden biliyorsunuz?) diye sormuş. (Herkes sizi methediyor, sizden söz ediyor) demişler. Buyurmuş ki: (Bu insanlar böyledir bugün severler yarın söverler. En iyisi bırak da biz insanlar için değil, Allah için Müslüman olalım.)

* Allahü teâlâyâ tevekkül edelim. Tevekkülü azalanın imanı zayıflamış demektir. Tevekkül kalmayınca iman da kalmaz. Tevekkül, her türlü sebebe yapışarak gayret göstermek, sonucu Allahü teâlâdan beklemek ve sonucun mutlaka hayırlı olacağına inanmaktır. Allahü teâlâ, kendisine güvenene kesinlikle ama kesinlikle sahip çıkar onu korur. İnsanlara güveneni ise insanların eline bırakır.

* Kim olursa olsun gıybetini yapmayın! Kadınlarınız da evlerde gıybet yapmasınlar. Gıybet; içki içmekten, kumardan daha büyük günahtır. Gıybet kanser gibidir, girdiği yer iflah olmaz. Gıybet edene sus diyene 100 şehid sevabı verilecek. Gıybet edenleri susturun.

* İnsanda nasıl bir kalb gözü var ise, aynı o şekilde kalb burnu da vardır. Her günahın kendine has bir pis kokusu mevcuttur. Kalb burnu açık olan insanlar bu kokuları alır ve onun habis kaynağından uzaklaşırlar. Evliya olma yolunda, kalb gözü açılan insana verilen ilk

nimetler: Kalb burnunun açılması ve kabir ehli ile konuşabilme nimetleridir. Mürşid-i kâmil olan kişi, bir işkembe temizleyicisi gibidir. Yanına gelen kişileri, günahlarından husule gelen kötü kokularından, pisliklerinden arındırır.

* Din, edep ve tevazu demektir. Edep, giriş kapısıdır. Sonra tevazu gelir.

* Üç çeşit edep vardır:

- 1- Allaha edep,
- 2- Anne babaya edep,
- 3- Cemiyete, topluma edep.

Vazife de üç çeşittir:

- 1- Allaha karşı,
- 2- Aileye karşı,
- 3- Topluma karşı.

* İnsan bilmediğinin düşmanıdır.

* Bir kimsenin cebinde parası varsa, istediğini alır mı? Alır; ev alır, araba alır, her şeyi alır. İhlas da para gibidir. Bir kimsede ihlas varsa onun her şeyi var demektir; onunla her şeye kavuşur.

* Başarı nedir? Ve bunun engeli nedir? Ahirette faydası olan şeyler başarıdır. Ve bu başarının engeli insanın kendisidir, yani nefsidir.

Göz bakınca, kalb inanınca görür

* Dünya için çalışana rahat yoktur. Rahat etmek için ölüme hazırlanmak lazım. Ölümü düşünen rahat eder. Dünya için çalışan yorulur. Ahiret için 24 saat çalışan yorulmaz. Çünkü onun hedefi var. Allah rızası için çalışır.

* Başarılı olmak için nefsi terbiye etmek, çürütmek lazım. Tohumu toprağa atınca çürümeden ağaç meyve vermez. Nefs tohuma benzer. İnsanlara hizmet etmek için nefsi çürütmek lazım. O zaman meyve verir. Öyle insanı herkes sever.

* Ehl-i sünnet âlimlerini yani Peygamber efendimizin vârislerini tanımak çok büyük nimettir. Tanıyanla tanımayan arasındaki fark, görenle kör arasındaki fark gibidir. Görmek şart değil, tanımak önemli. Ebu Cehil de Peygamber efendimizi gördü ama inkâr etti. Bu Büyükleri tanıyanlar, yani onları sevenler, yollarında olanlar,

Peygamber efendimizin döneminde yaşasaydı, eshab-ı kiramdan olurlardı.

* Göz bakınca, kalb inanınca görür.

* Kör tarifle görmez, sağır feryatla duymaz. Herkese anladığı dilden konuşmak gerekir.

* Ehl-i sünnet âlimlerinin kitapları enerji kaynağıdır, cereyan vardır. Ampulünü takan aydınlanır.

* İnkâr mahrumiyettir. İmtihan mahrumiyettir. Teslimiyet saadettir.

* Büyüklerden üç şey öğrendik; **Okumak, okutmak, dargın olmamak.**

* Dağılan bütün cemaatler, cemiyetler dargınlık yüzünden dağılmışlardır.

* Emire uymak lazım. Uyunca da **uyumamak** lazım. Gaflet adamı götürür.

* Her şeyin yenisi, dostun eskisi.

* Dünyada yatırım yapmayı bilen, ahirete de yatırım yapsın.

* Kalb Allahü teâlâyâ en yakın organdır Onun komşusudur. Kalb rahatsız olunca komşu da incinir. Kalb kırmayın. Hiç kimsenin kalbini incitmeyin. Bir çok kişi komşu yüzünden evini değiştirmiştir. Aman dikkat edin.

* İlim amel ve ihlas şarttır. İlim yok, amel ve ihlasın olması mümkün değil. İlim var amel yok, yine olmaz. Hepsi var ihlas yok yine işe yaramaz. İlim de olacak amel de ve bu amel ihlas ile yapılacak.

* İhtiyarlara hizmet etmek çok büyük nimettir. Evinizde ihtiyar varsa bunu büyük nimet bilip çok hizmet edin, onları memnun edin, gönüllerini kazanın.

* Dini doğru bilmeyen insan topaca benzer. İp sarıp çeviren herkes döndürür.

Dinini bilmeyenin dini yok demektir.

Günahlar küfrün habercisidir

* Kalbin Allahü teâlâdan başkasına meyletmesi, Allahü teâlânın azabını çabuklaştırır.

* Farz namazlarında yapılan dua, farz namazın nafile namaza

olan üstünlüğü gibidir.

* Bir şeye ihtiyaç duyulduğu halde, çalışıp onu temin etmemek, çoluk çocuğu perişan bırakmak, cahillik ve tembelliktir.

* Nefsine uyan perişan olmuştur. Artık, yatıp kalkarken onun yoldaşı şeytandır.

* Almayı, vermekten daha tatlı gören, evliya olamaz.

* Zehir ölümün habercisi olduğu gibi, günahlar da küfrün habercisidir.

* Elini, sofranı ve kapını açık tut! Gözünü, dilini ve belini bağlı tut!

* Hasetçilerin en ehveni, haset ettiği kişinin elindeki nimetlerin yok olmasını ister.

* Tenhada yalnız kalınca da gūnahtan sakınmalıdır.

* Kul için güzel ahlaktan daha iyi mertebe yoktur. İnsan, güzel ahlakı ile dünya ve ahirette yüksek derecelere kavuşur.

* Mūnakaşaya girişmek, fayda kapılarını kapatır.

* Devamlı ilimle meşgul olmak, insanın ayıplarını anlamasına sebep olur.

* İnsanlar arasında tanınmak isteyen, ahiretin tadını alamaz.

* Peki, demesini öğrenmek lazımdır.

* Kul ne kadar dua ederse, Allahü teâlâ, ondan o kadar belayı giderir.

* Sükut, sana vakar kazandırır ve seni özür dileme zahmetinden kurtarır.

* İnsanlar edebe, ilimden çok daha fazla muhtaçtır.

* Yumuşaklık, sakın olmayı çabuk sağlar ve zor olan şeyleri kolaylaştırır.

* İnsanı Allahü teâlâdan uzaklaştıran şeylere muhabbet etmek, bütün kötülüklerin başıdır.

* Haya, Allahü teâlânın beğenmediği kötü huylardan vazgeçmektir.

* Sözü ve hareketleri ile sana Allahü teâlâyı ve ahireti hatırlatmayan kimse ile arkadaş olma!

* Kim bir şeyin ona faydalı veya zararlı olduğunu bilmezse, cehaletini ortaya koyar.

* Korkak tüccar ne kazanır, ne de kaybeder; hatta ziyan eder.

* İnsanları hor, hakir ve aşağı görmek, senin için tedavisi

mümkün olmayan büyük bir hastalıktır.

Günahtan kaçmak önce gelir

* Nefse, günahlardan kaçmak, ibadet yapmaktan daha güç gelir. Onun için günahtan kaçmak daha sevaptır.

* Farzı bırakıp, nafîle ibadetleri yapmak boşuna vakit geçirmektir.

* Allah rızası için yapana sevap var. Hayırlı iş yapana niyetine göre sevap verilir. Kötü iş yapanın niyetine bakılmaz. İyi niyetle yapsa da, cezasını çeker. İyi niyetle günah işlenmez.

* Allahü teâlâyı an, dilini, başka işlerle uğraşmaktan koru. Nefsini hesaba çek. İlme yapış ve edebi muhafaza et. Merhamet sahibi ve yumuşak ol. Allahü teâlâyı unutturacak her şeyden uzak dur. Bir kimsenin, Allahü teâlâyâ olan sevgisinin gerçek olup olmadığının alameti, kendisinde deniz misâli cömertlik, güneş misâli şefkat ve toprak misâli tevazu gibi üç hasletin bulunmasıdır.

* Bir yandan günah işleyip, bir yandan da, "Estağfirullah" demek, istiğfar değildir. Asıl istiğfar; Allahü teâlânın emirlerine uymak, yasak ettiği şeylerden sakınmak, günahları terk etmektir.

* Kalbin birçok şeyleri sevmesinin sebebi, hep o bir şey içindir. O da nefstir.

* Kelime-i tevhid; putlara ibadeti bırakıp, Hak teâlâyâ ibadet etmek demektir.

* Küfür, nefs-i emmarenin isteklerinden hasıl olur.

* Ehl-i sünnet âlimlerini sevmek, saadetin sermayesidir. Muhabbete müdahane, gevşeklik sığmaz.

* Nefs bir kötülük deposudur. Kendini iyi sanarak Cehl-i mürekkeb olmuştur.

* Sünnet ile bid'at birbirinin zıddıdır. Birini yapınca öteki yok olur.

* Zahid, dünyaya gönül bağlamadığı için, insanların en akıllısıdır.

* Mubahları gelişi güzel kullanan, şüpheli şeyleri yapmaya başlar. Şüphelileri yapmak da harama yol açar. Haramlar da küfre yol açar.

* Allahü teâlâ, izzeti ve şerefi ilme ve ibadete vermiştir. İlim de ehl-i sünnet âlimlerinin eserlerinde vardır. Alçaklığı ve zilleti de haramlara vermiştir. Haramlara düşmemek, dünya sevgisini kalbe sokmamak lazımdır.

* Ehl-i sünnet itikadında, hak yolda bölünme ve parçalanma olmaz. Ancak, ayrılanlar olur.

* Her müslümanın maksadı, Allahü teâlânın dinine biraz daha fazla nasıl hizmet ederiz, bir insanı daha nasıl Cehennemde yanmaktan kurtarıyoruz olmalıdır. Kurtarmak için önce kurtulmak lazımdır. Doğru itikad sahibi olmayan kurtulmamış demektir.

* Dedikodu ve laf götürmek, parçalanmaya sebeptir. Fitnenin başlangıcı tenkitlerdir.

* Bir kimsenin kalbinde Allah sevgisinden başka bir sevgi varsa, diğer insanların kalbinde o insana karşı sevgisizlik doğar.

Günde 60 kere Allah'a isyan olur mu?

* Bir namazda 12 tane farz var. Bir günde 60 farz eder. Bir müslüman, beş vakit namazını kılmazsa, günde tam 60 kere Allahü teâlâyâ karşı gelmiş oluyor. Bu insan nasıl kurtulacak?

* İbadetlerin hepsini kendinde toplayan ve insanı Allahü teâlâyâ en çok yaklaştıran şey namazdır. Namaz kılmak, huzur-u ilahiye çıkmak demektir. Allahü teâlânın huzurunda olduğumuzu bilerek okumalıyız. Namazı ne olduğunu bilerek kılmalıyız.

* Huzur-u ilahide toplanmak çok büyük nimettir. Huzur-u ilahi namazdır. Allahü teâlâ, namazdan sonra "İste kulum vereyim" diyor. Bu saat-i icâbedir. Hele Cuma günü öyle bir saat vardır ki, o anda yapılan dua red olmaz. Âlimler, Cuma günü (saat-i icabe) ikinci namazı vaktidir buyurmuşlar.

* Allahü teâlâ İslam düşmanlarına azap etmekte niye acele etmiyor diye merak ediliyor. Buraya bir karınca gelse ve bize kafa tutsa biz onu muhatap kabul eder miyiz? Kâinata kıyasla derya yanında damla bile olmayan bu dünyada, yine dünyaya kıyasla deryada damla olmayan insanı da Allahü teâlâ muhatap kabul etmiyor. Namaz hariç... Kul, namaza durduğunda Allahü teâlâ onu muhatap kabul ediyor.

* Namaz kılmamak üç türlüdür. Birincisi farz olduğunu bilmiyordur, ikincisi tembellikle kılmıyordur, üçüncüsü de ehemmiyet vermiyordur. Ehemmiyet vermeyen kâfir olur. Ehemmiyet vermemek, zerre kadar da olsa üzülmemek demektir.

* Kıyamet günü hesap evvela imandan, sonra namazdandır. Tek

vakit namazı kaçırmaktansa, bin kere ölmeyi tercih etmeli. Nerede ve ne şart altında olursa olsun mutlaka namaz kılmalı.

* Kur'an-ı kerim şifadır. Fakat şifa, suyun geldiği boruya tâbidir. Pis borudan şifa gelmez.

* Riya olmasın diye cemaatten kaçmak ayrı bir riya'dır.

* Kalbin tasfiyesi (temizlenmesi); İslamiyet'e uymakla, sünnetlere yapışmakla, bid'atlerden kaçmakla ve nefse tatlı gelen şeylerden sakınmakla olur.

* Edebi gözetmeyen Allahü teâlâyâ kavuşamaz, yani Onun sevgili, veli kulu olamaz.

* Ehl-i sünnet âlimlerinin eserlerini okumalı, kıymetli nasihatlerine, hikmetli sözlerine kulak vermeli! Allahü teâlâ, bahar yağmuru ile toprağa hayat verdiği gibi, ölü kalbleri hikmet nurları ile diriltir.

* Yapacağın işi, daha önce bunu denemiş, tecrübeli kimselere danış! Çünkü onlar, kendilerine pahalıya mal olmuş doğru görüş ve bilgileri sana bedava verirler.

* Hedef birliği çok önemli. Herkesin çektiği, hedefsizlik ve belirsizliktir. Hedef birliği, muhabbeti, sevgiyi artırır.

* Yalandan çok sakın! Çünkü dinini bozar ve insanlar yanında mürüvvetini azaltır. Bununla değerini ve makamını kaybedersin.

* Hikmet, bize lazım olmayan şeyin üzerinde durmamak ve gizli şeyleri araştırmamaktır.

* Bir cemaat içinde, Allahü teâlâ en çok hizmet edeni sever.

Gusül abdestine çok dikkat etmeli

* Dünyada en büyük zalim Allahü teâlâyâ teşekkür etmeyendir. Şu dört maddeyi yapan teşekkür etmiş olur: 1- Onu Allah olarak tanımak. (İman etmek). 2- Ehl-i sünnet itikadında olmak. 3- Güzel ahlak sahibi olmak. 4- Onun dinini bozmadan Onun kullarına ulaştırmak. [İmam-ı Rabbani hazretleri gibi büyüklerin kitaplarını yaymak, en güzel hizmet bu.]

* Gusül abdesti olmazsa olmaz, ona çok dikkat etmeli.

* Mümin beladan kurtulamaz. Mümine gelen bela günahlara dalmaması için frendir.

* Saatin içindeki çarklar, dişliler doğru çalışmasa saat doğru

göstermez. Onların arızalı olmaması lazım...

* Allahü teâlânın en sevgili kulu, Allah için seven, Allah için düşman olandır. Düşmanlık kalble olur.

* Allahü teâlâ ile aranızı düzeltin. Önce itaat, edep, emir ve yasaklara uyma, sonra isteme.

* Âlim, hocasından nakledendir.

* Hakiki itaat kalb ile olur. Dil başka kalb başka konuşmaz. Kalb başka söyledikten sonra heykel gibi durmanın ne kıymeti var.

* Büyükler çok kıymetlidir, pırlantadır. Allahü teâlâ bu büyüklerin sevgisini içi çöp dolu olan, yani dünya sevgisi olan kalbe koymaz. Bir kimse bu büyükleri seviyorsa onun kalbi temizdir, elverişlidir, istidatlıdır.

* Büyüklerin sözleri ezeldeki ilahi takdiri gösterir. Kendiliklerinden konuşmazlar. Vermek istemeseydi istek vermezdi.

* Sevgi başkadır, saygı başkadır. Sevginin beyinle alakası yoktur.

* Besmele ile yenen lokmalar vücuda şifadır, Besmelesiz yenen lokmalar ise vücutta maraz yapar, her hareketinizde besmele söyleyin. Besmeleyi çok söyleyen Sırat köprüsünü yıldırım gibi geçer. Allahü teâlâ mümini Cennetine koyacak ve mümine davetiye verilecek, Cennet davetiyesinin altında imza olarak Besmele yazılı olacak.

* Lokmaları, Besmele söyleyerek yiyen kimsenin vücuduna, şeytan giremez, Besmelesiz yenen lokmalarla beraber şeytan da vücuda girer. Besmele söylemeden yiyen, yer, yer doymak bilmez. Besmele çeken ise az yese de doyar.

Haberci gelmedi mi?

* İnsan öleceği zamanı bilseydi, aklı başından giderdi. İyi ki ölüm vakti gizlendi. Eğer gaflet olmasaydı, hiç kimse bir işine bakmazdı. Gaflet ve uzun emel, kötü olduğu kadar aynı zamanda iki büyük nimettir. Eğer bu ikisi olmasaydı, müslüman sokakta yürüyemez hâle gelirdi.

* Dünya, mamurluğunu, ahmakların gafletine borçludur.

* Ne gariptir ki, ölüm senin peşinde, sen ise dünyalık peşindesin.

* Zahitlik, kaba kumaş giymek değil, uzun emeli bırakmaktır.

* Ölüm boyna asılı, dünya ise sırtınıza yüklenmiştir. İnsan, kılıç boynuna vurulacak gibi ölüme hazır olmalıdır.

Azrail aleyhisselamla kardeş gibi görüşen Yakub aleyhisselam dedi ki:

- Senden bir ricada bulunacağım. Ecelim yaklaşınca bana haber ver!

- **Sana birkaç haberci gelir.**

Bir müddet sonra Hazret-i Azrail yine gelir. Hazret-i Yakub sorar:

- Ziyaretime mi geldin?

- **Canını almaya geldim.**

- Hani bana birkaç haberci gelecekti?

- **Sana haberci gelmedi mi? Saçların ağarmadı mı? Vücudun zayıflamadı mı? Dimdik duran belin bükülmedi mi?**

Bir terzi, büyük bir zata sordu:

- Ölüm döşeginde de tevbeler kabul edildiğine göre, tevbeyi bu zamana kadar geciktirmek uygun olur mu?

- **Ölüm döşeginde iken de, yapılan tevbe kabul edilir; fakat tevbeyi geciktirmek uygun değildir.**

- Niçin uygun değildir?

- **Senin mesleğin ne?**

- Terziyim, elbise dikerim.

- **Terzilikte en kolay iş nedir?**

- Kumaşı makasla kesmektir.

- **Kaç yıldır terzisin?**

- Otuz yıldır.

- **Canın gargaraya gelince, kumaş kesebilir misin?**

- Can derdine düşen nasıl kumaşla uğraşsın? Kesemem elbette.

- **Otuz yıl kolaylıkla yaptığın işi, o zaman yapamazsan, ömründe hiç yapmadığın tevbeyi, can gargarada iken nasıl yapabilirsin? Bugün gücün yerinde iken tevbe eyle! O zaman yapman çok güç olur. Şimdi tevbe edersen, o zaman da tevbe etmek nasip olur.**

Terzi, ölüm döşegini beklemeden hemen tevbe edip, salihlerden olur.

Haset edilmeyen tek nimet

* Cehennemlik görmek isteyen, kendi oturduğu halde, başkasını ayakta tutan kimseye baksın!

* Ardından insanların gelmesinden hoşlanan, Allah'tan uzaklaşır.

* Her nimet sahibi haset edilir. Haset edilmeyen tek nimet, tevazudur.

* Şu üç şey kibirdendir: Sual sormamak [danışmamak], hatasını söyleyene teşekkür etmemek ve insanlardan dua istememek.

* Allahü teâlâ ilim gibi, kudret gibi bütün sıfatlarından kullarına biraz ihsan buyurmuştur. Fakat yalnız üç sıfatı kendine mahsustur. Bu üç sıfattan hiçbir mahlûkuna vermemiştir. Bu üç sıfatı, kibriya, gani olmak ve yaratmak sıfatlarıdır. Kibriya, büyüklük, üstünlük demektir. Gani olmak, başkalarına muhtaç olmamak, her şey Ona muhtaç olmak demektir. İnsan ise ihtiyaç sahibidir. Allah yaratıcıdır, insan ise yaratıktır, fânidir. Bunun için kibirlenmek, Allahü teâlânın sıfatına, hakkına tecavüz etmek olur. Kula kibirlenmek yakışmaz. En büyük günahdır.

* Tevazu sahibi olabilmek için dünyaya niçin geldiğini, nereye gideceğini bilmek gerekir. İnsan, hiç yok idi. Önce bir şey yapamayan, hareket edemeyen bebek oldu. Şimdi de, her an hasta olmak, ölmek korkusundadır. Nihayet ölecek, çürüyecek ve toprak olacaktır. Dünya zindanında, her an, ne zaman azaba götürüleceğini beklemektedir. Ölecek, leş olacak, böcekler yem olacak, kabir azabı çekecek, sonra diriltilip kıyamet sıkıntılarını çekecektir. Cehennemde sonsuz yanmak korkusu içinde yaşayan kimseye tekebbür mü yakışır, tevazu mu?

* Kibir, kendisini başkasından üstün görmektir. Kibirli, kendini başkasından üstün görmekle, kalbi rahat eder. Burada başkasını düşünmez. Kendini ve ibadetlerini beğenir. Kibir; kötü huydur, haramdır. Allahü teâlâyı unutmanın alametidir. Çok kimse, bu kötü hastalığa yakalanmıştır. Kibirli olan, salih insan olamaz.

* Kibir, diğer günahlardan niçin daha büyüktür? Çünkü kibir, yani büyüklük ancak Allahü teâlâyı mahsus iken, kulun kibirlenmesi, bir kölenin hükümdarın tacını başına geçirerek onun tahtında oturup hükmetmesine benzer. Hükümdarın bir emrini yapmayarak suç işlemekle, hükümdarlığına sahip çıkmak arasında elbette büyük fark

vardır. İşte kibirlenmek, Allah'ın emrini yapmamak gibi bir suç değil, bizzat ilah olmak gibi büyük suç oluyor. Bu suçun biraz daha aşağısı ilahlığa ortak olmaktır. Hükümdarın maiyetine hakaret eden, onlara üstünlük taslayan ve onları kendi idaresine almak isteyen kimse, bir noktada hükümdara ortak olmuş sayılır. Her ne kadar bunun tahtına oturmak gibi değilse de ona yakındır. Bütün yaratıklar, Allahü teâlânın kullarıdır. Bunlar üzerinde büyüklük, hakimiyet, yalnız Ona mahsustur. İnsanlara bu şekilde kibirlenen, Allahü teâlâyâ ortak olmuş sayılır. Akıllı olan, kendini ve Rabbini tanıyan, hiç kibredebilir mi? İnsan aşağılığını, âcizliğini, Rabbine karşı her an izhar etmek mecburiyetindedir. Bunun için her an her yerde âczini göstermesi, tevazu üzere bulunması gerekir.

* Bir menkıbe:

Âbidin biri, ibadet etmek üzere dağa çıkar. Bir gece rüyasında "Falan ayakkabıcıya git! Senin için dua etsin" denir. Âbid dağdan iner, adamı bulur, ne iş yaptığını sorar. Adam, gündüzleri oruç tutup, ayakkabı işlerinde çalıştığını, kazandığı para ile ailesini geçindirdikten sonra fazlasını sadaka verdiğini söyler. Âbid, adamın güzel bir iş yaptığını anlar, fakat kendisinin dağda sırf ibadetle meşgul olmasını daha iyi bulur ve tekrar ibadetine döner. Yine gece rüyasında, (Ayakkabıcıya git ve ona, "Bu yüzündeki sararmanın sebebi ne?" diye sor) denir. Âbid, gidip sorar. Ayakkabıcı, "Kimi görürsem, bu kurtulacak da, ben helak olacağım der ve kendimden korkarım. Yüzümün sararması bundandır" der. İşte o zaman âbid, ayakkabıcının bu korku ve tevazu ile üstünlük kazandığını anlar.

Hayalin ideali olmaz

* Aynaya baktığınız zaman kendinizi görürsünüz. Siz o aynanın neresindesiniz? İçinde misiniz, dışında mısınız? Aynanın içinde deseniz yalan olur, içinde değilsiniz. Yok deseniz olmaz, bakınca görüyorsunuz. Görülen kendiniz misiniz, o görüntü nedir? Bir ipe taş bağlayın ve hızlıca çevirin, taş dönerken bir daire göreceksiniz. Bu nokta-i cevvalle denilen daire var mıdır yok mudur? Var deseniz taş çevrilmeyince daire yok oluyor. Yok deseniz taş çevrilince daire görülüyor. Fakat aslında daire yok. Bu görülen daire nedir, nerededir? İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki; Bunların her ikisi

de aslında olmayıp bizim hayalimizde oluşan vehimdir, görüntülerdir. İşte dünya da hakikatte bulunmayıp yok olacak bir görüntüdür. Dünya hayatı, hayaldir. Hakikat ise ahiret hayatıdır. Dünya hayatı, hakikat olan ahiret hayatının aynadaki görüntüsü gibidir. Nasıl, aynada ki görüntü bir müddet durur ve karşısındaki hakikat çekilince görüntü kaybolursa, taş çevrilmeyince daire görüntüsü kaybolursa, dünya da, bir gün kaybolacak görüntüdür. Vehmin arkasından koşan hayalperesttir. Hayalin ideali olmaz. İnsanın ideali, hayalthane olan bu dünya olmamalıdır.

* Anne baba hakkı çok önemlidir. Çünkü Allahü teâlâ böyle bildiriyor. Bundan sonra hoca hakkı gelir (zaman olarak). Çünkü insanı ateşten kurtaran, dinini öğreten budur. Patron hakkı da çok önemlidir. Çünkü Allahü teâlâ onun eliyle rızkını veriyor. Bütün bu haklar Allahü teâlâ bildirdiği için vardır. Yoksa Allah hakkının yanında sıfırdır. Çünkü seni sen yapan yaratan, her an varlıkta durduran, her şeyini veren Odur. Nedir Allah hakkı, birincisi Onu tanımaktır, yani inanmaktır. Nasıl tanıyıp inanacaksın? Kendi kendine tanıyıp inanmak olmaz. Onun bildirdiği şekilde tanıyıp inanacaksın. Bu nasıl olur? Bu, Onun Resulü, Habibi Muhammed aleyhisselamın bildirdiğine inanmakla, hepsini beğenmekle, gereğini yapmakla olur.

* Birisi Muhyiddin-i Arabi hazretlerini rüyada görmüş, derecesi çok yüksekmiş ve büyük zatlara vaaz veriyormuş. Bunun üzerine, efendim biz sizin derecenizin böyle yüksek olduğunu bilmiyorduk deyince, değil değil buyurmuş, insanlar bana o kadar iftira ediyorlar ki onlar iftira ettikçe yükseliyorum, bu dereceye öyle geldim buyurmuş.

* Bu din, kişinin kendisine itaatini kaldıran, sormayı, sorduğuna itaati emreden bir dindir.

* Kim kendi aklına göre karar verip de iş yaparsa pişman olur.

* İnsanın nefsi, “Ben haklıyım, ben biliyorum, kimseye ihtiyacım yok” der. Halbuki Allahü teâlâ Resulüne, **“Sen bir şeye karar vermeden önce, eshabına danış”** buyuruyor.

* İslamiyet’in temeli, insanın nefsine karşı gelmek, kibrini kırmaktır. Kişinin nefsini kıran en mühim husus, birine bir şey sormaktır. Neden? Çünkü nefs sormayı sevmez ve istemez. “O da

benim gibi bir adam” der.

* Bir şeye sahiplenene, sahipsiz kalır. Sahiplenmeyene herkes sahip çıkar.

* Kalbin şifası dini ilimdir.

* Eğer size biri iyilik yaparsa, sizde ona kötülük yaparsanız küfran-ı nimet etmiş olursunuz. Böyle yapan kimseye nankör denir.

* İhlassız amel sahte paraya, içi boş çekirdeğe benzer.

* Herkes kendi yüksekliğinden görür. Dağın tepesinde olan ise herkesten çok görür.

* Bu bana lazım diyen hiçbir zaman mutlu olamaz. Bu bana lazım değil diyen mutlu olur.

Hedef önde olur

* İyilerle beraber olmak çok önemli. Kötü arkadaştan kaçın. İyi arkadaşla arkadaşlık yapmak, kötü insanlardan sakınmak bu dinin temelidir. Siz istediğiniz kadar iyi olun. Arkadaşınız kötüyse siz bir gün bozulursunuz. Siz istediğiniz kadar kötü olun arkadaşınız iyi ise bir gün iyi olursunuz. Bir odada cüzzamlı birisi bulursa onunla bir kişi 7 sene bir arada bulursa bulaşmama ihtimali vardır ama kötü arkadaşla bulunana kötü huyların bulaşmama ihtimali yoktur. Yani mutlaka bulaşır. Bir sepet sağlam meyvenin içine bir adet çürük meyve koysanız hepsini bozar, bir sepet sağlam meyve o bir çürüğü sağlam yapamaz.

* Akıllı insan ölümü ve ahireti düşünen, ona göre tedbir alandır.

* Allahü teâlânın kullarını incitmeyin. Allahü teâlânın size nasıl muamele etmesini istiyorsanız, Onun kullarına öyle muamele edin.

* Sorulan suallere verilen cevapların isabetli olması, Allahü teâlânın rızasını düşünmekle mümkündür. Soran da, cevap veren de Allah için yapmalıdır.

* Allahü teâlâ hiçbir mahlûkuna vermediği bir şeyi insana vermiştir. O da (aşk)dır. Dinde fazla sevgiye aşk denir, insanların anladığı nefsanî duyguya denmez, ona heves denir. Allah ve Resulüne iman etmeyen aşkı bilemez.

* Mühim olan kalbdır. Bilgi gider kalb kalır. Kimde ne var ne yok Allahü teâlâ bilir. Cemaatle bir araya gelenlerin kalbleri birleşik kaplar gibi birbirinden istifade eder. Bu yüzden salihlerle bir arada

bulunmaya çalışmalı. Ehl-i sünnet itikadında olmayan, salih olamaz.

* Feyzin kaynağı edeptir.

* Emre itaat esastır. Bir vücutta bir ağız bulunur.

* Felaketlerden kurtulmak, saadete kavuşmak için, sırtınızı dünyaya, yüzünüzü ahirete döndürün. Hedef önde olur. Öne neyi aldığınıza iyi dikkat edin.

* Her türlü ibadeti yapın fakat, istiğfarı terk etmeyin.

* Allahü teâlânın mutlaka yakacağım dediği kibirli kimsedir. Din kardeşlerimizi çok seveceğiz, fakat kendimizi asla.

* Cenab-ı Hak, “Sevgili kullarımı gizledim” buyuruyor. Yalvarırcasına her müminden dua istemek lazım. Çölde susuz kalanın suya hasreti gibi, her müminin duasını almak hasretiniz olsun.

* Allahü teâlâyı sevmenin ilk şartı bütün müslümanları sevmektir.

* Şerre alet olmamak, en çok dikkat edilmesi gereken hususlardandır.

* Allahü teâlânın bir kulunu sevip sevmemesi, yaptığı işten anlaşılır. Alın yazımız icraatımızdır.

* İnsanlar neyi talep ederlerse, Allahü teâlâ onu kolaylaştırır. Hatta isteyene istediğini verir. Bu yüzden ahirette kimse diyemeyecek ki bu iş başıma niye geldi. Çünkü onu kendisi istemişti.

* Belalara sabretmek hatta şükretmek gerekir. Çünkü, Allahü teâlânın birbirinden acı belaları vardır.

* Kâfirlere kıymet vermek, müslümanlığı aşağılamak olur.

* Velilerin hiçbiri, Peygamber ve Sahabi (eshab-ı kiram) mertebesine varamaz.

* Dava insanı öldürmek değil, insanı kurtarmaktır.

* Kriz insanın içindedir, dışarıda kriz yoktur.

Her günü son günün bil

* Her günü son günün bil.

* Her namazı son vakit bil.

* Kibir her iyiliğe engeldir.

* İstişare etmek nefsi kırar.

* Hüküm neticeye göre verilir.

* Şer bir sel gibi çabuk yayılır.

- * En zor iş din kitabı yazmaktır.
- * En hayırlı iş dinimize hizmettir.
- * Öfkelenme, halim ol, çok çalış.
- * Şehid ölmek için dua etmelidir.
- * Edep, kendini kusurlu bilmektir.
- * Çok ibadet yapsan da tevbe et!
- * Allah'tan korkan, selamete çıkar.
- * İyilik edersen, hep iyilik görürsün.
- * Müslümanın gönlü kırık olmalıdır.
- * Merhamet eden, merhamet görür.
- * Güler yüz ve tatlı dil asrın silahıdır.
- * Müminin yüzüne bakmak ibadettir.
- * Güler yüzlü olmak, iman alametidir.
- * Ahirette her işinden sual edilecektir.
- * Gaye bir insanı ateşten kurtarmaktır.
- * Tevazu göstereni Hak teâlâ yükseltir
- * Kendinizi kimseden üstün görmeyin!
- * Hizmet; vermekle olur, almakla değil.
- * Benim dediğim doğru demek, kibirdir.
- * Her sıkıntıya sebep, günah işlemektir.
- * Haram ile beslenen vücudu ateş yakar.
- * Arkadaşların en iyisi Allah'ı hatırlatandır.
- * Asık surat, çatık kaş, şekâvet alametidir.
- * Mesaisine ehemmiyet vermeyen hırsızdır.
- * Mümine sert bakmak da kul hakkına girer.
- * İmansız ölmekten korkmayan imansız ölür.
- * Şimdi acımak zamanıdır. Hiç kızmamalıdır.
- * Allah sevgisi arttıkça, insan halinden utanmaya başlar.
- * Herkesten dua almaya bakın. İnsan dua alarak Allah'a yakın olur.
- * Her ne varsa güzel, Allah sevgisinden başka, hepsi câna zehirdir, şeker dahi olsa!
- * Mal ve mülke olma mağrur, deme var mı ben gibi! Bir muhalif yel eser, savurur harman gibi.
- * Allahü teâlâ kerimdir, ufak bir sebeple kerimin keremi artar. En büyük sebep, Ona yalvarmaktır.

Her kötülüğün ilacı

* Namazları geciktirmeden kılmalı. Doğru kılınan namaz, her kötülüğün ilacıdır.

* Namazını kılan, tesettür eden hanım, büyük nimettir.

* Namaz kılmak, yalnız Allahü teâlâdan korkan müminlere kolay gelir.

* Namazlar vaktinde kılınmaz, Allahü teâlânın emir ve yasaklarına itaat edilmez ise Allah dört musibet verir: 1-Rızıklar daralır. 2-Hastalıklar artar. 3-Emniyet olmaz. 4-Merhamet kalkar.

* Evladınıza namazın önemini anlatın ve mutlaka namaz kıldırın. Namaz kılmasına mani her şeyin, felaketine sebep olacağını bilmeli ve bildirmelisiniz. Onun istikbalini garantiye almak, iyi bir müslüman olması ile mümkündür. Diploma ile istikbal garantiye alınmış olmaz. İyi bir müslüman olduktan sonra diploma işe yarar. O zaman, hem kendisine hem insanlara daha çok faydalı olur.

* Namaz bir ölçektir. Kim dolu dolu ölçer, onu hakkıyla kılsa, büyük ecir ve mükafata kavuşur. Kim ki, eksik ölçerse (şartlarına ve adabına uygun kılmazsa) Allahü teâlânın buyurduğu Veyl'i (Cehennemi) hatırlasın.

* Bir kimse yemek yerken Allahü teâlâyı ne kadar hatırlarsa, namazda da o kadar hatırlar.

* Sadık dost, arkadaşının hüznü ve sevinçte ortağı olandır.

* Haksız sözleri tasdik eden, dalkavuk ve iki yüzlüdür.

* İbret almak istersen, hata sahibi kişilerin akıbetlerine bak da kalbini topla.

* Dünya sevgisi ile Allah sevgisini bir arada toplayan iddiasında bulunmak, yalandır, bunu söyleyen yalancıdır.

* Dünya işlerinde bir darlığa ve sıkıntıya düşen kimse, istiğfara ve namaza yönelmelidir. Doğru kılınan namaz her derdin ilacıdır.

* Gururlanıp böbürlenmek, adi ve bayağı kimselerin vasfıdır.

* Hizmet edene, hizmet edilir.

* Bütün düşmanlıkların aslı, kötü kimseler ile dostluk etmek ve onlara iyilik yapmaktır.

* Dünyada en huzursuz kimse, kalbinde haset ve kin taşıyanlardır.

* Başkalarını senin yanında çekiştiren, senin bulunmadığın

verde de seni çekiştirir.

- * Kanaatkâr olmak, rahatlığa kavuşturur.
- * Sırrını saklamasını bilen, işinin hakimidir.
- * Dinimizde bir şey istemek zillet, bir şey vermek izzettir.
- * Menfaatine düşkün insan sevimsiz olur.
- * Dünya ve ahiret saadeti için üç şey şarttır: İman, amel ve ihlas.
- * Günlerin beraberinde getirdiği hadiseler, seni tesiri altına

almasın. Sen iyi bir müslüman olmaya bak. Zaman içerisinde gelen musibetler ve belalardan dolayı sabırsızlık gösterme. Dünyanın sevinci de, kederi de, bolluğu da, darlığı da devamlı değildir.

* Kimin düşüncesi, arzusu, maksadı yemek içmek (dünya) ise; kıymeti, bağırsaklarından çıkardığı kazurat kadardır.

Herkes imtihandadır

- * Herkes imtihandadır. Aldatan aldanmıştır, ezen ezilmiştir.
- * Kimseye tepeden bakmayın. Tepeden bakan tepetakla gider.
- * En büyük bela dilden gelir.
- * Kişinin işi olursa işi, sever onu her kişi. Kişinin işi olursa kişi, çıkmaza girer işi.
- * Sevginin temeli karşılıklı güvendir. Güven varsa sevgi de vardır. İkiyi varsa başarı da vardır.
- * Mümin gıda gibi olmalıdır. Her zaman ihtiyaç duyulmalıdır.
- * Yüzü dünyaya dönük olan herkesle kavgalı olur, yüzü ahirete dönük olan, herkesle barışıktır.
- * İnsanların sıkıntılarına katlanmak güzel ahlaktır.
- * İnsan ancak bu kadar iyi olabilir denilenlere ne mutlu.
- * Kırıldığı kimselere iyilik eden, hediye veren rahat eder.
- * Kalbi en fazla nurlandıran şey; kızdığınız kimseye dua etmektir.
- * Kul hakkından korkan [önemini bilen] ayağını uzatıp rahat yatamaz.
- * Fütüvvet [mertlik] seni sevmeyene ihsanda bulunmak ve sevmediğin ile de tatlı konuşmaktır.
- * Mürüvvet, insanlık, iyilik yapmak arzusudur
- * Kötünün iyi, iyinin de kötü huyu bulunabilir. İyi huylarını örnek almalı! Peygamber efendimiz **(Bir müminin iyiliğini unutup, kötülüğünü hatırlayanı Allahü teâlâ sevmez)** buyuruyor.

* Takva akıllıca yapılan işlerin en güzelidir. Hakka âsi olmak ahmakça yapılan işlerin en çirkinidir.

* Cömert olmayan, insanların sevgisini kazanamaz.

* Ömrünü faydasız, boş şeylerle geçiren, tarlaya tohum ekme mevsimini kaçırmış olur. Vaktinde tohum ekmeyen ise, hasat zamanı gelince elbette pişman olur.

* Omzunda iki müfettiş var, hep teftiş halindedir. Şu halde, az konuş, ağızdan çıkan sözün hayır veya şer yazıldığını unutma.

* Bir söz söylerken, hem kendinin, hem karşıdakinin ahiretini düşünerek konuş.

* Güler yüzlü olmayanın, sevgi ve itimat kazanması zordur.

* Bir müslüman, bir müslümanın yanına, herhangi bir iş için, rahat gidemiyorsa, çekinerek gidiyorsa, o kendisinden çekinilen müslümanın son nefesinden korkulur.

* Ölümü hatırlamak, ömrü uzatır, çok yaşama arzusu ömrü kısaltır. Böyle biri, üç şeye hasret gider. İsteklerine doymaz, umduğuna kavuşamaz. Ahiret için kâfi hazırlık yapamaz.

* Halinden şikayetçi olma, beterin beteri vardır.

* Bulaşıcı hastalıkların bulaşmama ihtimali de vardır. Fakat bir binada bulunan kötü bir insan, başka bir odada da olsa, ondaki kötü huyların geçmeme ihtimali yoktur. Kötülük çabuk yayılır.

* Başarının sırrı, güler yüz, tatlı dil ve güzel siyasettir. Güzel siyaset, herkesin memnun olmasıdır.

* Sevgi yakınlık ister, kaçan mahrum kalır, gözden irak olan gönülden de irak olur.

* Her sıkıntının sebebi günah işlemektir.

* Kibir ve öfke başa çok felaketler getirir.

* İyilerle dost olan kötülerden emin olur.

* Kalbdeki kibre göre, akılda noksanlık olur.

* Söz taşımak, emanete hıyanettir.

* Âlimle gezen aziz, cahille gezen zelil olur.

* Dini hükümleri akıl ile anlamaya çalışan Peygamberliğe inanmamış olur.

* Mümin az konuşur, çok iş yapar. Münafık ise çok konuşur, az iş yapar.

* Akıl gibi sermaye, iyi huy gibi dost, edep gibi miras, ilim gibi

şeref olmaz.

- * Dil canavar gibidir, serbest bırakılırsa parçalar.
- * Kişi, dilinin altındadır, konuşunca belli olur.
- * Kötü insan, herkesi kendisi gibi kötü bilir.
- * Bütün kötülüklerin başı kötü arkadaştır.
- * Kalb temiz olursa, dilden güzel sözler çıkar.
- * Her iyilik, sabırla ele geçer.

Herkese akıllı denmez

* Hep kendinizi kusurlu, hatalı kabul edin. Mertlik suçu kendinde bilmektir. Peygamber efendimiz vaad ediyor: "Haklı olduğu halde, haksızım, ben hatalıyım diyene Cenneti vaad ediyorum, söz veriyorum" buyuruyor.

* İyi olmak için iyilerle beraber olmak lazımdır. Kulun kalbini ıslah etmesi için, iyilerle beraber olması kadar faydalı bir şey yoktur. Yine kulun fâsıklarla beraber olup, onların işlerine dikkat ve nazar etmesi kadar zararlı bir şey yoktur.

* Yemeği, din kardeşleriyle sürur içinde, fakirlerle ikram ve cömertlikle, diğer insanlarla da mürüvvet içinde yemek lazımdır.

* Her şey için kerem vardır. Kalbin keremi Allahü teâlâdan razı olmak, kadere rıza göstermektir.

* Sizde olmayan meziyetlerle sizi metheden kimsenin, sizde olmayan kötülüklerle de bir gün kötüleyeceğini unutmayın.

* İstediklerini vermediğiniz zaman kızan, kırılan veya küsen arkadaş, gerçek arkadaş değildir.

* Kibir taşıyan kafada, akıla rastlayamazsınız.

* İnsanların ahmak sınıfı, kendilerinin methedilmesinden hoşlananlardır.

* Tevekkül, herşeyi Allah'tan bilmek ve rızkı Onun verdiğiğine inanmaktır.

* Tevekkül, bütün işlerinde Allahü teâlâyâ teslim olmak, başa gelen her şeyi Ondan bilip katlanabilmektir.

* İnsana az bir mal yetişir. Çok mal ise kâfi gelmez.

* Bir kimse, sadık bir arkadaşını kaybederse, kendisi için zilletir.

* Hüsnü zannı olanın hayatı hoş geçer.

* Yalan söylemek, emniyeti giderir.

* Ayıplardan uzak arkadaş arayanlar, arkadaşsız kalır.

* Her gün sabahtan akşama kadar camide ibadet edip, Allahü teâlâ benim rızkımı nereden olsa gönderir, diyen kimse, cahildir. İslamiyet'ten haberi yoktur.

* İhlas, amellerin afetlerinden kurtulmaktır. Tevekkül, rızkın Allahü teâlâdan olduğuna inanmaktır. Zühd, üç türdür; cahilin zühdü, haramları terk etmektir. Âlimlerin zühdü, helal olanların fazlasından sakınmaktır. Ariflerin zühdü, Allahü teâlâyı unutturan şeyleri terk etmektir.

* Günah işlemeyi zillet; günahı terk etmeyi mürüvvet görün ve bilin. Günahlar imanı zayıflatır.

* Kulların birbirlerine karşı işledikleri suçlar, kendileri için bir zulümden ibarettir.

* İnsan, her şeye şifa veren tek varlığın Allahü teâlâ olduğuna inanır; bununla beraber derdine deva olması için ilaç kullanır. Çünkü ilaç bir sebeptir. Şifasını verecek olan ise Allahü teâlâdır.

* Mümin, Allahü teâlâdan korktuğu kadar hiçbir şeyden korkmaz. Şiddetli bir hastalığa yakalanır veya feci bir kaza veya belaya uğrarsa, gizli veya aşikâr; "Ya Rabbi, bana bu belayı neden verdin?" diye şikayetçi olmaz. Bilakis hastalığa, belaya ve kazaya rağmen Allahü teâlâyı zikir ve şükreder.

* Dünyada zahid ol, dünya malına bağlanma! Ahireti isteyen ol, onun için çalış! Her işinde Allahü teâlâyı hatırla. Böyle yaparsan, kurtulmuşlardan olursun.

* İnsanları tamamen razı ve memnun etmek çok zordur. Bir kimsenin bütün insanları kendinden hoşnut etmesi mümkün değildir. Bunun için kul, daima Rabbinin razı ve memnun etmeye bakmalı, ihlas sahibi olmalıdır.

Herşey söz dinleyene verilir

* Tasavvufta yaptığı hizmetleri kendinden bilene hain denir.

* Herşey söz dinleyene verilir, herşey bu herşeyin içinde vardır.

* Aklını bırak kurtul, tâbi ol saadet bul.

* İnsana devlet birkaç kere geçer. Onun kıymetini bilmeli!

* Fitne çıkaranlar bir günah işliyor. Dinleyenler iki günah işliyorlar. Bir dinlediği için iki susturmadığı için. Sus diyene şehid sevabı var. Bir münafık, bir orduyu bozar.

* Başta İslamiyet'i tam yaşayan emir varsa, ona itaat tamsa, herkes onu seviyorsa, elinde kuru kılıç bile olsa zafer kazanılır.

* İş ehline vermek lazımdır. Ehline vermeyen mesul olur. Ehli olmayana verirse yine mesul olur.

* Âmir öyle olmalı ki, maiyetindeki herkes (Âmir beni herkesten daha çok seviyor) diyebilmeli.

* En büyük düşmanına, en büyük hediye ver.

* Her hayırlı işe başlarken besmele söylemelidir.

* Çeşitli, lezzetli yemeklerle ve tatlı, soğuk şerbetlerle bedenlerinizi rahat ve hoş tutunuz.

* Hayvan yularından, insan sözünden tutulur.

* İnsan, her söylediğini bilmeli; fakat her bildiğini söylememeli.

* Dertli misin istiğfar söyle, şifa bulursun. Bir arzun mu var, kavuşmak mı istiyorsun, istiğfar söyle. Fakir misin istiğfar söyle, zararından kurtulursun. Zengin misin istiğfar söyle, şükretmiş olursun. Allahü teâlâ, **“İstiğfar edenin yardımına yetişirim”** buyuruyor.

* İki ziynet insanı süsler: Tevazu, haya ve edep.

* İnsanlara teşekkür etmeyen, Allahü teâlâyâ şükredemez.

* Hayır görünende şer, şer görünende hayır olabilir.

* Kim Allah içinse, Allahü teâlâ da onun içindir.

* Şükür demek, nimetleri mahallinde kullanmaktır. Mesela, göz nimetinin şükrünü yapmak için, Allahü teâlânın bak dediği yere bakılır, bakma dediği yere bakılmaz.

* Cahillerle dostluk kurmaktan sakının. İslamiyet'i tam bilmeyen, tatbik etmeyen bir kimse, evliyalık yolunda bulunmaya kalkarsa, bunun imanını şeytan çalar. Kendisinde keramete benzeyen bazı haller görülürse de bu, şeytanın oyunudur.

Nasihat tutmayanı musibet tutar

* Her kabdan, içinde olan, dışarı sızar!

* Kendi aybını gören kimse, başkasının aybını göremez.

* Takva elbisesinden soyunan kimseyi hiçbir elbise örtemez.

* Zalimin kılıcını çeken, kendi elini keser.

* Kardeşi için kuyu kazan, içine kendi düşer.

* Kendi hatasını görmeyen, başkasının aybını büyük görür.

* Nefsinin kötü arzularına uyan helak olur.

- * Akı ile yetinen, u urumdan yuvarlanır.
- * İfrat ve tefrite düşen, zarara uğrar.
- * D           gezen, hakir olur. Ulema ile oturan, vakar sahibi olur.
- * K         u  radı   yere giren kimse, ithama maruz kalır.
- * İslam ahlakını hafife alan, pisl    e düşer.
- * Başkasının malını ganimet sayan kimse, ele muhtaç olur.
- * Netice almak isteyen, sabırlı olur.
- * Aya  nının bastı   yeri bilmeyen kimse, pişman olur.
- * Tecrübelerden faydalanmayan, aldanır.
- * Hak ehli ile çarpışan, çarpılır.
- * Gücünün yetmedi   yükü yüklenen kimse, âciz kalır.
- * Ecelin geleceğini yak  nen bilen kimse, emelini azaltır.
- * Cehalet yoluna sapan kimse, adalet yolunu bırakır.
- * Güzel ahlak güler yüzlülük, cömertlik ve kimseyi üzmemek demektir.
- * Sabır, t  kezlemeyen binek, kanaat ise bükülmeyen kılıçtır.
- * Göz gibi olma sakın, o dünyaları görür de kendisini göremez.
- * Sır senin esirindir. Salıverdi  in zaman sen ona esir olursun.
- * Konu  madı  ın s    e hiç pişman olmazsın.
- * Alma mazlumun ahını çıkar aheste aheste!..
- * Cahil davula benzer, gümbür gümbür   ter; fakat i  i boştur.
- * Anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az.
- * Ateş d    t     yeri yakar.
- * Ateş olmayan yerden duman çıkmaz.
- * Rüzgar eken fırtına biçer.
- * G  n  le göre dış olmaz.
- * Yarım hekim candan, yarım hoca dinden eder.
- * Arı s    d  , akıllı     d   sever.
- * Ağaç ya   iken eğilir.
- * Aya  nını, yorganına göre uzat.
- * Peyniri deri, kadını eri saklar.
- * Deveye bindikten sonra   alı ardına gizlenmek olmaz.
- * Kızını dövmeyen, dizini d  ver.
- * Çok gezen ayakkabı eve pislik getirir.
- * Sanat, altın bileziktir.

- * Zararın neresinden dönülürse kârdır.
- * Danışan dağı aşmış, danışmayan düz yolda şaşmış.
- * Destursuz bağa giren, hesapsız dayak yer.
- * El ağzına bakan karısını tez boşar.
- * İçi aydın olan, dışına ışık verir.
- * İnsanın sözü hikmet, bakışı ibret ve susması ders olmalıdır.
- * İyiliğe iyilik her kişinin kârı, kötülüğe iyilik er kişinin kârı.
- * Kanaat gibi zenginlik olmaz.
- * Kişinin sözü, amelinden çok olursa akıllı noksandır.
- * Tarihte her hareket hep bir kişinin ayağa kalkmasıyla başlar.
- * Nasihat tutmayanı musibet tutar.
- * Dost acı söyler.

İki kalbin yok ki

* İki kalbin yok ki, biri ile Allahü teâlâyâ, diğeri ile Allahü teâlâdan başkalarına yönelesin.

* Edep, konuştuğun zaman dilini korumak, yalnız kaldığın zaman kalbini korumak, dışarıya çıktığın zaman gözünü korumak, yediğin zaman boğazını korumak, uzattığın zaman elini korumak, yürüdüğün zaman ayağını korumak ve bütün işlerinde vaktini korumaktır.

* Behaeddin Buhari hazretleri buyuruyor ki: "Bizim yolumuzdaki kimselerin şu edebi gözetmesi gerekir: Birincisi; Allahü teâlâyâ karşı edeptir. Yani zahiri ve bâtını ile tamamen kulluk içinde olmalı. Allahü teâlânın bütün emirlerini yerine getirip, yasaklarından sakınması ve Allahü teâlâdan başka her şeyi, masivayı terk etmesidir. İkincisi; Resulullah efendimize karşı edep: Bu da iş ve hallerde Ona uymaktır. Üçüncüsü; hocasına karşı edep: Çünkü kendisinin Peygamber efendimize uymasına, hocası vasıta olmuştur. Bu bakımdan, hocasını hiçbir zaman unutmamalı.

* İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki: "Edebe riayet etmeyen hiç kimse, Allah'a kavuşamaz, yani veli olamaz. Din büyüklerinin yolu baştan sona edeptir. Namazın sünnet ve edeplerinden birini gözetmek ve tenzihi bir mekruhtan sakınmak; zikir, fikirden (tefekürden) üstündür."

- * Dünya misafirhane yani han gibidir. Biri konar, diğeri gider.
- * Nasıl ki evliyalar feyz verir, kâfirlerden de zulmet gelir.

* Küfrü, kâfirleri sevmemek ve ibadetlerin kolay gelmesi iman alametidir.

* Söz, etkisiz ise, ya dinleyenin kalbi kararmıştır veya söyleyen, söylediğini yaşamıyordur.

* Hakiki iyilik insanları azab-ı ilahiden kurtarmaktır. Bu iyilik sonsuz iyiliktir.

* Akıllı insan, ahiretini düşünen insandır. Önce ahiret bilgilerini öğrenecek. İkincisi, bu bilgilere göre yaşayacak. Üçüncüsü, böyle olan kişilerle arkadaşlık yapacak.

* Helalin hesabı, haramın azabı var. İnsanın öldüğü zaman eyvah demesi makbul değil. Bunu en iyisi dünyada iken demek lazım.

* Ölünce, insanlar, geriye **ne bıraktı** derler. Melekler ise **ne getirdi** derler.

* Allahü teâlânın rahmet sıfatı var. Bundan dünyada herkes istifade ediyor, Cenab-ı Hak burada müslüman kâfir diye ayırmıyor. Fakat bir de Cenab-ı Hakkın rahim sıfatı var, o da öldükten sonra yalnız müslümanlara. Ahirette, Ona iman etmeyenler, Onun varlığını, birliğini kabul etmeyenler, Ona kul olmayanlar, Onun emir ve yasaklarını dinlemeyenler, öldükten sonra, Cenab-ı Hakkın zerre kadar merhametine kavuşamayacaklardır. Bunu Kur'an-ı kerimde kendisi bildirmektedir.

İki şey ararsınız ama bulamazsınız

* Gençliğin kıymetini ihtiyarlar, huzurun kıymetini huzursuzlar, sıhhatin kıymetini hastalar, hayatın kıymetini ölümler bilir.

* İşlediğiniz günahları gizlediğiniz gibi, yaptığınız iyilikleri de gizleyiniz!

* Nefsin aldanmasına, dünyanın yalancı ve geçici tadına kapılan, hayrın tadını alamaz. Öyle bir kimseyle arkadaşlık edin ki; onda dünya malı hırsı bulunmasın.

* Hakiki sevgi, iyilik gördüğünde artmayan, kötülük gördüğünde de eksilmeyendir.

* İki şeyi ararsınız ama, bulamazsınız. Bunlar, neşe ve rahatlık olup, ikisi de Cennette olur.

* İyi komşuluk, yalnız komşuya eziyet etmemek değil, komşunun

eziyetlerine de katlanmak demektir.

* Yılan candan eder, kötü arkadaş hem candan hem imandan eder.

* Salih müslümanın korkusu kalb kırmaktır. Hiç ölünün diri ile kavga ettiğini gördünüz mü?

* Abdülhalık Goncdüvani hazretlerine bir genci meth etmişler. O da merak edip ziyaretine gitmiş. Biraz sohbet ettiklerinde genç demiş ki, "Rabbimin rızası Cehenneme girmemde ise girerim." Abdülhalık Goncdüvani hazretleri buyurmuş ki, "Senin işin bitmiş! Zira hep mimli, yani "ben"li konuşuyorsun. Mimli konuşmak ise nefstendir."

* Muvaffak olmuş, yaptığıнын faydasını ahirette görene denir.

* Nefs, hiçbir düşmana benzemez. Çünkü o doğrudan Allahü teâlâyâ düşmandır.

* Allah'tan en çok korkanlar, Onu bilenlerdir. İlim arttıkça korku artar.

* Evliyayı kiramın ruhlarından, hayatta iken feyz alındığı gibi, vefatlarından sonra da feyz alınır. Hatta daha çok feyz verirler. Yeter ki sevgi, muhabbet olsun.... Ehl-i sünnet itikadı olsun, haram işlememek olsun, bir de namazları doğru kılmak oldu mu feyz kesilmez, artar.

* Bir insana İslamiyet'i anlatmak isteyende şu üç vasfın olması şarttır; yoksa hem kendisine hem karşısındakine zarar verir: 1) Karşısındakinin dinini bilecek. 2) Dünyasını bilecek. 3) İslamiyet'i ve ilm-i siyaseti bilecek.

* Bilmek, yapmak içindir.

* Müstehapları yapmakta gevşek davranan, sünnetleri yapamaz. Sünnetleri yapmakta gevşek davranmak, farzların yapılmasını zorlaştırır. Farzlarda gevşek davranan da marifete, Allahü teâlânın rızasına kavuşamaz.

İlim yükseltir, cehalet alçaltır

* İlim yükseltir, cehalet alçaltır.

* Ahlak ve edep, aklın dışarıdan görünüşüdür. Kişinin akli edebi kadardır.

* Akılda kemalin şartı, ahlak ve edepte kemaldır.

* Hayırlı insan, ailesine ve çocuklarına faydalı olandır. Her fayda

ehl-i sünnet itikadının içindedir.

* İslamiyet, bütün nimetlerin cem edilip, insanlara sunulmuş şeklidir.

* Akıllı insan aklını kullanır. Daha akıllı olan başkalarının da aklını kullanır.

* Kişinin kalbinde ne kadar kibir varsa, aklında o kadar noksanlık vardır.

* Kibirli insan, ateşe hevesli insan demektir.

* Başkasına yük olan alçalır.

* Dil bir canavar gibidir, serbest bırakılırsa parçalar. Ama önce sahibini.

* Her fenalıktan sakınmanın yolu, dili tutmaktır.

* Söz taşımak, yani kovuculuk yapmak, emanete hıyanet etmektir.

* Söz ilaç gibidir. Azı faydalı, çoğu zararlıdır.

* Kendine acımayan, başkasına hiç acımaz. Kendine acımanın yani iyilik etmenin yolu, beş vakit namazdan geçer.

* Kötü insan, kimseye iyi zan beslemez. Çünkü o, herkesi kendisi gibi görür. Bütün kötülüklerin başı kötü arkadaştır.

* Kişi, dilinin altındadır, konuşturursanız, ne olduğunu anlarsınız.

* Bir farzı vaktinde yapmak, bin senelik nafile ibadetten daha iyidir.

* Kalb temiz olursa, dilden güzel sözler çıkar. Dil, gönlün aynasıdır.

* Çalışıp kazanma zahmeti çekmemiş olanda hayır yoktur.

* Canınız sıkıldığı zaman çalışınız.

* Dünyada ve ahirette iyilik, iman, namaz ve sabır ile ele geçer.

* Sabretmeyen zafere kavuşamaz.

* Öldükten sonra yaşamak isterseniz, kalıcı bir eser bırakınız.

* Edep öğrenilmeden, ilim öğrenilmez.

* Yolunu, paranı, itikadını kimseye söyleme.

* Hakiki sevgi, iyilik ve kötülük gördüğünde değişmeyen sevgidir.

* Çalışmayıp, herkese muhtaç kalanların dini ve aklı noksan olur.

* İlmiyle amel etmeyen âlimin ilmine güvenilmez.

* Açları doyurmak, af ve mağfirete sebep olur.

* Akıllı insan, korktuğu başına gelmeden önce onun çaresine

bakandır.

- * Şükredilen nimet devamlı olur.
- * Kendi görüşünü beğenen doğruyu bulamaz.
- * Başkalarının ayıplarını araştırmayı terk eden, kendi ayıplarını görüp düzeltir.
- * Ahmaklık, hatada ısrar etmektir.
- * Kötü huydan haramdan sakınır gibi sakının.
- * Üç şey kalbi öldürür; çok konuşmak, çok uyumak, çok yemek.
- * Dini ve imanı hakkında, (Sonum ne olur) diye söğüt yaprağı gibi titremeyenin sonu tehlikelidir.

İmanı tehlikeye sokan günah

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Her günah imanı tehlikeye sokmaya sebep olabilir ama şu üç günahın tesiri daha kuvvetlidir:

- 1- İman nimetine şükretmemek,
- 2- İmanın gitmesinden korkmamak,
- 3- Müminleri incitmek, kalblerini kırmak. Hadis-i şerifte **(Kalb kırmak, Kâbe'yi yetmiş defa yıkmaktan daha kötüdür)** buyuruluyor. İyi olsun, kötü olsun hiçbir insanın kalbini incitmemeli. Allahü teâlâyı en çok inciten küfürden sonra, kalb kırmak gibi büyük günah yoktur. Büyük zatlar buyuruyor ki:

Hakiki müslüman hiç gönül kırmaz,

Bilir bundan büyük bir günah olmaz.

* Bir müslümana çatık kaşla bakmak haramdır. Güler yüzlü olmayan kimse mümin sıfatlı değildir. Müslim gayri müslim herkese karşı güler yüzlü olmalıdır. Başkasının kötü ahlakından şikayet eden kimsenin kendisi kötü ahlaklıdır. Başkalarının kötülüklerinden bahsediyorsak bu kendimizin kötü olduğunun alametidir. Güzel ahlak, eziyetleri sineye çekmektir.

* Müminin alameti güler yüzdür. Münafığın alameti çatık kaşlı olmaktır. Allahü teâlâ ihsan ettiği nimeti göstermemizi sever. Müslüman olmak nimetini nasıl göstereceğiz; güler yüzümüzle, tatlı dilimizle, merhametimizle, şefkatimizle.

* Bir Müslüman diğerini hakir göremez. Çünkü Müslüman, Allah'ın sevdiği insan, Allah yanında kıymeti büyük olan insan

demektir. Müslümanı hakir görmek, Allah'ın kıymet verdiğiine değer vermemek olur.

* En büyük günah, günahı bilmemektir. Ondan büyük günah, günahı ibadet olarak yapmaktır.

* Güzel ahlak, kimseye yük olmamak, fakat herkesin yükünü çekmektir.

* Mertlik demek, herkes ile iyi geçinmektir.

* Herkese iyilik yapamayız; fakat, hiç kimseye kötülük yapmaya hakkımız yoktur.

* Müslüman demek, **hasreti çekilen insan** demektir. Bir kimsenin hasreti çekilmiyorsa, son nefeste imanı tehlikededir.

* Ahirette kurtulmak, ibadetin çok olmasıyla ölçülmez, doğru iman ile yapılan sahih ve salih amele bağlıdır. Salih amel, ihlaslı amel demektir. Kur'an-ı kerimin çok yerinde **Salih amel** tabiri geçmektedir. **(Ancak salih amel işleyenler kurtulacaktır)** buyurulmaktadır.

* Allahü teâlâdan, kendisini, kıyamet gününde Cehennem ateşinden korumasını isteyen bir kimse, müminlere karşı çok merhametli ve nazik olmalıdır.

* Köpek olan eve rahmet melekleri girmez. Kalbe de köpek mizaçlı kötü huyları sokmamalıdır. Özellikle şu dört kötü huy daha tehlikelidir: Kibir, kıskançlık, öfke, şehvet. Demek ki kendini beğenmek, başkasındaki bir nimeti kıskanmak, öfkelenmek ve şehvete kapılmak tehlikelidir.

* Herkese sıkıntı veren kibirlidir. Kimseyi beğenmemesi, herkesi şikayet etmesi kibirindendir. Mütevazı demek ölü demektir. Ölü kimseyi şikayet etmez, ölüyü de şikayete gerek duymazlar.

* Fizikte bir kaide vardır. Artı artıyı, eksi eksiye iter. Zıt kutuplar birbirini çeker. İki kişinin ikisi de ben haklıyım derse netice de kavga çıkar, huzursuzluk başlar. Birisi sen haklısın derse kavga biter. Karı kocadan biri de diğerine sen haklısın derse geçim olur. İkisi de ben haklıyım derse geçim olmaz. Peki, ikisi de sen haklısın derse ne olur? O evde ilahi aşk başlar.

* **İki şeyi unutma:** Allahü teâlânın seni her yerde gördüğünü ve ölümü hiç unutma.

İki şeyi de unut: Yaptığın iyilikleri ve sana yapılan kötülükleri

unut.

İmanın kuvvetli olmasının alameti

* Allahü teâlâyâ ârif isen, senden razı ise, seni kabul etmişse, sussan da hoş, konuşsan da hoş. Ama ârif değilsen, sussan da boş, konuşsan da boş.

* Hiç kimseye şüphe ile yaklaşmamalıdır. İnsanlara nasıl yaklaşırsan insanlar da sana öyle yaklaşır.

* Dinimiz baştan başa şefkattir. Bu kadar âlimler, evliyalar bütün istirahatlarını, zevklerini terk ederek hayatları boyunca hep insanların kurtulması için çalıştılar. Çünkü onların kalb gözü açıktı. Bu görenle körün farkı gibidir. Niye bu kadar uğraştılar, didindiler? Merhametten, çok merhametten.. İnsan bir kedinin bile ateşte azıcık yanmasına tahammül edemez. Başka bir insanın ebediyen yanmasına nasıl tahammül edebilir.

* İmanın kuvvetli olmasının alameti bir kişi daha kurtulsun diye uğraşmaktır. Hazret-i Ebu Bekri Sıddık müslüman olunca “Ya Resulallah altı arkadaşım daha var, onları da getireyim” dedi. Eğer uğraşmıyorsak bizim imanımızda noksanlık var demektir. Başkalarına da öğretmeliyiz. Bu da ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarını vermekle olur. Kitap vermek 10 kere anlatmaktan daha iyidir. Aldığımız nimeti başkalarına yaymalıyız. Sorumluluktan kurtulmalıyız.

* Zarardan kaçınmak fayda vermekten önce gelir. Bir mekruhtan sakınmak bir sünneti yapmaktan, bir haramdan sakınmak bir farzı yapmaktan önce gelir. Yani bir yanlış yapmamak, bin iyilik yapmaktan önemlidir. Bir yanlış bin doğruyu götürür. Bin tane iyilik yaparsın hiç söylenmez, bir yanlış yaparsın bütün insanlar ondan bahseder. Herkes seni yanlışınla hatırlar.

* Bir fitne çıkarmak adam öldürmekten daha fenadır. Fitne demek senin bir işinden, bir sözünden müslümanların zarar görmesidir. Senin zarar görmen şart değil veya bu zarara razı olman önemli değil. Sen kimsin ki aklından, kendinden konuşuyorsun, böyledir, şöyledir diyorsun. Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarını ver, geç. Nasibi olan kurtulur. O büyüklerin sözleriyle kurtulamayan, senin sözünle mi kurtulacak?

* İlim çok kıymetlidir. İlim olmadan din olmaz, ilim olmadan amel

olmaz, ilim olmadan ihlas olmaz. İlm-i hâl, ismi üstünde. Önce ilim sonra hâl.

* Hayırlı insanlara Cenab-ı Hak hayırlı iş nasip eder.

* Evliyanın yanında bulunan, dört şeyden istifade eder; merhametinden, cömertliğinden, yumuşaklığından, güzel huyundan.

* Sultana edepsizce hizmet edenin dünyası, evliyaya edepsizce hizmet edenin ahireti yıkılır.

* Kişiye, ilim olarak Allahü teâlâdan korkması yetişir. Kişiye, cehalet olarak da kendi nefsini beğenmesi, ucub sahibi olması kâfidir. Ucub artınca, ahmaklık hâlini alır. Kişinin kendi ayıplarını görmesine mani olur.

* Susmak, yorulmadan, güçlük çekmeden yapılan bir ibadettir. Zahiri bir süs ile süslenmeden kazanılan bir ziynettir. İnsanı özür dilemek zilletine düşmekten koruyan bir zenginliktir. Kiramen katibin meleklerine rahatlıktır.

İmanlı olmanın şükrü nedir

* Cehennemden kurtulmak evvela imanla mümkündür. Sonra öğrenmekle mümkündür, öğrenin şu dininizi. Öğrenmeden yaptığınız ibadetler makbul değil çünkü. Sabahtan akşama kadar, akşamdan sabaha kadar her türlü ibadeti yapsan, fakat o ibadetin ilmini bilmiyorsan makbul değil. Sen dört rekat namazı beş rekat kılamazsın. Veyahut ta şu kadar durulacak yerde kırk defa duramazsın, fazla hareket yapamazsın, yani bir ilmi var bu işin. Müfsidlerini öğreneceksin, yani neyi yaparsan namaz bozulur, onu öğreneceksin. Abdesti öğreneceksin, abdesti bozanları öğreneceksin, velhasıl ilim, Allahü teâlânın emrettiği dini öğrenmektir ve sonra da Onun yasak ettiklerinden sakınmaktır. Haram haramdır. Kim yasaklamış onu, Allah yasaklamış. Yapmayın diyor, faiz almayın diyor, haram işlemeyin diyor, kalb kırmayın diyor, müminlere yardım edin diyor, hainlik yapmayın diyor, hile yapmayın diyor, hırsızlık yapmayın diyor, başkası yasaklarsa küt küt gidersen, Allah yasakladı diye ne bu gevşeklik böyle, olmaz öyle şey. Yeri göğü yaratan, seni yoktan var eden Allah'tır celle celalüh.

* Ehl-i sünnet âlimlerine münkir, yani düşman olanlar, Peygamber efendimizin zamanında yaşasalardı, Ona da düşman

olurlardı. Tasdik edenler, tasvip edenler, sevenler, eğer Peygamber efendimizin zamanında olsalardı, eshab-ı kiram olurlardı. Neden? Çünkü onlar Onun vârisleridir. Görmek kâfi gelseydi, bütün Kureyş kâfirlerinin müslüman olması gerekirdi, inanmak başka şeydir, o Cenab-ı Hakkın bir lütfudur, bir ihsanıdır.

* Göz başkalarını görür, ama kendini göremez. İnsan büyüklerin, ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarını okursa, kendini görür ve tanır. Büyüklerin hayat hikayelerini, kıymetli eserlerini okumakta, iyi insanlarla beraber olmakta çok büyük faziletler vardır. İnsan, kendi kusur ve hatalarını o zaman anlar. Yoksa, şarapçı ile gezen, hırsızla gezen daima kendini iyi görür.

* Müminin kelamı şifadır, müminin taamı şifadır, müminin siması şifadır.

Yani müminin muhabbetle yüzüne bakmak insanın kalbine şifa verir. Mümin Allah'ın veli kuludur. Onun sevdiği kuludur. Ona muhabbetle bakmak, ona muhabbetle dua etmek, ona muhabbetle yardım etmek Cenab-ı Hakkın rızasını kazandırır. Hepimiz bu dünyada bir gaye için yaratıldık. O da Allahü teâlânın rızasını kazanmak. Onun rızasını kazanmak da Onun kullarına iyilik etmekten geçer. Onun kullarına vermekten geçer. Onun kullarının duasını almaktan geçer. Onun kullarını razı eden Cenab-ı Hakkı razı etmiş olur. Allahü teâlânın razı olması için evvel kulların razı olması lazımdır. Mesela kim? Evvela anne- baba, hoca, arkadaş, patron neyse yani kimin hakkı varsa öncelikle onların razı olması lazım.

* Herkes sevdiğiyle beraber olacak. Dünyada kızdığı ile beraber değil. Sevdiği ile beraber olacak.

* Çalışmak ibadettir. Çalışkan müslüman Allahü teâlânın dostudur.

* İş arasında namaz kılanlardan değil, namazlar arasında iş yapanlardan, namaza öncelik verenlerden olun. Namaz dinin direğidir, namaz müminin miracıdır. Bu son ikisi hadis-i şeriftir.

* Hakiki bayram son nefeste imanla ölmektir, son nefeste **Allah** demektir.

* İmanı muhafaza etmek için dinimizi bilmek lazım. İlimsiz din olmaz yani dinimizi bilmeden iman muhafaza edilemez.

* En büyük nimet, imandır. İmanlı olmanın şükrü, müslüman

olarak birbirimizi sevmektir. Bu çok önemlidir.

* Allahü teâlâ dünyada insanları karışık yarattı, yani müslümana has bir özellik vermedi. Böyle olsaydı, diğerleri bakacaktı, bu farklı diyeceklerdi, müslümana has özelliği görüp, iman edeceklerdi. O zaman gayba değil, gördüğüne iman etmiş olacaktı. Halbuki iman gaybidir, Muhammed aleyhisselamın bildirdiklerine iman etmek lazımdır. Ama ahirette böyle olmayacak, dost düşman, müslüman kâfir ayrılacaktır. Müslümanlar nimetlere, kavuşacak, kâfirler de azaba.

İnsanı hayvandan ayıran edeptir

* Mümin güneş gibidir. Sararır, solarak batar ama doğduğunda (ahirette) göz kamaştırır.

* İnsanı hayvandan ayıran edeptir.

* Edep hududa, sınırlara riayet etmek onu taşmamaktır. En büyük edep ise ilahi hududu muhafazadır, gözetmektir.

* Eshab-ı kirama hürmet etmeyen kimse, Muhammed aleyhisselama iman etmiş olmaz.

* Nereye bağlısın diyene imam-ı a'zama demeli veya bağlı olduğu mezhebi söylemeli! Hiçbir yere bağlı değilim dememeli.

* Gelen cereyanın kesilmemesine dikkat edin. Kablonun arasını açmayın. Cereyan geliyor ama sigorta atıyorsa, araya nefis karışıyor. Nefsin girdiği her aralıktan cereyan kesilir. Nefsinizi aradan çektiğiniz müddetçe kablolar kuvvetlenir. Evliyanın başarılarının sebebi, gelen cereyanın arasına girmeyip, kendilerini sıfırlamalarıdır.

* İki kelime vardır, söylemesi kolaydır, kıyamet günü sevabı çok ağırdır. Bu iki kelime: Sübhanallah ve bihamdihi, sübhanallahil azim.

* Ölüm acısı yetmiş kere kılıçla doğranmaktan fazladır, bu herkese vardır. Fakat Allahü teâlâ sevdiği kullarına duyurmaz. Ölüm acısı, kabir azabı yanında hiç kalır. Kabir azabı mahşer azabı yanında hiç kalır. Cehennem azabı ondan da fazladır.

* Din kardeşinin bir ihtiyacını görmek, bir sene nafie ibadet etmenden daha önemlidir.

* İnsanların en alçağı, din kisvesi altında dünya menfaati sağlayandır.

* İlimde cimrilik yapan kişiye Allahü teâlâ üç bela verir: Ya ölür, ilmi gider. Yahut unuttur veya kendine ilmi unutturacak kimse ile dostluk kurar, öylece ilmi gider.

* Bir âlimin sakınması gereken en önemli husus; Allahü teâlânın haram kıldığı şeylerden uzak durması ve dünyaya gönül bağlamamasıdır.

* İnsanın en büyük yarası dünya sevgisidir.

* Müjdeler olsun imanı olanlara ve ibadetini ihlasla yapanlara... yazıklar olsun üç paralık dünyaya ibadetini değişenlere.

* Allahü teâlânın her emrinde mutlaka nefsi kırma payı vardır.

* Bazı yerlerde, ben bu işten anlamam demeli. Çünkü, insana bazı felaketler kendine güvenmesinden, güzelliğinden, zenginliğinden gelir.

* Emr-i maruf yapmak, her müslümana farzdır. Bu tebliğe evvela kendi nefsinden başlanır.

* İnsan düşmanını iyi tanıması lazım. En büyük düşman, insanın nefsidir.

* Emire itaat vaciptir. İtaat edilmezse, isyan edilirse, Allahü teâlâ verdiği nimeti alır.

* Amirlik memurluk için gelmedik bu dünyaya... Amirlik değil, hizmetkârlık zamanıdır. Nefsimizin arzusu için amirlikten Allah bizi korusun. Başınızdaki amire, içinizde veya dilinizde bir buğzu adavet varsa, bunun, sizin için bir felaket olduğunu bilin. Neticede Cenab-ı Hak sizi bu nimetten mahrum eder.

İnsanlar neden ölmek istemezler

* Ölüme hazırlanan, yakın bilen, seven kimsenin bir tek alameti vardır. Güler yüz ve tatlı dil. Ölümü seven kimsenin yüzü güler. Müslüman bu dünyada gurbettedir. Müminin vatanı ahirettir. İnsan dünyada bile uzun yıllar ayrı kaldığı memleketine geldiğinde sevinir. Onun için mümin, asıl vatanına kavuşacağı için ölümüne sevinir.

* Kâfirle mümini ayıran en mühim farklardan biri de mümin, güler yüzlü tatlı dillidir.

* Allahü teâlânın en büyük nimeti imandır yani müslüman olmaktır. Bu en büyük nimeti seçtiği kullarına verir. Allah'ın seçtiğini beğenmemek kendi beğendiğini ileri sürmek ne çirkin şeydir. Bir

kimse bu en büyük nimetin kıymetini bilmezse, bu nimet gider haberi olmaz, yani mürted olur haberi olmaz. Allahü teâlâ bu en büyük nimetin şükrünün nasıl yapılacağını bildiriyor. Kur'an-ı kerimde **"Birbirinizi seviniz"** buyuruluyor. Müslüman müslümana aşık olmalı, niye, Allahü teâlâ seçmiş, seçilmişler. Bir müslüman başka bir müslümanı görünce rengi uçacak, sararacak. Niye, acaba yanlış bir hareketim olur da onu üzer, kırar mıyım diye.

* Şeytan, emri yapmadığı için kâfir olmadı. Bu emir yanlış, ben bu adama secde etmem dedi. Onun için Allahü teâlânın emirlerine uyamayanlar, yapamayanlar, yapamadığı için az da olsa üzülenler günahkârdır, çünkü Allahü teâlânın emrini beğenmemezlik etmiyorlar. Ama böyle şey olur mu, bu yanlış, bu saçma, buna lüzum yok diyenler mürted olur.

* Şimdi sana mevki makam sahibi birisi bir şeyi yap derse yaparsın. Mevki makamı yükseldikçe, yapman süratli ve itinalı olur. Bunun gibi, dinimizin emir ve yasaklarını farklı yapman, çok süratli ve itinalı yapman lazım. Bir fark olacak. Çünkü Allah ve Resulü buyuruyor. İşte Allahü teâlâ secdeyi emredince bunu ilk yapan Cebrail oldu. Onun içinde Cibril-i Emin oldu. (En büyük melek)

* İman nimetinin şükrü, Hubbi-u fillâh, bugdi fillâh'tır. Allah dostlarını sevmek, düşmanlarını sevmemek. Allah düşmanlarını sevmemek. Bu imanın esasıdır.

* İnsan bedeni ve sıhhati için doksan yere soruyor, hangi doktor iyi diye. Kasaba gitmiyor, bakkala gitmiyor, mütehassıs doktora, meşhur hastaneye gidiyor. Akıllı olduğu için gidiyor tabii. İnsan, Allah korusun ahireti için rastgele adama, rastgele çağırana, rastgele kitaba vs. nasıl dinini teslim eder, bu mümkün değil, bu mümkün değil, bu mümkün değil.

* En hassas olacağımız nokta ölümle sonrası içindir. Çünkü orda Allah korusun üçüncü bir yer yok. Ya Cennet ya Cehennem. Ortası yok..

* Ehl-i sünnet âlimlerinin kitapları çok kıymetlidir, misli yoktur. Çünkü onlara ait içinde bir kelime yoktur. Bütün sözleri nakle dayanır. Kendilerinin de, sözlerinin de kıymetli olması bu yüzdendir.

* Büyüklerin sözleri şifadır, rızktır. Siz farkına varmazsınız. Birisi okur, (Aa benim ilacım bu) der, diğeri (Allah Allah bu benim için) der.

Herkes rızkını böylece alır.

* Büyüklerin kitaplarını okumak, sözlerini anlatmak sohbetdir. Sohbet böyle olur, sohbet buna denir. Kendinden anlatmaya illet denir.

* Bazıları, bize gelin biz sizi kurtarıyoruz diyorlar. Böyle şey olmaz, Ehl-i Sünnet Büyüklerinin kitaplarına tâbi olarak, beraber kurtulalım denir. Yol levhası olmaya çalışmalıdır.

* Ölen birini geri gönderseler o kimse melek olurdu, çünkü oradaki durumları gördü bir daha günah işleyebilir mi? Bu fırsat sizde var, ölmeden önce ölün yani günah işlemeyin, melek gibi olun.

* İnsanlar neden ölmek istemezler, çünkü dünyalarını mamur, ahiretlerini harap ederler. İnsan mamur edip harap ettiği yere hiç gitmek ister mi?

İster isyan et, ister şükret!

* Ölmek felaket değil, öldükten sonra başına gelecekleri bilmemek, tedbirini almamak felakettir.

* Dünya, zıll-i zâildir, yani yok olan bir gölge, bir görüntüdür. Aynadaki görüntü gibi. Bu görüntü ahiretin görüntüsüdür. Ahirette ne var, Cennet, Cehennem. İbadetlerimiz, iyiliklerimiz, Cennetin dünyadaki görüntüsüdür. Günahlar, kötü yerler, karanlık sıkıntılı izbe yerler de Cehennemin görüntüsüdür. Cennetlik, Cennetlik işleri, Cehennemlik olan da Cehenneme götürücü işler yapar. Demiri çürüten, kendi pası olduğu gibi, insanı Cehennemlik eden de kendi günahlarıdır. Mıknatıs demiri nasıl kendine çekiyorsa, haramlar Cehenneme, ibadetler Cennete çeker.

* Kıyamette nereye gitmek istiyorsak, ona göre hazırlık yapmalıyız. Ahirette Cennet ve Cehennemden başka yer yoktur. Cennete girmek için, doğru iman sahibi olmak ve dine uymak gerekir. Cehenneme götürücü tuzaklara yakalanmamalı. Bu tuzaklar şöyle bildiriliyor:

(Dünya hayatı ancak bir laib [oyun], lehv [eğlence], ziynet [süs], aranızda tefahür [övünme] ve mal ve evladı çoğaltma isteğinden ibarettir.) [Hadid 20]

Bunların bir tanesine yakalananın gönlü ölür.

Çalışın ve nefslerinizi, içinde yer alacakları ölüm ötesi için

hazırlayın. Önünüzde çözümü zorlaşan şeyleri Allah'ın ilmine havale edin. Öbür âleme geçmeden önce bir şey hazırlayın ki, oraya vardığınızda karşınıza çıksın. Çünkü Allahü teâlâ, buyuruyor ki:

(O gün [kıyamette] herkes, dünyada ne hayır yapmışsa, onu karşısında hazır bulacak, ne kötülük yapmışsa, onlarla kendi arasında uzun bir mesafe olmasını arzu edecektir. Kullarına karşı şefkatli, esirgeyici olan Allah size kendinden korkmanızı emreder.) [Al-i imran 30]

O halde, Allah'tan korkun, yani Onun emir ve yasaklarına riayet edin. Sizden önce gelip geçenlerden de ibret alın. Unutmayın ki, yarın küçük büyük bütün davranışlarınızın karşılığını bulacaksınız.

* Rızık mukadderdir. Yani herkesin rızıkı bellidir, artmaz eksilmez, rızıkını almadan dünyadan ayrılmaz. İsteyene helalden gelir, isteyene haramdan. Gelen miktar aynıdır. Ecel mukadderdir. Yani herkesin ömrü bellidir, uzamaz kısalmaz, vakti dolunca dünyadan ayrılır. Kaza ve kader, hayır ve şer, zaten imanın şartlarındandır. Peki, daha ne diye isyan ediyorsun, daha ne diye şükretmiyorsun? Rızkın belli, ömrün belli, başına gelenler Allah'tan. İster isyan et, ister şükret. Değişen bir şey yok. İsyân edenin yeri Cehennem, şükredeninki Cennet. Yani aynı şeyler için, ya Cennete gideceksin ya Cehenneme.

* Dünya misafirhanedir. Dünyayı ele geçirmek için ahireti vermek ve insanlara yaranmak için Allahü teâlâyı bırakmak ahmaklıktır. Göğsünü kıbleden çevirenin namazının bozulduğu gibi, yüzünü İslamiyet'ten çevirenin hem dünyası hem ahireti bozulur.

* Laf ile Müslümanlık olmaz. Dinin emir ve yasaklarına önem vermeyenin imanı gider. Önem vermemek, işlediği günaha zerre kadar da olsa üzülmemek demektir.

* Kıyamet derdini bilseydiniz, dünyada dert diye bir şey tanımazdınız. Bütün geçimsizlikler, ölümü unutmaktadır.

* Dinin en büyük düşmanı cehalettir. Cahillik Cehenneme götürür.

* Dini, ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarından öğrenmeli, yoksa insan, şeytanın oyuncağı, kötü din adamlarının kuklası olur da ruhu bile duymaz.

İşin delisi olmadıkça velisi olunmaz

* Sahip olduğunuz nimetlerin kıymetini bilin, şükredin. Şükredererseniz nimetler daha da artar. Şükretmezseniz elinizden alınır. Elinizden alınınca öyle kalmazsınız. O andan itibaren sizde azab-ı ilahi başlar.

* Nimetler kuş gibidir. Onları şükür ipiyle bağlayın, yoksa uçup giderler.

* Bir işin delisi olmadıkça, o işin velisi olunmaz.

* Başarının sırrı sormaktır.

* Müslümanın bütün işleri dine uygun olmalı. Dine uyan, dünyayı ve haramları sevmez olur. Kalbinde haram işlemek arzusu kalmayınca, kalbine Allah sevgisi dolar. İçindeki su boşalan şişeye, hemen havanın dolması gibi olur.

* Dünyada, kim kimi severse, ahirette onun yanında haşrolacak.

* Ehl-i sünnet yolunda olanları, Allah'ın dinine hizmet edenleri sevmek hubbi fillahtır. Kâfirleri, bid'at ehlini sevmemek buğdi fillahtır. Bu, kalben sevmek ve sevmemektir. Dövüşmek ve münakaşa etmek değildir. Hem dostla, hem düşmanla, münakaşa dahi etmemeli.

* Ehl-i sünnetten kimseye zarar gelmez.

* Akıl kıymetlidir ancak tek başına senet değildir. Kendi aklına göre hareket etmemeli. Akıl tek başına doğru yolu bulamaz, bulabilseydi Peygamberler gönderilmezdi.

* Dünyada en mühim, en önemli şey, ehl-i sünnet itikadını öğrenmek, tatbik etmek ve yaymaktır.

* Herkes ile iyi geçinin, hiç kimsenin kalbini kırmayın.

* **Şeref-ül mekan bil mekin.** [Mekanların şerefi içindekilerle ölçülür]

* Arkadaş nedir? Seni Allahü teâlânın razı olduğu işleri yapmaya teşvik eden kimsedir.

* İhtiyaçsızlık azgınlığa sebep olur.

* Mütevazı olan ne şikayet eder, ne şikayet edilir.

* Hakiki sevgi, iyilik gördüğünde artmayan, kötülük gördüğünde de eksilmeyendir.

* İstediklerini vermediğiniz zaman kızan ve küsen hakiki dost değildir.

* Başarı nedir? Manisi nedir? Başarı, öldükten sonra ahirette işe

yarar şeydir. Ahirette işe yaramıyorsa, o başarı değildir. Manisi insanın kendisidir, yani aklına nefesine uymasidir.

* Acılar ve sevinçler paylaşıldıkça insanlar rahat olur.

* Silsile-i aliyye büyüklerini tanımak ve sevmek dünya ve ahiret saadetlerine kavuşturur.

* İbadetler insanın vazifesidir. Güzel ahlak ise meziyetidir.

* Ehl-i sünnet itikadı nimeti güneş gibidir. Sıkıntılar yıldızlar gibidir. Evet yıldızlar var elbet, inkâr edilmez ama göremezsin! Güneşin olduğu yerde yıldızlar yok olur. Yıldızların adı olmaz.

İyi kimselerin son sözleri

* İbni Münkedir hazretleri ölüm döşeginde ağlıyordu. Sebebini sordular. “Kasten büyük bir günah işlemedim. Önem vermediğim küçük bir günah, Allah’ın gazabına sebep olduysa diye korktuğum için ağlıyorum” dedi.

* Âmir bin Abdülkays da ölürken ağlıyordu. Soranlara, “Boşa geçirdiğim günlerim için ağlıyorum” dedi.

* İbni Mübarek hazretlerinin ölürken yoksul hâlini gören azatlı kölesi İbni Abdullah ağlamaya başladı. “Sen ne kadar zengin idin, evinde bir şey kalmamış. Bu hallere mi düşecektin” diye sızlandı. İbni Mübarek hazretleri, “Ağlaman lüzumsuzdur. Ben zengin olarak yaşamak, fakir olarak ölmek için dua ederdim. Allahü teâlâ da duamı kabul buyurdu” dedi.

* Salih bin Mismar’a “Ölüyorsun, çoluk çocuğu birine emanet etmeyecek misin?” dediler. O da “Onları âcizlere emanet edemem, Allah’tan utanırım” buyurdu.

* Ebu Süleyman Darani, ölürken “Ne mutlu sana ki, affı ve rahmeti bol Allah’a gidiyorsun” dediler. O da, “Evet iğneden ipliğe her şeyin hesabını vermek üzere gidiyorum” dedi.

* Sırri Sekati, ölüm döşeginde kan-ter içinde iken, kendisini yelpaze ile serinletmeye çalışan Cüneyd-i Bağdadi’ye, “Ciğerleri yanan adama yelpazenin ne faydası olur?” buyurdu.

* Hikem bin Abdülmelik, baygın yatarken, orada bulunan biri “Ya Rabbi, bu kimse pek iyi bir hayat yaşamadı, fakat cömert idi, ölümü ona kolaylaştı” diye dua ederken Hikem bin Abdülmelik gözlerini açıp dedi ki: Azrail aleyhisselam geldi, “Cömertlerin canını rıfk ile

alırım” dedi.

* Salih bir zatın hanımı, efendisinin ölmek üzere olduğunu görünce ağlamaya başladı. Hanımına “Niçin ağlıyorsun?” diye sordu. O da, “Senin için” deyince, “Sen kendine ağla, ben 40 yıldır bugün için ağlıyorum” buyurdu. İbrahim Ziyad, “Ölü için sessiz ağlanabilir. Ama en iyisi, kendi akıbetini düşünüp ağlamaktır” buyurdu.

* Büyük zatlardan biri, “Eskiden biz gittiğimiz cenazelerde herkes hüngür hüngür ağladığı için cenaze sahibinin kim olduğunu tanıyamaz, taziye de zorluk çekerdik” buyuruyor. Halbuki şimdi mezarlıkta bile gülenler oluyor. Bir gün kendisinin de öleceğini düşünmüyor. Bu gafletin sebebi işlenen günahlar yüzünden kalbin kararmış olmasıdır.

* Bir sarhoş öldü. Hanımı cenazeyi yıkayıp defnedecek kimse bulamayınca, iki hamal tutup cenazeyi kabristana getirdi. Orada bir zahid, bir cenazenin namazını kılmaya hazırlanırken, onu görenler de gelip cenazenin namazını kıldılar. Fakat bir zahidin, bir sarhoşun namazını kılmasına hayret ettiler. Zahid dedi ki: “Bu gece rüyamda kabristana gitmemi, orada sahipsiz bir cenazenin namazını kılmamı söylediler. ‘O cenaze affedilmişlerden biri’ dediler.”

Sarhoşun hanımından kocasının iyi yönleri olup olmadığını sordular. O da şöyle anlattı: “Beyim, fâsık idi, içki içerdi. Fakat namazını hiç terk etmedi. Sabah namazını hep cemaatle kılardı. Öksüzlere merhamet eder, onların nafakalarını temin ederdi. İçki içip ayıldığı zaman, “Ya Rabbi benim gibi fâsıkı Cehennemine neresine atacaksın” diyerek ağlar, içkiyi bırakmadığına üzülürdü.” Zahid bunları dinledikten sonra, “Demek affedilmesine bu güzel huyları sebep oldu” buyurdu.

* Peygamber efendimizin son sözlerinden biri, **Namaza dikkat edin** idi. (İ. Mace)

Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Her Peygamberin ümmetine son nefeste vasiyeti namazdır.)

[Gunye]

İyiliği sayarak değil saçarak yapın

* Her sıkıntının, her başarısızlığın, her derdin ilacı namaz ve istiğfardır. Allahü teâlâ günah işleyen bir kulunu muvaffak etmez.

* Allahü teâlâ günah işlemeyenlerden ve günah işlenmeyen yerlerden razıdır. Siz, günah işlememeye ve arkadaşlarınızı gûnahtan korumaya çalışın.

* Allahü teâlâyâ sığınan hıfz-ı eman-ı ilahide olur.

* İhlas, muhabbet ve itaat, üçü ayrılmazsa feyz gelir. Ayrılırsa, büyük zat feyz vermek istese de, feyz gelmez.

* Allahü teâlâ bir kulundan razı olursa, ona, herşeyi vermiş demektir.

* Her şeyin, her işin bir gayesi, kıblesi vardır. Esas gaye imanla ölmek, Allah demektir. Allah'ı unutarak iş yapan, Cehennem ateşini talep etmektedir. Samimiyet varsa, iyilikle, tatlı dille bu hatırlatılmalı, ona yardım etmeli.

* Müsafaha edince, el ayrılmadan günahlar dökülür.

* Günah işlenmeyen yerde huzur vardır. Günah işlenirse huzursuzluk başlar. Günahlar kalbi sıkar, Zikri ilahi ile meşgul olmak, insana ferahlık verir, günahlara karşı soğukluk getirir. Bir müslüman günah işlemese Cennet nimetleri başlar.

* Şeytan, öfke anında akli örter, avucunun içine alır, herşeyi yaptırır.

* Nice küçük amel, niyetle büyür, nice büyük amel ise niyetle küçülür.

* Fâsıklar Allahü teâlânın sıfatlarına, kâfirler ise Zatına düşmandırlar.

* Cömertlik et, iyilikte bulun. Fakat başa kakma, çünkü cömertliğin faydası sana aittir.

* Müslümanın ikramında şifa vardır. Hediye vermek de almak da sünnettir.

* İyiliği, sayarak değil, saçarak yapın!

* Eline, diline, beline sahip olana, kötülükler uzak kalır.

* Göz iki, kulak iki, ağız tek, çok görüp, çok dinleyip, az söylemek gerek.

* İçi aydın olan, dışına ışık verir.

* İnsanın sözü hikmet, bakışı ibret ve susması ders olmalı.

* Küçük bir delik, büyük bir gemiyi batırır.

* Musibete sabırsızlık göstermek, ondan da büyük musibettir.

* Nasihat tutmayanı musibet tutar.

* Zalim ölmek yerine mazlum olarak öl.

Kalbin hasta olmaması için

* Nefsin bütün istekleri beden içindir, onun ihtiyaçları içindir. Akıl da böyle. Ancak, dünyadaki her şey insan için yaratıldığından bu isteklerin, ihtiyaçların ardı arkası gelmez, yani sonu yoktur. Akıl ve nefis, bu isteklerini kalbe bildirirler. Kalb de bunlardan gelene göre hareket eder.

Bu akıl, İslamiyet'e kavuşunca, kıymetlenir. Yine istekleri beden içindir ama bu sefer ahireti görür, ebedi hayatı görür, bu bedenin orada da saadete kavuşması için çırpınır. Nefsin her isteğine boyun eğmez. Sınırlama getirir. Şunları şunları ancak şu kadar yapabilirsin der yani bu talimatı kalbe gönderir. Nefs ise yine isteklerine devam eder. Kâfirdir çünkü. Kalb yine akıl ve nefsten gelenlere göre hareket eder. Ancak kalbin doğru, sıhhatli karar verebilmesi için sağlam olması, hasta olmaması lazım. Kalbin hasta olmaması için, mezhep imamlarımızın, ehl-i sünnet âlimlerinin yolunda olmak lazım, salihlerle beraber olmak lazım.

* Dinimizde ruhbanlık yoktur. Nefsi öldürmek, bütün isteklerini reddetmek diye bir şey yoktur. İslamiyet nefsi öldürmeyi değil, kontrol altına almayı istemektedir. Nefsin isteklerinden helal olanları yapmaya izin veriyor. Haram olanlarına izin vermiyor.

* Eshab-ı kiram efendilerimizi çok sevin. Ama istisnasız hepsini. Hepsi Cennetlik çünkü. Hepsi Allah Resulünün arkadaşı çünkü. Onların işlerine sözlerine sakın karışmayın. Onların işine sözüne akıyla giren mürted olarak çıkar. Bundan çok sakının. Hepsi Cennetliktir. Allahü teâlâ hepsinden razı olduğunu ve hepsine Cenneti vaad ettiğini Kur'anda açıkça bildirmektedir.

* La ilahe illallah Muhammedün resulullah.

Öyle bir kelime ki söylemesi hafif ama değeri çok yüksek. İmam-ı Rabbani hazretleri, (Bu kelime-i tevhidin sevabını terazinin bir kefesine koysalar, yedi kat yerler, yedi kat gökler günahlarla dolsa, bu kelime-i tevhidin bulunduğu yer ağır gelir) buyuruyor.

İmanı olanı ateş yakmaz. Çünkü kelime-i tevhid onu korur. Asırlarca, imansızlar bu kelimeyi söylememek için öldüler, Cehenneme gittiler, asırlarca Müslümanlar bu kelimeyi söyletmek

için şehit oldular, Cennete gittiler.

Bu kelime-i tevhidi söylemeyi yani buna iman etmeyi, Allahü teâlâ kime nasip etmişse, ondan daha zengin, ondan daha mutlu, ondan daha bahtiyar hiç kimse olamaz bu dünyada. Onun için bunu söylemeyi kime cenab-ı Hak nasip etmişse onun bundan başka herhangi bir talepte bulunması doğru değildir. Çünkü en kıymetlisini verdi Allahü teâlâ, en kıymetli. Bundan daha kıymetli yoktur.

Allahü teâlâyâ hamd olsun ki bize bu kelime-i tevhidi söylemek nasip etmiş. Mesela Peygamber efendimizi gördükleri halde, Hazret-i Ebu Bekir kelime-i tevhidi söyledi, Hazret-i Ömer söyledi, Ebu Cehil, Ebu Leheb söylemedi. Yani şaka değil bu iş. Cennet ve Cehennem bahis konusu. Söyleyen Cennete, söylemeyen Cehenneme. Allahü teâlâ muhafaza buyursun. Onun için boş kaldıkça kelime-i tevhid söyleyelim.

Kalbinde dünya derdi varsa

* Eğer bir kişinin kalbinde ahiret derdi varsa, hiçbir dert onun için dert olmaz. Ama kalbinde dünya derdi varsa her türlü sıkıntı onun için derttir.

* Güçlü insan mütevazı, aciz insan kibirli olur.

* Maiyetiniz sizi sevmiyorsa noksanlık sizdedir. Maiyete hizmet edin. Emir vermeyin.

* Rahat etmek istiyorsanız iki şeye riayet edin:

Günah işlemeyin. Bütün sıkıntıların başı günah işlemektir.

Kalb kırmayın. Kâbe'yi yıkmaktan daha büyük günahdır.

* Bu bana lazım, bu bana lazım diyen huzur bulamaz. Bu bana lazım değildir diyen huzur bulur.

* Bir kişi var veriyor, bir kişi var vermiyor. Bunlardan hangisini insanlar sever. Elbette vereni severler. Bu kişiyi insanlar sever de Allahü teâlâ sevmez mi? Elbette sever. O halde vermek lazım.

* Kötülerle münakaşa etme üzerler, iyilerle münakaşa etme küserler.

* Tevazu kendini başkaları ile bir görmektir. Başkalarından daha üstün ve daha aşağı görmemektir.

* Müslümanlara yardım etmeyen, onların iyilikleri ve rahatları için çalışmayan onlardan değildir.

* (Benimki benim seninki de benim) diyen, hayvan sıfatlı kimsedir. (Seninki senin benimki benim) diyen zararsızdır. Makbul olan, (benimki senin seninki de senin) demektir. Bunu salih müslüman söyler.

* Hedefi olmayan gemiye rüzgar fayda etmez.

* Dağlar ne kadar yüksek olursa olsun, üstünden yol geçer.

* Bid'at itikadı sahiplerine ve suizan sahiplerine tevbe nasip olmaz. Bunlar yaptıklarını doğru zannettikleri için tevbe etmezler.

* Allahü teâlâ iki amelin karşılığını bildirmemiştir. Bunlardan biri oruç, diğeri iftiraya uğradığı halde sabretmektir. Bu ikisine kat kat sevap verilecek.

* Vaktin kıymetini bilin. Gözyaşı yerine kan akıtsanız geri gelmez. Ahirette her nefesten hesaba çekileceksiniz.

* Müslüman, Allah katında kıymeti olan insan demektir. Allah'ın sevdiği insan demektir. Bir müslümanın hatalarını görmemek, ona kin tutmamak lazımdır, kusurlarını affetmek lazımdır. Hatta affetmek mecburiyetindesin. Niye? Allah'ın seni affetmesini istiyorsan, sen de Onun müslüman kulunu affetmen lazım. Yani, affedilmek için affetmek lazım. Din kardeşinin kusurunu affedeni, Allahü teâlâ affeder.

* Bütün mevcudat, fen ilimleri, fizik kimya biyoloji vs. hepsi Allahü teâlânın varlığını ve birliğini göstermektedir. İslamiyet ise bu yüce Rabbimize nasıl inanılacağını, nasıl ibadet edileceğini bildirmektedir.

* Doğru iman nimeti en büyük nimettir. Nimetlerde zirvedir. Bunun dışında başka şeylere bakmak, aşağıya bakmak demektir. Aşağı, adi olanı istemek demektir. Kendini zelil etmektir. Allahü teâlâ **(Nimetlerimin kıymetini bilerseniz arttırırım, bilmezseniz elinizden alır, şiddetli azap ederim)** buyuruyor. Bunun için şükretmek lazım, elimizden gitmemesi için korkmak lazım. Bu vaadi ilahidir. Allahü teâlâ vaadinden dönmez, onu yapar.

Korkmak lazım, imanı muhafaza etmeye çalışmak lazım. İman çok kıymetlidir, müslüman çok kıymetlidir. Kıymetini bilmek lazım. Bir fâsık müslümanın imanının nuru dünyada gözükseydi, güneş sönük kalırdı.

* İslamiyet, Allah'ın dinidir. Hiç Allah'ın dinine zarar verilir mi?

Hiç Allah'a harp açılır mı? Firavun gibi, Ebu Cehil gibi ahmaklar açtı. N'oldu peki? Şimdi hep acı azap içindeler. Halbuki Allah'ın dini devam ediyor, kıyamete kadar da devam edecek. Çünkü İslamiyet olmazsa, insanların mükellefligi olmaz.

Kalbinde hangi sevgi varsa onunla gider

* Bugün çürük olan, yarın da çürük olur.

* İnsan hür iradesi ile uçağa, gemiye, otobüse binmekte serbesttir. Ama bindikten sonra kaptanın işine karışılmaz.

* İnsan yaşlandıkça beyin hücreleri yavaş yavaş ölmeye başlar. Bildiklerini unuttur, ilim kalmaz. En son kalb (yürek değil) hücreleri ölür. Çünkü kalbde sevgi vardır. Kalbinde bulunan sevgi ile ölür. Kalbinde hangi sevgi varsa onunla gider. Kalbdekiler unutulmaz. Allah sevgisi, Peygamber sevgisi, dine hizmet sevgisi...

* Niyet çok önemli; haramlardan kaçıp, farzları yerine getiren, dinimize hizmet niyetinde olanın, her adımı zikir sayılır. Niyeti unutmamalı. Her sabah, **(Allah Rızası için, ibadet ve dinime hizmet etmeye, rızkımı helalinden kazanmaya)** diye niyet edenin, yaptığı her iş, attığı her adım zikir sayılır.

* Nefsin gıdası haramdır, nefis harama doymaz, işledikçe işler. Ruhun gıdası, ilim ve iyi haldir. Cahilin, yani dinini bilmeyenin dini yoktur.

* Hiçbir şeyimizi beğenmeyeceğiz, kendimizi ne kadar alçaltırsak, o kadar yükseliriz, ama cemiyet içinde değil, makam ve mevkiimizin gerektirdiği şeyi muhafaza edecek, kendimizi aşağılatmayacağız. Tevazu sahibi de olacağız, cemiyetteki durumumuzu da muhafaza edeceğiz.

* Müslüman olarak, müslümanlar arasında insanı imana davet eden şeylerle uğraşmak yanlıştır. Biz zaten iman edilmesi gerektiğini biliyoruz, bunu kabul etmişiz, lazım olan, doğru nasıl itikat edileceği ve fıktır. Ne kadar bilirsek, o kadar yaşar, ne kadar yaşarsak imanımızı o kadar tehlikeden korumuş oluruz. Kelam ilmini gerekenler okusun. Fıkıh ilmi temeldir.

* Fâsıkın kalbindeki iman nuru bile ortaya çıksa, güneş kararır.

* Allahü teâlâ ile kulu arasında, nefis bir perde, bir baraj, bir duvardır. Bu yıkılmadıkça, Allahü teâlânın rızasına kavuşulmaz.

* Bir kişinin hidayetine vesile olmak, bin yıl salih amel işlemekten daha iyidir. Nafile ibadetler değil, farzlar da bu bin yıla dahildir.

* Deprem, kuraklık, her türlü afet, insanların isyanından dolayıdır. Bu afete maruz kalan hayvanlar, bitkiler, isyan eden insanlara lanet ederler.

* Küfre düşmekten korkmayan küfre düşebilir. Çok korkacağız ve bu korku sebebiyle hazırlıklı olacağız. Dünya imtihanında, bütünleme yok, ya geçer ya kalır. Geçerse Cennete geçer, kabri Cennet bahçesi olur. Namazlarda son nefesi imanla vermek ve şehid olmak için muhakkak dua edilmelidir.

* Her gün 5000 yerine 5 zikir yapın, ama ehl-i sünnet âlimlerinin kıymetli eserlerinden en az 11 sayfa okuyun. Kadın erkek her müslümana dini öğrenmek farz-ı ayndır.

* İlmin iki ayağı vardır. Biri edep diğeri mal. Bir büyüğe karşı hayatında veya vefatından sonra bir edepsizlik yapılırsa şalteri attırır. Ortalık kararır, bu kimse mahvolur. Bunun için, **ilmi edepsizliğe öğretmemelidir**, buyurmuşlardır. Eğer mal olmasa, yazılan kıymetli kitaplar raflarda kalır. Okunmaz. Okunmayan, raflarda duran kitabın ne faydası olacak. Onun için mal da önemlidir, kıymetlidir. Hadis-i şerifte, **(Âlimlerin mürekkebi şehitlerin kanından ağır gelir)** buyuruldu. Bu, kitapları okunan, istifade edilen ehl-i sünnet âlimlerin mürekkebidir.

* Allahü teâlâ her şeyi bir sebeple yaratır, evliyasına ve Peygamberlerine bu âdetini bozar. İnsanların konuşmaları için havayı sebep olarak yaratmıştır. Hava olmasa sesler işitilmezdi. Bunun gibi, bu Büyüklere istifade etmek için bir sebep vardır. Bu sebep nedir? İsimlerini söylemek yeter... **(Evliya anılınca rahmet yağar)** hadis-i şeriftir.

Kendini beğenen kurtulamaz

* Nefsini aradan çekin. Kimseyi tenkit etmeyin, kendinizi beğenmeyin, kendinizden iğrenin, kendinden tiksintmeyin kurtulamaz. Yapmadığınızı söylemeyin. Bir gün öleceğiz ve yaptıklarımızın hesabını vereceğiz.

* Allahü teâlâ bir kulunu severse onu fakih (yani dinde âlim) yapar, daha da çok severse onu fıkıh yayıcı yapar.

* Abdullah-i Dehlevi hazretlerine birisi gelmiş, "Efendim himmet istiyorum" demiş. Mübarek buyurmuş ki; "Ben evden bir şey getirmedim" Hocasına işaret buyurmuşlar. Eğer hocasına gitseler o da kendi hocasına gönderecektir. Allah adamları işte böyledir. Evden bir şey getirmezler.

* Evliyayı kiramın himmeti, yayından çıkan oku, namludan çıkan mermiyi geri çevirir. Evliyaya muhabbet edene, sevene de böyle kuvvetli himmet gelir.

* Evliyanın vefatından sonra feyzi, bereketi daha artar. Kınından sıyrılmış kılıç gibidir. Tasarrufu daha tesirli olur.

* Kim, Allahü teâlânın sevdiği veli bir kulu incitirse, yedi kat gökten düşmüş gibi olur.

* Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarını okumak günah işlemeye mani olur. Akli fikri, kalbi iyi şeylerle meşgul ettiğinden günah işleyecek ortam olmaz.

* Teberri etmedikçe tevelli olmaz. Yani insan önce buğzu fillah eder sonra Cenab-ı Hakkın sevgisi kalbe yerleşir.

* Zikir, fikir insanlara hizmet etme durum ve imkanı yok ise yapılıır. İnsanlar hizmet beklerken zikir ve fikirle uğraşılmaz.

* Dünyaya ne kadar değer vermezsen dünya hakkında her söylediğin o kadar değerli olur.

* Bir halifesine bir mübarek zat vazife vermiş. Yola uğurlarken "Gittiğin yerde Allahlık ve Peygamberlik davasında bulunma" buyurmuş. Talebesi estağfirullah deyince, "Her dediğim olsun dersin Allahlık davasıdır. Sadece Allah'ın her dediği olur. Bana uymayan kötüdür, bozuktur dersin bu da Peygamberlik davasıdır" buyurmuş.

* Başarının sırrı, günahlardan sakınarak sabretmek, insanlara güler yüz göstererek iyilik etmek. Yani tatlı dil ve güzel siyaset, herkesi memnun etmektir.

* Kıtırmir bir köpekti. Eshab-ı kehfın köpeği idi. İstisna olarak Cennete gitti. Siz kim olduğunuza değil, kimlerle olduğunuza bakın.

* Dini yaymakta sabırlı ol; cömert ol; yumuşak ol; affedici ol. Dine hizmet etmekte üç esas var: İtaat, ihlas, sevgi. Eshab-ı kiramın başarısının sebebi, birbirlerini sevmeleridir.

Kibir her iyiliğe engeldir

* Kibirden sakının. Topraktan yaratılıp, yine toprağa dönecek olan bir varlığın kibirlenmesi, bugün var, yarın yok olan bir varlığın kendini beğenmesi ne kadar anlamsızdır.

* Tevazu göstermekle, tevazu sahibi olmak çok farklıdır. Tevazu sahibi övülmüş, tevazu göstermeye çalışan ise yerilmiştir. Cüneyd-i Bağdadi hazretleri, (Tevazu göstermeye çalışmak da kibirdir. Çünkü kendinde bir varlık hisseden tevazu göstermeye çalışır. Gerçek tevazu ehli, kendinde bir varlık hissetmez ki, tevazu göstermeye çalışsın. Onun tevazuu tabiidir, yapmacık değildir) buyuruyor. Bazısı da, (Bu günahkâr, bu fakir) diyerek kendinin tevazu ehli olduğunu göstermeye çalışır. Bir günahını söyleyince hemen kızar. O zaman sözünde yapmacık olduğu anlaşılır. Din büyükleri de “bu fakir” diye kullanırlar. Fakat bunlar böyle sözlerinde samimidir. Kibirlenmek, kibirli görünmek, tevazu farklıdır. Kibirliye karşı, kibirli görünmek sadaka vermek gibi sevaptır.

* Kibir sahibine karşı tevazu eden kimse, kendisine zulmetmiş olur. Bid’at sahiplerine ve zenginlere karşı da kibirli görünmek caizdir. Bu kibir, kendini yüksek göstermek için değildir. Onlara ders vermek, gafletten uyandırmak içindir. Savaşta, bid’at ehli ile münazara ederken onlara karşı kibirli görünmek de sevaptır. Sadaka verirken de neşe ile karışık kibirli görünmek, malı parayı çöpe atar gibi vermek gerekir. Sadaka verenin kibirli görünmesi, fakire karşı değildir. Verdiği malı küçültmek, mala kıymet vermediğini gösterir. Gösteriş yapan riyakârlara karşı da kibirli görünmek caizdir.

Kendinden aşağı olanlara karşı tevazu göstermek iyi ise de, bunun aşırı olmaması gerekir. Aşırı olan tevazua yaltaklanmak denir ki bu ancak üstada ve âlime karşı caizdir. Başkalarına karşı caiz değildir.

* Yanına başkasının oturmasını istememek ve hastalarla birlikte oturmamak, evine lazım olan eşyaları alıp evine getirmemek ve eski elbisesini tekrar giymekten hoşlanmamak, iş başında iş elbisesi giymek istememek, fakirlerin davetine gitmek istemeyip zenginlerinkini tercih etmek, akrabasının ve çocuklarının ihtiyaçlarını temin etmemek, doğru sözü, haklı tenkitleri kabul etmeyip münakaşa etmek, kusurunu, kabahatini bildirenlere teşekkür etmemek, içeri

girince, oradakilerin ayağa kalkmaları hoşuna gitmek gibi şeyler kibir alametidir. Başkasının tenkidinden hoşlanmıyor, onun benden ne farkı var, o da bir insan diyorsa, hakkı onun ağzından duymak zor geliyorsa, bilsin ki bu da kibirdendir.

* Kibir, insanı, Allahü teâlânın bütün emirlerine muhalefete sevk eder. Çünkü kibirli insan, başka birinden hak ve hakikati duysa, onu kabul etmek istemez, hemen karşısına çıkar. Dini konularda bile münazara edilse, hemen inkâra kalkışır. Hatta hakkı, karşıdakinin dilinden duysa hemen çeşitli yollardan, doğru olduğunu bile bile onu çürütmeye çalışır.

* Kibrin en kötüsü **Allahü teâlâyâ karşı kibirdir.** Nemrud, Firavun böyle idi. İlahlık iddiasında bulundular. Bazı dinsizler de imanı, ibadeti, namaz kılmayı aşağılık, gericilik sanarak kibirlenirler. Allahü teâlâ buyuruyor ki:

(Büyüklenererek bana ibadet etmeyenler alçalmış olarak Cehenneme girecektir.) [Mümin 60]

Bundan sonra kibrin kötüsü, **Peygamberlere karşı kibirdir.** Bazıları, Peygamberleri kendileri gibi bir insan gördükleri için, kibirlenerek onlara uymayı kabul etmediler. Mesela Peygamber efendimiz için dediler ki:

(Bu da sizin gibi bir insan. Kendiniz gibi bir insana itaat ederseniz, hüsrana uğrarsınız.) [Müminun 33, 34]

Bundan sonra da **İnsanlara karşı kibir** gelir. Herhangi bir hususta kendini başkasından üstün gören kibirlidir. Kibrin sebepleri şunlardır: İlim, ibadet, soy, güzellik, kuvvet, servet, mevki, yakınların çokluğu.

* İlim silah gibidir. Düşman elinde zararı, dostun elinde faydası olur. Yani ilim, kibirlinin kibrini, tevazu ehlinin tevazuunu artırır. İlmi ile kibirlenmek, büyük felakettir. İbadeti sebebiyle kibirlenmek de büyük felakettir. Bunun için “Çok ibadet edenin, kibirden kurtulması zor olur” buyurulmuştur. Soyu ile övünmek ahmaklıktır. Kabil, Hazret-i Âdem’in oğlu idi. Babasının Peygamber olması, bunu küfürden kurtaramadı. Güzellik yüzünden kibre düşmek daha çok kadınlarda görülür. Başkalarını ayıplamaya, küçük düşürmeye ve gıybet vesile olur. Halbuki güzellik, insanda kalıcı değildir, er-geç gider. Geçici olan şeyle kibirlenmek, ahmaklıktır. Kibredenin

güzelliği, gübrelikte biten gül gibidir.

Gücü, kuvveti ile kibretmek de, cahilliktir. Çünkü hayvanların kuvvetleri, insanlardan çok fazladır. Mesela bir insan fil kadar kuvvetli olamaz. Kaplan gibi koşamaz. Kuş gibi uçamaz. Hayvanlar, bir bakımdan insandan üstündür. Hayvanlarda da bulunan üstünlüklerle kibirlenmek elbette uygun olmaz. Çok zengin olmak da üstün olmayı gerektirmez. Karun'un çok malı vardı. Malı ile beraber kahrolup gitti.

Geçici olarak sahip olunan servet ile, mal ile kibirlenmek, çok çirkindir. Gelip geçici olan makam, mevki de üstünlük sebebi değildir. Birçok krallar, derebeyiler, Firavunlar mevki sahibiydi. Hepsi gitti. Ancak iyilerin iyiliği, kötülerin kötülüğü söylenmektedir. Kötü birinin mevkii, makamı ile övünmesi neye yarar? Akraba ve tanıdıklarının çokluğu ile üstünlük taslamak da yanlıştır. Bir kimsenin kendisi iyi değilse, bütün dünya onun akrabası olsa ne çıkar?

Kişi sevdiği ile beraberdir

* Allahü teâlâ, evliyamı gök kubbem altında gizlerim, buyuruyor. Burada gök kubbeden maksat, sıfat-ı beşerdir. Yani Allahü teâlâ evliyasını insan sıfatları ile gizler.

* Saatlerce uyumak, hastalık yoksa miskinliktir. Uyumakla zamanı boşa geçirmektir. Vakti, ahirette pişman olmayacak şekilde değerlendirmek lazım.

* Her akşam iman duası okuyup, günahlara tevbe etmeli. Bir günaha tevbe etmemek, o günahı işlemekten daha büyük günahdır.

* Hubbi fillah ve buğdi fillahı iyi öğrenmeli. Nasibi olana herşey bunun içinde vardır.

* **(Kişi sevdiği ile beraberdir)** hadis-i şerifine göre, herkes bu dünyada kimi severse ahirette onunla beraber olacaktır. Her hadis-i şerif bir âyet-i kerimenin açıklamasıdır. Bu hadis-i şerif de Maide suresindeki **"Hıristiyanları ve yahudileri dost edinmeyin. Onları severseniz onlardan olursunuz"** mealindeki 51.âyet-i kerimenin açıklamasıdır.

* Bizim dinimizin iki esası, iki direği vardır. Biri öğrenmek, diğeri öğretmektir. Ancak, öğrenmeden öğretmek olmaz. Öğrenilecek şey, ehl-i sünnet itikadıdır. Öğretmek ise bunu değiştirmeden insanlara

ulaştırmaktır.

* Haddini bil kanaat et, çok konuşma rahat et.

* Salih müslüman şu dört şeye öncelik vermeli: 1-Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarını okumalı. 2-Okuduklarını doğru anlamalı. 3-Yaşamalı. 4-Yaymalı.

* İlim dini beslemek yani müslümanlara, insanlara iyilik etmek, faydalı olmak içindir, yoksa dünya nimetlerini yutmak için değil.

* Günah işlemekten sakınmayan âlim, elinde lamba tutan köre benzer. Başkalarına yol gösterir; fakat kendi görmez!..

* Düşmanın belini kırarak darbeyi yapmazsan, vuracağın her darbe onu kuvvetlendirir.

* “Allahümmağfirli velivâlideyye, veli üstaziyye, velil müminine vel müminat, vel müslimine vel müslimât, el ahyâ-i minhüm vel emvat. Birahmetike yâ erhamerrahimin.”

Bu istiğfar, günahların affedilmesine, günahı olmayanların ise; ileride günah işlemekten korunmasına, günah işlemeyecek hâle gelmesine sebep olur.

* Kul hakkından çok korkun, her müslümana karşı derin muhabbet ve hürmet içinde olun. Hiçbir müslümanı incitmeyin. Büyüklerinize karşı mutlaka hürmetkâr olur. Emriniz altında olan aileniz veya çocuklarınıza karşı şefkatli olun, onları dindar yetiştirmeye dikkat edin, çünkü ölüm ani gelir. Herkes pişman olacak. O pişmanlık günü gelmeden tevbe etmek akla gelmeyebilir. Bugün fırsat varken istiğfar edelim.

Kurtulmanın tek çaresi var

* En iyi insan kendini en kötü bilendir. En kötü insan, yanına yaklaşılmayandır.

* Evliyanın sevilmesi; nefsini aradan çektiği, kendi menfaatini düşünmediği içindir.

* En iyi iş, iyi insanlarla beraber olmak, en kötü iş kötü insanlarla beraber olmaktır.

* Müminin bayramı, günahlarının affedildiği gündür, imanla öldüğü gündür.

* Elini harama uzatan, ateşe elini uzatır. Ayağıyla harama giden, ateşe gider. Haramı yiyen ateşi yer. Harama bakan ateşe bakar,

ateş ise onu yakar. Değer mi... biraz sabret!

* Mümine gelen her şey hayırlıdır.

* Başarının sırrı vermektir.

* Kurtulmanın tek çaresi var, o da kurtulanlarla beraber olmaktır.

Ehl-i sünnet itikadında olmayan kurtulamaz.

* Göğsünü kıbleden çevirenin namazının bozulduğu gibi, yüzünü İslamiyet'ten çevirenin hem dünyası hem ahireti bozulur.

* Şaşılır şu kimseye ki, dünyaya hırsla sarılır, ama ölüm onu aramaktadır. Unutmuş ama unutulmuş değildir. Güler, ama bilmez ki, Rabbi ondan razı mıdır, yoksa değil midir?

* Üç şey beni hayrete düşürdü. Bunlar; ölüm kendisini yakalamak üzere olduğu halde, dünyalık peşinde olan kimselerin hâli, kendisi gaflete dalıp, kendini unuttuğu halde unutulmamış olup, hesaba çekilecek olan kimseler ve Rabbinin kendinden razı olup olmadığını bilmediği halde, ağız dolusu gülen kimselerin hâli.

* Allahü teâlâ hepimizi dünya ve ahiretin efendisi ve bütün insanların her bakımdan en yükseği ve en iyisi olan Resulullah'a tâbi olmak saadetiyle şereflendirsin! Çünkü cenab-ı Hak, Ona tâbi olmayı, Ona uymayı çok sever. Ona uymanın ufak bir zerresi bütün dünya lezzetlerinden ve bütün ahiret nimetlerinden daha üstündür. Hakiki üstünlük, Onun sünnet-i seniyyesine tâbi olmaktır.

* Kalbin kararmış olmasının alameti, günahlardan, üzüntü duymaması, günahla ısrar etmesidir. İşlediği günahlardan dolayı kalbi o kadar kararır ki, artık nasihat tesir etmez, gafletten uyanmaz.

* Şu dört şeye dikkat et: Günahlardan sakın, namazını cemaatle kıl, cömert ol, Allahü teâlânın yarattıklarına şefkat göster.

* İnsanın yaratılmasından maksat, kulluk yapmasıdır. Kulluktan maksat ise, her hâlükârda Allahü teâlâyı unutmamaktır. Allahü teâlâ için yaptığın her şey ihlastır. Halk için yaptığın herşey de riyâdır.

* Eşin dostun gönlünü almak için günah işlemek, kendini ateşe atmak ahmaklıktır.

* Dünyayı maksat edinmemeli. Dünya, nefsin arzularına yardımcıdır. Dünya ve ahiret bir arada olmaz. Dünyaya düşkün olmak, günahların başıdır. Dünyaya düşkün olanlar ahirette zarar görür. Dünyaya düşkün olmamanın ilacı, İslamiyet'e uymaktır.

* Bu zamanda dünyayı terk etmek çok zordur. Dünyayı terk

lazımdır. Hakikaten terk edemeyen, hükmen terk etmelidir ki, ahirette kurtulabilsin. Hükmen terk etmek de büyük nimettir. Bu da, yemekte, içmekte, giyinmekte, meskende, dinin hududundan dışarıya taşmamakla olur.

* Vakit çok kıymetlidir. Kıymetli şeyler için kullanmak lazımdır. İşlerin en kıymetlisi sahibine hizmet etmektir. Yani Allahü teâlâyâ ibadet ve taat etmektir.

* Annenin yavrusuna faydası olmadığı (annenin yavrusundan kaçacağı) kıyamet günü için, hazırlık yapmayana yazıklar olsun!

Malı zarardan korumanın ilacı

- * Hiddet ve kin gözleri kör eder, gerçekleri görmez olur.
- * Âlim, ölse de yaşar, cahil ise yaşarken de ölüdür.
- * Söz taşımak, yani kovuculuk yapmak, emanete hıyanet etmektir.
- * Bu dünya çalışma yeridir. Ücret alınacak yer, ahirettir.
- * İnsanların sözlerine değil, işlerine bak! Herkesin sözüne aldanma!
- * Kibir bulunan kalbde, Allah korkusu bulunmaz.
- * Cehennemliklerin amellerini işleyip, sonra da Cenneti istemek, büyük ahmaklıktır.
- * Kalbinde şöhret sevgisi olanın, doğruyu bulması çok zordur.
- * Malı, zarardan korumanın ilacı, zekâtını vermektir.
- * Hayırlı kimse, ailesine, çoluk çocuğuna faydalı olan kimsedir.
- * Güzel ahlak, başkalarına eziyet etmemek ve güçlülere katlanmaktır.
- * Kötü ahlak, Allahü teâlâyâ karşı isyan ve muhalefet etmektir.
- * Tevekkül, bütün işlerinde Allahü teâlâyâ teslim olmak, başa gelen her şeyi Ondan bilip katlanabilmektir.
- * Müslüman bir kadın, çocuğunu emzirdiği sürece, Allah yolunda cihad edenler gibidir.
- * Misafire en iyi ikram, güler yüz ve tatlı dildir.
- * Başkasına el açacak duruma düşmek, müslüman kimseye yakışmaz.
- * İbadetlerin hepsini kendinde toplayan ve Allah'a çok yaklaştıran şey, namazdır.

* Nimetlerin en iyisi, çalışarak kazanılanıdır.

* Ben falanın oğluyum, demek insanı yüceltmez.

* Her binanın bir temeli vardır. İslam binasının temeli de güzel ahlaktır.

* Kâmil insan; övülmek ve kötülenmekte, hâli değişmeyen kimsedir.

* Üzerine farz olan ilmi öğrenmek, dünyadaki bütün kazançlardan daha iyidir. Herkes için ilim öğrenmekten daha iyi hiçbir şey yoktur.

* Kâfir bile olsa, hiç kimsenin kalbini kırma! Kalb kırmak, Allahü teâlâyı incitmek demektir.

* İki halde kendinizi sakının: Konuşurken ve yemek yerken.

Muhatabınız kalb olsun

* Kıskançlık ateştir, insanı yakar.

* Faydasız söz söylemeyin.

* İnsanların kalıbıyla değil, kalbiyle meşgul olun. Onların kalıbıyla değil, kalbiyle iş görün. Muhatabınız kalıp değil, kalb olsun. Müslüman din kardeşinin kalbini kıran, Kâbe'yi yıkmaktan daha büyük günaha girer. Müslümanın kalbi, nazargâh-ı ilâhidir, çok dikkat edin.

* Hayrın en iyisi; doğru söz, kötülüğü düşünmeyen kalb ve itaat eden hanımdır. Şerlerin (kötülüklerin) de en fenası; yalan söz, fena kalb ve itaat etmeyen hanımdır.

* Veli kulların hatırına diyerek yardım, her zaman değil, her çare bitip tükendiğinde istenir.

* Kurtulmak için kurtulanlarla beraber olmak lazım.

* Bütün kötülükler, hırlaşmalar almak üzerinedir. Bütün iyilikler, vermek üzerinedir.

* Menfaate dayanan iyilik iğrençtir.

* İlim maldan kıymetlidir. Mal kalbi sıkar, ilim öğrenenin ise kalbi ferahlar.

* İlim öğrenmeye ehemmiyet vermeyen, kıymet vermeyen küfre kadar gider. İslamiyet iki temel üzerine kurulmuştur: Öğrenmek ve öğrendiğini öğretmektir. Öğretmek için en güzel yol, ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarını dağıtmaktır.

* Akıllı olan İslamiyet'e uyar, Müslüman olur, insanlara hizmet eder. Nefsine, şeytana uyan küfre kayar. İslamiyet'e uyan Cennete, nefesine uyan Cehenneme gider. İki ilaç:

1) La ilahe illallah, Muhammedün Resulullah...

2) Estağfirullah...

Birincisi küfrün ilacı, ikincisi günahların ilacı.

* Kimseye zulmetmeyin. Zalimin cezası daha dünyada iken verilir.

* Müslümanlar bir araya gelince, kalbden kalbe, suyun aktığı gibi feyz akar. Bileşik kaplar gibi. Hiç konuşmasalar da feyz alırlar. Feyz gelmenin alameti şu: Feyz varsa, haramlara karşı istek azalır, nefret başlar. Feyz yoksa, dünyaya karşı muhabbet artar.

* İmanlı olmak, ehl-i sünnet olmak, elinde ateş tutmak gibidir.

* Aman dikkat edin, sakın iman nimetini kaptırmayın, çaldırmayın. Her taraf hırsızlarla dolu. Hırsız kuyumcuya mı gider yoksa taş ocağına mı? Bu nimetin tek bir şükrü vardır: O da birbirinizi sevmenizdir. Birbirinizle görüşmeyi sakın kesmeyin, kusurlarınızı görmeyin, hep birbirinize güler yüzlü olun. Yoksa bu iman nimetini kaçırsınız.

* İnsanın hayatı üç safhadan ibarettir; Annesinin karnı, dünya hayatı, ahiret hayatı. İlk ikisi çok kısadır, bir nefes gibidir, ama ahiret hayatı sonsuzdur. Akıllı olan sonsuzu tercih eder, ahmaklar, ancak dünyayla meşgul olurlar.

Mümin çok iyi bir tüccar olmalı

* Müslümanlar bir vücut gibidir. Vücutta bulunan organların değeri aynıdır. Bu şundan üstün denmez. Mesela göz, burun, kulak, el, ayak. Bunların hepsi vücut içinde kıymetlidir. Vücuttan çıkınca hiçbir değeri kalmaz. Vücutta 30 trilyon hücre var. Bunların hepsi her bakımdan beyine bağlıdır, tâbidir. Eğer bunların beyinle alakası koparsa o zaman felaket, Allah korusun. Tabipler diyor ki, bir kanser dokusu 4-6 senede teşekkül eder. Bu süre sonunda vücutta belirti olur. İlk 4-6 senede tesadüfen anlaşılırsa anlaşılır. Belirti vererek anlaşıldığında çok büyümüş olur. 10 üzeri 12 hücre olur. Bu kanser vücudu bitirir. Müslümanlar da vücut gibidir. Vücudun sıhhatli olması için bütün müslümanların başındaki emire tâbi olması lazımdır.

Kendi başına hiçbir fikir, düşünce olmayacaktır. Bir vücut gibi herkes aynı şeyi söyleyecek, aynı şeyi düşünecek. Eğer böyle olmazsa farklı olanlar kanser hücresi olur. Ne olur? Sonunda kendi de ölür, vücut da ölür. Ama vücut şehid olur, kendi Cehenneme gider.

* Sevgi itaattir. Yani seven, sevdiğine itaat eder, sevginin derecesi itaatteki sürat ile ölçülür. Ben ehl-i sünnet âlimlerini, bu büyükleri seviyorum dediği halde itaat etmeyen yalancıdır. Bir vücutta bir hücre beyinle bağlantısını koparttığında kanserleştiği gibi, bu büyüklerle irtibatı kesilen de iflah olmaz, onların kıymetli eserlerini okumalı, irtibatı hiç kesmemelidir.

* Ölmeden önce ölmek nasıl olur? Dünyada inandığımız şeylerin ölünce aslını göreceğiz, ölmeden önce ölmek başımıza gelecek şeyi geldi bilmektir.

* Dünyada iki çeşit iş vardır:

- 1) Dünyaya yarayan işler
- 2) Ahirete yarayan işler...

(Dünyada dünya için yapılan işlerin hepsi dünyadır. Namaz dahi olsa... Ahiret için yapılan işler, yani ahirete gönderilebilen işler, ahiret işidir...) Her işimizi yaparken bakmalıyız; biz bu işi niçin yapıyoruz. Allah rızası için yaptıklarımız ahirette karşımıza ecir olarak çıkacak. İş ahiret işidir. Bu yüzden mümin çok iyi bir tüccar olmalı. Ahiretteki niçin sorusuna cevap aramalıyız. Niçin yemek yiyoruz, niçin evleniyoruz, niçin konuşuyoruz... Haramları zaten geçin... Allahü teâlânın rızası için olmayan her iş dünyalıktır.

* Allahü teâlâ her şeyi bir gaye için yaratmıştır. Yaratılmamızın bir gayesi var yani. Tabiattaki canlı cansız her şey bir iş için yaratılmıştır. İnsanın da yaratılmasının bir gayesi var; insan da Allah demek için yaratılmıştır. Allahü teâlâyı tanımayan, Onu Rab kabul etmeyen, devamlı emirlerini çiğneyen kimseler nimete nankörlük etmiş, küfran-ı nimet etmiş olurlar. Kur'an-ı kerimde mealen **(Nimetlerime şükrederseniz arttırırım, şükretmez nankörlük ederseniz elinizden alır, şiddetli azap yaparım)** buyuruluyor.

* Başarılı olmak için kendini (nefsini) aradan çek. Kâfirler de başarılı oluyorlar ancak, biz öldükten sonra işe yarayan başarıdan bahsediyoruz.

* Sevgi varsa sitem vardır. Sevgi yoksa mudara vardır.

Müminin tek gayesi vardır

* Bir müminin tek gayesi vardır; son nefeste imanla ölmek. Bu gaileden başka gaile edineni Allahü teâlâ hiçbir zaman gaileden kurtarmaz. Yağmur gibi üzerine yağar.

* Kıyamette herkes ağlayacaktır, ancak Allah korkusundan ağlayan kimse kıyamette ağlamaz.

* İmam-ı Gazali hazretleri, çok genç yaşta vefat ediyorlar, ömrünün her gününe 18 sayfalık eser düşüyor. Vefatında, son nasihatini soruyorlar; **ihlas, ihlas, ihlas...** buyuruyor.

* Suyu görüyorsunuz, suyu sevmeyen yoktur. Herkes kullanır ve sever müslüman, kâfir, hayvanlar dahi. Müslüman da su gibi olmalı, herkes tarafından sevilen ve aranan.

* Kimse kimsenin rızkını yiyemez, bir kimse de rızkını yemeden ölmez. Böyle bir gerçek var iken rızktan şüphe etmek endişe duymak boşunadır.

* Dünyada güvercin yuvası kadar mescit yapana ahirette köşkler verilecek.

* İnsan nerde bulunursa bulunsun, nefesler azar azar geçiyor... Bu hayatı durduramazsınız... Bu akan hayatın, ahirete faydası olması lazım. Eğer bir insanın niyeti, -hangi işte olursa olsun, ister dünya, ister ahiret- Allah rızası ise, bunun dünyası da ahiret, ahireti de ahiret... Eğer niyeti Allahü teâlânın rızası değilse, öldükten sonrası değilse, dünyası da dünya, ahireti de dünya... Yani ne kadar ibadet yaparsa yapsın, eğer onun niyeti Allahü teâlânın rızası değilse, hepsi ölünce burada kalır, öbür tarafa hiçbir şey gitmeyecektir.

* Yolunu şaşırmış bir müslümanı doğru yola çevirmek, on kâfirin imana gelmesinden daha sevaptır.

* Müşriklerin iman etmemesinin iki sebebi vardır, **kibir ve inat**.

* Kibir insanı küfre kadar sürükleyen bir yoldur. Kibir her cins iyiliğe manidir.

* Her şeyin bir alameti vardır. Doğmak ölmenin alametidir. Vakit çok kıymetli.

* Bir hırsız, oğluna yaptığı hırsızlıkları anlatıyormuş, demiş ki, bak bu atın üstünde duran adamın atını 40 kere çaldım, ama ben yine aşağıdayım, o yine atın üzerinde.

* Müslümanın her konuştuğu doğru olmalı ama her doğru olanı konuşmamalı. Çünkü doğrular emanettir, emanet ehline verilir.

* Hep müspet konuşun, hiç menfi konuşmayın, düşeceksin demeyin, inşallah iyi olursun deyin, hasta olursun demeyin.

* Bir büyüğe sormuşlar, bazı müslümanlar o kadar kötü yaşayıp, o kadar güzel ölüyor ki, neden? Buyurmuşlar, başkaları onları o kadar gıybet edip, günahları yükleniyor ki, günahsız hâle geliyorlar...

Müslüman hasreti çekilen insandır

* Müslüman demek, **hasreti çekilen insan** demektir. Bir kimsenin hasreti çekilmiyorsa, son nefeste imanı tehlikededir.

* Bir müslüman, bir müslümanın yanına, herhangi bir iş için, rahat gidemiyorsa, çekinerek gidiyorsa, o kendisinden çekinilen müslümanın son nefesinden korkulur.

* Güzel ahlak, kimseye yük olmamak, fakat herkesin yükünü çekmektir.

* Kendini beğenmeyip haramlardan sakınanın kabına, rahmet dolmaya başlar, ihlası artar, istifade etmeye başlar. İşte bu istifadenin hasıl olup olmadığı, kimseye yük olmayıp, herkesin yükünü çekmeye başlaması ile anlaşılır.

* Herkeste şef olmak arzusu vardır. Bu insanın tabiatında vardır. Bu hâl yalnız yüzü ahirete dönük olanlarda olmaz.

* Güler yüzlü olmayanın, insanların itimadını, sevgisini kazanması zordur. Cömert olmayan, vermekten hoşlanmayan, insanların sevgisini kazanamaz. Sırf Allah rızasını gözetmeyenin, yaptığı hizmetlerde insanlardan takdir veya maddi bir karşılık bekleyenin ihlası zedelenir. Allahü teâlâ da ihlassız kimseyi muvaffak kılmaz.

* Nefse tâbi olmak, kötü arkadaşlarla düşüp kalkmak sıkıntı verir. Seadet-i ebediyyeye kavuşmak için çok engeller var. En büyük engel, akla, nefse tâbi olmaktır.

* İnsan, ölüme hazırlanırsa, huyu güzel olur. Ölümü hatırlatmak, mümin için müjdeli haber gibidir.

* Ölümü unutup, çok yaşama arzusuna kapılan, üç şeye hasret gider. Topladığına doymaz, umduğuna kavuşamaz. Ahiret yolculuğu için yeterli hazırlık yapamaz.

* Hiçbir zaman, hiçbir şekilde, halinizden şikayetçi olmayın. Her zaman şükredici olun. Beterin beteri vardır.

* Mertlik demek, herkes ile iyi geçinmektir.

* Herkese iyilik yapamayız; fakat, hiç kimseye kötülük yapmaya hakkımız yoktur.

* Mümin kardeşinizin duasını almaya çalışın. Kurtuluşun onun duasında olabileceğini unutmayın.

* Başarının sırrı, güler yüz, tatlı dil ve güzel siyasettir. Güzel siyaset, herkesin memnun olması demektir. Sevgi yakınlık ister, kaçan mahrum kalır, gözden ırak olan gönülden de ırak olur. Kendisini seveni, başkası sevmez.

* Gıybet aileyi parçalar, toplumu çökertir, cemiyeti felakete götürür. Zinadan daha büyük günah olduğu halde, çok kolay işlenen bir günahdır.

* Herkese sıkıntı veren kibirlilerdir. Herkesi şikayet etmesi kibrindendir. Mütevazı demek ölmüş, demektir. Ölü kimseyi şikayet etmez, ölüyü şikayet eden olmaz.

* Kızdığınız zaman bir kefen yapın.

* (Nefsini bilen Rabbin bilir) hadis-i şerifinin sırrına eren, nefsini sokakta gördüğü köpekten aşağı bilir.

* Her sıkıntıya sebep, günah işlemektir.

* En büyük günah, günahı bilmemektir. Ondan büyük günah, günahı ibadet olarak yapmaktır.

* Başarılı olmak ve ahirette de bu başarısının faydasını görmek isteyen namazlarını aksatmayıp, iki şey yapsın; Sabretsin, ihlaslı olsun.

Müslüman temiz toprağa benzer

* Şükür, Allahü teâlânın lütuf ve ihsanını, rahmetini görmektir. Bütün nimetlerin, Ondan geldiğini anlamaktır.

* Kendi tedbirine güvenenin yeri Cehennemdir. Tedbirini aldıktan sonra Allahü teâlânın takdirine bağlananın ise yeri Cennettir.

* Bir Müslümanı methedemiyorsan, bari kötüleme! Faydalı olamıyorsan bari zararlı olma! Sevindiremiyorsan hiç olmazsa üzme!

* Kendi nefsini terbiye edemeyen, başkasınınkini hiç terbiye edemez.

* Ey insanoğlu! Bugün günahlarından korkar isen, yarın bir şeyden korkmazsın.

* Nimetlere şükretmeyen, elden çıkmalarına çalışmış olur. Nimetlere şükreden, onları en kuvvetli bağlarla bağlamış olur.

* Üstünlük taslamak için yükselmek isteyenleri Allahü teâlâ alçaltır. Tevazu gösterenleri ise yükseltir.

* Çok uyumak, çok yemek, çok konuşmak gönlü katılaştırır.

* Günahların bağışlanması ve başa gelen belalardan korunmak için en güzel sığınak, istiğfar ve tevbe etmektir.

* Müslüman temiz toprağa benzer. Temiz toprağa her şey atılır. Ezilip, hakaret görür. Lakin ondan hep güzel, temiz, faydalı şeyler çıkar.

* Şehvetler, bitmeyen arzu ve ihtiraslar, üstü örtülü azaplardır.

* İnsanın şerefi, iman ve marifet ile dir. Mal ve mevki ile değildir.

* Övülmekten hoşlanmak kadar ahmaklık düşünülemez.

* Din kardeşimin bir ihtiyacını görmem, bir sene nafile ibadet etmemden daha önemlidir.

* Kendisinden daha aşağı derecede olan birinin nasihatini kabullenmek, yüksek derecelerden birine sahip olmaya işarettir.

* İhtiyarlık, gençliğin sonu ve neticesidir. Netice ise, başa bağlıdır. Gençliğini iyi geçirenin, ihtiyarlığının da iyi geçeceği umulur.

* İnsanların Allahü teâlâyâ en yakın olanı, güzel huylara en çok sahip olanıdır.

* Kişinin güzelliği sözlerinin güzelliğinden, kişinin kemali de işlerinin doğruluğundandır.

* İnsanları, hor, hakir ve aşağı görmek, senin için tedavisi mümkün olmayan büyük bir hastalıktır.

* Başkalarına iyilik yaptığın zaman kendine iyilik yaptığını bil.

Müslüman yol levhası gibi olmalı

* Müslüman yol levhası gibidir. Sizi arzu ettiğiniz yere götürür. Yol levhası olmak çok kıymetlidir. Çünkü Cehenneme götüren yol levhaları da çok var. Levhanın maddi değeri yoktur. Ama gösterdiği istikamet çok mühimdir.

* Allahü teâlâ bir kuluna hayır murat ederse, onun kalbine sevdiği kullarının sevgisini verir. Bir insanın ehli saadet mi ehli

felaket mi olduğu buradan da anlaşılır. En sevdiği kul, Peygamber efendimizdir. Ehl-i sünnet âlimlerimiz, mezhep imamlarımız da Peygamber efendimizin vârisleridir.

* Rasgele su içmediğimiz gibi, rasgele kitap da okunmaz. Ehl-i sünnet itikadı temiz su gibidir. Ehl-i sünnet âlimleri bu suyu, içine pislik bulaştırmadan muhafaza ederek bize kadar ulaştırmışlardır.

* Her şeyin yenisi makbuldür yalnız ahbabın eskisi makbuldür.

* Peygamber efendimizin yolunu bütün dünyaya Eshab-ı kiram yaydı. Onlar Peygamber efendimizin cemaatidir. Ehl-i sünnet vel-cemaat demek, Peygamber efendimizin ve Eshab-ı kiramın yolu demektir. Eshab-ı kiramın bildirdiği yol, Peygamber efendimizin yoludur.

* İnsanlar üç gruptur. Bir kısmı ekmek, su, hava gibidir; her zaman ihtiyaç duyulur. Bir kısmı ilaç gibidir; bazen lazım olur. Bir kısmı hastalık gibidir; kaçılır.

* Mezhep imamlarımıza, ehl-i sünnet âlimlerine yani Peygamber efendimizin vârislerine karşı gelen iflah olmaz.... Ateşle oynamaktadır.

* Kendini Frenk kâfirinden üstün gören Allahü teâlâyı tanıyamaz. Nerde kaldı ki, bir mümin kendini başka müminden üstün görsün.

* Ahir zamanda feci cereyanın içinden aksi istikamete gidebilmek ferdin yapacağı iş değildir. Bir himmet, bir dua olmasa çok zordur.

* İbadet yap, cihad yap, namaz kıl, arkasından tevbe yap. Çünkü her amelimiz kusur doludur, arza layık değildir.

Nakleden aziz olur

* Şu iki kişinin çıkardığı fitneyi, şeytan bile çıkaramaz: Dünyaya düşkün âlim ve ilimsiz sofu.

* Ne söyleyeceğine ve ne zaman söyleyeceğine dikkat et!

* Kişinin kelâmı, aklının beyânı, faziletinin tercümanıdır.

* Âlimlerin ziyneti; bilmiyorum demektir. Cahiller, atar atar söyler. Âlim, her kelimedenden korkar, vesika bulmadan söyleyemez. Her suale cevap vermek, bir âlim için ahmaklık işaretidir.

* İnsanların çektikleri sıkıntıların sebebi kötü din adamlarıdır. Kötü din adamları, mahsulün önündeki suyu kesmiş kaya'lara benzer. Suyu bırakmazlar ki mahsul sulansın, hayat bulsun. Taş

oldukları için, kendileri de istifade edemez.

* En iyi âlim, en iyi insan nakledendir, vasıta olandır. Kendinden söyleyen ve kendine bağlayan değil. Sakın ola ki, kendinizden bir şey söylemeyin. Dinimiz nakil dinidir. İman ibadet bilgileri kıyamete kadar aynıdır, değişmez. Naklederseniz aziz olursunuz, nakle dayanmadan anlatırsanız rezil olursunuz. Ehl-i sünnet itikadını, ehl-i sünnet âlimlerinin kıymetli eserlerini yayın. Doğru iman ibadet bilgilerini duymak insanların en tabii hakkıdır. Bu kıymetli ve şerefli bir hizmettir.

* Âlim kimdir? Işığı karanlığı gören kimsedir. A'maya (kör olana) hep karanlıktır. Âlim, hakkı bâtıldan ayırt eden insandır, İslam âlimlerinden nakil yapan kişidir.

* Âlimleri hafife alanların ahireti, ümerâyı hafife alanların dünyası, dostlarını hafife alanların mürüvveti yıkılır.

* Ahirette en bedbaht insan, hak diye gidecek öbür tarafa, bir de bakacak ki bâtılla uğraşmış, yani Cenab-ı Hakkın razı olmadığı bir yolda bulunmuş, razı olmadığı, sevmediği, beğenmediği bir şekilde amel etmiş, eyvaah ne olacak benim hâlim şimdi diyecek. Hak, ehl-i sünnet itikadı ve gereklerini yapmaktır. Bâtıl, buna uymayanlardır.

* Her ne olursa olsun, insanın iki şeyden birine tâbi olmak durumu vardır. Ya kendine tâbi olur ya bir âlime tâbi olur. Kendine tâbi olan kendi gibi olur. Ama bir âlime tâbi olan, bir âlimin sözüne mesela İmam-ı Rabbani hazretlerinin sözüne göre hareket eden insan, olgunlaşır, yavaş yavaş zamanla fazilet sahibi bir insan olur. Çünkü tâbi olunca, adeta onun kalbi ile sizin kalbiniz arasında bir hat kurulur ve onun kalbinden fışkıran iman dolu ihlas, muhabbet, Allahü teâlâyâ karşı olan muhabbeti, Peygamber efendimize olan tâbiyeti size inikas eder, size de akseder. Aynı, karpuzun güneşin karşısında olgunlaşması gibi olur da, karpuzun haberi bile olmaz.

* Hiç kimse yağmura tepsi tutarak su biriktirmez. Cenab-ı Hak bu yağmuru toprağa indirir. Toprakta bu yağmur süzülüyor, kanallar meydana geliyor. Bu kanallar tekrar dünyaya çıkıyor. Tertemiz su belirli bir yerde toplandıktan sonra dağılıyor ve herkes bir musluğa gelip su içiyor. Yani esasında her yere yağın rahmet, su, bir musluktan içilmek ihtiyacına haiz. Musluğa gitmeyen suya kavuşamaz. Onun için kavuştuğumuz muslukların yani mezhep

imamlarımızın, ehl-i sünnet âlimlerinin kıymetini iyi bilelim. Su orda var çünkü. Evet su her yerde var ama dereden de akıyor, yoldan da akıyor, havadan da akıyor. Temiz su, kontrolden geçmiş sudur. İdarenin tasdik ettiği, izin verdiği suyu ancak içebiliyorsun, diğerlerini mühürlüyorlar çünkü. Mühürlenmiş suyu içemezsiniz. Arzu ettiğiniz suyu içemezsiniz. Size verilen suyu içeceksiniz. Onun için bu suyun kıymetini bilin, bu muslukların kıymetini bilin. Ancak böyle kurtulmak mümkün olacaktır.

Nimetler ne zaman artar

* Müslümanlık nimetlerinin ortadan kalkmasına sebep bunların kıymetinin bilinmemesidir. Elimizden alan Allahü teâlâdır. Allahü teâlânın âdet-i ilahiyesi şöyledir ki, iyi işleri sevdiği kullarına, kötü işleri düşmanlarına yaptırır. Allahü teâlâ Kur'an-ı kerimde mealen, **"Nimetlerimin kıymetini bilir şükür ederseniz onları arttırırım. Kıymetini bilmez, nankörlük ederseniz, elinizden alır, şiddetli azap ederim"** buyuruyor. Her nimet için de böyledir. Şükür etmek, o nimeti izin verildiği ve emredildiği yerde kullanmak demektir. Dil ile elhamdülillah veya çok şükür demek şükür etmek olmaz. Buna "hamd" denir. Hamd dil ile, şükür beden ile yapılır. Göz nimetine şükür etmek için Allahü teâlânın bak dediği yere bakılır, bakma dediği yere bakılmaz. İman nimetine şükür etmek için de, onu Allahü teâlânın diğer kullarına ulaştırmak gerekir. Ama doğru imanı, yani ehl-i sünnet itikadını.

* Dünyadan sakının demek, haramlardan, yasaklardan sakının demektir.

* Müslümanlar Allahü teâlâyâ tevekkül eder. Tevekkül çalışmadan yatıp beklemek değildir. Tevekkül, çalışıp sebebine yapışıp, o sebebin tesirini Allahü teâlâdan beklemektir. Çalışmadan bana ver Yarabbi denmez. Namaz kılmadan, Yarabbi günahlarımı af et demeye benzer. Namaz kılmayanın duası kabul olmaz.

* İyi sebebe yapışan iyi netice alır. Çalışırken netice alamazsanız, kabahati kendinizde arayın.

* Haset eden mesut olamaz.

* İbadet için abdest şarttır, ticaretle de doğruluk şarttır.

* Dinimizde bir şey istemek zillet, bir şey vermek izzettir.

- * Helal parayla beslenen kimseye ibadetler kolay gelir.
- * Kovandan çıkmayan arı bal yapmaz.
- * Para iş görmek için yaratılmıştır, sevmek ve biriktirmek için değil.
- * Paranın sevgisi yılan sevgisi gibidir.
- * Dünya malını kalbinden atan, Allah'ın sevgili kulu olur.
- * Dini kurtarmak için, dünyayı verin.
- * Çalışıp kazanma zahmeti çekmemiş kimsede hayır yoktur.
- * Allah'ın verdiği rızka razı olan kimseyi, başkalarının elinde bulunan nimetler mahzun etmez.
- * Çalışmayıp herkese muhtaç kalanların, dini ve akli noksan olur.
- * Mal kazanmakla, şeref kazanılmaz.
- * Ticarete üç şart vardır: Kalite, fiyat, tatlı dil güler yüz.

Niyet altın gibidir

- * İhlas, ben Rabbimden isterim, ben Rabbime güvenirim, herşeyi Rabbim için yaparım demektir.
- * Dünyada iki gram altın için iki ton toprak elenir. Ahirette de böyledir. Niyet altın gibidir. Çok amel değil, ihlaslı amel lazımdır. O kadar amelde hep niyet aranır, niyete bakılır, Allah için olanlar seçilir diğerleri atılır.
- * Sakın sakın ben hakkımı ahirette senden alırım demeyin. Dünyada iken tatlılıkla helalleşmeye çalışın. Nice alacaklı orada borçlu çıkacaktır.
- * Huzur, parayla malla mülkle olmaz, kesinlikle olmaz. Ölümle ahiretle olur, daha doğrusu Allah demekle olur.
- * Mıknatıs içinde cevher olanı çeker. Ehl-i sünnet âlimlerinin kitapları mıknatıs gibidir. Kalbinde cevher olanları kendisine çeker.
- * İman nimetinin elde kalmasının en önemli şartı, hubbu fillah buğdu fillahtır.
- * İmanın kıymetini bilin. Allahü teâlânın vaadi vardır, **Nimetlerin kıymetini bilmezseniz alırım** buyuruyor. Bu vaadi ilahidir. **Alırım şiddetli azap ederim** buyuruyor. Bu da vaadi ilahidir. Allahü teâlâ vaadinden dönmez, vaad ettiğini elbette yapar, çok korkmak lazım.
- * Öfke nefsanî, gayret rahmanidir, çok çok iyidir. Gayret, bir müslümanın zararını önlemek için ona kızmaktır.

* Aldanan kârdadır, aldatan düşünsün.

* İbadetlerin en kıymetlisi namazdır. Çünkü her gün Allahü teâlâyı hatırlatıyor. Allahü teâlâyı hatırlamak zikretmektir. 5 vakit namaz, 5 defa hatırlatmıyor ki. Ne kadar var namaza, bir saat var, yarım saat var, 10 dakika var, hep bunları böyle hatırladıkça, Allahü teâlâ günde 5 defa, fakat herbirinde kaç defa hatırlanıyor. Ha abdest alacağım, ha kılacağım, vakit geliyor, vakit geçiyor derken, hep Allahü teâlâ hatırlanıyor. Allahü teâlâyı zikretmeye sebep oluyor namaz.

Kalblerin ilacı zikirdir. Allah sevgisi, Allah'ın zikri olan kalblerde bulunur. Allah'ı zikreden kalblere yerleşir Allah sevgisi. Buna da sebep namaz. Allah'ı zikreden kalblerden dünya muhabbeti çıkar. Dünya muhabbeti kalbden çıkınca, Allah muhabbeti kendiliğinden gelir. Nasıl bir şişenin içinden su çıkınca boş kalmaz hava dolarsa, yani hava kendi gelirse, dünya muhabbeti de kalbden çıktı mı, Allah muhabbeti kendi gelir.

* Nefs Allah'ın düşmanıdır. Herkesin en büyük düşmanı nefstir. Nefs-i emmare. Bu nefs-i emmare ölmez. Hiç kimsenin nefsi yok olmaz. Niçin? Çünkü o nefs işe yarıyor. Ölür mü? Onunla cihad yapınca insanlar, meleklerden daha yüksek oluyor. Melekten daha yüksek olmak nefs sayesinde olur. Nefsle cihad sayesinde. Onun için nefs ölmez. Ama nefs zayıflar, kuvveti kalmaz. İnsanı aldatamaz zayıflayınca. Nefsi zayıflatmak ibadet etmek ile olur. Evet, nefsin en büyük düşmanı ibadet. Allahü teâlâ müslümanları çok sevdiği için namaz kılmayı emretti. Namaz kılmak öyle bir lutf-ü ilâhidir ki, her namazda nefs kahrolur, insanın kalbini aldatamaz olur. Nefsin şerrinden kurtulur insan.

* İbadetler şartlarına uygun yapılırsa sahih olur, Allah rızası için yapılırsa makbul olur. Makbul olması için sahih olması yani şartlarına uygun olması lazımdır. Niyet bozuksa, sahih olabilir ama makbul olmaz.

* Önce Allahü teâlânın sevdiklerini öğrenmek lazım. Onlar, farzlar, vacipler, sünnetlerdir, bunları öğrenip yapmak lazım. Sonra Allahü teâlânın sevmediklerini öğrenip yapmamak lazımdır. Onlar da haramlar ve mekruhlardır. Müslüman her şeyden önce Rabbinin sevdiklerine sevmediklerine dikkat etmeli.

* Bir mümin Kâbe'yi ilk gördüğü anda ettiği dua kabul olur. Mümin de bir mümini görünce ettiği dua kabul olur. Yani selamlaşınca; selam verene ve aleyküm selam ve rahmetullahi ve berekatühü demek lazımdır. Aynı dua sana da olsun demektir.

* Rızık çalışmakla artmaz. Çalışmakla mal çoğalabilir. Herkes rızıkını yiyip bitirmeden ölmez.

Onlar sizin dostunuz olamaz

* Hakiki imana kavuşmak için, farzları edeple yapmak, helal yemek, haramdan sakınmak ve bunlara ölünceye kadar devam etmek gerekir.

* Pek çok kötülüğün anahtarı, sinirlenmektir.

* Yumuşaklık, vakar ve sükunettir. Sinirlenmek ise, kabalığa yol açar.

* Başkasına yük olan kimse, insanların gözünde alçalır ve değeri kalmaz.

* Yapılmayan ve yerine getirilmeyen sözde hayır yoktur.

* Hikmet on kısımdır. Bunun dokuzu susmaktır.

* Namaz kılmak, Kur'an okumak, din ilimleri öğretmek ve öğrenmek zikirdir. Her hayırlı iş zikirdir.

* Müminde, ihlas ve pişmanlık bulunursa, Allahü teâlâ onun bütün günahlarını affeder.

* Huzur on kısım ise, dokuzu susmaktır.

* Düşmanlarınızla oturup kalkan, sizin dostunuz olamaz.

* Dört şey ibadettendir: Abdestsiz durmamak, çok secde etmek, gönlü mescitlere bağlı olmak ve Kur'an-ı kerimi çok okumak.

* Kendine farz olan ilmi öğrenmek, bütün kazançlardan daha iyidir. Herkes için ilim öğrenmekten daha iyi hiçbir şey yoktur.

* Dini bütün ve vakar sahibi olunuz. Çünkü böyle olan, kötü, çirkin, ahlaka sığmayan şeylerden uzak durur.

* Ağzına helva verenle, ensene tokat atan, arasında fark gözettığın müddetçe, imanının kemale gelmiş değildir.

* En güzel nasihatçi, seni Mevlaya sevk edendir.

* Şükür; bütün nimetlerin, Allahü teâlâdan geldiğini anlamaktır.

* İbrahim aleyhisselamın şanı, Hak teâlânın düşmanlarından kaçındığı için, yüksek olmuştur.

* Allah sevgisi öyle bir şeydir ki, her iyilik, hayır ve üstünlüğün esası odur.

* Kim Cenneti seviyorsa, Cehennemden kaçır.

Onun mülkünde Ona isyan edilir mi?

Seyyid Abdülhakim Arvasi hazretleri buyuruyor ki:

Fırsat ganimettir. Ömrün tamamını faydasız işlerle telef etmemeli, Hak teâlânın rızasına uygun şeylere harcamalı! Beş vakit namazı, tadil-i erkan ile ve cemaat ile kılmalı, teheccüd namazını elden kaçırmamalı, seher vakitlerini istiğfarsız geçirmemeli, gaflet uykusuna dalmamalı, ölümü düşünmeli, ahiret hallerini gözetmeli, fâni dünyanın haram olan işlerinden yüz çevirip, baki olan ahiret işlerine dönmeli. Dünya işleri ile zaruret miktarı uğraşmalı, diğer vakitlerde, ahireti imar etmekle meşgul olmalıdır.

Sözün kıyası, Allah'tan gayrı şeylerin sevgisinden korunmalı ve bedeni dinin hükümlerine uymakla süslemeli, onunla meşgul olmalıdır. İş budur, bundan gayrısı hiçtir.

Abdül Kuddüs hazretleri de buyuruyor ki:

Vaktin kıymetini bil! Gece gündüz ilim öğrenmeye çalış! Her zaman abdestli bulun! Beş vakit namazı, sünnetleri ile ve tadil-i erkan ile, huzur ve huşu ile kılmaya çalış! Bunları yapınca, dünyada ve ahirette, sayısız nimetlere kavuşursun. İlim öğrenmek, ibadet içindir. Kıyamette, işten sorulacak, çok ilim öğrendin mi diye sorulmayacaktır. İş ve ibadet de, ihlas elde etmek içindir. İhlas da, hakiki mabud ve kayıtsız, şartsız var olan sevgiliyi [Allahü teâlâyı] sevmek içindir.

İbrahim-i Ethem hazretleri buyuruyor ki:

1- Günah işleyeceksen, Allah'ın verdiği rızkı yeme! Rızkını yiyip de, Ona isyan edilir mi?

2- Günah işleyeceğin zaman, mülkünden çık! Onun mülkünde Ona isyan edilir mi?

3- Günah işlerken Onun görmediği bir yerde işle! Onun mülkünde, rızkını yiyip, gördüğü yerde günah işlenir mi?

4- Can alıcı melek, ruhunu almaya gelince, bir müddet izin isteyebilir veya o meleği kovabilir misin? O zaman hemen tevbe et! Çünkü o melek ani gelir.

5- Mezarda, melekler, sual sorunca, (beni imtihan etmeyin) diyerek onları kovabilir misin? Öyle ise, şimdiden onlara cevap hazırla!

6- Kıyamette (**Günahkârlar Cehenneme...**) dendiği zaman, ben gitmem diyebilir misin?

Allahü teâlâ, (**Ey kullarım! Benden isteyin! Kabul eder, veririm**) buyuruyor. Ama verilmeyenler de oluyor. Çünkü Ona dua eder, ama itaat etmezler. Peygamberini tanır, Ona uymazlar. Kur'anı okur, gösterdiği yolda gitmezler. Nimetlerinden faydalanır ama şükretmezler. Cennetin, ibadet edenler için olduğunu bilir, hazırlıkta bulunmazlar. Cehennemi, asiler için yarattığını bilir, Ondan sakınmazlar. Ecdadının ne olduklarını görür, ibret almazlar. Kendi ayıplarına bakmayıp, başkalarının ayıplarını araştırırlar. Böyle kimseler, üzerlerine taş yağmadığına, yere batmadıklarına şükretsinsin! Dualarının neticesi, yalnız bu olursa, yetmez mi?

İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Ölmek felaket değil, öldükten sonra başa gelecekleri düşünmemek felakettir. Mezhepsizlik ilhaddır. Ehl-i sünnet âlimlerine uyanlara müjdeler olsun.

Ormana düşen ateşten farksızdır

* Dört şey güzel hasletlerdendir: Doğru söz, doğru iş, samimi dostluk ve emanete riayet.

* Hakiki dost, sıkıntı zamanında imdada yetişendir.

* İstişare etmeden, yani danışmadan yapılan iş, isabetli olmaz.

* Salih bir kimsede, hayırlı mal ne güzeldir!

* Dünya hayatı çok kısadır. Ahiret azapları pek acı ve sonsuzdur.

Bu ikisi arasındaki farkı iyi düşünüp ona göre hazırlanmalıdır.

* İnsanı terbiye etmek, ona ihsanda bulunmaktan daha hayırlıdır.

* İnsanın gözünü topraktan başka bir şey doldurmaz.

* Nefsini günden ve kötü ahlaktan korumayan kimseye, ilim fayda vermez.

* Halk iyi ise, iyi idareci gelir, halk kötü ise, kötü idareci gelir.

* Başkalarını her zaman af edin ama, kendinizi asla af etmeyin!

* Dünya malına ve mevkiine kavuşmak için uğraşıp da, ansızın bırakıp gidenlerden ibret alınmalıdır.

- * Acele eden ya hata yapar, yahut hataya yakın olur.
- * Ömür ne kadar uzun olursa olsun, ölüm yüz gösterince, o uzunluğun ne faydası olur?
- * En zor üç şey: Sır saklamak, acıları unutmak ve zamanı değerlendirmek.
- * Bir menfaat için yapılan iyilik, iyilik sayılmaz.
- * Alay, şaka ve mizah, insanın şerefini azaltır.
- * Birinin bir lira hakkını ödemek, binlerle sadaka vermekten daha hayırlıdır.
- * Düşünmeden konuşan, pişman olur. Konuşmadan önce düşünen, selamet bulur.
- * Fıkıh öğrenmeden tasavvufla uğraşan kimse, dinden çıkar ve zındık olur.
- * Günah olan bir işte, kimseye yardım etmeyiniz!
- * Saçının ağarmasından ibret almayana, nasihat kâr etmez.
- * Nefsin aldanmasına, dünyanın yalancı ve geçici tadına kapılan, hayrın tadını alamaz.
- * İnsan, söylemediği sözün hakimi, söylediği sözün mahkumudur.
- * Göz, Allahü teâlânın kudret ve sanatını görmek içindir. Eşin-dostun ayıplarını ve haramları görmek için değildir.
- * Sana lazım olmayan bilgileri, elde etmeye uğraşma! Zaruri bilgiyi öğren ve onunla amel et!
- * Sabrın alameti; şikayeti terk, musibeti ve sıkıntıları gizlemektir.
- * Akrabalar arasındaki düşmanlık, ormana düşen ateşten farksızdır.
- * Hak yolda olan kimse, seçilmişlerdendir. Doğru ile yanlış karıştıran ise cefa çeker.
- * Cömertlik olmayınca malın, vefa olmayınca ise, arkadaşlığın hayrı olmaz.
- * En büyük sermaye, Allahü teâlâyâ güvenip, insanlardan bir şey beklememektir.
- * Biliniz ki; kalbin, dilin ve bedeninin temiz olması, helal lokma yemeye bağlıdır.

Oyuncağı, evcilik oyunlarını bırak

* Allahü teâlâyı bulan, azabından kurtulur. Arzu eden, Mevla'yı bulur.

*Allah'ı seven, Kur'an okumayı sever. Kur'an-ı kerim okumak ruhun gıdasıdır. Allahü teâlâyı seven, Onun bildirdiği ile amel eder. Allah'ı seven, Habibine tâbi olur. Habibullahı [Resulullah efendimizi] sever. Onu seven de Ona çok salevat okur ve sünnetine uyar.

* İbadetlerin en üstünü müslümanlara din ilmi öğretmektir. İlimlerin en üstünü de namaz ilmidir. Namazı vaktinde ve mümkünse cemaatle kıl!

* Dünya çocukların oyuncağına, işleri de evcilik oyunlarına benzer. Bunlar sana Rabbinı unutturmasın. Dünyayı bırak Rabbine dön.

* Yiyip içmeyi azaltmak sıhhat ve rahatlaktır. Uykuyu azaltmakta huzur vardır.

* Geceler, Allah aşıklarının gündüzleridir.

* Susmak açık bir hikmet ve güzel bir haslettir. Dilin susması kalbin susmasına, kalbin susması Rabbin marifetine sebep olur. İnsanın selameti dilini korumasındadır. Kalem de, iki dilden biridir.

* İnsanlarla sohbet baş ağrısıdır. Onlardan uzak durmalıdır. İnsanlarla değil, Allahü teâlâ ile ol, insanlarla olursan nefsin için olma. İnsanlarla olmayıp, Allah ile olursan, tam mümin olursun. İnsanlarla nefsin için olursan adalet üzere ol.

* Kalbe çeşitli düşünce gelir. Melek tarafından olursa, **ilham**, şeytandan olursa **vesvese**, nefsten olursa **heva**, bizzat Allah'tan olursa, hak ve doğru düşüncedir. İlhamın alameti, dine uygun olması, hevanın alameti, onu elde etmede günah bulunması, hak ve doğrunun alameti, kalbe kuvvet, lezzet ve marifet gelmesidir. Haram yiyen bir kimse, bunları birbirinden ayıramaz.

* Allahü teâlâyı tevekkül et, işini Ona ısmarla, Ona teslim et. İhtiyarda [birini seçmekte] afet, tefvizde rahatlık vardır. İhtiyarı [tercihi] Rabbine terk et. Çünkü sen hangisinin sana faydalı ve zararlı olduğunu bilmezsin.

* İbrahim aleyhisselama dikkat et. Rabbine nasıl tevekkül etti, nasıl güvendi. Ateşe atılırken bile kimseden yardım istemedi: Hazret-i Cebrail, (bir ihtiyacın var mı?) diye sorunca, **(Sendense hayır,**

Ondansa evet) dedi. **(Ondan iste)** deyince de, **(O hâlimi biliyor,** [yanmak hakkımda hayırlı ise yakar, kurtulmak hayırlı ise kurtarır] **istememe ne gerek var)** dedi.

* **Tevekkül, tefviz, sabır ve rıza** Allahü teâlâyâ varan yolun esaslarıdır. Sabrın başı çok acı ise de, sonu bal gibi tatlıdır. Allahü teâlâ sabredenleri sever.

* Allah'tan razı olandan, Allah da razıdır. Kazaya rıza, evliyanın şanındandır.

* Sevgiliden [Allah'tan] gelen bela bahşıştır. Bahşışi kabul etmemek hatadır.

* Taat ve marifet kulu sultan yapar, isyan ise sultanı köle yapar.

* Nefsinin zelil olduğunu bilen, Rabbinin aziz olduğunu anlar.

* Allah gibi sevgilisi olan, başkasına nasıl bakar? Allah gibi tabibi olan, başkasına nasıl güvenir? Allah gibi dostu olan, başkasından nasıl korkar? Allah gibi sahibi olan, başkasıyla nasıl meşgul olur? Allah gibi güzeli olan, başkasına nasıl gönül verir? Nitekim Allahü teâlâ, **(Beni sevdiğini söyleyip de, kalbinde benden başkası olan kimse, iddiasında yalancıdır)** buyurur.

Öfkede ölü gibi ol

* Cömertlikte akarsu gibi ol. Şefkatte güneş gibi ol. Kusur örtmekte gece gibi ol. Öfkede ölü gibi ol. Tevazuda toprak gibi ol. Müsamahada deniz gibi ol. Ya olduğun gibi görün ya görüldüğün gibi ol.

* Kötü kimseyi; kötülüğü ile anma, bir iyiliğini bul, onu söyle. Eğer kötülüğü din hakkında ise, bid'at ise onu insanlara söyle ve ona uymaktan onları koru. Bid'at ehlinden uzak dur. Küfür ehli ile zaruretsiz konuşma, onlarla dost olma [diyaloga girme]. Anneni, babanı, hocanı hayır duadan unutma.

Komşudan gördüğün ayıpları, emanet bil; sakla, kimsenin sırrını kimseye söyleme. Seninle istişare edene doğruyu söyle. Cimrilikten sakın. Tamahkâr olan mürüvvetsiz olur. Her işte mürüvveti gözet. İhtiyacın olsa da, kimseden bir şey isteme. Dünya ehline rağbet etme.

* Âlim, ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarından nakleder, hem kendi aziz olur hem uyanlar. Cahil kafadan söyler. Hem kendi rezil olur,

hem uyanlar.

* Yeis haramdır, büyük günahdır.

* Kadere inanan kederden emin olur. Mümin, başına hayır ve şer geldiğinde ben bunu bekliyordum diyendir. Allah'ın kaza ve kaderine iman eden, kederden kurtulur.

* Müslüman su gibi olur. Ama sel gibi değil. İçme suyu gibi. Dinimizin en yüce tarafı kanı su ile yıkamaktır, kanla değil... Elbette ki o kanlı olacaktır, sen de kanlı olursan o temizlik olmaz, sen su olacaksın, o ne şekilde davranırsa davranırsın, sen müslümanca davranacaksın.

* Allahü teâlâ bütün günahlara sıfatları ile düşmandır, ama kibir ve şirke zatı ile düşmandır.

* Herşey para ile satın alınır, ama iman asla.

* Bir çocuğu sevindirenin, Allahü teâlâ şirk hariç bütün günahlarını affeder.

* Etrafına adam toplamaya çalışan şeytanı da toplar.

* Hayatta verdiğinden dolayı kimse pişman olmamıştır, en fazla yanılmıştır. Ama alanlar pişman olmuştur.

* Bir şeyi güzel yapmak, çok yapmakla olur.

* Evliyanın menkıbelerini dinlemek, muhabbeti artırır, Eshab-ı kiramın menkıbeleri imanı kuvvetlendirir, günahları mahveder.

* Büyüklerin sözü, sözlerin büyüğüdür.

* Evliyanın sözünde rabbani tesir vardır.

* Temiz ve yeni elbise giyiniz. Gittiğiniz yerlerde, ahlakınızla, sözlerinizle, İslam'ın vakarını, kıymetini gösterdiğiniz gibi, giyiminizle de saygı ve ilgi toplayınız.

* Başarılı olmanın üç şartı vardır: 1) Akıllı olmak. Akıllı olmak demek, ahireti tercih etmek demektir. Dünyayı tercih etmek zekiliktir. 2) Siyasi olmak. a) Karşısındaki insanın yapısına, kültürüne hitap etmek, onun gönlünü alacak şekilde hitap etmek. b) Dost meclisinde mert konuşmak, düşman varsa idare etmek. 3) Samimi olmak, ihlaslı olmak.

Öğrenmenin acısını tatmayan

* Nefsine uyan haram işler, haram işleyen alışır, alışınca zevk alır, ehemmiyet vermez olur. Harama ehemmiyet vermeyince kâfir

olur. Ehemmiyet vermemek, zerre kadar da olsa üzülmek demektir.

* Küçük günahlara dalan büyük günaha dalar. Büyük günaha dalan küfre dalar.

* İman nimetine şükretmemiz lazım. Onun için abdest almaya başlarken “elhamdülillahi alâ dinil islâm ve alâ tevfikil iman ve alâ hidâyetirrahman” okumamız lazım. İmanının sağlamlaşmasını isteyen bu iman duasını okusun. Çünkü Allahü teâlâ; şükrederseniz arttırırım buyuruyor. İman artmaz, kuvvetlenir. Diğer nimetlerine şükredersek artar, imana şükredersek sağlamlaşır, kuvvetlenir.

* Dinimizin her meselesi nimettir. Emirleri yapmakla şükredeceğiz, yasakları da terk etmekle şükredeceğiz.

* İlim öğrenmek farzdır. Farzları, haramları öğrenmek farz, vacipleri öğrenmek vacip, sünnetleri öğrenmek sünnettir. Öğreneceğiz ve kaçınacağız. Erkek olsun kadın olsun, müslümanların ilim öğrenmesi farzdır buyuruyor Peygamber efendimiz. Beşikten mezara kadar ilim öğreneceğiz.

* İlim ganimettir. Sükut kurtuluştur. Halktan bir şey ummamak rahatlıktır.

* Veli olduğu söylenen kimse, dinin emir ve yasaklarına aykırı hareket ederse, ondan sakınmak lazımdır. Almayı, vermekten daha tatlı gören, hâl sahibi olamaz.

* Ehl-i sünnet âlimlerine tâbi olunuz; bid'at yoluna, dinde olmayıp, sonradan çıkarılan şeylere sapmayınız. İtaat ediniz, muhalefet etmeyiniz. Sabrediniz, sızlanmayınız. Sabit kalınız, ayrılıp dağılmayınız. Bekleyiniz, ümit kesmeyiniz. Özünüzü günden temizleyiniz, kirlletmeyiniz.

* Bâtın ilmi zahir ilmi öğrendikten sonra öğrenilir. Zahirî ilimleri öğrenip onunla amel eden kimseye Allahü teâlâ bâtın ilmini açar. Bâtın ilmi ancak kalbin açık olup nurlanması ile elde edilir. Siz açık ve zahir olan şeylere sarılın. Bilinmeyen yollara girmekten sakının.

* Senden görüşünü istemeyene, görüşünü verme. Çünkü böyle yaparsan, övülmediğin gibi, görüşün de o kimseye fayda vermez.

* Hakkı doğruyu kim söylerse söylesin kabul ediniz. Söyleyene değil, söylenen söze bakınız. Ancak ölçü şu: Ehl-i sünnet itikadına uygun olmayan sözlerin ve söyleyenlerin hiçbir kıymeti yoktur.

* Din ilminde konuşan kimse, Allahü teâlânın kendisine: «Benim dinimde sen nasıl fetva verdin, nasıl söz söyledin?» سوالini sormayacağını zannediyorsa, kendisine ve dinine gevşeklik etmiş olur.

* Dinin alışveriş kısmını bilmeyen, haram lokmadan kurtulamaz ve ibadetlerin sevabını bulamaz. Zahmetleri boşa gider ve azaba yakalanır ve çok pişman olur.

* Bir kimse fıkıh bilmez, fıkıhın kıymetini ve fıkıh âlimlerinin değerini bilmezse, böyle âlimlerin kıymetli eserlerini okumak kendisine ağır gelir.

* İlim, insanlara, ekmek ve su kadar lazımdır, İlim, rivayet ve kuru malumat çokluğu değildir, İlim, faydalı olan ve kendisiyle amel edilen şeydir.

* Bir kimsenin ilmi, kendisini Allahü teâlânın yasaklarından men etmiyorsa, o kimse büyük tehlikededir. İlmi, kibirlenmek, kendini büyük görmek için isteyenlerden hiçbiri felah bulmuş değildir.

* İlim, ezber edilen şey değil, ezber edilen şeyden temin edilen faydadır.

* Kendini bilmeyene ilim öğreten, ilmin hakkını zayi etmiş olur. Layık olandan ilmi esirgeyen de, zulmetmiş olur.

* İlim öğrenmek için üç şart vardır: Hocanın maharetli, talebenin zeki olması ve uzun zaman.

* Öğrenmenin acısını bir müddet tatmayan, hayatı boyunca cehaletin zilletini yudumlar.

Ölmeden önce ölün

* Resulullah efendimiz, **Ölmeden önce ölün** buyuruyor. Ölmeden önce ölmek ne demektir? Dünyada inanılan şeyler öldükten sonra görülecek. İnsan ölüp hakikatleri görünce nasıl olacak ise, neleri yapmış olmayı isteyecek ise şimdiden onları yapması ölmeden evvel ölmek demektir.

* Dünyada rahatlık yoktur, istirahat ahirettedir.

* Doğru namaz kurtarıcıdır. Doğru namaz, doğru gusle, doğru abdeste, doğru itikada yani ehl-i sünnet itikadına bağlıdır. Bunlar tam olmadan namaz tam olmaz. Her şeyden önce oturup bunları öğrenmeli, eksiği varsa tamamlamalı. Mesul olduklarına da

öğretmeli. Her müminin asli vazifesi ateşten korunmaktır. Kendi korunmayan, kendisi yanan, başkasını yanmaktan nasıl kurtarır. Gelişigüzel ibadet, gelişigüzel hizmet olmaz. Yap da nasıl yaparsan yap, din cahillerinin sözüdür.

* Fitne çıkarmak düşman edinmektir.

* Anne, babası hayatta olup da Cenneti kazanamayana şaşılır.

* Müminin günah işlemesi unutkanlığa sebep olur. Çoluk-çocuk, aile ve emri altındakiler de günah işlerse bu da unutkanlığa sebep olur.

* Alıcı değil sürekli verici olun.

* Anne karnındaki çocuk doğmak içindir, anne karnında yaşamak için değil. Dünyaya gelen çocuk, yani insan da ölmek için yaratılmıştır, kalıcı değil!

* Meşgeleniz, asıl maksadı unutturmasın! Asıl maksat, zengin olmak, şan şöhret sahibi olmak değil, ahireti kazanmaktır. Her an son nefes endişesi ile yaşamalıyız. Korkusuz, endişesiz yaşamak tehlikelidir. Gerçi suyun aktığı yönden gideceği yer belli olur. Ancak, milyonda bir de olsa tersi olabilir. Bunun için korkmak lazım.

* İnsanın gönlü ne isterse, ne tarafa meylederse, Allahü teâlâ onu verir. Onun için hep iyi şeyler isteyelim, ahiretimize yarar şeyler isteyelim. Abdullah-i Dehlevi hazretleri, Mevlana Halid-i Bağdadi hazretlerine, benden bir şey iste ama tek şey deyince, o da, dinim için dünyalık istiyorum demiş. Bu çok önemli.

* İnsanlara yardım etmek, çok iyidir, çok sevaptır. İnsanlara esas iyilik de, onların ahiretine yönelik iyiliktir. Onları yanmaktan kurtarmaktır. Dünyada pişmanlık iyidir. Çünkü, telafisi mümkündür. Ahirette pişmanlığın çaresi yoktur, telafisi mümkün değildir.

* Birisi, Mevlana Halid-i Bağdadi hazretlerinin yanında, komşusu bir şarapçıdan bahsederken ucba kapılarak, çok şükür biz onun gibi değiliz, der. Bunun üzerine, Mevlana Halid-i Bağdadi hazretleri, biz çok şarapçı gördük ki, sonunda tevbe edip, imanla gitti. Nice şeyhler gördük ki, sonunda sapıtıp imansız gitti, der. Bunun için, hadis-i şerifte, **İbadet yap, arkasından tevbe et**, buyurulmuştur.

* Bir nimet geldiği zaman hemen şükrü yapılmalıdır. Üzüntü sıkıntı geldiği zaman istiğfar etmeli, bela, musibet geldiği zaman La havle ... çekilmelidir. La havle 99 derde devadır. En hafifi sıkıntıdır.

Sıkıntının ilacı istiğfar, belanın ilacı da La havle... dir.

* Her iyiliğin anahtarı, her kötülüğün ilacı, doğru kılınan beş vakit namazdır.

Ölümü özüne sevdire

* Ölümü özüne sevdire. Nasıl olsa gelecek. Bir şey muhakkak olacaksa, onu olmuş bilmeli, ona göre tedbir almalı.

* Gelen her iyilik Allahü teâlâdandır. Hem de sebepsiz olarak. Gelen kötülükler de nefstendir. Yaratmak bakımından her şey Allah'tandır. Nefs ister, Allahü teâlâ dilerse yaratır. Allahü teâlâ dilemezse, sivrisinek kanadını bile oynatamaz. Hayır da şer de Allah'tandır.

* Ahirette kurtulmak, ibadet ve amelin çok olmasıyla değil, doğru iman ile amellerin ihlaslı ve şartlarına uygun yapılmasıyla.

* Kanaat, insanın kısmetine düşen rızıkına razı olmasıdır.

* Mümin, doktoru yanında olan hastaya benzer. Doktoru, ona yarayan ve yaramayanı bilir. Hasta, kendine zararlı bir şeyi isterse, mani olur ve yersen ölürsün der. Müminin hâli budur. O birçok şeyleri arzular, ama Allahü teâlâ ona faydalı olanları yaratır, zararlı olanları yaratmaz. Mümin bu şekilde vefat eder ve Allahü teâlânın Cennetine girer.

* Kalb ile beden hâli kör ve topal bir kimsenin hâli gibidir. Kör bir ağacın altına gider, fakat onda meyve olduğunu göremez. Topal, ağaçtaki meyveyi görür fakat alamaz. İlâhi nimetleri kalb bilmeli, inanmalı, beden de onunla amil olmalı ki ahiretteki sonsuz nimetlere kavuşmak nasip olsun.

* Bir kimse Allahü teâlâyâ açık günah işlerse; tevbesi açık, gizli olarak günah işlerse tevbesi gizli olur. Tевbe ettikten sonra: "Ya Rabbi bu tevbe ile günahımı affet" diye dua etmeli.

* Eline geçmediği halde geçmiş gibi nimetlere şükredip razı olan, eline geçmiş hükmündedir.

* Bir şeyi yapmaya niyet ettiğin zaman niyetinin, azminin üzerinde Allahü teâlâdan kork (haram ve günah olan bir şeye azmetme.)

* Farzları tam yapmadığı [borcu varsa kaza etmediği] halde, nafilelerle derecesini yükseltmeye çalışan kimsenin hâli, sermayesi

elinden çıktığı (iflas ettiği) halde kâr peşinde koşan bir tüccarın hâline benzer. Sermaye olmadan kârı olur mu?

* Takva akıllıca yapılan işlerin en güzelidir. Hakka âsi olmak ahmakça yapılan işlerin en çirkinidir. Verilen emaneti yerine getirmek en üstün doğruluk sayılır. Hıyanet olarak da, en önde yalan gelir.

* Ömrünü faydasız, boş şeylerle geçiren, tarlaya tohum ekme vaktini kaçırmış olur. Vaktinde tohum ekmeyen ise, hasat zamanında pişman olur.

* Allahü teâlâdan, kendisini, kıyamet gününde Cehennem ateşinden korumasını isteyen bir kimse, müminlere karşı çok merhametli ve ince kalbli davransın!

* Allahü teâlâyâ olan halis sevginin zevkine varan, dünyalıktan vazgeçer ve bütün insanlardan yüz çevirir.

* Müslümanlardan hiçbiri, diğerini hakir görmesin! Zira müslüman demek, Allah'ın sevdiği insan, Allah yanında kıymeti büyük olan insan demektir.

Önemli olan ihlastır

* Önemli olan süper kabiliyet, süper zekâ değildir, süper ihlastır.

* Beş şey vardır, kalb katılaştığı zaman onun ilacı olur:

1) Salih müslümanlarla görüşmek ve onların meclisinde bulunmak.

2) Kur'an-ı kerimi okumak.

3) Karnını doyurmayıp helalden az bir şey yemekle yetinmek. Zira helal yemek kalbi aydınlatır.

4) Allahü teâlânın kâfir ve günahkâr için hazırladığı acı azabı ve tehdidini düşünmek.

5) Kendisini Allahü teâlâyâ kulluk vazifesini yapmakta aciz ve noksan görmek, bununla beraber Allahü teâlânın lütuf ve ihsanını düşündürmektir. Bu tefekkür olup, bundan hayâ meydana gelir.

* Boş oturanları Allahü teâlâ sevmez. Bir kimse boş oturursa ona şeytan musallat olur.

* Sevap kazanmak çok iyi. Kazanılan sevapları kaybetmemek ondan daha iyi.

* Fitneye sebep olmak, adam öldürmekten büyük günahtır.

* Emr-i maruf ve nehy-i münker, imanın en kıymetli cüz'üdür.

Ehl-i sünnet itikadını yayanlara çok müjdeler var.

* İslamiyet'in hükümlerini aklına danışarak kabul eden, iman etmemiştir.

* İnsan kızınca, bir hararet basar, bu, oda sıcaklığının harareti değil, Cehennem ateşinin hararetidir. Özellikle kızınca, işine sözüne dikkat etmelidir.

* Kalbinde dünya sevgisi olmayanın duası kabul olur.

* İmanı kâmil olanın alametleri:

1) Hanımı ile iyi geçinir.

2) Hizmetçisiyle [emri altındakilerle] oturup yemek yer.

3) Fakirlerle sohbet eder ve bundan zevk alır.

* Ehl-i sünnet âlimleri, bugünün işini yarına bırakmazlardı.

Helekel müsevvifun, yani sonra yaparım diyenler helak oldu, hadis-i şerifine sarılmışlardı. Onlardan birine sorabilseydik, bu kadar kitabı nasıl yazdınız, ev bark, çoluk çocuk, iş güç varken bunca kitabı üstelik o imkanlarla bir ömre nasıl sığdırdınız? O mübarek zat, iki kelimeyle cevap verirdi: **Helekel müsevvifun**. Yani sonra yaparım diyenler helak oldu.

* Silsile-i aliyye büyüklerinden Abdullah-ı Dehlevi hazretleri, talebesi Mevlana Halid hazretlerine buyurmuşlar ki, “Sen Bağdat’a döndüğün zaman, çok sıkıntı çekeceksin. Seni kabul etmeyecekler, hakaret edecekler. Bazıları da, “Hani sizin yolunuz hak idi, hocan çok büyük veli idi. Niçin sıkıntılar içindesin?” diye soracaklar. Sen onlara de ki, “Bizim yolumuz bu. Bu yolda sıkıntı çok olur. Aşkta merhamet olmaz. Peygamber efendimiz ve diğer Peygamberler de çok sıkıntılar çektiler. Hatta en çok sıkıntıyı Onlar çekti. Halbuki onlar, Allahü teâlânın en sevdiği kullarıdır. Bu sıkıntılar bu yolun şânındandır. [Hakikaten Bağdat’a dönünce, önce bu sıkıntıları çektiyse de, daha sonra herkes akın akın gelip etrafında toplandılar.]

* Bir müslüman, bir İslam âliminin veya evliyanın ruhuna, ömründe bir kere bile olsa, bir Fatıha okuyup hediye etse, o zat, bu iyiliğin altında kalmaz. Mutlaka o kimseye şefaet eder.

* Ehl-i sünnet itikadını, ehl-i sünnet âlimlerinin doğru yolunu yaymak, yani insanlara ulaştırmak Allahü teâlânın en büyük nimetlerindendir. Bu büyük nimete, ne ibadetle kavuşulur, ne de başka bir şeyle. Sadece Allahü teâlânın ihsanıyla, seçmesiyle olur.

* Bahçıvan bir gül için bin diken yetiştirir. 1 kişi dememek lazım.

* Ehl-i sünnet âlimlerine saldıran din düşmanının hakikatte asıl hedefi bu mübarek zatlar değildir. Onlar için **(Vârislerim)** buyuran Resulullah efendimizdir.

* Hastalıkta şifa vardır. Bir şartla, sabır etmekle.

* Başarının sırrı; Nefsi aradan kaldırmak ve kendinden bilmemektedir.

* Üstünlük mal, mevki, parada değil takvadadır. Doğru itikad sahibi olmayan takva sahibi olamaz, öyle zanneder. Bu zanna onu kuru aklı düşürmüş, şeytan ve nefsi üstüne çullanmıştır. Çıkması, kurtulması çok zordur. Ne duyar, ne anlar, ne de elini uzatır.

* Esas pehlivanlık ahirete imanla gitmektir.

* Muvaffakiyet için inanmak lazımdır.

Peşinden gece gelmeyecek gün

* Kimseye faydası olmayan, kimseden faydalanamaz.

* Birkaç günlük zamanı büyük nimet bilerek, Allahü teâlânın beğendiği şeyleri yapmaya çalışmalıdır.

* Bütün işlerin neticesinin sıhhatli ve faydalı olabilmesi için, iki şart vardır:

Sabır ve ihlas.

İnsanoğlunu şu iki şey mahvetmiştir:

İzzet arzusu, fakirlik korkusu.

* Allahü teâlâ, bir mümin kulunun dilini, özür dilemek için açtığı zaman, peşinden de, af ve mağfiret kapısını açar.

* Şöhreti seven kimse, Allahü teâlâdan korkmaz.

* Nice sevinçler vardır ki, sonları keder; nice hüznler vardır ki, sonları kurtuluştur.

* Bir mümin kardeşini, sabahtan akşama kadar incitmeyen kimse, o gün akşama kadar Peygamber efendimizle yaşamış olur.

* Küçük çocukları seviniz, başlarını okşayınız! Onları sevindiriniz ki; Peygamber efendimizin emrini yerine getirmiş olasınız!

* Nerede olursanız olun, ne yaparsanız yapın, Allahü teâlâ sizi görür. Onun için, yasaklanan yerlerde değil, emredilen yerlerde bulunun!

* İnsanlar, isteklerine karşı çıkılmadıkça, bulundukları ahlak

üzere halim selimdirler. Karşı çıkılınca, hemen kötü ahlaklı kesiliverirler.

* Ömürlerini gaflet içinde geçiren, kulluk vazifesini yapmayıp, ibadetten mahrum kalan asi insanların hallerine çok acınır.

* Günahlara tevbe etmeyi geciktirmek, Allahü teâlâyâ karşı kibirli olmaktır.

* Akıllı kimse hayrı gördüğünde ona tâbi olan, şerri gördüğünde ondan kaçınan kimsedir.

* Gariplere merhamet etmek, Resulullahın sünnetidir. Nerede bir garip görsen, ona olan merhametinden dolayı göz yaşların akmalıdır.

* Allahü teâlâdan uzaklaşan kimse, bâtil yollara sapar.

* Güzel ahlak, Allahü teâlânın takdirine razı olmaktır.

* Günahlar gaflet getirir. Gaflet ise, kalbin katılaşmasına sebep olur. Kalbin katılaşması, insanı Allahü teâlâdan uzaklaştırır. Allahü teâlâdan uzaklık ise, Cehenneme götürür.

* Her denizin kenarı, sonu, her günün gecesi vardır. Peşinden gece gelmeyecek gün, kıyamet günüdür.

* Edep iki kısımdır: Kalbi temizlemek, uzuvları kötülük yapmaktan ve günah işlemekten korumaktır.

Sabır insana mahsustur

* Sabır insana mahsustur. Hayvanlarda sabır yoktur. Meleklerin ise sabra ihtiyacı yoktur.

* Belaya sabretmek lazımdır. Çünkü küfür ve günahlardan başka bela yoktur ki, içinde senin bilmediğin bir iyilik olmasın! Allahü teâlâ, senin iyiliğini senden iyi bilir.

* Mümin kimse küçük günahları da büyük görür. Peygamber efendimiz; **"Mümin kimse, günahını dağ gibi görüp, kendi üzerine düşeceğinden korkar. Münafık ise, günahını burnu üzerine konan ve hemen uçan sinek gibi görür"** buyurdu.

* Sen, haset ettiğin kimseyi, hangi hususta haset ediyorsun. Onun kısmeti için mi, yoksa kendi kısmetin hususunda mı? Eğer onu, Allahü teâlânın ona kısmet olarak verdiği şeyde haset ediyorsan, ona haksızlık etmiş olursun. Haset ettiğin kimse, Allahü teâlânın kendisi için takdir ve taksim ettiği nimetin içerisinde

bulunmaktadır. Sen onu, Allahü teâlânın bu ihsanından dolayı haset etmekle, ne kadar haksızlık ve cimrilik yaptığını, ne kadar akılsızlık ettiğini biliyor musun? Eğer onu, sana takdir edilenin onun eline geçeceğinden endişe ederek kıskanıyorsan, bu senin çok cahil olduğunu gösterir. Çünkü senin kısmetini başkası yiyemez. Muhakkak ki Allahü teâlâ sana zulmetmez. Allahü teâlâ senin için takdir ettiğini, sana nasip olarak verdiğini, senden alıp başkasına vermez.

* Allahü teâlânın verdiği nimeti, Onun sevdiği yerde harcamak şükür; sevmediği yerde kullanmak ise küfrân-ı nimettir (nimeti inkâr etmektir).

* Allahü teâlânın, her yaptığımızı her düşündüğümüzü bildiğini unutmamalıyız. İnsanlar birbirinin dışını görür. Allahü teâlâ ise, hem dışını, hem içini görür. Bunu bilen bir kimsenin işleri ve düşünceleri edepli olur.

* Akıllı olan kimse nefesine demelidir ki: Benim sermayem, yalnız ömrümdür. Başka bir şeyim yoktur. Bu sermaye, o kadar kıymetlidir ki, her çıkan nefes hiçbir şeyle tekrar ele geçmez ve nefesler sayılıdır, azalmaktadır. O halde bu günü elden kaçırmamak bunu saadete kavuşmak için kullanmamaktan daha büyük zarar olur mu? Yarın ölecekmiş gibi bütün âzâlarını haramdan koru.

* Ey nefsim, sonra tevbe ederim ve iyi şeyler yaparım, diyorsan, ölüm daha önce gelebilir, pişman olup kalırsın. Yarın tevbe etmeyi bugün tevbe etmekten kolay sanıyorsan, aldanıyorsun. Hem yarına çıkacağına delilin ne?

* Allahü teâlâ ile konuşmak isteyen, Kur'an-ı kerim okusun.

* Riya, korkunç bir afettir. Allahü teâlânın rızasına uygun olmayan işler, ameller boştur. Bir zat, bir mescide ibadet etmek için girmişti. Geceleyin bir ses duydu. Demek ki mescide biri girdi. O kişi, büyük bir zatın geldiğini zannetti. (Böyle yere büyük zatlar ancak Allahü teâlâyâ ibadet etmek üzere gelir. Bu zat beni görür, hâlîme nazar kılar) diye düşündükten sonra, bütün geceyi seher vaktine kadar ibadetle geçirdi. Kendini nasıl göstermek istiyorsa öyle yaptı. Seher vakti etraf ağarınca geriye dönüp baktığında bir köpeğin yattığını gördü. Çok utanıp kendi kendine, (Ey edepsiz, Allahü teâlâ seni şu köpekle terbiye etti) dedi.

Salih müslüman olmak için

* Paranın gittiği yerden, geldiği yer belli olur. Helal kazananın parası, helal yere gider. Haram kazananın parası harama gider. Bunlar birbirine gitmez.

* Borçları ödemek için ve ırzını namusunu korumak için ve ölünce geride kalanlara miras bırakmak için mal kazanmayan kimse hayırsızdır. Yani kendine ve cemiyete zararlıdır.

* Allah için tevazu göstereni Cenab-ı Hak yükseltir. Allah için tevazu göstermek kimseye bir şey kaybettirmez. Ama çok şey kazandırır.

* Akıllı olan herkes, dünyada rahat ve huzur içinde yaşamak, ahirette de, azaptan kurtulup, sonsuz nimetlere kavuşmak ister. Dünyada rahata ve ahirette sonsuz iyiliklere kavuşmak için, salih müslüman olmak lazımdır. Salih müslüman olmak için, din bilgilerini ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarından öğrenmek lazımdır. Cahil olan kimse, salih değil, müslüman bile olamaz, yani imanını koruyamaz.

* Salih müslüman olmak için:

1- Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiği gibi inanmalıdır.

2- Dört mezhepten birinin fıkıh kitabını okuyarak, din bilgilerini doğru öğrenip, buna uygun ibadet yapmalı ve haramlardan sakınmalıdır.

3- Çalışıp para kazanmalıdır. Dine uygun kazanmalıdır. Fakir kimse, ahir zamanda, dinini, namusunu, hakkını bile koruyamaz. Bunları korumak ve İslamiyet'e hizmet edebilmek için, fennin bulunduğu yeniliklerden, kolaylıklardan faydalanmak da lazımdır.

İbadetlerin ve dünya işlerinin faydalı, mübarek olması, yalnız Allah için yapmakla, yalnız Allah için kazanmakla ve yalnız Allah için vermekle, kısacası, ihlas sahibi olmakla olur. İhlas, yalnız Allahü teâlâyı sevmek ve yalnız Allah için sevmektir.

* Allahü teâlâ, vermek istemeseydi, istek vermezdi.

* Dini öğrenmeli ve bildiği ile amel etmelidir. Oyun, eğlence ile ömrü ziyan etmemelidir. Dine uymayan şeylere (Dünya) denir. Böyle şeylerin faydasız olduklarını, kabirde ve kıyamette işe yaramayacaklarını düşünmelidir.

* Evinde rahat etmeyen dünya Cehennemindedir.

* Allahü teâlâ kerimdir, kerem sahibidir. Başlangıçta verdiği

nimeti sonda almaz. Fakat, şükretmek lazımdır. Şükür nasıl olur? Mesela bedeni namaz kılmakta kullanmak lazımdır.

* Düşman kazanmamalı, düşman dikendir. Akıllı insan dikenleri çoğaltır mı?

* İnsan biraz sonra namaz kılacağım diye sevinmelidir.

* İki kişi ölümü hatırlamaz. Haram yiyenler ve namaz kılmayanlar.

* Mümin ne hoş insandır. Her işi hoştur: Musibet gelir, sabreder kazanır. Bir nimet ihsan edilir, şükreder kazanır.

* Söz yüce bir şeydir. Zamanında ve yerinde kullanılmalıdır. Söz söylemek, dilin gönülle, gönlünde hak ile olduğu zaman makbuldür.

* Nefsin gıdası haramlardır. Ruhun gıdası dini ilimlerdir.

* Eden kendine eder. İyilik de etsen kendine, kötülük de etsen kendine. İyiliğin karşılığı ancak iyiliktir. Siz iyilik etmeyi tercih edin.

* İbadete vasıta olan şeylere hürmet lazımdır.

Sen unuttun ama unutulmadın

* Hepimiz ahiret yolcusuyuz, inkârı mümkün değil. Herkes bir sefere giderken yolda ve gittiği yerde kendine lazım olanları alır, diğerlerini almaz. İhtiyaç olmayanı almak ahmaklık olur. Dünyadan da, ahirete lazım olanlar tedarik edilir. En akıllı insan, ölüme hazırlanandır. En ahmak, dünyaya tapandır. Ahmaklar olmasaydı, dünya harap olurdu.

* İnsan bir yere gitmek için, bir yerde vasıtaya biner, başka yerde iner, dünya buna benzer. Yalnız, vasıtayı iyi seç. Son durakta ya Cennet ya Cehennem vardır.

* Şeytan; uzaklaştırıcı demektir. Allahü teâlânın sevgisinden, merhametinden uzaklaştıran şeydir. Üç türlü şeytan vardır. Birinci şeytan, bilinen İblis ve torunlarıdır. İblis; Allah rahimdir affeder diye, günahları vesvese verir, insan bunu dinlemezse çeker gider, bu şeytanın hileleri zayıftır. İkinci şeytan nefstir; bu daha kuvvetlidir. Şeytan gibi çekip gitmez. Çok inatçıdır, tekrar tekrar aldatıncaya kadar uğraşır. Üçüncüsü daha da kuvvetlidir. Bu kötü arkadaşdır. Dünyada rezil eder, ahirette Cehenneme götürür. İnsanın imanını öyle çalar ki, o şahsın ruhu bile duymaz. Her türlü bozuk yayınlar da kötü arkadaşdır. (Kitap, gazete, dergi, tv, vb.)

* İnsanı çevreleyip imanına musallat olan dört düşman vardır; Sağında şeytan, solunda nefis, arkasında kötü arkadaş, önde ise dünyadır. Dünya bu zararda rehber olmuştur.

* İnsanlar düşmanı dışarıda arıyorlar, halbuki düşman kendi içimizdedir. Bu düşman da nefstir.

* Kim kime, neye güvenirse, yardımı ondan beklesin.

* Kim neye benim demişse o şey ona düşman olmuştur.

* Dünyanın en cahil, en ahmak mahlûku, insanların nefsidir. Her isteği kendi aleyhinedir. Gıdası haramlardır. Nefs, daima zararlı şey ister. Allahü teâlâ buyuruyor ki;

Ey insanlar nefsinize düşman olun. Çünkü nefsiniz, benim düşmanımdır.

Emrime uyan Cennete, uymayan ise Cehenneme gidecektir.

* İbadetlerin faydası Allahü teâlâyâ değil, herkesin kendinedir. Maaşla çalışan bir doktor, bir hastaya ilaç verse, ilacın doktora faydası yok diye o ilacı kullanmamak akla uygun değildir. Zehir içsem doktora ne zararı olur diyerek zehir içmesi de ahmaklıktır. İşte, günahlarımın Allah'a bir zararı yok diyerek, her çeşit günahı işlemek akıl işi değildir. Öldükten sonra başına gelecekleri düşünmeyen kimse akıllı olabilir mi? Kur'an-ı kerimde sık sık, **(Hiç mi düşünmüyorsunuz?)** diye ikaz edilmektedir.

* Yanlış vasıtaya binen, istediği yere değil, vasıtanın gittiği yere gider. Mesela Paris'e giden uçağa binen Kâbe'ye varamaz.

* İnsanların çokluğu, dilediklerini yapmaları, gaflet içinde yaşamaları sakın seni de gaflete düşürmesin. Sen tek olarak öleceksin, tek olarak kabre gireceksin, tek olarak hesabını vereceksin. Sen dini, imanı, Allah'ın emir ve yasaklarını unuttun. Sen unuttun ama unutulmadın.

* Sırat köprüsünde herkese 7 şeyden sual sorulacaktır, cevap veremeyen düşecektir. Bunlar; iman, namaz, oruç, zekât, hac, gusül ve kul hakkındandır. Yedinci soruya kadar gelebilmek çok zordur. Yedinci soru da çok zordur. Peygamberler masum oldukları halde, günahsız oldukları halde burada korkarlar.

Sevgi itaat demektir

* Sevgi itaat demektir. İtaat olmadan sevgi olmaz. Sevginin

derecesi itaatteki sürat ile ölçülür.

* Dünyanın vefasızlıkta eşi yoktur, dünyayı isteyenler de alçaklıkta ve cimrilikte meşhurdur. Kıymetli ömrünü, bu vefasızın ve değersizinin peşinde harcayanlara yazıklar olsun.

* Gençlik çağının kıymetini bilin! Bu kıymetli günlerinizde, ehl-i sünnet itikadını öğrenin ve bu bilgilere uygun yaşayın! Kıymetli ömrünüzü faydasız, boş şeyler arkasında, oyun ve eğlence ile geçirmemek için uyanık olun.

* Nefse kolay ve tatlı gelen şeyi saadet zan etmemeli, nefse güç ve acı gelenleri de şekavet ve felaket sanmamalı.

* Birkaç günlük zamanı büyük nimet bilerek, Allahü teâlânın beğendiği şeyleri yapmaya çalışmalı. Geçici lezzetlere, çabuk biten, tükenen dünyalıklara aldanmamalı.

* Nefs-i emmareden kurtulmanın alameti, insanların övmesi ile ayıplamasını, eşit görmektir. İnsanların rağbetine sevinmek, önem vermemelerine üzölmek, basitlik ve akılsızlıktır.

* Bir iş Allah için değilse neye yarar, at gitsin.

* Dünyanın lezzeti çiledir.

* Dünya hayaldir. Ben diyen mahrum kalır, mahvolur.

* Bu dünyada mukim yok, herkes seferi. Bunu anlayıp tedbirini alana müjdeler olsun.

* Dünyada en güzel şey dünyayı sevmemektir.

* Herkese önce lazım olan şey, ehl-i sünnet vel cemaat âlimlerinin anladıklarına ve bildirdiklerine uygun olarak itikadı düzeltmektir.

* Öölünce, eyvaah, eyvah ben ne yapmışım diyeceğiz. Bunu nasıl olsa söyleyeceğiz, gelin şunu dünyada söyleyelim.

* Alın yazımız icraatımızdır. Ne yapıyorsak alın yazımız o.

* Ölüm var. Ölümünden sonra üç yer yok, iki yer var: Cennet ve Cehennem.

Sevmiyorsan ye de yok olsun

* Eziyetlere katlanmak, kızmamak, güler yüzlü ve tatlı sözlü olmak, güzel ahlaktır.

* Malı seviyorsan, yerine sarf et de sana sonsuz arkadaş olsun! Eğer sevmiyorsan, ye de yok olsun.

* Sabırlı kimseler, sıkıntılara katlanmayı huy edinenlerdir.

* İlimi arttıkça günahı artan kimse, şüphesiz ki helak içindedir.

* Allahü teâlâyı sevenler, dünya ve ahiret şerefine kavuşarak gittiler. Çünkü Peygamber efendimiz; **“Kişi sevdiği ile beraberdir”** buyurdu.

* Öldüğünde sana fayda vermeyecek her işi terk et! Böyle yaparsan, ne zaman ölürsen öl, zararda olmazsın.

* İlim öğrenmenin 4 şartı: 1- Susmak ve edepli olmak. 2- Dikkatle dinleyip ezberlemek. 3-Öğrendiği ile amel etmek. 4- Başkalarına öğretmek, herkese yaymaktır.

* En çok sevdiğim şey, Allahü teâlânın bana ihsan ve ikram ettiği iman nimetidir. En çok korktuğum şey ise, onun benden gitmesidir.

* Allahü teâlâyı itaat etmek, bir hazineye benzer. Bu hazinenin anahtarı dua, anahtarın dişleri de helal lokmadır.

* Allah korkusu, seni Ona ulaştırır ve kendini beğenmekten uzaklaştırır.

* Misafir ağırlamada dahi israf helal değildir.

* İnsanlardan gelen sıkıntılara sabretmeyen, onlara karşılık vermeyi terk etmeyen kimse sabırlı sayılmaz.

* İyi huy, başkalarını incitmemek ve onlardan gelen sıkıntılara katlanmaktır.

* İnsan, ölümü hatırladığı müddetçe, hasedi ve kıskançlığı terk eder.

* Kibir sahipleri, kendilerinin bir damladan meydana geldiklerini ve sonra da çürümüş, kokmuş leş olacaklarını bildikleri halde yine de kibirlenirler. Bunlar neyine güvenirler?

* Makamların en üstünü; kötü bir huyu, iyi bir huya çevirmektir.

* İnsan, Allahü teâlâyı ibadet etmediği müddetçe halim, yumuşak olamaz.

* Ölümü gerçekten tanımış bir kimseye, dünya bela ve musibetleri, dert ve sıkıntıları çok hafif gelir.

* Bir kimsenin ahmak olduğuna alamet, kendi ayıbını bırakıp, başkasının ayıbıyla uğraşmasıdır.

* Ana-babaya; helal ve mubah olan işlerde itaat edilir. Haram ve şüphelilerde değil.

* Tembelin alameti üçtür: 1-Gevşektir. 2-İhmalkârdır. 3-Vakitlerini zayi eder. Hatta günaha bile girer.

* Midenize inen lokmanın haram veya helal olup olmadığına dikkat etmedikçe ne yapsanız kurtulamazsınız.

Dünyanın kahrına bu teselli ile sabreder

* Tevekkülü azalanın imanı zayıflamış demektir. Tevekkülünü kaybedenin ise imanı tehlikededir. Tevekkül, her türlü sebebe (o işin, dinen ve örfen sebeplerine) yapışarak gayret göstermek, sonucu Allahü teâlâdan beklemek ve sonucun mutlaka hayırlı olduğuna inanmaktır (yani neticeye ihlasla teslim olmaktır).

* Bir müslümana ye'se (ümitsizliğe) kapılmak yakışmaz. Çünkü, herkesin yardımcısı, hamisi olduğu gibi, müslümanın hamisi de cenab-ı Allah'tır.

* Güzel ahlak; güler yüz, tatlı dil, iyilik yapmak ve kötülük yapmamaktır.

* Her iyilik, hayır ve üstünlüğün esası Allah sevgisidir. Seven itaat eder. Sevginin derecesi itaatteki sürat ile ölçülür.

* Kulluk; dinini korumak, sözünde durmak, sabretmek ve kadere razı olmaktır.

* Allahü teâlâdan korkmanın alameti, haramları terk etmektir.

* Ölümü hatırlamak, hırs ateşini söndürür.

* Ölüm müslümanın tesellisidir. Dünyanın kahrına bu teselli ile sabreder.

* Tasavvuf; kalbi kötü huylardan temizlemek ve iyi huylarla doldurmaktır.

* İbadet, emredilenlerle amel edip, yasaklardan sakınmaktır.

* Yüksekliğin yolu alçak gönüllü olmaktan geçer.

* Tek kötülük var ki, her kötülük onun içindedir. O da imansızlıktır.

* Misafire edep şöyledir; önce selam ve ikram, sonra taam ve kelam.

* Senden daha çok malı ve parası olan kimseyi kıskanma. O malına ve parasına hasretle ölür. İbadeti ve taatı çok olan kimselere gıpta et. Yaşayanlar da sonunda ölecekleri için, onların dünyalıklarına özenmeye değmez.

* Hiçbir kimse yoktur ki, dostu ve düşmanı olmasın. Madem ki böyledir, o halde Allahü teâlâyâ itaat edenlerle beraber bulun, onları sev.

* Resulullahın ve Eshabının yolunda olmayanı havada uçar görseniz, yine doğruluğunu kabul etmeyin. Bu üstünlük sebebi değildir, karga da uçar sinek de.

* Herkese akıllı denmez. Akıllı, kendisini her türlü kötülükten koruyan, ahiretini mamur edendir.

* İnsan mamur ettiği yeri sever. Hep orada kalmak ister. Bu eşyanın tabiatına uygundur. Kâfirin dünyayı, müslümanın ahireti sevmesi gayet normaldir.

* Mal sahibi olmak ahiret niyetiyle olursa iyidir.

* İhsana kavuşma sebebi anne baba duasıdır.

* Bir anne çocuğunu namaza kaldırmıyorsa, onu eliyle Cehenneme atıyor demektir.

* Allah'ın bir kulunu sevmediğinin alameti, onun faydasız işlerle uğraşmasıdır.

* İnsanlara teşekkür etmeyen, Allahü teâlâyâ şükredemez.

* Mümin elinden ve dilinden kimseye zarar gelmeyendir.

* Gıybet, suizan ve kalb kırmak da kul hakkıdır

Son nefeste Allah demek isteyen

* Son nefeste Allah demek isteyen, sözünün eri ise, hemen başlasın.

* İmanda değişme olursa nimetlerde de değişme olur.

* Dinimizde, gri yoktur. Siyah beyaz vardır. Ya iman ya küfür.

* Dünyaya zillet, ahirete izzet verilmiştir.

* Kuldan isteyen zelil, Allah'tan isteyen aziz olur.

* Dünyayı sevmeyeni Allah sever, insanların elindekini sevmeyeni insan sever.

* Bu dünyayı mekan sanan hapi yuttu.

* Her şeyi Allah için yapmalı. Bir şeyin içine dünya menfaati girerse, zemzeme idrar karıştırmak gibi olur. İsterse bir damla olsun.

* Kalbinde Allah korkusu çok az olan, dünya sevgisi bulunan, haramlardan sakınmayan, âlim olduğunu söylerse şaşılır.

* Salih kimselerden olmadığım halde, salihleri severim. Kötü

kimselerden daha aşağı olduğum halde, kötülerini sevmem.

* Dünyanın geçer akçesi paradır. Ahiretin geçer akçesi amel-i salihdir.

* Salih ameller İslamın beş şartıdır. Salih amelleri yapmadan kalb selamette olmaz.

* İhlas ile yapılan küçük bir iş, senelerce yapılan ibadetler gibi kazanç (sevap) hasıl eder.

* Her ibadeti seve seve yapmalı. Kul hakkına dokunmamaya, hakkı olanlara hakkını ödemeye titizlikle çalışmalı.

* İnsanlar riyazet deyince, açlık çekmeyi ve nafil oruç tutmayı anladılar. Halbuki, dinimizin emrettiği kadar yemek için dikkat etmek, senelerce nafil oruç tutmaktan daha faydalıdır.

* Sonsuz kurtuluşa kavuşmak için, üç şey muhakkak lazımdır: İlim, amel, ihlas.

* Amellerinizi ucb (kendini beğenmek, ibadeti kendinden bilmek) ile örtüp yok etmeyiniz.

* Farzları ve haramları öğrenmek farzdır. Öğrenmeyen günaha gider. Bilmemek özür değildir, bilmemek suçtur. Öğrenmeye ehemmiyet vermez, zerre kadar üzülmezse küfür olur. Demek ki bilmemek ya haramdır ya küfürdür.

* Müslümanın ömrü üç gün demişler. Dün, bugün, yarın. Dün, bitti. Yarın, belli değil gelecek mi gelmeyecek mi. Geriye bugün kaldı. Bugünü değerlendiremeyen kişi yarını nasıl değerlendirecek. Yarın ya var ya yok. Yarınki fırsat ele ya geçer ya geçmez. O halde, her günü son günün bil, ona göre hareket et.

* Dünya köprüsünü iman ile geçenler Cennete gidecektir. O köprüyü satın almaya kalkanlardan olmayın. Sonra kendisi de gülmek ister ama ağlamaktan vakit bulamaz.

* Gençlik çağı nefsin kaydığı şehvetlerin oynadığı insan ve cin şeytanlarının saldırıldığı bir zamandır. Böyle bir çağda yapılan az bir amele pek çok sevap verilir. İhtiyarlıkta dünya şevkleri azalıp güç kuvvet gidip, arzulara kavuşmak imkanı ve ümitleri kalmadığı zamanda pişmanlıktan ah etmekten başka bir şey olmaz. Çok kimselere bu pişmanlık zamanı da nasip olmaz. Bu pişmanlık da tevbe demektir. Yine büyük bir nimettir. Çokları bu günlere de kavuşamaz. Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem haber

verdiği sonsuz azaplar, çeşitli acılar elbette olacak, herkes cezasını bulacaktır.

Söz gümüşse sükut altındır

- * Söz gümüşse sükut altındır.
- * Ağızdan çıkan söz muallakta kalmaz, ya sağ tarafa yazılır ya da sol tarafa.
- * Bir söz söylerken hem kendi, hem de karşınızdakinin ahiretini düşünerek konuşun.
- * Söz insanın terazisidir. Fazlası ziyan, azı vakardır.
- * Az konuşan kınanmaz, üstelik itibarı çok olur.
- * Şaka, alay ve boş konuşmak belaya yol açar.
- * Çok konuşmak dostluğu bozar, lüzumsuz konuşmak ayıpları açar, acı söyleyenden dostlar kaçar.
- * Eğer kalbde darlık ve üzüntü, vücutta bitkinlik ve halsizlik, rızıkta eksiklik ve bereketsizlik olursa, bunun boş ve yersiz konuşmalardan meydana geldiği bilinmelidir!
- * Hikmeti konuşmakta değil, susmakta arayın!
- * Susmak aklın süsü ve cehaletin örtüsüdür.
- * Sükut, âlimin ziyneti, cahilin aybına perdedir.
- * İbadet on kısımdır, dokuzu susmak, biri de kötü arkadaştan uzak durmaktır.
- * Dil, irfan hazinesinin anahtarıdır, çok konuşan, gönüldeki hizmet cevherini boşaltır.
- * Az söz edeptir, güzel amelleri korumaya sebeptir.
- * Kişi dilinin altında gizlidir. Sır saklayan murada erer.
- * Hayırlı söz keramet, sükut selamettir.
- * Yalan zayıflatır imanı, rezil eder insanı.
- * Dedikodu gıybettir, şiddetli bir afettir.
- * Alay belki güldürür, ama kalbi öldürür.
- * Güzel söz sadaka, mahşere nafakadır.
- * Çok söz kalb katılaştırır, Haktan uzaklaştırır.
- * Fazla şaka cahillik alameti, sükut et, istersen selameti.
- * Az söz hikmettir, Rabbimizden nimettir.
- * Dil söylerse gönül susar, gönül susunca, dil zehir kusar.
- * Söz dinleyen âlim, susan sâlim olur.

- * Kimin azsa sözü, açılır kalb gözü.
- * Dil ederse istirahat, kalb eder rahat.
- * Çok konuşan gaf eder, vakti israf eder.
- * Dil yarası ok yarasından acıdır.
- * Akıllı, bildiğini söylemez, deli söylediğini bilmez.
- * Bilmem demek ilmin yarısıdır.

* Sükut, yorulmadan yapılan ibadet, masrafsız takılan bir ziynet, hükümdarlığa muhtaç olmadan ele geçen bir devlet, duvara ihtiyaç duyulmadan yapılan kale, çalışmadan kazanılan zenginlik ve ayıpların kapatılmasıdır.

* Bütün pişmanlıklarım söylediğim sözlerden oldu. Söylemediğimden hiç pişman olmadım.

* Bazı sözleri söylemeye gücüm yetti, fakat söylediğim sözleri geri almaya gücü yetmedi.

Suyu olmayan şehre benzer

* Ahiret olmasa, dünyada mükafatlandırılmayan iyilikler, cezası çekilmeyen fenalıklar, karşılıklarını göremeyeceklerdir. Bu ise haksızlık ve kusurdur.

* Utanma, haya Cehennemden kurtulmaya vesile olur.

* Vakit, keskin bir kılıç gibidir. Mühim işleri bugün yapmalı, mühim olmayanları yarına bırakmalıdır.

* Dinin esası, emaneti yerine vermek ve sözünde durmaktır.

* Hayır eken, çok mahsul alır. Şer eken ise, pişmanlık biçer.

* İnsanların en cömerdi, istenmeden veren, en asili de intikama gücü yeterken bağışlayandır.

* Mal insanın silahı gibidir. Yani insan, sıhhatini, canını, dinini ve şerefini mal ile korur.

* İlmî olmayan bir beden, suyu olmayan şehre benzer.

* Borcundan bir kuruşu sahibine vermek, pek çok altın sadaka vermekten daha iyidir.

* Babanın çocuklarına, ilim, ahlak ve sanat öğretmesi farzdır.

* Allahü teâlâyı seven , Onun sevdiklerini de sever.

* Kibrin başlıca yedi sebebi vardır: İlim, ibadet, soy, güzellik, kuvvet, mal, mevki. Bunlar, cahillerde bulunursa kibre sebep olur.

* Utanmaktan ve sıkılmaktan bahsedip de Allah'tan sıkılmayan

kimseye ne kadar şaşılır.

- * Dilini tutmak, altın ve gümüşü tutmaktan daha zordur.
- * Dünya malı için çalışmak kolay, fakat hesabından kurtulmak zordur.
- * Anaya-babaya itaat etmek, büyük günahlara kefarettir.
- * Mal, ömrü huzur içinde geçirmek içindir. Yoksa, ömür mal ve şeref toplamak için değildir.
- * Kendine hayrı olmayan kimsenin, başkasına hayrı olmaz.
- * Her gün helalinden alış-veriş yapmak, geceleri (nafile) ibadet, gündüzleri oruçla geçirmekten daha sevimlidir.
- * Bid'at ehline saygı göstermek, İslam'ın yıkılmasına yardım etmektir. Bu ise amelin boşa gitmesine sebep olur.
- * Üç zümreye, üç şey çirkin düşer: 1-İdarecilere, sertlik, 2-Âlimlere, mal sevdası, 3-Zenginlere ise cimriliktir.

Şeref Müslüman olmaktadır

- * Hiç kimse elbise veya etiketinden dolayı makbul olamaz. İnsanın şerefi Müslüman olmasındadır. Müslümanın şerefi, ilim ve edep sahibi olmasındadır. İnsanlar, elbise ve etiketine göre karşılanır, ilim ve edebine göre uğurlanır.
- * Müslümandaki üç ziynetten, birincisi ihlas, ikincisi edep, üçüncüsü tevazudur.
- * Kim toprak gibi mütevazı olursa, her nimete kavuşur. Bir parça yükselse, su o toprakta durmaz.
- * Kibir, şirkin kardeşidir.
- * En iyi insan kalb kırmayandır. Din kardeşine eziyet eden, kalbini kıran, Kâbe'yi yetmiş sefer yıkmış gibi günaha girer.
- * Komşuya eziyet etmek haramdır. Müslüman olmayan komşuyu da incitmemek lazım, onların da komşu hakkı var, hep tatlı söylemeli, tatlı hareket etmeli.
- * Kızdığınız zaman bir kefen yapın.
- * İnsanlar iyilik gördüklerine muhabbet beslerler.
- * Eğer gıybet etseydim, anamı, babamı gıybet ederdim. Çünkü sevaplarımın onlara verilmesi daha hayırlı olur.
- * İlim cahilliği götürür, fakat ahmaklığı götürmez.
- * Koyunlar çobanı tanıyamadığı gibi, avamda havas'ı tanımaz

* Allahü teâlânın sevgili kullarını, ehl-i sünnet âlimlerini tanıyan, onlardan istifade etmeye başlar. Bilse de, bilmese de!... En büyük istifadesi; imanı düzelir, sonra ibadetleri düzelir, günahlar çirkin gelmeye başlar. Bu, istifade ettiğinin alametidir.

* Bir müslüman kardeşinin ismini duvara yazsalar, oradan geçerken ceketin düğmesini ilikle de geç.

* Her geceyi Kadir bilin, herkesi Hızır bilin, kimin ne olduğu belli olmaz.

* Gıybet kanser gibidir, girdiği yer iflah olmaz.

* Kendinize, Allah rızası için, insan ancak bu kadar iyi olabilir, dedirtin. Herkese yumuşak söyleyin, yumuşaklıkla muamele edin, az konuşun, incitmeyin. Merhametli ve affedici olun.

* Düşmanınıza iyilik edin, hediye verin. Rahat edersiniz. Kırıldığınız müslümana iyilik edin, sevmediğinize ihsan, sıkıldığınız insana güler yüz gösterin. Herkesin utanacak şeylerini örtün ve kötülükleri affedin. Doğru olun, doğru konuşun, arkadaşlarınızın hatalarına tahammül edin, herkese iyilik edin, komşuya eziyet etmeyip ondan gelecek sıkıntıya katlanın.

Şu dört şeyin azı da çoktur

* Allahü teâlâ müminin hastalığını ona kefarete yapar ve günahlarının affına sebep olur. Fâsıkın hastalığı ise, sahibi tarafından bağlanan devenin hâli gibidir. Daha sonra salındığında niçin bağlandığını ve neden salındığını bilmez.

* Büyüklerin nasihat ve tavsiyelerine uyarsan, henüz erişemediğin ve mutlak surette sana ulaşacak olan ölümden sevimli bir şey senin için olamaz. Eğer uymazsan da gaybda olan ölümden daha çok buğz ettiğin bir şey olmaz. Halbuki onu önlemeye gücün yetmez.

* Size her işte, her durumda Allahü teâlâdan korkmanızı nasihat ederim. Hoşunuza giden işler kadar, size zor gelen durumlarda da hakikate sarılın. Şunu bilin ki, doğru söz dışında hiçbir kelam hayır ve yarar getirmeyiz. Yalan söyleyen, yaradılış hikmetini saptırmış, bunu yapan ise, helak olmuştur. Ey insanlar! Büyüklemeden sakının. Toprakta yaratılıp, yine toprağa dönecek olan bir varlığın kibirlenmesi de, ne demek oluyor? Bugün var, yarın yok olan bir

varlığın kendini beğenmesi ne kadar anlamsızdır!.. Kendinizi iyi tanıyın, sadece kendi noksanlarınızla meşgul olun. Yardım istenilecek tek kudret sahibi Allahü teâlâdır. Onun dışında hiçbir güç ne yapabilir, ne bozabilir.

* Şunlarla beraber bulunmaktan sakın: 1- Yalancıdan. 2- Cimriden. 3- Ahmaktan. Çünkü en çok işine yarayacağı zaman, seni bırakır. 4- Fâsıktan yani günah işlemekten utanmayandan!

* Bir hata işlediğiniz zaman istiğfar edin, hatada ısrar helak olmaya sebeptir. Bir kimse geçim darlığı çekiyorsa istiğfara devam etsin. Mihnede şükretmeyen, nimete şükretmez.

* Sadaka vererek rızkınızı çoğaltın. Zekat vererek mallarınızı koruyun. Tasarrufa riayet eden sıkıntı çekmez. Tedbirli, düzenli yaşamak, geçimin yarısıdır. İnsanlarla iyi geçinmek, aklın yarısıdır. Musibet zamanında dizini döven, sevabından mahrum olur.

* Şu dört şeyin azı da çoktur: Ateş, düşman, fakirlik, hastalık.

* Şu üç şey Müslümana şeref verir: Kendisine zulmedeni affetmek, bir şey vermeyene iyilikte bulunmak ve kendisini aramayanı, arayıp sormak.

* Ey insanlar, Allah'tan af ve afiyet isteyiniz. Çünkü mümine, İslam'dan sonra af ve afiyetten daha hayırlı bir şey verilmemiştir.

* Bilmiş ol ki, sabah namazını kılan kimse, Allah'ın himayesindedir. Allah'ın hakkını küçümseme, zira yüzüstü seni Cehenneme atar.

* Hak ağırdır. Ağır olduğu kadar da acıdır. Ve aynı zamanda faydalıdır. Bâtil ise hafif ve aynı zamanda belalı ve zararlıdır.

* Allahü teâlânın dostlarının anıldığı yere rahmeti ilahi nâzil olur. Yani, oradakilere Allahü teâlâ merhamet eder, günahı olanları affeder. Günahı olmayanları da kendisine yaklaştırır. Allahü teâlâyâ yaklaşmak demek; Onun sevgisini kazanmak demektir.

* Müminin ölüm zamanında alnının terlemesi, gözleri yaşarıp, burun deliklerinin kabarması, Allahü teâlânın rahmetine nail olduğunun alametidir. Ölülere dua ve istiğfar etmekle ve onlar için sadaka vermekle, imdatlarına yetişmek lazımdır.

Tevazu her iyiliğin anahtarıdır

* Tevazu, cahilden veya çocuktan da olsa, hakkı işitince boyun

büküp hemen kabul etmektir.

* Tevazu, karşılaştığı her Müslümanı kendinden aşağı bilmemektir.

* Baş olmayı seven, iflah olmaz. Kendinden daha kötü birinin bulunduğunu sanan kibirlidir.

* Her nimet sahibi haset edilir. Haset edilmeyen tek nimet, tevazudur.

* Ehl-i sünnet olan şerefli insan, ibadet edip yükseldikçe tevazu gösterir. Bid'at ehli olan âdi kimse ise, ibadet ettikçe büyüklenir, herkese tepeden bakar.

* Tevazu göstermek de kibirdendir. Çünkü kendinde bir varlık hisseden tevazu göstermeye çalışır. Halbuki mütevazı kimse, kendinde bir varlık görmez ki tevazu gösterebilir. Alçak gönüllü olan kurtulur, kibirli olan yanar.

* Tanıdık salih kimseleri ziyaret etmemek kibir, fakirleri ziyaret, tevazu alametidir. Hastalarla birlikte oturmamak, doğru sözü kabul etmeyip, münakaşa etmek, kusurunu bildirenlere teşekkür etmemek, fakirin davetine gitmemek kibir alametidir. Kibirli olan, salih insan olamaz.

* Kibir her iyiliğe engeldir, tevazu, her iyiliğin anahtarıdır. Kibirli değilim diyen, kibirlidir.

* Büyüklenerek ben demek feyiz ve bereketi keser. Kusuru başkasında arayan, sevimsizleşir, etrafında insan kalmaz, dost edinemez. Herkesi haklı, kendisini haksız bulmadıkça, kendi kusur ve noksanlarını bırakıp, başkasının kusuru ile meşgul oldukça, manevi bakımdan zerre kadar ilerlemek mümkün değildir.

* Nefsini aradan çeken, herkesle iyi geçinir, huzurlu olur. Nefsini aradan çek, kimseyi tenkit etme, kendini beğenme, kendinden öğren. Kendinden tiksинmeyen kurtulması zordur.

* Toprak ol toprak, gül bitsin sende,
Ancak topraktır kavuşan güle.

* Tevazu güzeldir, zenginde tevazu daha güzeldir. Kibir çirkindir, fakirde kibir daha çirkindir.

* Bütün insanlar, beni olduğumdan daha aşağılamak, hakaret etmek isteseler, bunu yapamazlar. Çünkü, herkesin hakaret derecelerinden daha aşağı olduğumu bilirim.

* Mahsul, ovadaki sulu ve yumuşak toprakta yetişir, dağda, sert toprakta yetişmez. Hikmet de, mütevazı olanın kalbinde gelişir, kibirlinin gönlünde gelişmez. Bir kimse, başını yükseğe kaldırırsa, tavana değer ve yaralanır, eğerse tavan ona gölgelik eder ve kendini korur. En büyüğünüz, en küçüktür. En küçüğünüz de, en büyüktür. [Yani, kendini büyük gören küçüktür. Kendini küçük gören büyüktür.]

* Kibirden kurtulmak, tevazu ehli olmak için, yaşlı birini görünce, “Bu benden daha çok ibadet etmiştir” demeli. Genç birini görünce, “Bu benden genç, benden daha az günah işlemiştir” demeli. Bid’at sahibi veya bir kâfir gürünce, “Bu, hidayete kavuşabilir, ben de Allah saklasın sapıtabilirim. Şu andaki durum değil, netice önemlidir. İman ile öleceğimi bilmediğime göre, nasıl kibrederim?” demeli.

Bid’at ehline kızmak gerektiği halde, kibirlenmek caiz olmaz. Kızmak başka, kibirlenmek başkadır. Bir misal: Bir hükümdar, gözbebeği olan biricik çocuğunu terbiye etmesi için kölesine verip, (Kusur edince döversin) dese, köle, hükümdarın yanında çocuğun kıymetini bildiği için, hatasından dolayı çocuğa kızarsa da kendini çocuktan üstün göremez, ona karşı kibirlenemez.

Kötülere de bu gözle bakmalı. (Onlar hidayete kavuşur da ben imanımı kurtaramazsam halim nice olur) diyerek korkmalı ve kimseye karşı kibirlenmemeli.

Üç şey kalbi öldürür

* Vücudun rahatı için az yiyip içmeli, ruhun rahatı için ise günah işlememeli.

* Dünya zevklerine düşkün olmak nefsi beslemektir. Halbuki nefse düşmanlıkla emrolunduk. Çünkü nefis Allahü teâlânın düşmanıdır. Bize; nefsinizi besleyin diye bir emir yok, kalbinizi kuvvetlendirin diye emir var. Nefse düşmanlık; riyazet ve mücahede ile olur. Riyazet; nefsin arzularını yapmamak, mücahede ise nefsin istemediği şeyleri yapmaktır.

* Cereyan hata kabul etmez. Allahü teâlâ cereyanı yarattı. Faydaları çok çeşitli, ama elini değeni yakıyor. Kontak yapıyor, evler yanıyor. Kullanmaya göre değişiyor. Su, çok faydaları var ama seller evleri yıkıyor. Yani hem faydaları var hem de zararları. Nefs de böyle. Nefissiz olmaz. Nefs, İslamiyet’e uyararak zaptedilirse ilerleme

olur. Yani içimizde olan bu mahlûku iyi tanımalı, İslamiyet ile zaptetmelidir. Nefs, seni iman etmek, haramlardan kaçmak, farzları yapmaktan alıkoymasın.

* Her uzvun, kalbin ve nefsin lezzet aldığı şeyler başkadır. Nefs haram işlemekten zevk alır. Çünkü gıdası haramlardır.

* Bir şey için olan hırs ve gayret, ona olan sevginin neticesidir.

* Müminin kabrinde yüzünün kıbleden çevrilmiş görünmesi, dünya sevgisi üzerine ölmesindendir.

* Meşhur olmak sevdası ile yanıp tutuşana, doğruluk nasip olmaz.

* Üç şey kalbi öldürür: Çok konuşmak, çok uyumak ve çok yemek.

* Gözü harama bakmaktan ve başkalarının ayıplarını görmekten korumalıdır!

* Eskiden iyilik yaparlardı söylemezlerdi. Sonra hem yapmaya hem de söylemeye başladılar. Şimdi ise yapmıyorlar fakat söylüyorlar.

* Salihlerle beraber ol! Eğer ilim sahibi isen, ilmin onlara faydalı olur. İlim sahibi değilsen, onlardan bir şeyler öğrenirsin. Allah'ı hatırlamayanlarla beraber olma! İlim ehli de olsan, ilmin onlara faydası olmaz. İlim ehli değilsen, daha çok zarara girersin. Eğer Allah onlara gazap ederse, sen de helak olursun. İyilerle beraber iken, Allah onlara rahmet ederse, layık olmasan da, sen de o rahmetten faydalanırsın.

* Bir kimse, salihler gibi amel işlese; fakat günahkârlarla düşüp kalksa, iyi amelleri boşa gider, kıyamette kötülerle beraber haşrolur. Bir kimse de, kötüler gibi amel işlese; fakat salihleri sevse, onlarla beraber olsa, günahları iyiliğe çevrilir, iyilerle beraber haşrolur.

* Allahü teâlâyı tanıyan onu sever. Onu seven de dinin emirlerini yapar. Haramlardan kaçınır. Bunlara yani emir ve yasaklarına riayet etmeden ben Allah'ı tanıyorum, onu seviyorum demek yanlış olur. Sevmenin bir tarifi de itaat etmek demektir. Sevginin derecesi, itaatteki sürat ile ölçülür.

* En önemli şey, Ehl-i Sünnet itikadında olmak, bundan daha önemlisi de inandığı Ehl-i Sünnet itikadını ilave çıkarma yapmadan aynen yaymaktır.

* Herkes ahiret yolcusudur. Bir vasıta ile gidiliyor. Ancak yanlış vasıtaya binen, istediği yere değil, vasıtanın gittiği yere gider. Kâbe'ye gitmek için niyet edip Paris'e giden uçağa binen, niyeti halis olsa da Kâbe'ye varamaz. Allahü teâlâ, doğruyu arayana hakiki İslamiyet'i nasip edeceğine söz vermiştir. [Ankebut 69, Şura 13], Allah sözünden dönmez. [Al-i imran 9]

Demek ki batıl yollardakiler istemek bir yana merak bile etmiyorlar. İtikadı düzeltmeden önce ibadet etmenin faydası olmaz. Doğru itikad, ehli sünnet itikadıdır. Doğru itikad **1** rakamı gibidir. İhlaslı ibadetler sağına konan sıfır rakamı gibidir. Bir sıfır konunca **10**, iki sıfır konunca **100** olur. Sağına ne kadar 0 konursa değeri artar. **1** çekilirse hepsi **0** olur. İhlâssız, [riya ile] yapılan ameller de, soldaki sıfır gibi yani **1** rakamının soluna konan sıfır gibi değersizdir. Ehl-i sünnet itikadı yoksa ibadetlerinin hiç faydası olmaz, soldaki sıfır gibi değersizdir. İşte bu kadar önemli olduğu için **Ubeydullah-i Ahrar** hazretleri (Bütün kerametleri bize verseler, fakat itikadımız düzgün değilse, halimiz haraptır. Eğer bütün çirkinlikleri verseler itikadımız düzgün ise, hiç üzülmeyiz) buyuruyor.

Yaratılış gayesine uymak gerekir

* İnsanlar, Allahü teâlâyâ kulluk, ibadet etmek için yaratılmıştır. Sonsuz saadete kavuşmak için yaratılış gayesine dikkat etmelidir. Dünya nimetleri geçicidir. Dünya ebedi kalınacak bir yer değildir, ahirete gitmek için bir binek gibidir. Sevinç yeri değil, ayrılık yeridir. Akıllı olan bu fani dünyaya düşkün olmaz, kulluk vazifesini hakkıyla yapar.

* Şu üç kimsenin hâline şaşılır:

1- Ölüm kendisini yakalamak üzere olduğu halde, o dünyalık peşindedir.

2- Gaflete dalıp, kendini unuttuğu halde, unutulmamış olup, hesaba çekilecektir.

3- Rabbinin kendinden razı olup, olmadığını bilmediği halde, rahatça güler.

* Ölümden şüphen varsa, yatıp uyuma. Uyumak zorunda kaldığın gibi, ölüme de mahkumsun. Dirilmekten de şüphen varsa, uyanma hiç. Uykudan uyandığın gibi öldükten sonra da dirileceksin.

* Dünya deniz gibidir. Çok kimse boğulmuştur. Gemin takva, yükün iman, hâlin tevekkül olursa kurtulursun.

* Nasihat ederken kendini unutma! Muma benzeme. Mum aydınlatırken kendini yakıp eritir.

* Horoz senden daha akıllı olmasın! O, her sabah zikrederken, sen uykuda olma.

* Allahü teâlânın bir kulunu sevmediğinin alameti de onun malayani ile (ne dinine ne de dünyasına faydalı olmayan işlerle) vakit geçirmesidir. Allahü teâlânın bir kulunu sevdiğinin alameti ise, onun fıkıh ilmi ile meşgul olmasıdır.

* İlim çöktür fakat ömür kısadır. O halde önce dinde zaruri lazım olan ilimleri öğren!

* Allahü teâlâ, iyilik murat ettiği kullarını iyilikte, felaket murat ettiği kullarını felakette kullanır. Müslüman için en büyük felaket, nimetin kıymetini bilmemek olur.

* Hep üzüntülü olma, kalbini dertli kılma. İnsanların elinde olana tamah etmekten sakın. Kazaya razı ol ve Allahü teâlânın sana verdiği rızka kanaat et.

* Dünya hiçtir, hiç ile uğraşan da hiçtir. Tevbeyi yarına bırakma, ölüm ansızın gelip yakalar.

* Allah bir kuluna iman vermiş ise, ne vermedi? İman vermedi ise, ne verdi?

* Her namazı “bu son namazım” diye kıl.

* Şu üç şeye sarıl, bunlara mani olan her şeyi terk et. 1- Namazları vaktinde kıl, 2- Haramlardan sakın 3- Helal kazanç.

* Allahü teâlânın yasak ettiği şeylerde zerre kadar iyilik yoktur.

* Dünya hayatı hayaldir. İnsanların çoğu hayal peşinde koşuyor. Ne ahmaklıktır hayal peşinde koşmak... Dünya geçici ve kısadır. Dünya hayatı ise azın azıdır. Bunun da çoğu gitti, azı kaldı.

* Allahü teâlâdan ümit kesmek küfürdür. Onun için Rabbimizin mağfiretinden daima ümitli olacağız. Hepimizin günahı çok, tevbeniz bozuk, tevbenin şartlarına uygun olması lazım. Tevbenizi unutuyoruz. Yüz kere tevbeni bozsan ümidini kesme buyuruluyor. İşte bu bizim için büyük müjdedir.

* Hastalıklar, müminlere, imanı olanlara Allahü teâlânın bir ihsanıdır. Cenab-ı Haktan gelen her şey hayırlıdır. Her ne gelirse

yahşidir (güzeldir). Allahü teâlâ kullarına kötülük yapmaz, zulmetmez. İnsanlar kendi kendilerine kazdığı kuyuya düşüyor. Allahü teâlâ rahimdir, ama aynı zamanda azabı da çok şiddetlidir. Rahmet, karşılıksızdır, azap ise isyanın karşılığıdır, cezasıdır. Azaba maruz kalmamak için itaat şart. İtaat ettin mi korkma. Sevgi ise itaat demektir. Sevginin derecesi de itaatteki sürat ile ölçülür.

Yükseklikleri ara

Seyyid Emir Gilal hazretleri, ölüm hastalığında, talebelerine şöyle vasiyet etti:

"İlim öğrenerek Muhammed aleyhisselamın yoluna tâbi olmaktan asla ayrılmayınız. Bu, mümin için bütün saadetlerin vasıtasıdır. Her Müslüman erkeğin ve kadının, kendine lazım olan din bilgilerini öğrenmesi farzdır. İhlaslı olunuz. Her işinizi Allah rızası için yaparsanız, kurtulursunuz. İhlassız yapılan amel, üzerinde padişahın mührü bulunmayan geçmez para gibidir. Üzerinde padişahın sikkesi bulunmayan parayı kimse almaz. Üzerine mühür vurulanı ise herkes alır. İhlas ile yapılan az amel, Allahü teâlâ indinde çok amel gibidir. İhlassız yapılan çok amelin ise, Hak katında kıymeti yoktur. Yaptığınız her ibadeti ve işi, ihlas ile yapınız. Böylece Allahü teâlânın rızasını kazananlardan olursunuz.

İşlerin düzenli olması namaza bağlıdır

Tahir bin Hüseyin, Abbasiler zamanında Horasan valisi iken, Rakka valiliğine atanan oğlu Abdullah bin Tahir'e bazı nasihatlerde bulunmuştur. Nasihatleri özetle şöyle idi:

Allahü teâlâdan kork. Daima Onun korkusu içinde bulun. Her an Onu murakabe eyle! Hep Onu düşün. Onun gadabından sakın.

Şunu iyi bil ki, Allahü teâlâ emrettiği şeylerden seni hesaba çekecek ve yaptığın işlerin; mükafat veya ceza olarak, karşılığını verecektir. O halde aklınla, zihninle, basiretinle, her şeyinle, Hak teâlâyâ vereceğin hesaba hazırlanmaya yönel. Hiçbir meşguliyet bu mühim farzı terk etmene ve gevşeklik göstermene sebep olmasın. Çünkü bu, her şeyin başıdır.

Üzerinde en fazla dikkat ve hassasiyet göstereceğin, önemle duracağın en mühim şey; Allahü teâlânın sana farz kıldığı beş vakit namaza devam etmektir. Ayrıca, namazlarını, Hak teâlâyı

hatırlayarak, güzel abdest alarak, müstehap olan vakitlerinde, bütün âdâb ve erkanına riayet ederek cemaatle kılmaktır. Bundan başka, namazda okuduğun âyet-i kerimeleri, acele etmeden, edeple oku. Namazın rüku, secde ve diğer erkanını, tam bir samimiyet, ihlas ve teslimiyet ile ifa et. Yapılan bütün iyi işlerin, hatta diğer bütün ibadetlerin; namazı güzel ve düzgün kılabilmek için olduğunu unutma. Bu hususta en ufak bir gevşeklik, tembellik gösterme ve asla ihmalkâr davranma. Bil ki, bütün işlerin düzenli olması namaza bağlıdır. Namaza bu şekilde devam eden, her kötülükten uzaklaşır. Çünkü Allahü teâlâ mealen; **“Doğru kılınan namaz, insanı fahşadan ve münkerden muhakkak uzaklaştırır”** buyurdu. (Ankebut 45) Beraber olduğun kimseleri de namaza teşvik et!

Bu misali iyi düşün

İmam-ı Gazali hazretlerinin, Selçuklu sultanı Sultan Sencer’e nasihatı özetle şöyle:

“Cenab-ı Hakkın, ahirette bir insana ihsan edeceği şeylerin yanında, bütün yeryüzü, bir kerpiç gibi kalır. Yeryüzünün bütün beldeleri, vilayetleri, o kerpicingin tozu toprağı gibidir. Kerpicingin ve tozunun toprağının ne kıymeti olur? Ebedi sultanlık ve saadet yanında, yüz senelik ömrün ne kıymeti vardır ki, insan onunla sevinip, mağrur olsun? Yükseklikleri ara, Allahü teâlânın vereceği padişahlıktan başkasına aldanma!

Bu ebedi padişahlığa kavuşmak, herkes için güç bir şey ise de, senin için kolaydır. Çünkü Resulullah efendimiz, **“Bir gün adalet ile hükmetmek, altmış senelik ibadetten efdaldır”** buyurdu. Madem ki Allahü teâlâ sana, başkalarının altmış senede kazanacağı şeyi bir günde kazanma sebebini ihsan etmiştir, bundan daha çok muvaffakiyete fırsat olamaz! Zamanımızda ise iş o hale gelmiştir ki, değil bir gün, bir saat adaletle iş yapmak, altmış yıl ibadetten efdal olacak dereceye varmıştır.

Dünyanın kıymetsizliği, açık ve ortadadır. Büyükler buyurdular ki: “Dünya kırılmaz altın bir testi, ahiret de kırılan toprak bir testi olsa, akıllı kimse, geçici olan ve yok olacak olan altın testiye bırakır, ebedi olan toprak testiye alır. Kaldı ki dünya, geçici ve kırılacak toprak bir testi gibidir. Ahiret ise hiç kırılmayan ebediyyen baki kalacak olan altın testi gibidir. Öyleyse, buna rağmen dünyaya sarılan kimseye

nasıl akıllı denilebilir? Bu misali iyi düşünün ve daima göz önünde tutun!

Yüzünü kabristana çevir

* Gaye ve hedef Allahü teâlânın rızasını kazanmak olmalı. Çünkü Onun kuluyuz. İkinci hedef, Onun kullarını sevindirmek, ateşten kurtarmak olmalı. Onun kullarına nasıl muamele ederseniz, O da size öyle muamele eder. Dünyayı talep etmemeli, ölümü, hesabı unutmamalı. Yüzünüzü kabristana çevirin. Çok rahat eder, çok mesut olursunuz. Kavgaya yok, gürültü yok, hainlik yok. Çünkü kabri talep eden yok. Size gülerler, acırlar, hatta sıkıştığınızda yardım da ederler.

* Dinimiz düşünce dini değildir, amel dinidir. Namazı istediğin kadar düşün, Haccı istediğin kadar hayal et, Orucu istediğin kadar düşün. Kılmadıktan, gitmedikten, tutmadıktan sonra neye yarar. Sefere çıkmadan niyet et, çıkmadıktan sonra olur mu? Ancak azimetle beraber niyet olur. Tefekkür ayrı bir olay. Namaz kılmak ayrı. Niyet başka... Niyete dünya girdi mi, ibadet olmaz.

Dünya melundur. Dünyada Allah için olmayan şeyler de melundur. Mesela namaz kılıyoruz, Allah için değilse o da melundur. Oruç tutuyoruz, Allah için değilse o da melundur. Yani hiçtir, boşa gitmiştir, red edilmiştir. Ahirette Allah için olmayanlar atılacak. Herkes, her işinde (Niçin yaptın?) sorusuna cevap verecek. Allah için ise tamam.

* Allahü teâlâyı tanıyan, bilen hiç günah işleyebilir mi? Ne kadar Allahü teâlâyı tanırsanız, o kadar korkarsınız. Elbette Allahü teâlâyı en çok tanıyan Peygamber efendimizdir. Haliyle en çok korkan da Odur, hadis-i şerifte kendisi öyle buyurmaktadır. Sonra, Onun vârisleridir yani ehl-i sünnet âlimleridir. Bunların reisi imam-ı a'zam Ebu Hanife hazretleridir. Bu büyüklere tâbi olan, mesut olur, mahrum kalmaz. Zira onlar Allah için yaşadı, Allah için konuştu, Allah için yazdı, her şeyleri Allah için idi. Böyle olmak onlara mahsustur.

* Allahü teâlâ paha ile değil bahane ile verir.

* Edep, müslümanın bariz özelliğidir. Yolun başı, ortası, sonu edeptir buyuruluyor. Edepsiz insanda ne Allah sevgisi ne kul sevgisi olur.

* Fitne çıkarmak haramdır. İnsanları sıkıntıya sokan fitnelerden uzak durmalı. Her fitne bir parçayı götürür. En sonunda eser kalmaz. Onun için dine hizmet etmek yani insanlara iyilik etmek isteyen evvela kendine hizmet etsin. Yani kendini hesaba çeksin. İtikadı doğru mu, yediği içtiği helal mi? Ehl-i sünnet âlimleri ne bildirmiş, kendi ne yapıyor? En tesirli hizmet, güzel numune olmaktır. Yol tabelası gibi olmaktır. İstikameti gösterir ancak konuşmaz.

* Allah için olmayan malı sırtlanmak hamallıktır.

* Kaza ve kader değişmez, ancak dua değiştirir, onun için herkesten dua almaya bakın.

* Kendini hak ile meşgul etmezsen, bâtil seni işgal eder. Hak, ehl-i sünnet itikadını öğrenmek ve tatbik etmektir.

* Bir şey ne kadar kıymetli ise düşmanı o kadar çoktur. İman çok kıymetlidir. Bu yüzden düşmanı da çoktur.

* Muteber olan sondur. Son nefeste "Allah" diyeceği yerde, "Aman kurtar beni doktor!" diyen tehlikededir. Nasıl yaşarsanız, öyle ölürsünüz. Hep abdestli duran, son nefeste Allah diyerek ölür.

* Hasta olan, ilaç kutularını raflara dizse, ilaçları kullanmadığı müddetçe ne faydası olur? Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarını rafa dizip okumayan veya okuduğu halde amel etmeyen nasıl düzelir ki?

* Bu dünya hayaldir. Doğum ile ölüm arasında kısa bir mesafedir. Bu dünyadakilerin hiçbirisi bize ait değildir. Bize ait olmayan şeyle övünmek akıl kârı değildir. Hepsi burada kalacaktır. Sadece varsa imanı ve ibadetleri gider.

Kim bu felaketten kurtulduysa

* İnsan, her kuvvetini, her azasını, ne için yaratıldı ise, o yolda kullanmalıdır. Allahü teâlânın âdetini değiştirip, onları İslamiyet'in beğenmediği yerlerde kullanmamalıdır. Çoluk çocuğu varsa, onlara karşı da, dine uygun hareket etmeli, dinin gösterdiği güzel ahlaktan sapmamalıdır. Güzel ahlak ile süslenmelidir.

* Bir kimse, herhangi bir âmir ise, yine ibadetlerini yapmalı ve emri altındakilerin ibadet yapmalarına imkan tanımalı, kolaylık göstermelidir. Böyle olan kimse, bu dünyada, Allahü teâlânın halifesi olmuştur. Kıyamette de adil kimseler için vaad edilen nimetlere kavuşur.

Böyle bir hayırlı kimsenin hayır ve bereketi, onun bulunduğu talihli zamana, mübarek yere ve orada bulunmakla bahtiyar olan insanlara, hayvanlara hatta bitkilere ve rızıklara sirayet eder, yayılır. Fakat, Allah korusun, bir yerdeki âmirler, şefkatli, iyi huylu, adaletli olmazsa, insan haklarına saldırırlar, zulüm, yağma, işkence yaparlarsa, bunlar adaletten uzak, şeytanın yoldaşlarıdır. Emri altında olanlara merhamet etmeyenler, kıyamet günü Allahü teâlânın merhametinden uzak kalacaklardır. **Men, la yerham, la yurham** buyurulmuştur ki, acımayana acınmaz demektir.

“Eğer, Allahü teâlâ bir kuluna dört şeyi verdiyse, ona her şeyi vermiştir. Hiçbir şey noksan değildir.

- 1- Ehl-i sünnet vel-cemaat itikadı,
- 2- Farzları yapmak,
- 3- Haramlardan sakınmak,
- 4- Ehlullah [büyüklerle] muhabbet.

Bu dördü hepsini ihtiva eder. Çünkü bu dördü yoksa, insanın imanı da bozuktur, ibadeti de bozuktur, her şeyi de bozuktur.

* İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

(Bu büyükleri tanıyanlar pervasız olsa, patavatsız olsa, edepsiz olsa da aziz ve de makbuldür.)

Neden? Çünkü, Allahü teâlâ sevdiği kulunu rastgele adama sevdirmez. Eğer Allahü teâlâ sevdiği kulunu, seçtiği kulunu bir kuluna sevdirmişse o artık seçilmiştir, artık o kurtulmuştur ve o azizdir ve makbuldür.

* Bu büyükleri tanıyan bunlara muhabbet besleyen kimse müşrik olmaz, yani bu büyüklerin kabul ettiği kimse, her türlü haramı işleyebilir, her pisiğe bulaşabilir lakin küfre kaymaz, şaki olmaz, küfür üzere ölmez. Küfürle arasında duvar vardır. Her türlü günaha girebilir ama küfür ve şirk olmaz. Küfür ve şirkten emindir, kurtulmuştur. Allahü teâlâ da şirkten başka günahları affedeceğini söylüyor.

* Bu büyükler ilerde müşrik olacak kişiyi bu gemiye almazlar. Yani gemiden atacakları kimseyi baştan gemiye almazlar. Gemiye aldıklarını da gemiden atmazlar. Ancak, gemiden atlayan olabilir. Gemiden atlamaya sebep olan 2 şey vardır: Biri inkâr, diğeri imtihan.

* Ahir zamanda imanı korumak çok zordur. Bir anlık gaflet,

sonsuz felakete sebep olur. Kurtuluş çaresi nedir? İmam-ı Rabbani hazretlerine “Bunu çaresi nedir?” diye soruyorlar. Tek kelimeyle cevap veriyor: **“Kim bu felaketten kurtulduysa, git onunla beraber ol”**.

Ne okuduğun, ne ettiğin seni kurtarmaz. Hiç kimse deryaları yüzerek geçemez. Mutlaka bir gemiye binmek zorundadır. O gemiye binmeyen, yolun başında kalır.

* Gemi selametle limana ulaşırsa yalnız kaptan değil, içindeki herkes kurtulur. Geminin içinde bulunmak lazımdır. Gemide ol yeter. İsterse geminin paspası ol.

Ölenler hep ihtiyar mı?

* Dün öldü, bugün can çekişiyor, yarın var mı?

Genç olan ölmez mi, ölenler hep ihtiyar mı?

* Kalbler, içi boş kaplara benzer, hayırlı olan hayırla dolu olandır.

* Şükredilen nimet bakileşir.

* Bir kimse günahını ben yapmadım diye gizlerse, yalan söylemiş olmaz, tevbe yerine geçer.

* Sevgi hep yüksekten aşağı gelir. Bir büyük zata birisi, (Allahü teâlâ beni seviyor mu?) diye sormuş. O da (Sen Allahü teâlâyı seviyor musun?) demiş. Evet seviyorum deyince, Allahü teâlâ seni seviyor buyurmuş. Çünkü sevgi yüksekten aşağı gelir. Eğer O seni sevmeseydi sen Onu sevemezdin.

Kocası sevmezse hanım nasıl sevsin. Hocası sevmezse talebe nasıl sevsin. Onun için herkesi sevin. Siz severseniz onlar da sizi sever. Niye beni sevmiyorlar diye şikayet etmeyin. Siz severseniz onlar da sevmese bile severler.

* Şiddetli sel, önüne çıkanı alır götürür. Ancak bir çınarın kovuğuna girmiş saman çöpünü götüremez. O saman çöpü, çınarın kovuğunda döner durur, sel ona bir şey yapamaz. Ahir zamanda da, küfür, şiddetli sel gibi akar. Önüne çıkanı alır götürür. Ancak, imam-ı Rabbani hazretleri gibi bir ehl-i sünnet büyüğünün, böyle yüce bir çınarın kovuğuna girenleri götüremez, bunlara bir şey yapamaz. Bu büyüklerin kovuğuna girenler, yani onları sevip yollarında olanlar seçilmiş, mübarek insanlardır. Bu kimseler, neseplerinde muhakkak ya Peygamber efendimize ya da Eshab-ı kirama dayanırlar.

* Allahü teâlâ bir kuluna üç şekilde hidayet verir, müslüman yapar:

1- Ezelde sevmiş nasip etmiştir.

2- Bir kul, Allahü teâlâyâ kavuşmak için araştırır, Allahü teâlâ, ona bütün yolları açar, İslam'la nasiplenir.

3- Bir insana, hatta samimi olarak Allah için bir hayvana iyilik yapar, şefkat gösterirse, Allahü teâlâ, **(Benim yarattığıma şefkat gösterene ben de şefkat gösteririm)** der, imanı nasip eder. Allahü teâlâ, cömertleri sever... Kâfir cömerde son nefeste iman nasip olabilir.

* Dünya, dünyanın değil, ahiretin tarlasıdır. Bu öyle bir tarla ki ekiyorsun, bire on, bire 700 veriyor. Bu en azı yukarısının sınırı yok. Ancak, bu tarlaya, dünyalık ekersen koca bir hiç alırsın. Akıllı olan hiç ile uğraşır mı? Bunun için bu tarlaya herkesin bir şeyler ekmesi lazım. Bu tarlada, insanların dünya ve ahiret saadetlerine kavuşmaları yani müslüman olmaları için, şunu yapmak herkese farzdır: Beden ile çalışacaksın. Bu mümkün değil ise, beden ile çalışanlara destek olup, yardım yapacaksın. Bu da mümkün değil ise onlara dua edeceksin.

* İnsan ruh ve bedenden yaratılmıştır. Nasıl ki insan bedenin hastalanmaması için ona iyi bakıyorsa ruhuna da iyi bakması, beslemesi gerekir. Ruhun gıdası dini ilimdir. Bu ilmin menbaı da, ehl-i sünnet âlimleri yani onların kıymetli kitaplarıdır. İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

(Bir hükmün doğru veya yanlış olduğu Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiklerine uygun olup olmamakla anlaşılır. Çünkü Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdiklerine uymayan her mana, her buluş kıymetsizdir, yanlıştır. Çünkü her sapık, Kur'an ve sünnete uyduğunu sanır, sapıklığının doğru olduğunu iddia eder. Yarım akıllı, kısa görüşü ile, bu kaynaklardan yanlış manalar çıkarır. Doğru yoldan kayar, felakete gider. Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdikleri manalar doğrudur, bunlara uymayan yanlıştır.)

* Ehl-i sünnet âlimlerinin kitaplarını okumayan ve dağıtmayanların imanlarında bir noksanlık vardır.

* Kul hakkından sakının, her şeyin çaresi var ama kul hakkından, helalleşmediğiniz müddetçe kurtulmanın imkanı yok. Ahirete

bırakmayın, kim haklı kim haksız orada belli olur, bakarsınız ben haklıyım dersiniz haksız çıkabilirsiniz. Yüzde yüz haklı olsanız da, (Tamam arkadaş, ben hakkımı helal ettim) diyerek münakaşayı terk edene Cennette köşk vaat ediliyor. Bunu Peygamber efendimiz vaat ediyor. Bu yüzden, münakaşa etmeyin, haklı olsanız da münakaşadan vazgeçin, tamam arkadaş sen haklısın deyin.

Kendine böyle bir arkadaş bul

* Elektrik, ampulde parlayarak belli olur. Aslında ampulde elektrik yoktur, ancak orada varlığı ortaya çıkar. İnsanda da Allahü teâlâ, yürek denilen et parçasında aynen o ampuldeki elektrik gibi kalb denilen görünmeyen kuvveti yaratmıştır. İnsanın içinden, dışından gelen her şey ama her şey bu kalbde toplanır. Kur'an-ı kerim okur, tesbih çeker, kötü düşünceler, akıldan, nefsten, duygu organlarından gelen her şey burada toplanır. Kalb bu kadar karışık tesirler içinde ne yapacağına karar verecektir. Çünkü dimağ kalbden ne emir gelirse onu yaptırır. İyi olsun, kötü olsun, hayır olsun şer olsun dimağ peki efendim der ve kalbin söylediğini yaptırır. Ne emredersiniz onu yaparım der. İşte kalbin bu karışık duygular, fikirler içinde doğru karar verebilmesi için kuvvetli, sağlam olması lazımdır. Allahü teâlâ insanın içine nefsi koymuş. 24 saat her nefes, her an, bütün ömür bu kâfir, hep Allahü teâlâyâ düşmanlık yapacaktır. Bunu böylece bilmek lazımdır. Bütün bu kötülüklerin aslı içimizde. Bunu böylece bileceğiz, kabul edeceğiz.

Peki Allahü teâlâ niye nefsi yarattı, niye bu kadar kötü şeyi içimize soktu? Nefsin bu kadar kötülüğü yanında faydaları da vardır. Çünkü nefs olmazsa kimse iş yapamaz, çalışmaz, üremez, evden çıkmaz, hiçbir şeye karışmaz. Bütün bunların olması için nefs lazımdır. Mesela elektrik ne kadar faydalı, insanları imha eden silahları ateşleyen, geceleri fuhşu yaptıran, kötü yayınları yaptıran da bu. Su da çok faydalı, susuz hayat olmaz. Seller, boğulmalar, evleri yıkan harap eden de hep su...

İşte Allahü teâlâ içimize böyle bir nefsi koydu, ama bunun yanında insana her zaman doğruyu gösterecek, iyiyi-kötüyü, eğriyi-doğruyu tartacak bir miyar, ölçü aleti verdi. Bu da akıldır. Aklın vazifesi; içerden dışardan gelen karmakarışık şeylerin eğrisini

doğrusunu kalbe bildirmek. Aklın da doğruyu bulabilmesi için, bu karışık şeylere dalmaması için, sağlam sıhhatli olması lazımdır. Akıl nasıl sıhhatli olur. Aklın sağlam olması için kefen giymesi lazımdır. Peygamber efendimiz, **(Yürüyen ölü görmek isteyen Ebu Kuhafe'nin oğluna [Ebu Bekir'e] baksın)** buyurdu. Çünkü Hazret-i Ebu Bekir (radiyallahü anh) kendini her an kefen içinde görürdü. Eshab-ı kiramın en akıllısı idi. Çünkü kendini bir an kefenin dışında görmedi. İşte aklın doğru karar verebilmesi için ölümü ve ölümden sonrasını hiç unutmaması lazımdır. Eğer ölümü unutursa o zaman dünyaya göre hareket eder. Halbuki ahiret sonsuzdur. İşte bu bozuk akla (ahireti, ölümü unutmuş, dünyaya dalmış akla) akl-ı meaş denir, bu yanılır. Ölümü unutmayan, ahirete göre karar veren akla, akl-ı muad denir. Akl-ı selim budur. Bunun için de doğru yazılmış ilm-i hâl kitapları okumalıdır.

Akıl kalbe doğrusu budur, böyle yap der. Evet hepimiz, bunları ilimleri biliyoruz, her şeyi öğrendik, ama netice, bildiğimiz gibi olamıyoruz, bildiğimizi yapamıyoruz. Peki, şimdi ne yapacağız? Çare? Her şeyin çaresi vardır. İki şeyin çaresi yoktur. İhtiyarlık ve ölüm..

İmam-ı Rabbani hazretleri bunun çaresini, çok kolay, herkesin anlayacağı şekilde iki üç kelime ile özetliyor:

(Kendine böyle bir arkadaş bul.) [Yani kurtulmuşlarla beraber ol]

Bu arkadaş zengin, mevki sahibi değil, çöpçü de olur. Bu takva işi. Sen onu bul, bırakma yapış...

* İnsanın nefsi, Allah'la kul arasında en büyük engeldir. İnsanın nefsi, Allahü teâlânın rızası ile kendisi arasında en büyük duvardır. Bu duvarı delmek lazım. Bu duvar nedir? Bu duvar şöhetir, Allah korusun. Bu duvar âmir olmaktır, emir vermek arzusudur. Tehlikeli. Bu duvar kibirdir, Allah korusun çok tehlikeli, çok tehlikeli, çok tehlikeli... Çünkü Cenab-ı hak bir hadis-i kudside **“Bütün günahların cezasını affederim, Azamet ve Kibriya bana mahsustur. Kim bunda bana ortak olmak isterse, hiç acımam, Cehenneme atarım”** buyuruyor. Bütün günahlara Allahü teâlâ, sıfatları ile düşmandır. Kibirliye ise zatı düşmandır. Bu duvarların yıkılması için aletler farklıdır. Bunun ilacı ibadet değildir. Bunun ilacı, imam-ı

Rabbani hazretleri gibi bir Allah dostunu sevmek, onunla beraber olmaktır. Onları seven, kitaplarını okuyup yollarında olan, onunla beraber olmuş demektir.

Dünyadakiler birbirini yiyor

* Mezardakilerin pişman oldukları şeyler için, dünyadakiler birbirini yiyor.

* İnsanda hayallerin, ideallerin yerini anılar almaya başlamışsa, yaşlılık başlamış demektir.

* Kalb ne ile dolu ise dudaklardan dökülen odur.

* Öyle adamlar gördüm üstünde elbisesi yok, öyle elbiseler gördüm içinde adam yok.

* Para her şeyi yapar diyen adam, para için her şeyi yapan adamdır.

* İsteddiğiniz bazı şeylere sahip olamamak, mutluluğun bir parçasıdır.

* Küçük şeylere gereğinden çok önem verenler, elinden büyük iş gelmeyenlerdir.

* Birçok insan mutluluğu burnunun üstünde unuttuğu gözlük gibi etrafta arar.

* İnsanların yaptığı sahte paralardan çok, paraların yaptığı sahte insanlar vardır.

* İnsanlar sahip olduklarını küçümser, sahip olmadıklarını önemser.

* Dal rüzgarı affetmiştir ama, kırılmıştır bir kere.

* Söz kalbden çıkarsa kalbe kadar gider, dilden çıkarsa kulağı aşamaz.

* Bildiğini bilen, arkasından gidin. Bildiğini bilmeyeni, uyandırın. Bilmediğini bilene, öğretin. Bilmediğini bilmeyenden, kaçın.

* Gül sunan bir elde daima biraz gül kokusu kalır.

* Zaruret olmadıkça başkalarına iş havale edilmez.

* İnsanlar arasında ihtilaflar zuhur etmesinin sebebi, herkesin dünya menfaatini düşünüp, ona göre hareket etmesidir.

* İtirazdan küfür kokusu gelir. Peki demek ruhun, itiraz etmek nefsin isteğidir.

* İslamiyet peki demektir. Nefs hayır demektir.

- * İtaat akıldandır. Her akıldan daha üstün akıl vardır.
- * Şöhretin insana vereceği şey sıkıntıdır.
- * Bir baba evlatlarının iyi geçinmesine çok memnun olur. Allahü teâlâ da kullarının iyi geçinmesine sevinir. O halde herkes ile iyi geçinin.
- * Sakın beddua etmeyin.
- * İnsan demek aciz demektir.
- * Ne kadar seversen sev, bir gün ayrılacaksın.
- Ne kadar toplarsan topla, bir gün bırakacaksın.
- Ne kadar yaşarsan yaşa, bir gün öleceksin.
- Ne yaparsan yap, bir gün hesabını vereceksin.

Fıkıh bilmeden imandan bahsedilmez

- * Fıkıh bilmeden imandan bahsedilmez. Küfre düşürücü ifade kullananın imanı gider de haberi olmaz. Evli ise, nikahı da gider.
- * Günah işleyince hem kalb ile tevbe ve dil ile istiğfar eyle. Tevbeyi asla geciktirme.
- * Bir işi yaparken kalbin rahat etmezse, sıkılırsan, çarparsa o işi terk et.
- * Bütün ibadetlerini kusurlu bil, hakkı ile yapamadığını düşün.
- * Çok yeme, az da yeme, yemekte itidal üzere ol.
- * Her işte iyi niyet yap. Kalb ile halis, Allahü teâlâ emrettiği için niyet etmedikçe, hiçbir ibadete başlama.
- * Faydasız, hele zararlı olan şeylerle vakit geçirme.
- * Az konuş, az uyu ve az gül.
- * Arkadaşlarınla lüzumlu şeyleri öğretecek ve öğrenecek kadar görüş, diğer vakitleri ibadetler ile kalbi temizleyecek şeylerle geçir.
- * Dost düşman herkesi güler yüzle ve tatlı dille karşıla, hiç kimse ile münakaşa etme.
- * Herkesin özrünü kabul et, kabahatlerini af et, zararlarına karşılık yapma.
- * Her işi Allahü teâlâyâ havale et. Fakat sebeplerin tesir etmesini Allahü teâlâdan bekle.
- * Hiçbir farzı kaçırma ve geciktirme.
- * Hep kendini düşünme, Allahü teâlâdan başka kimseye güvenme.

* Sıkıntılı zamanlarda Allahü teâlâdan ümidin kesme, hiç üzülmeye.

* Evlat ve aile ile daima tatlı sözlü ve güler yüzlü ol. Onlarla da, zaruret miktarı kadar, haklarını ödeyecek kadar görüş.

* Kavuştuğun halleri herkese söyleme. Makam ve servet sahipleri ile çok görüşme. Her halinde sünnete uymaya ve bid'atlerden sakınmaya çalış.

* Sıkıntılı ve ferahlık zamanında halinde bir değişiklik olmasın. Varlık ve yokluk zamanları halini değiştirmesin. Hepsi geçicidir, her an imtihanda olduğunu unutma.

* Evliyaların hallerini, nasihatlerini oku; garipleri ziyaret et.

* Hiç kimseyi gıybet etme, çekiştirme, gıybet yapana mani olmaya çalış.

* Emri marufu ve nehyi anil münkeri, yani nasihati elden kaçırma.

* Fakirlere mücahidlere mal ile yardım et. Hayır hasenat yap.

* Günah işlemekten çok kork. Fakirlikten korkarak cimrilik yapma. Fakir olunca üzülmeye. Allahü teâlâ servet de ihsan eder.

* Fakirlere ve bütün din kardeşlerine hizmet et. Büyüklerimiz kendi nefsi için değil din kardeşlerine yardım etmek için kazanmışlardır. Mürşidinin sohbetinde, yanında edepli olmaya çalış. Ondan ancak edepli olan istifade eder.

* Doğarken sen ağladın çevrendekiler güldü, öyle bir hayat yaşa ki herkes ağlarken sen gül....

* Ölümün bizi nerede beklediği belli değil, iyisi mi biz onu her yerde bekleyelim.

* Kul hakkından korkan ayağını uzatıp yatamaz.

Herkes kendi sermayesini kullanır

* Ticaret, kaidesinde güzeldir. Ticaretin kaidesi de, dürüstlüktür. Ticaretin kaidesi, aldatmamak ve aldanmamaktır. Açıkçası kul hakkından korkmaktır, kul hakkını korumaktır.

* Müslüman dürüsttür, doğrudur, merttir. Bunlar ahir zamanda insanlarda kaybolan meziyetlerdir. Zamana uyarsak, herkesin yaptığını yapmaya kalkarsak, bunda bir fark olmaz. Farklılık inançta, farklılık dürüstlükte, farklılık insanları Allah için çok sevmekte. Çünkü

Cenab-ı Hakkın yarattığı en şerefli mahlûkun karşısındasın.

* Dua almak için evvela karşıdakinin sevgisini, güvenini almak lazım. İnsan sevdiğini dinler, insan sevdiğine itaat eder. Sevgiyi kaybedenler geçici bir süre için belki başarılı gibi gözükebilirler ama o kalıcı değildir. Müslüman bugünün tüccarı değil, yarının tüccarıdır.

* Müslüman elinden ve dilinden emin olunan kimsedir. O yalan söyleyebilir, ama sen onun doğru söylediğine inanmalısın. O **idrar, kan** olabilir ama sen **su** olacaksın. Pislik pislikle temizlenmez, su ile temizlenir. Herkes yanındakinden verir. Herkes kendi sermayesini kullanır. Müslümanlığın tarifine göre çalış. Peygamber efendimiz **(Müslüman elinden ve dilinden emin olunan kimsedir) ve (İyilik edene iyilik et, kötülük edeni affet)** buyurmuştur.

* Siz siz olun sakın kibirlenmeyin. Kibrin ucunda, sağında, solunda şirke doğru yol var. Allahü teâlâ bazı yetkiler, bazı imkanlar, bazı güzellikler verdiği zaman çok korkmak lazım. Bunun bir imtihan olduğunu anlamak lazım. Yoksa, mülkün sahibi Allah'tır. Gözü kaşı verdiği gibi almasını da bilir. Nitekim, mükemmel gören insanların bir müddet sonra göremediklerini hep biliyoruz. O halde göz bir nimettir. Akıl bir nimettir, akılsız insanlar da çok. Sağlık bir nimettir, hastaneler dolup taşıyor. Hürriyet bir nimettir, hapishanede insanlar çürüyor. Nimetleri kendinizden bilmeyin, ne varsa hepsi Allahü teâlâdandır, Ona çok şükredin. Günahlarınız için tevbe edin, kibirlenmeyin, yoksa helak olursunuz.

* Herhangi bir mümine, baktığın zaman, onun hakkında hiçbir endişe, hiçbir şüphe olmaksızın bütün hücrelerinle sevmelisin. Bu sevgide en ufak bir menfaatin bahis konusu olmamalı. En ufak bir çıkarın konuşulamaz, düşünülemez. Ona nasıl iyilik ederim, ne verebilirim diye, bütün canınla ciğerinle kalbinle ona teslim olmalısın. O da insan, onun da kalbi var. Karşıdaki insana hiçbir endişe, hiçbir şüphe olmaksızın tam teslimiyet, muhabbet besleyince, o da haliyle karşısındakini sevecektir. Çünkü, bu sevgide ilahi bir sevgi vardır. Yani, Allah'a giden yolda sevgi var. Sonsuza giden sevgide, çarpışma olmaz. Ama, menfaatle ilgili sevgilerde, daima karşılıklı çıkarlar menfaatler bahis konusudur. Sonunda mutlak kavga olur, mutlaka geçimsizlik olur.

* İnsan, Cenab-ı Allah'ın, bir verdiklerini bir de vermediklerini

düşünsün. İnsan, Allahü teâlânın emrinde ve Onun imkan dairesinde, bir köle gibidir. Hiç kimse Allahü teâlâ ile pazarlığa kalkamaz. Mümin, yaptıklarını değil, yapamadıklarını düşünmesi lazım. Yaptığımız ibadetleri değil yapamadıklarımızı düşünelim, çünkü yaptıklarımız da tevbeye muhtaç, tevbeler de tevbeye muhtaç...

Hiçbir müslüman, hiçbir zaman, hiçbir şeyden dolayı, hiçbir şekilde, hiçbir şikayette bulunmasın. Çünkü, şikayette bulunmak nimetleri unutmaktır. O nimetler akla geldiği zaman, hemen tevbe istiğfar etmelidir. Hiçbir zaman sabrın sonu selamet olmaması mümkün değil. Sabır dönemini iyi kullanmak lazım. Eğer bu dönemin sonunu beklemezsek, bütün belalar artar, daha fazlalaşır. Eğer, o sabrı, zamanını iyi kullanırsak sonu selamet olur. Şunu iyi bilin ki, varlıkta Allah'a ibadet, daha zor. Çünkü varlıkta nefsin bütün arzuları ayakta, yoklukta zaten yok. Ama varken, nefsi frenlemek daha zordur. Dolayısıyla, hiçbirimiz ne oldum delisi olmayalım ve insanların takdirlerine kulak asmayalım, daha doğrusu aslımızı unutmayalım. Aslımız bir avuç toprak. Cenab-ı Hak, bir kullanma yetkisi, imkanı vermiş, bunu da, ya hayırda, ya şerde kullanacağız. Gelin, neyimiz varsa hayırda kullanalım. Hayırlı sonuçlar alalım. Şerde kullanırsak şerle karşılaşırız ki, bu da gayet tabii bir şey. Ahirette Cennetten Cehennemden başka yer yok, unutmayalım.

Liderlik vermek sanattır

* Başarının sırrı emre itaattir. Kibirli olmayın, tevbekâr olun, emre itaat edin.

* Her müslüman tüccardır, ancak bugünün yani dünyanın değil, yarının yani ahiretin tüccarındır. Müslüman olup, dünya ve ahiret saadetinin sermayesini ele geçirmiştir. Ancak, ticarete gaye kâr etmektir, iflas edene akıllı tüccar denir mi? Fıkıh bilmeyen, İslam ahlakına, kul hakkına riayet etmeyen iflas etmekten kurtulabilir mi?

* Liderlik vermek sanattır. Almak değil.

* Evliyaların zahirleri onları tanımayanlara zehirdir. Tanıyanlara rahmettir.

* Büyükler her hatayı affeder. Fakat haini affetmez. Hain, ettiği hizmetleri sırf kendinden bilendir.

* İnsanları sonsuz saadete kavuşturmak için yani müslüman olup imanla ölmelerine vesile olmaya çalışmak en iyi iştir.

* Doğruyu, ehl-i sünnet itikadını anlatmalı, yanlış çoktur. Yanlışlarla herkesin kafasını karıştırmamalı.

* Dünyanın kıymeti dünya kadar, ahiretin kıymeti ahiret kadardır. Dünya gıdası bilinen gıdalardır. Ahiretin gıdası dini ilimdir. Ahiretin kıymetinin yanında dünyanın kıymeti sivrisineğin kanadı kadar değildir. Dünya hep altın olsa bile geçicidir, ahiret ise devamlıdır, sonsuzdur. Yollar ikiye ayrılır. İman küfür, günah sevap, iyi kötü, dünya ahiret vs. Siz ahireti ve orada işinize yarayacak olanı tercih edin.

* Ehl-i sünnet âlimlerinin kıymetli kitaplarını okuyun, kitap okumak insanın şerefini artırır.

* Allahü teâlâ nefsi yarattığı zaman (Sen kimsin, ben kimim?) buyurunca, (Ene ene, ente ente = Ben benim, Sen sensin) demiş. Üç bin yıl. Ateşe atılmış, bin yıl orda kalmış, çıkınca cevabı yine aynı. Soğuk Cehenneme atılmış, bin yıl da orda kalmış, çıkınca cevabı yine aynı. Bin yıl aç bırakılınca, sonunda kerhen (**Sen benim Rabbimsin, ben senin aciz bir yaratığımı**) demiş. Bu tehlikeli ve Allahü teâlâyâ düşman olan mahlûk içimizde. Dine imana inanmaz, gıdası haramlardır. Allahü teâlâ onu böyle yaratmıştır. (**Nefsine düşmanlık et, çünkü o benim düşmanımdır**) buyurmuştur. İslamiyet'in her hükmünde nefsi kırma payı vardır. Emir ve yasaklar, onu kontrol altına almak içindir. İnsanların çektikleri sıkıntıların sebebi nefsi tanımamaları, bunun isteklerini kendi isteği zannetmeleridir.

* Günah işlemek nefse tatlı gelir. Bütün bid'atler, günahlar, Allahü teâlânın düşmanı olan nefsi besler, kuvvetlendirir. Her günahın işlenmesi nefsi kuvvetlendirir. Nefs, insanın en büyük düşmanıdır. İnsanın imanını yok etmek ister. Bundan zevk alır. Bu bakımdan nefsi iyi tanımak, hilelerini bilmek gerekir. Bir hadis-i şerif meali: (**Nefsini tanıyan Rabbini tanır.**) [Deylemi]

* Nefsi zayıflatacak birinci ilaç, İslamiyet'e uymaktır. Haramların hepsi, dünya malına, mevkisine, zevklerine düşkün olmak, nefsin gıdasıdır. Onu besler, kuvvetlendirirler. Nefs kuvvetlenince, bütün iyiliklerin, güzel ahlakın ve medeniyetin kaynağı olan İslamiyet'e

saldırır. Din ile, iman ile, Allahü teâlânın emirleri ile alay eder. Çünkü nefsimiz Allah'ın düşmanıdır.

Allahü teâlâ buyurdu ki: **(Nefsine düşmanlık ederek bana dost ol!)**

* İnsandan en son çıkacak huy, baş olmak, emretmektir. Hanımına emredemezse sokaktakilere olmazsa hayvanlara emretmek ister. İnsana en zor gelen peki demektir. Hep hayır demek ister. Baş olma huyu, can çıktıktan sonra çıkar.

* Allahü teâlâ kendisine karşı yapılan günahları isyanları tevbe edilince affediyor. Ama Habibine karşı, yapılan isyan ve günahları affetmiyor. Peygamber efendimiz celis-i ilâhidir. Vârisleri de öyledir. Onlar celis-i ilâhidir. Onları üzme çok kötüdür. Sakınmak lazımdır.

* İki şeyden çok korkmalı:

1- İmansız gitmekten.

2- Büyüklerin nazarından düşmekten. Büyüklerin nazarından düşmek yedi kat gökten yedi kat yerin dibine düşmekten beterdir.

* Ölüden ve diriden istifade edebilmek için inanmak ve sevmek lazımdır.

Evladınıza merhamet edin

* Evladınıza namazın önemini anlatın ve mutlaka namaz kıldırın. Namaz kılmasına mani her şeyin, felaketine sebep olacağını bilmeli ve bildirmelisiniz. Onun istikbalini garantiye almak, iyi bir müslüman olması ile mümkündür. Diploma ile istikbal garantiye alınmış olmaz. İyi bir müslüman olduktan sonra diploma işe yarar. O zaman, hem kendisine hem insanlara daha çok faydalı olur.

* Dünyada saadet, ahirette Cennet, iki şeyle çok kolay olur: Biri, Allahü teâlânın bir sevgili dostuna kavuşmak ve onun tarafından kabul edilmek. İkincisi ise doğru kılınan namaz.

* Bir büyüğü tanıyan zaten namaz kılar. Hem tanımak hem namaz kılmamak olmaz. Böyle tanımak, tanımak değildir. Namazsız ahiret olmaz. Namazsız Allah'a kavuşulmaz, namazsız hayat olmaz, namaz her şeyin başıdır. Namazları geciktirmeden kılın. Severek kılın. Şartlarına uygun kılın, güzel numune olun. Çocuklarınıza yemek yiyip içmekten önce, namazlarını vaktinde kılmalarını öğretin, emredin.

* Merhamet, doktorun hastasına acıması gibidir. Hakiki merhametli doktor, hastasını kurtarandır. Bir annenin, babanın şefkati de onun merhameti gibi olmalı. Namaz kılmayan çocuğa acımamak, yardım etmemek, yani bu hastalığın çaresine bakmamak hiç merhamet olur mu? Oradaki merhamet gibi görünen şey merhametsizliktir. Çocukları perişan ediyorlar. (Ameliyata giden çocuğa annesi acıdığı için gizli yemek yediriyor. Doktorlar, çocuğu ölümden zor döndürüyorlar.)

* Anne ve baba, eğer evlatlarına büyüklerin sevgisini, İslamiyet'in sevgisini veremiyorsa, onların en baş düşmanıdır. Nefsine düşkün anne ve baba, yani çocuklarını nefsi için seven anne ve baba çocuklarının en büyük düşmanıdır.

* Çocuklarınızı büyüklerin yanına götürün. Çocuklarınızı yanınızdan ayırmayın. Çocuklarınızın hem abisi hem babası olun. Alistırın, iyi yerlere götürmeye. Çocuğunuza deyin ki: (Aman evladım, ne sen kendini yak, ne beni yak, çünkü evladın yaptığı anaya, babaya gider. Allah korusun, kendin gidersin beni de götürürsün. Yani bu kadar emekler boşa gider. Çünkü anneye ve babaya evladın yaptığı her şey misliyle yazılır, iyilik yapıyorsa iyilik yazılır. Kötülük yapıyorsa kötülük yazılır.)

* Çocuklarımıza Kur'an-ı kerimi öğretelim mutlaka. Kur'an-ı kerim okusunlar. Çocuğuna Kur'an-ı kerim okutan ana babaya da çok sevap yazılıyor.

* Mutlaka çocuklarınıza büyüklerin yani ehli sünnet âlimlerinin kitaplarından bir şeyler okuyun, onların sineleri şimdi tertemiz. Bu ruha, bu sineye şimdi ne konulsa o kalıcıdır. Onlarla beraber kitap okumadan yatmayın. Mutlaka bir şey okuyun.

* Dinimiz haramdan sakınmaya çok önem veriyor. Bunları öğrenmek, sakınmak lazım. İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

“Bir kimse, bütün Peygamberlerin ibadetlerini yapsa, üzerinde başkasının bir kuruş kul hakkı varsa, bunu ödemedi veya hak sahibiyle helalleşmeden, Cennete giremez.”

* Müminin kalbini kırmak çok büyük haramdır. Bir mümin, bir müminin kalbini kırsa 70 defa Kâ'beyi yıkmaktan daha büyük günaha girer. Bunları okumak, öğrenmek lazım.

* Çocuk Allahü teâlânın emanetidir, sahiplenmeyin, İslam

terbiyesi verin, dinimizi öğretin. Onlar size bir emanettir. Siz onlardan mesulsünüz. Çok Müslüman onları sahiplenerek azmalarına, yoldan çıkmalarına sebep olmuşlardır.

* Çocuklarınızı iyi ahlaklı, dini bütünle evlendirin. Güzelliğine değil, malına mülküne değil, itikadına bakın.

* Çocuklarınıza iyi bir isim, müslüman ismi verin. En önemlisi de dinimizi, dosdoğru öğretin. Ehli sünnet âlimlerinin kıymetli kitaplarından öğretin, din diye dinsizlik, mezhepsizlik öğretmeyin.

* Çoluk çocuğumuza merhamet edelim, onları ateşten koruyalım. Oğlum okusun, Amerika'ya gitsin, Avrupa'ya gitsin, nereye gitsin? Cehenneme mi, gitsin, Cennete mi gitsin? Önce sen onu düşün. Dünya fâni. Böyle kısa bir ömür için o güzel evladını, nasıl kıyar da ateşe atarsın?

* Evladına Allah'ı öğretmeyen, evladına Peygamberi öğretmeyen, evladına ateşi öğretmeyen, namazı öğretmeyen, Kur'an-ı kerimi öğretmeyen baba, evladının hem dünya, hem de ahiret katilidir. Ve dünyanın en merhametsiz babasıdır. Veyahut da dünyanın en merhametsiz anasıdır ki, namaza kaldırmıyor. Efendim, çocuk üşümesin, falan, Allah korusun, merhamet bu değil. Doktor hastasına düşman mıdır ki, canını bıçağın altına yatırıyor. Onu o urdan kurtarmak için. Merhamettendir. Demek ki, anne ve baba ne kadar merhametli ise, evladına o kadar İslamiyet'i öğreticidir. Anne ve baba ne kadar merhametsizse, evladına o kadar dünyayı öğreticidir. Ahireti unutturucudur. Ölçü bu. Kaldı ki, o evlat her günah işleyişte anasına da yazılır, babasına da yazılır. O evlat, her ibadet yapıp, anasına da sevap yazılır, babasına da. Bir ağaç, ya meyve verecek yahut da ateşte odun olacak. Sen meyve mi yetiştiriyorsun, yoksa sobaya gidecek odun mu yetiştiriyorsun?

* Kalbin rızkı, din ilmidir. İnsan okumaz din ilmi öğrenmezse kalbi rızksız kalır. Günah işlemeye başlar, hasta olur ve neticede ölür. Ölmesi demek, Allah korusun kâfir olması demektir.

* Büyükleri yani ehli sünnet âlimlerini arayan, kitaplarının arasında arasın, kitaplarımızın satırları arasındayız, buyuruyorlar. Büyüklerin kitapları ilaç gibidir. İlaç kullanmayan, şifa bulamaz. Allahü teâlâ istiğfar ederseniz imdadınıza yetişirim buyuruyor. Lâ havleyi çok okuyunuz.

Ruhun gıdası nedir?

* Kendinize değil büyüklere tâbi olunuz, iş ve ahlakınızı düzeltiniz. Masiva ile uğraşan dolap beygiri gibi dolanıp durur.

* Baş olma sevdasına düşen, artık ibadet ve ihlastan sıyrılır.

* Huzursuzluğun kaynağı ikidir: Birincisi bilmemek yani ilmi hali okumamak, öğrenmemek. İkincisi bildiğini tatbik etmemek.

* İki kişi bir araya gelince dedikodu, gıybet etmeyin, Allah deyin. Düşüncesi yalnız dünya olan kişilerle görüşmeyin dünya sevgisi size de tesir eder, zorunlu hallerde helâyâ gider gibi, görüşülebilir.

* Bir mümin kardeşine ait hoş olmayan, bir iş duyarsan yetmiş kadar özür kapısı vardır. [Yani bunu şu haklı sebepten dolayı işlemiştir diye yetmiş tane gerekçe bulmalı.]

* Faydasız konuşanlarla arkadaşlık etmeyin. Bid'at ehlinde haram işleyenden kaçın. İnsanların aybını görmeyin, insanların aybını gören, insanların hedefi olur.

* En büyük tehlike kendinizi tanımamaktır. Allahü teâlânın nimetlerini unutmaktır, kendinizi bir şey sanmaktır.

* Biliniz ki, nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz.

* Kâfir de olsa, fâsık da olsa hiç kimsenin bedduasını almayın.

* Hakkı bâtıldan ayırmak dünyada en zor şeydir. Bazıları ahirette hak diye sarıldıklarının bâtil olduğunu görecekler ve yandık diyecekler! Bazıları hakka bâtil diye hücum edecekler, saldıracaklar ve hüsrân içinde kalacaklardır. Bazıları da bâtila hak diye sarılacaklar ve kahru perişan olacaklar. Bu yüzden, her müslümana öğretmek için Peygamber efendimiz buyurmuşlar ki:

“Ya Rabbi bana doğruyu doğru olarak bildir ve doğruya uymayı nasip et. Allahım eğriyi de eğri olarak bildir ve ondan kaçınmayı nasip et. Ben bâtila hak diye sarılmayayım.”

* Katarda olan, gemide olan, uçakta olan ne ise biz oyuz! Çünkü dünya dönüyor demek hareket demektir. Hareket demek bir yere gitmek demektir. Çünkü durmuyor ki devamlı suretle ömür bir yere gidiyor. Bu katarda vakti saati gelenler iniyor gidenler biniyor. Aksi halde her gün ölenler var her gün doğanlar var. Bu katarda olanlar ister saltanatla yaşasınlar, ister üzüntüyle yaşasınlar ne fark eder? Yolcuya siz bütün saltanatı verseniz yolcunun bir şeyi değişecek mi? Ancak saltanat kalana layıktır. Kalıcı olana layıktır. Kalmalıdır da. Bu

dünyada bir şey kalmıyor ki. Ne şehirler kurulmuş, ne memleketler alt üst olmuş, ne sevgililer perişan olmuş, neye yaradı? Kalıcı olana (talip olmak) lazımdır. Anne karnındaki çocuk doğmak içindir. Anne karnında yaşamak için değil! Dünyaya gelen çocuk; insan da ölmek için yaşatılmıştır. Kalıcı değil!

* Her şey niyetle kaim. Her şey niyete bağlı. Niyetsiz hiç bir şey olmaz. Hiç kimse levhalara bakmadan otobanlara yanlış girse ve ömür boyunca gitse, bir yere varamaz, arzu ettiği yerin yanından geçemez. Onun için niyet yol levhası gibidir. Yol levhası sizi arzu ettiğiniz yere götürür. Yoksa, sizi yol levhası bir yere götürmeye mecbur değildir. Siz bakıyorsunuz. Tercihinizi yapıp gidiyorsunuz. İşte niyette öyle. İyi niyetle yaptığımız her iş bizim için sevaptır. Kötü niyetle yaptığımız her şey günahdır. Niyetsiz yapılan da ha var, ha yok. Öyle şey olmaz zaten. Senin niyetin ağzınla olmasa bile, mutlaka kalbinden bir istikamet vardır. Olmaz başka türlü, çünkü.

* Gayeniz, maksadınız **yol levhası olmak** olsun. Ehl-i sünneti göstermek için, Allahü teâlânın razı olduğu istikameti göstermek için, Peygamberimiz aleyhisselamın sevgisine, rızasına kavuşturmak için yol levhası olun.

* Ruhunun katili olan, ahirette felakete uğrayacak, azap içinde olacak, ateşte yanacak. Peki ruhunu öldürmemek için ne yapmak lazım. Beslemek lazım. Sabah akşam yemek yediğin gibi, ruhunu da besleyeceksin. Ruhun gıdası nedir? Ruhun birinci gıdası imandır, ikincisi namazdır, üçüncüsü oruçtur, sohbettir, ilmihaldir. Yani onun manevi gıdaya ihtiyacı vardır.

* Nuh aleyhisselamın oğlu gemiye gelmedi. Dağa çıkar kurtulurum dedi. Neticede boğuldu. Allahü teâlâ, ehlini, zürriyetini koruyacağım vaadinde bulunmuştu. Bunun üzerine, babalık merhameti ile Allahü teâlâyâ bunun hikmetini sordu. Allahü teâlâ buyurdu:

(Senin ehlin zürriyetinden gelen değil, peşinden gelendir.)

* Bütün iş birlik beraberlikte. Birlik beraberlik içinde olursanız kimse size zarar veremez. Kendinizi sevmeyiniz. Kendini seven sevilmez. Kendini sevmeyeni herkes sever.

Allah var, gam yok

* Allah ist, gam nist. (Allah var, gam yok)

* Allah bes, baki heves (Allah var gerisi boş. Allah bize yetiştir, başka şeye ihtiyaç yok)

* Gece gökyüzüne bakınca parlayan yıldızları görürsünüz. Gökteki melekler de dünyaya nazar ediyorlar ve dünyayı karanlık, zulmet içinde görüyorlar. Yalnız, Ehl-i sünnet itikâdına uygun olan müminleri, karanlık gecedeki yıldızlar gibi görüyorlar.

* Müslüman müslümanı çok sevmeli, hiç üzmemeli. Din kardeşini kendisine tercih etmeli. Bunu yapmadan bir yere varılmaz. Allahü teâlâ, Musa aleyhisselama, **(Dostlarımı sevmedikçe, düşmanlarıma düşmanlık etmedikçe benim için bir şey yapmış olmazsın)** buyurdu.

* Bir hadis-i şerifte, **(Bir kişi borçlu olsa ve vermek azminde olsa, Allahü teâlânın yardımı onunla beraberdir)** buyuruluyor. Borcunu ödeyebilmesi için, Melekler o kimse için dua ederler. Melekler günahsız oldukları için duaları kabul olur.

* Büyüklerin yükünü alanın yükü alınır. Büyüklerin yükü, onları üzmemekle, yük olmamakla, verilen görevi tam yapmakla ve israf etmemekle alınır. Firavunun çok kötülüğü vardı. Ama Allahü teâlâ Kur'an-ı kerimde, onu kötülerken **“israf edici”** kötü sıfatı ile bildiriyor. İsraf etmemeli. İsraf eden şeytanın arkadaşı olmuş olur.

* Gök her yerde mavi, Müslüman da, her yerde Müslümandır. İhlaslı da her yerde ihlaslı olur.

* İdareci yükünü dağıtmalı, emri altındakilere durumlarına göre uygun görevler vermeli. Tek kişide bütün yük toplanmaz. Tek kişide bütün iş, yük toplanırsa, altından kalkılamaz, işler tıkanır.

* Her işi ben yapacağım diyen idareci kötü bir yöneticidir. Yöneticinin işi olmaz. İş olmaz demek, iş yapmaz, işleri takip etmez demek değildir. O, teferruatla, ayrıntı ile uğraşmaz, her şeye karışıp bunaltmaz, işe yön verir, bu yönde gidilmesini temin eder.

* Kendisine dinini imanını öğreten, ehli sünnet itikadı üzere yetiştiren anne babasını üzen, rıza ve dualarını almayan, ölene kadar başını secdeden kaldırmasa bile Cehennemden kurtulması çok zordur.

* İslam âlimlerini tanıyan ve yollarında olana her şey verilmiştir.

Ne kadar şükretse azdır. Allahü teâlâ onu hayvan değil insan, kâfir değil Müslüman olarak yaratmıştır ve Ehl-i Sünnetin içinde de büyüklerin yolunu tanımak nasip etmiş, verilmedik bir şey bırakmamıştır.

* Çok şey bilmek insanı kurtarmaz, şeytan da âlimdi, ilim vardı ama ihlas yoktu.

* Allahü teâlâ bir kuluna hayır murat ederse, onu sevdiği bir kuluna tanıtır. O büyükleri tanımak bu ömrün en kıymetli sermayesidir.

* İnsan güzel bir şeyin tekrarını arzu ederse, salevat-ı şerife okusun.

* Allahü teâlânın bir kulunu sevdiğine alamet ikidir:

Birincisi, ona tam iman etmiş olmak;

İkincisi, onun kullarına hizmet etmek.

* Büyüklerin bütün kararları tam isabetlidir. Çünkü onlar dünyaya değil, ahirete bakarak karar verirler. Yani bu karar yüzünden ahirette o şahsın başına ne gelecek, ona bakarlar. Nimet gelecekse evet derler, sıkıntı gelecekse hayır derler.

Kendi görüşünü benimsemek

* En çok korktuğumuz, ürktüğümüz insan, bunu ancak ben yapabilirim diyendir, kendi görüşünü beğenendir. Bu insanı şirke kadar götürebilir. Üç halde bulunmamalıdır:

1- Müşrik, 2- Kâfir, 3- Rai.

Rai, kendi reyine, kendi aklına göre hareket edendir. Bu üç kimsenin duası kabul olmaz.

Hazret-i Ali buyuruyor ki:

(İster âlim, ister zalim, ister fâsık olsun başınızda birisi bulunsun, yalnız olmak şeytanla beraber olmaktır.) İki kişi olsa biri emir tayin edilir.

* Müslüman dinine uydukça başarılı olur. Bu başarı onun değil sistemin başarısıdır. Sıkıntısının sebebi ise sisteme yani dinimize uymamaktan [nefsine uymaktan] kaynaklanmaktadır. Biz dinimize ne kadar uyabilirsek o kadar rahat eder ve başarılı oluruz. Allahü teâlâ **"Allah'a, Peygambere ve sizden olan amire itaat edin"** buyuruyor. Kim kendi aklına göre hareket ederse helak olur. Dinin

emirlerine uymak birinci şarttır. Büyük engel insanın kendisidir. Nefsimize uymak en büyük engeldir. Nefs, hiçbir kâfire benzemez. Çünkü o doğrudan Allahü teâlâyâ düşmandır. Kelime-i tevhid içimizdeki düşmana karşı tek ilaçtır. Bir içimizde, bir de dışımızda düşmanlar vardır. Dış düşmanlar belli biz içimizdeki düşmanı halledelim. Tevbe edelim. Kaza bela ancak dua ile gider. İstiğfar edin, mutlaka Onu affedici bulursunuz.

* Allahü teâlâ, her ibadetin karşılığını, ne kadar sevap verileceğini bildirmiştir; bire on, bire yetmiş, bire yedi yüz gibi. Ancak iki şeyin karşılığında hesapsız sevap vereceğini haber vermiştir. Bunlardan birisi yemek yedirmek diğeri ise oruç tutmaktır. **“Bunların karşılığını ahirette ancak ben vereceğim”** buyuruyor.

* İhlaslı olun inancınızı kaybetmeyin. Kim Allah içinse, Allahü teâlâ da onun içindir.

* Nefs, Allahü teâlânın en büyük düşmanıdır. Bunu zayıflatmanın ve yola getirmenin en iyi çaresi, namazdır. İnsan namazını doğru ve güzel kıldıkça nefis perişan olur. Nefsi ikinci derecede üzen şey de, istişaredir. Çünkü nefis kendinden başka üstün tanımak istemez.

* Büyüklerden feyz gelmesinin alameti, kalbden dünya sevgisinin çıkmasıdır. Ne kadar dünyadan uzaklaşırsak, feyz o kadar çok geliyor demektir.

* “Ben oldum” diyen olmamıştır.

* Allahü teâlâ bu dini üç şeye karşılık gönderdi: Şeytan, Nefs, Kötü arkadaş.

* Üç kişinin borcunu Allahü teâlâ öder:

1- Cihad için borç para alan

2- Ölen bir müslümanın kefen ve defin işlemi için borç para alan

3- Nefsini günden gün korumak niyetiyle evlenmek için borç para alan.

* Din kardeşleriniz arasında cüzdanlarınız aşağıda, ayaklarınızın altında olsun. Yukarı çıkarırsanız aranızdaki muhabbet ve bağlılık gider.

* Ehli sünnet âlimleri, istirahatlarını zevklerini terk ettiler. Kitaplar yazdılar, nasihat ettiler. İnsanlar akın akın onlara gelip veya kitaplarını okuyup hidayete kavuştular. İşte gerçek ruh çağırma buna derler.

Kâbusnâme [Çok kıymetli nasihatler]

Kâbusnâme, 1082 yılında Kûhistan sultanı İskender bin Kâbus'un, oğlu Gilan Şah'a nasihatleridir. Tarih boyunca pek çok padişah, sultan ve devlet adamı tarafından birçok dillere çevrilir, birçok edebî, tarihî ve ahlâkî eserlere kaynak teşkil eder.

----- K â b u s n â m e -----

Ey oğul, artık ben kocadım. Zayıf ve azıksız olarak yol ağzına kadar geldim. Ölüm mektubunu elime verdiler. O mektup, sakalın ağarmasıdır.

Şimdi ey oğul, tecrübelerle elde ettiğim birkaç öğüt sana yadigâr olsun. Bu öğütlere uyarak hareket edersen, her muradına erersin, zamanın elinden sille yemezsin. Çünkü baba şefkati, oğlunun azarlanmasını bile istemez. Öyleyse sen de kulağını bu öğütler için açık tut, sonra pişman olmayasın.

Gençler kendi bilgilerini yaşlıların bilgisinden üstün görürler. Bunu bildiğim halde, sana yol göstermek için susarsam doğru olmaz. Bütün tecrübelerimi az ve öz olarak yazdım. Her şeyin azı ve özü faydalıdır.

Değerli mal, değerli insana vermek için saklanır. Benim de en değerli şeyim bu öğütlerdir ve en değerli kimsem de sensin. Bu öğütleri hor görme, bu sözlerden hem hikmet, hem saltanat kokusu gelir. Çünkü bu sözler hem padişahların sözüdür, hem de hukemanın sözüdür. Öyleyse yaşlılığında başına bir iş gelirse sıkıntı çekmemek için, bu sözleri gençlik çağında öğren. Çünkü yaşlılar çok yaşadıkları için çok tecrübe elde ederler, sıkıntılı anlarda bunların faydası olur.

***

Akıllı ol ve kendi soyunun itibarını iyi gözet, tâ ki, şerefsizlerden olmayasın. Akıllı ve kabiliyetlisin, ama öğüt de aklın süsüdür, benim vereceğim şeyle aklını süsle. Süslemezsen yine sen kaybedersin.

Benim ölümüm yakındır, senin de yerime gelmen yakındır. Öyle çalış ki bu dünyada bir azık hazırlayasın, o yolda sana yardımcı olsun. Çünkü, **(Dünya ahiretin tarlasıdır)** buyurulmuştur. Kendini öyle ver ki, senin yerine başka biri ekmesin.

***

Ölümsüz diyarı, bu ölümlü diyar ile değiştirmeye kalkma. İyiler

aslana, kötüler ite benzer. Çünkü it bulursa bulduğu yerde yer; aslan ise kendi inine götürür, sonra yer. Bu şu demektir: İt nefsinin esiridir, bulduğunu burada yer, aslan zekidir, ne bulursa, ne avlarsa o öteki diyara götürür. Gayret et, senin de avın iyilik olsun, öteki diyarda lazım olur. İyilikten murat, ibadettir. Kul için ibadetten daha iyi av yoktur. Çünkü ibadet eden ateşe benzer. Ateş ne kadar alçak yerde yansa da, alevi yükselir. İbadet etmeyenler de, suya benzer, su ne kadar yukarı akıtılsa da, aşağı düşer, göklere yükselmez. Boynumuzun borcu olan ibadet ateşini öyle kuvvetli yak ki, alevi göklere yükselsin.

***

Allahü teâlânın emrine uygun şükredersen, azı çok yerine geçer. Allahü teâlâ da çok değil, sadece beş türlü ibadet emretti. Çok olsa idi yapmaktan âciz kalırdık. Bunlardan biri Allah'ın birliğini ve Muhammed aleyhisselamın peygamberliğini dil ile söylemek ve kalb ile tasdik etmektir. Diğer namaz ve oruçtur. Zenginlere farz olan hac ve zekât da vardır.

Kelime-i şehadet, batılardan Allahü teâlâyâ sığınmaktır. Namaz o kabullenişin hakikatini kulluğunda uygulamaktır. Oruç, o kabullenişin ve kulluğun hakikatini Allah'a bildirmektir. Madem ki Allah'ın kuluyuz, öyleyse o kullukta sağlam durmak gerektir. Namaz ve oruç Allahü teâlânın has nimetidir, onları has kullarına nasip kılmıştır. Kötü kimseler bu nimetlerden uzak kalır. Eğer bu iki nimette kusur edersen seçkinlerden olamazsın, ayak takımından olursun.

Zekatını severek ver. Zekat malın kiridir. Kirli malla iş yaparsan temiz işlerin de kirlenir. Ömürde bir kere hac yap. Hac, günahları temizler. Bir farz hac, yirmi kez Allah yolunda savaşmaktan daha sevaptır.

Namazda maddi faydalar da vardır. Her şeyden önce, namaz kılanın bedeni ve elbisesi devamlı temizdir. Namaz kılan kişide büyülenme olmaz, çünkü namazın aslı tevazudur. Kendini tevazuya alıştıırırsan, bedeninin de sana uyar, tevazu kazanır. Sen tevazuyu gözetince, Allahü teâlâ makamını yüceltir.

Oruç tutmak yılda bir aydır. Yılda bir ay olan kulluğu dahi eksiklikle geçiren namert olur, akıllı olan namertliği kendine reva görmez.

Oruç tutmakta fitneci olma. Kadı gibi şehrin ileri gelenleri ne zaman oruç tutarlarsa, sen de o zaman tut; onlar ne zaman yerse sen de ye, cahillerin sözüne uyarak bir gün önce tutma.

Oruçla kulun ağzı mühürlenir. Sen bu mührü bütün bedenine, diline, gözüne, ayağına, eteğine de vurmalsın ki oruç senden razı olsun.

***

Şahsiyetini ana babanın verdiği adla değil de, kendi gayretinle kazanmaya çalış. Çünkü anan ve baban sana Ahmet, Mehmet gibi bir ad verdi. Oysa senin kazandığın ad, ya âlim, ya hâkim, ya doktor, ya öğretmen veya sanatkâr olacaktır. Bu adlar halk arasında makbul olduğunu gösterir.

***

Tatlı dille konuşmayı alışkanlık haline getir. **(Dili tatlı olanın dostları çok olur)** demişlerdir. Ne kadar tatlı söylersen söyle, sözün yerini bilmedikçe söyleme. Çünkü yerinde söylenmeyen söz, tatlı ve güzel de olsa acı ve çirkin görünür.

Kendini sıkıntıya sokacak sözü söyleme. Bu durumda susmak daha iyidir. Güzel söz söyleyen güzel cevap ıstır. İstedliğini söyleyen istemediğini ıstır. **(Kötü söz insanı dinden, tatlı dil yılanı ininden çıkarır)** derler.

***

Birine gelen belaya sevinmezsen, sana gelen belaya da kimse sevinmez. Senden zayıf olana zulmetme, böylece sen de, senden kuvvetli olanlardan zulüm görmezsin.

Çorak yere tohum eken ürün alamaz. Nanköre iyilik eden, çorak toprağa tohum eken gibidir, fayda görmediği gibi zarar da görebilir. Fakat iyiliği, lâıyk olandan esirgeme.

Elinden iyilik etmek gelmezse, bari halkı iyiliğe yönelt. Çünkü (Eddâllü alel-hayri kefâilihî), yani **(Hayra yönlendiren, o hayrı işlemiş gibi olur)** buyurmuşlardır.

Yaptığın iyilikten dolayı pişman olma ve kötülükten çok sakın. Çünkü iyiliğin ve kötülüğün karşılığı ölmeden sana erişir. İyilik ettiğin kişinin gönlü ne kadar rahat olursa, senin de gönlüne o kadar rahat erer. Kötülük ettiğin kişinin gönlüne ne kadar sıkıntı gelirse, senin de gönlüne o kadar sıkıntı gelir, belki de sen daha çok sıkıntı çekersin.

İki yüzlü olma, buğday gösterip arpa satma, halka kendini iyi gösterip gizlice kötü işler yapma, bu riya nişanıdır. Riyakârlıktan çok sakın.

***

İnsan iki hâl üzeredir: Sevinç ve keder. İster kederli, ister sevinçli ol, kederini ve sevincini öyle birisine söyle ki, üzülmediğin zaman o da seninle birlikte üzölsün, sevindiğin zaman o da seninle birlikte sevin sin.

İyiliğe ve kötölüğe çabuk sevinme ve üzölme, bu çocukların işidir. Olmayacak şey için kendinden geçme, yani olur olmaz şey için kendi durumunu değıştirme. Çünkü akıllı kişiler, olur olmaz şey için kendilerinden geçmezler ve değme yel ile deprenmezler.

Sevinçli iken bir musibet gelince kederlenme, refaha kavuşunca da hemen sevinme. Akıllı kişiler bunları hoş görmezler. Her yokuşun bir iniş i, her zorluğun bir ferahlığı vardır. Sevinmenin sonunda bir üzüntü, üzölmenin sonunda bir sevinç vardır.

Ummadığın bir yerden ümidini temelli kesme ve bir şey umduğun yerden de sakın çok ümitli olma. Çünkü genelde nasip, umduğu yerden değ il, ummadığı yerden gelir.

İyiye iyi, kötüye kötü de, hakkı inkâr etme. Yani sevmediğin bir kişi bile, bir şeye iyi diyorsa, o şey gerçekten de iyi ise, ona sakın kötü deme. Kötü derlerse, sen de kötü olduğunu biliyorsan; ona iyi deme. Hakkı kabul etmenin, hakkı inkâr etmekten iyi olduğunu unutma.

***

Öfkelenme. Biri sana öfkelenip sert söylerse sen ona yumuşaklıkla cevap ver. Ama ahmaklara susmaktan başka çare yoktur. Nitekim (Ve ma cevab-ül ahmak-ı illes-sükut), yani **(Ahmağa verilecek en güzel cevap ancak susmaktır)** demişlerdir.

Senin üzerinde emeği olanın emeğini boşa çıkarma. Eğer o emeğin karşılığını ödemi yorsan bari nankör olma. Senin için emek çeken düşmanın ise, ona da elinden gelen her iyiliği, ihsanı yap. Çünkü insan ihsanın kuludur.

Bazı iyi işler vardır, onları âdet edinen hem halk katında, hem de Hak katında itibar görür. Bunlar, ilim, edeb, tevazu, zühd, doğruluk, iffet, kimseyi incitmemek ve halka kolaylık göstermektir. Bunların

hepsinin sermayesi hayadır. Nitekim Peygamber efendimiz (**El hayâü minel iman**) yani (**Haya, imandandır**) buyuruyor. Haya varsa iman da var. İman varsa, o iyi işlerin hepsi de hâsıl olur.

***

Cahili, beceriksizi, insan yerine sayma, bunlarla beraber oturma, hele kendini âlim sayan cahilden, aslandan kaçır gibi kaç. Cahille sohbet etme, iyilerle sohbet et. Çünkü, iyilerin sohbeti yüzünden senin adın da iyi olur.

Şırlağan susam yağıdır, ne zaman gülle sohbet eder, hemhâl olur, artık ona susam yağı demezler, gül yağı derler, menekşeyle hemhâl olursa menekşe yağıdır derler. Gül ve menekşe gibi güzel çiçeklerin hassaları, rayihaları yüzünden, onlarla kırk gün düşüp kalkınca, susamın adı unutuldu, gül ve menekşe ile anılır oldu. Hatta bu durumu hiç bilmeyen onu gül yağı menekşe yağı sandı. Onun için Peygamber efendimiz, (**Bir kavimle kırk gün düşüp kalkan, onlardan olur**) ve (**Kişinin dini, arkadaşının dini gibidir**) buyurdu. Demek ki iyilerle veya kötülerle beraber olan onlar gibi olur.

***

Sana yapılan iyilikleri asla unutma. Senden bir şey bekleyene, sitemle "Benden bir şeyler umuyorsun galiba" diyerek başına kakma; çünkü senden bir şey bekleyene sitem etmek "ben de bir menfaat bekliyorum" demek olur ki, bu da himmetsizliktir. İyi huyu ve iyi kişiliği meslek edin, kötü huylardan uzak ol. Kimseye zararın, azarın ve nazarın değmesin. Zarar verici olmak iyi değildir; çünkü zarardan eksiklik doğar, eksiklikten ise şerefsizlik. Öyleyse halk içinde şerefsiz olmak iyi değildir.

Seni akıllı kişiler övsün, cahil kişiler övmesin. Çünkü akıllılar ileri gelenlerdir, cahiller ayak takımıdır. Bu iki grup birbirinin zıddıdır. Akıllının bilgilice işini cahil beğenmez, cahilin bilgisizce işini akıllı zaten beğenmez. Çünkü akıllı olan kendi mizacına uygun olarak bilgilice iş görür, seni onun için beğenir; cahil de kendi mizacına uygun olarak iş görür, seni onun için över. Cahilin övdüğü işten sakınmak gerek, tâ ki akıllıların eğlencesi olmayasın; çünkü sıradan kişilerin katında övülen insan, ileri gelenlere maskara olur.

***

Kimseyi incitme. Birisi seni incitse de, sen onu incitme ki,

büyükülüğün nişanı budur.

Tecrübeli, şefkatli dostların sana öğüt verirlerse, öğütlerine kulak ver. Öğüt veren böylesi dostların yanına yalnız olarak git ve öğütlerinden nasibini al. Çünkü faydalı öğüt yalnızken verilir, halk arasında verilen öğüt kulağa girmez olur, hem de sitem gibi olur.

Bir konuda bilgin tam olsa da bilginle gururlanma. Ne zaman sana bir iş düşse, iyice bilsen ki sen o işi başarabilirsin, buna güvenme, bir akıllı kişiye danışmadıkça o işe başlama. Kendi görüşünü beğenenlerden olma.

Bir bilene akıl danışmayı ayıp sanma, "Doğru görüş benim görüşümdür, başkası bana elverişli olanı ne bilir" deme, kendi bildiğine gitme. Çünkü kendi görüşüyle iş tutan kişi, pişman olur. Akıllı yaşlılarla ve şefkatli insanlarla yani o işin ehli ile istişare et, sonra o işe el at.

Nasıl bir gözle görmek, iki gözle görmek gibi olmazsa, iki kişinin görüşü de bir kişinin görüşü gibi değildir. Ehli olan çok kişi ile istişare daha iyidir. Bir doktor hastalansa kendi kendini ameliyat edebilir mi? İhtiyaç sahibi birisi senin yanına gelecek olsa, onun için çalış, çabala; emeğini ondan esirgeme. Bu, düşmanın veya seni çekemeyen biri olsa da, farklı davranma. Ola ki o düşmanlık dostluğa dönüşse.

Sözden anlayan kişiler sana gelecek olsalar, onlara hürmet et ve iyi davran. Çünkü onların sana gelmeleri seni ağırladıkları yani sana kıymet verdikleri içindir. Sen de onları ağırlarsan yani onlara kıymet verirsen, bu kez sana gelmeye daha istekli olurlar. Şahsiyetsiz kişinin yanına, kimse gelmek istemez.

***

Doğru konuş, sakın yalan söyleme ve yalana benzeyen gerçeği de söyleme. Çünkü bir gerçek ki yalana benzer, o da yalan olmuş olur. Hep sözünün doğruluğuyla tanınmış biri olarak bilinmeye çalış.

Sözünü yerine uygun olarak söyle, uygunsuz söz söyleme. Çünkü beğenilen sözün hem söyleyene yararı var, hem de işitene. Uygunsuz sözün zararı ise, söyleyene de, işitene de olur.

Sözünün başına ve sonuna dikkat et. Birisine bir şey söyleyecek olursan yüzüne karşı söyle, arkasından konuşma. Böylece sözünü bilerek söyleyenlerden olursun. Çünkü lafını bilmeden konuşan kişi,

açık ve anlaşılır konuşan papağana benzer. Papağan sarf ettiği sözden habersizdir. Papağan gibi olanlara, "konuşur ama konuşmasını bilir" demezler. Öyleyse konuşan ve konuşmasını bilen odur ki, konuştuğu zaman kim olursa olsun ondan bir şey anlayabilmeli. Böyle olmayana insan demezler, çünkü böyleleri insan suretinde hayvandır.

Söz yüce bir şeydir, sen de sözü yüce bil. Çünkü söz en yüksek yerden gelmiştir, onun için azizdir. Bu aziz sözün yerini bulunca bildiğinden sakınma. Ve yeri değilse sözü harcama, tâ ki sözün zayıf olmasın, aklına ve bilgine zarar gelmesin.

***

Yok yere, anlamsız iddiada bulunma. Bir ilimden habersizsen, o ilimle ilgili iddiayı bırak. Dilediğini, o bilmediğin ilimle elde edemezsin, ama bildiğin ilimle ne gerekirse elde edersin.

Sana faydası veya zararı olmayan sırrı öğrenmeye heveslenme ve sırrını kimseye söyleme. Birkaç kişi bir yere toplanıp otursa, orada biriyle fısıldaşma. İyi dahi konuşsan halk kötüye yorar: "Kim bilir ne uygunsuz söz ki, fısıltıyla söylüyor" der. Çünkü halkın birbirine olan şüphesi kötüdür, öyleyse sözü açık söyle, ama ne söylersen kendi değerince söyle, kendinden büyük söyleme.

Birisinden işittiğin sözü dinle, fakat o sözle çabuk hareket etme. Ne söylesen, önce düşün, sonra söyle, tâ ki sonra o sözünden pişman olmayasın; çünkü derhal söylemenin bir şekli var: Ya yarar, ya zarar. Ama düşünüp söylemek iki şekildir:

1- O sözün zararlıysa düşünmekle anlarsın, o zararlı işten sakınırsın.

2- Yararlısını doğru bilirsın, çekinmeden o yararlı şeyi elde etmeye gayret edersin.

Nerede olursan çok bilgili ve az sözlü ol. Susmak ikinci sağlıktır. Çünkü çok kişi sağlıklı iken, sözü yüzünden hasta olur. Az söylemek ve öz söylemek akıl nişanıdır. Çok söylemek bilgisizlik nişanıdır. Çünkü bir kişi ne kadar akıllı ve kâmil olsa da, ne zaman çok sözlü olursa -sözleri hep yerinde olsa bile- ayak takımı arasında adı beyinsiz olur. Eğer cahil ve sıradan biri de olsa, ne zaman susmuştur ve konuşmaz, sıradan kişiler onu akıllı ve hünerli kişilerden sayarlar.

***

Ne kadar temiz gönüllü, ne kadar iyi kalbli olsan da, kendini övücü olma. Kişi kendine iyiyim diye şahitlik ederse şahitliği geçmez. Çünkü şahitliği kendin için yaparsan onu dinlemezler. Çalış ki, seni başkaları övsün. Kendi kendini övme.

Gücün yettikçe söz dinlemekten ürkme. Çünkü insan söz dinlemekle söz ehli olur. Buna delil şudur: Bir çocuk doğunca yer altında bir kubbede besleseler, süt emzirseler ve anasıyla dadısı yanında hiç konuşmasalar, o çocuk büyüdüğü zaman dilsiz olur. Ama orada iki çocuk olsa ve hiçbir söz işitmeseler, ikisi birbiriyle konuşmakla bir dil oluştururlar ve o dili de ancak ikisi bilir, başkaları bilmez. Öyleyse halkın sözünü işit ve kabul et. Özellikle geçmiş beylerin ve âlimlerin sözlerini can kulağıyla dinlemek ve itimat etmek gerek.

***

Âdil hükümdar Nuşirvan'dan altın öğütler

* Gece ve gündüzün birbiri ardınca gelip gittiğini gören insan, halden hale dönmesine üzülmessin. Yani sevinç gidip üzüntü gelirse, üzüntü gidip sevinç gelirse, önem vermesin.

* Beceriksizle dost olma, beceriksiz ne dostluğa yarar, ne düşmanlığa.

* Bir işi yapıp pişman olan, bir daha o işi yapmasın.

* Dostlarına düşman olan birisine dost denmez.

* Kendini bilgili sanan cahilden sakın.

* Düşmanın sırrını bilmesini istemiyorsan, dostuna da sırrını söyleme.

* Büyüklere küçük gözüyle bakma, çünkü büyükleri küçük görmek büyük ziyan getirir.

* Yakın arkadaşlarından bir şey ummaktansa, ölümü yeğ gör.

* Himmetsiz kişinin ekmeğini yemektense, aç öl.

* Şüphenin yolunu yüz yerden bağlayacak olsan da, tecrübe etmediğin kişiye güvenme.

* Kendinden aşağı akrabalarına muhtaç olmaktan büyük dert yoktur.

* Bilmediği şeyi iddia edip, iddiasını başaramayarak yalancı

çıkmaktan büyük ayıp yoktur.

* Elinden geldiği halde, kendisinden istenen bir işi bitirmeyen kişiden daha cimri kimse yoktur.

* Bir kişi senin aleyhinde bir söz söylese ve birisi de dostum diye o sözü sana yetiştirse, sen bunu ötekinden beter düşman bil. Çünkü o düşman, arkandan konuşur, dostun ise yüzüne karşı söyler.

* Lüzumsuz yerlere göz dikmekten ve kulak vermekten daha büyük dert olmaz.

* İnsan her şeyi cahillerin şerrinden saklayabilir, ama bilgisini kendi şerrinden saklayamaz.

* Halkın, senin iyiliğini söylemesini istiyorsan, kimsenin kötülüğünü söyleme.

* Dostlarının az olmasını istemiyorsan kindâr olma.

* Zahmet çekmeden kolaylıkla ömür sürmek istersen, kendi işine bak, başkasının işine karışma.

* Deli denmesini istemiyorsan, ele geçmeyecek bir şeyi isteme.

* Daima alnın ak, yüzün pak olmayı istersen, utanmayı iş edin.

* Aldanmamak istiyorsan, tecrübe edilmiş işleri bırakıp tecrübe edilmemiş olanlara yapışma.

* Mahcup olmak istemiyorsan, katkın olmayan yerden bir şey götürme.

* Perdem yırtılmasın diyorsan, kimsenin perdesini yırtma.

* Arkamdan gülünmesin diyorsan, elinin altındakileri iyi besle.

* Pişman olmak istemiyorsan, nefsin arzusuna uyma.

* Zeki kimse kendini başkasının aynasında görür. Yani bir kişinin yaşayışına bak, işleri iyi mi, kötü mü? Eğer ondaki kötü bir iş sende de varsa, bu işlediğin iş kötüdür ve ondaki iyi bir iş sende de varsa, bu işlediğin iş iyidir. Böylece işinin iyisini kötüsünü göstermek için o kişi sana ayna olmuş olur.

* Korkusuz olmak istersen, halkla kavga etme, onları inciticilerden olma.

* Kendine hürmet edilmesini istersen, başkalarına hürmeti gözet.

* Sözüm dinlensin dersen, önce kendin o sözü uygula. Yani yapmadığın iyi işleri başkasına emretme, sakınmadığın kötü işleri de başkasına yasaklama.

* Herkesin iltifatını kazanmak istiyorsan, elin açık olsun, nimetini

herkese saç. (Tuzunun, ekmeğinin hakkı var) diyenleri çoğalt.

* Eğer bütün gönüllerde yer etmek istersen, sözünü herkese hoş gelecek şekilde söyle.

* Kâmil insan olmak istersen, kendine lâayık görmediğın bir işi başkasına da lâayık görme.

* Eğer yüreğine iyileşmesi mümkün olmayan bir yara açmak istemiyorsan, cahillerle tartışma.

* Halkın iyisi olmayı istersen, varını halktan esirgeme.

***

Gerçi gençsin, ama yaşlılar gibi akıllı ve temkinli ol. Birdenbire gençliğı bırak demiyorum. Tembel gençlerden olma, neşeli ol. Çünkü gençler neşeli olursa hoş olur. Delilik çeşitlidir. Bir çeşidi de gençliktir. Ama cahil gençlerden olma. Belâ cahillerden kopar. Ömrünün faydalı lezzetini gençlik çağında al, yaşlılıkta bu lezzeti bulamazsın, bulsan da faydası olmaz. Ne olursa olsun gençlikte Allahü teâlâyı unutma ve ölümden emin olma; çünkü ölüm gelince genç yaşlı demez. Öyleyse bilmiş ol ki, doğan ölür ve dünyaya gelen gider.

Yaşlılara çok hürmet et ve onlarla rastgele konuşma ve onların sözüne hemen cevap verme. O meseleyi bilsen bile, **(Cevabını yine siz buyurun)** diyesin ve susasın. Çünkü en güzel cevap, onları dinleyip susmaktır. Yoksa onların vereceğı cevaptan utanılacak bir duruma düşersin. Yaşlıların bilgi ve tecrübesi gençlerinkinden fazladır. Ama bu dediğim yaşlılar, saçını başını büyüklerin sohbetinde ağartmış olanlardır. Din gayreti olan, büyükleri seven, onların kitaplarını okuyan yaşlılardır, diğer yaşlı kimseler değildir. Çünkü gelişigüzel büyümüş yaşlıdan, büyüklerin sohbetini dinlemiş toy gençlerin sözleri daha iyidir.

Gençliğini rastgele geçirme, tâ ki yaşlılıkta bilgisiz kalmayasın. Yaşlılar gibi olmaya, onların yanında bulunmaya dikkat et. Atalarımız, **(Öküz olacak tosun, öküzlerin yanında yatar)** demişlerdir.

Ne zaman ki gençlik çağı geçip ihtiyarlık çağı gelse, artık gençlikteki dinçliğı bekleme. Gençler gibi giyinme, gençler gibi yaşamaya özenme. Çünkü yaşlı, genç gibi zevk ve şehvet peşinde olursa, halk arasında rezil olur. Öyleyse insan yerini yurdunu iyi

bilsin. Gençlikte genç olsun, kocalıkta gençlik evinden ihtiyarlık evine göçsün, yoksa, su üstüne yazı yazmaya kalkan ve deniz üstüne saray yapmaya kalkışan kimseye benzer.

***

Yaşlandığında bir yerde yerleşmeye çalış, çünkü yaşlılıkta yolculuk yapmak akıl kârı değildir. Hele yoksul ise daha zordur. Çünkü yaşlılık bir düşman, yoksulluk başka bir düşman; bu iki düşmanla, mecbur kalmadıkça, yola çıkmak akıllıca bir iş değildir. Eğer Allahü teâlâ, o yolculukta sana yardım ederse ve nimete kavuşursan, evine dönmeyi arzu etme ki, bir evden ötürü yine yolculuk zahmetini çekmeyesin. Çünkü kişinin geçimi nerede iyiye evinin orada olması uygundur. **(Doğduğum yerde yaşlanmam ve hep orada kalmam gerekir)** demek yanlış olur. Onun için atalarımız, **(Doğduğun yerde değil, doyduğun yerde kal)** demişlerdir. Vatan ikinci anadır; çünkü anayı sevmek imandan olduğu gibi, vatanını sevmek de imandandır. İçinde aç, müflis oturmak imandan olmaz. O halde işin nerede gelişmişse orayı vatan edin. Çünkü, (Kazancı nerede ise o yerde olmak saadet belirtisidir) demişlerdir. Bahtsızlık alameti şudur ki, aç ve dinç otursun, kıtlık çeksin, bu vatanımdır, terk etmem desin. Bu ahmaklıktır. Görmez misin, Resulullah efendimiz Mekke'de doğdu, Mekke'yi fethetmesine rağmen, tebliğ görevini Medine'de daha rahat yaptığı için artık Medine'den ayrılmadı.

Sen de yararlı bir yer bulunca oradan ayrılmamaya çalış, orada ayak direyesin. Sakın filan yerde fayda daha çoktur, diyerek başıboş varmayasın, burada olan zararı orada kötü kılarırsın ve orada daha zararlı olursun. Çünkü (İyi bir yeri bırakıp daha iyisini bulayım deme, bu hayal ile onu bulamazsın ve olanı da elden çıkarırsın) demişlerdir. [Dimyata pirince giderken, evdeki bulgurdan da olursun]

***

Eğer dost ve düşmana iyi görünmek istersen ömrünü düzensiz geçirme, boş yere harcama. Ömrü boşa geçen, avamdan sayılır. Öyleyse kendi işinin düzenini iyi koru.

Çok şakalaşma. (Şaka şerrin kılavuzudur, savaş şakadan kopar) derler. Ama iyi şakalar yapabilirsen yap, iyi şaka yapmak ayıp ve günah değildir. Şaka iyidir, ama saçma sapan şaka yapma. Şakayı

senden aşağı kişilerle yapma, tâ ki itibarın eksilmesin. Çok şaka yapan hafife alınır, şakanın fazlası, insanın değerlerini giderir ve kötüler, aleyhine cesaretlendirir. Şakalaşmayı o derece ayarla ki, yemeğe atılan tuz gibi olsun. Yemeğe atılan tuz, çok olunca yemeğin lezzetini nasıl giderirse, şaka da öyledir. Azı karar, çoğu zarar. Çok az olursa gönlümüzün neşesi yerine gelmez. Şaka, gönüldeki donukluğu ve o işe karşı doğan bıkkınlığı giderecek kadar olmalı.

Eğer şakayı terk edemiyorsan bari kendi akranınla yap, tâ ki onların sözü sana ağır gelmesin. Çok şaka insanın bütün hünerini hor eyler, kişi ne kadar ağır başlı ve hünerli olursa olsun, adi mizahla uğraşırsa, hafif ve itibarsız olur. Çünkü sen ne söylersen, ister istemez cevabını ıstırsın. Sen başkasına ne yüklersen, sana da o kadar yük gelir.

***

Ne kazanırsan doğru ve uygun yerden kazanmaya çalış, tâ ki oradan kazandığın içine sinsin. Kazancını telef etme, dağıtma; yani olur olmaz yere harcama. Malı saklamak kazanmaktan daha güçtür. Çünkü parayı çok kişi kazanır, ancak saklamasını, harcamasını bilmediği için yine de cimrilikten kurtulamaz. Çalış, dünyalık biriktir. Eğer bir gün ihtiyacın olursa, toplayıp biriktirdiğinle istediğini satın alırsın. Sonra çalış ki, o harcadığın kadarını yerine koyasın. Eğer hep keseden yersen, aldığınca yerine koymazsan, Karun kadar malın olsa da çabucak yok olur.

Gönlünü bir şeye sımsıkı bağlama. Eğer o şey ansızın elinden giderse üzülmeydin. Yani zenginliğe büsbütün "Bana kalsın" diye gönül bağlama. Eğer başına yoksulluk gelirse, üzülp gönlün daralmasın. Eğer malın çok olursa, bir gün yoksul olacağını düşün, o malı ihtiyatla, ölçülü harca. Çünkü ölçülü harcayınca mal ne kadar az olsa da sonunda bir şey kalır, ama ölçüsüz harcayınca mal ne kadar çok olursa olsun sonunda hiçbir şey kalmaz. **(Zahmetle saklamak, zahmetle istemekten iyidir)** demişlerdir. Eline değeri az olan bir şey geçerse, bundan ne olur deme, onu saklamaya çalış. Çünkü değeri az olan şeyi saklayamayan değeri çok olanı hiç saklayamaz.

***

Hangi işi yaparsan yap, tembel davranma. Tembellikten utan, tembellik bahtsızlığın başıdır. Her işe emek ver. Emek verilen işin

sonu, tembellikten iyi olur. Çünkü emek vermekle elde edilen, ne kadar çok olursa, tembellikte de o kadar eksilir. Yazık değil mi, bir anlık emek yüzünden elde edilecek şeyi tembellik yüzünden yitiresin. Öyleyse geri durmak akıllıca bir iş değildir; yoksa muhtaç olarak yaşarsın. Bilmiş ol ki, muhtaç olduktan sonra, (Ah n'olaydı emek çekseydim, tembellik etmeseydim, şimdi lazım olan şeyi elde etseydim) demenin, pişman olmanın faydası olmaz.

Çalış ki emeğinin neticesini yine sen yiyeyin, tâ ki emeğin boşa gitmesin. Sende değerli bir şey varsa ve birisi o sevdiğin şeyi senden isterse, eğer lâıksa ondan esirgeme. Çünkü ne olursa olsun, kişi mezarına bir şey götüremez. Harcamanı gelirine göre yap, tâ ki yoksulluk ateşi sana yol bulamasın. Elinde olanla yetin, çünkü kanaat ikinci zenginliktir. Sakın açgözlü olma. Çünkü sana yük olacak şey nerede olsa yetişir.

***

İsraf etme. İsrafı hoş görme, kötü bil. Çünkü israf Allahü teâlânın sevmediği şeydir. Onun sevmediği şey kullar için uğursuzdur. Allahü teâlâ **(İsraf etmeyin, Allah israf edenleri sevmez)** buyuruyor. Madem ki Allahü teâlâ müsrifi sevmiyor, sen de israfı sevme. Her felaket bir sebepten dolayı gelir. Yoksulluk da bir felakettir ve onun sebebi israftır. İsrafın fakirlikten başka sonucu yoktur. İnsanın kendi ihtiyacı için harcadığı şey israf değildir. İsraf, gereksiz yerlere harcanan şeydir; ne dünyasına, ne de ahiretine yaramayan şeydir. Sözde, sohbette, yemekte, içmekte ve her bir işte israf iyi değildir. Çünkü israf, teni eritir, nefsi incitir, canı daraltır ve diri insanı öldürür. Devamlı israf ederek rızkının kapısını üstüne kapama. Gücün yettiğince kendini hoş tut, kendi işin için gerekli harcamadan kaçınma. Bir şey senin için ne kadar aziz olsa da, kendi canından daha aziz olmasın. Kısacası, elde ettiğini ölçüyle harcamaya çalış.

***

Dünyada iki şey vardır: Halk birinden kaçır, öbürünü sever. Biri zahmet, diğeri rahattır. Ama ikisi de insana gereklidir. Çünkü zahmet çeken rahata erer, rahat yaşayan zahmete ermedikçe olmaz. Bugünkü zahmet yarının rahattır, yarınki rahattık da önceki günün zahmetidir. Ne elde edersen, ikisini harca, ikisini sakla. Ne kadar ihtiyacın olursa olsun bundan fazlasını harcamaya, zamanla

birikir, bir zaruret anında ihtiyaç olur. İşte o her gün artanı biriktir ve küçük bir ihtiyaç için ona dokunma, onu unut. Biriktirince böyle biriktirmek gerekir. Eğer yaşlanmadan ölürsen "Hayırlı kişiydi, mirasçısına bu kadar miras bıraktı" derler. Yaşlanırsan zaten işten güçten kalırsın, o zaman bu biriktirdiğin sana destek olur.

Borç edinme, bir şeyini rehine koyma. Buna benzer işlerden dolayı halk içinde hor ve itibarsız görülürsün. Öyleyse bu işleri kendine büyük günah bilmelisin. Bir dostuna ödünç vermişsen, artık ona malımdır deme, o parayı o dostu bağışladın farz et. O dostun kendiliğinden vermedikçe isteme, tâ ki gecikmesi sebebiyle dostluk bozulup kesilmesin. Çünkü borcun gecikmesi, dostu çabuk düşman eder, ama düşmanı dost etmek güçtür. Düşmanı ve dostu bilmemek çocukların işidir. Dostu düşmandan ayırmak ve akıllıca davranmak gün görmüş yaşlıların işidir. Elinde olandan ihtiyaç sahiplerine vermeyi esirgeme. Kimsenin malına da tamah etme ki, halkın gözünde büyüyesin. Kendi malını kendinin, elin malını da elin bil.

***

Doğru için de olsa, yemin edici olma, çok yemin edici olarak tanınma, tâ ki mecbur kalıp da yemin edersen yeminine inansınlar. Her ne kadar zengin olsan da güvenilir, doğru sözlü ve iyi isim yapmış olmazsan kendini yoksul bil. Çünkü yalan söyleyenlerin ve kötü isim yapmış olanların sonu yoksulluktur. Kimseyi aldatmamaya çalış ve sakın aldanma, hele alış ve verişte. Çünkü insan alış verişte çabuk aldanır.

Bütün işlerde sabırlı ol, aceleci olma. **(Sabretmek ikinci akıllılıktır)** demişler. Yani bir kişinin ne kadar akıllı olursa ve bir işini sabırla işlerse, akıllı o kadar çok olur.

Her işte kendi işinden habersiz olma, gafillik ikinci ahmaklıktır. Yani gafil olan kişi ne kadar akılsızsa, ahmaklığı ve akılsızlığı bir o kadar daha artar. Sonra her işte bezgin olma, bezginlik ikinci cahilliktir. Eğer sana iş ve güç kapansa, tezce işini açmaya çalış, işin düzelmeye yüz tutuncaya kadar sabret, çünkü hiç bir iş aceleyle iyi olmaz.

***

Eğer ev almak istersen öyle bir yerden satın al ki, o mahallenin halkı iyi kişiler olsun. Önce komşularına bak evini al, **(Önce komşu,**

sonra ev) demişlerdir. Evi alınca komşuna çok hürmet et. Mahalle halkıyla iyi geçin, hastalarını sor, ölüsü olana başsağlığı dile, cenaze merasimine katıl. Komşunun sevinilecek bir işi olursa sen de birlikte sevin, eğer üzülecek bir işi varsa sen de birlikte üzü. İmkânın ölçüsünde komşuna hediye ver, yiyecek giyecek gibi... Çünkü sen komşularınla iyi geçinecek olursan, o mahallenin ileri gelenlerinden olursun. Komşunun çocuğunu görünce sev, okşa, mahallenin yaşlılarını ağırla ve hürmet et.

***

Dostsuz olma. Kim dostlarının işiyle ilgilenirse, dostları da onun işiyle ilgilenirler. Eğer o ilgilenmezse dostlar da ilgilenmezler. Öyleyse dostunun işini düşünüp ilgilenmeyen kişiye hiç kimse dost olmaz. Her an bir dost edinmeyi âdet haline getir, tâ ki dostların çok olsun. Çünkü çok dost arasında kişinin birçok ayıpları örtülür ve çok hüneri açılır. Bundan dolayı kişinin dostunun çok olması gerekir. Ama yeni dost tutunca eski dostlarından da yüzünü çevirme.

Dostlarının dostlarını da düşün, onlar da senin dostlarıdır. Düşmanlarıyla dost olan dosttan da çekin. Ayrıca dostuna düşman olan dosttan da sakın. Önüne kim gelirse sebepsiz yere seni şikayet eden dostlardan uzak dur. Böyle kişiden dostluk bekleme ve dünyada hiç kimseyi ayıpsız sanma.

İyilerle kötülerini birbirinden ayırt et. İyilerle gönülden dost ol, kötülerle dil ucuyla dostluğun olsun. Çünkü kişinin daima iyilere işi düşmez. Eğer bir kötü kişiye işin düşerse dostluğun sebebiyle elde edersin. Öyleyse kötülerle de düşmanlık etme.

Kimseye düşman olmamaya çalış. Eğer bir kimse sana düşman olursa korkma ve önem verme. Çünkü, **(Düşmanı olmayan kişi, düşmanın eğlencesi olur)** demişlerdir. Gizli ve açık, düşmanın işinden habersiz olma. Çünkü o daima kötü planlarla seni aldatma hesapları peşindedir. Sen de bir an bile onun kötü oyunlarından kendini güvende sanmayasın.

Düşmanının tasarladığı oyunları her an sora dur, tâ ki düşmanın belâsına uğramayasın. Sonra, fırsat düşmedikçe düşmanlığını belli etme ve düşmanına karşı ne kadar büyüklük taslarsan tasla, kendini düşmana büyük göster. Ne kadar düşmüş olsan da ona durumunu alçak gösterme.

Düşmanın güler yüz göstermesine, tatlı sözüne aldanıp gönül bağlama ve inanma. Eğer düşman sana şeker gösterse, sen onu acı bir şey san. Düşmanın ne kadar küçük olsa da, onu hor görme.

Bir düşmanın senden aman dilerse, ne kadar düşmanın olsa da ve sana ne kadar eziyet etmişse de sen ona aman ver ve düşmanın aman dilemesini çok büyük bir nimet yerine say. Çünkü düşmanın yenilmesi, kaçması ve ölmesi nasılsa, aman dilemesi de öyledir. Düşmanını güçsüz gördüğünde birden emin olup oturma, onu arada sırada gözetleyedur.

***

Önce işi yapmaya; sonra yaptığını söylemeye gayret et. Başkasının sana dil uzatmasını istemiyorsan, sen de kimseye dil uzatma.

Asla ikiyüzlülük etme ve ikiyüzlülerden uzak ol. Yedi başlı ejderhadan korkma, ama "evet" deyiciden kork. Çünkü onun söz götürüp getirmekten bir anda yırttığını sen bir yılda dikemezsin.

Birisi senin bir ayıbını yakalasa, o ayıbı hemen kendinden uzaklaştır.

Çok itibarlı bir yere geçme, tâ ki o yerden aşağı düşmeyesin. Yüksekten düşmenin acısı fazla olur.

Olur olmaz her suç için kimseyi cezalandırmayı düşünme. Eğer birisi bir suç işlerse, büyüklük göster ve ondan özür dilemesini iste. Çünkü o suçlu da insandır. Küçük bir suç için kimseyi suçlama, tâ ki seni de başkaları yok yere suçlamasınlar. Yani "keşke böyle yapmasaydı" diye suçlamasınlar.

Yok yere öfkelenme, kızgınlığını yutmayı alışkanlık haline getir. Birisi senin yanında hata yapsa, sonra da dönüp af dilese, o hatayı bağışlamayı boynunun borcu bil. Çok büyük bir suç olsa da affetmek güzeldir. Her işlenen hataya ceza verecek olsan büyüklüğün nerede kalır?

Sonra özür dilememek için hata yapmamaya çalış. Birisine karşı aniden hata işlersen özür dilemekten utanma. Senden de suçlular af isterse sen de bağışla, dileklerini kabul et.

***

Eğer birisinden bir şey istemeyi düşünürsen, önce onu dene, gör; o kişi cömert mi, yoksa cimri mi? Cömertse ihtiyacını dile getir,

ama dilek vaktini de gözet. Yani o kişinin gönlü dar veya aç olduğu vakit dileğini dileme ki umduğundan mahrum kalmayasın. Sonra dilersen mümkün olanı dile, ele geçmesi mümkün olmayan şeyi dileme, tâ ki elde edebilesin.

Bir istekte bulunmaya gittiğin vakit önce iyi sözler tasarla ve hoş bir edep ve usûlle ortaya uygun bir söz at, sonra buna uygun bir davranışla sözü maksadına getir ve hacetini dile. Söylediğin sözlerle ona lütuf göster, **(Hacet vaktinde lütuf göstermek ikinci aracıdır)** demişler, yani lütuf, sözü geçen kişi gibidir. Lütuf göstermenin, ona en yakınının söylemesi kadar yardımı vardır. Öyleyse bir dilekte bulunduğun kimsenin katında kendini bir aciz kul yerinde görmelisin, **(insan iyiliğe kuldur)**.

Bir şey istedin ve isteğin kabul edildi mi, o kişiye teşekkürünü yerine getir, onu hoşnut et. Böylece dileğin artarak devam eder. Nitekim Allahü teâlâ, **(Şükür, nimetin çoğalmasına sebep olur)** buyurur. Hem, önceki istek kabul olunca teşekkür etmek, ikinci isteğin kabul olunmasının da umududur.

Birisinden bir istekte bulundun, fakat isteğin kabul edilmedi; bunu da kendi talihinden bil. Varıp o kişiyi halka şikayet etme, "Hacetimi bitirmedi" deme. Çünkü o senin halka şikayet etmene önem verseydi, hacetini bitirirdi.

***

Bütün ilimlerin içinde din ilminden büyük ilim yoktur. Bütün faydalı ilimler dinin bir koludur. Din, kökü birlik olan bir ağaçtır, dalları dinin hükümleridir ve bunları birbirinden ayıran dünya menfaatidir.

Gücün yettiği kadar din ilmine çalış, din ilmini bilenlerin etrafında dolaş, tâ ki hem dünyayı elde edesin, hem de ahireti ele geçiresin. Allah nasip ederse önce din ilmine yapış, çünkü o gövdedir, kalanı daldır. Gövdesiz dal istemek sapıklık nişanıdır.

Eğer bu dediğim işlerden ilmi istersen kanaatkâr ol, yani helâli ve haramı seçici ol, açgözlü olma. Gönlünde ilim sevgisini sağlamlaştırsın, dünya sevgisini gider. Şöyle ki: İlme dost olmalısın, dünyaya düşman. Cefaya ve zahmete dayanıklı ol. Gece uyumayı ve erken uyanmayı huy edin.

Yazmaya ve okumaya karşı çok hırslı ol, yani yazmaktan ve okumaktan başka hiçbir şeye isteğin olmasın. Gayet alçakgönüllü ol,

burnu büyük olma. Okumaktan üşenme, faydalı ne okursan ezberle ve ezberini tekrarla.

Âlimleri sev ve daima ilim ehline yakınlaş, onların katında saygılı ol, edepsiz olma. İlim öğrenmekte hırslı ol, unutkan olma. Ama hocana ve her iyilik gördüğüne karşı haktanır ol. Yanından kitap, kalem eksik olmasın, gönlün bunlardan başka şeylerle dolmasın.

Ne işitirsen aklında tutmaya çalış. Sözü az söyle, ileri görüşlü ve ince fikirli ve kusursuz ol, kusurluluğa razı olma. Çünkü bir ilim talibi bu dediğim gibi olursa, çok süre geçmeden benzeri bulunmayan bir âlim olur.

Eğer çalışıp âlim olursan, gayet dindar olmalısın. İbadette, namaz, oruç ve taat bucağına komşu ol, elbiseni daima temiz tut ve hazır cevap ol. Sana sorulan her türlü meselede düşünmeden cevap verme. Uygunsuz hareketlerin hoşuna gitmesin. Başkasının uygunsuz sözüyle hareket etme. Kendi görüşünü başkasının görüşünden üstün tutmamaya çalış. Zayıf bir mesele için, **(Bu meselenin iki yüzü ve iki söylenişi vardır)** gibi uygunsuz şeyler söyleme.

Konuşma sırasında kaskatı kesilip durma. Karşına, sağına soluna bakarak konuş ve hararetli hararetli konuşurken, sözü çevirip gevşek konuşma. Toplulukta seni dinleyen halkı her an kontrol et. İnce görüşlülükle iyiden iyiye bak, eğer ağır nükteler hoşlarına gidiyorsa güzel nükteler yap. Yok, eğer amiyane nükteler istiyorlarsa sen de amiyane konuş. Toplulukta söylediğin her sözü unutma, çünkü başka bir zaman aynı toplulukta onu tekrar etmeyesin.

***

Her an açık yüzlü ol, asık yüzlü olma. Üstünü başını daima temiz tut, dinimizin yasakladığı her kötülükten kaç, emrettiği her ibadeti de yapmaya çalış.

Kadere inanan kederden kurtulur

* Mümin, başına hayır ve şer geldiğinde ben bunu bekliyordum diyendir. Allahü teâlânın kaza ve kaderine iman eden kederden kurtulur.

* Huzur, mekanda değil kalbdedir. Kalbin huzuru, insanın mutluluğu parayla değil, Allahü teâlânın zikriyledir.

Zikir birkaç çeşittir. Kur'an-ı kerim okumak zikirdir, doğru yazılmış dini kitap okumak zikirdir. Sohbet zikirdir. Namaz zikirdir. Yani zikir Allah'ı anma, hatırlamaktır. Şu veya bu şekilde hatırlamaktır. Rahat, huzur zikirledir.

* İslam âliminde iki özellik vardır:

Birincisi, tevazu. Allahü teâlâyı tanıyan, bilen başını kaldıramaz. İnsan ne kadar Allahü teâlâyı tanırsa, o kadar korkar. Gerçek âlimler Allahü teâlâdan en çok korkan kişilerdir.

İkincisi, nakil. Dinimiz nakil dinidir.

* İhlas olmayan yerde, menfaat girer, dünya girer. İhlas demek, ahiret demek, Allah için demek.

* Rahatsızlıklar vücudun zekâtıdır.

* Büyükleri devamlı düşünen devamlı feyz alır.

* Her kemalin bir zevali vardır. Kırkından sonra zeval gelir.

* Bu dünya değil, bu dünyayı sevmek kötüdür. Bir kalbde iki korku bulunmaz. Dünyadan korkan ahiretten korkmaz. Dünya hayatında iki yol var:

1- Havasız uzun bir tünel

2- Havadar, zevk ve sefalarla dolu bir tünel.

Havasız tünelden geçenler, sıkıntılı yolun sonunda rahata ererler, sıkıntılardan kurtulurlar. Havadar, zevk ve sefa dolu tünelden geçenler ise cehennem çukuruna düşerler. Rahatsız olurlar.

* Ehli sünnet itikadına sahipseniz, büyüklerin yolunda iseniz, kırk bin dünya verseler, kavuştuğunuz nimet karşısında çer çöp kalır.

* Yeis haram, büyük günahdır.

* Akıllı olan az zamanda çok iş yapar.

* Selamet isteyen dünyaya kıymet vermesin, keramet isteyen, sonsuz olanı yüce tutmalıdır.

* Allahü teâlâyı isyan edildiği için dünya kötüleniyor. Yoksa taşı toprağı niye kötülensin ki.

* Ehli sünnet Müslüman seçilmiş insan demektir. Kimde bu nimet varsa, Allahü teâlâ onu en büyük nimetle şereflendirmiş demektir. Bunun kıymetini bilmeli. Kalbde iman çok önemli. İnsan bir kelimeyle hidayete eriyor, bir kelimeyle Allah korusun imandan çıkıyor. İmanı muhafazaya çalışmalı. İnsanın dünya denilen bu mayınlı tarlada mayınlara basmadan ilerlemesi lazım, bunun için bir rehber, bir

kılavuza ihtiyaç vardır. Rehber, onun mayına basmaması ve etkilenmemesi için uğraşır. Eğer iman giderse insan parçalanır. Bu tehlikeden kurtulmanın çaresini İmam-ı Rabbani hazretleri bildiriyorlar: **“Dünyada en mühim iş, yapılacak en hayırlı iş, Allah dostlarıyla beraber olmak.”**

* Vekil asıl gibidir. Vekili üzme aslı üzme gibidir. Vekile itiraz asla itirazdır.

* Vermek çok önemli. Her zaman verici olun alıcı olmayın. Çünkü bu din vermek dinidir, vermekle büyüdü. Verince veriyorlar. Vermeden almak olmaz.

* Kuş yuvası kadar bir mescit yaptırana, Allahü teâlâ büyük bir köşk verecektir.

Kul hakkı Cennete girmeye manidir

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

* Bir kimse Peygamberlerin yaptığı ibadetleri yapsa fakat üzerinde bir kuruş kul hakkı bulunsa, bu bir kuruşu ödemedikçe Cennete giremez.

* Kul hakkı çok mühimdir. Allahü teâlâ her türlü günahı affedebilir. Ama, kul hakkıyla gelmeyin buyuruyor. Kul hakkıyla gidenin işi adaletle bırakılır. Adaletin ne şekilde hüküm vereceği belli olmaz. Allah korusun çok kimse ümitte gider de, hâli perişan olur.

* Size haksızlık eden, zulmeden, malınızı mülkünüzü gasp eden aslında size iyilik etmiştir. Eyvah onların haline. Sen mazlum, onlar zalim. Alan düşünsün. Ahirette zalim ağlayacak, mazlum gülecek. Zalim verecek, mazlum alacak.

* Günahı çok olan ehli sünnet âlimlerinin kitaplarını dağıtsın.

* Kendisine himmet gelen kimse, yerinde duramaz.

* Fakirlere verilen sadaka namazdaki kusurları giderir.

* Cenab-ı Hak Ramazan orucunun karşılığı ile iftiraya uğrayan kullarının ecirlerini hesapsız vereceğini vaat ediyor. Merhametlilerin en merhametlisi olan Allahü teâlânın kereminin sonsuzluğuna bakın ki; mümin kullarının hesaplarını sevap-günah tartısıyla ölçmenin yanında; kulun lehine olarak iki kapıyı ardına kadar açık bırakıyor. Halbuki; sevaplarla günahların yazılışlarında bile kulun lehinde hareket edilir; bunları tespitle görevli melekler, kulun hayırlı bir iş

murat edip de yapamaması halinde bile sevap yazarken, kötü bir düşünceyi ise, ancak fiile döktükten sonra kayda geçirirler.

* Mazhar-ı Cân-ı Cânân hazretleri anlatır:

Bir defa cihânın süsü ve kâinâtın efendisi olan Peygamber efendimizi rüyada görmekle şereflendim. Yan yana uzanmış yatıyorduk. O kadar yakındık ki, mübarek nefesi yüzüme geliyordu. Bu esnada susadım. İmam-ı Rabbani hazretlerinin oğulları, orada idiler. Resulullah, onlardan su getirmesini emretti. (Yâ Resulallah, onlar benim pîrimin oğullarıdır) diye arz ettim. **(Onlar söz dinler)** buyurdu. Onlardan biri, kalkıp su getirdi. Kana kana içtim. Sonra; (Yâ Resulallah, İmamam-ı Rabbani müceddîd-i elf-i sâin hakkında ne buyurursunuz?) diye arz ettim. **(Ümmetimde onun bir benzeri yoktur)** buyurdu. (Yâ Resulallah! **Mektûbât**'ı, mübarek nazarlarınızdan geçti mi?) dedim. **(Eğer ondan hatırladığın bir yer varsa oku)** buyurdu. Ben de, Allahü teâlâ için; **(O, verâ-ül-verâ sonra yine verâ-ül-verâ'dır, yani Allahü teâlâ ötelere ötesidir. Akıl neyi düşünür ve neyi tasavvur ederse O değildir)** yazdığını söyledim. Resulullah efendimiz bunu çok beğendi ve; **(Tekrar oku!)** buyurunca, tekrar okudum. Bu ifâdeleri çok güzel buldu. Bu hâl epey bir müddet devam etti.

Sabah olunca büyüklerden bir zât erkenden gelip bana; **(Ben bu gece rüyamda sizin bir rüya gördüğünüzü gördüm. O rüyayı bana anlat!)** deyince, anlattım. Çok beğenip, hayret etti. Ben gördüğüm bu rüyada, Resulullah efendimizin mübarek nefesinin ve sohbetinin bereketiyle kendimi tamâmen nûr ve huzur içinde buldum. Uyanık iken ele geçen şeylerden daha çok bereketli olan bu rüyanın bereketiyle günlerce acıkmadım ve susamadım.

Her kap içindekini sızdırır

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

* İnanmak, kolay bir olay değildir. Hele; inandıktan sonra imanını devam ettirmek ve iman yüzünden uğradığı belalara sabredebilmek çok zordur. Bu, niçin böyledir? Tarih boyunca, insanların ekseriyeti inanmamış; bunlar inanmamakla kalmamış; küfrün her türlü imkan ve vasıtaları ile inananlara zulmetmeyi hayatlarının gereği bilmişlerdir. İmam-ı Gazali hazretleri bütün insanları dört gruba ayırıyor:

Birincisi; parayı ilah edinenler. Bunların para ve menfaat için yapmayacakları kötülük yoktur. Para için ölür ve öldürürler.

İkinci gruptakiler, zalimler olup, insanlara zulmetmekten zevk alırlar. Can yakmak onların gıdası ve şiarıdır.

Üçüncü gruptakiler, bozgunculardır. İnsanların arasını açmak, aralarında laf taşımak, onların arasına fitne sokmak için ömür tüketirler.

Dördüncü gruptakiler ise, bu üç gruptan olmayan; bu çirkin ve zemmedilen ahlakları taşımayan temiz Müslümanlardır.

İşte; dünya; bütün insanlık tarihi boyunca; insanların çok büyük yekununu teşkil eden bu üç grup kötü ahlaklılarla, bir avuç iyilerin kavgasına sahne olmaktadır. Bu durum kıyamete kadar böyle devam edecektir. Allahü teâlânın âdet-i ilahisi budur; böyle yapmakla iman ve inananların şerefini artırmıştır. İnananları hiç zulme uğratmasa, tam tersine; Cennet misali bir hayatla yaşatsaydı; imanlarının nurları zahir olsaydı, o vakit bütün insanlar inanacaktı! Böyle bir iman, ind-i ilahide makbul değildir. Zira, bu insanlar gayba değil, gördüklerine ve kendi menfaatlerine iman etmiş oluyorlar! Menfaatlerini ilah ediniyorlar! Onun içindir ki, dünyada iyilerle kötüler karıştırılmış; bir arada yaşamaları ve her kap içindekini sızdırarak bu mücadeleyi vermeleri murat edilmiştir. Bundan dolayıdır ki, Müslümanlık sıkıntı yoludur. En büyük sıkıntıyı Peygamberler ve Allahü teâlânın sevgili kulları çekmiştir.

* İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Mümine iki şey verilmiştir ki; bu yüzden her hâl ve şartta hiçbir şeye şikayete hakları yoktur. Bunlardan birincisi; Ehli sünnet vel cemaat itikadı, ikincisi ise, Allahü teâlânın sevdiği bir kulunu tanıması ve onu sevmesidir.

* Kim olduğunuza değil, kiminle olduğunuza bakılacaktır. Kişi sevdiği ile beraberdir.

* Dünyada en zor iş karar vermektir. Evet denilecek yerde hayır denirse veya hayır denilecek yerde evet denirse sonu felaket olur.

* **La ilâhe illallah Muhammedün Resulullah** kelimesinin söylemesi çok kolay, ecri çok büyüktür. Yüzlerce yıl insanların bir kısmı bu kelimeyi söyletmemek, bir kısmı da söyletmek için öldüler. Söyletmek için ölenler Cennete, söyletmemek için ölenler

Cehenneme gittiler.

* Kalb kırmayın, insanları incitmeyin, değil mümin, kâfirin bile kalbini incitmeye hakkımız yok. Kalb Allahü teâlânın komşusudur, ev sahibine eziyet edince komşusu da incinir.

* Kimseyle tartışmayın. Münakaşa dostun dostluğunu giderir, düşmanın düşmanlığını artırır.

* Müminler dua ederler; Fâsıklar ve münafıklar dedikodu, gıybet ederler.

Zulmeti temizlemenin yolu

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Âhir zamanda bütün dünyayı küfrün zulmeti kaplar. Herkes bu havayı teneffüs etmeye mecbur olur. Bu pisiği çıkartmanın, bundan kurtulmanın yolu, birkaç arkadaş bir araya gelince dinden, imandan, Allahü teâlânın sevgili kullarından bahsetmektir. Böyle yapınca bu pislik çıkar, insan temizlenir, rahatlar.

Peygamber efendimiz dört büyük halifeyle mahşerde beraberken, bir grup günahkâr Müslüman karşılarında bulunurlar.

Hazret-i Ebu Bekir, **(Yâ Rabbi bu günahkâr kulların içinde doğru sözlü olanlar varsa bunları affet)** der ve doğru sözlü olan günahkârlar affolur.

Sonra Hazret-i Ömer, **(Yâ Rabbi bu günahkâr kulların içinde adaletli olanlar varsa bunları affet)** der ve adaletli olan günahkârlar affolur.

Sonra Hazret-i Osman, **(Yâ Rabbi bu günahkâr kulların içinde haya sahibi olanlar varsa bunları affet)** der ve haya sahibi olan günahkârlar affolur.

Sonra Hazret-i Ali, **(Yâ Rabbi bu günahkâr kulların içinde mert olanlar varsa bunları affet)** der ve mert olan günahkârlar affolur.

Sonra Peygamber efendimiz, **(Yâ Rabbi fakir olan kullarını affet)** der ve fakirler dâhil hepsi affolur.

Rabia-i Advıyye hazretleri, çok çile çekti. Ama o çileden sonra da evliya oldu. İnsanlar çileyi, üzüntüyü sevmiyor. Hâlbuki ilaç orada! İlacı kimse sevmez. Ama ilaç acı da gelse, kurtulmak için şarttır.

Allahü teâlânın en razı olduğu kul, kullarını üzmeyendir. Onlara

yük olmayandır. İnsan faziletler sahibi olup, faziletler dilinden dökülüyorsa, hâli bu söylediklerine uymuyorsa, o tehlikelidir. Hem kendi için, hem başkası için. İnsanlar örnek insan ararlar. Ona kendini benzetmek, onun gibi olmak, onu örnek kabul etmek, ona saygı duymak, bu, insanın tabiatında vardır. Örnek insan, fedaidir. Feda etmiştir kendisini, insanlar için, dinimiz için... Her bakımdan kendisini feda etmiştir. Artık o kendisi için yoktur. İnsanlara hizmet için vardır. İşte böyle mübarek insanlar, cünun [delilik] derecesinde kendilerini vakfetteler, hiç bir şey düşünmediler. Yalnız Allahü teâlâyı ve Onun dinini düşündüler. Onun kullarına bu nimeti ulaştırmayı düşündüler. Ancak bu şekilde, İslamiyet bize kadar sağlam olarak geldi. İslamiyet fedakârlık ister, vefakârlık ister, çile ister.

İman nimetinin bizden gitmemesi için Rabbimize gece gündüz şükredelim. Bize kadar gelen emaneti bizden sonra gelenlere Allah rızası için aktarmaya çalışalım. Çünkü yarın ahirette Cenab-ı Hak, **“Ey kulum, senin kurtulman için binlerce kulum, yüz binlerce kulum feda etti kendini. Kale kapılarında, surların önlerinde, meydanlarda, savaşlarda her yerde can, kan, mal, hepsini feda ettiler. Peki sen ne yaptın?”** derse insan cevap veremez. Nimet ne kadar büyükse, onun getirdiği mesuliyet de o kadar büyüktür. Rabbimizin huzuruna kul hakkıyla gitmeyelim. İşte kul haklarından birisi de bu.

Kelime-i tevhid bütündür. Herkes Allah diyor. Kâfirler de zorda kalınca Allah diyor. Ama Muhammed (aleyhisselam) demiyor. O zaman da iman olmuyor!

Sadece bu ümmete mahsus beş özellik

Ramazan-ı şerif on iki ayın en kıymetlisidir. Peygamber efendimiz buyurdu ki:

(Ramazan gelince Cennet kapıları açılır, Cehennem kapıları kapanır, şeytanlar bağlanır.)

Ramazan çok kıymetli bir aydır. Diğer faziletlerinin yanı sıra, o ayın içinde olan Kadir gecesini, bin aya bedeldir. Bir ömür boyu ibadet sevabı var. Hem de, günahsız olarak.

Bu ayda oruç tutmayı Allahü teâlâ emretti, teravih kılmak sünnet oldu. Ramazan yanmak demektir. O ay oruç tutanların, tevbe

edenlerin günahlarını yakıyor. Bu ayda her tarafta hayır, hasenat, bolluk bereket olur. Bu ay sabır ayıdır. Kim sabrederse Allahü teâlâ Cennet nasip edecek. Eğer o ay yetkililer, iş verenler, oruç tutanlara kolaylık gösterirse, onları azaptan korur.

Bu ay, dargınlar barışmalı, herkes birbirini ziyaret etmeli. Bu ayda çok az bir iyilik yapan, başka aylarda farz yapmış gibi ecir alır. Bir farz yapan yetmiş farz sevabı alır, dolayısıyla bu ay bir fırsat ayıdır, her gecesi ve saniyesi çok kıymetlidir. Oruç, Allah'ın emridir, farzdır, ben bunun sevabına kavuşmak istiyorum denilirse sevap alır, yoksa perhiz yapmak için, mide, karaciğer dinlensin diye, yani dünyevi bir maksatla oruç tutulursa vaad edilen ecirlere, sevaplara kavuşamaz. Bunun bir emir ve ibadet olduğunu bilmeli ve bu ibadetin sevabını istemeli. Bu ayda kelime-i şهادeti çok söylemeli. Fırsat buldukça Allahü teâlâyâ el açıp, ya Rabbi, beni affet demeli. İnsanın el açıp Cenab-ı Allah'tan bir şey istemesi hem kibri kırar, hem de zaten ibadet bu demektir. Yani zavallılığını, acizliğini arz etmektir.

Allahü teâlâ bu ayda bir oruçluya iftar verenin ahiretini muhafaza ediyor. Bir de oruçlu ne kadar sevap kazandıysa o kadar da orucu verene sevap veriyor. Eshab-ı kiram dediler ki; Ya Resulallah, her birimiz, herkese oruç verecek kadar zengin değiliz, paramız pulumuz o kadar yok. Peygamber efendimiz buyurdu ki; bir bardak su verin, bir hurma verin, yarım bardak süt verin, bu sevaba yine kavuşun. Bu ayda oruçluya su veren kıyamette hiç susuzluk çekmeyecektir.

Peygamber efendimiz yine buyuruyor ki:

(Allahü teâlâ benim ümmetime Ramazan-ı şerifte beş şey ihsan eder ki, bunları hiçbir Peygamberin ümmetine vermemiştir:

1- Ramazanın birinci gecesinde oruca kalkana, Allahü teâlâ rahmetle nazar eder. Rahmetle nazar ettiği kul artık rahmete kavuşmuştur, hiçbir korku yoktur.

2- İftar zamanında, oruçlunun ağız kokusu, Allahü teâlâyâ, her kokudan daha güzel gelir.

3- Melekler, Ramazanın her gece ve gündüzünde, oruç tutanların affolması için dua eder. Melekler günahsız olduğu için duaları kabul olur.

4- Allahü teâlâ, oruç tutanlara mahsus olarak Cennette bir köşk ihsan eder.

5- Ramazan-ı şerifin son günü, oruç tutan müminlerin hepsini affeder.)

İki arkadaştan biri şehit düşmüş, diğeri birkaç sene sonra vefat etmişti. Birkaç sene sonra vefat eden, şehitten daha yüksek derecede olur. Hikmeti merak edilir; Ya Rabbi, bu şehit, bu da normal vefat etti ama birkaç sene sonra? (Onun üzerinden üç ramazan geçti) cevabı verilir.

Allahü teâlâ seni biliyor mu?

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

* Veysel Karani hazretlerine, uzak yoldan bir kimse gelip nasihat ister. O da **(Allahü teâlâyı bilir misin?)** der. Elbette bilirim diye cevap verir. **(Başka bir şeyi bilmene gerek yok)** der. Yolcu, uzaktan geldiğini söyleyip, yine nasihat ister, o da **(Allahü teâlâ seni biliyor mu?)** der. Elbette biliyor diye cevap verir. Veysel Karani hazretleri de **(Başkasının bilmesine gerek yok o zaman)** der ve gider.

* Ruhun dışında, insan ve hayvanın arasındaki fark Allah sevgisidir.

* Ehl-i sünnet itikadını öğrenip, İslam âlimlerini, Evliya-yı kiramı ve bunların kitaplarını tanıdıktan sonra, ihtiyaçtan fazla dünyalıklarla uğraşmak, zengin bir kişinin, çöplükte uğraşması gibidir.

* Göz başkalarını görür, ama kendini göremez. İnsan büyüklerin kitaplarını okursa, kendini görür ve tanır. O zaman aynanın karşısına geçer ve kendi haline tükürür.

* Tевbe üç şekilde olur; dil ile, kalb ile ve hâl ile (azalar ile). Kusursuz insan olmaz; onun için, kusurunu bilmek tevbedir.

* İmam-ı Ebu Yusuf hazretleri yazdığı o kadar kitabın özetini de parmağındaki yüzüğe yazmış: **(Kendi aklına uyan pişman olur.)**

* İçi boş olanlar zahire bakar, büyükler ise kalbe bakar.

* Hazret-i Ömer'in yüzüğünde **(Vaiz olarak ölüm sana yetişir)** yazılı idi. Hazret-i Ali de yüzüğüne **(El mülki lillah - Mülk Allah'ındır)** yazdırdı.

Beden, mal bizim değil emanettir. Onu hayırlı yerlerde

kullanmalı.

* Allahü teâlâ her şeyin şifasını yaratmıştır. Kalbin şifası da zikrullahtır. Nefsin tezkiyesi ve iman için kelime-i tevhid, yani **(La ilahe illallah Muhammedün resulullah)** demek, kalbin tasfiyesi ve temizlenip, günahların affı için tevbe istiğfar etmek, **(Estağfirullah)** demek gerekir.

* Müminin kelamı, taamı, siması şifadır. Yani müminin muhabbetle yüzüne bakmak insanın kalbine şifa verir. Mümin, Allahü teâlânın veli kuludur. Onun sevdiği kuludur. Ona muhabbetle bakmak, ona muhabbetle dua etmek, ona muhabbetle yardım etmek Cenab-ı Hakkın rızasını kazandırır. Hepimiz bu dünyada bir gaye için yaratıldık. O da Allahü teâlânın rızasını kazanmak. Onun rızasını kazanmak da onun kullarına iyilik etmekten geçer. Onun kullarına vermekten geçer. Onun kullarının duasını almaktan geçer. Onun kullarını razı eden Cenab-ı Hakkı razı etmiş olur. Allahü teâlânın razı olması için önce kulların razı olması gerekir. Mesela kim? Evvela anne baba, hoca, arkadaş... Yani kimin hakkı varsa öncelikle onların razı olması lazımdır.

* Kabir hayatı var. Hayatta ruhun cesede desteği yüzde yüzdür. Ruh cesedi desteklediği için konuşuyoruz. İnsan vefat edince ruhun desteği yüzde elli azalır. Hayat devam eder. Yani his var hareket yok. Kabir hayatı, ahiret hayatına dahildir.

* Büyük zatlara zerre kadar benzemek bütün dünya nimetlerinden, lezzetlerinden daha kıymetlidir.

* Hediye vermek de sünnettir, almak da sünnettir.

* Kusursuz insan olmaz, onun için kusurunu bilmek tevbedir.

* Kendi otururken, karşısındakileri ayakta bekleteni, Allahü teâlâ sevmez.

Nefsin kadar zararlı olamaz

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

* Bir iş yapacağın zaman mutlaka ehline danış, bir din kardeşine danış. Sakın kendi başına yapma. Kendi başına yaparsan nefsin sormuş olursun, nefis ise kâfirdir. Sorduğun din kardeşin ne kadar yanlış cevap verirse versin, nefsin kadar yanlış karar veremez, nefsin kadar zararlı olamaz.

* Nimet ne kadar çok olursa düşmanı da o kadar çok olur, dolayısıyla Müslümanın düşmanı çoktur. Çünkü elimizdeki nimet çok büyük. Şeytan, içimizde damarlarımızda dolaşüyor. Kâfir nefis bir an yalnız bırakmıyor. İşte bu düşmanlar işe tenkitle başlar, önce arayı açmaya çalışır, arayı bir açarlarsa araya mesafe koyarlar, bu mesafeyi kapatamazsınız. Aman, aman çok sakının. Sakın bir müslümanı tenkit etmeyiniz, çünkü başlangıç noktası burasıdır.

* Her şey yazılmış, anlatılmış. Kitaplarda hepsi var. Hastaya teşhis konmuşsa bu hasta reçeteyi almış, ilaçları almış demektir. Kullanmıyorsa bu ilaçların ona faydası olmaz. İçmek şart, ondan sonra şifayı Allahü teâlâdan beklemeli. İşte kitaplarda da her şey yazılı. Okuyup uygulamalı. Okunmazsa, uygulanmazsa yarın ahirette kime ne bahane bulunabilir. Ruhun tedavisi için Allah adamı gereklidir. Vücudun tedavisi için de doktora gitmek lazımdır. Evde, rastgele kitaplar değil, İmam-ı Rabbani hazretleri gibi büyüklerin kitapları, nakli esas alan kitaplar bulunmalı. O kitaplarda yüzlerce Allah adamının sözleri var.

* Allahü teâlâ Kur'an-ı kerimde çok yerde, namazla zekâtı beraber buyuruyor. Zekât mutlaka verilecektir. Vermezse ya hırsız alır götürür, ya da bir şekilde elinden çıkar gider. İnsan isyan eder, ama mal isyan etmez.

* Cami duvarını kirleten, camiye bir şey yapamaz. Ne etmişse kendine eder.

* Cüzdanlar cepten çıktığı zaman, aşk muhabbet zirveye çıkar. Cüzdanlar cebe girdiği zaman aşk-muhabbet gizlenir, kenara çekilir.

* Büyükler bir defa söyler, o söz kıyamete kadar değişmez.

* İmam-ı Gazali hazretleri dünya ve ahiret adamını tarif ediyor, diyor ki; Bir memlekette çok meşhur bir saat tamircisi olsa, bu bir başka memlekete gitse, ben çok meşhur bir saat tamircisiyim demez, dese bile kim inanır? Orada kim tanır, tanımayınca da geri memleketine döner. Yine bir memlekette çok meşhur bir saat tamircisi olsa, başka bir memlekete gitse, süslü elbiseler giyip yanına beş-on kişi alsa, halk sorar bu kim? Filan yerdeki çok meşhur saat tamircisiymiş dense herkes bunu tanır. İşte bu dünya adamıdır, öteki de ahiret adamıdır. Ahiret adamı kendini unutturmaya, dünya adamı kendini tanıttırmaya uğraşır.

* Üç “zâde”den çekinmek lazımdır:

1- Şehzâde. Babası padişahdır çünkü.

2- Seyyidzâde. Dedesi Resulullahtır “aleyhissalatü vesselam”. Evlada yapılan babaya yapılmış demektir. Evlad-ı resulün kalbini kıran yanar.

3- Pirzâde. Babası hocandır. Ona yaptığı hocana gider. Artık akıbeti ne olur, onu kimse bilmez.

En kıymetli ve en kötü iki şey

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

* En kıymetli iki şey vardır. Ondan daha kıymetlisi yoktur. Bunlardan birincisi Allahü teâlâyâ iman, diğeri de Onun kullarına faydalı olmaktır, insanları sevindirmektir. En kötü, ondan daha aşağısı olmayan iki şey vardır: Birincisi, Allahü teâlâyâ şirk koşturmak, diğeri de Onun kullarının kalbini kırmaktır. Kâbe’yi yıkmak ne kadar kötü bir şeydir. Bir müminin kalbini kırmak ise, yetmiş kere Kâbe’yi yıkmak gibi günahdır. Kalb kırmanın ne kadar kötü olduğunu buradan anlamalıdır.

* Mümin müminin kardeşidir. Kim bir mümin kardeşine yardım ederse, Cenab-ı Hak da ona yardım eder. Kim bir mümin kardeşinin ayıbını örterse, Cenab-ı Hak da ahirette onun ayıbını örter. Kim bir mümin kardeşini sevindirirse Allahü teâlâ da ahirette onu sevindirir. Kim bir müminin kardeşinin hacetini giderirse Allahü teâlâ da onun ihtiyacını giderir.

* Büyüklerin yolunun esası vefalı olmaktır. Herkesin iyi tarafını görüp, sevmektir.

* Birbirimizi sevmemiz, nefsimizi sevmememize bağlı. Nefsini seven, arkadaşını, büyükleri ve Allahü teâlâyı sevemez. Çünkü bir kalbde iki sevgi bulunmaz.

* Müslümanın, gözünün nuru, gönlünün süruru namazdır. Dertlerine şifa, sıkıntılarına ferahlık namazdır. Hayatın gayesi namazdır, Allahü teâlânın huzuruna çıkma vakti [randevu] namazdır... Namaz kılmayan, bu randevuyu bırakıp, kimlerin randevusuna gidiyor!

* Elhamdülillah, Allahü teâlâyâ hamd olsun demektir. Namaz kılan günde 40 defa hamd ediyor, zira namazda fatihayı okuyor.

Allahü teâlâ namaz kılanı, onca kusuruna günahına rağmen huzuruna kabul ediyor. Huzuruna kabul olanlardan eyliyor. Çok kimseler var ki onları huzuruna kabul etmiyor. Namaz kılan ayrıca bunun için çok şükretmeli. Namaz kılmayan ayrıca bunun için çok düşünmeli.

* Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem zamanında sahabe-i kiramdan bir zat, Resulullah efendimize gelerek; "Kazancım bol olmasına rağmen geçim sıkıntısı çekiyorum" diye arz eder. Peygamber efendimiz:

- **Evinizde namaz kılmayan var mı?** diye sorar. O zat:

- Hayır efendim, evde hepimiz namazımızı kılıyoruz. Namaz kılmayan yok deyince, Peygamber efendimiz:

- **Komşularınızda hatta mahallenizde namaz kılmayan var mı?** diye sorar. O zat:

- Efendim, komşularımızda ve mahallemizde namaz kılmayan yok, der. Peygamber efendimiz:

- **Bir araştırın, mahallenizden namaz kılmayan birisi geçmiş mi?** buyurunca o kimse:

- Efendim araştırdık, mahallemizden namaz kılmayan hiç kimse geçmemiş deyince Peygamber efendimiz:

- **Bu bereketsizlik namaz kılmamaktadır**, buyurunca o zat tekrar araştırır ve:

- Ya Resulallah, namaz kılmayan birinin cenazesi geçerken, tabutu bizim evin duvarını çizmiş deyince,

Peygamber efendimiz:

- **İşte evinizdeki bereketsizlik bundandır. O duvarı hemen yıkın, yeniden yapın!** buyurdu.

Üçüncü yer yok

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

* En hassas olacağımız nokta ölümle sonrası içindir. Çünkü orada üçüncü bir yer yok. Ya Cennet ya Cehennem. Ortası yok..

* (Peki) demenin tasavvuftaki tarifi, teneşir tahtasındaki ölü gibidir. Çevrilince döner, bırakılınca durur. Hiç bir itiraz ve müdahalesi yoktur. Tam teslim olmuştur. Yeryüzünde tam manasıyla, gerçek anlamda peki diyen Ebu Bekri Sıddık radiyallahü

anh efendimizdir. Miraca inanmayan Mekke'li müşrikler, O akıllı adamdır diye gidip, kapısını çalarak (Senin efendin bir gecede Kudüs'e gidip geldiğini söylüyor...) dedikleri zaman, (O söylediyse doğrudur) diyor, kapıyı kapatıyor. Hiç akla, ilme danışmıyor, bir an tereddüt etmeden (Peki) diyor... İşte gerçek (Peki) budur. Bu teslimiyeti ile sıddıklık makamına yükselmiştir. Onun için (Peki) derken gerçek anlamını düşünmeli, öylece (Peki) demeli. (Peki) kelimesinin değeri, söyleyenin ihlası kadardır.

* Büyükler siparişe konuşmaz. Oradakilerin neye ihtiyacı varsa, Allahü teâlâ ona onu söyler. Kendisi de bilemez ve farkına varamaz. Sadece kimin ne kısmeti varsa, Allahü teâlâ onun hatırına söyler. Herkes rızkını böylece alır.

Hanım, köle değil, sultandır

* Hukuk, hukuk-u ilahidir. Nikahtan sonra bir hak teşekkül eder, bu hukuka riayet edemeyeceklerin evlenmemesi lazımdır. Din kitaplarımızda kadın hakkı geniş olarak yazılı. Onları herkesin okuması lazım. Evlenecek gençlerin çok dikkat etmesi lazım. Hanım evde köle, hizmetçi değil, sultandır!

* Hanımını üzenin, mahşerde davacısı Peygamber efendimizdir (sallallahü aleyhi ve sellem).

* Büyüklerin kalbini kıran mahvolmuştur. Hocasının kalbini kırmanın felaketi, o kadar büyüktür ki, yedi kat göklerden düşse bu kadar kötü olamaz. Hocasının kalbini kıran, yedi kat göklerden düşse, daha az acı çeker.

* Bir gün eshab-ı kiramdan biri geldi, (Ya Resulallah en efdal ibadet nedir?) diye sordu. Güzel ahlaklı olmaktır buyurdu. Gelen şahıs aynı mecliste aralıklarla dört beş sefer aynı suali sordu. Peygamber efendimiz her seferinde aynı cevabı verdi, sonuncusunda ilaveten buyurdu ki: **“Güzel ahlaklı olmak, kızmamaktır.”**

* Ahir zamanın cihadı fitne çıkarmamaktır.

* Anne baba bir evladından razı olursa Allahü teâlâ da ondan razı olur. Annenizin, babanızın, büyüklerinizin duasını alın. Dua, vasıtanın yakıtı gibidir. Yakıt olmazsa, vasıta gidemez. Onun için duaya inanmayan yarı yolda kalır. Bir adım ileriye gidemez. Siz siz olun, karıncaya da, sevdiklerinize de herkese de iyilik edin,

müslümanların duasını alın.

* Bir mümine bir bardak su verenin, kul hakkı hariç bütün günahları affolur.

* Bir kimse evliya olsa, bozuk biri ile arkadaşlık yaparsa, kendisi de bozulur. İslamiyet, iyi arkadaş seçmek dinidir. Hatta iyi iş, iyi eş seçme dinidir. Kişi, ahirette sevdiğiyle beraber olur.

İkisi emanet, birisi onun

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

* İnsanda yaratılan şu üç şeyden ikisi emanettir birisi onundur;

Birincisi: Ruhtur. İnsan anne karnında, 120 günlük iken ruh cesede gelir ve anne karnında hareket başlar. Sonra ölünce, ruh bedenden çıkar ve geldiği yere gider. Bunlara onun hiçbir müdahalesi yoktur. Demek ki bu ruh onun değil.

İkincisi: Bedendir. Doğar, yaşar büyür ve ölür. Ölünce toprak altında pek çok hayvan tarafından yenilir, görünen görünmeyen, çünkü toprak altında bakteriler de vardır. Beden de ortadan kaybolur. Buna da onun bir müdahalesi olamaz, demek ki bu beden de onun değil. Bu da Cenab-ı Hakkın ondaki bir emaneti

Üçüncüsü: İnsanın bu dünyada yaptığı iyi ve kötü işlerdir. Onlar yok olmazlar onunla beraber mizanın başına gelirler. Demek ki, sadece dünyada yaptıkları onundur.

* İnsandaki kabiliyet önemli, ancak nerede ve niçin kullandığı önemli. Bu kabiliyet ona nimet vesilesi mi yoksa azap vesilesi mi olacak, ona göre düşünüp hareket etmeli. Hattaboğlu Ömer de müslüman olmadan önce çok kabiliyetli idi. Müslüman oldu, Hazret-i Ömer oldu. Hizmetleri malum. Peygamberlerden sonra insanların üstünlükte ikincisi oldu. Ebu Cehil de öyle kabiliyetli idi, müslüman olsaydı Hazret-i Ömer gibi biri olurdu. Ancak bu kabiliyetini şer işte kullandı, Cehennemini dibini boyladı.

* Hayat sahrada esen bir yel gibi gelip geçer. Bu kısacık hayatta, zalimin zulmü de bir yel gibi gelip geçer. Fakat mazlumin âhı geçmez, onlar kalır. Kıyamete kadar da kalacak. O yüzden, bu dünyadayken helalleşmeli, ben senden hakkımı öbür dünyada alırım dememeli. Orada hesaplar bir ters döner, şaşırırsınız.

* Dine uygun yaşamak ve dine hizmet etmek için dünyalık

istemeli. Dünyalık, başka bir şey için istenmez.

* Hanımınıza çok iyi davranmalısınız, çünkü onun hakkı çok geçer. Onunla devamlı helalleşmek gerekir.

* Bir kimse, kerimlerin kapısını ihlasla, ısrarla çalarsa kapı açılır.

* Allah Resulünde fani olmak, onu çok sevmek lazım olduğu gibi Onun vârislerinde de fani olmak lazım. Vârislerine yapılan şey Resulullah'a gider. Bu yüzden dikkat etmek ve korkmak lazım.

* Cenab-ı Hak, beş vakit namazın her bir vakti kılındığında, bir önceki vakitten itibaren işlenen günahları siler. Her Cuma, bir önceki Cuma'dan itibaren işlenen günahlara kefarete olur ve her Ramazan da bir önceki Ramazan'dan itibaren işlenen günahları yok eder. Çünkü Allahü teâlâ, affetmeyi çok seviyor.

* Büyüklerin kelamı şifadır.

* İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

İnsan muhtaç olduğu şeye bağlanır. Paraya muhtaçsa paraya, mala muhtaçsa mala, şefaate ihsana muhtaçsa Büyüklere bağlanır.

* Fitneden çok sakınmalı. Fitne ihtimali varsa faydalı da olsa, yine de konuşmamalı, bir şey anlatmamalı. Fitne çıkarsa, zararı çok büyük olur.

* En zor şey, insan idare etmektir.